

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

CİLT:1

ÖLÜMÜ HAK EDEN

Ö L Ü M S Ü Z A Z İ Z N E S İ N

CİLT:1

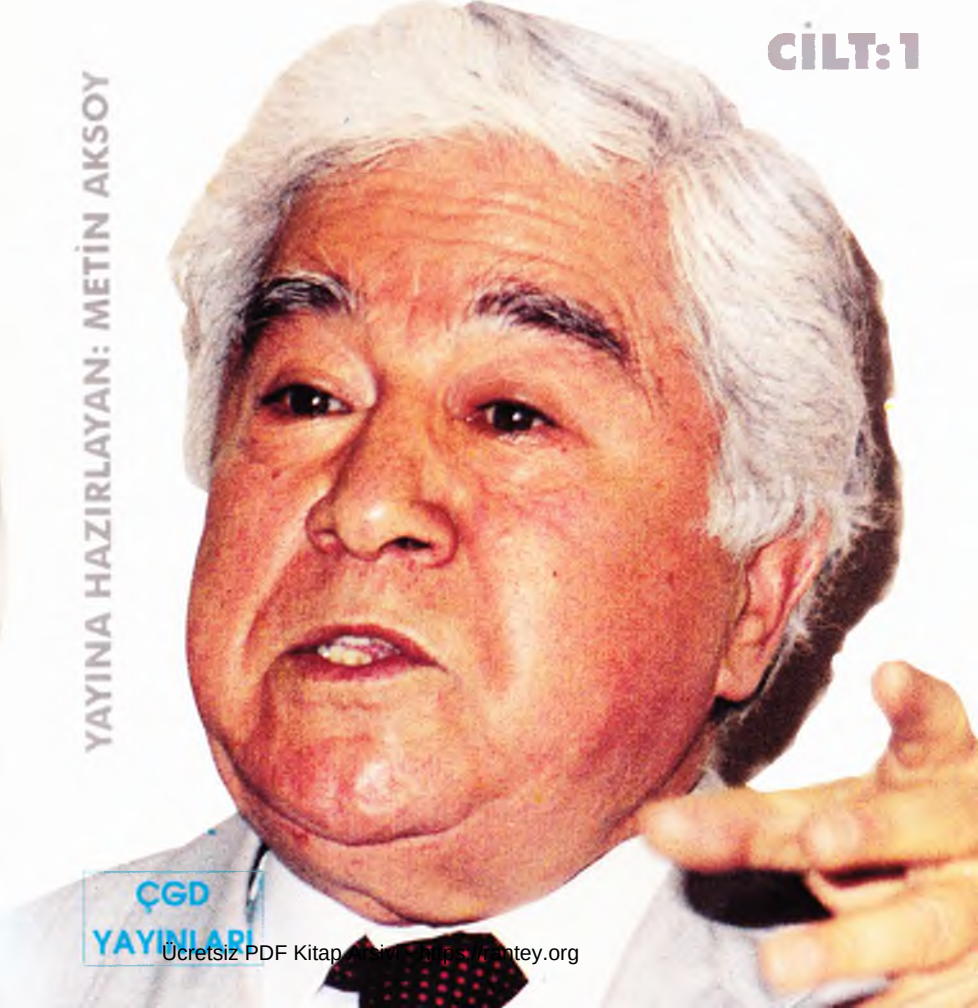
ÖLÜMÜ HAK EDEN / ÖLÜMSÜZ
A Z İ Z N E S İ N
YAYINA HAZIRLAYAN : METİN AKSOY

YAYINA HAZIRLAYAN: METİN AKSOY

ÇGD
YAYINLARI

ÇGD
YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arama Sitesi: <http://www.kitapyurdu.com>

ÖLÜMÜ HAK EDEN

Ö L Ü M S Ü Z

AZİZ NESİN

CİLT: 1

YAYINA HAZIRLAYAN
METİN AKSOY

ÇGD
YAYINLARI

BİRİNCİ BASKI
OCAK 1996
ANKARA

Kültür Bakanlığı'nın katkılarıyla

ISBN : 975 - 7866 - 13-X (Tk. No)

ISBN : 975 - 7866 - 14-8 (1. Cilt)

Kapak : Nezih DANYAL

Dizgi Muhteber ve Hulusi BOZBAŞ

Baskı Kozan Ofset Matbaası, Tel: (0.312) 341 14 27

ÖNSÖZ YERİNE

Çok Yaşa Aziz Nesin...

Aziz Nesin'in, soyadını alırken kendisine sorduğu soruyu düşün-düm. O'nunla ilgili yazmaya başlarken... Azin Nesin neydi, kimdi?.. Nasıl farklı özelliklere sahip, geniş bir okur kitlesine benzer duyarlılıkları ve lezzeti yaşatabilmişti?..

Aziz Nesin önce bir insandı benim için, insan olmanın onuru ve sorumluluğunu tüm yaşamına yansıtabilmiş bir insan... Özgün bir insan olduğunu düşünüyorum. Eski bir deyişle nevi şahsına münhasır... Ne ki, ben böyle düşünsem de, O "En büyük övücüm, herkesten biri, halktan biri olmamdır" diyerek beni şaşırtıyor...

Evet, işte Aziz Nesin'i tanımlamakta kullanabileceğim bir boyut daha bulmuş oldum: Şaşırtıcı... Belki herkesin düşünüp de söyleyemediği, ya da ancak içinden söyleyebildiği şeyleri, çok doğal bir yalınlıkla söyleyerek de bizleri şaşırtmadı mı?...

Aziz Nesin, bir kültür ve düşün adamıydı... Anadolu'da boyatmış, Anadolu'nun zengin uygarlık birikiminden beslenen; biraz Diyojen, biraz Nasrettin Hoca, biraz Hacı Bektaş Veli...

Nitekim, gülmecesinin geleneksel Türk halkı gülmecesinden kaynaklandığını, toplumun sorunlarından esinlendiğini ve çağdaş dünya insanının sorunlarını anlattığını vurguluyor bir söyleşisinde. Bu nedenle sadece Anadolu'ya sığmadı. Anadolu'dan çıktığı yolu evrenselle buluşturabilecek bir sentezin de yaratıcısı oldu aynı zamanda...

Nesin'in gülen ve güldüren, ama bu arada düşündürmeyi amaçlayan, sorgulayan mücadeleci gülmece anlayışı; avına saldırırken gülen aslanı anımsatır hep bana...

Yaşamı boyunca sadece doğru bildiğini yaptı, eğilmedi, bükülmedi... Diri diri yakmak istediklerinde bile...

Mücadeleci, muhalif kişiliğinin derinliklerinde olağanüstü büyük bir hoşgörü gizliydi... Bakın ne diyor Sivas Ağrıtı'nda:

Ey yüreğimin onmaz acıları

Ey beynimin dinmez sancıları

Suç ne bende, ne de sende

Suç seni karanlıklara gömenlerde

Ne de olsa yurttaşımsın

Kapalı olsa da bütün vicdan kapıları yüzüne

Bilmelisin, bir yerin var canevimde

Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin, bu büyük ustamızın ölümünün ardından kendisi hakkında söylenenleri, yazılanları bir kitapta toplama düşüncesi, içimi ısıttı... Bu kitap, Aziz Nesin'in daha yıllarca okunacağından hiç kuşku duymadığım çok sayıda kitabı için bir sunuş niteliği taşıyacak.

Kültür yaşamımız için gerçekten çok değerli bir katkı oluşturacağından hiç kuşku duymadığım bu çalışma için Çağdaş Gazeteciler Derneği'ni yürekten kutluyorum. Emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Kültür Bakanlığı olarak, bu görkemli çalışmada biraz olsun tuzumuz bulunduğu için seviniyorum... Bir de dileğim var; bu tür çalışmalar için bundan sonra sanatçılarımızın aramızdan ayrılmasını beklemeyelim...

FİKRİ SAĞLAR
KÜLTÜR BAKANI

SUNUŞ

Aziz Nesin, Çağdaş Gazeteciler Demeği (ÇGD)'nin Onur Kurulu Başkanı; Ona yakışır bir armağanı hazırlayabilmek için arkadaşlar, aylardır çalışıyorlardı. Sonunda çıktı. Ona layık bir yapıt oldu mu? Bilemem. Ona okur karar verecek, siz vereceksiniz.

Azin Nesin'e sormuştum bir gün:

- Aziz Bey, yazılarınızı yazarken, okurun beğenisini mi düşünürsünüz, yoksa kendi beğenizi mi?
- Önce, yazdıklarımı ben beğenmeliyim yanıtını vermişti.

Bir arkadaşımızın davranışı karşısında ona:

Yaptığını beğendin mi? deriz.

Yazı yazarken, bir yapıtı hazırlarken, kendi kendisiyle hesaplaşan pek az yazar gördüm. Aziz Nesin, hep o kavganın içindeydi.

Şu birkaç satır giriş yazısını yazabilmek için nasıl bir çırpınıştı olduğunu anlatamam. Sabahın 04.00'ü. Daktilonun başında Aziz Nesin'le ikimiz varız. Ustayla çırağı. Yıllar yıllar önce, ona uzaklardan bayram kartları gönderdim. Ne mi yapardı? Adresime bir kitabını yollardı. Bir bayram kartına bir kitap. Artık, utandım da kart yazmaz oldum. Sonraları gördüm, bu herkese karşı böyleydi. Ufacık çocukların mektuplarını karşılıksız bırakmaz, uzun uzun mektuplarla yanıt verirdi onlara. Tanığım bunlara. Herkes onu 80 yıl yaşadı biliyor, belki de, 180, daha da fazla olmalı. O düzeye varmak için, yüzyıllar az. Ne ki yüzyıl?

Son gezisi, bir çeşit canına kıymaktı. Ölümünden önce de bu kuşku larımı söyledim. Yıldız Sertel, Oralp-Güralp kardeşler, bir de savunmam arkadaşımız Hilmi Durudoğan, Aziz Bey'in evindeydik. Gece Alman Konsolosluğu'ndan, bir kokteylden çıkıp gelmiştik. İzlenesinde Bodrum vardı, oraya gidecekti. .

- Aziz Bey, gideceğiniz otelde "air condition" yoksa, gitmeyin! dedim.

Arkadaşı Ayben Kop'a döndü:

- Araştırın, dedi, yoksa gitmem!

1995 Temmuzunun sıcağı, Egeyi bilmez miyim? Ağustos ortasına değin, çoğu zaman Eylül gelmeden gitmem yazlıklara.

Çoktandır söylemek istediğim bir şey var, burada onu söyleyeceğim. Aziz Bey'e korumalar veriyorlardı. Birçok arkadaşımıza da veriyorlardı. Asıl onlara, polis korumasız değil, sağınlar (hekimler), sağlıkçılar verilmeli. Duran yüreği çalıştıran biri, asıl korumacı odur.

Bu yaz, Turizm Bakanı İrfan Gürpınar, gazetecileri, yazarları Karadeniz yaylalarına götürmüştü. Elliye yakın yabancı gazeteci, yazar da vardı. Bana öneri geldiği zaman:

- Bizlerle bir sağlık ekibi de gelecek mi? diye sormuştum.

Bakanın basın danışmanı Sabri Canbeyli, durumu anlatmış, bakan:

- Çok ilginç, demiş, hemen bir sağlık ekibi kuralım, bakanlığın doktoru Ankara'dan gitsin. Öyle de oldu...

Aziz Bey'e bu çok görülmemeliydi. Aziz Bey'in ölümünden başta devlet, hepimiz sorumluyuz. Buna değineyim, dedim.

Çilelerle geçmiş bir seksen yıl. 1945'in 4 Aralık'tı. Tan basımevi, gazetesi faşistlerce yıkılıyor, yok ediliyor. Sanıyorum, 2 Aralık gününe değin, Aziz Nesin'in yazıları var Tan'da. Kemal Bilbaşar'ın, daha pek çok yazarın.

Tan yıkılınca, Aziz Nesin yine işsizdir. Aziz Nesin'in savunmanı Veli Devocioğlu, 1 Aralıkta ODTÜ Uluslararası Gençlik Topluluğunun Aziz Nesin için düzenlediği toplantıda konuşuyor. Aziz Nesin'in işsiz kalınca, Akbaba'ya yazı gönderip, nasıl iş istediğini anlatıyor. Şöyle diyor:

"Yazabileceği ne bir gazete, ne bir dergi vardır. Müstear adla yazdığı öykülerinden birini, bir arkadaşıyla Akbaba'nın sahibi Yusuf Ziya Ortaç'a yollar. Yusuf Ziya Bey, acemi heveskarların dergide yayımlanmak üzere gönderdikleri yazılardan iyice usanmıştır. Aziz Bey'in öyküsünü de böyle bir bıkkınlık duygusuyla okurken, birden şaşırır ve hayretler içinde gözlerini açarak, "Aman, aman, aman kim bu acemi heveskar? Onu hemen getir bana, anasının en münasip yerini öpeyim..." der.

Aziz Bey gelir.

Bundan sonrasını Yusuf Ziya Ortaç'tan okuyalım:

- Benimle çalışmak ister misiniz?

Evet diyecekti. Ama iyi gönlü razı değildi bir türlü. Polisin fişlediği adamdı. Ya bir zararı dokunursa bize?

Yine gülerek, yine şakalaşarak onun kuşkusunu giderdim. Oda hazırlandı, masa, koltuk, sigara tablası, kalem, kağıt... Buyur ettik Aziz Nesin'i makamına.

İlk işim İstanbul valisine telefon etmek oldu:

- Aziz Nesin'i Akbaba kadrosuna aldık. Sayın valimizin bilmesini isterim.

Sayın Vali, Profesör Fahrettin Kerim Gökay'dı. Bir kültür adamı sevinciyle verdiği haber:

- Çok memnun oldum, dedi. Yalnız hükûmete de haber ver...

Ankara'yı aradım. Başbakanı buldum ve birkaç cümleyle övdükten sonra, Aziz Nesin'in Akbaba ailesine katıldığını söyledim.

Adnan Menderes pek keyiflendi bu haberden.

- Onun Akbaba'da imzasını görmek bizi sevindirir, dedi. Kendisine lütfen selamlarımı söyleyiniz, gönül rahatlığıyla güzel yazılarını yazsınlar.

Yusuf Ziya Ortaç'ın Aziz Nesin'i değerlendirmesi şöyledir:

- Elli üç yıldır bu parmaklar kalem tutuyor. Kırk üç senedir Akbaba'yı çıkarıyorum. Bunca yılın bütün ünlü yazarları sayfalarımızdan yer aldılar. O bir eşi yetişmemiş Osman Cemaller, O Reşat Nuriler, O Mahmut Yesariler... Hiçbiri, hayır hiçbiri değil, hepsi birden bir Aziz Nesin olmaz..."

Hem yukarıda yazdıklarım da, hem de Veli Devecioğlu'nun konuşmasında, bir tarih düzeltmesi yapmam gerekiyor. 1945 olaylarında vali Dr. Lütfü Kırdar'dı. Olayda Fahrettin Kerim ile Başbakan Menderes geçtiklerine göre, olay 1950'lerin başlarında olmuş olmalı.

ÇGD olarak Güneydoğu'ya bir gezi yapmış, oradaki olayları yakından görmek istemiştik. Onur Kurulu Başkanımız Aziz Nesin, önerimizi hemen benimsedi. Gittik, çok ilginç bir gezi yaptık. Ben, gittiğimiz yerlerde Aziz Nesin'i öne sürdükçe, o arkamdan iter:

Sen genel başkansın. Önce sen git. Ben arkadan geleceğim, der, aradımdan itelerdi!

Aziz Nesin için daha çok yazılar yazılacak, kitaplar yayımlanacak. O, bunu hak etmiştir.

Bu sunuŖa nokta koyarken kitabın hazırlanmasında haber ve köŖe yazılarının yazım biçimine sadık kalındığını belirtmek istiyorum. Son olarak kitabın hazırlanmasına katkıda bulunan; Kültür Bakanı Fikri Sağlar ile gazeteci arkadaşımız Muzaffer Yazıcı'ya kitabın yayımlanmasındaki duyarlılıkları nedeniyle teşekkür ediyorum.

Orhan Koloğlu; Cumhuriyet Gazetesi'nden Mehmet Açıktan, Hüseyin Ertler ve Ünsal Topçu; Muhteber ve Hulusi Bozbaş; Saliha ve Osman Köse, Abdullah Ataşçı, Zelay ve Gökhan Bozkurt, Nihal Surav, Gülnur ve Öznur Erol, M. Tahir Abi, Salih İrven kitabın hazırlanmasında, Kozan Matbaası'nın dost insanları Hüseyin ve İsa Kozan ile işçi kardeşlerimiz de baskı sırasında titiz çalışmalarıyla katkıda bulundular.

Sözkonusu katkılar olmasaydı Aziz Usta'nın anısına hazırlanan bu kitap herhalde bugün elinize zor ulaşırđı.

MUSTAFA EKMEKÇİ
Çağdaş Gazeteciler Derneği
Genel Başkanı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ YERİNE / FİKRİ SAĞLAR.....	III
SUNUŞ / MUSTAFA EKMEKÇİ.....	V
GİRİŞ.....	1
Yaşamı	3
Vasiyeti	17
Ardından Kim Ne Dedi	21
Okur Mektupları.....	41

BİRİNCİ KISIM HABERLER

6.7.1995

Aziz Nesin Öldü / Cumhuriyet.....	51
Aziz Nesin Öldü / Milliyet	51
Aziz Nesin Öldü / Hürriyet	52
Aziz Nesin'i Kaybettik / Sabah.....	53

7.7.1995

Nesin Artık Kadavra / Akit.....	54
Aziz Nesin Öldü / Akşam	56
Aziz Bir Yürek Sustu / Cumhuriyet	57
Nesin'in Kalbi Ege'de Kaldı / Cumhuriyet	60
Son Günlerine dek Hukuk Savaşı Verdi / Cumhuriyet.....	62
Nesin, Vakfı'nın Bahçesine Gömülecek / Cumhuriyet	63
Konferans İstiyordu / Cumhuriyet	65
Sevinin Zübükler / Evrensel.....	66
Aziz Nesin'le Son Söyleşi / Evrensel.....	68
Aziz Nesin İçin / Evrensel	70
Ölmeyeceğim Diyordu... Aziz Nesin Öldü / Gündüz	71
Bu Kez Ağlattı / Hürriyet	73
Arkadaşı, Nesin'in Son Dakikalarını Anlattı / Hürriyet	75
Diyanet : Nesin'e Dini Kurallar Uygulanamaz / Hürriyet	76
Ölümde Baş Eğdirtemedi / İktisat Gazetesi	77

Bir Varmış, Bir Yokmuş Aziz Nesin de Gitti / Meydan.....	79
Üstünde Çocuklar Koşacak / Milliyet	80
Yavruları Artık Aziz Dedesiz / Milliyet.....	81
Türkiye'nin Rengi Soldu / Posta.....	82
Ölümünü Yazdı / Posta	83
80 Yıllık Bir Çınar Göçtü / Sabah	84
Aziz Babanın Çocukları / Sabah	87
Bu Kez Ağlattı / Siyah-Beyaz	88
Aziz Nesin'in Son Yemeği / Takvim	89
Törensiz Gömülecek / Türkiye	90
Nesin Rahmet Bile İstemedi / Yeni Asır	93
Nesin Kalbine Yenildi / Yeni Günaydın	95
Türk Mizahının Kalbi Durdu / Yeni Politika	97
Büyük Usta Kalbine Yenildi / Yeni Yüzyıl.....	99
Sivas'ta Onu Yakmak İstediler / Yeni Yüzyıl	101
Kenan Evren'e Aydın Davası / Yeni Yüzyıl.....	102
8.7.1995	
Prof. Altuğ: Nesin Kadavra Olamaz / Akit	103
Nesin Kalbimizdesin / Bugün	104
Şeriatçı Basın, Nesin'i Yine Karalıyor / Cumhuriyet	105
Nesin, Vasiyetine Uygun Gömüldü / Cumhuriyet.....	107
Nesin'in Cesedi Kadavra Olamayacak / Dünya	110
Dostları Nesin'i Selamladı / Evrensel	112
Aziz Nesin Vasiyeti Üzerine Meçhul Olacak / Global.....	113
Nesin'e Kayıp Mezar / Hürriyet	114
Hoşçakal Dede / Hürriyet.....	115
Nesin Mezar'ı Sır Oldu / Milliyet	116
Demiral: Allah Rahmet Eylesin / Milliyet	117
Nesin'in Mezar Yerini Bir Tek Torunu Biliyor / Meydan.....	117
Yunanlılar Nesin'e Çok Üzüldü / Ortadoğu	118
Aziz Nesin Ölümü Daha Önce de Görmüştü / Pazar Postası	119
Herkesin Yaşamında Farklı Bir Aziz Nesin Vardı / Roj Gazetesi.....	120
Sekiz Mezar Kazıldı / Sabah	122

İsteklerimin Çok Azını Gerçekleştirebildim / Siyah-Beyaz	124
Aziz Nesin'e Çok Sayıda Mezar Kazıldı / Takvim	126
Aziz Nesin Gömüldü / Türkiye	127
Çocuk Cennetine Gömüldü / Yeni Asır	129
Çağdaş Nasrettin'den Unutulmaz Anektotlar / Yeni Asır	131
Aziz Nesin Kadavra Bile Olamıyor / Yeni Asya.....	133
Düşmanlarına Değil Kalbine Yenik Düştü / Yeni Günaydın	134
Nesin İsteddiği Gibi İsteddiği Yerde / Yeni Günaydın	136
Devlet, Nesin'in Ölüsünü Sevdi / Yeni Politika	138
Çumhuriyet Gazetesi Nesin'i Dinlemedi / Yeni Şafak.....	141
Nesin'in Mezarı Sır / Yeni Yüzyıl.....	142
Nesin Vakfına Gömüldü / Zaman.....	144
9.9.1995	
Aziz Nesin Kültür Şehidi / Cumhuriyet.....	145
İzlenimler / Cumhuriyet.....	148
Babamı İnekler Bile Severdi / Milliyet	150
Küçük Nesinler Döndü / Milliyet.....	151
Nesin'e Hakarete Yargı Güvencesi / Siyah-Beyaz	152
Vasiyete Uyulmadı / Posta.....	153
Kütüphanelere Aziz Nesin Köşesi / Yeni Asya	153
Sanmaki Unutulacaksın Aziz / Yeni Politika	154
Nesin Borsası Kazandırıyor / Yeni Sayfa	156
TRT'nin Büyük Ayıbı / Yeni Yüzyıl	157
10.7.1995	
Aziz Nesin Haklıymış / Bugün.....	158
Nesin'in Odasında Atatürk ve Che / Hürriyet	159
Aziz Nesin'in Gizli Sevgilisi / Meydan	160
Aziz Nesin Özel / Milliyet	161
Erguvan Bu Yıl Nesin'siz / Yeni Yüzyıl.....	163
Nesin Vakfı Ali Nesin'e Emanet / Yeni Yüzyıl	165
11.7.1995	
Tehlikeli Vakıf / Gündüz.....	166
Aziz Nesin Vakfı İncelemeye Alınmalı / Gündüz	168

Babamın Projelerini Devam Ettireceğim / Global.....	170
Nesin Vakfı İncelensin / Yeni Sayfa	172
13.7.1995	
Aziz Nesin'in Çocuk Cenneti / Cumhuriyet	173
Aziz Nesin Mersin'de Okuyucularıyla Buluşamadı / Siyah-Beyaz.....	175
Türkiye'ye Avrupa'dan Başsağlığı / Takvim.....	176
14.7.1995	
Her Eve Nesin Kitabı / Evrensel.....	177
Aziz Nesin'in Davası Sürecek / Siyah-Beyaz	178
15.7.1995	
Aziz Nesin Bir Başkaldırıdır / Cumhuriyet	179
Acaba Nesin Şimdi Ne Yapıyor / Gündüz	181
Veda Polemiği / Milliyet.....	183
16.7.1995	
Yunanlılar Nesin'e Yabancı Değil / Yeni Politika	184
17.7.1995	
Nesin İçin Kampanya / Hürriyet	187
Edip Akbayram Aziz Nesin'i Andı / Hürriyet	187
18.7.1995	
Aziz Beni Çalıştırmadı / Hürriyet	188
Nesin Vakfı Demeği Kuruluyor / Yeni Yüzyıl.....	190
21.7.1995	
Nesin'in Son Mesajı Kürt Enstitüsü'ne / Seyah-Beyaz	191
Aziz Nesin, Öldükten Sonra Zengin Oldu / Meydan	191
22.7.1995	
Aziz Nesin'in Kitapları Yok Satıyor / Yeni Yüzyıl	192
29.7.1995	
Aziz Nesin Ustaya Saygı / İktisat Gazetesi	193
30.7.1995	
Ölüm Vasiyeti İçin Zaman Tanındı / Yeni Politika	194
31.7.1995	
Mizahın Amacı Muhalefettir / Yeni Yüzyıl.....	196

7.8.1995

Nesin Vakfı'nı Destekleme Derneği Kuruluyor / Bizim Gazete.....197

11.8.1995

Beni Zindanda Kahkahaya Boğan Koca Türk: Nesin / Evrensel 198

İKİNCİ KISIM

DERGİ YAZILARI

Aziz Nesin / Talip Apaydın - Abece	203
Sevgili Aziz / Veli Doğanay - Abece	205
Aziz Nesin Ölümü Hak Etti / Varlık Özmenek -	
Ada Kentliyim Dergisi	206
Aziz Nesin Öldü - Aksiyon	210
Aziz Nesin'i Ölümsüzlük Yendi / Mert Ali Başarır - Aktüel	211
Aziz Nesin'in Gerçek Vasiyeti / Gani Müjde - Aktüel	217
"Aziz Nesin"siz Çatalca - Arkitekt	219
Genç Bir Eylemcinin Ardından / Bedri Baykam - Aydınlık.....	223
Aziz Nesin'i Anlamak.. / Emcet Olcaytu - Aydınlık	226
Vermeyin Ulan İzin, Vermeyin! / Baskın Oral - Aydınlık	228
Sınıf Mücadelesinin Ön Saflarında / Ferit İlsever - Aydınlık	231
27 Yıl Sakladığım Elyazılı Konuşma / Doğu Perinçek - Aydınlık	235
Aziz Nesin / Doğu Perinçek - Aydınlık	241
Ölümün İçinden Geçip Gitti / Hasan Yalçın - Aydınlık.....	243
Aziz Nesin'e / Ozan Nebi Dadaloğlu - Aydınlık	246
Yaşamım Boyunca Halkıma Borcumu Ödemeye Çalıştım-	
Berfin Bahar	247
Kibrit Suyu, Aziz Nesin ve Markopaşa / Semra Atılğan	
Cumhuriyet Dergi.....	249
Gözyaşından Gülmeceye / Alpay Kabacalı - Cumhuriyet	256
Mapusane İçinde Üç Ağaç İncir... / Fikret Otyam - Cumhuriyet.....	260
Bir Bayrak - İnsandı... / Server Tanilli - Cumhuriyet.....	263
İlk Gerçek Savunma - Cumhuriyet.....	265
Türk Yazını Bir Ustasını Yitirdi - Dil Dergisi.....	275
Büyük Aydınlanmacımız Aziz Nesin / Mehmet Başaran - Dünya.....	276

"Aziz Nesin, Sivas'tan Kurtuldu, Ama Nesin Vakfı Yönetim Kurulu'ndan Kurtulamadı" / Faruk Şüyün - Dünya Kitap	279
Mehmet Nusret Öldü, Aziz Nesin Yaşılıyor! - Ekonomist.....	285
Aziz Nesin İçin... / Sennur Sezer - Evrensel Kültür.....	286
"Aziz" Çocuklar / Çisel - Express	293
Aziz ile Nesin ile Amca... - Express	295
Tan'dan Madımak'a Aziz Nesin / Nuray Sancar - Gençliğin Sesi.....	297
Gülmece Yazınımızın Çağdaş Simgesi Aziz Nesin / Yılmaz Çongar - Gerçek Sanat.....	300
Sonsuz Değişim Aziz Nesin'in "Tanımayacaksın" Şiiri Dolayısıyla / Gürsel Aytaç - Gündoğan Edebiyat	307
Sonsöz Olarak Ölüm / Zeki Coşkun - Hürriyet Gösteri	309
Aziz Nesin / Metin Demirtaş - İnsan.....	314
Aziz Nesin ve Bir Anı / Metin Demirtaş - İnsan	316
İnsanlığın Aydınlık Yüzü... Aziz Nesin / Cengiz Gündoğdu / İnsancıl.....	318
Kına Yakabilirsiniz / Bülent Okutan - Karikatür	321
Mizahçı ve Devlet / Selim Uslu - Karikatür	324
Toplumuna Üç Numara Büyük Gelen Adam / Hasan Uysal - Karikatür	325
Aziz'lik / Orhan Duru - Milliyet Sanat.....	329
Aziz Nesin Örnek İnsan, Örnek Aydın... / Zeynep Oral - Milliyet Sanat	331
Küçük Bedeninde Dev Bir Yürek Taşıyan Aziz Nesin Öldü mü Gerçekten / Atilla Özkırımlı - Milliyet Sanat	338
Aziz Nesin'in Oyun Yazarlığı / Sevda Şener - Milliyet Sanat.....	342
Merhaba - Minerva.....	347
Seni Çok Arayacağız - Nefes.....	349
"Başka Bir Aziz Nesin" / Nuh Köklü - Nokta.....	350
Aziz Bir Dehayı Yitirdik... / Necati Sönmez - Nokta.....	354
Aziz Nesin / Talip Apaydın - Öğretmen Dünyası	356
Gayrı Yapıtları Konuşacak / Mehmet Başaran - Öğretmen Dünyası	359

Aziz Nesin Dersleri (O Aziz'di Sen Nesin?) / Osman Bolulu - Öğretmen Dünyası.....	362
Su Gibi "Aziz" Olmak / Yusuf Solmaz - Öğretmen Dünyası.....	365
Aziz Nesin İçin / Vecihi Timuroğlu - Öğretmen Dünyası	368
Aziz Nesin'de Öğretmen / Ali Türkseven - Öğretmen Dünyası	372
Emekçilerin Aziz Nesin'i... / Ali D. Kardeş - Özgür Gelecek	383
Aziz Bey / Tektaş Ağaoğlu - Söz	385
Merhaba Aziz Nesin / Çağatay Anadol - Söz	387
Aziz Nesin Ayakta Öldü / Rasih Nuri İleri - Söz	390
Aziz Ne Ölür, Ne Öldürülmez / Mustafa İzberk - Söz	391
Aziz Nesin / Hazım Ruhi - Söz.....	393
Ölüm Haberi / Cemil Varlık - Söz.....	396
En İyi Muhalif Ölü Muhaliftir ... - Söz	398
"Aziz Nesin'in Mezarını Uydu Fotoğrafından Bulmuşlar!.." / Ahmet Yavuz - Tempo.....	400
Müjdat Gezen: "Aziz Abi, Kuşunu Getiriyorum" / Esra - Tempo	402
Aziz Nesin'in Cimriliği - Tempo	403
Aziz Nesin ("Aziz") / Tarık Dursun K. - Varlık.....	404
Ölümsüzleşen Gülmece Ustası İçin Aziz Nesin'lik... / Konur Ertop-Varlık	409
Uzun Yol Koşucuları... - Yeniden.....	415
Susan Aziz Nesin'in Kalbiydi, Sesi Değil - YDG	416

ÜÇÜNCÜ KISIM

DİZİLER - RÖPORTAJLAR

'İki Kez Aldattı İki Kez Boşandım' / Savaş Kalafat - Akşam.....	423
'Aziz'le Yaşamak Zordu' / Savaş Kalafat - Akşam	425
Edebiyatımızın En Onurlu Temsilcisi / Coşkun Tunçtan - Cumhuriyet	427
Çok Yönlü Kitap Hazırlığı İçinde / Coşkun Tunçtan - Cumhuriyet.....	431
"Hakkımdaki Kitabını Okumadan Ölmeye Hiç Niyetim Yok" / Coşkun Tunçtan - Cumhuriyet.....	433

Türkiye Susuyor, Ben Susamıyorum / Ayşe Yıldırım - Cumhuriyet ...	436
Yüreginin Aziz'lik Edeceği Belliydi / Demirtaş Ceyhun - Hürriyet.....	439
Onun Ar Damarı da Bozuk / Demirtaş Ceyhun - Hürriyet	442
Marko Paşa Tanıttı Kenan Paşa Küstürdü / Demirtaş Ceyhun - Hürriyet	445
İstihbaratçıları Ucuza Çalıştırdı / Demirtaş Ceyhun - Hürriyet	448
Hakkımda Dedikodu Yapmış / Demirtaş Ceyhun - Hürriyet	451
'Hep Dikine Gittiğim İçin En Büyük Enayi Benim!' - Meydan.....	455
Hapishaneden Çıktıktan Sonra Arkadaşlarım Selamı Sabahı Kestiler! - Meydan	458
Uykuyu Bir Anlamda Ölüm Saydım - Meydan.....	463
İlk Aşkta Yenik Düştüm! - Meydan	466
Aziz Nesin'in Biricik Kızı / Melek Elitok - Milliyet	469
'Artık Ölüm göründü Acele Etme Zamanı' / Nail Güreli - Milliyet	472
Dürüst Bir Aydınlı O! / Nail Güreli - Milliyet	476
Her Dönemde Başlı Dertte... / Nail Güreli - Milliyet.....	479
'Kaymakamdır, Yapar!..' / Nail Güreli	482
Sevdiği İki Meslekten Biri Askerlik / Ahmet Nesin - Milliyet.....	485
Hafız Aziz / Ahmet Nesin - Milliyet	491
Aziz Nesin: Azınlıkların Sorununu Sosyalizm Çözer / Murat Özsoy - Siyah-Beyaz.....	496
Nesin'le Son Röportaj / Sevgi Gülen - Yeni Asır	500
Saydam Türkiye Kocaman Bir Yalan! / Ahmet Soner - Yeni Politika	504
Yirmibirinci Yüzyılın ilk Uluslararası Fuarında / Aziz Nesin - Yeni Yüzyıl	508

DÖRDÜNCÜ KISIM

USTANIN ARDINDAN

Gazete Kupürleri / Fotoğraflar ve Ölüm İlanları	517
DİZİN	607

GİRİŞ

**YAŞAMI
VASİYETİ**

YAŞAMI

Toplumcu gerçekçi yaklaşımı ve yergi gücüyle çağdaş Türk gülmece edebiyatının öncülerinden olan Aziz Nesin, 20 Aralık 1915'te Heybeliada'da doğdu. Asıl adı Mehmet Nusret'tir.

Aziz Nesin ülkemizin en değerli mizah yazarı olmasının yanı sıra en üretken yazarlarından biriydi. 80 yıllık ömrüne 100 dolayında kitap sığdırdı; sayısız gazete ve dergi yazısı yazdı. Ama asıl önemli olan bu kitapların toplam baskı sayısının (kitap adedi olarak) 6 milyona ulaşmasıydı. Bu sayı yalnız Türk edebiyatı için bir rekor olmakla kalmıyor, aynı zamanda dünya edebiyatında bile erişilmesi güç yazarlar listesine Aziz Nesin'i katıyor. Aziz Nesin'in kitapları İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça, Arapça'nın da bulunduğu 24 dilde yayınlandı; öyküleriye 28 dile çevrildi. Bu arada **uluslararası ödüller** kazandı:

İtalya, Bordighera Altın Palmiye Uluslararası Gülmece Yarışması Birincilik Ödülü (1956) "**Kazan Töreni**" ve (1957) "**Fil Hamdi**" adlı öyküleriyle.

Bulgaristan, Altın Kirpi Birincilik Ödülü (1966) "**Vatani Vazife**" adlı öyküsüyle.

Sovyetler Birliği, Crocodile Birincilik Ödülü (1969) "**İnsanlar Uyanıyor**" adlı öyküsüyle.

Asya-Afrika Yazarlar Birliği Lotus Ödülü (1974).

Bulgaristan, Gabrova Uluslararası Gülmece Kitapları Yarışması Hitar Petar Ödülü (1976).

Sovyet Çocuk Fonu'nun ilk kez verdiği Tolstoy Altın Madalyası (1989).

Dünya Barışına Katkı Ödülü- Editha Morris Vakfı, İsveç (1995).

Yurt içinde kazandığı ödüller ise şunlar:

Milliyet Gazetesi 6. Karacan Armağanı (Birincilik) (1968) "**Üç Karağöz Oyunu**".

Türk Dil Kurumu Tiyatro Ödülü (1970) "**Çiçu**".

Arkın Çocuk Edebiyatı Ödülleri (İkincilik) "**Pırlatan Bal**".

Madaralı Roman Ödülü (1978) "**Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz**".

TÜYAP'ın düzenlediği "**Halkın Seçtiği Yılın Yazarı**" Ödülü 1985 ve 1986.

Yapıtlarında Türk toplumunun bir panoramasını veren Nesin, halk edebiyatının anlatı öğelerinden yararlandı ve yer yer masal teması aracılığı ile günlük olayları, toplumsal bozuklukları eleştirel ve yergici bir yaklaşımla yansıttı. Meddah geleneğinin anlatım olanaklarını da kullanarak çağdaş anlamda bir mizah öyküsü tekniği geliştirdi. En sıradan olaylardan bile öykü konusu çıkaran bir gözlem gücü vardı.

Konularını günlük yaşamın içinden, kahramanlarını halktan kişilerden seçti. Geniş halk kesimlerinin sorunlarını büyük bir ustalıkla dile getirirken, toplumsal değişim süreci içindeki insanın konumunu da yetkin bir biçimde yansıttı.

Aziz Nesin, uzun yıllar süren yazarlık yaşamında, gerek hukuki nedenlerle gerekse yazılarının çok sayıda yayın organında birden yayımlanması nedeniyle, çeşitli takma adlar kullandı. Nesin takma adlar dolaşısıyla yaşadığı kimi olayları şöyle anlatıyor: "Benim, oğlumun ve kızımın adlarını birleştirerek 'Oya Ateş' adıyla yayımladığım bir monolog kitabı vardı. O kitabı sonradan devlet; 'Kadın Yazarlar Bibliyografyası' adıyla bastı. Bu yüzden beni kadın yazar zannetmişlerdi. İkincisi, o kitabı ben kendi adımla yazsaydım, beni kesinlikle mahkemeye verirlerdi. Diğer bir örnek de, bir Fransız adıyla yazdığım öyküdür. Bu öykü, Türk Mizah Antolojisi'nde, Fransız yazarı olarak yayımlanmıştır."

Yakın arkadaşı Demirtaş Ceyhun'a göre, Aziz Nesin'in kullandığı takma adların sayısı 200'ü aşıyor. Bunlardan bazıları şöyle:

A. N., Akbaba, Ayşe Gül, Bahri Filbahri, Bahrifilefil, Battal Bataner, Bedri Birdirbir, D. Kırat, Daver Devletlû, Falan, Falan Filan, Fettane Şâ-tifil, Hakkı Haklar, Hakkı Hukukî, Hasan Dene de Gör, Hikâyeci, İsmail Ateş, İzzet İzinde, Kasım Kahkah, Kerim Kihkih, Keramî Pestenkera-nî, Levazımcı Kâzım, Naneyedibaşı, Şemsettin Şaşı, Nuri Hayat, Ord. Prof. Paf-Puf Dr. Daim Değer, Oya Ateş, Öküz Aleyhisselam, Prof. Dr. A. Ayvacı, Prof. Tosun Okuyanlar Sağolsun, Recep Kinayi, Sarraf Mu-tasarraf, Sıtkı Sırılıklam, Sülûman Gider, Şaban Şabaner, Şakir Şıkırşıkır, Taki Zoraki, Vâiz El-Hac Ömer Ölçer, Vedia Nesin, Yazar Bazen, Yüksel Damaçık.

TEPKİ YARATAN SÖZLERİ

Aziz Nesin, hayatı boyunca düşündüğünü söylemekten çekinmedi. Bu yüzden de sık sık hapse girdi ve ömrünün son yıllarını sürekli ölüm tehditleri alarak geçirdi. Aziz Nesin bu durumunu "Tanıdığım en büyük enayi benim. Çok enayiyim. Çünkü hep dikine doğru gidiyorum" diyerek dile getirmişti. İşte Aziz Nesin'in tepki yaratan sözlerinden seçmeler:^{*}

"HALKIMIZIN YÜZDE 60'I APTAL"

- "Türk halkı aptal ve enayidir. Yüzde 60'ı aptaldır. Bu tüm Türkiye aptaldır demek değildir. Ama Türk halkı zeki değildir. Zeki olmanın koşulları vardır. Örneğin bu halk iyi besleniyor mu? Yalan. Domuz yiyor mu? Nasıl zeki olacak?"

"AYNI ZAMANDA SAHTEKÂR MİLLETİZ"

- "Türk insanının aptallığından ve tembelliğinden söz ederken nezaketen sahtekârlığımızdan bahsetmemiştim. Biz aynı zamanda sahtekâr bir milletiz"

"KÜRTLERİN DE YÜZDE 80'İ APTALDIR"

- "Daha önce 'Türklerin yüzde 60'ı aptaldır' demiştim. Kürtlerin yüzde 80'i aptaldır. Devlet kuramazlar"

"ATATÜRK DE BUNU BİLİYORDU"

- "Atatürk 'Türk halkı zekidir, çalışkandır' demiş. Atatürk bilmiyor muydu ki, Türk halkının aptal olduğunu? Biliyordu. Ama o zaman moral desteğe ihtiyaç vardı. Yoksa Kurtuluş Savaşı'ndan kaçanlar, katılanlardan daha çoktur."

- "Toplum olarak zekamız kıt. Geçen 300 yıl boyunca bir tek yenilik koyamamışız... Yok... Sadece özel dersane, dolmuş ve gecekonduyu bulmuşuz. Ben bu ayıbı taşıyor, utanıyorum"

- "Türkçe'de bir atasözü vardır. 'Tencere dibin kara, seninki benden kara.' İnsan hakları konusunda bizi eleştiren Avrupa aydınları, Körfez Savaşı sırasında gösterdikleri tepkiyi, neden Bosna'ya göstermiyor?"

- "Alman ve İngiliz halkları da aptaldır. Alman halkı Hitler'in ardına takılarak 60 milyon insanının ölümüne neden oldu"

- "Türk halkının en büyük icadı yoğurda su katıp ayran yapmaktır"

- "Uygurluk haritası olsa orada yerimiz yok. Uygur ülkelerin tarihinde yüzlerce bilim adamı var. Türklerde bin yıllardan beridir yok"

- "Hazerfan Ahmet Çelebi'nin Galata Kulesi'nden uçtuğu yalandır. Adam düşmüştür."

- "Kur'an'ı okumayan aydın sayılmaz. Bütün dinlere saygım var"

- **"Ben dİnsİzİm ama Allah'ı da, Peygamberİ ve MÜslÜmanları da seviyorum"**

- **"Ben yayıncı olsam, kitapta yazılanlara karşı çıksam bile tabuların yıkılması için Şeytan Ayetlerini yayınlardım. Ama maalesef Humeyni, yürekli Türk insanını bile korkutmuştur"**

- **"Adam uçağa binmeye korkuyor ve binmiyor. Sormuşlar babanız nerede öldü? Yatağında. Anneniz nerede öldü? Yatağında. Amcanız? Yatağında. Yatağa girdiğinizde korkmuyor musunuz demişler"**

- **"Hakkari'nin dağındaki bir çobanla, İstanbul'daki bir profesör aynı oy verme hakına sahip. Buna demokrasi diyorlar. Bu olmaz"**

- **"Türkiye, dünyanın en kötü Anayasası'nı yapan ve ona kefil olan adama oy verdi"**

"Türkler, demokrasiye layık olma bilincine varmamıştır. İstanbul hanımlarının bir sözü vardır. (Kenarın dilberi ne kadar uğraşırsa uğraşsın nazlı olur da nazenin olamaz) Biz tarihsel treni kaçırmışız."

DAVALARI

Aziz Nesin'in mahkumiyetle biten üç davası oldu. Bunlardan toplam 2 yıl 8 ay hapis cezası aldı. 2 yıl 4 ayını tutuklu olarak yargılandığı, diğer davaları beraatle sonuçlandı.

- Sivas'ta 37 kişinin yakılarak öldürüldüğü olayların 'tahrikçisi' olduğu gerekçesiyle Ankara DGM Savcılığı Aziz Nesin hakkında suç duyurusunda bulundu.

- Bursalı diş doktoru Tahsin Bulut **"Türk halkı enayidir"** sözleri nedeniyle Aziz Nesin'e 1 liralık tazminat davası açtı.

- Hürriyet Gazetesi'nde Nuriye Akman'la yaptığı söyleşide **"Türklüğe hakaret ettiği ve alaya aldığı"** iddialarıyla yargılanan Nesin, beraat etti.

- 1993 yılında Ege Üniversitesi'nde yaptığı söyleşide **"millet olarak sahtekârız"** dediği iddiasıyla, Türklüğe hakaretten yargılanan Nesin beraat etti.

- 1994 Haziran ayında İzmir SBP İl örgütünün toplantısında **"Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri Atatürk'ten beri sahtecidir"** diyen Nesin hakkında 5 yıla kadar hapis istemiyle dava açıldı.

- Nesin'e hakaret eden Türkiye gazetesi yazarı Ömer Öztürkmen 2 milyon 850 bin lira tazminata mahkum oldu. Yargıtayın mahkeme kararını onaması üzerine, hakkında birçok hakaret davası bulunan Nesin, ilk kez kendisine hakaret edildiği için tazminat kazanmış oldu.

- Nesin, ilk hapis cezasını Amerikan yardımına karşı yazdığı 16 sayfalık **"Nereye Gidiyoruz"** adlı broşür nedeniyle aldı. Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi tarafından 10 ay hapis, 4 ay da sürgün cezasına çarptırılmasına neden olan TCK'nın **"Milli Menfaatlere Aykırı Yayın"** bölümünü oluşturan 161. maddesi daha sonra antidemokratik bulunarak yürürlükten kaldırıldı. Ceza maddesi kaldırılmasına karşın Nesin'in aldığı ceza siciline sabıka olarak işlendi.

- Nesin'in, ikinci hapis cezası ise yazmadığı bir yazı yüzünden oldu. Politzer'in Felsefe Dersleri adlı kitabının önsözünde yer alan yazı nedeniyle 16 ay hapis ve 16 ay gözetim cezasına çarptırıldı. Hiç Fransızca bilmeyen Aziz Nesin'in çevirdiği öne sürülen kitap o zamana kadar Fransızca'dan başka hiçbir dile çevrilmemişti. Nesin'in önsözünün bir bölümü yüzünden hapis cezasına çarptırıldığı kitap daha sonra iki ayrı yayınevi tarafından tümüyle yayınlanmasına karşın soruşturma bile açılmadı.

- Türkiye Yazarlar Sendikası'nın Bulgar Yazarlar Birliği ile anlaşma imzalaması nedeniyle hakkında 1 Mart 1982 yılında 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı.

- İngiltere Prensesi Elizabeth, İran Şahı ile Mısır Kralı Faruk'un elçilikleri aracılığıyla Aziz Nesin aleyhine açtıkları dava sonucunda, Nesin, hakareten 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Nesin, Edirne'de bir genelevin içindeki kadınlarla birlikte açıkartırmaya çıkarılmasını eleştiren bir yazısı nedeniyle de **"Adliye'yi aşağılamak"** suçundan yargılandı. Avukatı Çetin Özek, duruşma öncesinde **"hakim çok sert ona göre yumuşak ve incelikli olalım"** uyarısında bulunmuştu.

Yargıç'ın, "Siz genelevdeki kadınların avukatı mısınız?" sorusuna Nesin'in yanıtı şöyle olur; **"Elbette avukatıyım. Salt onların değil, bütün insanların avukatıyım ve salt ben değil, bütün aydınlar, yazarlar halkımızın avukatıyız, sizler de..."**

12 Eylül rejiminin en karanlık günlerinde rejimi eleştirmekten çekinmedi. Bu arada İnsan Hakları Derneği, BİLAR gibi sivil örgütlerin kurucuları arasında yer aldı.

Aydınlar Dilekçesi sonrasında Evren'e aydınlara hakaret ettiği gerekçesiyle hakaret davası açtı. İran'daki şeriat yönetimi tarafından Salman Rüşdi için verilen ölüm fetvasına karşı çıktı. Yasaklanan Şeytan Ayetleri kitabını basma girişiminde bulundu.

Onbinler A. Ş. girişimiyle bir sol gazete çıkarmak için muhalif, aydın ve sosyalistleri bir araya getirmeye çalıştı. Daha sonra bir süre için bu projeyi Aydınlık gazetesinde gerçekleştirmeye çalıştı. Refah Partisi'nin yerel seçimlerden zaferle çıkmasından sonra, "**ben ateistim**" açıklamasını yaptı.

AZİZ NESİN'İN BİZE BIRAKTIKLARI

OYUNLARI

- Biraz Gelir misiniz (1958)
- Bişey Yap Met (1959)
- Canavar (1965)
- Dödükçülerle Fırçacıların Savaşı (1968)
- Üç Karagöz Oyunu (1969)
- Tut Elimden Rovni (1970)
- Hadi Öldürsene Canikom (1970)
- Beş Kısa Oyun (1979)
- Çıçu

ANILARI

- Bir Sürgünün Anıları (1957)
- Böyle Gelmiş Böyle Gitmez
I- Yol (1966)
- Poliste (1967)
- Böyle Gelmiş Böyle Gitmez
II- Yokuşun Başı (1976)
- Benim Delilerim (1984)
- Salkım Salkım Asılacak Adamlar (1987)
- Ben de Çocuktum

İNCELEME

- Cumhuriyet Döneminde Türk Mizahı (1973)

ÖYKÜLERİ

- Parti Kurmak Parti Vurmak (1945)
- Monologlar (Çocuklar için-Oya Ateş takma adıyla (1949)
- Geriye Kalan (1953)
- İt Kuyruğu (1955)
- Mizah Hikayeleri Antolojisi (imzasız çıktı) (1955)
- Yedek Parça (1955)
- Damda Deli Var (1956)
- Fil Hamdi (1956)
- Deliler Boşandı (1957)
- Hangi Parti Kazanacak (1957)
- Kazan Töreni (1957)
- Koltuk (1957)
- Mahallenin Kısmeti (1957)
- Toros Canavarı (1957)
- Ölmüş Eşek (1957)
- Bay Dûdük (1958)
- Gıdı Gıdı (1958)
- Havadan Sudan (1958)
- Memleketin Birinde (1958)
- Nazik Alet (1958)
- Aferin (1959)
- Kördöğüşü (1959)
- Mahmut ile Nigâr (1959)
- Ah Biz Eşekler (1960)
- Gözüne Gözlük (1960)
- Hoptirinam (1960)
- Bir Koltuk Nasıl Devrilir (1961)
- 100 Liraya Bir Deli (1961)
- Biz Adam Olmayız (1962)
- Yeşil Renkli Namus Gazı (1964)
- İhtilali Nasıl Yaptık (1965)
- Rıfat Bey Neden Kaşınıyor (1965)
- Sosyalizm Geliyor Savulun (1965)

- Şimdiki Çocuklar Harika (1967)
- Vatan Sağolsun (1968)
- İnsanlar Uyanıyor (1972)
- Leylâ ile Mecnun - Halk Öyküsü (1972)
- Seyahatname (1976)
- Büyük Grev (1978)
- Duyduk Duymadık Demeyin (1978)
- Kalpazanlık Bile Yapılamıyor (1984)
- Yetmiş Yaşım Merhaba (1984)
- Maçinli Kız İçin Ev (1987)
- Nah Kalkınırız (1988)
- Rüyalarım Ziyân Olmasın (1990)
- Aşkım Dinimdir (1991)

ROMANLARI

- Düşümlü Mendil (Polisiye) (Nur Hayat takma adıyla) (1955)
- Kadın Olan Erkek (1955)
- Erkek Sabahat (1957)
- Gol Kralı (1957)
- Saçkıran (1959)
- Zübük (1961)
- Tatlı Betüş (1974)
- Surnâme (1976)
- Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz (1977)
- Tek Yol (1978)

YAZILARI

KONUŞMALARI

SÖYLEŞİLERİ

- Nutuk Makinesi (1958)
- Az Gittik Uz Gittik (1959)
- Merhaba (1971)
- Hayvan Deyip de Geçme (1973)
- Suçlanan Aklanan Yazılar (1982)

- Ah Biz Ödlek Aydınlar (1985)
- Soruşturmada (1986)
- İnsanlar Konuşa Konuşa (1988)
- Korkudan Korkmak (1988)
- Bulgaristan'da Türkler, Türkiye'de Kürtler (1989)
- Sora Sora Cennet Bulunur (1990)
- Bir Tutam Aydınlık (1992)
- Onursal Doktor Olamamanın Büyük Onuru (1992)
- Çuvala Doldurulmuş Kediler (1995)
- Sizin Memlekette Eşek Yok mu? (1995)
- Bir Dokun Bin Dinle

ŞİİRLERİ

- On Dakika (Mehmet Nusret adıyla - 1957)
- Seviye On Ölüme Beş Kala (1986)
- Kendini Yakalamak (1988)
- Hoşça Kalın (1990)
- Bir Aşk Var Bir de Ölüm (1992)
- Sivas Acısı (1995)
- Sondan Başa

ÇOCUKLARA

- Bu Yurdu Bize Verenler (1975)
- Borçlu Olduklarımız (1976)
- Pırlatan Bal -Oyun (1976)
- Anıtı Dikilen Sinek (1985)
- Nasrettin Hoca Gülütleri

GEZİ YAZILARI

- Dünya Kazan Ben Kepçe I (1977)
- Irak ve Mısır

TAŞLAMALARI

- Aziznâme (1948)
- Hazreti Dangalak (1992)

Onur Dolu 80 Yıl

1915 - (20 Aralık) İstanbul, Heybeliada'da doğdu.

1925- İstanbul'da Süleymaniye'de **Kanuni Sultan Süleyman İptidai Mektebi**'nin üçüncü sınıfına girdi. (Sonradan okulun adı, İstanbul 7. İlkokul oldu.)

1926- Darüşşafaka Lisesi'nin ilkokul bölümü dördüncü sınıfına girdi.

1928- Çağaloğlu'ndaki Vefa Ortaokulu altıncı sınıfına girdi, devam-sızlıktan sınıfta kaldı.

1929- Davutpaşa Ortaokulu altıncı sınıfına girdi.

1930- Çengelköy Askeri Ortaokulu yedinci sınıfına girdi.

1935- Kuleli Askeri Lisesi'ni bitirip Harp Okulu'na geçti.

1937- Ankara'da Harp Okulu'nu bitirip asteğmen oldu.

1939- İstanbul'da Maçka'daki Askeri Fen Tatbikat Okulu'nda iki yıl okurken bir yandan da İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Doğu Süsleme Bölümü'nde öğrenciydi. (Minyatür, tezhip, hat, çinicilik, ciltcilik dersleri aldı.) Teğmen rütbesiyle Fen Okulu'nu bitirdi.

1940- Evlendi.

1941- 2. Dünya Savaşı yıllarında iki yıl Trakya'da çadırli ordugahta görev yaptı.

1942- Erzurum Müstahkem Mevkii İstihkam Tb. Bölük Komutanlığı'na atandı. Bir bomba kazasında yaralandı. Erzincan'da depremde yıkılmış olan ordu cephaneliğinin boşaltılmasıyla görevlendirildi.

1942- İlk çocuğu Oya dünyaya geldi.

1943- İkinci çocuğu Ateş dünyaya geldi.

1944- Ankara'da Harp Okulu'nda açılan ilk tank kursuna katıldı.

1944- Safranbolu'da bulunan 23. Tümen Bağımsız İstihkam Bl. Komutanlığı'na atandı.

1944- Zonguldak'ta uçaksavar top mevzileri yaptırmakla görevlendirildi.

1944- Görevini kötüye kullanmak suçundan üç ay on gün hapse mahkum edilerek ordudan çıkarıldı.

1945- Karagöz Gazetesi'nde ve Yedigün Dergisi'nde redaktörlük ve yazarlık yaptı, profesyonel olarak yazarlığa başladı. Bu arada bakkallık yaptı.

1945- Tan Gazetesi'nde köşe yazarlığına başladı. (4 Aralık'ta tek parti iktidarı üniversite gençlerine Tan Gazetesini yaktırdı.)

1945- Yayınlanmış ilk bağımsız yapıtı "**Parti Kurmak Parti Vurmak**" adlı on altı sayfalık broşürü çıktı.

1945- "**Cumartesi**" adlı haftalık bir magazin çıkardı. (Sekiz sayı sürdü.)

1946- Yaşamında ilk ve son kez bir partiye girdi. Arkadaşı Esat Adil Müstecaplı'nın kurduğu Türkiye Sosyalist Partisi'nde ancak iyi ay üye olarak kaldı ve istifa ederek ayrıldı.

1946- Sabahattin Ali'yle birlikte Markopaşa ve süreği olan gülmece gazetelerini çıkardı.

1946- 16 Aralık'taki büyük tutuklamada Emniyet Müdürlüğü'nde (Sansaryan Han) gözaltına alınarak on yedi gün ağır sorgu altında hücrede tutuldu.

1946- Amerikan emperyalizmi ve Türkiye'ye uygulanmaya başlanan Truman doktrinine karşı yazdığı bir broşürden dolayı sıkıyönetimce tutuklandı ve tutuklu görülen yargılanması sonunda askeri mahkeme on ay hapse mahkum etti.

1947- Bursa'ya sürgün edildi.

1948- İki çocuğunun anası olan ilk eşiyle ayrıldılar.

1949- İngiltere Prensesi Elizabeth, İran Şahı Rıza Pehlevi, Mısır Kralı Faruk, her üçü birden, Ankara'daki elçilikleri aracılığıyla Türkiye Dışişleri Bakanlığı'na resmen başvurarak, bir yazısında kendilerini aşağıladı savıyla aleyhine dava açtılar. Altı ay hapse muhkum edildi ve ceza infaz edildi.

1950- "**Baştan Dergisi**"ni çıkardı. Bu dergi kapatılınca "**Yeni Baştan**" adlı başka dergi çıkardı. Dergide Fransızca'dan çevrilmiş, Fransızca bilmediği için kendisinin çevirmediği bir yazı yüzünden mahkemeye verildi (TCK. 142), on altı ay hapse ve on altı ay da güvenlikçe gözaltında tutulmaya mahkum edildi.

1952- Üsküdar Paşakapısı Cezaevi'ndeyken, cezasının bitmesine kırk gün kala Nevşehir Cezaevi'ne gönderildi. Nevşehir'den tahliye edildi.

1952- İstanbul'da yeni kurulmaya başlanan Levent'te bir dükkan kiralayarak "**Oluş Kitabevi**"ni açtı. Sabahları Levent'teki evlere gazete dağıtıyordu.

1954- Fotoğrafçılıkla da geçinemeyince Yusuf Ziya Ortaç'ın önerisiyle Akbaba gülmece dergisinde yazmaya başladı. İmzasıyla yazı yazdırılmadığından, bu yıllarda iki yüzden çok takma adla gazete ve dergilerde yazılar yazdı.

1955- 6/7 Eylül faciası olarak tarihimize geçen İstanbul'daki azınlıkların ev ve dükkanlarının korku yıkımına suçlu aranmaya başlanmıştı. Aziz Nesin de suçlu olarak sıkıyönetimce tutuklandı.

1955- Harbiye Askeri Cezaevi'ndeyken Meral Çelen'le nişanlandı. Altı ay tutukluluktan sonra sorguya bile gerek görülmeden salıverildi.

1955- Meral'le evlendi.

1955- Halil Lütfü Dördüncü'nün "**Yeni Gazetesi**"nde köşe yazarlığına başladı.

1956- İtalya'da (Bordighera'da) yapılan uluslararası (yirmi iki ulus) gülmece yarışmasında birincilik ödülü olan Altın Palmiye'yi "**Kazan Töreni**" adlı öyküsüyle kazandı.

1956- İkinci eşinden üçüncü çocuğu Ali dünyaya geldi.

1957- Yine İtalya'daki aynı uluslararası yarışmada "**Fil Hamdi**" adlı öyküsüyle ikinci kez birincilik ödülü olan Altın Palmiye'yi kazandı.

1957- Dördüncü çocuğu Ahmet dünyaya geldi.

1959- Akşam Gazetesi'nde köşe yazarlığına başladı.

1960- İtalya'da kazandığı ilk Altın Palmiye'yi devlet hazinesine bağışladı.

1961- Tanin Gazetesi'nde köşe yazarlığına başladı.

1961- Tanin Gazetesi'ndeki yazılarından ötürü (TCK. 142. madde) tutuklanıp Balmumcu Cezaevi'ne konuldu, dört ay tutuklu yargılandıktan sonra aklandı.

1961- **Zübük** adlı haftalık bir gülmece gazetesi çıkarmaya başladı.

1962- Sahibi bulunduğu Düşün Yayınevi anlaşılamayan bir nedenle bir gece yandı. Üst fiyatları 3 milyon lira tutan (bugünkü para değeriyle en az yarım milyar lira) depodaki kitapları yandı.

1965- Elli yaşındayken ilk kez pasaport alabildi, yurt dışına çıktı. Çağrılı olduğu Berlin ve Weimar'daki Antifaşist Yazarlar Toplantısı'na katıldı. Altı ay süren bu ilk yurtdışı gezisinde, Polonya, Sovyetler Birliği, Romanya ve Bulgaristan'a gitti.

1966- Bulgaristan'da yapılan uluslararası gülmece yarışmasında birincilik ödülü olan Altın Kirpi'yi "**Vatani Vazife**" adlı öyküsüyle kazandı.

1969- Moskova'da yapılan uluslararası gülmece yarışmasında "**İnsanlar Uyanıyor**" adlı öyküsüyle Crocodile birincilik ödülünü kazandı.

1970- Türk Dil Kurumu'nun oyun ödülünü "**Çiçu**" adlı oyunuyla kazandı.

1972- Kimsesiz çocukları yetiştirmek için Nesin Vakfı'nı kurdu.

1974- Asya-Afrika Yazarlar Birliği'nin **Lotüs** ödülünü kazandı.

1975- Lotüs ödülünü almak için Filipinler'in başkenti Manila'da yapılan törene katıldı.

1976- Bulgaristan'da Gabrovo kentinde düzenlenen Uluslararası Gülmece Kitapları Yarışmasında birinciliği elde ederek **Hitar Petar** ödülünü kazandı.

1977- Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Başkanı seçildi.

1978- "**Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz**" adlı romanıyla **Madaralı** roman ödülünü kazandı.

1980- İkinci eşiyle ayrıldılar (9 Mayıs).

1982- Vietnam'daki Asya-Afrika Yazarlar Birliği toplantısından dönüşte Moskova'da kalp hastalığından hastaneye kaldırıldı. "Kalp Hastalıkları Araştırma Merkezi"nde bir ay kalarak tedavi gördü.

1983- ABD'de Indiana Üniversitesi'nin düzenlediği uluslararası toplantıya çağrıldı. Pasaportu geri alındığı için bu toplantıya katılamadı.

1983- Sağ yanına inme indi. Bir ay yattığı Çapa Gureba Hastanesi Nöroloji Kliniği'nde tedavi edildi. Üç ay da hastane dışında tedavi gördü.

1984- (20 Aralık) Şan Sineması salonunda 70. doğum günü töreni yapıldı.

1984- Aydınlar Dilekçesi girişiminde bulundu.

1985- Ekin A.Ş.'nin kurulması girişiminde bulundu.

1985- İngiltere PEN Kulüp onur üyeliğine seçildi.

1985- TÜYAP'ın düzenlediği "Halkın seçtiği yılın yazarı" ödülünü kazandı.

1986- TÜYAP'ın düzenlediği "Halkın seçtiği yılın yazarı" ödülünü kazandı.

1989- "Demokrasi Kurultayı'nın toplanmasında etkin görev aldı. Oluşturalan "**Demokrasiyi İzleme Komitesi**"nin iki başkanından biri.

1989- Sovyet Çocuk Fonu'nun ilk kez verilen "Tolstoy Altın Madalyası"na değer görüldü.

1990- (19 Mart) Ankara'da Sanat Kurumu'nda 75. yaşı kutlandı.

1992- (11-13 Eylül) Çağdaş Gazeteciler Derneği Güneydoğu İzleme Heyeti ile Diyarbakır ve Şırnak'ta incelemeler yaptı. Kürt sorununun toplanacak bir kurultayda tartışılmasını istedi.

1993- (1 Mayıs) Aydınlik'ta Başyazar olarak yazmaya başladı.

1993- (2 temmuz) Sivas'ta yakılmak istendi.

1995-5 TEMMUZ- Çeşme'deki imza günü sonrası, saat 01.05'te öldü.

Vasiyetimdir

3. Kesinlikle cenaze töreni yapılmasını ve öldüğümün gazetelerde ilânını istemiyorum. Gazeteler kendiliklerinden ölümümü haber olarak vereceklerdir sanıyorum.

4. Olabilirse, cesedim gömülmeden önce, tıp öğrencilerinin kadamdan yararlanmalarını istiyorum. Bu amaçla cesedimi en yakın devlet hastanesine yada araştırma merkezine bağışlıyorum. Gömülme işlemi bundan sonra yapılmalıdır.

5. Hiçbir mezarlığa gömülmek istemiyorum. Nesin Vakfı'nın bahçesinde herhangi bir yere gömülmek istediğimi bildiren dilekçemi Çatalca Belediye Başkanlığı'na sundum. (Bu dilekçe vasiyetime ilişiktir.) 9 Mart 1992 Pazartesi günü (by-pass ameliyatından hemen önce) Başbakan Süleyman Demirel evime telefon ederek, isteğimin yerine getirileceğini, gerekirse hükümet karnamesi çıkarılacağını söyledi ve bir gereksinmem olup olmadığını içtenlikli bir biçimde ve dostça sordu. Bundan sonra Çatalca Belediye Başkanlığı'nın dilekçeme olumlu yanıtını aldık. (Bu yazılı yanıt da vasiyetime ilişiktir.) Buna karşın yine de Nesin Vakfı Yönetim Kurulu'nun bu yolda hükümet karnamesi almasının yararlı olacağı kanısındayım.

6. Nesin Vakfı bahçesinin herhangi bir yerine gömüldüğüm (gömüleceğim) sırada Nesin Vakfı çocuklarının hiçbiri Vakıf'ta bulunmamalıdır. Gömülüştüm sırasında söylev verilmesini, dua edilmesini, anma konuşması yapılmasını, gömüldüğüm yere çiçek konulmasını ve bunlara benzer törensel işlevler yapılmasını istemiyorum.

7. Gömüldüğüm yerin mezar biçimine getirilmesini, oraya taş dikilmesini, mezar olduğunu belli eden herhangi bir işaret konulmasını, tümsek yapılmasını ve oraya sınır çekilmesini istemiyorum.

8. Noter senediyle de belirttiğim üzere, aşağıda yazılı koşullar içinde, ölümünden sonra bütün taşınır ve taşınmaz varlıklarım Nesin Vakfı'nındır.

Koşullar:

b) Şile yolu üzerinde Ömerli Köyü sınırları içindeki 10 bin m²'lik arsamızın Nesin Vakfı'nın işine yaramayacağı anlaşılmıştır. Fiyatı yükselen bu arsanın, uygun bir zamanda satılarak parasıyla Nesin Vakfı'na daha yararlı olabilecek bir taşınmaz alınmalıdır.

c) Yalova'da deniz kıyısındaki arsa Nesin Vakfı çocuklarının yazlığı için düşünülmüşse de deniz kirliliği yüzünden bu arsadan da yararlanılamayacağı anlaşılmıştır. Bu arsanın satılarak parasıyla Nesin Vakfı'na yararlı bir taşınmaz alınmalıdır.

ç) Düşün Yayınevi'nin yeniden kurulması için Şişli'de bir kat satın alınmıştır. Aynı zamanda Yayıncılar Birliği Yapı Kooperatifi'ne ortak olunmuştur. Yayıncılar Birliği yapısı tamamlandığında, Düşün Yayınevi oraya taşınmalı ve Düşün Yayınevi için satın alınmış olan kat, Nesin Vakfı çocuklarından üniversite öğrencisi olanlarına ayrılmalıdır.

e) Nesin Vakfı yapılarına 800m. uzaklıktaki 30 dönüm büyüklükteki bitişik iki arsamda yapılacak en az üç katlı yapıda şunlar toplanacaktır:

Alt kat ve asma kat: Kitaplık

2. Kat: Fizik ve Kimya laboratuvarı.

En Üst Kat: Nesin Vakfı galerisi.

Bu yapı için dostumuz Nüzhet Ak'ın yaptığı proje Nesin Vakfı'ndadır. Bu arazide ayrıca oğlum Ali Nesin'le tasarladığımız Matematik Enstitüsü kurulacaktır. Bu külliye için 30 dönüm arazi yetmeyebilir, şimdiden buraya yakın yerde arazi satın alınmalıdır. Matematik Enstitüsü için harcamalar başlamadan önce Nesin Vakfı'nın para açısından rahatlaması beklenmelidir.

Bu arazinin yol kıyısında 50 baş inek için ahır ve iki katlı geniş evin kaba yapısı yapılmıştır. Bu yapılardan yararlanılmaya çalışılmalıdır.

f) Ahmediye Köyü'ndeki 22 dönümlük arazimizde Nesin Vakfı'na gelir getirici bir çiftlik kurulması düşünülmüştü. Bu olanaksız görülürse, tasarladığımız Matematik Enstitüsü bu araziye de taşınabilir.

g) Oyunlarımın pazarlanması, yapıtlarımdan film, dizi film, TV filmi yapılması işleriyle ve bunların telif haklarıyla Copyright ONK Ajans sahibi dostum Osman Karaca uğraşmaktadır, ve gelecekte uğraşmasından yanayım.

9. **"Nesin Vakfı'nın Koruma ve Yaşatma Demeği"** adıyla bir dernek kurulmalı. Bu demek Vakfa parasal katkılar sağlayacak türlü etkinlikler yapar, yardım toplar. Dedikodulardan çekindiğim için sağlığımda böyle bir demneğin kurulmasını istemedim. Bu demneğe büyük gereksinim vardır. Böyle bir demneğin kurucuları gönüllü olmalıdır. Bu gibi örgütlerde kadınlar başarılı olmaktadır.

Kitaplıkta içki koleksiyonu vardır. Bunların en eskisi 40, en yenisi 5 yıllıktır. Bu içkiler ölüm yıldönümümde toplu bir yerde açık arttırmayla satılacak, Vakfa gelir sağlanacaktır. Kurulacak olan demek bu işi üstlenebilir.

10. Nesin Vakfı'nın kamuya yararlı bir kuruluş olduğunu saptayan bir hükümet kararnamesi gerekir. Bunun için gerekli belgeleri ve işlemleri açıklayıcı yazıyı Mustafa Ekmekçi dostumuz Nesin Vakfı'na göndermiştir.

11. Nesin Vakfı'na gelir sağlamak için, eskiden kurulmuş olan Düşün Yayınevi'nin canlandırılması için hazırlıklar yapılmıştır. Düşün Yayınevi'nin yasal olarak kurulabilmesi için gerekiyorsa Nesin Vakfı'nın tüzüğü değiştirilmelidir. Düşün Yayınevi yönetmeni ve çalışanları olacaktır. Nesin Vakfı çocuklarından üniversiteyi bitirmiş olup istekli olanlar Nesin Vakfı Yönetim Kurulu da uygun görürse, Düşün Yayınevi'nde çalışabilir.

13. Basıma hazır şu kitaplarım var:

1. **"Aziz Nesin-Tahsin Saraç Mektuplaşmaları"**. Dereboyundaki evdedir.

2. **"Baba-Oğul Mektuplaşmaları, Aziz Nesin - Ali Nesin"**. Mektuplar dosyalanmış olarak Dereboyundaki evdedir. Mektupların bir bölümü bilgisayarda dizilmesi için oğlum Ahmet Nesin'e verilmiştir.

3. **"Vicdan Nerede"** Teşvikiye'deki evdedir. Bu işten anlayan birinin, örneğin Ali Nesin'in, yayına hazırlaması gerekir.

Bunların dışında onlarca kitap dosyası varsa da, bunların başkalarınca kitap yapılmak üzere düzenlenmesi olanaksızdır.

14. Kitaplarımın yayımlanacağı yayınevinin seçimi Yönetim Kurulu'na belirlenecektir. Kitaplar şimdilik ADAM YAYINCILIK'ta yayımlanmaktadır ve bir şikayetimin yoktur. Ancak 13. maddede adı geçen kitaplardan mektupların Düşün Yayınevi'nde yayımlanması iyi olur.

Eski Düşün Yayınevi'nde yayımlanmış, ancak satışa çıkarılmamış 16 kitap Nesin Vakfı'nda bulunmaktadır ki, bunlar aşağı yukarı 300 milyon lira tutarındadır. Ayrıca Düşün Yayınevi için çevirisi yapılmış 8-10 değerli kitap kitaplıktadır.

15. Yeni yapı da kurulduktan sonra Nesin Vakfı'nın çocuklarının tavan sayısı 60-80 olacaktır.

16. Nesin Vakfı çocuklarının eğitimi, **"Korkudan Korkmak"** adlı kitabımın **"Eğitim Konusunda Vasiyetimdir"** başlıklı bir dizi yazıda anlattığım ilkeler doğrultusunda olmasını isterim. Bu ilkeleri ben tam uygulayamadımsa da, ilkelerin amacına oldukça yaklaştım. Deneyimlerimden başarılı sonuç alınacağını gördüm. Bu ilkeler çerçevesi içindeki eğitim yöntemi bütünüyle özgündür. Bu ilkelere eklemek istediğim **"Kuralsızlık-Kendi kuralını kendin koy"** ilkesini yazmaya zamanım olmadı. Ancak bu ilkenin ne olduğu söyleşilerimiz sırasında çocuklarıma anlattım. Yönetmenimiz Ruşen Ulusoy da bilmektedir.

17. Vakıf'a ilişkin ayrıntılı ve güncel bilgiler, Nesin Vakfı yönetmeni Ruşen Ulusoy'a bir mektupla bırakılmıştır. Yönetim Kurulu üyelerinin o mektubu okumalarında yarar vardır.

18. Yıllardır biriktirdiğim gazete koleksiyonum çok yer kaplamaktadır. Bu gazeteler mikrofilme çekildikten sonra satılmalıdır. Kütüphanede bulunan tüm notlarım, yazışmalarım, kısacası tüm dosyalarımın içeriği de mikrofilme çekilmelidir

Aziz Nesin

14 Ekim 1993

Ardından Kim Ne Dedi...

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: Değerli yazar Aziz Nesin'in vefatını teessürle öğrendim. Ailesine, dostlarına ve kendisini sevenlere başsağlığı dilerim.

TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk: Mizah dünyamızın seçkin temsilcilerinden biri olan yazar Aziz Nesin'in kaybindan üzüntü duy-dum. Nesin ailesine, yakınlarına ve edebiyat camiasına başsağlığı dili-yorum."

Başbakan Tansu Çiller: Türk edebiyatının değerli yazarı Aziz Ne-sin'in vefatından derin üzüntü duydum. Ünlü mizah ustasının yakınları-na ve okuyucularına başsağlığı dilerim.

CHP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Hikmet Çetin: Yeri doldurulmaz insan. Doğu'dan Batı'ya tüm dünyada yüzlerce kitabıyla sanat elçiliğimizi yapan yazarımız, büyük mizah ustası Aziz Nesin'in ölümünü derin bir üzüntüyle öğrendim. Yaşamı boyunca hoşgörünün, insan sevgisinin ve ülkemizin en karanlık dönemlerinde bile demokrasi-nin, düşünce özgürlüğünün yılmaz savunucusu olan Aziz Nesin, onurlu bir yaşam sürdürdü, sonsuza kadar yaşayacaktır.

DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit: Aziz Nesin, yalnız Türkiye'nin değil, çağımız dünyasının da en önemli yazarlarından biriydi. Bazen toplumun dğer yargılarına karşı çıkarak da olsa, Aziz Nesin, kendi anla-yışı doğrultusunda topluma yararlı olmaya, özgürlük ortamını genişlet-meye uğraşan, insanlık sevgisiyle ulus sevgisini bağdaştıran bir insan-dı.

ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz: Türk edebiyatının mizah us-tası Aziz Nesin'in vefatını üzüntüyle öğrendim. Tüm yakınlarına, okurla-rına ve sevenlerine başsağlığı dilerim.

Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Yıldırım Aktuna: Derin bir üzüntü duydum. Aziz Nesin, ince zekâsı ve sanat gücüyle mizahı, top-lumuzun geniş kesimine benimseterek, bu alanda kurumlaşmıştır.

Turizm Bakanı İrfan Gürpınar: Aziz Nesin'in edebiyat alanında yaptığı çalışmalar yanında, yoksul ve kimsesiz çocukların yetişmesi için gösterdiği çabalar da unutulmayacaktır.

İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanı Algan Hacaloğlu: Dünya mizahının büyük ustası, edebiyatımızın özgün ve özgür kalemi,

gerçek aydın Aziz Nesin'i kaybettik. Aziz Nesin, yaşamında başını her dönem dik tutabilmiş, korkuyu yenebilmiş, aklını toplumla paylaşabilmiş nadir insanlarımızdandı. Aziz Nesin'in yaşamı, insan haklarını savunma uğruna verilen kesintisiz bir mücadele idi.

Ülkesine tutkun, laik Cumhuriyetin ödünsüz savunucusu, demokrasi aşığı bu büyük düşün emekçisinin anısı önünde saygıyla eğiliyor, tüm insanlarımıza başsağlığı diliyorum.

Devlet Bakanı Aysel Baykal: Mizah sanatını ismiyle birlikte zirveye taşıyan büyük yazın ustası Aziz Nesin'in kaybindan duyduğum üzüntü sonsuzdur ve böyle bir şahsiyetin yarattığı bu boşluğu kelimelerle ifade edebilmek kolay değil. Topluma verdikleriyle aramızda her zaman sevgiyle yaşayan Aziz Nesin, vefatıyla da ölümsüzlüğe ulaştı.

Ulus olarak dünyaya böyle bir yazın ustasını kazandırdığımız için ne kadar övünsek yeridir. Onun maddi varlığı ile daima aydınlandık, unutulmayacak manevi varlığı ile de hep gurur duyacağız.

RP Genel Başkanı Necmettin Erbakan: Parlamentoda gazetecilerin, "Aziz Nesin'in ölümü için bir değerlendirmeniz olacak mı" sorusuna, "Hayır bir şey söylemem" yanıtını verdi. Gazetecilerin, "Hiçbir şey mi söylemeyeceksiniz" sorusuna, "Hiçbir şey söylemem" diyen Erbakan, "Başsağlığı da mı dilemeyeceksiniz sorusunu yanıtsız bıraktı.

CHP Genel Sekreter Yardımcısı Kenan Coşar: Yazı ve konuşmalarıyla beynimizi ısıtan, yüreğimize su serpen, önümüze yeni ufuklar açan, gericiliğin karşısında her koşulda korkusuzca direnen gülmece devinin önünde saygıyla eğiliyorum.

İşçi Partisi: Türkiye, büyük bir yazarını, Nasreddin Hoca'dan gelen büyük mizah geleneğinin son ustasını kaybetti. Değerli Aziz Nesin, halk için demokrasi için sosyalizm için mücadelede ayakta öldü. Sivas'ta yakamadılar. İzmir Çeşme'de ayakta öldü. Türkiye'nin başı sağolsun.

CHP İçel Milletvekili Fikri Sağlar: Aziz Nesin, düşünen, araştıran, üreten ve elde ettiklerini toplumla paylaşan aydın, sanatçı ve düşün adamıydı.

Gericiliğe ve akıldışılığa karşı ilericiliği, devrimciliği ve akılcılığı savunduğu için ülkemizi ortaçağ karanlığına sürüklemek isteyenlerin boy hedefi haline gelmişti. Ürettiği ve bizlere bıraktıkları ile savunduğu düşünceleri ölümünden sonra da yaşamaya devam edecek.

CHP İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş: Dünyaca ünlü mizah ustamız Aziz Nesin, yarım yüzyıllık yazarlık yaşamında Türk edebiyatına damgasını vurmuş ve aydın kimliğiyle topluma ışık tutmayı kendine görev bilmiştir.

Gerçekte dünyayı etkileyen değil deðiřtirenler, düşün adamları ve sanatçılardır. Bu nedenle kurulu düzenler, çoğunlukla düşün adamlarına ve sanatçılara karşı olmuşlardır. Aziz Nesin de hapis ve sürgün cezalarıyla bu karşı oluştan payını almıştır. Değerli yazarımız yaşamı boyunca, çağdışı, bağınaz ve karanlık düşünceye karşı toplumun duyarlı sesi olmuştur. Çünkü o, hiçbir zaman ne kişiliğinden ne de düşüncelelerinden ödün vermemiş ve her koşulda daha demokratik ve çağdaş bir Türkiye adına mücadele etmiştir. Nesin, Türk toplumunun evrensel bir değeridir. Onun gibi büyük bir ustaya sahip olmak Türkiye için bir şanstır.

Aziz Nesin ile geçtiğimiz pazar günü Foça Festivali çerçevesinde düzenlenen **"Sivas Katliamı ve Düşünce Özgürlüğü Paneli"**nde birlikte konuşmacıydık. Açıkhava tiyatrosunda yapılan panelde son derece ilgili ve coşkulu bir kalabalık vardı. Kadın-erkek gençler çoğunluktaydı. Aziz Nesin toplantı yerine geldiğinde büyük bir alkış koptu ve alkışlar dakikalarca sürdü. Panel başlamadan önce bir dia gösterisi vardı. Bu sürede kendisiyle sohbet ettik. Bana, Sivas katliamına yeni bir yaklaşım getireceğini söyledi. **"Bu olay ve sonrasında İstanbul'da meydana gelen Gazi Mahallesi olayı toplumsal patlamadır. Ümraniye'deki çöp patlamasına şaşan insanlar, aynı şekilde bu toplumsal olaylara da şaşıyorlar, ben de onlara şaşıyorum"** demişti. Çöp patlamasının da, toplumsal patlamaların da bir günde meydana gelmediğini, yöneticilerin bilinçsiz tutumlarından ve ihmallerinden dolayı adım adım oluştuğunu söyledi. Paneldeki konuşmasında olayları bu şekilde açıklamaya çalışacağını söylemişti ve öyle de yapmıştı. Konuşması büyük ilgiyle izlenmiş ve defalarca alkışlarla kesilmişti.

Kendisini, bir ay önce Kültür Bakanlığı görevindeyken, Çatalca'da Vakfında ziyaret etmiştim. O zaman hastaydı, üşütmüştü. Buna rağmen bir kitap üzerinde çalışıyordu. Ziyaretimizde Fikir ve Sanat Eserleri Yasası konusunda sohbet etmiştik. Foça'da sağık durumunu sorduğumda, şimdi daha iyi olduğunu söylemişti. Ancak ben kendisini biraz durgun bulmuştum. Yüzü de sarıydı.

Paneldeki konuşmasında da CHP'nin hükümetten ayrılması gerektiğini bir hoca fıkrası anlatarak belirtmesi çok alkışlandı. Ben paneldeki konuşmamda insan hakları, ifade özgürlüğü ve demokratikleşme konusundaki olumsuz gelişmeleri anlattıktan sonra, konuşmamı her şeye rağmen umutsuz olmamak gerektiğini, çünkü; genç nüfusunuzun 2000'li yıllarda mutlaka laik, demokratik ve çağdaş bir Türkiye yaratacağını söyleyerek tamamlamışım.

Doğrusu bu görüşmemizin son görüşmemiz olacağı hiç aklıma gelmemişti. Üzüntüm çok büyük. Türkiye büyük bir yazarını, edebiyatçısını kaybetti. Umarım ona karşı hoşgörüsüz davrananlar, değerini şimdi anlarlar.

Kültür Bakanlığı Müsteşarı Emre Kongar: 1970'li yıllardan bu yana, başlangıçta Kültür Bakanlığı Yüksek Kurulu'nda birlikte çalıştığımız, sonra da çağdışı ve bağnaz düşüncelere karşı ortak mücadele ettiğimiz değerli yazar Aziz Nesin'in ölümü, ülkemiz için büyük bir kayıptır.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Ali Talaz: Yayınladığı mesajında, dünya yazın ailesinde, önemli bir boşluk oluştuğunu belirtti.

Çağdaş Gazeteciler Derneği: Türkiye'nin onur anıtı Aziz Nesin, ülkesinin uygar ve demokratik bir toplum olması için son nefesine kadar yılmadan bir sıra neferi gibi kavga verdi. Eğilmedi, başını hep dik tuttu. Kalemini hiçbir zaman satmadı. O, hep çalışandan, emekçiden yana tavır koydu. Aziz Nesin, demokratik ve çağdaş bir ülkede yaşamının özlemi içinde öldü; bu özlemin ise ancak örgütlü bir toplumda gerçekleşebileceğinin bilincindeydi.

Türkiye Yayıncılar Birliği Başkanı Atıl Ant: Çok üzüldük tabii. Aziz Nesin, Türkiye'de bir taraftan yazarlığın diğer taraftan kültür sektörünün duayenydi. Hepimiz adına büyük bir kayıp, Türk toplumu bu kaybın ağırlığını çok fazla hissedecek. Çok büyük ve üzücü bir kayıp.

Türkiye Yazarlar Sendikası: Sendikamızın kurucu genel başkanı, büyük yazar, büyük insan, büyük aydın Aziz Nesin'i kaybettik. Çağdaş, öncü, ödünsüz kişiliğiyle o, benzersiz bir aydınımızdı. Yalanla, haksızlıkla kirlenmiş bir dünyada, doğruluğun, aydınlığın yorulmak bilmez savaşçısıydı. Son nefesine kadar da öyle kaldı. Aziz Nesin'in eşsiz cesareti, ödünsüz aydın kişiliği, büyük vatanseverliği biz Türk yazarları için ölümsüz bir örnek olacaktır. Türkiye'de yazarlığın bir meslek olarak örgütlenmesindeki çabaları ve özverişi de unutulmayacaktır.

Tiyatro ve TV Yazarları Derneği: Türk edebiyatı ve düşünce dünyasının yılmaz savaşçısı ve demegimizin değerli üyesi Aziz Nesin ustayı da yitirdik. O, düşünce özgürlüğü için yaşamını korkusuzca ortaya koyarken, uygarlığı da amaçlıyordu. Çünkü ona göre uygarlık, ancak, özgür düşünce temellerine oturtulabilirdi. Bunun için yılmadan, yorulmadan savaşımını sürdürdü. Ağabeyimiz ve ustamız olarak onu örnek alacağız.

Mizah edebiyatının ve tiyatromuzun bu büyük ustasının acı kaybı karşısında üyelerimize ve onun bütün dostlarına başsağlığı dileriz.

Pen Yazarlar Derneği: PEN Yazarlar Demeyi, yeniden kuruluşuna önayak olan saygıdeğer yesi Aziz Nesin'in ölümünden dolayı son derece zntldr. Aziz Nesin, dünya edebiyatının en seçkin yazarlarından biriydi. Aynı zamanda, büyük özverisiyle, toplumumuzun demokrasi düşmanlığına ve her türlü bağnazlığa karşı savaşımına katkıda bulunan her zaman "genç" kalmayı başarmış bir örnek aydın oldu.

DİSK Genel Sekreteri Mehmet Atay: Nesin herkesin sustuğu, susturulduğu koşullarda susmayan, susturulamayan bir aydın. İnsanı-mızı tanıyan, bizi bize öğreten bir ğretmen. Toplumun öfkesini, sevin-cini, derdini, isteklerini, arzularını yalın bir üslupla, doyumsuz bir mizah-la anlatan bir yazar. Bir zgrlk, barış, demokrasi ve insanlık savaşçı-sı. 20. Yüzyıl'ın Nasrettin Hocası, Marko Paşası. Biz emekçilerin gün-lnde özel bir yeri olan Aziz Nesin'in ölümünden derin üzüntü duyduk.

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nail Gürelli: Türk ve dn-ya edebiyatının büyük yazarı ve düşünce adamı, cemiyetimizin yesi Aziz Nesin'in ölümü insanlık için büyük bir kayıptır. O, ulusunu ve ülke-sini dünyada yücelten örnek bir aydındır. Yılmayan, dinmek bilmeyen mücadele azmiyle bir toplum önderiydi. Aziz Nesin adı, Türkiye'ye dn-ya da onur kazandırmıştır, gelecekte de kazandırmaya devam edecek-tir.

Parlamento Muhabirleri Derneği: nl yazar Aziz Nesin'in kay-betmenin üzüntüsü içindeyiz. Dünya çapında bu edebiyat ustasının l-m sonrasında Türkiye eskisi kadar renkli olmayacak.

Çağdaş Gazeteciler Derneği Ege şubesi: Yılmaz bir demokrat olan Nesin'in yokluğunu tüm Türkiye hissedecektir. Edebiyatçı kimliği-nin yanı sıra Türkiye'de siyasal demokrasinin yerleşmesi için büyük mücadele veren Nesin'in yerinin doldurulmayacağına inanıyoruz.

İzmir Gazeteciler Cemiyeti Başkanı İsmail Sivri: Aydın ve renkli kişiliğiyle her gün gündemde kalan Aziz Nesin büyük çoğunluğu yaban-cı dillere çevrilen eserleriyle yurtiçi ve yurtdışında haklı bir ne kavuş-muştur. Aziz Nesin'in kaybı nedeniyle ailesine, yazarlar ve basın cami-asına başsağlığı dileriz.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı: Aziz Nesin, 80 yıllık ömrüne çok şey sığdırarak aramızdan gt. Yazdı, söyle-di, konuştu, eylem yaptı, başı çok derde girdi, ama yılmadı. Ömrünün sonuna doğru Sivas olaylarında öldürülmekten g kurtulan Aziz Nesin, kalbine yenik dş-t. Hukuk ve yargılama tarihine ilginç, şaşırtıcı ve de düşündürücü yeni bir sayfa ekleyerek gitti. Aziz Nesin sayesinde, Sivas olayları sanıkları cezalarından 5'er yıl tahrir indirimine mazhar oldular.

Ankara Barosu Başkanı Tuncay Alemdaroğlu da, Aziz Nesin'in gazeteciliğinde, yayıncılığında, kitaplarında ve tüm yaşamında toplumu değiştirmek, geliştirmek için çalıştığını, toplumsal bozuklukları irdeleyip, güldürürken düşündüren, duygulandıran tarzıyla bir ekol olduğunu söyledi. Alemdaroğlu, mesajında şu görüşlere yer verdi:

"Yurtiçinde ve yurtdışında aldığı ödüllerle ülkemizi onurlu bir şekilde temsil etmiş, halkının uygar ve demokratik bir toplum olması için son nefesine kadar uğraş vermiş olan yazarımızın ölümü, insanlık için büyük bir kayıptır. Ulusumuza başsağlığı diliyoruz.

İnsan Hakları Derneği Genel Sekreteri Hüsnü Öndül: Yazın dünyası ve dünya halklarının bir öncüyü, gerçek bir dostunu kaybetti. Aziz Bey, İHD'nin kuruluşunda öncülük edenlerdendi. Halkımızın başı sağ olsun.

68'İliler Birliği Vakfı: Nesin'i kaybettik. Ama eserleri, yaşam felsefesi ve cesaretiyle O aramızda, kalbimizde ve toplumsal belleğimizde yaşayacaktır. Türkiye'nin ve insanlığın başı sağ olsun.

Atatürkçü Düşünce Derneği: Ölümüyle gülmecemizi yetim bırakan Aziz Nesin'in laiklik ve demokrasi mücadelesini bıraktığı yerden, düşün ve eylem arkadaşlarınca devam ettirileceğine inancımız tamdır.

Öğretim Üyeleri Derneği Başkanı Prof. Dr. Alpaslan Işıklı: Aziz Nesin'in sonsuzluğa göçüyle, ülkemizin aydınları, büyük bir öğretmeni yitirmiş oldular. Ancak onun eşsiz dersleri, asla unutulmayacaktır.

Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Genel Başkanı Murtaza Demir: Aziz Nesin, uluslararası saygınlığı, etkinliği ve ünü olan bir yazarımızdır. Yazarlığının ötesinde aydın olarak sorumluluğunun bilinciyle, emperyalizme, faşizme ve teokratik düzene karşı direnerek demokrasinin, laikliğin, düşünce özgürlüğünün savunucusuydu.

Pir Sultan Abdal Derneği İstanbul Şubeleri: Aziz Nesin, dünya çapında ünlü bir yazarımız olmanın ötesinde, aydın olma sorumluluğunu yerine getirmenin simgesi haline gelmişti. O, emperyalizme ve şeriatçı dalgaya karşı sonuna kadar direndi. Laikliği, bağımsızlığı, demokrasiyi savunmayı bir hayat biçimi haline getirdi.

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Genel Başkanı Prof. Dr. Türkan Saylan: Genel merkez ve tüm şubeler olarak, değerli yurtsever aydınımız Aziz Nesin'i, O'na çok gereksinimimiz olduğu bir dönemde yitirmenin büyük üzüntüsünü ve burukluğunu yaşıyoruz.

İzmir Demokrasi Platformu: Demokrasi güçleri, onun beynine, onun yüreğine, inancına sahip çıkıyor, demokrasi savaşımını sürdürmemizi bildiriyoruz.

İzmir Üniversiteleri Öğretim Elemanları Derneği (İZÜNİDER)
Başkanı Prof. Dr. Mustafa Kaymakçı: O, Türkiye halkının mutluluğu için çalışan, çaba gösteren ve düşüncelerini eyleme dönüştüren, her türlü yozluğa direnen bir halk önderiydi. Bilimi tek yol gösterici seçmişti. Bizler, onun anısını yaşatacağız.

Öğretim Elemanları Sendikası Dokuz Eylül Üniversitesi Şubesi Başkanı Prof. Dr. İbrahim Armağan: İnsan hakları ve özgürlükçü demokrasi savunucusu, düşünce özgürlüğünün yılmaz savaşçısı, 20. Yüzyıl'ın büyük düşün ve yazın ustası, gerçek aydın Aziz Nesin'i kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz.

ODTÜ Öğretim Elemanları Derneği: Aziz Nesin, tüm yaşamında güçlü bir yazar olmanın olanaklarını kişisel bir servet için değil, halkın ve öncelikle çocukların eğitimi için kullanmıştır. Onun bu toplumcu ve yaşadığı toplumun aydınlanmasından ödün vermeyen kişiliğinden rahatsız olanlar, halkın karanlığından yarar ve çıkar umanlardan Türkiye'nin aydınlanmasından yana olan tüm güçleri Nesin'in kurduğu vakfı güçlendirmeye ve yaşatmaya çağırıyoruz.

Türkiye Kent Kooperatifleri Merkez Birliği: Türkiye'de her şeyin kirlenmeye yüz tuttuğu bir tarihsel dönemde karanlığın üstüne cesaretle ve tek başına giden Aziz Nesin'in anısına sahip çıkmak, ilkelerini ve savaşım geleneğini sürdürmek asıl ödevimizdir.

Prof. Dr. Burhan Şenatalar: Aziz Nesin'in Türkiye'nin kültür ve politika yaşamında seçkin bir yeri vardı. Bıraktığı boşluk doldurulamaz. Bugün üniversitelerde görev yapan öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu Aziz Nesin'in yürüttüğü mücadeleden olumlu yönde etkilenmiştir. Aziz Nesin'in dürüst, üretken ve cesur yaşamı bizlere örnek oluşturmaya devam edecektir.

Müjdat Gezen: Acım öyle büyük ki, anlatamam.

Aziz Nesin, Türk milleti için büyük bir kayıp, yazarlığının yanında çok medeni cesarete sahip, düşüncelerini açıklamaktan çekinmeyen cesur bir insandı.

Ben, Nesin Vakfı'nın kurucu üyelerinden biriyim. Aziz Nesin'in vasiyeti üzerine vakfın bahçesine gömülmesi konusunda Cumhurbaşkanına başvuracağız. Aziz Abi bir onurdu. Onsuz, insanın önemli bir parçası eksilmiş gibi. Geçenlerde benden bir muhabbet kuşu istemişti: Artık ona kuş götüremeyeceğim. Herkese başsağlığı diliyorum.

Türkan Şoray: Aziz Nesin benim çok saygı duyduğum bir dostumdur. Çocukluğumdan bu yana kitaplarını hep severek okudum. Önemli ve büyük bir yazardı. Tatlı Betüş'ü çekerken aramızdaki dostluk daha da sıcaklaşmıştı. O'nu kaybettiğimiz için gerçekten çok üzgünüm. Hepimizin başı sağolsun.

Tank Akan: Aziz Nesin'in vefatını duyunca babam ölmüş gibi ağladım. Çok üzgünüm. Bir şey gündeme geliyor: Nasıl ve ne şekilde kaldırılacağı... Demokrasi varsa, özgürlük varsa vasiyeti yerine getirilmeli vakfına gömülmeli, camiye götürülmemesi lazım.

Esin Afşar: Nesin Vakfı'nı bana bildirmişlerdi. İlk akıllarına gelen isimlerden olmuşum. "Ben üye olmayacağım da kim üye olacak" dedim. Beraber bir sürü etkinliklerimiz oldu.

Türkiye çok önemli bir insanı kaybetti. Yaşına rağmen gençti. Zamansız gitti. Ülkesini seven bir insandı. Türkiye'nin başı sağolsun. Türkiye anasını babasını kaybetti. Böyle insanlar az yetiştiriyor.

Paris'te bir arkadaşım Coşkun Tunçtan, Aziz Nesin'in hayatını inceleyip yazdı. Nesin, hazırladığını biliyordu ama göremedi.

Refik Durbaş: Zaman durdu. Güneş, ışığının olduğu yerde, deniz mavisinde durdu. Dağ, gölgesinin dehlizinde, ağaç yeşilinde durdu. Aziz Nesin kendi ölümünde durdu. Nice badirelerin uçuşumunda boy veren kır çiçeği misali, yüreği bir daha kavganın rüzgarında yelken açmamak adına durdu. Nice mücadelenin kor ateşini kendi külünden yaratan dili bir daha sözün bereketini devşirmemek adına durdu. Hayır! Bunların hiçbirisi olmadı aslında. Aziz Nesin yüreği, beyni, dili ile onur, inanç, mücadele adına dün 01.10'da yalnızca ve yalnızca kendi ölümüne karşı durdu.

"Baka kalırım giden geminin ardından/serde erkeklik var ağlayamam"

Aziz Abi de şimdi o "sessiz gemi"nin yolcularından. İstanbul'dan 700 kilometre uzakta bedenlen aramızdan ayrılışının haberini aldığım da o "sessiz gemi"yle ölüm denizine yelken alışının ardından iki damla yaş buharlaşmadı göz pınarımdan, iki kırık sözcük döküldü dudaklarımdan yalnızca:

İşte bunu yapmayacaktın Aziz Abi.

Bedeni ölüme durdu ama, yazdıkları, söyledikleri anıları daha nice yıllar rehberi olacak yaşadıklarımızın ve yaşayacaklarımızın.

Evet zaman durdu, duracak, ama Aziz Nesin bu ülkede bu zaman diliminde yaşadı ve zaman ötesinde de yaşayacak.

İnci Asena: Sanki hiç ölmeyecek gibiydi. Sanki sırtımızı ona dayamıştık; o konuşuyordu biz susuyorduk. Söylemek istediklerini söyleyenlerin dili gibiydi. Neredeyse tek başına geriye gidişe, gericiğe karşı savaşım veriyordu. Yanlış olduğunu düşündüğü her şeye karşı dürüst, açık bir savaşım içindeydi. Düşüncelerini giysiler içine sokup sunmuyor, açıkça söylüyordu. Dobra dobra. Sözleri en sığ bakış açısıyla değerlendiriliyor. Aziz Nesin'in "aptal" sözünün altına imza atılıyordu, doğrulanıyordu kimilerince.

İçimde taşan bir öfke var. Öfkenin acının, üzüntünün üstüne çıkacağını düşünemiyebilirdim, ama öyle oldu. Sivas cinayetlerinde, cinayetlerin tetikçilerine ve görünmeyen asıl canilere, Aziz Nesin'i suçlu koltuğuna oturtmaya kalkan devlet kademelerine, insanlara ve aydınlara karşı dayanılmaz bir öfke. Aziz Nesin Türkiye'nin gittiği uçurumu en iyi görenlerden biriydi, bunu söyleyen, bizi uyaran biriydi. Dikkatle dinleyenlere karşı bir öfke duyuyorum. Aziz Nesin'i korumayanlara, Türkiye'de değerleri korumayı bilmeyenlere karşı... Bu yazıyı yazarken bile, Aziz Nesin, söylediğim neye karşı gelirdi, diye düşünüyorum. O ne derdi, ben ne derdim? Onunla yapılması gereken de buydu; dinlemek, düşünmek, tartışmak. Hala yapabiliriz, ne iyi, hala yapabiliriz. Kitaplarıyla...

Semih Gümüş: Aziz Nesin'in ölümü bir yazarın ölümünün çok ötesinde. Bizim için hem benzersiz güzellikteki, hem de en aşağılık dümenlerin kıskacındaki bu ülkenin taşlarından birinin yerinden oynaması gibi bir şey onun ölümü. 12 Eylül'den sonraki yıllar içinde, yönetenlerin altındaki zemini yerinden oynatan savaşımın adamı. Ben kendi yaşamım boyunca onun kadar karşıtlarını tedirgin eden, deli eden bir insan anımsamıyorum. Yoktur herhalde. Ölümüyle insanın içinde yarattığı uçurum, umalım ki umutsuzlukları çoğaltmasın...

Aziz Nesin mizah yazarlığının daha başlangıcında şimşekleri üstüne çekmişti. Gitgide ürkütücü oldu. Bedelini de ödedi. Bir bedel ödemeyi göze almadan yapılmış olumlu bir iş var mıdır bizim yaşamımızda? Yapılmış pek çok olumlu işin bedelini ödeyen sayısız çoklukta insanı, o çoklukta yüz karası var bu ülkenin. Bu ülke namuslu insanlarına karşı bir gün borcunu ödeyebilecek mi?

Aziz Nesin. Bir ülkenin yaşamına yön verecek kertede etkin bir toplumsal varlığa dönüşmüş olan bu büyük adamın ulusun bütününden saygı görmediği apaçık. Siyasal ve dinsel fanatizmin baş hasım olarak gördüğü Aziz Nesin'in gönlünde yer ettiği milyonlar her şeye karşın var. Şimdi sanırım çoklarımız düşünüyor: **"Bu güzel ülkeyi berbat bir cehenneme dönüştürenlere karşı konuşan bir adam vardı. Şimdi kim konuşacak?"**

Aziz Nesin, 'Çuvala Doldurulmuş Kediler'in başına yazdığı önsöze, 'Giderayak Bir Önsöz' adını vermiş. O önsözün son tümcelerine bakın bir de: **"Şaşıyorum kendime; sanki hiç ölmeyecekmiş gibi yazmışım, sanki hiç ölmeyecekmiş gibi okumuşum, sanki hiç ölmeyecek gibi çalışmışım ve sanki hiç ölmeyecekmiş gibi yaşamışım..."**

Bütün bir ulusun vicdanını bir başına Aziz Nesin mi koruyordu?

Lütfi Kâlell: Türkiye'nin edebiyatını dünyaya tanıtan değerli yazar ve düşün adamı Aziz Nesin'in ölüm haberini Avustralya'nın Sidney kentinde aldım. Çok üzgünüm. 2 Temmuz 1993 Sivas can kırımında sevgili Aziz Nesin ile birlikte ölümün eşiğinden döndük. Otelin bir odasında dumandan boğulma aşamasına geldiğimiz anda bile, ölümden korkmayan ve insan yakıcı yobaz güruhuna karşı yiğitçe bir ölüm sergilemeyi seslendiren Aziz Nesin'i 22 yıldır Türkiye Yazarlar Sendikası çatısı altında yakından tanıdım. Doğru bildiğini söylemekten çekinmeyen karakteri ve çağına karşı sorumlu aydın kişiliği ile, Türkiye'nin sorunlarına eğilen, özellikle ülkeyi şeriatçı bir mantıkla karanlığa sürükleyen başta devlet ve siyaset adamları olmak üzere tüm gerici ve faşistlere yüreklice karşı çıkan Aziz Nesin'i çok arayacağımıza inanıyorum. Onun ödünsüz, inatçı karakteri bizlere rehber olmalıdır.

Orhan Alkaya: Aziz Bey Türkiye'nin "**vicdan**"ıydı. Duruşuyla, seçimleriyle, risk alma yeteneğiyle, Türkiye'ye "**hıza istikamet**" önerdi. Kamusal alanda "**aydın etli**"ni büyük bir ayrıntı titizliğiyle gerçekleştirdi. Bir "**büyük yazar**"dı. İslamcılık-Batıcı Ulusçuluk-Modernite paradigmasına oturan Türkiye Tarihi'ni yazacak her tarihçi için, yapıtı eşsiz bir referans oluşturur. Gözünden kaçmış karakter yapısı, sosyal davranış, konumlanış yok gibidir. Bugün, Aziz Bey'in öldüğünü söylüyorlar. İnanmak güç. Biraz "**hepimiz**" olarak yaşıyordu. Aziz Bey öldüyse eğer, hepimiz biraz öldük demektir. Türkiye'yi yönet (emey)en Savaş Partisi-Cephesi'ne karşı, ekonomik sömürüye, siyasi - askeri zulme, vicdansızlığa karşı, toplumsal barışın, eşitliğin, insan olma erdemlerinin, aklın savunmasını yaparken, bir büyük yalnızlığı hep hissedeceğiz. Doğrusu, buna hiç hazır değildik. Elveda Aziz Bey! Elveda aklın ve vicdanın sözcüsü! Elveda kara gün dostu!

Çetin Altan: 1944'te lisedeyken tanıştık. Bir cumartesi günüydü ve tanışır tanışmaz Cemal Nadir'in bir paneline gittik. Aziz Nesin'le uzun arkadaşlığımızın bir bölümünü kavgalı geçirdik. Yazın adamlarının sarmaş dolaş olması zaten düşünülemez. Aziz Nesin bir iki kelimeyle, birkaç sayfa ile özetlenebilecek birisi değildir. Türkiye'nin yirminci yüzyılında cumhuriyetten sonra döneminin gerçek bir incelemesi yapıldığında araştırılması gereken temel taşlarındandır. Türkiye'yi çok aşan bir insandı. Hiçbir şeye uyum sağlamamayı doktrin yapmıştı. Uyumsuzluk onun yaşam biçimiydi. Yaşamının her karesi üzerinde durulması gereken bir vakaydı. Yaşamını yazıya adayarak dünyadan gelip geçmiş kâlemler bir büyük havuzla onu dolduran çeşme arasındaki serüveni

yaşarlar. Çeşmeye havuzsuz baktığınız vakit bu kadar büyük bir havu-
zu nasıl doldurduğunu algılayamazsınız. Havuza baktığınız vakit te
onun bu kadar küçük bir çeşmeden çıkan sularla nasıl dolduğunu anla-
yamazsınız. Yazın adamı için durum budur. Aziz Nesin'le sayısız anım
vardır. Bir zamanlar benim evimde saklanmıştı. Kimsenin bilmediğin-
den emin memnun mesut birlikte yaşıyorduk ki, bir gün İstanbul Emni-
yet Müdürü "Aziz senin evinde değil mi?" diye soruverdi. Bir başka
anım da Kartal hapishanesindedir. Kös kös oturduğum bir gün kapı
açıldı ve Aziz'i içeri attılar. "Kambersiz düğün olur mu Çetincğim?"
dedi. Aziz Nesin ayakta ölmek istedi, layık olduğu şekilde. Fırtına din-
meden...

Demirtaş Ceyhun: Din bezirganları, politikacı "Zübükler", uçkağıt-
çılar, madrabazlar kim bilir nasıl seviniyorlardır Aziz Nesin'in öldüğünü
düşünüp...

Ama, acaba gerçekten öldü mü Aziz Nesin?

Çünkü, tanıdığımız Aziz Nesin bütün yaşamı boyunca aklına uydu,
aklıyla yaşadı. Aziz Nesin'i ise, gene bütün yaşamı boyunca kesinlikle
buyruğuna girmedığı kalbi hançerledi.

Kalbi ihanet etti ona, intihar etti. Sivas'ta yobazların yapamadığını,
DGM savcısının yapamadığını kalbi yaptı.

Yani, ölen Aziz Nesin'in kalbidir, akli değil. Bu nedenle fazla da se-
vinmesinler din bezirganları; akli yaşıyor. Düşüncesi yaşıyor. Aziz Ne-
sin de bunu isterdi zaten.

Halkını bugüne dek en iyi ve en doğru kavramış büyük yazar, aklın
yaşıyor. Huzur içinde yat. Sana çok şey borçluyuz.

Aziz Nesin, yalnız çağdaş Türk edebiyatına kişilik kazandırmış bir
büyük yazar değildir. Aynı zamanda büyük bir düşünürdür, mizahı da
kesinlikle okuyucuyu yalnız eğlendirmeyi amaçlamaz. Düşünürü, ente-
lektüeli zaten çok az bir toplum olan sağır ve kör halkım bir büyük yol
göstericisini yitirdi. Bunun acısını uzun yıllar çekeceğiz. Bu acıyı ve zor-
luğu yenmenin tek yolu da gene Aziz Nesin'in yazılarını ve uyarılarını sil
baştan okumaktır. Ne savcılar, ne de laikizm düşmanı köktendinciler
sevinsin.

Acım çok büyük. Babamdı, ustamdı, ağabeyimdi. Türk halkı ikinci
Nasreddin Hoca'sını kaybetti. Düşmanları öldü zannetseler de Aziz Ne-
sin asıl bundan sonra yaşayacak.

Vedat Günyol: Canım Aziz Nesin ölmüş, yüreği durmuş. Bugün Türkiye Cumhuriyeti için bundan daha büyük bir kayıp düşünülemez. Yaşadığımız akıl almaz rezilliklerin arasında O'nun gibi dürüst, mert, yılgısız bir aydının yüreği durmasın da kiminki dursun? Aziz Nesin gelmiş geçmiş en büyük düşünce adamlarımızdan biriydi. Türkiye'de din sömürücülerinin, ikiyüzlü politikacıların, devlet içindeki mafya yanlılarının ipliğini kim onun kadar mertçe pazara çıkarabildi? Temel direğimdi, can dostumdu. Çok üzgünüm.

Turhan Selçuk: 1957'de Abdi İpekçi benden "Milliyet" için bir çizgi roman istemişti. Bu alanda deneyimim yoktu, hikâyesini Aziz Nesin'in yazmasını istedim, kabul etti. Üç ay kadar süren 'Abdülcanbaz'ın ilk romanının konusu Aziz Nesin'indir... Menderes iktidarının baskılı rejimi nedeniyle Aziz'in adını çizgi romanın üzerine koymamışlardı. Sanıyorum bu nedenle devam etmedi. Bugün hem çizdiğim, hem yazdığım, 'Abdülcanbaz'ın isim babası Aziz Nesin'dir. Futbol alanlarında çokça kullanılan bir sloganı, mizah alanında Aziz için rahatça kullanılabilir diye düşünüyorum: **"En büyük Aziz başka büyük yok.."** Son yıllarında politika alanında gösterdiği **"Uygar Cesaret"**i de mizah yazarlığı kadar büyüktü. Aydınlığı savundu, karanlığı yerdı Aziz Nesin... Sivas'ta 38 aydın insanımız, gözler önünde diri diri yakıldı. Oradaki **"kara"** dumanların arasından sağ çıkan Aziz, insan sevgisiyle dolu kalbine karşı koyamadı, yenik düştü... Ama, karanlığın prensleri sevinmesinler. O, bu ulus'un kalplerinde yaşıyor ve yaşamaya devam edecek...

Haluk Gerger: Onunla dostluğumuz 12 Eylül cuntasına karşı birlikte mücadele içinde oluştu. Dolayısıyla da, çok özel bir niteliği vardı. Özel anılarla doludur. Ve gerçek dostluğu bilmeyenlerin eski anlayamayacağı ölçüde kıymetliydi benim için. Ne yapalım acılarımızı, yüreğimize gömmeye alışmak zorunda kalıyoruz.

Fikret Başkaya: Türkiye, diplomalıların çok fazla ama gerçek aydının çok az olduğu bir ülke. Aziz Nesin, gerçek aydın sıfatını hak eden az sayıda insandan birisiydi. Büyük bir yazardı. Yaşamı boyunca hep yoksulların emekçilerin, ezilenlerin safında yer aldı. Gerçek bir özgürlük ve demokrasi kahramanıydı. Ölümüyle, sadece Türkiye değil, tüm dünya büyük bir yazarı ve düşünce adamını kaybetmiştir. Onu en son geçen kasım ayında cezaevine ziyarete geldiğinde görmüştüm. Şu an üzüntülüym, ama elden ne gelir. Yazık ki bu hep böyle oluyor, gerçek aydınların başı sağolsun. Ona layık olduklarını gösterebilirler.

Muzaffer İlhan Erdost: Şimdi bir ilan yazıyordum: "**Yanmadı-yandı**". Yakılamadı ama sürekli yanarak etrafını aydınlattı. Yaşamını aydınlatmaya ve insanları bilgilendirmeye adadı. Bir söz vardır: "**Ağaç-lar ayakta ölür**". Nesin ayakta öldü. Sürekli savaşın içindeydi. Savaş-ını sürdürürken öldü. Ben, onun sevgisinin sürekliliğini yaşıyorum. Ken-di adıma "**Yitirdim**" diyemeyeceğim. Hepimizin başı sağolsun.

Ahmet Oktay: Türk edebiyatı, Türk yazını için büyük bir kayıp. Ya-zarlığının yanında medeni cesarete sahip, düşüncelerini açıklamaktan çekinmeyen bir insandı. Çok büyük ve üzücü bir kayıp.

Adalet Ağaoğlu: Aziz Nesin, yazın dünyasının yeri doldurulamaz büyük bir mizah ustasıydı. Bu gerçekte hemen herkesin birleştiğine kuşku yok. Ama o, çok daha temel anlamda bir yönünden ötürü de yeri büsbütün doldurulamaz bir kişiydi.

Aziz Nesin, içine doğduğu dünyadan, arasında yaşadığı insandan sorumluluğunun bilincinde, bu bilincin gereklerini hayata eksiksiz geçir-me çabalarından hiç geri durmamış tam bir aydıındı. İnsan ve bir kişi ol-manın en yüksek temellerini hedefleyen Aziz Nesin, yazar olmasaydı, düz bir vatandaş olsaydı bile bence hayata karşı aynı sorumluluk bilinci içinde tavır alışı ile yine aynı Aziz Nesin olurdu.

Cahit Külebi: Aziz Nesin, Cumhuriyet tarihinin içinde sanatçılığıyla, toplumsal eylemciliğiyle, kişiliğiyle çok önemli bir varlık. 100 yıla yakla-şan yaşantısı bu nedenle bir tarih oldu. Kendisinin yokluğu her zaman bize büyük bir gereksinim getirecektir. Adı var olsun.

Demir Özlü: Büyük Friedrich 7 Ağustos 1766'da Voltaire'e yazdığı bir mektupta ona öğüt verirken Fontenelle'in şu sözlerini not eder: "**El-lerim gerçeklerle dolu olsaydı, açmazdan önce onları defalarca düşünürdüm.**" Aziz Nesin, Fontenelle'in düşüncesinin tam zıddı bir ki-şilik yapısındaydı. Ama işin bir de öteki yüzü var: Bu toplumun ve bu "**yüce devletin**" ona çektiirdikleri, bu iğrençlik, kalitesizlik ve onulmaz ahmaklık karşısında ne diyeceğimi bilemiyorum. Üzgünüm.

Orhan Duru: İşte gene Aziz Nesin'lik bir olay. Onu yitirdik. İnanamı-yoruz. Yoksa şaka mı bu? Gene birileri çıkıp bu durumda "**Acaba ne yapmak istiyor?**" diye soracaktır. Ama bu defa, hiç olmazsa, onu bu eyleminden dolayı içeri atıp yargıç önüne çıkaramayacaklar.

Daha geçen yıl bugünlerde yakmak istemişlerdi onu. Sonradan kendini yakmak istemekle suçlanmış ve ölümden döndüğü olayda so-rumlular arasına sokuluvermişti tam Aziz Nesin'lik bir biçimde.

Oysa Aziz Nesin'in tüm çabası Aziz Nesin'lik olaylar azalsın diyeydi bu ülkede. Ne çare ki toplumumuz, devlet çarkı bundan sonra da Aziz Nesin'lik olaylar üreteceğe benzer.

Türkiye en özgün yazarlarından, en çarpıcı düşünürlerinden birini yitirdi. Yaşamı boyunca özgürlük uğruna bağnazlığa, yobazlığa, kökten-dinciliğe ve tüm saçmalıklara karşı yürüttüğü savaşı unutmayacağız.

Toktamış Ateş: Aziz Nesin Türk edebiyat yaşamının, Türk düşün yaşamının zirve ismiydi. 80 yıllık ömründe 8 kişinin yapacağı işi yaptı. Bence katıksız bir yurtsever ve mükemmel bir insandı. Ancak biraz yaşadıklarının kırılganlığıyla, biraz da çabalarının kısa sürede sonuç vermemesinin kızgınlığıyla zaman zaman sert çıkışlar yaptı. Hak etmediği eleştiriler aldı. Boşluğunu kolay dolduramayacağız.

Mina Urgan: Aziz, bu kötü günlerin en yiğit adamıydı. Birçoklarımızın söylemekten çekindiğini ancak o söylerdi. Aziz ender bulunur, cesusur bir insandı. Yaşlılar kendini korur, kendine dikkat eder. Aziz bunların hiçbirini düşünmezdi. Aziz'in bize emanet ettiği mesajları yaşatmamız lazım. O, kitaplarından da büyük bir insandı.

Alpay Kabacalı: Mizah edebiyatımızın bir anıydı. Yapıtlarında yaşamın esprisini yakalayan duyarlı bir aydıydı. Toplumu sarsmak için aydın olarak olağanüstü çaba verdi. Bu yönleri Aziz Nesin'i tanımlamaya yeterli değil. Vakıf kurucusu, sendika başkanı olarak da önemli görevler yaptı. Kaybı, Türk toplumu için önemli bir eksikliktir. Büyük üzüntü duyuyorum.

Enis Batur: Son on yıl içinde aydın olmanın gereklerini yaptı diye düşündüğüm tek insan Aziz Nesin'dir. Aziz Nesin'le aynı dünya görüşünü paylaşmıyorum. Aynı edebiyat anlayışına sahip değilim; büyük bir şahsi dostluğum da yok. Ama aydın olmanın gerektirdikleri açısından, belki birinci noktada görünen adamdır. 1984'te de öyleydi, bugün de öyle. Yeni Gündem Dergisi'nin kapatılmasına yol açan söyleşi de, onun söylediklerini başka hiç kimse söyleyemedi. Üstelik söyledikleri doğrudu, ama onu yalnız bıraktık. 'Tuzu kurudur', 'Şu yaşa gelmiştir', 'Zaten korunuyor' gibi açıklamalara karnım tok. Bu bayağı bir cüret işidir. Örneğin ben kendimde böyle bir cüreti görmüyorum. Korkuyorum, birçok şeyi söyleyemiyorum. Bunun farkındayım. Bu nedenle de kendimi on yıl öncesine göre, aydın yanları açısından gerilemekte olan bir insan olarak görüyorum.

Metin Cengiz: Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük insanlardan biriydi. 80 öncesi verdiği mücadelesi ile ve 12 Eylül 1980'den sonra özellikle fundamentalistlere karşı yürüttüğü mücadele ile tanıyoruz onu. Bir mücadele sembolü gerçek bir demokratı. Bu simgeyi gerçekten arayacağız biz.

Ergin Gülen: Yoruldum artık bu heriflerden. Bıktırdılar beni, deme. Sen yorulmazsın. Sen bıkmazsın. Sen ustaların ustası Aziz Nesin'sin. Hani vakıftaki kızına söylemiştin. "**Aşağıda, rafta, sol tarafta duran Nasrettin Hoca dosyasını getir diye**". O da getirmişti. Torba içinde dosyalar. Nasrettin Hoca Yılına hazırlanacaktık. Ne demiştin bize: "**Dünyada bilinen 3 Türk var. Biri Nasrettin Hoca'dır. Bir Nasrettin Hoca kütüphanesi kurun. Gelecek yılın ikinci altı ayı içinde Hoca ile ilgili kitabı hazırlarım.**" Dememiş miydin?

Biliyorum. Önce oğlun Ali'nin kitabını bitireceksin... Sonra Hoca.

"**Palyaçolar**" yazısını okudun mu?

Senden haber bekliyorum.

Gözlerinden öperim.

Alpaslan Bertay: Aziz Nesin, yalnızca Türk mizahında bir çığır açmakla kalmadı, Türk düşün hayatına da büyük katkıları oldu. Nesin, Marko Paşa'yı çıkardığı günlerde Cumartesi günleri yazdığı yazılarla, dönemin başbakanı Recep Peker'in tansiyonunu çıkartan kişiydi. Dört gün önce Foça'da Festivalde Ercan Karakaş'a şöyle diyordu: 'Artık bu koalisyonda solun işi ne? Memleketin bir zamanlar umudu olmuş solu koalisyon ortaklığıyla eritiyorsunuz.'

Arslan Başer Kafaoğlu: Aziz Abi'yi yitirdik. Bir öncüyü yitirdik. İnsanlık, 20. Yüzyıl'ın en tutarlı, en onurlu, en temiz yaşamını süren insanından yoksun kalıyor.

Alaattin Şenel: Bence 'Aziz Nesin olayı'nın önemli bir boyutu var: Ben, onun toplumsal olayları kavrayışına, birçok akademisyen yetişmiş olmasına rağmen, "**Korkudan Korkmak**" adlı kitabı vasıtasıyla tanış oldum. Keşke bu kitap üniversitelerde ders kitabı olarak okutulsaydı. O zaman dünya çapında bir "**bilim insanı**"na sahip olurduk. Bir de özellikle 12 Eylül sonrasında onca aydın, "**aydın bireyselliğini yaşama**" adı altında köşesine çekilmeyi yeğlerken, Aziz Nesin toplum için mücadelesini tek başına sürdürdü. Bu onun en önemli tarafıydı.

Bülent Kahraman: Aziz Nesin, Türkiye'nin yetiştirdiği tam anlamıyla 'gerçek aydın'lardan birisiydi. Sadece büyük bir edebiyatçı değil, aynı zamanda büyük bir eylem adamıydı. Gerek kişiselliğini belirleyen inançları, gerekse dünyaya bakışı ile her zaman farklı olmasını bilmişti. Kalemimi, yanında yer aldığı insanların durumunu saptamak ve duyurmak için kullanıyordu.

Ayşegül Yüksel: Türkiye ve dünya, özgünlüğünü, toplum koşulları karşısındaki yürekliliğini, yaşamı boyunca bir an bile yitirmeksizin, yanlışları, gülmecenin keskin kılıcıyla irdelemiş bir büyük düşünürü, yazarı ve insanı yitirmiştir. Tüm insanlığın başı sağolsun.

Mustafa Şerif Onaran: Aziz Nesin, demeğimizin altın madalyalı onur üyesiydi. Gerek Sivas'ta, gerekse Türkiye'nin her yerinde bir bayrak oldu. Bizim bu bayrağı, dolayısıyla onun üstlendiği misyonu başımızda taşımamız gerekiyor. Bunu yapıyoruz da. O'nun özellikle son zamanlarda artan hastalığını gözönünde bulundurarak toplantılara davet etmememiz gerekiyordu. Tabii, DGM'nin kendisini suçlaması, Aziz Nesin'i ve hepimizi yaralayan nedenlerden birisi oldu. Yine de hiçbir şeyden korkusu yoktu.

Hülya Nutku: Söyleyecek söz bulamıyorum. Duygularımı toparlayamıyorum. Sabahtan beri aklımda onun iki satırlık şiiri var: **"Ölmek bir şey değil. Dünya yalnız kalacak diye korkuyorum."** Galiba yalnız kaldık.

Ahmet Tellî: Türkiye son onur kalelerini yitiriyor. Burçlardan biri daha düştü. Ölüm bana ilk kez bu kadar sevimsiz geldi. Kendi ölümümü bile düşündüğümde böyle kötü olmamıştım. Bütün onursuzlukların iktidar olduğu bir düzende, Aziz Nesin iktidara talip olmadan sonuna kadar muhalefet yaptı.

Özdemir Nutku: Aziz Nesin Türkiye Cumhuriyeti'nin yetiştirdiği en büyük yazarlardan ve aydınlardan biriydi. Sorumluluğunu bilen, açık sözlü, dosdoğru ve cesurdu. Söylediklerinin hepsinin doğru olduğu bugün bir kesim tarafından kabul edilmemekle birlikte, ileride onun ne kadar doğru söylediği anlaşılacaktır. Onu tehlikeli bulanların, asıl kendileri Türkiye Cumhuriyeti için tehlikelidir. Aziz Nesin, bu tehlikeyi görmüş ve halkı uyarmıştır. Toplumumuz, bu kaybın ne kadar büyük olduğunu şu anda belki fazla anlayamayacaktır. Akılcı konuşmak istiyorum artık duygusallığın zamanı değil.

Ali Balkız: 6 Temmuz 1993 günü, Sivas'ta kaybettiğimiz insanları toprağa verdik. İki yıl sonra aynı gün, Aziz Nesin'i yitirdik. Biz, Aziz Nesin'i Sivas'ta ağırlamaktan onur ve gurur duyduk. Ama O'nu haksız yere suçladılar. Ağır bir şekilde itham edildi. Sivas'ta O'nunla birlikte olduğumuz süre içinde, gerek Buruciye Medresesi'nde gerekse Madımak Oteli'nde, ölümü hiç yanına yaklaştırmadı. Ama tam iki yıl sonra, gitti ölümüne yenildi.

Melahat Tögar: Çok üzgünüm. İyi dosttuk. Aziz Nesin Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük kafalardan birisiydi. Bunca büyük eserlerin yaratıcısı bu büyük adamı kaybetmek hepimizi çok üzdü.

Buket Uzuner: Aziz Nesin'le son olarak Heinrich Böll toplantısında birlikteydik. Nesin toplantıda Böll'ün Almanya'nın vicdanı olduğunu söylemişti. Bence Aziz Nesin de Türkiye'nin vicdanının sesi idi. Çok üzgün olmak yetmiyor. Başımız sağolsun.

Esat Kural: Kahire'de Dünya Mizah Yazarları toplantısına çağrılmış. Ancak toplantıya geç kalmış, o arada da başkan seçilmiş. Başkan, Aziz Nesin salona girdiğinde ayağa kalkmış ve "**İşte yaşayan en büyük mizah yazarı**" demiş. Orada büyük itibar görmüş. Dünya çapında şöhret sahibi bir insandı. 50-60 senedir tanırdım. Çok sevdiğimiz bir insandı.

Muzaffer İzgü: Gülmecenin en büyük ustasını kaybettik. Ulusumuz için büyük bir kayıp. Hepimizin başı sağolsun.

Hüseyin Yurttaş: Çok üzgünüm. Sadece Türkiye değil, dünya da çok önemli bir sanatçısını yitirdi. Övünebileceğimiz bir değerdirdi. Aziz Nesin. Değerini bilemedik.

Ahmet Yurdakul: Yeryüzünden ender geçen birisiydi. Ölümü hepimizin ölümüdür. Şimdi isteyen istediği kadar sevin sin. Onu Sivas'ta yakmak isteyenler sevin sin. Doğa onu kendiliğinden aramızdan aldı.

Hidayet Karakuş: Türkiye'de demokrasıcılık oynayanlar onu dinlemediler. O gerçek bir demokrasi öğretmeni idi. Onun düşmanları biraz akıllı olsalardı onu can kulağı ile dinlerlerdi. Çoğu zaman demokrasi güçleri de onu yalnız bıraktı. Ömrü boyunca tek kişilik bir ordu gibi savaştı ve çalıştı. Kendini öldürmek isteyenlere inat tam bir aydın gibi yaşadı. Ve kalbi ile öldü. Onu çok arayacağız.

Aydoğan Yavaşlı: Aziz Nesin'le Sivas Madımak Oteli'nde beraberdik. O bize "**Ne yapalım, burada öleceksek, ölelim**" demişti. Bunun üzerine bize güç geldi. Cesaret geldi. Orada ölmenin ne kadar anlamlı olduğunu anlattı bize. Şimdi kendimi çırlıçıplak ve korumasız hissediyorum. Haberi aldığım da bir boşluğu yaşadım. Fakat bu ülke toprakları binlerce Aziz Nesinler çıkarır. O ölmedi. Şimdi bize düşen onu daha çok okumak ve anlamaktır. Tüm Türkiye onun kitaplarını yeniden yeniden okumalıdır. Çeşme'ye gidemeyeceğim. Onunla ölümü bir kez yaşadım. Gidersem buna dayanamam. Elinden alırım ölümü. Tüm ulusun başı sağolsun.

Vecihi Tımuroğlu: Türk aydınları ve Türkiye Cumhuriyeti halkı, insan hakları ve laik cumhuriyet uğruna büyük savaş veren en önemli dostunu kaybetmiştir.

Aziz Nesin için açıklama yapan diğer kişi ve kuruluşlardan bazıları da şunlar:

Şair Kemal Özer, Bank-Sen Genel Başkanı H. Hulusi Karlı, BSP Genel Merkezi, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Başkanı Yahya Arıkan, SİP Genel Başkanı Aydemir Güler, HADEP İstanbul İl Başkanı Kemal Parlak, Cumhuriyet Gazetesi Güney İlleri Bürosu çalışanları, BEKSAV Yönetim Kurulu Başkanı İsmail Sarıoğlu, LASTİK-İŞ Sendikası Merkez Yönetim Kurulu, DEV MADEN-SEN, Devrim Dergisi.

DIŞ BASINDAN YANKILAR

Aziz Nesin'in ölümü yurtiçinde olduğu gibi yurtdışında da büyük yankı uyandırdı. İngiltere, Fransa ve İsveç'in önde gelen basın yayın kuruluşlarında yayımlanan haberlerde Nesin'in köktendincilerin başlıca hedeflerinden biri olduğuna dikkat çekilirken Yunan basını haberi, "**Yunanistan büyük bir dostunu yitirdi**" diyerek duyurdu.

İngiltere'de Aziz Nesin'in ölümü ardından iki büyük gazetede makaleler yayımlandı.

Yazar Nesin, Independent'ta "**Tahrir edici, kendine özgü ve sert bir şeriat karşıtı**" diye tanıtıldı. Guardian'da ise "**Lalkilik ve düşünce özgürlüğünün şampiyonu**" olarak nitelendirildi. The Guardian Gazetesi'nde "**Aziz Nesin dışarda en çok lalkiliği ve düşünce özgürlüğünü savunmasıyla hatırlanacak**" denildi.

Ünlü İngiliz oyun yazarı Harold Pinter ise BBC'ye verdiği demeçte "**Yaptıklarına, açık yürekliliğine hayrandım. Karşı karşıya bırakıldığı ezilme ve kovuşturmalar karşısındaki korkusuzluğuna da...**" sözlerini kullandı.

Nesin'in ölümü İsveç'te sabah ajanslarında ilk haber olarak geçti. 11.00 haberlerinde de ünlü yazarın Sivas katliamından kıl payı kurtulduğu anımsatıldıktan sonra Salman Rüşdü'nün, **Şeytan Ayetleri** adlı kitabını yayımlayacağını açıklamasının, aşırı dinci çevrelerin öfkesine yol açtığı belirtildi. İsveç'te yayın yapan Text-TV'de ise Aziz Nesin'in ölüm haberine şöyle yer verildi: "**Türkiye'nin en çok okunan yazarı ve mizah ustası Aziz Nesin, dün gece geçirdiği kalp krizi sonucu 80 yaşında öldü. Yüze yakın yapıtı olan Nesin, halk tarafından çok seviliyordu yada nefret ediliyordu.**" İsveç Yazarlar Birliği'nin uluslararası ilişkilerinden sorumlu İkinci Başkanı Larserik Blomqvist "**Büyük bir yazın ustası olan Aziz Nesin'in ölümü hem halkı hem de**

edebiyat dünyası için büyük bir kayıp. Eminim o, ileride de çok büyük bir öneme sahip olacaktı" dedi. Fotoğrafçı Lütflü Özkök de üzüntüsünü şöyle dile getirdi: "Daha yeni birlikte olmuştuk, burada tavla oynamış, gülüşmüştük. Üzüntüm çok büyük. Onun büyük bir yazar olduğu ortada. Ama beni en etkileyen yanı, medeni cesaretiydi. Ülkemizde kimin sesi çıksa ya hapse atılmıştır yada susturulmuştur. Azız'ı kimse susturamadı ve o da kimseden korkmadı. Asla eğilmedi; kınıldı, ama eğilmedi. Onun cesareti, dürüstlüğü tarihimizde asla sönmeyen bir meşale olarak yanacaktır..."

İsveç'in önde gelen gazetelerinden **Dagens Nyheter**'in başredaktörü ve Aziz Nesin'in özel dostlarından **Arne Ruth**, "Türkiye'nin en dışı yazarı" olarak tanımladığı Nesin'i, okurlarına bir kez daha tanıttı.

The New York Times, Aziz Nesin'in ölümünü "Türkiye'nin Sivas katliamından sağ olarak kurtulan 80 yaşındaki tabu deviren yazarı **Aziz Nesin**, **Çeşme**'de kalp krizi sonucu hayata veda etti" şeklinde duyurdu. **Eric Pace** imzasıyla çıkan haberde Nesin'in radikal İslama karşı verdiği mücadele, 37 kişinin yakılarak öldürüldüğü Sivas katliamı ve **Salman Rüşdi**'nin tartışmalı kitabı **Şeydan Ayetleri**'ni Türkiye'de yayınlama çabaları geniş bir şekilde anlatıldı.

Eric Pace, Nesin'i 'hiciv yeteneği güçlü, solcu ve Müslüman bir aileden gelen ateist bir kişi' olarak da niteledi.

Yazıda **Aziz Nesin**'in "Köktendincilik sadece İslamiyet'e has bir olay değildir. Tüm dünya dinlerinde bu tehlike mevcuttur. Fanatiklik, barış, hoşgörü ve uygarlığın düşmanıdır" görüşüne de yer verildi. **Aziz Nesin**'in hiciv ustası, solcu ve Tanrı'ya inanmayan biri olduğunu kaydeden gazete, Nesin'in "Benim Tanrı'ya ihtiyacım yok. Çünkü, ne cennet, ne de cehennem istiyorum" dediğini yazdı. Nesin'in ölümü, diğer gazete ve dergilerde de yer alırken, Amerikan basını, askeri okuldan mezun olan **Aziz Nesin**'in sol görüşleri yüzünden ordudan atıldığını ve bundan sonra yazarlığa başladığını yazdı.

20'ye yakın kitabı Yunanca'ya çevrilen Nesin için **Apoyevmatini Gazetesi**, "Bir dostu kaybettik" derken, **Adesmeftos Tipos** da, "Türkiye ile Yunanistan arasında dostluk havarisi öldü" dedi.

Elefteros Tipos Gazetesi ise, "Aziz Nesin'in kalbi durdu. Bizi sevmiştii. Biz de onu çek sevdik" derken, **Avgl ve Rizospastis gazeteleri** de, Nesin'i "Büyük Türk yazarı ve barış mücahidi bir insan" diye tanımladılar.

Bu arada, Yunanistan Kùltür Bakanı Thanos Mikruçikos, ziyaret için gittiğı İtalya'dan yaptığı açıklamasında, Nesin'in ölümününden duyduğu üzüntüyü dile getirdi. **"Abdi İpekçi Dostluk ve Barış Ödülü"** Sekreteryası da, 1990-91 yılında ödüllendirdiğı Aziz Nesin'in ölümünün büyük bir kayıp olduğunu belirtti. Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Ödülü Kurucu Başkanı **Andreas Politakis**, **"Yunanlılar başka hiçbir Türk yazarı bu kadar iyi tanımıyor"** dedi.

Fransa'da yayınlanan **Le Monde Gazetesi** Nesin'in ölümüne geniş yer verdi. **"Türkiye'nin polemikci yazarı öldü"** başlığıyla verilen haberde Nesin'in Türkiye'nin en çok okunan yazarlarından biri olduğu vurgulandı.

Fransa'nın sağ eğilimli gazetesi **Le Figaro**, Nesin'in Türk toplumunu anlatan yüzden fazla kitap yazdığına işaret ederek ateist olduğunu açıkça söylemesi nedeniyle de "köktendinci İslamcıların başlıca hedeflerinden biri" haline geldiğine dikkat çekti.

Belçika basınından **La Libe Belgique** ise **"Aziz Nesin, Türk İslamcı çevrelerinin korkulu rüyasıydı"** diye yazdı. **Le Soir** gazetesi ise, **"İslamcılara karşı mücadelenin şampiyonu Türk yazar Nesin öldü"** başlığını kullandı.

İngiltere'de düzenlenen İngiliz Kùltür Heyeti Cambridge 1995'in 28 konuşmacısı ve katılımcısı, Nesin'in kaybından derin üzüntü duyduklarını, onun takipçisi olan demokrasi ve laiklik savunucularının yanında olduklarını belirttiler.

Okur Mektupları

AZİZ NESİN'DEN HEDİYE KİTAP

Aziz Nesin'in ölümü emekli bir öğretmen olarak beni çok üzdü. Bir kitapçı dükkânım var, orada çeşitli kitaplar satıyorum. Sadece gerici kitaplar dükkânımda yok.

Onun dışında her türlü kitabı satıyorum. Her sattığım kitapta da büyük bir manevi haz duyuyorum. Ama geçenlerde dükkânıma gelen bir kadına kitap satmak bana oldukça zor geldi.

Sosyetik görünüşlü, makyajlı, genç bir kadındı. Benden bir gence doğum günü hediyesi olacak kitap istedi. Ben de raftaki kitaplara uzandım. Elim tam Aziz Nesin'in kitaplarına yönelmişti ki kadın bağırdı:

"Aman... Bırak o dinsizin kitaplarını" diye. Şaşırdım, çünkü bu görünüşte birinin böyle bir tepki vereceğini düşünmemiştim. Bu şekilde konuşmaması gerektiğini, değerli bir yazar olduğunu anlatmaya çalıştım, ama kovmamak için de kendimi zor tutuyordum. Böyle boyalı din-darların kitaptan da, edebiyattan da anlamadığını düşünüyordum. Gence hediye olarak alacağı kitabın da, onun gözünde bir şişe parfümden farklı olduğunu zannetmiyorum.

EVRENSEL, 10.7.1995

FEYZA BİRLİK, İSTANBUL

BİR YILDIZ DAHA KAYDI

Fikir ve düşün edebiyat dünyasından bir güneş daha battı. İzmir'in Foça ilçesinde kendine tahsis edilen bir otel odasında büyük yazar ve düşün adamı Aziz Nesin'in kalbi durdu, dünyadaki yaşam sürecini tamamlayarak geldiği mekâna döndü.

Usta bir mizah yazarıydı, 80 senelik ömrünü Türk toplumunun aydınlanması için harcadı. Evet dört dörtlük bir entellektüel aydınlı, düşüncelerini kalemiyle yazarak açıklardı ve hiçbir zaman düşüncelerini açıklamaktan korkmazdı, toplumun izbe yerlerindeki kokuşmuş ve pis pis kokan karanlığı aydınlatmak için, pozitif bilimin mizah üslubuyla yanan lambasını o izbe yerlere sokardı. Aziz Nesin bir Türk Volter'iydi, bir Maksim Gorki'ydı. Bir Mesliha'ydı, metafiziğin koyduğu bütün kuramları

reddederdi, aklın üstünlüğünü savunurdu, insanları daima düşünen bir yaratık olarak görmek isterdi ve isteğini pratikleştirmek için yazıyla sözle mücadele etti.

Türk tarihinde görülen ve tanınan Hacı Bektaşî Veli, Nasrettin Hoca, Hallacı Mansur, Simav Kadısı Şeyh Bedreddin, Pir Sultan Abdal, Nâzım Hikmet gibi düşün dünyamızın güneşleri arasında Aziz Nesin de yerini aldı. Aziz Nesin kendi tarihini kendi yarattı ve süsledi. Ne mutlu Aziz Nesin'e... İnsanlığın evrim sürecinde geçirdiği toplumsal yaşamında, insanlık insan olmak için yüzbinlerce kurban vermiştir, yaşadığımız bugünkü çağcıl ve özgürlük dünyamız da öyle kolay kolay kurulmamıştır, bir bakıma göre doğa kanunlarında da vardır, pozitif negatif güçler, ama insan beyni doğayı kendi emrine almayı başarmıştır. Uygarlığın ölçülerinin başında düşünce gelir. Düşünce beynin özel bir fonksiyonudur, biz bu fonksiyona akıl diyoruz, akıl ise muhakemedir.

Her entelektüel ve aydının başına gelen dayak, işkence, hapisane gibi uygulamalar Nesin'in yaşamı boyunca yaşadığı pratiğinde yaşamıştır. Toplumlari toplum ve ulus yapan o toplumların edip ve düşün yazarlarıdır, bir toplum bunlardan mahrum ise o toplum olsa olsa bir yaratık sürüden başka bir sıfat olmaz.

EVRENSEL, 15.7.1995
DURDU ZİBA GÖKSUN,
KAYABAŞI/ K. MARAŞ

SENİ SEVİYORUZ AZİZ NESİN

"Tüm yaşamını insana adanmış" derdik Aziz Nesin için. Yine yanıldık, eksik söylemişiz; meğer ölümünü de insana adanmış. İnsanların geleceğini, insanlığın mutluluğunu bir kenara itip, her şeylerini öbür dünyadaki bireysel mutluluklarına saklayanlara karşı cesedini bile insanlığın, bilimin hizmetine sunmuş. İki yıl önce insanlık düşmanı, gerici katillerin Sivas'ta başaramadıklarını yaşamın gerçeği başardı, aramızdan aldı Nesin'i. Türk toplumunun büyük çoğunluğu aptaldır demişti yürekli. Sözlerini kanıtlarcasına, aptalca yakmaya çalıştılar Nesin'i. Oysa, o inandıkları kitapta bile "Allah'ın verdiği canı Allah alır" diyordu. Aptalca kendi inançlarına bile ters düştüler. Tek suçu bin yıl önce yazılan kitabın kurallarına değil, gelişen bilime inanmasıydı, çağdaş düşünen her insan gibi. Oysa, bin yıl önce yazılan kitabın kurallarına bağlı kalmanın akıl dışı olduğunu söyleyen ilk o değildi. Bakın, çağdaşlığı ve bilimi ilke edinen Atatürk, 70 yıl önce ne demiş: "Dünyada her şey için,

maddiyat için, maneviyat için, hayat için, başarı için en gerçek uyarıcı ilimdir, fendir. İlim ve fenin dışında uyarıcı aramak gafilliktir, cahilliktir, sapıklıktır. Yalnız ilmin ve fennin yaşadığımız her dakikadaki saflarının geliştiğini kavramak ve ilerlemelerini zamanla izlemek şarttır. Bin, ikibin yıl önceki kuralları, şu kadar bin yıl sonra bugün aynen uygulamaya kalkışmak, ilim ve fennin içinde bulunmak, elbette değildir." Aziz Nesin'i yakanlara karşı kayıtsız kalıp, Atatürk'ü dilinden düşürmeyenler, uyanın artık. Cehaletin ateşi size doğru yaklaşıyor.

Aziz Nesin, yaşamak istediği gibi düşündü ve düşündüğü gibi yaşamaya çalıştı. Gericiliğe karşı yılmadan direndi. Onu, doğanın kuralları aldı aramızdan. Onun arkasından söylenebilecek hiçbir söz bulunamayacaktır; çünkü, kendisi için söylenebilecek her şeyi yine kendisi söyledi. Seni seviyor, düşüncelerine inanıyoruz Aziz Nesin.

YENİ YÜZYIL, 10.7.1995

ADNAN ACAR, İSTANBUL

AZİZ NESİN ÖLMEDİ

Sevdiğimiz büyük bir yazar olan Aziz Nesin ağabeyimizi bir kalp krizi sonucu kaybettik. Bu bizleri büyük bir üzüntüye boğdu. Aziz Nesin ağabeyimiz yaşamı boyunca hayata umutla bakmıştır. Birçok eseriyle Türkiye'yi aydınlatmaya çalışmıştır. Aziz Nesin ağabeyimizi öldürmek istemişlerdir fakat bunu başaramamışlardır. Aziz ağabeyimiz şu anda hayata gözlerini yumdu fakat kimse Aziz ağabeyimizi öldü zannetmesin. Aziz ağabeyimiz ölmemiştir. Her zaman bizlerin kalbinde yaşamaktadır. Yobazlar 2 Temmuz 1993 tarihinde Sivas'ta Madımak Otelinde 37 aydınımızı katlettiler. Ellerine ne geçti ki? Hiçbir şey. Onlar aydınlarımızı yok ederek öldürdük sanırlar fakat onlar gibi onların yetiştirdiği nice aydınlar, nice Aziz Nesin'ler yetişecektir bunu bilsinler. Sevgili Aziz ağabeyimiz ve 37 düşünürümüz yerlerinde rahat uyusunlar. Biz bu ülkeyi gericilere, yobazlara teslim etmeyeceğiz. Onların ışığı altında düşüncemizi, ülkemizi onların karanlık emellerinden kurtarmak için çalışacağız.

YENİ YÜZYIL, 20.7.1995

MEHMET GÜRSU, AYDIN

AZİZ NESİN'İN ÖBÜR DÜNYADAN İLK MEKTUBU

Burda, öldükten sonra hayat olmadığına dair düşüncelerim tamamen değişti doğrusu. İnanın orda olup bitenlerin hepsini görüp işitiyorum. Müthiş bir iletişim şekli bu... Sanki binlerce kanalı bir anda seyretmek gibi bir şey. Kalbim durduktan sonra görevlilerin otopsi yapılmasını istemeleri Devletin bana son kazığı oldu herhalde. Hayattayken beni kesip biçememişler, idam edememişlerdi, cesedimi parçalayarak kendilerini sadistce tatmin ettiler. Bu nedenle, bağışta bulunduğum organlarım da bir işe yaramadı. En kötüsü morgda, soğuk hava deposunda geçen zaman oldu. Dünyada pek çok kez hapiste yattım ve işkence gördüm ama böyle ızdırap çektiğimi ve bu kadar üşüdüğümü hiç hatırlamıyorum. Bu da, eksik kalan, bilinen bilinmeyen cezalarımın tamamlanmasıydı herhalde. 8. maddeyi hala boşu boşuna tartışıyorlar. Aslında, ceza kanununa bir madde koyup fikir suçlularını; dünyaya veda ettikten sonra morgda yatırarak, cezalandırsalar hem tartışma biter hem de çok ağır bir ceza verilmiş olurdu. Hele Başsavcının demecine ne demeli bilmiyorum.

Müslüman anne-babadan doğduğum ve de nüfus cüzdanında İslam yazdığı için Müslümandan başka bir şey olamazmışım. Yine de **"Allah rahmet eylesinmiş"**. Kahretti beni bu sözler... **"Akıl"** için verdiğim bunca çabaya mı, yoksa dinsizim diye bas bas bağırduğım halde Ankara'daki Başsavcıya dahi sesimi işittiremediğime mi yanayım? Bazı söylentiler gelmeye başladı kulağıma. Meğer, benim küçücük vücudum dev kadar büyükmüş de bir çukura sığdıramamışlar ve de bedenimi parçalayıp altı çukura gömmüşler. Halk şimdiden **"altı çukur evliyası"** diyormuş bana. Vakıf bahçesindeki ağaçlara çaputların bağlanmaya başladığını görür gibi oluyorum. Böylece mezarımın belli olmamasını istemem de boşa çıkmış olacak. Sevenlerimden son bir ricam var: Hiç olmazsa, beni ziyarete gelenler veremli, saralı, kanserli hastalar değil de evde kalmış kızlar, çocuğu olmayan tazeler, sevgilisine kavuşmak isteyen güzeller olsun. Eh ne yapacaksınız can çıkar huy çıkmaz...

YENİ YÜZYIL, 28.7.1995

ERCAN EVREN, ANTALYA

AZİZ ÖLÜ

Malatya'da bir değirmen varmış yıllarca önce. Çocuğu olmayan kadınlar, bir gece kalmak üzere oraya götürülürmüş. Bir hocanın olan bu değirmende cinlerle buluşan kadınların çocuğu olumuş. Bugün de cinlerle dolu yurdumuz!.. Gün geçtikçe de sayıları artıyor. Ve insanlarımızın beyinleri iğfal ediliyor defalarca. İt izinin, kurt izine karıştığı bu güzel yurtta, bir elin parmakları kadar az olan güzel insanlar; nasıl gidersiniz bizi öksüz bırakarak? Nasıl gidersiniz nasıl? Bu toz duman içinde bırakarak... Nasıl gidersiniz nasıl; aptallık yüzdesini bilmediğimiz insanların içinde bizi koyarak? Sırası mıydı şimdi? Sen boyca küçüldükçe büyüyen dev... Sen öyküleriyle, söylemleriyle, şiirleriyle, bizi aydınlatan ışıldak... Sen tek başına bir ordu, bir meşaleydin bizim için; bugünleri, yarınları aydınlatan... Sen güvenimizin kaynağı, toplumun gözû kulağı, dili olan ulu insan... Sen yüreğine milyonları sığdıran dev... Beynini, kalemini, vicdanını, yobazlıklara, gericiliğe, vicdansızlığa yem etmeyen büyük insan. Kısacası insanoğlu insan... Sana güveniyorduk... Doğruluğu, dürüstlüğü, yüceliği az sayıda aydınımız arasında sende bulmuştuk; bu cüce insanların arasında... Neden gittin aramızdan, neden? Sana gerekisnmemiz varken... Çok üzgünüm çok. Bir 220 voltluk ampul söndü bizler için. Sen nedin bizler için? Sen 'aziz'sin, **Aziz...**

CUMHURİYET, 24.7.1995

SEVİM NEBİOĞLU, EMEKLİ ÖĞRETMEN

AZİZ NESİN'E SAYGI

Büyük Türk gülmece yazarı **Aziz Nesin** ile ağabeyim **Aydın Aybay**'la olan dostluğu vesilesiyle iki kez ayaküstü görüşmek olanağı buldum, bu iki görüşmede de ona, kendisiyle ilgili bir anımı anlatmak istedim; "**sevinir**" diye, "**bilmesi gerekir**" diye düşünüyordum. Öte yandan kitapları milyonlarca basılmış, birçok dile çevrilmiş yazar anlattığıma dudak bükerse diye çekindim, anlatamadım. Şimdi, Aziz Nesin'i, kişiliğini ve eserlerini sevenler kendisine anlatamadığım öyküyü bilsinler istiyorum. 1957-58 yıllarında "**Kanarya-5**" adlı şilepte ikinci kaptan olarak çalışıyordum. O zamanlar Karadenizliler'in "**gurbetçilik**"leri yoğun biçimde sürerdi; gemide çalışan 30 kadar emekçinin büyük çoğunluğu Karadenizliydi. İki yaşlı gemicimiz vardı, ikisinin de adı **Mustafa**... Uzun boylu, uzun yüzlü, uzun dişli, ak saçlı ve yavaş devinimli "**Fenerci Mustafa**" arı gibi çalışır, bilge gibi konuşur bir adamdı. Bütün gemidekilerin "**Mustafa Dayı**" diye çağırdıkları ikinci Mustafa, Sürmeneliydi, bu yüzden ona "**Gümüş Mustafa**" da derlerdi; gemideki en yaşlı

adamdı belki... Dişsizliği yüzünden konuşurken sivri çenesi burnuna yaklaşıp, gözlerinin içi güler, durmadan muziplik yapar, çevreye -en çok da Fenerci Mustafa'ya- takılırdı **"Mustafa Dayı"**. Bir gün Gümüş Mustafa **"Efendi kaptan, görüyorum sen kitap okuyorsun, bana, uşaklara okuyacağım bir kitap versene"** dedi; yanımda -İlhan Selçuk gibi, bir paşanın (Marko Paşa) aracılığıyla tanıştığım- Aziz Nesin kitaplarından vardı; **"Al bakalım"** dedim ve -sanıyorum- yazarın Bursa'da sürgünde geçen yaşamına ilişkin, güldürüp ağlatarak düşündüren öykülerinin yer aldığı kitabını verdim. Sonra onları uzaktan izlemeye çalıştım. Mustafa Dayı, paydostan sonra Akçay'ın güzel yaz akşamında, kıçüstü denen mürettebat dinlenme yerinde, etrafına toplanmış çoğu Karadenizli genç-yaşlı emekçilere, sesini ve mimiklerini kullanarak bir meddah becerikliğiyle öyküleri okuyor (belki oynuyor demek daha yerinde) ve dinleyenleri neşeye boğuyordu. Bu neşeli topluluğun içinde yalnız Fenerci Mustafa zaman zaman doruğa çıkan kahkahalara karışmıyor, o sadece yüzünde acı bir gülümsemeyle, sessizce dinliyordu. Sonra ikinci bir Aziz Nesin kitabı verdiğimi anımsıyorum Mustafa Dayı'ya. Gümüş Mustafa'dan ayrılışımız Aziz Nesin öykülerini çağrıştıran bir olay dolayısıyla oldu. Bir gün Mustafa Dayı geldi, **"İzin ver, köye gideceğim, benim ev devrilmiş"** dedi; benim şaşkınlık ve güvensizlik karışımı ruhsal durumum yüzüme vurmuş olmalı ki, **"Siz bilmezsiniz, ev deyince kendi evleriniz aklınıza gelir, benim biricik kızım la oturduğum ev dağın yamacında, fırtına esti mi devrilir, tumba olur; bir iki kez devrildi, son kez tel halat buldum sıkıca çarmıhladım onu, ama dayanmamış, gine devrilmiş"** dedi. Hemen gitti.

CUMHURİYET, 26.7.1995

GÜNDÜZ AYBAY

AZİZ NESİN'İN AYDINLIĞI

Fransa'da bir Batılı aydın, toplumumuz için, **"Türkler seyrek olarak, fakat şaşılacak ölçüde Mevlana, Nasrettin Hoca, Nâzım ve Atatürk gibi çok boyutlu insanlar yetiştiriyor..."** demişti. Bu halkaya şimdi Aziz Nesin de katıldı. Tonton tavrı, çocuksu tatlı yüzü, belli belirsiz ince gülümsemesi ve şakacı yanıyla o, halkın bir simgesiydi. Onun köklü bir birikimi ve ışıklı bir bilinci vardı. Kimselerin göremediğini o, usta bir hekim gibi tanımlar ve gün ışığına çıkarırdı.

Aziz Nesin, 80 yıllık bir ömür içine, pek çoğu ödül almış 110 yapıt sığırdı. Çileli günler, aylar, yıllar yaşadı: Koltuğuna sıkıştırıp sokaklarda gazete sattı. Bakkallık, gazetecilik, dergicilik, yayıncılık yaptı. Öykü,

roman, oyun ve gülmece yazarlığında ünü, sınırları aşır bütün dünyaya yayıldı. Anı, deneme, gazete, dergi yazıları, çocuk kitapları ve şiirler yazdı.

Karakollarda dayak yedi. Uzun yıllar cezaevinde yattı ve sürgüne gönderildi. Çocukluğundan bu yana çekmediği kalmadı. Kimi zaman sinsi kurşunlara hedef oldu. Sivas'ta köktendincilerce yakılmak istenip ölümden kıl payı kurtuldu. Yaşamın her türlü acılarını tattı. Sonunda, bilene bilene tam bir halk bilgisi oldu. Aziz Nesin düzeni, yönetimi, zorbalığı, bilisizliği, bürokrasiyi eleştirirken toplumu silkelemek; belli bir amaçla ve bilinçli olarak, onun her türlü sıradanlığı ve bağınaz yanlarını sarsmak istiyordu. Bir kurum gibi, tek başına, düşünce özgürlüğünün ve laikliğin savaşımını verdi. Bu konuda yılmadan, yüreklice, ödünsüz bir biçimde halkımıza bir ileti (mesaj) sunma yolunu tutmuştu. Bu tavrını her alanda sonuna değin sürdürdü. Çağdaş bir bilge olarak sözleri, davranışları ve eylemleriyle bu tutumuna asla gölge düşürmedi. Yalnız Türk halkına değil, "**sevgi ve hoşgörü**"yü bütün dünya uluslarına yaymak çabası içindeydi. On gün önce bir yürek bunalımı geçirdiği halde, salt ayakta ölebilmek için, Ege gezisine çıkmaktan bile çekinmemişti. Daha üç ay öncesi, Ankara'da Çankaya Belediyesi'nin Köy Enstitüleri Vakfı için düzenlediği toplantıda Aziz Nesin, alkışlar arasında, dakikalarca günümüze ışık tutan anlamlı bir konuşma yapmıştı. İzmir'den Alaçatı'ya gelirken arabanın camını indirmek istediği sırada çevirme kolu birden elinde kalmış. Bunun üzerine içeridekilere hemen, "**Türk gibi güçlü olduğum nasıl da belli oluyor!..**" diyerek esprisini dile getirmişti.

Çeşme'de öldüğünü duyduğum sabah, hemen eşimle Çeşme hastanesine koştum. Kaymakamdan izin alıp morgda cesedini görme olanağını buldum. Bana, boyu biraz daha küçülmüş ve yüzü şişmiş gibi geldi.

Yazın, Çeşme ve çevresinin nüfusu 400-500 bine çıkar. Bunların hemen hepsi de okumuş tabakadır. Çeşme hastanesinin önüne binlerce insanın doluşmasını bekledim. Ne yazık ki televizyon kameralarından başka halktan beş kişi vardı. Beş saatlik bir bekleyiş içinde iki şair de İzmir'den geldi. Böylece, duyarsızlığın hüznü çevreye de yayılmış oldu. Güle güle, ey yetimlerin babası ve halkın öğretmeni...

Seni yerenlerin yanında sevenlerin de sayısızdır. Toprağında rahat uyu.

CUMHURİYET, 7.8.1995

MEHMET AYDIN, EMEKLİ YAZIN ÖĞRETMENİ

BİRİNCİ KISIM

HABERLER

Aziz Nesin Öldü

Türk edebiyatının ünlü ismi yazar Aziz Nesin Çeşme'de geçirdiği kalp krizi sonucu gece saat 01.10 sıralarında yaşamını yitirdi. Daha önce geçirdiği rahatsızlık nedeniyle dinlenmek amacıyla Çeşme'ye giden Aziz Nesin burada Kardia Otel'de kalıyordu. Yazar Aziz Nesin dün de kitap imzalamak için Alaçatı'ya gitmişti. Akşam saatlerinde fenalaşan yazar Nesin, Çeşme'de kalmakta olduğu Kardia Otel'e getirildi. Burada rahatsızlığının artması üzerine Nesin'e yapılan müdahaleler sonuç vermedi. Kalp yetmezliği sonucu saat 01.10 sıralarında yaşamını yitiren Aziz Nesin 80 yaşındaydı.

CUMHURİYET, 6.7.1995

Aziz Nesin Öldü

Ünlü yazar Aziz Nesin, Foça Şenlikleri'ne katılmak için geldiği İzmir'de bu sabaha karşı kalp yetmezliğinden hayatını kaybetti. Kitaplarını imzalamak ve okuyucularıyla söyleşmek üzere dün Alaçatı'ya gelen Nesin, öğleden sonra çevresindekilere kendisini iyi hissetmediğini söyledi.

Gece DSP'lilerin yemeğine katılan ve Çiftlikköy'de kaldığı Kardia Otel'i'ne dönüşte rahatsızlığı artan Nesin'e doktorların acil müdahalesi de yeterli olmadı. Ünlü yazar, sabaha karşı 01.10'da hayata gözlerini yumdu. Nesin, kısa bir süre önce de kalbinden rahatsızlanarak tedavi görmüştü.

MİLLİYET, 6.7.1995

Aziz Nesin Öldü

Ünlü mizah yazarı **Aziz Nesin**, Çeşme'de kaldığı otelde kalp krizi sonucu hayatını kaybetti. Dost Kitabevi'nin davetlisi olarak önceki gün sekreteri ile Çeşme'ye gelen **Nesin**, dün bir süre denize girdi. **Nesin**, saat 16.00 sıralarında kitap imzalamak üzere kaldığı Kardia Otel'den ayrıldı. İmza ve okurlarıyla sohbet sırasında rahatsızlanan Nesin, eski dostu ve DSP İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi Üyesi **Ahmet Priştina**'nın evinde akşam yemeğine gitti. Rahatsızlığı nedeniyle yemek yiyemeyen **Nesin**, sadece meyve yemekle yetindi. Saat 00.30 sıralarında **Priştina** tarafından otele getirilen Nesin, odasında dinlenmeye çekildi. Ancak bir süre sonra rahatsızlığı artan ünlü yazar için sekreteri **Ayben Kop**, Çeşme Devlet Hastanesi'nden oksijen tüpü ve doktor istedi. Hastaneden gelen iki doktorun yanı sıra otel doktorunun da müdahalesine rağmen Aziz Nesin, saat 01.00 sıralarında kalp krizinden hayatını kaybetti.

Aziz Nesin Kimdir?

Asıl adı Mehmet Nusret Nesin olan Aziz Nesin, 1915 yılında İstanbul'da doğdu. 1939'da Askeri Fen Okulu'nu bitirdi. Üsteğmenliği sırasında, "**Görev ve yetkilerini kötüye kullanmakla**" suçlanarak ordu'dan çıkarıldı. Yazılarından dolayı sık sık kovuşturmaya uğradı ve toplam 5 yıl hapis ve sürgün cezaları çekti. **Sabahattin Ali** ile birlikte "**Markopaşa**" Dergisi'ni çıkardı. İlk kitabı Geriye Kalan ile edebiyat dünyasına adım atan **Nesin**'in 90'ın üzerinde kitabı bulunuyor. **Nesin**, Madaralı Roman Ödülü (1977), TDK Ödülü (1970), Altın Palmiye (İtalya 1956, 1957), Altın Kirpi (Bulgaristan 1966), Krokodil (Rusya 1969), Lotus (Asya-Afrika Yazarlar Birliği Filipinler, 1975) ödüllерinin sahibidir. Kimsesiz çocukları okutmayı amaç edinen **Nesin Vakfı**'nı kurdu. **Aziz Nesin**, 1993 yılında Sivas'ta ateşe verilen Madımak Otelinde sağ kurtulanlar arasındaydı.

HÜRRİYET, 6.7.1995

İZMİR, (hha)

Aziz Nesin'i Kaybettik

Türk edebiyatının usta yazarı Aziz Nesin, dün gece saat 01.10 sıralarında Çeşme'de kalmakta olduğu Kardias Otel'inde öldü. Jandarma ve Savcılık yetkililerinin yaptığı ilk açıklamada Nesin'in kalp yetmezliği sonucu öldüğü belirtildi. Nesin'in Kardias Otel'deki odasında yatağında can verdiği ve ünlü yazarın ölümünün otel görevlilerince farkedilip Jandarmaya haber verildiği öğrenildi. Nesin'in hayatını yitirdiğinin anlaşılmasından sonra "suikast" ihtimalinin dikkate alınarak Çeşme çevresinde yoğun güvenlik önlemleri alındığı öğrenildi. Daha sonra olay yerine gelen Savcının incelemesinden sonra yapılan açıklamada usta yazarın kalp yetmezliğinden öldüğü açıklandı.

Aziz Nesin'in dün saat 17.00 sıralarında Alaçatı'da düzenlenen imza gününe katılıp kitaplarını imzaladığı, daha sonra da kalmakta olduğu Kardias Otel'i'ne döndüğü belirtildi. Sivas Madımak Otel'i'nin yakılması olaylarının başlamasına neden olmakla suçlanan Nesin, "Türkler aptaldır" gibi birçok açıklamasıyla da olay yaratmıştı. Eserleriyle Türkiye'de ve yurtdışında birçok ödül kazanan Nesin, uluslararası üne sahip bir edebiyatçıydı. Nesin'in ölümü tüm yurttaki büyük üzüntü yaratırken, cenazesinin İstanbul'a getirilerek toprağa verilmesinin beklendiği açıklandı.

NESİN KİMDİR...

Türk mizahının önemli ismi Aziz Nesin, 20 Aralık 1915'te İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmet Nusret olan Aziz Nesin Darüşşafayı bitirdikten sonra Kuleli Askeri Lisesi, sonra da Harp Okulu'ndan mezun oldu ve subay olarak orduda çeşitli görevlerde bulundu. Üsteğmenken ordudan ayrılan Nesin, bir süre bakkallık, muhasiplik, gibi işler yaptıktan sonra gazeteciliğe başladı. Yedigün, Karagöz ve Tan gazetelerinde çalışan Nesin, birçok esere imzasını attı. İtalya'da 1956 ve 1957'de iki kez Altın Palmiye, 1966'da Bulgaristan'da Altın Kirpi ve 1977'de Hitar Petar, 1977'de Asya-Afrika Yazarlar Birliği'nin Lotüs ödülünü aldı. Nesin Türkiye Yazarlar Sendikası Başkanlığı görevinde de bulundu.

SABAH, 6.7.1995

Nesin artık KADAVRA!

KAMURAN AKKUŞ

İSTANBUL/İZMİR-AKİT- Geçirdiği kalp krizi sonucu İzmir'in Çeşme ilçesinde ölen ateist yazar Aziz Nesin'in cesedi de dirisi gibi sorun oldu. Nesin'in oğulları Ali ve Ahmet Nesin, babalarının cesedi üzerinde otopsi yapılmasına izin vermezlerken, Nesin Vakfı Yönetim Kurulu, vasiyet gereği cesedin vakıf bahçesine gömülmesine karar verdi ve "izin" için Başbakanlık ile Cumhurbaşkanlığı'na faksler çekildi. Nesin'in vakfının bahçesine gömülebilmesi için hazırlanan karamame bakanlara imzaya açıldı. Diyanet İşleri Başkanı M. Nuri Yılmaz, Nesin gibi dinsizliğini açıkça ifade eden kimseler için vasiyetleri her ne olursa olsun dini merasim yapılamayacağını açıklarken, Nesin'in oğlu Ahmet, "Babamı vasiyeti üzerine ceset üniversite öğrencilerine kadavra olarak verilecek, cesetten kalanlar, mezar yeri belli olmayacak şekilde gömülecek" dedi. Bu arada çeşitli Atatürkçü ve laik kuruluşlar da Nesin'in mezarının belli olması için kampanya başlattı.

İki yıl önce Sivas'ta 37 kişinin hayatını kaybetmesine yol açan olayların başsorumlusu olarak görülen Aziz Nesin'in, Sivas'a misilleme olarak gerçekleştirildiği ifade edilen Başbağlar katliamının ikinci yıldönümünde ölmesi anlamlı bulunurken, Nesin'in ölüm nedeniyle dün İzmir ve İstanbul ve Ankara'da oldukça hareketli saatler yaşandı. Nesin'in ölümü ile ilgili açıklama yapan Diyanet İşleri Başkanı M. Nuri Yılmaz, "Müslüman olmayan ve bunu açıklayan kimseler için dini merasim yapılmaz. Vasiyetler bağlayıcı değildir. Tercih ve yetki ölenin mirasçılarındadır. Cenaze namazı kılınmaması ve cesedin yakılması gibi istekler, dini hükümlere aykırıdır. Dini hükümler de Müslüman olarak öldüğü bilinen kimseler için uygulanır" dedi.

Bu arada Aziz Nesin'in oğulları Ali ve Ahmet, babalarının cenazesini İzmir'den getirtebilmek için yoğun bir çaba içerisine girdiler. Cenazeye İzmir'de otopsi yapılmasına müsaade etmeyen Ali ve Ahmet Nesin babalarının cenazesinin vasiyet gereği mezar yeri belli olmayacak şekilde gömüleceğini bildirdiler. Aziz Nesin'in oğlu Ahmet, cenaze ile ilgili olarak, "Babamın cenazesini vasiyeti gereği İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi 'Anatomi Kürsüsü'ne kadavra olarak bağışlayacağız. Cesetten geriye kalanlar dini merasim yapılmadan ve mezar yeri belli olmadan gömülecek" dedi.

ANKARA'YA FAKS

Bu arada dün öğle saatlerinde bir toplantı yapan Çatalca'daki Aziz Nesin Vakfı Yönetim Kurulu, cenazenin vasiyet gereği vakfın bahçesine gömülmesine karar verirken, yetkililerin buna izin vermemeleri, krize neden oldu. Vakıf yöneticileri, gerekli iznin alınabilmesi için Cumhurbaşkanlığı ve Başbakan'a faks çektiler.

"Aziz Nesin'in çocukları" imzasıyla, Cumhurbaşkanı Demirel'e çekilen faksta şöyle denildi: **"Babamız Aziz Nesin vefat etmiştir. Bilindiği üzere, sağlığında, Çatalca'da bulunan Nesin Vakfı bahçesine gömülmek istediğini belirten başvurusu sonuçsuz kalmıştı. Bu konuda bilginiz olduğu ve girişimin olumlu sonuçlandırılacağına dair kendisine kişisel güvence vermiş bulunduğunuzu, vasiyetnamesinden öğrenmiş bulunuyoruz. Başvurunun çok ivedi sonuçlandırılmasının, tarafınızdan sağlanması umuduyla saygılar sunarız."** Aziz Nesin'in cenazesinin bugün İzmir'den İstanbul'a getirilmesi beklenirken, Nesin Vakfı yetkilileri, cenazenin kimseye haber verilmeden gizlice defnedileceğini duyurdular. Yetkililer, neden böyle bir karar alındığı yolunda ise açıklama yapmaktan çekindiler. Bu arada birçok laik ve Atatürkçü kuruluş da bu karara karşı çıkarak cenazenin törenle kaldırılması için harekete geçtiler.

AKİT, 7.7.1995

Aziz Nesin öldü

FAHRETTİN KESKİN - NEDİM ERGÜRBÜZ

Ünlü yazar Aziz Nesin, İzmir'in Çeşme ilçesindeki Kardia Otel'de geçirdiği kalp krizi sonucu vefat etti. Nesin'in konuk olarak bulunduğu evde fenalaştığı ve kendisini muayene eden doktorun "Hemen hastaneye gidelim" teklifini kabul etmediği öğrenildi. Nesin, 90'dan fazla eser yazmıştı.

80 yaşında hayata veda eden ünlü yazar Aziz Nesin, geçen hafta Foça Festivali'ne katılmak için İzmir'e gelmiş, daha sonra kitap imzalaması için Alaçatı'ya geçmişti. Nesin, yakın dostu olan Ahmet Priştina'nın evinde önceki gece saat 01.00 sıralarında fenalaştı ve döndüğü otelinde hayatını kaybetti.

AKŞAM, 7.7.1995

Aziz bir yürek sustu...

Haber merkezi- Dost Kitabevi'nin davetlisi olarak Çeşme Alaçatı'da imza ve söyleşiye giden **Aziz Nesin**, önceki gece geçirdiği kalp krizi sonucu yaşamını yitirdi. Nesin için Çeşme Savcısı otopsi isterken, dün cenaze Bornova'daki Adli Tıp'a gönderildi.

Muhabirlerimiz **Merih Ak** ile **Nüvit Tokdemir**'in bildirdiğine göre, hafta sonunda Foça'da düzenlenen Foça 95 Festivali'ne katılan Nesin, önceki gün de Alaçatı'da düzenlenen söyleşi ve imza gününe katıldı. Yoğun ilgi gören Nesin, saat 19.00'da bitmesi gereken imza ve söyleşisini rahatsızlığı yüzünden 18.30'da bıraktı.

Daha sonra **Ahmet Priştina**'nın yazlığına giden Nesin burada bir süre dinlendi. Nesin'in akşam yemeğinde meyve salatası yediği ve bir kadeh şarap içtiği belirtildi. Nesin durumunun kötüleşmesi üzerine doktor **Ali Rıza Madinoğlu** tarafından muayene edildi. Priştina, tansiyonun 18'e çıktığının belirlendiğini ve bunun üzerine Madinoğlu'nun Nesin'e hastaneye gitme teklifinde bulunduğunu belirterek, "**Ancak bunu kabul etmedi. İlaç verildi ve düzeldi. 23.30'da kadar sohbet ettik**" dedi.

Nesin'in, kaldığı Kardias Otel'de 6101 numaralı odada, 00.15 civarında fenalaşması üzerine sekreteri **Ayben Kop** tıbbi yardım istedi. Otel doktoru **Fevzi Özgönül** ile devlet hastanesi doktorları Ali Rıza Madioğlu ve **Kadri Onay**'ın Nesin'e ilk müdahaleyi yaptığı, yazarın kalbinin durması üzerine yarım saat süreyle kalp masajı ve suni solunum uyguladıkları öğrenildi. Nesin'in buna yanıt vermemesi üzerine saat 01.05'te yaşamını yitirdiği duyuruldu. Otele gelen Cumhuriyet Başsavcısı **Ali Yılmaz**, ölüm nedeninin belirlenmesi için otopsi istedi. Çeşme Devlet Hastanesi Başhekim Vekili **Dr. İlgez Nacakoğlu**, "**Başka bir neden düşünmüyoruz. Bizim tespitimiz kalp krizi**" diye konuştu.

Alaçatı Dost Kitabevi sahibi **Ömer Önal**, Aziz Nesin'le Mayıs ayında bir program yaptıklarını ve imza gününü de 3 Haziran olarak belirlediklerini söyledi. Ancak Önal, Nesin'in Almanya gezisi nedeniyle imza ve söyleşi gününü ertelemek zorunda kaldığını belirterek, "**Alaçatı'yı önemli bir yazarla tanıştırmak istiyorduk. Programı 3 Haziran'a yaptık. 10 gün kala telefon etti. Almanya'ya gitmesi gerektiğini söyledi. Mecburen programı iptal ettik. 3 Temmuz'daki Foça Festivali'nin ardından iki günlüğüne geleceğini söyledi. Foça'dan 3 Temmuz'da aldık, otele getirdik. Program yaptık. Daha sonra kendisi denize girdi. Ertesi gün havanın çok sıcak olması nedeniyle imza ve söyleşiyi saat 15.00'ten 17.00'ye aldık. Hiçbir rahatsızlığı**

yoktu. Yaklaşık iki saat oturdu. Sadece ayran içti. Daha sonra bir dostlarının evine gitti. Hiçbir şey yoktu, ama biraz yorgun gözüküyordu" dedi.

Aziz Nesin'in oğlu Prof. **Ali Nesin** saat 14.00 sıralarında Bornova Belediye Başkan Yardımcısı ve DSP Parti Meclisi üyesi Ahmet Priştina'yla birlikte Çeşme Devlet Hastanesi'ne geldi. Hastanede, Çeşme Kaymakamı Atilla Dinçer'in de katıldığı toplantıda hukuki işlemleri tamamlandı.

Nesin'in cenazesi kalabalık bir grup eşliğinde 17.30 sıralarında adli tıba götürülmek üzere yola çıkarıldı. Nesin'in cenazesinin adli tıba getirileceğini öğrenen yurttaşlar, demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri, sanatçılar sabahın erken saatlerinden itibaren beklemeye başladılar. Bornova Cumhuriyet Savcılığının, otopsinin İstanbul'da yapılabileceği kararını vermesinin ardından hukuksal prosedür tamamlanarak Nesin'in cenazesi uçakla İstanbul'a gönderildi.

İstanbul Haber Servisi'nin haberine göre, gece saat 22.00'de Atatürk Havalimanı'na ulaşan cenaze burada oğlu **Ahmet Nesin**, Türkiye Yazarlar Sendikası Başkanı **Ataol Behramoğlu**, Çatalca Belediye Başkanı **Fırat Aykut**, çok sayıda yazar ve yurttaş tarafından karşılandı. Cenaze, otopsi yapılmak üzere İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi'ne götürüldü. Hastane'nin önünde yoğun güvenlik önlemleri alındı.

Bu arada Çapa Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. **Korkmaz Altuğ**, Nesin'in cenazesine otopsi yapılması halinde "**kadavra olarak kullanılmayacağını**" bildirdi.

Nesin Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Arman Onaran, yazar Aziz Nesin'in cenazesinin 3-4 gün içinde, Çatalca'daki Vakfın bahçesine defnedileceğini bildirdi.

Aziz Nesin'in cenazesinin eğitim amacıyla kullanılması için İ. Ü. Çapa Tıp Fakültesi Anatomi Enstitüsü'ne verileceğini belirten Onaran, defin işleminin bilimsel araştırmalar sonuçlandıktan sonra yapılacağını ifade etti. Onaran, "**Aziz Bey'in Çapa'da ne kadar kalacağını bilmiyoruz. Bu uzun da olabilir. Ayrıca Aziz Bey'in orada olmaktan dolayı bir sıkıntı duyacağını sanmıyorum. Aziz Nesin organlarının alınmasından ziyade, organlarını bilimsel araştırmalarda kullanılması için bağışladı**" dedi. Aziz Nesin'in, vasiyetindeki gibi mezarının nerede olduğunu gösterecek bir işaretin olmayacağını ifade eden Onaran, mezarın ailesi ve Vakıf Yönetim Kurulu üyeleri dışında hiç kimse tarafından bilinmeyeceğini söyledi.

Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Müslüman olmayan ve bunu açıklayan, açıkladıktan sonra da tekrar İslama döndüğüne ait bilgi ve karine bulunmayan kimselerin cenazeleri için dini hükümlere göre dini merasim yapılmasına gerek olmadığını bildirdi.

CUMHURİYET, 7.7.1995

Nesin'in kalbi Ege'de kaldı...

ÜMİT OTAN

İZMİR- Foçalılar da Alaçatılılar da yörelerindeki etkinlik programında Aziz Nesin'in olmasından büyük mutluluk duyuyordu. Ama kuşkuları da vardı. Hastaneden yeni çıkmıştı, epey hırpalanmıştı. Bu sıcaklarda onca yolu gelmesi zordu...

O'na 80 rakamı hiçbir şeyi ifade etmiyordu. Foça'da bazıları Sivas katliamıyla ilgili paneli içine sindirememişti. Üstelik Aziz Nesin konuşacaktı. Bildiriler kaleme aldılar, engellemeye kalktılar. Başaramadılar, Aziz Nesin geldi ve yaşamının son dersini verdi: **"Bunlar laik değil. Laik olmadıklarını söyleyemeyecek kadar korkak, iki yüzlü ve yalancı. Bazıları laik olmadıklarını söylüyorlar. Onlar benim için daha makbul insanlardır, hiç olmazsa şeriatçı olduklarını söylüyorlar. Bunlara karşı insan ne yapacağını düşünür. Ama diğerleri ikiyüzlü ve yalancı."** O dağın bembeyaz saçlarını çevrelediği çocuksu yüze 80 yaşı yakıştırmak zordu. Onu zar zor ayakta tutan kalbinin devinimi bizi de harekete geçiriyordu. Aziz Nesin bizi sarsıyordu. **"Bu miskinlikten artık kurtulun"** diyordu. Son kez söylüyordu. Biz son kez olduğunu bilmiyorduk: **"Olaylar bitmiş değil, sürüyor yaşanıyor. Hâlâ biz uyuyoruz, haberimiz yok. Sivas'ta 15 bin insan 'şeriat isteriz' dedi. Ondan birkaç ay sonra Taksim Meydanı'nda 150 bin insan 'şeriat isteriz' diye bağırды. Sivas olaylarının anılması istenmiyor. Anılmasının ne gibi bir zararı var. Böyle olayların yaşanmaması için konuşulması lazım, unutulmaması lazım. Resmi tarih, yaşanan kötü olayları unutuyor, iyi şeyleri yazıyor. Tuna'dan atlara su içirmişiz. Şimdi ne içiriyoruz? Türkler korkaktır, İkiyüzlüdür, yalancıdır. Resmi tarih bunları yazmıyor."**

Korkak diyordu, İkiyüzlü diyordu. Hiç kimse üstüne alınmıyordu. Sevdikleri O'nu sevgi yumağıyla sarmalıyordu. Yere göğe sığdıramıyordu. O'nu bu sevgi yumağı rahatlatamıyordu. Sürekli **"miskinlikten"** kurtulmamızı istiyordu. Foça'da da.

Kalbi bile O'na engel olamıyordu. Son sözleriymiş. Bizi son kez uyarıyormuş, nereden bilebilirdik. Önceki gece kalbi yine sıkıştırdığında yapamadıklarının, yetiştiremediklerinin acısı sardı O'nu. **"Böyle Gelmiş Böyle Götmez"**i tamamlaması gerekiyordu. Vakıftaki çocuklar için yüzme havuzu sözü vermişti.

Çocukların öğrenimleri için İzmir'de bir ev alması gerekiyordu.

Gericiliğe karşı, tüm dünya insanlarının, gerçek dindarların da katılabileceği büyük bir platform oluşturmak için kolları sıvamıştı. O direniyor, kalbi diretiyordu. Tansiyonunu ölçmek isteyen doktorlara izin vermiyordu.

Ege'nin mavi suları gecenin sessizliğini yarıp Aziz Nesin'in kaldığı Kardia Oteli'nin 6101 numaralı odasının pencerelerine sanki sevgi öpücükleri konduruyordu.

Aziz Nesin bize veda ediyordu. Kalbini bize, Ege'de bırakıp gidiyordu. Aziz Nesin'i suçlayan dosyalar mahkemelerde kaldı.

Kitapları evlerimizde, sözleri kulaklarımızda, kalbi bizde, Ege'de kaldı...

CUMHURİYET, 7.7.1995

Son günlerine dek hukuk savaşı verdi

EVİN GÖKTAŞ

ANKARA- Aziz Nesin hakkında Sivas olaylarının "**baş tahrikçisi**" olduğu gerekçesiyle Ankara 1 No'lu DGM Başkanlığı'nca kimi savcılıklara yapılan suç duyuruları, yazarın ölümü nedeniyle düşecek.

Aziz Nesin'in, şimdiye değin aleyhinde yazı yazan 40'a yakın gazete ve gazeteci hakkında tazminat ve ceza davası açtığı, bu davaların büyük bölümünü kazandığı belirlendi.

Nesin'in aleyhinde, Sivas olaylarının "**baş tahrikçisi**" olduğu gerekçesiyle Ankara 1 No'u DGM Başkanlığı'nca İstanbul, Ankara ve Sivas Başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunulmuştu. İstanbul Şişli ve Sivas başsavcılıkları, Nesin'le ilgili suç duyurusuna, "**takipsizlik**" kararı verirken Ankara Başsavcılığı'na, henüz, bu konuda bir yazının ulaşmadığı ifade edildi.

Nesin, 37 aydının yakılarak öldürüldüğü Sivas olaylarından sonra, yargıçlar tarafından "**olayların baş tahrikçisi**" olarak ilan edilmesine tepki göstererek bu savları ileri sürenlere "**yalancı**" karşılığını vermişti. Nesin'in, "**baş tahrikçi**" olup olmadığı konusunda son sözü Yargıtay verecek.

DGM'nin, geçen günlerde açıklanan gerekçeli kararında 37 kişinin ölümüyle sonuçlanan olayların Nesin'in tahrikleri sonucu meydana geldiği öne sürülerek Nesin, inanan insanların kutsal değerlerini aşağılamakla suçlandı.

Aziz Nesin, **Ergun Göze**'nin kendisi ile ilgili sarf ettiği "**vatan haini, hırsız ve zimmetçi**" sözlerine karşılık açtığı dava konusunda Yargıtay'ın, bu sözlerin "**hakaret**" olmayıp "**dokundurma**" niteliğinde olduğu yolundaki kararına tepki gösterirken bu karardan dolayı adalete olan güveninin yıkıldığını ifade etmişti.

Nesin, önümüzdeki günlerde kararı açıklanacak bu davayla ilgili Yargıtay'da, daha önce yaptığı savunmasıyla kamuoyunun büyük ilgisini toplamıştı. Nesin'in haklarında tazminat ve ceza davası açtığı gazetecilerin de şunlar olduğu saptandı: "**Altın Kılıç, Ergun Göze, Ömer Öztürkmen, Burhan Özfatura, Niyazi Özdemir, Süleyman Ünal, Engin Ardic, M. Ali Şadoğlu, Nuriye Akman, Bahadır Sungurlu, Cengiz Özakıncı ve Ahmet Gürsoy.**"

CUMHURİYET, 7.7.1995

Nesin, vakfının bahçesine gömülecek

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu)- Geçirdiği kalp krizi sonucu önceki gece yaşama veda eden yazar **Aziz Nesin**, vasiyeti doğrultusunda, Bakanlar Kurulu kararıyla, Çatalca'da ismini taşıyan vakfın bahçesine gömülecek. Ünlü yazarın, Aziz Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülebilmesi için gerekli olan Bakanlar Kurulu kararnamesinde imzalar tamamlandı. Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel** de kararname kendisine ulaştırılır ulaştırılmaz imzalayarak işleme koydu.

CHP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı **Hikmet Çetin**, Başbakan **Tansu Çiller** ile dün görüşerek Nesin'in, vakfının bahçesine gömülme isteğini anımsatarak, bu konuda Bakanlar Kurulu kararı çıkarılması için girişimde bulunulmasını istedi. Bunun üzerine kararname hızla hazırlanarak dün bakanların imzasına açıldı. Bakanların büyük bölümünün kısa sürede imzaladığı kararnamenin imzaları akşam saatlerinde tamamlandı.

DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit** de, TBMM Genel Kurulu'nda anayasa değişikliği görüşmelerine katılan Başbakan Çiller'e, Nesin'in vasiyetini anımsatarak, kararname için hazırlıkların bir an önce başlatılmasını istedi. Görüşmeye ilişkin açıklama yapan Ecevit, Nesin'in vasiyetini Çiller'e ilettiğini ve Çiller'in kendisine olumlu yanıt verdiğini belirterek, "**Görüşlerine, düşüncelerine inançlarına katılınır, katılmaz. Ama, Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük yazarlardan biridir. Kendini dünyaya tanıtmış değerli bir kimsedir. Farklı inançlardaki kimseler de Aziz Nesin ile ilgili böyle bir değerlendirmeyi yerinde bulurlar**" dedi.

CHP'li Devlet Bakanı **Onur Kumbaracıbaşı**, bu vasiyetin yerine getirilmemesi için hiçbir neden bulunmadığını belirterek, "**Sayın Nesin, Türkiye'nin yetiştirdiği çok değerli, dünyaca ünlü bir yazar. Aziz Nesin, 'Beni vakfın bahçesine gömmezlerse, tıp fakültelerine kadavra olarak verin' demişti. Herhalde, Türkiye Nesin'in kadavra olarak kullanılmasına izin vermeyecektir**" dedi.

Aziz Nesin'in mezarı, kendi kurduğu Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülme istemesiyle sorun olmuştu. Nesin'in bahçesine gömülmesini öngören ve Temmuz 1994'de imzaya açılan kararname DYP'li bakanlar tarafından imzalanmamıştı. DYP'li bakanların, Aziz Nesin'in başvurusu üzerine Kültür Bakanlığı'nın girişimiyle hazırlanan kararnameyi özellikle

sağ kesimden gelen yoğun eleştirilerden çekindikleri için imzalamadıkları belirlenmişti. Bakanlar Kurulu tarafından reddedilen Aziz Nesin, bu isteğini gerçekleştirmek amacıyla yeni bir hükümet kurulana kadar ölmemeye karar verdiğini açıklamıştı.

1994 yılının Ağustos ayında bir açıklama yapan Nesin, ölümünün ardından dinsel bir geleneğe uygun biçimde cenaze töreni yapılmaması, cesedinin hastaneye bağışlanarak organlarından yararlanılması ve Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülerek mezar yerinin belli olmaması yolundaki vasiyetini anımsatarak, **"Süleyman Demirel'e vakfın bahçesine gömülme isteğimi ilettilim. Kendisi 'ne gerekirse yaparız' dedi. Ancak Bakanlar Kurulu tarafından bahçeme gömülmemeye izin verilmedi. Ne yapalım bu hükümet bahçeme gömülmemeye izin vermedikçe göre yeni hükümet kurulana kadar ben de ölmem. Yeni hükümet vasiyetimi yerine getirir, ben de o zamana kadar yaşarım"** diye konuşmuştu.

Karamameyi hazırlayan dönemin Kültür Bakanı Timurçin Savaş, **"Karamame devam eder durumdaydı. Maalesef biz de başaramadık. Değişik bahanelerle imzalanıp tamamlanamadı"** dedi. Özal döneminde **"Şihirların bile istedikleri yerlere gömülmesi için kararname çıkarıldığını"** anımsatan Savaş, Aziz Nesin'in isteğinin yerine getirilmesinin herkesin görevi olduğunu vurguladı. Sivas olaylarından sonra Aziz Nesin'in DGM tarafından oldukça fazla yıpratıldığını söyleyen Savaş, **"Aydın, düşündüğünü açıkça söyleyen, sadece ülkemizde değil uluslararası düzeyde tanınmış bir yazarın, düşünce adamının bugüne kadar yaptığı eserlere, emeğe saygılı olup istediğini yerine getirmek zorundayız. İsteği gayet doğaldır"** diye konuştu.

CUMHURİYET, 7.7.1995

Konferans istiyordu

İstanbul Haber Servisi- Yazar Aziz Nesin, ilerleyen yaşına ve sağlık sorunlarına karşın, son yıllarında dinsel gericilik, bağnazlık ve yobazlık anlamına gelen "**fundamentalizm**"in tartışılacağı uluslararası düzeyde bir konferansın yapılması için çalıştı. Konferansı Humeyni tarafından hakkında ölüm fetvası çıkarılan **Salman Rüşdi**, Bangladeşli yazar **Teslime Nesrin** ile öldürülen Nobel ödüllü Mısırlı yazar **Necip Mahfuz**'u çağırmayı düşündüğünü açıklayan Nesin, buraya Türkiye'nin yanı sıra Mısır, İran, Pakistan, Bangladeş ve Cezayir gibi İslam ülkelerinin katılmasını planlamıştı.

Yazar Aziz Nesin "**Uluslararası Antifundamentalist Konferansı**"nın yapılabilmesi için 1994 yılında başlattığı çalışmalarına 1995 yılında da devam etti. Geçirdiği rahatsızlığa rağmen ayağa kalkar kalkmaz İstanbul'da bir basın toplantısı düzenleyen Aziz Nesin, "**fundamentalizm**"in Türkiye'nin ve dünyanın en önemli sorunu olduğunu belirterek "**Körfez Savaşı'nın ABD tarafından birkaç gün içinde bitirilmesine karşın Bosna-Hersek savaşının yıllardır sürmesi, gizli bir Hristiyanlık fundamentalizmi olarak görülmektedir**" demişti.

Stresten Uzak Durmalıydı

İstanbul Haber Servisi- Aziz Nesin'in doktoru **Arif Akgül**, son kontrolünde sağlık durumunun oldukça iyi olduğunu belirterek, "**Etrafındakileri anlayamıyorum. Heyecanlı ve stresli ortamlardan uzak durması gerekirken neden oradan oraya koşturdular**" dedi.

Aziz Nesin 20 haziranda kalp spazmı geçirerek Florance Nightingale Hastanesi'ne kaldırılmıştı. Hastanede yattığı ilk iki gün içinde sağlık durumunun bozuk olduğunu bildiren uzman doktor Arif Akgül, "**Sonra durumu düzeldi. Hatta kendisi çıkmak istedi. Ama biz üç gün daha yatırdık. Hastaneden çıktığının ertesi günü bir baktık ki, TYS'nin Açık Hava Tiyatrosu'ndaki gecesinde uzun uzun heyecanlı bir konuşma yapıyor**" dedi.

CUMHURİYET, 7.7.1995

Sevinin Zübükler

Yobazların yakamadığı, devletin yıldıramadığı Nesin, sömürü, yalan, çıkarıcılık çarkına çomak sokmayı iş edinmişti. Düzenin adamlarını sembolize eden bir kitabının adıydı Zübük...

Zahmet Etmeyln

Yunus gibi olurum
Kendim gibi ölürüm
Gömütümü bulurum
Günbatımı indi mi

Yetmiş kiloyum düzü
Bunun tahtası bezi
Hepsi bulacak yüzü
Taşıtamam kendimi

Olmasın bir görenim
Ne de bir su verenim
Ne cenaze törenim
Son kasırgam dindi mi

Açar kendi çukurum
Oracıkta uyurum
Kendi kendim ölürüm
Ölüm beni yendi mi

Karı var yağmuru var
Sıcağı çamuru var
Zahmet etmeyin
dostlar
Aziz ölmüş dendi mi

Moskova Kalp Hastanesi, Oda 506

DGM'ye 'hodri meydan' demişti

Çeşme'de kaldığı otelde önceki gece kalp krizinden yaşamını yitiren ünlü yazar Aziz Nesin'in yargıçlara hodri meydan dediği iki ünlü davası yarım kaldı. Nesin, kendisini 37 kişinin yaşamını yitirdiği Sivas olaylarının tahrikçisi ilan eden Ankara DGM yargıçlarını "yalancılıkla" suçlamış ve "onurlan varsa beni mahkemeye verirler" demişti. Nesin hakkında dine, hükümete ve adliyeye hakaret suçlarından dava açılması istemiyele yapılan suç duyurusu hakkında son kararı Yargıtay verecekti.

Yargıtay'ın Nesin'i Ankara DGM gibi olayların sorumlusu kabul etmesi halinde, Nesin, belirtilen suçlardan Ağır Ceza ve Asliye Ceza Mahkemeleri'nde yargılanacaktı.

Ankara 1 Nolu DGM'nin, Sivas Katliamı davası kararında Aziz Nesin'le ilgili bölümünde şöyle denilmişti: **"Olayın müştekisi Aziz Nesin'in, Bakanlar Kurulu'nun Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasını yasakladığı, yazarı Salman Rüşdü olan Şeytan Ayetleri isimli kitabı, Türkiye'de bu yasağa rağmen Aydınlık gazetesinin yayınladığı ve bu kitabın içeriği itibarıyla Müslümanların peygamberi ve eşlerine karşı tahkir ve tezyip edici ifadelerin bulunması sebebiyle tüm Müslüman halkı bu yayından dolayı aşağılayıcı ve küçük düşürücü ve hakaret teşkil edici yayınından dolayı..."**

DGM'nin geçtiğimiz ay açıklanan davayla ilgili gerekçeli kararında, olayların Nesin'in tahrikleri sonucu çıktığı öne sürülmüştü.

Yazar Aziz Nesin de, olayların asıl faillerini yakalayıp cezalandırmak yerine kendisini sorumlu ilan eden mahkeme üyelerini yalancılıkla suçlamış ve kendisini yargılamaları için **"hodri meydan"** demişti.

Yazar Aziz Nesin, ölümüyle, bir ünlü davada da son sözünü söyleyemedi. Nesin, kendisini hırsız, zimmetçi ve hain olarak suçlayan yazar Ergun Göze aleyhine açtığı 20 milyon liralık manevi tazminat davasını önce kazanmıştı. Yargıtay'ın bozma kararı üzerine bu kez Ankara 17. Asliye Hukuk Mahkemesi yargıcı davayı reddetmişti. Ret kararı daha sonra Yargıtay 4. Hukuk Dairesi tarafından ikinci temyiz davasında usul eksiklikleri gerekçe gösterilerek bozulmuştu. İlk mahkumiyetin bozulma kararında, 4. Hukuk Dairesi, Nesin'in milli değerlere ve ulusal çıkarlara ters düşüncelere sahip olduğunu kabul ederek, kendisine hakaret edilebileceği anlamına gelen bazı ifadeler kullanmıştı. **"Nesin'in yeniden topluma kazandırılması"** gibi subjektif bazı tanımlara da yer verilmişti.

EVRENSEL, 7.7.1995

Aziz Nesin'le son söyleşi

SEDAT PEKER

Foça Belediyesi'nin düzenlediği Festival Foça '95 etkinliklerinde çevresindeki insanların yardımıyla geldiği kürsüde, sanki son kez konuştuğunu, son kez insanların aptal olduğunu ve son kez **"artık kendisinin anlatmasından, insanların anlamamasından"** sıkıldığını söylüyordu Aziz Nesin... Beşkapılar Amfiteyatrosu'nun sonradan yapılma oturma gruplarını dolduran insan topluluğuna seslendi: **"Ben olmasaydım Sivas olmayacak mıydı?"** Yanıtını da kendisi verdi: **"Yakında olmayacağım... Bu Sivaslar, olmayacak... yangınlar, yürekler yanmayacak."**

Ve Aziz Nesin öldü.

Kültür adına, çağdaşlık, demokrasi, Kürt insanı, işçi sınıfı, edebiyat, şiir adına son kez çağrıldığı Foça Festivali'nde yaptığı son röportajda da güçlkle, ancak gülerken verdiği yanıtlarda bana çok kızmıştı Aziz Hoca:

- Hocam... Yaklaşık iki yıldır Türk insanının yüzdesi değişen ölçüde aptal olduğunu söylüyorsunuz. Siz söylemekten bıkmadınız, biz de yazmaktan bıkmadık... Ancak burada Foça'da Türk insanı için daha farklı mesajlarınız olamaz mı... Sadece aptal demekle mi yetineceksiniz?

- Bana bak. Sen geçen şeyde de buna benzer bir şey sormuştun. Şimdi sana söyleyeyim. Türk insanı sadece aptal değil, Türk insanı yalancıdır. Türk insanı gericidir. Türk insanı hayırsızdır. Türk insanı unutkan; Türk insanı demokratik değildir. Daha sayamayacağım ölçüde Türk insanı, aklına ne geliyorsa.

Bir gerçek var ki bu insanlar demokrasiyi istemiyorlar... Demokrasiyi isteselerdi gerçekten alırlardı. Ama onlar demokrasiyi çarşafli gazetelerde arıyorlar. Şimdi beni dinliyorlar. Bu gazeteleri almayın dediğim zaman alkışlıyorlar. Sabah olunca yeniden gidip o gazeteleri alıyorlar. Kardeşim çarşafli, çanak çömlekle demokrasi alınır mı?

Şimdi Türk insanı şöyle böyle dediğim zaman bazıları kızıyor bana, ama haklıym. Devletin Diyanet İşleri Başkanı sanki devletin üzerinde halkı yönetiyor. Bu adam diyor ki, "Kur'an-ı Kerim'e göre kadını dövmek

mübah, kadın dövmenin günahı yok" şimdi bu ülkede yaşayan kadınlar buna karşı çıkmıyorlar. Mor İğneciler, yeşiller, yok dayanışmacılar, hiçbirisi ses çıkarmıyor. Şimdi bu kadınlar akıllı mı?

- **Türkiye'de gerçekten durum düzelecek mi? Yani demokrasi, İnsan hakları, çağdaşlık, laiklik, ulusal haklar...**

- Kendilerine SHP'liyim diyen bakanlar, politikacılar parlamentoda her şeyin düzeleceğini söylüyorlar: Tek başına iktidara gelirlerse anayasa gerçek demokrasiyi yakalayacakmış. Yalan! Yalan! Yalan!... Bu ülkede durum hiç düzelmeyecek. Durum bok gibi. Yarın bugünden asla iyi olmayacak. Çünkü dün bugünden iyi değildi. Bunun için hiçbir şey yapmadık. Kimsenin de yapmaya niyeti yok. Şimdi zamanın birinde caminin hutbesine çıkan adamın biri "ben dua okumayacağım" demiş. Bir dakika geçmiş, iki, üç, ses yok, "yahu" demişler "sen neden dua okumuyorsun" adam da, "bilmiyorum" deyince aşağıya indirip dövmüşler. Şimdi ben de bu CHP'li yalancılara diyorum ki, "kardeşim inin aşağıya; bu ülkede iş yapacağım diye halkı kandırmayın. Size kanan halk tembelleşiyor. Siz haksızlıkla haklılık arasındaki çelişkileri ortadan kaldırıyorsunuz. Siz en zararlı görünüyorsunuz?"

- **Dinsiz olduğunuzu söylemeniz, şeriatçıların insan yakma gerekçesi olmanın dışında ne gibi tepkiler alıyor?**

- Benim dinsiz oluşum çok önemli değil. Asıl bu ülkede dinci olduğunu söyleyerek yalan söyleyenler önemli... Ben hiç olmazsa dürüst davranıyorum ve dinsiz olduğumu söylüyorum. Şimdi bakın... Bu ülkenin dışarlarda temsilcilikleri var, buralara dini ateşeler atamışlar. Yahu dünyanın neresinde ateşenin dinisi var. Böyle aptal bir uygulama olur mu? Unutmadan, bu ateşenin maaşını da benim vergilerimden tahsil ediyorlar. Yahu ben dinsizim, dinsiz bir adamın parasını sen nasıl din ateşesine verirsin? Dürüst olsunlar, en azından ben dinsizim diyebilecek kadar, ben sahtekârım, ben yalancıyım, ben asla dürüst olamam diyebilsinler.

Edebiyatçı kimliği kadar politik karşı çıkışlarıyla da ülke gündeminde inmeyen Aziz Nesin, Sivas Madımak Oteli yangınından sonra son Konya gezisinde kentteki hiçbir otele kabul edilmezken, İzmir'de buna tepki olarak tüm oteller kente geldiği akşam bir odalarını ona ayırmışlardı. Yaşamını yitirdiği İzmir Kardia Oteli ise Aziz Nesin'i konuk etmeden önce yangın sistemini gözden geçirmiş ve takviye etmişti.

Aziz Nesin için...

SENNUR SEZER

"Adı: Mehmet Nusret, **soyadı:** Nesin, **baba adı:** Abdülaziz, **doğum tarihi:** 20 Aralık 1915, **mesleği:** Yazar." Aziz Nesin, bu bilgileri, kaç kez, kaç mahkemede ifade başlangıcı olarak yineledi? Türk Ceza Yasası'nın çeşitli maddeleri için kaç kez yargılandı? Bu soruların yanıtını verebilmek zor. Ama daha külleri üstümüzde duran Sivas kıyımı için yargılanması gereği tartışılıyordu, yaşarken... Aziz Nesin, onu sevenlerin bile, adıyla gülümsedikleri yazar.

Toplumun yüzüne tuttuğu aynada görünen çarpıklıklara gülünenler, onu hep güleryüzlü biri sanmışlardı. Oysa bunca yozlaşmayı gören, acısını yüreğinde duyan biri nasıl güleryüzlü olabilirdi? Onun gülümseyişi yalnızca Vakfı'ndaki çocuklarına ayrılmıştı. Onlarla bu topraklara ve topluma borcunu ödediğini düşünüyordu çünkü. Yazarlığını, ününü bu topluma borçluydu.

Ben, Aziz Nesin'i, okur olarak araştırmaya, bir yasak yüzünden başladım. Askeri bir iş yerine götürdüğüm yapıtlarının "askeri bölgelere" girmesinin yasak olduğunu öğrendiğimde. Yasaklanma nedenini sordüğümde, "Bunları okursan, bir gün aynaya baktığında kendini tanıyamazsın" dendi. Demek Aziz Nesin'in yazdıkları insanı değiştiriyor, dönüştürüyordu.

Aziz Nesin'den kalan kitapları düşündüğümde, onun asıl önemini tanıklıklar ve insan irdelemeleri olduğunu düşünüyorum. Bir de oyunlar. İnsan bencilliğini, uzlaşmazlığını, çıkarıcılığını kıyasıya eleştirdiği oyunlar, toplumun tarih içindeki aymazlıklarını vurgulayan masallar, toplumumuzun bir yazar gözünden tarihi olan otobiyografik notlar: Asıl Aziz Nesin orada.

Sevgili Aziz Nesin, öykülerinin kanından, canından süzüldüğünü bileceğiz. Sağlığında bunu belli etmedikse, bağışla. Ödün vermemek için asık yüzlü olmayı da senden öğrenmiştik.

EVRENSEL, 7.7.1995

"Ölmeyeceğim" diyordu...

Aziz Nesin öldü...

Mizah Yazarı Aziz Nesin İzmir'in Çeşme ilçesinde geçirdiği kalp krizi sonucu öldü.

Edinilen bilgilere göre, Foça Belediyesi tarafından düzenlenen festivale katılmak üzere beraberinde sekreteri ve arkadaşı Ayben Kop ile 2 Temmuz'da Foça'ya gelen Aziz Nesin, önceki gün Alaçatı'ya geçti. Önceki akşam saat 17.00'den itibaren Dost Kitabevi'nde 200'e yakın okurunun getirdiği kitapları imzalayan ve onlarla söyleşen Nesin, akşam yemeğini ise İzmir Büyükşehir Belediyesi DSP Meclis Üyesi arkadaşı Ahmet Priştina'nın evinde yedi. Yemekte kendini kötü hissettiğini söyleyen Nesin, aldığı ilaçlarla rahattı. Daha sonra arkadaşı Ayben Kop ile birlikte kalmakta olduğu Clup Kardya'ya dönen Aziz Nesin, bungalov tipi odasına çekildi.

Nesin'in odada yeniden fenalaşması üzerine Ayben Kop, rezervasyondan doktor çağrılmasını istedi. Aziz Nesin'e ilk müdahale Çeşme'den gelen Dr. Ali Rıza Madinoğlu ve otel doktoru tarafından yapıldı. Ancak tüm çabalara karşın kurtarılamayan Yazar Aziz Nesin, saat 01.00 sıralarında yaşama gözlerini yumdu.

Yazarın ani ölümü karşısında sarsılan Ayben Kop, bir ara fenalaştı.

Yazarın ölüm haberinin duyulmasıyla otele gelen Çeşme Cumhuriyet Başsavcısı Ali Yılmaz ve Devlet Hastanesi Başhekim Vekili Dr. Ilgaz Nacakoğlu, bilirkişi olarak ilk otopsiyi yaptılar.

Dr. Nacakoğlu, Yazar'ın **"geçirdiği kalp krizi sonucu öldüğünü"** açıkladı. Aziz Nesin'in cenazesi saat 04.00 sıralarında ambulansla Devlet Hastanesi morguna kaldırıldı.

İslam düşmanıydı

Önceki gece ölen Aziz Nesin Müslümanlığa olan düşmanlığıyla tanınıyordu. Yazarlığa ilk adımını attığı yıllardan beri yazdığı eserlerde İslamiyet başta olmak üzere, Türk toplumunun milli değerlerini, örf ve adetlerini, tarih ve kültürünü tahrip etmek için özel bir gayret sarfeden Aziz Nesin, Geçtiğimiz yıllarda Türk Milleti'nin büyük bir bölümünün "aptal" olduğu iftirasında bulunmuştu. Hemen arkasından Salman Rüşdi'nin **"Şeytan Ayetleri"** kitabını Aydınlik Gazetesi'nde yayınlamaya başlayarak toplumda ciddi bir infial uyanmasına sebep olmuştu.

Öte yandan Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Müslüman olmayan ve bunu açıklayan, açıkladıktan sonra da tekrar İslam'a döndüğüne ait bilgi ve karine bulunmayan kimselerin cenazeleri için, dini hükümlere göre dini merasim yapılamayacağını bildirdi.

GÜNDÜZ, 7.7.1995

Bu kez ağlattı...

Türk edebiyatının usta yazarı **Aziz Nesin**, kitaplarını imzalamak için geldiği İzmir'in Çeşme İlçesi'nde, önceki gece kalp krizi sonucu 80 yaşında yaşama veda etti. Dünyanın en ünlü mizah yazarları arasında yer alan **Aziz Nesin**'in ölümü tüm yurttaki üzüntüyle karşılandı. Salı günü Çeşme'ye gelen **Nesin**, yardımcısı **Ayben Kop**'la birlikte Çiftlikköy'deki Kardia Otel'i'nin 1601 numaralı odasına yerleşti. Saat 17.00-19.00 arasında kitaplarını imzalamak için Alaçatı Dost Kitabevi'ne giden **Aziz Nesin** daha sonra yardımcısı **Ayben Kop**'la, uzun yıllara dayanan dostluğu bulunan DSP Parti Meclisi ve İzmir Büyükşehir Belediye Meclis üyesi **Ahmet Priştina**'nın yazlığına yemeğe gitti. Rahatsızlığı, güçlüğü konuşmasından ve oldukça durgun olmasından açıkça belli olan **Aziz Nesin**'in bu halini gören **Priştina**, doktor dostları **Dr. Ali Rıza Madinoğlu**'ndan evlerine gelmesini, ancak bu gelişin tamamen bir ziyaret izlenimi vermesini istedi. Eve gelen **Dr. Madinoğlu**, ünlü yazarla tanıştı, bir bahaneyle tansiyonunu ölçtü. Tansiyonun 18 olduğu görüldü. Bunun üzerine **Dr. Madinoğlu**, kalbine bakmak isteyince sert çıkış yapan **Aziz Nesin**, "Kalbimden şikayetim yok. Hiç bir şeyim yok" dedi. Bu sırada eve **Prof. Dr. Sadun Aren** ve eşi **Munise Aren** de geldi ve yemeğe geçildi. **Aziz Nesin**, iştahının olmadığını ve bir gündür yemek yemediğini söyledi. Yemeğe dokunmayan **Nesin**, meyve yemek istediğini söyleyince kendisine kiraz ve incir ikram edildi. **Aziz Nesin**, bir süre sonra bahçede dolaşmak istediğini söyleyerek yemek masasından kalktı. Sitenin havuzu başında turladıktan sonra bir banka oturan **Nesin**, yanındakilere Nesin Vakfı'nın Çatalca'daki tesislerine bir havuz yaptırmak istediğini, ayrıca vakıftaki öğrencilerin büyüdüğünü, üniversite okumak için İzmir'e geldiklerinde kalmaları için bir ev almayı düşündüğünü anlattı.

ECEL OTEL ODASINDA YAKALADI

Saat 23.30'da yazlık evden ayrılan **Aziz Nesin** ve **Ayben Kop**'u, **Ahmet Priştina** otomobille Kardia Otel'i'ne götürdü. Oteldeki odasına yerleştikten sonra fenalaşan ve iyice konuşma güçlüğü çeken **Aziz Nesin**'e doktor getirilmesini öneren **Priştina**, "İyiyim, kalk sen git" yanıtını aldı. Otelden ayrılan **Priştina**, oksijen tüpü almak ve doktorları getirmek üzere hastaneye gitti. Bu sırada otel görevlileri de İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne telefon ederek ambulans ve acil bakım ekibi çağırdı. Bu dakikalarda kalbi iyice sıkışan **Aziz Nesin**, yardımcısı

Ayben Kop'un çaresizlik içindeki çırpınışları arasında son nefesini verdi. **Nesin**'in, yaşama gözlerini kapadığı an saat 01.05'i gösteriyordu. Doktorlar geldiğinde ise yapılacak bir şey kalmamıştı.

Bu arada **Azız Nesin**'in Türk bayrağına sarılı tabutu, dün saat 21.00'de THY'ye ait bir uçakla İzmir'den İstanbul'a gönderildi. **Nesin**'in tabutu uçağa konulurken, peronda bekleyen çok sayıda vatandaş alkış tutarak uğurladı.

HÜRRİYET, 7.7.1995

Arkadaşı, Nesin'in son dakikalarını anlattı

Kalp krizi sonucu ölen **Aziz Nesin**'le son saatlerini paylaşan DSP Parti Meclisi üyesi ve İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi üyesi **Ahmet Priştina**, Hürriyet'e önlü yazarın ölümünü şöyle anlattı:

"Sayın Nesin ile 20 yıla dayanan dostluğumuz var. Alaçatı'daki imza töreninden sonra bizi ziyarete geldi. Ancak yorgun olduğu ve sıcaktan bunaldığı belliydi. Hatta, oturduktan kısa bir süre sonra, "Üzerimde bir ağırlık var. Sanki Moskova dönüşünde geçirdiğim rahatsızlığa benziyor" dedi. Sonra da fazla önemsemediğini söyledi. Ancak önemli sıkıntısı olduğu her halinden belliydi. Doktor arkadaşımızı çağırdık, kontrol etti. Tansiyonu 18-10 çıktı. Kalbini dinletmedi, ısrarla inat etti. Sadece dil altı ilacını aldı. Doktor arkadaşımız Madınoğlu, önlü yazarımızın bu akşam veya yarın uçağa binmesini istedi, basıncın olumsuz etkileyeceğini söyledi. Sayın Sadun Aren ve eşi de geldikten sonra 20.30'da yemeğe oturduk. Ne et, ne balık hiçbir şey istemediğini söyledi. 2-3 tane kiraz ve bir tane taze incir yedi. Sonra izin alarak havuzbaşına dolaşmaya çıktı" dedi ve sözlerine şunları ekledi:

"Genel konulara, politikaya hiç değinmedi. Vakıftaki çocuklara, bir havuz yaptırmak istediğini belirttikten sonra kaç çıkabileceğini sordu. Ayrıca, üniversiteye giden çocuklar için de ev tutmayı ama maliyeti düşündüğünü söyledi. 'Böyle gelmiş, böyle gitmez' adlı kitabının ikinci bölümünü yazmayı düşündüğünü ama yoğun olduğunu kaydetti. 23.30'da kalktı, gidip yatmak istediğini söyledi. Bizim evin müsaait ve daha serin olduğunu belirterek birkaç kez ısrarda bulundum. Karşı çıktı 'Gitmek istiyorum' deyince arabamla otele götürdüm. Ama odaya girdiğinde tıkanma belirtileri iyice görüldü. Yanında kalmak istedim, 'İyiyim kalk git' dedi. Ama aşağıya inip bir yandan telefon ederken, hastaneden doktorları almak üzere de yola çıktım. Oksijen tüpü ve doktorları getirdiğimde ise son nefesini vermişti."

HÜRRİYET, 7.7.1995

İZMİR (hha)

Diyanet: Nesin'e dini kurallar uygulanamaz

SÜLEYMAN ARAT

Çeşme'de, kalp yetmezliği sonucu ölen ünlü yazar Aziz Nesin'in dini konulardaki vasiyeti konusunda, Diyanet İşleri Başkanlığı Kurul Üyesi İrfan Yücel, "İslami kurallar Müslümanlara uygulanır. Kendisi hayatta iken defalarca Müslüman olmadığını belirtmiştir. Bu yüzden sadece nüfus kâğıdında 'İslam' yazılması yetmez. Zira bunu çocukken kişinin iradesi dışında bir nüfus kâtibi yazmıştır. Asıl olan kendi iradesiyle yaptığı beyanlardır" dedi.

Hayatta iken Nesin'in yaptığı vasiyetin dini açıdan da geçerli olduğunu belirten Yücel, kendilerinin kişilerin kalplerinden geçenleri bilemeyecekleri için, dış görünüşe göre değerlendirme yapabildiklerini bildirdi. Nesin'in kendisine İslami kuralların uygulanmasını istemediğini belirten Yücel, şunları söyledi:

"Bu yüzden sorun yok. Bir Müslüman vasiyetinde 'Benim için cenaze namazı kılmayın' dese bile bizim için hükmü yoktur. Çünkü kendisi Müslüman değilim dememiştir. Biz namazını kıldırırız. Ancak Aziz Nesin olayı çok farklı. Kişi ateist olduğu için kendi istediği yere veya ailesinin uygun bulacağı bir yere gömülebilir. Ancak son nefesinde kişi Müslüman olmuş olabilir. Bunu biz bilemediğimiz için kişinin kendi beyanlarını esas alarak, dinsiz muamelesi yaparız. Mutlaka son nefesinde Müslüman olan kişi Allah katında Müslüman olur. Aksil halde dinimize göre inançsızlık suçların en ağındır."

HÜRRİYET, 7.7.1995

İSTANBUL

Ölüm de baş eğdirtemedi

Ünlü yazar Aziz Nesin'in kalbi 80 yılın yüküne artık dayanamadı ve önceki gece yarısı İzmir Çeşme Alaçatı'da durdu.

Adli tıp raporuna göre kalp krizi sonucu ölen yazar Aziz Nesin, 80 yıllık yaşamıyla Türk edebiyat ve düşün hayatında derin izler bıraktı.

Asıl adı Mehmet Nusret olan Nesin, 20 Aralık 1915'de Heybeliada'da doğdu. İki yıl Darüşşafaka Lisesi'nde okuduktan sonra 1935 yılında Kuleli Askeri Lisesi'ni, 1937 yılında Kara Harp Okulu'nu, 1939 yılında ise Askeri Fen Okulu'nu bitirdi. 1939 yılında Üsteğmenliği sırasında **"görev ve yetkisini kötüye kullandığı"** gerekçesiyle ordudan çıkarılan Nesin, bir süre bakkallık yaptıktan sonra gazeteciliğe başladı.

"Yedigün", **"Karagöz"**, **"Tan"**, **"Akşam"**, **"Yeni Tanın"**, **"Öncü"** ve **"Ustura"** gazetelerinde çalışan Nesin, 1946 yılında Sabahattin Ali ile birlikte **"Markopaşa"** adlı mizah dergisini çıkardı. 1956 yılında Kemal Tahir ile birlikte bir kitapçı dükkanı açtı. Gazete yazarlığını çeşitli günlük yayınlarla sürdüren Yazar, 1963 yılından sonra yazarlığı tek uğraş olarak seçti.

1972 yılında Çatalca'da kimsesiz çocukları korumayı amaçlayan Nesin Vakfı'nı kuran Yazar, 1979 yılında Türkiye Yazarlar Sendikası Başkanlığı'na seçildi.

Bugüne kadar 100'ü aşkın kitap yazan Aziz Nesin, Türk toplumunun bir panoramasını verdi. Halk edebiyatının anlatı öğelerinden de yararlanan Nesin, yer yer masal teması aracılığıyla günlük olayları toplumsal bozuklukları kullanarak çağdaş anlamda bir mizah öyküsü yazma tekniği geliştirdi. Konularını günlük yaşamın içinden, kahramanlarını halktan kişilerden seçen Aziz Nesin, geniş halk kesimlerinin sorunlarını ustalıklarla dile getirirken, toplumsal değişim sürecindeki insanı gözler önüne serdi.

Nesin'in en sıradan olaylardan bile öykü konusu çıkaran bir gözlem gücü vardı. Eleştirilerinde kişilerin olumsuz yanlarına, hatalarına ve eksikliklerine de parmak basarak uyarıcı ve yönlendirici bir çaba gösterdi.

Aziz Nesin'in biri kız olmak üzere 4 çocuğu var.

80 yıllık yaşamına birçok ödül sığdıran Aziz Nesin, 1956 ve 1957'de **"Altın Palmiye"**, 1966'da Bulgaristan'da **"Altın Kırpi"**, 1977'de **"Hitler Petar"**, 1969'da SSCB'de **"Krokodil"** ödülleri kazandı. 1975'de Asya Afrika Yazarlar Birliği, Lotus edebiyat ödülünü O'na verdi. Karacan ödülü, TDK, Madaralı Roman Ödülü yurt içinde aldığı ödüllerden bazıları.

Yaşam öyküsünü "**Böyle Gelmiş Böyle Götmez**" adı altında yayımlayan yazar, son olarak 3. cildi basıma hazırlıyordu.

Aziz Nesin, 2 Temmuz 1993'de Sivas'ta Madımak Oteli'nde 37 kişinin yanarak ölümü sonrasında, 1996 yılında İstanbul'da fundamentalizme karşı uluslararası bir toplantı düzenlemek için çalışmalarına başladı. Dinsel bağnazlığa dikkat çekmek isteyen yazar, bu amaçla aralarında Salman Rüştü, Teslime Nesrin ve Nobel ödüllü yazar Necip Mahfuz'un da bulunduğu birçok aydını toplantıya çağırdı.

Yazarın hayata gözlerini yumduğu Çeşme'deki dostu Ahmet Prişti'ne son saatlerini şöyle anlatıyordu:

"Aziz Bey, hasta olduğunun farkındaydı, ancak bunun daha önce Moskova'da yaşadığı inmeye benzetti. (Hastayım, ama iyileşeceğim) dedi. Tansiyonu 18 çıktı. Doktor kalbini dinlemek istedi, ama izin vermedi.

Gece boyunca projelerini anlattı. Bende bıraktığı son izlenim, umutlu ve hayat dolu olmasıydı... Yeni kitaplar yazmayı istiyordu. (Böyle Gelmiş Böyle Götmez) kitabını bitirecekti. Nesin Vakfı'na havuz yaptırmak istiyordu. Vakıftaki çocukların öğrenimleri için İzmir'de ev satın almak istediğini anlattı. Biz de destekledik. Ani bir ölüm aklımda yoktu. Kendine konduramadı, biz de konduramadık... 20 yıllık dostumdu. Çok üzgünüm..."

Nesin, ölümünden kısa bir süre önce, yaşamak için çok az zamanının kaldığını bildiğini vurgulayarak, **"Ama daha yapılacak çok işim var, o yüzden de yaşadıkça çalışacağım"** demişti.

Yaklaşık 15 gün önce bir kalp spazmı geçirerek hastanede tedavi altına alınan Aziz Nesin, yaşamak için elindeki zamanın azlığından yakınmış ve ne kadar yaşarsa yaşasın yine de sürenin yapmak istediklerine yetmeyeceğini vurgulamıştı.

Yaşamının uzun yıllarını sürgünde, hapiste ve parasız olarak geçirdiğini anlatan Nesin, **"Yaşımdan beklediklerimin çok azını gerçekleştirebildim, daha çok yapmak istediğim şey var"** demişti.

Son yıllarda geçirdiği ameliyatlar, gözlerinin görmemesi ve yaşından dolayı çalışma temposunun gittikçe düştüğünü belirten Nesin, **"Çalışkanlığımı kaybettim. Artık eskisi gibi değilim, istediğim gibi çalışmıyorum. Oysa daha ne çok işim var, zaman yetmeyecek tüm isteklerimi yapmaya"** diye konuşmuştu.

İKTİSAT GAZETESİ, 7.7.1995

Bir varmış, bir yokmuş AZİZ NESİN de gitti!

BÜLENT KATARCI - TURGAY ÖZEL

Türk mizahının dünya çapındaki yazarı Aziz Nesin, son gecesini İzmirli dostu Ahmet Pıştina'nın Çeşme'deki evinde geçirdi. Aziz Nesin, burada zaman zaman konuşma ve nefes alma zorluğu çekmesine rağmen, etrafındakilere ömrünün geri kalan kısmında yapacaklarını anlattı.

AKLI ÇOCUKLARINDAYDI

Dostlarına "Böyle gelmiş böyle gitmez" isimli kitabını tamamlamak istediğini söyleyen Aziz Nesin, kimsesiz çocukları yetiştirmek amacıyla kurduğu vakfın bahçesine de bu çocuklar için bir yüzme havuzu yaptırmayı planladığını söyledi.

KAPIDA FENALAŞTI

Ahmet Pıştina'nın evinden hanım arkadaşı Ayben Kop ile ayrılan ünlü yazar, kaldığı otelin kapısında fenalaştı. Doktorların gösterdiği tüm gayrete rağmen kurtarılamayan Aziz Nesin, 80 yıllık başarılarla dolu fırtınalı hayatını, burada noktaladı.

İSTEDİĞİ YERE GÖMÜLECEK

Aziz Nesin'in vasiyetinde yeralan yerde toprağa verilmesi için Bakanlar Kurulu'nca dün hazırlanan kararname, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından da onaylandı. Nesin, Çatalca'daki "Aziz Nesin Vakfı"nın bahçesinde toprağa verilecek.

MEYDAN, 7.7.1995

Üstünde Çocuklar Koşacak

Son istek

Bitki olacaksam/Çayır çimen olayım/Aman baldıran değil

Yol altında kalacaksam/Gelin arabaları geçsin üstümden
Çelik paletler değil

Üstümde çocuklar koşusun/Ne kaçan ne kovalayan
Askerler değil

Kerpiç yapacaksanız beni/Okullarda kullanın
Cezaevlerinde değil

Soluğum tükenmez de kalırsa/Isılık öttürsünler
Aman ha düdük değil

Kalem yapın beni kalem/Şiirler yazan sevi üstüne
Ölüm kararı değil

Ölünce yaşamalıyım defne yapraklarında/Sakın ola ki
Silahlarla değil

(Aziz Nesin)

• Aziz Nesin'in şiirinde istediği gibi "**Üzerinde çocuklar koşacak**". Nesin'in 1994'te Bakanlar Kurulu tarafından reddedilen "**Kimselesiz çocukları barındıran Aziz Nesin Vakfı'nın Çatalca'daki çiftliğinin bahçesine gömülme isteği**" bu kez kabul edildi.

• Nesin'in bu isteği için dün Çetin ve Ecevit devreye girdi. Çiller karamameyi imzaya açtırdı. Bakanlar imzaladı ve aynı gün Cumhurbaşkanı Demirel'in onayı çıktı. Böylece yaşamı boyunca tartışılan Aziz Nesin'in nereye gömüleceği tartışması kısa sürdü.

MİLLİYET, 7.7.1995

Yavruları artık 'Aziz Dede'siz

NİLÜFER KAS

Aziz Nesin'in ölüm haberi 32 çocuğun barındığı Çatalca'daki Aziz Nesin Vakfı'na zamansız geldi. Vakıf'ta kalan çocuklar dedelerini kaybetmenin üzüntüsünü yaşıyorlar. Sabah saatlerinde Vakıf Yöneticisi, emekli Albay **Ruşen Ulusoy** bir toplantı yaparak çocuklara Aziz Dede'nin öldüğü haberini verdi. O saatten sonra çocuklar kimseyle görüşmedi.

Vakıfta çocuklarıyla birlikte fotoğrafı asılı bulunan **Nesin**'in "**Şimdi-lik biz yedi çocuk en büyüğümüz en çocuk**" yazısı dikkat çekiyordu. 10 gün önce bir toplantı yapan Vakıf Yönetim Kurulu'nda **Nesin**'in vasiyetinin konuşulduğu, buna göre çocukların bir günlüğüne vakıf binasından uzaklaştırılacağı, cenazenin törensiz gömüleceği belirtildi. Çocuklar "**O çok büyük bir insandı. Bizim herşeyimizdi. Her seferinde bize 'Çok çalışın her gün daha çok çalışın' derdi. Acılar içindeyiz**" dediler. **Nesin** Vakfı'nın 20 yıllık inşaat ustası **Hüseyin Özkan** "Büyük bir adam yitip gitti" diye konuştu.

MİLLİYET, 7.7.1995

Türkiye'nin rengi soldu

Türkiye'nin dünyaca ünlü yazarı Aziz Nesin, Çeşme-Alaçatı'da geçirdiği bir kalp krizi sonucu yaşamını yitirdi. Öykü, roman ve şiirleriyle Türkiye'nin adını dünyada yücelten Nesin, 1972 yılında kurduğu Nesin Vakfı'nda şimdiye kadar yüzlerce çocuğun eğitimini üstlenmişti, Nesin, öldüğü gece, burslu okuduğunu ve bu yüzden de kendini her zaman milletine karşı borçlu hissettiğini söylemişti.

2 Temmuz 1993'te Sivas'taki olaylarda şeriatçı çevrelerin saldırısına uğrayan Nesin, 37 kişinin yakılarak öldürüldüğü Madımak Otel'i'nden sağ kurtulmuştu. Saldırganların yargılandığı Ankara DGM, Aziz Nesin'in olay günü Sivas'ta yaptığı konuşmayı **"tahrik edici"** bulmuştu. Sivas olaylarının kendisini çok yıprattığını da vurgulayan Nesin, resmi makamların hiçbir zaman gereken ilgiyle bu konuyu araştırmadığından yakınarak, **"Gericiliğe doğru gidliyoruz... Gözümüz kör, kulağımız sağır değilse, bu tehlike görülmeli"** demişti.

Aziz Nesin, ölümünden kısa süre önce, yaşamak için çok az zamanının kaldığını bildiğini vurgulayarak, **"Ama daha yapılacak çok işim var, o yüzden de yaşadıkça çalışacağım"** demişti. Uzun yıllarını sürgünde, hapiste geçirdiğini anlatan Nesin burslu okuduğunu ve bu yüzden de kendini her zaman milletine karşı borçlu hissettiğini anlatmıştı. 80. yaş gününde **"ölmeyeceğim"** diyen Yazar'ın ölümüyle birlikte vasiyeti de gündeme geldi. Yazar, Nesin Vakfı bahçesine gömülme isteğinin Bakanlar Kurulu tarafından kabul görmemesi üzerine, **"Öyleyse ölmeyeceğim. Yeni bir hükümet kuruluncaya kadar ölmem, yaşamam..."** demişti.

Cenaze İstanbul'a getirildi.

Aziz Nesin'in nereye gömüleceği konusundaki tartışmalara Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel nokta koydu. Bakanlar Kurulu tarafından imzalanan karnamneyi vakit geçirmeden onaylayan Cumhurbaşkanı'nın Nesin'in çocuklarıyla bu konuda bir de telefon görüşmesi yaptığı belirtildi. Nesin'in vasiyetinde istediği yere gömülmesi için DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit de Çiller'den ricada bulunmuştu. Bu arada Nesin'in cenazesi dün gece İzmir'den İstanbul'a getirildi. Bornova Başsavcılığı'ndan alınan onaydan sonra Adnan Menderes Havaalanı'na getirilen Nesin'in cenazesi, kargo binası önünde de bir grup tarafından karşılandı.

Gruptakiler, Nesin'in cenazesi önünde toplanarak saygı duruşunda bulundular. İzmir'deki çeşitli işçi ve kamu sendikaları ile meslek odaları adına ortaklaşa hazırlanan bir metin, DİSK 3. Bölge Temsilcisi Musa Çam tarafından okunmak istendi. Ancak Aziz Nesin'in oğlu Ali Nesin müdahale ederek, "**Babam hiçbir zaman böyle bir şeyi istemezdi**" dedi. Bunun üzerine gruptakiler, metni okumaktan vazgeçerek cenazeyi aprona kadar omuzlarda taşıdılar. Burada ambulansa konulan cenaze, uçağın kargo bölümüne yerleştirildi. Nesin'in naaşı bugün Çapa Tıp Fakültesi'ne getirilecek ve yine vasiyeti doğrultusunda organları alınacak.

POSTA, 7.7.1995

Ölümünü yazdı

Kurtarılamadı

Aziz Nesin önceki gün geldiği Çeşme'nin Alaçatı beldesinde okurlarıyla buluştu. Akşam yemeğinde kendini kötü hissetti. Geceyi geçireceği Clup Kardia'ya dönen Nesin, odasında fenalaştı. Doktorların müdahalesine rağmen kurtarılamayan yazar, önceki gece 01.00'de 80 yaşında aramızdan ayrıldı.

Vasiyeti gerçekleşiyor

Nesin'in ani vefatı ile birlikte Hikmet Çetin'in girişimiyle vasiyeti doğrultusunda gömülmesi için Bakanlar Kurulu'ndan bir karamame çıkarıldı. Cumhurbaşkanı'nın da onayladığı karamameye göre mezar taşına karşı olan, naaşının kadavra olarak kullanılmasını isteyen yazar, Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülecek.

İlk kalp krizi

Nesin, son kitabı "**Sizin memlekette eşek yok mu?**"da geçirdiği ilk kalp krizini yazmıştı. Nesin bu yazıda, bir yılbaşı gecesi Nesin Vakfı'nda ölümle yüzyüze gelişini anlatmış. "**Ne saçma! Eğlenceden sonra ölemez miydin? Yılbaşı çocuklara zehir olacak**" diye yazmıştı.

POSTA, 7.7.1995

80 yıllık bir çınar göçtü

Düzendeki çarpıklık ve çelişkileri büyük bir ustalıkla anlattığı 107'yi aşkın eseriyle yurtiçinde, bu eserlerinin 9 ayrı dile çevrilip 42 ülkede satışa sunulmasıyla da yurtdışında büyük bir üne sahip olan yazar Aziz Nesin, dün sabaha karşı geçirdiği bir kalp krizi sonucu 80 yaşında hayata veda etti.

Foça Belediyesi tarafından düzenlenen festivale katılmak üzere beraberinde sekreteri ve arkadaşı Ayben Kop ile 2 Temmuz'da Foça'ya giden Aziz Nesin, önceki gün Alaçatı'ya geçti. Önceki akşam saat 17.00'den itibaren Dost Kitabevi'nde 200'e yakın okurunun getirdiği kitapları imzalayan ve onlarla söyleşen yazar, akşam yemeği için İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin DSP'li Meclis Üyesi arkadaşı, Ahmet Priştina'nın evine gitti. Yemekte kendini kötü hissettiğini söyleyen Nesin, meyve yemekle yetinirken, aldığı ilaçlarla rahatladı.

Güçlük çekiyordu

Arkadaşı Ahmet Priştina, Nesin ile gece boyunca sohbet ettiklerini, ancak yazarın nefes alma ve konuşmada güçlük çektiğini, saat 20.30'da kendisini kontrol eden doktorun, tansiyonunun yüksek olması nedeniyle yola çıkmaması konusunda uyardığını söyledi. Nesin'e doktor uyarılarını hatırlatan Priştina, şöyle konuştu:

"Aziz Bey, hasta olduğunun farkındaydı, ancak bunun daha önce Moskova'da yaşadığı inmeye benzetti. 'Hastayım, ama iyileşeceğim' dedi. Tansiyonu 18 çıktı. Kalbini dinlemek isteyen doktora izin vermedi."

Doktor çağrıldı

Nesin, bir süre sonra arkadaşı Ayben Kop ile birlikte kaldığı Clup Kardia'ya dönerek bungalov tipi odasına çekildi. Yazarın, odada yeniden fenalaşması üzerine Kop, rezervasyondan doktor çağrılmasını istedi. Nesin'e ilk müdahale Çeşme'den gelen Dr. Ali Rıza Madinoğlu ve otel doktoru tarafından yapıldı. Ancak tüm çabalara karşın kurtarılamayan Nesin, saat 01.05'te yaşama gözlerini yumdu. Yazarın ani ölümü karşısında sarsılan Aybet Kop, bir ara fenalaştı.

Çeşme Alper Çizgenakat Devlet Hastanesi Başhekim Vekili Ilgaz Nacakoğlu, Nesin'e müdahale eden doktorların, 30 dakika süreyle harici kalp masajı ve solunum yardımı yaptıklarını, ancak geri dönüş olamayınca ölüm raporunu düzenlediklerini ifade etti.

Morga kaldırıldı

Nesin'in öldüğünün duyulmasıyla Çeşme Cumhuriyet Başsavcısı Ali Yılmaz ve Devlet Hastanesi Başhekim Vekili Dr. Ilgaz Nacakoğlu otele gelerek, Nesin'in "geçirdiği kalp krizi sonucu öldüğünü" açıkladılar. Nesin'in cenazesi saat 04.00'te ambulansla hastane morguna kaldırıldı. Nesin'in ölüm haberi, arkadaşı Ayben Kop tarafından sabaha karşı İstanbul'da ailesi ve Nesin Vakfı'na bildirildi.

'Keyifliydi'

Savcılığın istemi üzerine dün sabah Aziz Nesin'e otopsi yapıldı. Otopside sonra Nesin'in cenazesi Çeşme'ye gelen çocukları Ali ve Ateş Nesin'e teslim edildi. Cenaze daha sonra İstanbul'a getirildi.

Yazar Aziz Nesin'i Alaçatı'ya davet eden Dost Kitabevi Sahibi Ömer Önal, "Geldiğinde oldukça keyifliydi. Hiçbir şey yoktu" diyerek şöyle konuştu:

"Sadece sıcaktan şikayetçiydi. Birlikte Kardla Otel'e gittik. Hemen soyundu, denize girdi. Ben o saatten sonra yanından ayrıldım. Ertesi günü, daha önce saat 15.00 olan imza saatini, havanın sıcaklığı nedeniyle 17.00 olarak değiştirdik."

Cenaze İstanbul'da

Bornova Başsavcılığı'nın onayından sonra dün saat 22.00'de Adnan Menderes Havaalanı'ndan, THY'ye ait Boeing 737-400 tipi "Trakya" adlı uçakla İstanbul'a gönderilen Nesin'in cenazesi için Adnan Menderes Havaalanı kargo binası önünde bir grup tarafından saygı duruşunda bulunuldu. Bu arada, Nesin'in oğlu Ali Nesin, İzmir'deki çeşitli işçi ve kamu sendikaları ile meslek odaları adına ortaklaşa hazırlanan metnin, DISK 3'üncü Bölge Temsilcisi Musa Çam tarafından okunmasına, "Babam böyle bir şey istemezdi" diyerek müdahale etti.

Vakfa gömülecek

Atatürk Havalimanı'nda oğlu tarafından teslim alınan Nesin'in bayrağın sarı tabutu, aralarında Çatalca Belediye Başkanı Fırat Aykut, Türkiye Yazarlar Sendikası (TYS) Başkanı Ataol Behramoğlu ve yazarlardan oluşan bir topluluk tarafından alkışlarla Silivri Belediyesi'ne ait cenaze arabasına konuldu. Cenaze, daha sonra İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi'ne getirildi. Nesin'in oğlu Ahmet Nesin, babasının, Çatalca'daki "Nesin Vakfı"na gömüleceğini söyledi.

Organ bağıışı olmadı

Nesin'in vasiyetlerinden biri de İstanbul Tıp Fakültesi'ne yaptığı organ bağıışıydı. Ancak Nesin'in bu vasiyeti, geç kalındığı için gerçekleştirmedi. Oğulları Ahmet ve Ali Nesin, babalarının cenazesini organ nakli için İzmir'den İstanbul Tıp Fakültesi'ne getirmeyi planlarken, organların alınması için geç kalındı. Bir insanın vefatından sonra organlarının alınabilmesi için 1 saatlik süre olduğu belirtiliyor. Nesin'in oğulları Ahmet ve Ali Nesin ise, babalarının organlarının, Çapa Anatomi Enstitüsü'nde, öğrencilerin eğitimi amacıyla kadavra olarak kullanılacağını söylediler.

Son projeleri

Nesin, 80 yıllık yaşama veda ederken, yapmayı planladığı, ancak gerçekleştirmek için zaman bulamadığı birçok projeyi ardında bıraktı. Nesin, ölümünden birkaç saat önce yemek yediği dostlarına son projelerini anlattı. Yaşam öyküsünü anlattığı "**Böyle Gelmiş, Böyle Gittir**" adlı kitabın son ciltlerini yazmayı amaçlayan Nesin, Nesin Vakfı'ndaki "**çocukları**" için havuz yaptırmayı ve öğrenimleri için İzmir'de ev satın almayı planlıyordu.

Kültür Bakanlığı, Nesin'i gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla bir dizi çalışma başlatırken; TYS ve DİSK de, yarın yada pazar günü Nesin için büyük bir anma töreni düzenleyecek.

Nesin köşesi

Kültür Bakanlığı Müsteşarı Emre Kongar'ın tüm il kültür müdürlüklerine genelge göndererek başlattığı çalışmaya göre, bakanlığa bağlı tüm kütüphanelerde, Aziz Nesin köşesi oluşturulacak ve anma etkinlikleri düzenlenecek. Etkinliklerde insanların Nesin'i daha iyi ve yakından tanımaları sağlanacak.

SABAH, 7.7.1995

Aziz Baba'nın çocukları

FÜGEN ÜNAL ŞEN

Aziz Nesin'in kimsesiz ve yardıma muhtaç çocuklar için 1972'de kurduğu, "**Aziz Nesin Vakfı**"nda bugün tam 32 çocuğa bakılıyor. Vakfın olanaklarıyla yaşayan, okuyan, karınlarını doyuran, kendilerine bir gelecek hazırlamaya çalışan bu çocukların dünyası, sabahın erken saatlerinde aldıkları Nesin'in ölüm haberiyle karardı.

Gizlenen çocuklar

"Sizce haberi kim ulaştırdı" diye sorduğumuz soruya, "Bir insan ölünce ilk olarak allesine haber verılmaz mı? Biz de Aziz Baba'nın çocuklarıydık. Çok geniş ve mutlu bir alleydik. O nedenle bize de haber verdiler" yanıtı veriyorlar. Çay servisi yapmak ve televizyonların haber programlarında "**Aziz Baba**"larının ölüm haberlerini izlemek için ortaya çıkan, sonra aniden ortadan kaybolarak, vakfın ikinci katına gizlenen çocukların kimisi kapı aralarında, kimisi odalarında ağlayarak olup bitenleri kabul etmeye çalıştılar.

7 çocukla başladı

Ama hepsinin dudaklarından hep aynı sözler dökülüyordu: "Daha birkaç hafta önce de bir kalp spazmı geçirmiştik. 'İzmir'e gitme' dedik. 'Oraları sıcaktır, bir sürü insan gelir seni yorar' dedik. Dinlemedi. Gittik. İşte şimdi de ölüm haberi geldi. Peki biz şimdi ne yapacağız? Yılbaşı gecelerinde kiminle tombala oynayacağız?"

Aziz Nesin Vakfı'nın Çatalca'daki Çocuk Sarayı'nda 1982 yılında ilk kez 7 çocuk barınmaya başladı. Bugün ise yaşları 6 ile 23 arasında değişen 32 çocuk bulunuyor. Vakfın duvarları, usta yazarın eserlerinin yanı sıra, yerli ve yabancı yazarların kitaplarının saklandığı kütüphanelerle dolu. Dostlarının hediyesi şiirler, karikatürler duvarları süslüyor. Çocuk Sarayı'nın ilk açıldığı günlerde çekilen bir resmin altında "**Şimdilik biz 7 çocuk, en büyüğü en çocuk**" yazıyor.

Bir başka şiir de Kandemir Konduk'tan: "Ey usta Aziz Nesin/70'e girdin/İnşallah 140'a da girersin ve inşallah 141'den girmezsin."

SABAH, 7.7.1995

Bu kez ağlattı...

Dünya mizahının devi kalbine yenik düştü

ANKARA/İSTANBUL/İZMİR (Siyah Beyaz)- Önceki geceyarısı konuk olduğu İzmir'in Alaçatı İlçesi'nde geçirdiği kalp krizi sonucu yaşamını yitiren, Dünya mizahının devlerinden, gazeteci, yazar ve düşünür Aziz Nesin'in cenazesinin, yakınları ve sevenleri tarafından İstanbul'a getirilmesi bekleniyor.

Nesin, geçtiğimiz ay geçirdiği kalp ameliyatına karşılık, hastahane-den çıktıktan iki gün sonra bir basın toplantısı düzenlemiş, ardından da imza günlerine ve söyleşilere katılmak üzere İzmir Foça'ya gelmişti. Aşırı yorgunluk sonucu, kalbine yenik düşen Nesin'in ölümü, ülke çapında büyük üzüntüye yolaçarken, dünyada da yankı yarattı.

Foça Belediyesi tarafından düzenlenen festivale katılmak üzere, 2 Temmuz'da Foça'ya gelen Nesin, Sivas Olayları'na ilişkin söyleşiye katıldıktan sonra önceki gün Alaçatı'ya geçti ve çok sayıdaki okurla söyleşerek, saat 16.00-19.00 saatleri arasında kitaplarını imzaladı. Akşam yemeğini, DSP İzmir Büyükşehir Belediye Meclis Üyesi Ahmet Priştina'nın evinde yerken bir ara rahatsızlanan yazarın, aldığı ilaçlarla rahatladığı ve gece 24.00 sularında ise kalacağı Clup Kardia'ya gitmek üzere kalktığı öğrenildi. Priştina, ünlü yazarın akşam yemeğinde hafif bir kahvaltı yapıp, meyve yediğini ancak çok yorgun göründüğünü söyledi.

Beraberinde, Sivas olayları sırasında da birlikte olduğu bayan arkadaşı Ayben Kop olduğu halde, oteldeki bungalova yerleştiği ve saat 00.30 sularında yeniden rahatsızlandığı belirlendi. Aybet Kop'un doktor istemesi üzerine ilk müdahale, Otel Doktoru Fevzi Özgönül ile Çeşme'den gelen Dr. Ali Rıza Madinoğlu ve Kadri Onay tarafından yapıldı. Muayene sırasında Nesin'in tansiyonunun 18'e yükseldiği, doktorun kalbini muayene etmek istemesine ise razı olmadığı öğrenildi. Doktora, **"önemli bir şey yok. Moskova'da da böyle olmuştu, sonra geçti"** karşılığı veren Nesin'in, **"kesinlikle hareket etmemeniz ve dinlenmeniz gerekiyor"** önerisine de karşı çıkarak, dün akşam için İstanbul'a uçak bileti aldirttiği saptandı.

Daha sonra rahatsızlığı, daha da artan Nesin'e yarım saat kadar süreye harici kalp masajı ve solunum yardımı yapıldı. Ancak masaja karşılık vermeyen Nesin, tüm çabalara karşın kurtarılamayarak, 01.05'de **"kalp krizi"** sonucu yaşamını yitirdi. Ünlü yazarın ani ölümü karşısında sarsılan yakın arkadaşı Ayben Kop'un da bir ara fenalaştığı ve kendisine doktor müdahalesi yapıldığı öğrenildi.

Aziz Nesin'in ölümü üzerine otele gelen Çeşme Cumhuriyet Başsavcısı Ali Yılmaz ve Devlet Hastahanesi Başhekim Vekili Dr. İlğaz Nacakoğlu tarafından ilk muayene yapıldı. Sabaha karşı İstanbul'da bulunan oğullarından Ahmet Nesin ile Ankara'da bulunan Ali Nesin'e durum telefonla bildirildi. İzmir'e gelen Ali Nesin babasının vasiyetinin yerine getirileceğini belirtti. Ahmet Nesin, İstanbul'da babasının isteği doğrultusunda cesetin İstanbul Tıp Fakültesi'ne kadavra olarak verileceğini, gömülme işleminin sonra yapılacağını söyledi. Çeşme Cumhuriyet Başsavcısı'nın, naaşın Bornava Adli Tıp Merkezine götürülerek otopsi yapılması ısrarı üzerine Ahmet Nesin, Ankara'yı arayarak yardım istedi. Bunun üzerine Eski Kültür Bakanı Fikri Sağlar devreye girdi ve Ali ile Ahmet Nesin gelinceye kadar Aziz Nesin'e otopsi yapılmasını engelledi.

İzmir Adli Tıp Kurumu'nda ailesine teslim edilen Nesin'in cenazesi havaalanına getirildi. Türk bayrağına sarılı tabut alkışlarla uçağa verilerek İstanbul'a gönderildi.

Nesin'in cenaze töreni programı, daha sonra açıklanacak. Bu arada Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'da **"Müslüman olmayan ve bunu açıklayan kimseler için dinî merasim yapılmaz"** açıklamasını yaptı.

SİYAH BEYAZ, 7.7.1995

Aziz Nesin'in son yemeği

ERDAL BİLALLAR

Nesin'le ölmeden az önce Çeşme'deki evinde yemek yiyen Ahmet Priştina, "Hastaydı ama hayat doluydu" dedi.

• Masanın etrafında 6 kişi vardı... Aziz Nesin, ona 30 yıldır sevdalı olan Ayben Hanım, Sadun Aren ile eşi ve Priştina çifti... Aziz Nesin, bu son yemeğinde **"buzlu rakıyı"** reddetti... O güzelim çipuralara bile el sürmedi... Sadece bardacık ve kiraz yedi...

• Sitedeki yüzme havuzunu, **"Vakıftaki çocuklara da aynısından yaptırmak istiyorum"** diyerek yarım saat inceledi... İzmir'den ev alma-ya karar verdi... Yapmak istediklerini anlattı...

TAKVİM, 7.7.1995

Törensiz gömülecek

İSTANBUL-ANKARA-İZMİR (İHA)- İzmir Çeşme'de önceki gece kaldığı otelde geçirdiği kalp krizi sonucu ölen yazar Aziz Nesin, vasiyeti gereği törensiz toprağa verilecek. Cenazesi dün akşam İstanbul'a getirilen Nesin'in, Çatalca'da bulunan vakfının bahçesine gömülmesine izin veren kararname Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından onaylandı.

1993 yılında yazdığı vasiyetinde dini tören yapılmasını ve mezarlığa gömülmeyi istemeyen Aziz Nesin'in cenazesi İstanbul'a götürülmek üzere oğlu Prof. Ali Nesin'e teslim edildi. Ankara'dan karayoluyla Çeşme'ye gelen Ali Nesin, babasının ölümüyle ilgili kendisine yöneltilen soruları, **"Üzgünüm, yorgunum, söyleyecek bir şeyim yok. Hem uykusuzum"** diye cevapladı. Bir gazetecinin, **"Çatalca'da mı toprağa vermek istiyorsunuz?"** sorusunu da oğul Nesin, **"Evet"** şeklinde cevapladı. Ali Nesin, **"Dini vecibelerin yerine getirilip getirilmeyeceğine İstanbul'da karar vereceğiz"** dedi.

OTOPSİ YAPILMADI

Aziz Nesin'in cenazesi, İstanbul'a götürülmek üzere Çeşme'den İzmir'e getirildi. Çeşme Kaymakamı Atilla Dinçer, Aziz Nesin'in, organlarını İstanbul Çapa Tıp Fakültesi'ne bağışladığından, iki kez işlem olmasının için, ailesinin otopsiyi de İstanbul Adli Tıp'ta yapılmasını istediğini söyledi. Dinçer, bunun üzerine yetkililerle yapılan görüşmede anlaşmaya varıldığını bildirdi. Sevk işlemlerinin yapılmasının ardından, dün akşam saat 17.50'de Aziz Nesin'in bayrağa örtülmüş tabutu bir grup seveni tarafından Çeşme Alper Çizgenakat Devlet Hastanesi Morgu'ndan alınarak omuzlarda hastane bahçesinin dış kapısına kadar taşındı. Burada resmi plakalı bir ambulansa konulan Aziz Nesin'in tabutu, jandarma ve polis ekiplerinin eşliğinde Bornova Cumhuriyet Başsavcılığı'na ulaştırıldı. Savcılık, otopsinin İstanbul'da yapılması konusunda onay verdikten ve gerekli sevk işlemlerini yaptıktan sonra, cenaze, konvoy eşliğinde Adnan Menderes Havaalanı'na götürüldü. Nesin'in cenazesi, kargo binası önünde de bir grup tarafından karşılandı. Gruptakiler, Nesin'in cenazesi önünde toplanarak saygı duruşunda bulundular. Bu sırada İzmir'deki çeşitli işçi ve kamu sendikaları ile meslek odaları adına ortaklaşa hazırlanan metin, DİSK 3. Bölge Temsilcisi Musa Çam tarafından okunmak istendi. Ancak Aziz Nesin'in oğlu Ali Nesin müdahale ederek, **"Babam hiçbir zaman böyle bir şeyi istemezdi"** dedi. Bunun üzerine gruptakiler, metni okumaktan vazgeçerek cenazeyi aprona kadar omuzlarda taşıdılar. Burada yeniden ambulansa konulan Aziz Nesin'in cenazesi, uçağın kargo bölümüne yerleştirildi. Nesin'in cenazesi, saat 21.05'de Adnan Menderes Havaalanı'ndan, THY uçağıyla İstanbul'a gönderildi.

NESİN İSTANBUL'DA

Uçakla İstanbul'a getirilen Nesin'in cenazesi Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi Temel Bilimler binası içinde yer alan Anatomi Bölümü'ne kaldırıldı. Nesin Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Arman Onaran, yazar Aziz Nesin'in cenazesinin 3-4 gün içinde, Çatalca'daki Vakfın bahçesine defnedileceğini bildirdi. Armağan, İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi'nde gazetecilere yaptığı açıklamada, Aziz Nesin'in cenazesiin Tıp Fakültesi öğrencileri tarafından kadavra olarak kullanılmasını istediğini hatırlatarak, **"Ancak Nesin hangi ayda öleceğini bilmiyordu. Şimdi okullar tatil. Bu ceset üzerinde resmi inceleme olmayabilir. Bunu doktorlarla yapacağımız toplantıdan sonra karara bağlayacağız"** dedi.

Armağan, şunları söyledi:

"Nesin, cenazesinde tören yapılmasını istemiyordu. Eğer cenaze gazeteciler gelirse, bu bir tören olur. Bu nedenle, defnın tenha olmasına özen göstereceğiz. Nesin'in gömülmesi sırasında gazeteci çağırmayacağız."

KABİNE'DEN KARAR

Bu arada, dün sabah Başbakan Tansu Çiller'i arayan CHP lideri Hikmet Çetin, yazar Nesin'in vasiyetine uygun biçimde, vakfının bahçesine gömülmesi için daha önce hazırlanan karamamenin yeniden imzaya açılması isteğini ilettili. Çetin'in isteğini dinleyen Çiller'in konuya sıcak baktığı ve girişimlerde bulunacağını söylediği öğrenildi. Çiller, gazetecilerin bu yöndeki sorusuna, **"Olumlu bakıyorum, değerlendireceğiz"** cevabını verdi. Nesin'in mezarı için Çiller'den istekte bulunan bir diğer isim de, DSP lideri Bülent Ecevit oldu. Başbakan Çiller'i arayan Ecevit, Nesin'in mezarının **"Aziz Nesin Vakfı"**nda olması için izin verilmesini istedi. Başbakan Çiller de Aziz Nesin'in nereye defnedileceğine dair gazetecilerin sorusuna, **"Bu konuyu arkadaşlarımla görüşeceğim. Daha sonra bu konudaki kararnameyi imzaya açacağız. Zaten kendisi de Vakfın bahçesine gömülmek istiyordu"** karşılığını verdi.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, yazar Aziz Nesin'in, vasiyeti gereği arzu ettiğı yere gömülmesine izin veren karamameyi imzaladı. Cumhurbaşkanlığı Basın Merkezi'nden konuyla ilgili olarak yapılan açıklamada, **"Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel, yazar Aziz Nesin'in vasiyeti gereği arzu ettikleri yere defnedilmesine izin veren kararnameyi imzalamışlardır. Sayın Süleyman Demirel, Nesin'in vasiyetine uygun olarak istediğı yere gömülmesi konusunda kendisine başvuran Aziz Nesin'in çocukları ile de bir telefon görüşmesi yapmışlardır"** denildi. Bilindiğı gibi yazar Aziz Nesin, ölümünden önce hazırladığı vasiyetnamesinde, gömüldüğü yerin mezar haline getirilmesi ve cesedinin tıp öğrencilerince kadavra olarak kullanıldıktan sonra, yeri belli olmayacak şekilde Nesin Vakfı'nın bahçesinde gömülmesini istemişti.

NESİN'İN NAMAZI KILINMAZ

ANKARA- Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Müslüman olmayan ve bunu açıklayan, açıkladıktan sonra da tekrar İslam'a döndüğüne alt bilgi ve karine bulunmayan kimselerin cenazeleri için, dini hükümlere göre dini merasim yapılamayacağını bildirdi.

Aziz Nesin'in vasiyetinin geçerli olabilmesi için mirasçılarının izninin bulunması gerektiğini kaydeden Yılmaz, "Müslüman olmayan ve bunu açıklayan, açıkladıktan sonra da tekrar İslam'a döndüğüne alt bilgi ve karine bulunmayan kimselerin cenazeleri için, dini hükümlere göre esasen dini merasim yapılmaz" şeklinde konuştu.

Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu üyesi İrfan Yücel de İslami hükümlerin sadece Müslümanlar için geçerli olacağını belirterek, "Sadece Müslüman'ın cenaze namazı kılınır. Aziz Nesin, hayattayken açık açık Müslüman olmadığını söylemiş biri. Onun için cenaze namazı kılınmaz. Onun Müslüman olmadığını bilerek cenaze namazını kılanlar Allah katında mesul olurlar" diye konuştu.

AZİZ NESİN, DİN TEHLİKESİ (!) KONFERANSI DÜZENLEYECEKTİ

İZMİR- İzmir'in Çeşme ilçesinde geçirdiği kalp krizi sonucu ölen Yazar Aziz Nesin, 1996 yılında İstanbul'da fundamentalizme (din tehlikesi) karşı uluslararası bir toplantı düzenlemeyi planlıyordu.

Asıl adı Mehmet Nusret olan ve "görev ve yetkisini kötüye kullandığı" gerekçesiyle ordudan çıkarılan Nesin, bir süre bakkallık yaptıktan sonra gazeteciliğe başladı.

Biri kız olmak üzere 4 çocuğu olan Aziz Nesin, 2 Temmuz 1993'de Sivas'ta Madımak Oteli'nde 37 kişinin yanarak ölümü sonrasında, 1996 yılında İstanbul'da fundamentalizme karşı uluslararası bir toplantı düzenlemek için çalışmalarına başladı. Nesin bu maksatla, aralarında Salman Rüşdi, Teslime Nesrin ve Necip Mahfuz gibi İslam dinine hakaret ederek ünlü olan birçok kişiyi de toplantıya çağırmayı planlıyordu.

TÜRKİYE, 7.7.1995

Nesin, rahmet bile istemedi!

TURAN GÜLTEKİN - YUSUF ÇINAR

Türkiye'nin ünlü yazarlarından, mizah ustası Aziz Nesin, kitaplarını imzalamak için geldiği Çeşme'de önceki gece kalp krizi sonucu yaşamını yitirdi. DSP'li Belediye Meclis üyesi Ahmet Priştina'nın evinde verilen yemekte rahatsızlanan daha sonra götürüldüğü otelinde fenalaşan Nesin, yıllardır yanından ayrılmayan sekreteri, can yoldaşı Ayben Kop'un kollarında canverdi.

Geçtiğimiz günlerde Foça Festivali'ne katılan ünlü yazar, önceki gün de kitaplarını imzalamak ve okurlarıyla söyleşi yapmak üzere Çeşme İlçesi'ne geldi. Alaçatı Meydanı'nda Dost Kitabevi tarafından düzenlenen söyleşi ve imza gününe katılan Nesin, saat 18.00'e kadar 250 kitap imzaladı. Bu sırada yazarın bitkin ve sıkıntılı olduğu gözlerden kaçmadı.

Yemekte hastalandı

Akşam DSP İzmir Büyükşehir Belediye Meclis Üyesi Ahmet Priştina'nın evinde yemeğe katılan yazar, ilerleyen saatlerde rahatsızlandı. Priştina tarafından, Alper Çizgenakat Hastanesi'nden getirilen Doktor Ali Rıza Madinoğlu'nun kontrol ettiği Nesin'in tansiyonu 18 çıktı. Doktorun tedavi önerisini reddeden Aziz Nesin, önerilen bir kalp ilacını içmeyi kabul etti. Daha sonra sohbet tekrar koyulaştı. Nesin, kendi vakfı tarafından okutulan İzmir'deki üniversite öğrencileri için havuzlu bir ev aradığını söyledi. Saat 23.30 sıralarında Priştina tarafından kaldığı Çiftlikköy'deki Kardia Otel'i'ne bırakılan Nesin, sekreteri ve can yoldaşı Ayben Kop ile sohbet ederken saat 00.30 sıralarında tekrar fenalaştı.

Morga kaldırıldı

Kot'un yardım istediği Priştina, Alper Çizgenakat Hastanesi'nden bir ambulans alarak yanında tansiyonunu ölçen Doktor Ali Rıza Madinoğlu ve Doktor Kadir Oyan ile otele gitti. Otelin doktoruyla birlikte üç doktor kalp masajı ve kalbi çalıştıran iğne yaptılar. Yaklaşık yarım saat süren uğraşlara karşın Nesin'in yaşamla bağı kesildi. Ünlü yazar, saat 01.05'te yanından hiç ayrılmayan Ayben Kop'un kucağında son nefesini verdi. Daha sonra gelen Cumhuriyet Savcısı ve doktorların yaptığı ilk otopside kalp krizi olduğu belirlendi. Sabaha karşı Nesin'in cesedi Çeşme Alpar Çizgenakat Devlet Hastanesi Morgu'na kaldırıldı. Bu arada dün öğle saatlerinde yazarın oğlu Ali Nesin de Çeşme'ye geldi.

Nesin'e gizli tören

Dün akşam üzeri Aziz Nesin'in tabuta konulan cenazesi, hastane önünde toplanan yaklaşık 50 kişinin omuzlarında taşınarak İzmir'e getirilmek üzere yola çıkarıldı. Bir süre omuzlarda taşınan Nesin'e İzmir'de otopsi yapılmayacağı, İstanbul'a götürüleceği belirtildi. Buna neden olarak organlarını sağlığında bağışlayan yazarın cesedinin İzmir'de parçalanmaması gösterildi.

Aziz Nesin Vakfı yöneticileri yazarın mezarının gizli tutulacağını açıkladılar, "**Bunun için gerekirse gizlice toprağa vereceğiz**" dediler. Nesin organlarını bağışladığı için cenazesi önce hastaneye teslim edilecek. O nedenle de ne zaman toprağa verileceği henüz belirlenmedi. Aziz Nesin Vakfı yöneticileri yazarın vasiyetini gerçekleştirmek için ellerinden geleni yapacaklarını bildirdiler.

YENİ ASIR, 7.7.1995

Nesin, kalbine yenildi

SELMA ÜSTÜN-DURSİNE HALAT

MEHMET ALİ SÜTLÜ

Ünlü yazar Aziz Nesin, İzmir Çeşme Alaçatı'da geçirdiği kalp krizi sonucu vefat etti. Dost Kitabevi'nin düzenleyeceği imza gününe katılmak üzere İzmir Çeşme Alaçatı'da bulunan Nesin, önceki akşam yakın arkadaşı Ahmet Pıştina'nın evinde yemeğini yedikten sonra saat 24.00 sıralarında kalmakta olduğu Kardia Otel'i'ne döndü. Otel kapısında fenalaşan Aziz Nesin'e görevlilerin bildirmesi üzerine üç doktor hemen müdahale etti. Ancak, ünlü yazar Nesin doktorların tüm çabalarına rağmen kurtanlamadı.

Foça Belediyesi tarafından düzenlenen festivale katılmak üzere beraberinde sekreteri ve arkadaşı Ayben Kop ile 2 Temmuz'da Foça'ya gelen Aziz Nesin, önceki gün Alaçatı'ya geçti. Akşam saat 17.00'den itibaren Dost Kitabevi'nde 200'e yakın okurunun getirdiği kitapları imzalayan ve onlarla söyleşen Yazar, akşam yemeğini ise İzmir Büyükşehir Belediyesi DSP Meclis Üyesi arkadaşı Ahmet Pıştina'nın evinde yedi. Yemekte kendini kötü hissettiğini söyleyen Yazar, aldığı ilaçlarla rahatladı. Daha sonra arkadaşı Ayben Kop ile birlikte kalmakta olduğu Clup Kardia'ya dönen Aziz Nesin, bungalov tipi odasına çekildi. Yazarın, odada yeniden fenalaşması üzerine Aybet Kop, rezervasyondan doktor çağırılmasını istedi. Aziz Nesin'e ilk müdahale Çeşme'den gelen Dr. Ali Rıza Madinoğlu ve otel doktoru tarafında yapıldı. Ancak tüm çabalara karşın kurtarılamayan Yazar Aziz Nesin, saat 01.00 sıralarında yaşama gözlerini yumdu. Yazarın ani ölümü karşısında sarsılan Ayben Kop, bir ara fenalaştı.

Otopsi Otel'de yapıldı

Yazarın ölüm haberinin duyulmasıyla otele gelen Çeşme Cumhuriyet Başsavcısı Ali Yılmaz ve Devlet Hastanesi Başhekim Vekili Dr. İlgaz Nacakoğlu, bilirkişi olarak ilk otopsiyi yaptılar. Dr. Nacakoğlu, Yazar'ın "geçirdiği kalp krizi sonucu öldüğünü" açıkladı. Aziz Nesin'in cenazesi saat 04.00 sıralarında ambulansla Devlet Hastanesi morguna kaldırıldı. Yazarın ölüm haberi, arkadaşı Ayben Kop tarafından sabaha karşı İstanbul'da ailesi ve Nesin Vakfı'na bildirildi. Çocukları Ali ve Ateş Nesin dün sabah erken saatlerde uçakla İzmir'e geldiler.

80 yıllık yaşam bitti

Geçirdiği kalp krizi sonucu ölen Yazar Aziz Nesin, 80 yıllık yaşama veda ederken, yapmayı planladığı ancak gerçekleştirmek için zaman bulamadığı birçok projeyi ardında bıraktı. Bugüne kadar 100'den fazla kitaba imzasını atan yazar, ölümünden birkaç saat önce yemek yediği dostlarına son projelerini anlattı. Yaşam öyküsünü anlattığı "Böyle Gelmiş Böyle Gitmez" adlı kitabın son ciltlerini yazmayı amaçlayan Nesin, Nesin Vakfı'ndaki "çocukları" için havuz yaptırmayı ve öğrenimleri için İzmir'de ev satın almayı planlıyordu. Foça ve Alaçatı festivallerine katılmak için İzmir'e gelen Aziz Nesin, 80 yıllık yaşamının son bir haftasını Ege kıyılarında geçirdi.

Cumhurbaşkanına başvurular

Son zamanlarda görme zorluğu çeken Aziz Nesin, kitap çalışmaları-nı sürdürmesine karşılık, gazeteleri vakıftaki çocuklarına okutuyor, katıldığı basın toplantılarında yazdığı açıklamaları başkalarına okutuyordu. Haziran ayında kalp rahatsızlığı nedeniyle hastaneye yatan Nesin, sağlığında organlarını bağışlamıştı.

Aziz Nesin'in ailesi ve Nesin Vakfı yöneticileri dün Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ile Başbakan Tansu Çiller'e başvurarak, cenazenin Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülmesi için izin isteğinde bulundular. Başvurunun kabul edilmemesi durumunda, Nesin'in organlarını bağışladığı Çapa Tıp Fakültesi'nden cenazenin alınmayacağını ve orada "kadavra" olarak kullanılması için bırakılacağı açıklandı.

Aziz Nesin'in ölümü sanat çevrelerinde büyük üzüntü yaratırken, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Tansu Çiller, Başbakan Yardımcısı Hikmet Çetin başta olmak üzere çok sayıda siyasetçi Nesin'in ailesine başsağlığı mesajı gönderdi ve üzüntülerini bildirdiler.

YENİ GÜNAYDIN, 7.7.1995

Türk mizahının kalbi durdu

Ünlü yazar Aziz Nesin önceki gece yarısı İzmir Çeşme Alaçatı'da geçirdiği kalp krizi sonucu yaşamını yitirdi.

Aziz Nesin Alaçatı'da Dost Kitabevi'nin düzenleyeceği imza gününe katılmak üzere bulunuyordu. Nesin, yakın arkadaşı Ahmet Pıştina'nın evinde yemeğini yedikten sonra saat 24.00 sıralarında kalmakta olduğu Kardia Oteli'ne döndü. Otel kapısında fenalaşan Aziz Nesin'e görevlilerin bildirmesi üzerine üç doktorun müdahale ettiği, ancak tüm çabalara rağmen kurtarılamadığı bildirildi. Kaymakam Dinçer, Cumhuriyet Savcısı'nın olay yerine giderek gerekli incelemeleri yaptığını söyledi.

Foça Belediyesi tarafından düzenlenen festivale katılmak üzere beraberinde sekreteri ve arkadaşı Ayben Kop ile 2 Temmuz'da Foça'ya gelen Aziz Nesin, dün Alaçatı'ya geçti. Dün akşam saat 17.00'den itibaren Dost Kitabevi'nde 200'e yakın okurunun getirdiği kitapları imzalayan ve onlarla söyleşen Yazar, akşam yemeğini ise İzmir Büyükşehir Belediyesi DSP Meclis Üyesi arkadaşı Ahmet Pıştina'nın evinde yedi. Yemekte kendini kötü hissettiğini söyleyen Yazar, aldığı ilaçlarla rahatladı. Daha sonra arkadaşı Ayben Kop ile birlikte kalmakta olduğu Clup Kardia'ya dönen Aziz Nesin, bungalov tipi odasına çekildi.

Yazarın, odada yeniden fenalaşması üzerine Ayben Kop, rezervasyondan doktor çağırılmasını istedi. Aziz Nesin'e ilk müdahale Çeşme'den gelen Dr. Ali Rıza Madinoğlu ve otel doktoru tarafından yapıldı. Ancak tüm çabalara karşın kurtarılamayan Yazar Aziz Nesin, saat 01.00 sıralarında yaşama gözlerini yumdu.

Yazarın ani ölümü karşısında sarsılan Ayben Kop, bir ara fenalaştı.

Otopsi yapılıyor

Yazarın ölüm haberinin duyulmasıyla otele gelen Çeşme Cumhuriyet Başsavcısı Ali Yılmaz ve Devlet Hastanesi Başhekim Vekili Dr. Ilgaz Nacakoğlu, bilirkişi olarak ilk otopsiyi yaptılar.

Dr. Nacakoğlu, Yazar'ın "geçirdiği kalp krizi sonucu öldüğünü" açıkladı. Aziz Nesin'in cenazesi saat 04.00 sıralarında ambulansla Devlet Hastanesi morguna kaldırıldı.

Cenazesi İstanbul'a getiriliyor

Yazarın ölüm haberi, Arkadaşı Ayben Kop tarafından sabaha karşı İstanbul'da ailesi ve Nesin Vakfı'na bildirildi.

Çocukları Ali ve Ateş Nesin'in dün sabah erken saatlerde uçakla İzmir'e gelerek cenazeyi İstanbul'a götürülecekleri kaydedildi.

İzmir'in Çeşme ilçesinde geçirdiği kalp krizi sonucu yaşamını yitiren Aziz Nesin'in cenazesinin çocukları tarafından İstanbul'a götürüleceği bildirildi. Aziz Nesin'in oğlu Prof. Ali Nesin, babasının cenazesini teslim almak üzere dün İzmir'in Çeşme ilçesine geldi.

Yazarın Matematik Profesörü olan oğlu Ali Nesin, saat 15.30'da, Ahmet Pıştına ve İleri Kitabevi sahiplerinden Ercan Günay ile birlikte, cenazenin bulunduğu Çeşme Devlet Hastanesi'ne gelerek, başhekimlik odasına çıktı.

Ankara'dan karayoluyla Çeşme'ye gelen Ali Nesin, yolların kapalı olması nedeniyle geciktiğini belirterek, babasının ölümüyle ilgili olarak sorulan soruları, **"Üzgünüm, yorgunum, söyleyecek bir şeyim yok. Ne söyleyeyim ki... Hem uykusuzum"** diye yanıtladı. Bir gazetecinin, **"Çatalca'da mı toprağa vermek istiyorsunuz?"** sorusu üzerine de oğul Nesin, **"Evet"** demekle yetindi.

Ali Nesin'in, babasının cenazesini doğrudan İstanbul'a götürmek istediği, ancak daha önce yapılan işlemler gereği İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'nın da Aziz Nesin'in otopsisini Bornova Adli Tıp'ta yapılmasını talep ettiği öğrenildi. Görüşme sırasında bu konunun dile getirildiği ve gerekli birimlere faks çekilerek iletiliği bildirildi. Ali Nesin, daha sonra Başhekim ile birlikte morga giderek babasının cesedini gördü.

YENİ POLİTİKA, 7.7.1995

İZMİR

'Büyük usta' kalbine yenildi

DİNÇER SEZGİN

Çeşme'de önceki gece kalbine yenik düşerek 80 yaşında yaşama veda eden mizah yazarı, Türk edebiyatının ünlü ismi Aziz Nesin'in cenazesi dün gece İstanbul'a getirildi.

Bugüne kadar 100'den fazla kitaba imzasını atan yazar, ölümünden birkaç saat önce yemek yediği dostlarına son projelerini anlattı. Yaşam öyküsünü anlattığı **"Böyle Gelmiş Böyle Gltmez"** adlı kitabın son ciltlerini yazmayı amaçlayan Nesin, Nesin Vakfı'ndaki **"çocukları"** için havuz yaptırmayı ve öğrenimleri için İzmir'de ev satın almayı planlıyordu.

Foça Belediyesi tarafından düzenlenen festivale katılmak üzere beraberinde sekreteri ve arkadaşı Ayben Kop ile 2 Temmuz'da Foça'ya gelen Aziz Nesin, önceki gün Alaçatı'ya geçti. Akşam saat 17.00'den itibaren Dost Kitabevi'nde 200'e yakın okurunun getirdiği kitapları imzalayan ve onlarla söyleşen yazar, akşam yemeği için İzmir Büyükşehir Belediyesi DSP Meclis Üyesi arkadaşı Ahmet Priştina'nın evine geldi. Yemekte kendini kötü hissettiğini söyleyen Nesin, meyve yemekle yetinirken, aldığı ilaçlarla rahatladı. Daha sonra arkadaşı Ayben Kop ile birlikte kalmakta olduğu Clup Kardia'ya dönen Aziz Nesin, bungalov tipi odasına çekildi.

Yazarın, odada yeniden fenalaşması üzerine Ayben Kop, rezervasyondan doktor çağrılmasını istedi. Nesin'e ilk müdahale Çeşme'den gelen Dr. Ali Rıza Madinoğlu ve otel doktoru tarafından yapıldı. Ancak tüm çabalara karşın kurtarılamayan Nesin, saat 01.00 sıralarında yaşama gözlerini yumdu. Yazarın ani ölümü karşısında sarsılan Ayben Kop, bir ara fenalaştı. Aziz Nesin'in öldüğünün duyulmasıyla Çeşme Cumhuriyet Başsavcısı Ali Yılmaz ve Devlet Hastanesi Başhekim Vekili Dr. Ilgaz Nacakoğlu, Nesin'in "geçirdiği kalp krizi sonucu öldüğünü" açıkladı. Nesin'in cenazesi saat 04.00'te ambulansla Devlet Hastanesi morguna kaldırıldı.

Nesin'in ölüm haberi, arkadaşı Ayben Kop tarafından sabaha karşı İstanbul'da ailesi ve Nesin Vakfı'na bildirildi. Çocukları Ali ve Ateş Nesin dün sabah uçakla İzmir'e gelerek Çeşme'ye geçtiler. Ahmet Priştina, Aziz Nesin ile gece boyunca sohbet ettiklerini, ancak yazarın nefes alma ve konuşmada güçlük çektiğini, saat 20.30'da kendisini kontrol eden doktorun, tansiyonunun yüksek olması nedeniyle yola çıkmaması konusunda kendisini uyardığını söyledi. Nesin'e doktor uyarılarını hatırlatan Priştina, şöyle konuştu: **"Aziz Bey, hasta olduğunun**

farkındaydı, ancak bunun daha önce Moskova'da yaşadığı inmeye benzetti. 'Hastayım, ama iyileşeceğim' dedi. Tansiyonu 18 çıktı. Doktor kalbini dinlemek istedi, ama izin vermedi. Gece boyunca projelerini anlattı. Bende bıraktığı son izlenim, umutlu ve hayat dolu olmasıydı. Yeni kitaplar yazmayı istiyordu. 'Böyle Gelmiş Böyle Gitmez' kitabını bitirecekti. Nesin Vakfı'na havuz yaptırmak istiyordu. Vakıftaki çocukların öğrenimleri için İzmir'de ev satın almak istediğini anlattı. Biz de destekledik. Ani bir ölüm aklında yoktu. Kendine konduramadı, biz de konduramadık. 20 yıllık dostumdu. Çok üzgünüm." Priştina, Nesin'in sıkıntılı olduğunu, bu nedenle bir an önce İstanbul'a dönmek istediğini belirterek, "Hasta halinde seyahat etmemesi konusunda uyarılarımızı dinlemedi. Yazarın matematik Profesörü olan oğlu Ali Nesin, dün saat 15.30'da, Ahmet Priştina ve İleri Kitabevi sahiplerinden Ercan Günay ile birlikte, cenazenin bulunduğu Çeşme Devlet Hastanesi'ne gelerek, başhekimlik odasına çıktı.

Ali Nesin daha sonra morga giderek babasının cesedini gördü. Aziz Nesin'in bayrağa sarılı tabutu saat 17.50'de bir grup seveni tarafından Çeşme'nin dış kapısına kadar taşındı. Burada resmi plakalı bir ambulansa konulan Aziz Nesin'in tabutu, jandarma ve polis ekiplerinin eşliğinde Bornova Cumhuriyet Başsavcılığı'na getirildi. Burada kalabalık bir grup tarafından karşılanırken toplananlar "Azizler ölmez" diye slogan attılar.

Bornova Başsavcılığı, otopsinin İstanbul'da yapılması konusunda onay verdikten sonra cenaze konvoy eşliğinde Adnan Menderes Havalalanı'na götürüldü. Kargo binası önünde toplanan bir grup saygı durumunda bulundu. Nesin'in cenazesini taşıyan THY uçağı saat 22.15 sıralarında Atatürk havalimanına vardı. Nesin'in cenazesi daha sonra Çapa Tıp Fakültesi morguna kaldırıldı.

Şimdi varisleri Nesin'in, 'Öldüğüm zaman beni Çatalca'daki Vakfın bahçesine gömün. Öyle basın toplantısı, anma törenleri, konuşmalar da yapmayın. Ne gömüldüğüm yeri, ne de zamanı kimseler bilmesin" vasiyetini yerine getirmek için uğraşılıyor. Türkiye Yazarlar Sendikası Nesin'in naaşını İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nin girişine konulması ve bir gün halkın ziyaretine açılması için Kültür Bakanlığı'na başvurdu.

Kültür Bakanlığı'na vekalet eden Turizm Bakanı İrfan Gürpınar'ın yurtdışında bulunması nedeniyle konuyla ilgili gelişmeleri Kültür Bakanlığı Müsteşarı Emre Kongar takip ediyor. Kültür Bakanı'nın onayı halinde Nesin'in naaşının AKM girişinde bir katafalka konulabileceği belirtiliyor.

YENİ YÜZYIL, 7.7.1995

Sivas'ta O'nu yakmak istediler

Aziz Nesin, ölümünden önceki son iki yılında, hiç unutamayacağı korkunç kabusu Sivas'ta yaşadı. Aziz Nesin'in Pir Sultan Abdal şenlikleride konuşmasını bahane eden bir grup yobazın başlattığı olaylar sonucunda Aziz Nesin ve arkadaşlarının katıldığı Madımak Otelı kundaklandı, tam 37 aydın yakılarak öldü. İşte bu olayın ardından önceleri Pir Sultan Abdal ve Aşık Veysel gibi halk ozanlarının diyarı olarak bilinen Sivas, 2 Temmuz 1993'ten itibaren "Ölü Ozanlar Kenti" olarak anıldı.

Sivas katliamının en yakın görgü tanıklarından birinin ağzından olayın gelişimi şöyle: Her şey Aziz Nesin'in Sivas'a gelişiyile başlamıştı. Oysa bu Aziz Nesin'in Sivas'a ilk gelişi değildi. Bu üçüncü gelişiydi. Daha önceleri de düzenlenen imza günlerine katılmak için gelmişti. Aziz Nesin Pir Sultan Abdal Şenlikleri'nin ilk günü olan 1 Temmuz Perşembe günü Kültür Merkezi'nde 700 kişiden oluşan topluluğa hitaben yaptığı konuşmasında, daha önce de bilinen görüşlerini açıklamıştı. Ancak olayları farklı biçimde veren yerel basının kışkırttığı bir topluluk, 2 Temmuz günü, cuma namazının ardından, camiden çıkan cemaate bildiri dağıtarak olayları başlattı. Paşa Cami'den gelen 25-30 kişilik bir topluluk, sloganlarla hükümet meydanına yürüdü. Diğer camilerden gelenlerle birleştiler. Yaşları 17 ile 25 arasında değişen bu topluluk 150 kişi kadardı. Atatürk Kültür Merkezi'ne yürüyen bu topluluk, "**Ozanlar Anıtı**"nın önüne geldiğinde sayıları 500'ü bulmuştu. Aziz Nesin'in Madımak Otelı'nde kaldığını duyan bu kalabalık daha sonra otelin etrafını sardı ve önce taşlarla saldırdılar. Daha sonra da hala kim oldukları bilinmeyen kişilerce otel ateşe verildi. Aziz Nesin'in yaralı olarak kurtulduğu bu olayda, 37 aydın ve genç yanarak can verdi.

Sivas katliamına ilişkin olarak Ercan Karakaş başkanlığında oluşturulan ve Ziya Halis, V. Sinan Yerlikaya, Mustafa Yılmaz ve Şahin Ulusoy'dan oluşan SHP Heyeti, olayların hemen ardından 7-8 temmuz 1993 tarihlerinde Sivas'ta yaptığı incelemeleri bir rapor olarak hükümete sunmuştu. İşte bu rapordan kimi notlar: "**Sivas'ta düzenlenen şenliklere çok sayıda edebiyatçı, fikir adamı ve ozan ile birlikte Aziz Nesin'in de katılacağı duyulunca, şeriatçı güçler harekete geçmiştir. Aslında Aziz Nesin bahane edilmiştir. İlk gün düzenlenen imza**

gününde hiçbir problem çıkmamıştır. Ancak, ikinci gün cuma namazından çıkan gençler olayları başlatıyor. Valli istifa, Aziz Nesin Kur'an'a saldırıyor diye tahrik edilen bu gençler olayları başlattı. Yerel basın ve bazı gazetelerin 'Aziz Nesin kitleleri tahrik etti' yaklaşımı olayları bu noktaya getirmiştir..."

Sivas katliamının ardından açılan davalarda, yerel basının ve kimi gazetelerin haberlerine dayandırılarak, Aziz Nesin de tahrikçi olarak yargılandı.

YENİ YÜZYIL, 7.7.1995

Kenan Evren'e aydın davası

Yazar Aziz Nesin'in adının bulunduğu ve toplumda geniş yankı uyandıran olaylardan biri de ünlü "**Aydınlar Dilekçesi**"ydi. 25 Mayıs 1984 tarihinde, Yazar Aziz Nesin, Prof. Dr. Hüsnü Göksel, Prof. Bahri Savcı, Prof. Dr. Fehmi Yavuz, Sanatçı Esin Afşar ve Bilge Erenus'tan oluşan komite, 1256 kişinin imzaladığı yazılı af talebiyle, demokratik düzene ilişkin gözlem ve istemleri kapsayan bir dilekçeyi Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve Meclis Başkanlığı'na verdiler. Birçok bilim adamı, sanatçı, eski politikacı, gazeteci ve eski askerin imzaladığı bu dilekçenin sunulmasından üç gün sonra dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Manisa'da yaptığı konuşma, olayın boyutlarını birden alevlendirdi. Hal-ka hitaben yaptığı konuşmada "**Aydınlar Dilekçesi**"ne değinen Evren, dilekçeyi oluşturanları da, imzalayanları da "**vatan haini**" ilan ediverdi. Dilekçeye imza koyanlar DGM tarafından soruşturmaya uğramaktan kurtulamadı. Aziz Nesin önce 1987'de Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nde Evren aleyhine 500 bin liralık manevi tazminat davası, daha sonra 1988'de Avrupa Konseyi'ne şikayet etti. Bununla da yetinmedi, 18 Ocak 1990'da Ankara'da bir dava daha açtı.

YENİ YÜZYIL, 7.7.1995

Prof. Altuğ: Nesin kadavra olamaz

İSTANBUL- İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Aziz Nesin'in cesedinin otopsi yapıldıktan sonra kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını belirtti. Prof. Dr. Altuğ, basın mensuplarına yaptığı açıklamada, Aziz Nesin'in cenazesi-nin önce İstanbul Tıp Fakültesi Anatomi Bölümü'ne getirildiğini hatırla-tarak, Nesin'in ve ailesinin, cesedin kadavra olarak kullanılması yönün-de vasiyeti bulunduğunu ve üniversiteye vücut bağışı yaptıklarını hatırlattı. Dekan Prof. Dr. Altuğ, ancak Nesin'in cesedinin transplantasyon için kullanılmasının mümkün olmadığını bildirdi.

NESİN GİZLİCE GÖMÜLDÜ

Yazar Aziz Nesin'in cenazesinin, Çatalca'daki Nesin Vakfı'nın bah-çesinde toprağa verildiği bildirildi.

Aziz Nesin'in oğlu Ali Nesin, vakıf önünde bekleyen gazetecilere sa-at 17.35'de bir açıklama yaparak, Aziz Nesin'in saat 21.00'de gömüle-ceği "yalanını" söylediklerini belirtti. Ali Nesin, "Yalan söyledim, ku-sura bakmayın. Benî bağışlamanızı istiyorum. Şu anda gömülme işlemleri tamamlandı. Açılan 8 mezar yerinin de üzeri kapatıldı" dedi.

Ana binanın arkasında dozerle 8 ayrı mezar yeri hazırladıklarını an-latan Ali Nesin, gazetecilerin, "Babanız vasiyetinde (Gömülürken sa-dece çocukların başında dursun) demiştin" demeleri üzerine, şunla-rı söyledi:

"Ne yapalım, olmadı... Siz burada olmasaydınız, biz de gömü-lürken yanında olacaktık. Ama, akşam gömüleceğine sizl ikna et-mek için, bütün çocukları, gördüğünüz gibi bahçenin içinde karşı-nızda oturduk."

Ali Nesin, cenazenin vakfa gelir gelmez binanın arka tarafında gö-müldüğünü söyledi.

AKİT, 8.7.1995

Nesin kalbimizdesin

Geçirdiği kalp krizi sonucu hayata gözlerini kapayan, Türk mizahının ünlü ismi Aziz Nesin, kendi adına kurduğu vakfın bahçesine defnedilecek. Bunun için de Bakanlar Kurulu kararnamesi çıkarılacağı öğrenildi. Başbakan Yardımcısı Hikmet Çetin, Başbakan Tansu Çiller ile görüştü ve hemen kararname hazırlıklarına başlandı. Kararname için DSP Başkanı Bülent Ecevit'in de devreye girdiği öğrenildi. Başbakan Çiller'in isteğe olumlu baktığı, ancak bazı DYP'li bakanların olaya "soğuk" durduğu bildirildi.

BUGÜN, 8.7.1995

Şeriatçı basın, Nesin'i yine karalıyor

İstanbul Haber Servisi- Şeriatçı basın, **Aziz Nesin**'in ölüm haberini ayrıntısız bir şekilde duyururken, köşe yazarları Nesin'i karalayıcı yorumlara yer verdiler. Nesin'i Sivas olaylarının tek sorumlusu olarak göstermeye çalışan şeriatçı basın, yazarın köktendencilik tehlikesine karşı yaptığı uyarıcı konuşmaları da İslamiyete karşı yapılmış hakaretler olarak yorumladı.

Akit gazetesinin, "Köktendinsiz Nesin sustu" başlığını kullandığı haberin spotunda şöyle denildi: "Üstlendiği tahrikçi rolüyle Sivas'ta 37, Başbağlar'da 33 kişinin ölümüyle sonuçlanan katliamları hazırlayan, toplumda çatışmalara ve huzursuzluklara sebep olan açıklamalar yapan ateist Aziz Nesin'in yeni bir provokasyon için fırsatı kalmadı."

Milli Gazete'nin "Yazar Aziz Nesin öldü" başlıklı haberi ise şöyle: "Komedi yazarı Aziz Nesin, İzmir'in Çeşme ilçesinde geçirdiği kalp krizi sonucu dünya hayatına veda etti. 80 yaşında ölen ve 80. yaş gününde 'Bu hükümet iktidarda kaldığı müddetçe ölmeyeceğim' diyen yazar, 1996'da İstanbul'da fundamentalizme karşı uluslararası bir toplantı düzenlemeyi amaçlıyordu. Toprağı bol olsun."

"Toprağı bol olsun" başlığını kullanan **Ortadoğu** gazetesinin spotunda ise "Önceki gece kalp krizi sonucu ölen yazar Aziz Nesin'in cenazesi de dert oldu. İslami usullere göre tören istemeyen Nesin'in Çatalca'daki adını taşıyan vakfın bahçesine gömülmek istediği açıklandı, ancak konuya Bakanlar Kurulu'nun karar vereceği öğrenildi" denildi.

Gündüz gazetesi ise haberini, "Ölmeyeceğim diyordu... Aziz Nesin öldü" başlığıyla duyurdu. Gazetenin haberinde şu görüşe yer verildi: "Önceki gece ölen Aziz Nesin Müslümanlığa olan düşmanlığıyla tanınıyordu. Yazarlığa ilk adımını attığı yıllardan beri yazdığı eserlerde, İslamiyet başta olmak üzere Türk toplumunun millî değerlerini, örf ve adetlerini, tarih ve kültürünü tahrip etmek için özel bir gayret sarfeden Aziz Nesin, geçtiğimiz yıllarda Türk Milleti'nin büyük bir bölümünün aptal olduğu iftirasında bulunmuştu."

Yeni Sayfa'nın haberinde ise "Hayatta iken yaptığı açıklamalarla sık sık Müslüman olmadığını, Allah'a inanmadığını ve hiçbir dîni benimsemediğini belirten Aziz Nesin'in cenazesinin, İslami kural-lar çerçevesinde gömülmesi de imkansız" denildi.

Şariatçı basının köşe yazarları ise oldukça cüretli yorumlarda bulun-dular. Ortadoğu gazetesinin "Açıkça"köşesinde Akkan Suver şunları yazdı: "Biz onun kimliğini merak edip araştırırken, bir başka pısı-rik, bir başka uyuşuk bir ses sardı dört yanımızı.

'Ben inanmazdım... Ben O'nun varlığının inkarcısıydım... Ben dünya-ya kendim geldiğim gibi kendim dünyadan gitmeliyim... Beni, bana bı-rakınız.'

Bu pısırik, hayvan, korku dolu sese, yerin altından bütün kana-lizasyonlardan, bütün lağımlardan çıkan gürültülü, yer gök parça-layıcı bir ses cevap verdi: Biz de istemeyiz!"

Aynı gazeteden Mehmet Ali Bulut, "Yansıma" köşesinde gö-rüşlerini şöyle dile getirdi: "...Nesin, sadece dîn düşmanı değil, ay-nı zamanda amansız bir mukaddesat düşmanıydı. İnsan elbette inanmak kadar inanmamak hakkına da sahiptir. Ama o, bu hakkını kötüye kullandı. İslam'a ve onun temiz, göklü Peygamberi'nin na-musuna ismetine ve dolayısıyla bütün inananların mukaddesatına dil uzattı.

Kafir olmak, küfrünün hakkını vermek başkadır, hasmını tahrik etmek başkadır. Aziz Nesin, fikirlerle bir halt edemediğini anlayın-ca insanları tahrik etme yolunu seçti... Bir dînsize ne denir, bilmi-yorum. Herhalde 'Canı cehenneme' demek en isabetlisi olur. Nasıl olsa cehennem diye bir şey yok(!)"

Yine Ortadoğu gazetesinden Sefer Hakkı, "Perde Arkası" köşe-sinde şöyle dedi: "Eğer bu vasiyet tutulursa tavsiyemiz var; Ne-sin'in külleri Haliç'e atılsın. Belki çamurlu Haliç'te boy verir."

Yeni Asya gazetesinden Cemil Tokpınar ise şu yorumu yaptı:

"Onun pek çok atelstin oportünizmine karşılık, dobra dobra bir yanı bulunduğunu teslim etmek gerek. Şuna inanıyorum ki o, kişi-liğini iman ikliminde dokusaydı, çocuk sevgisi, dürüstlük, netlik, dobra dobralık gibi güzel insani vasıflarda çok daha ileri hizmetler yapardı."

CUMHURİYET, 8.7.1995

Nesin, vasiyetine uygun gömüldü

İstanbul Haber Servisi - Çeşme'de geçirdiği kalp krizi sonucu ölen **Aziz Nesin** vasiyetine uygun olarak toprağa verildi. Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülen Aziz Nesin'in mezar yerinin belli olmaması için 8 ayrı mezar açıldı. Cenaze töreni yapılmadı, ailesi ve vakıfta kalan çocuklar defin sırasında hazır bulunmadılar. Nesin'in cesedine yapılan otopsi sonucu ilk bulguların "**kalp yetmezliği**" olduğu öğrenildi.

Önceki akşam İzmir'den İstanbul'a getirilerek Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi Anatomi Bölümü'ne kaldırılan Aziz Nesin'in cenazesi dün sabah saat 10.40'ta hastaneden alınarak resmi plakalı bir ambulansa konuldu. Üzerinde karanfil bulunan bir tabutla ambulansa yerleştirilen Nesin'in cenazesi sivil polis eskordu eşliğinde Cerrahpaşa Adli Tıp Kurumu'na götürüldü.

Ailesinin istememesine karşın, Çeşme Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli Tıp Kurumu Başkanlığı'na yazdığı bir yazıyla Nesin'in cenazesine otopsi yapılmasının istendiği öğrenildi. Otopsinin bir zorunluluk olarak karşılırlarına çıktığını belirten Nesin ailesinin avukatı ve vakıf yönetim kurulu üyesi **Arman Onaran**, savcılığın, ünlü kişilerin ölümü durumunda ileride herhangi bir sorun çıkmaması için böyle bir karar vermiş olabileceğini vurguladı.

Nesin'in kadavra olarak kullanılmasını istediği Çapa Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. **Korkmaz Altuğ**, cesede otopsi yapıldıktan sonra kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını yineledi. Bu konuda Nesin'in ailesi ve avukatıyla dekanlıkta bir görüşme yaptığını bildiren Altuğ, ailenin kararının da cenazenin otopsi yapıldıktan sonra gömülmesi yönünde olduğunu belirtti.

Otopsi isteyen Çeşme Savcısı'nı "**İşgüzarlıkla**" suçlayan Ali Nesin, "**Babamın ölümünde hiçbir kuşku yokken savcı işgüzarlık yaptı**" dedi. Ali Nesin, Aziz Nesin'in de vasiyetinin yerine getirilmeyeceğini bildiği halde "**kadavra olarak kullanılması için ısrar ettiğini**" anımsatarak, "**Aziz Nesin'i kesip biçmek kolay değil**" dedi.

Nesin'in cesedi adli tıpta yapılan otopside sonradan saat 16.00'da bir ambulansla Çatalca'ya götürüldü. Nesin Vakfı'nda bulunan 32 çocuk vasiyete uygun olarak cenaze töreninde bulunmamaları için sabah

saatlerinden itibaren Çatalca Belediyesi'nin havuzuna götürüldüler. Belediyeye ait bir dozer, mezarın belli olmaması için vakıf bahçesinde 8 ayrı mezar kazdı. Defin işleminin görüntülenmemesi için vakfın çevresi jandarma tarafından çembere alındı. Saat 17.00 sıralarında Nesin'in cenazesi vakfa getirildi. Ana kapıdan giren ambulans, arka bahçeye çocukların kaldığı ana binanın arka tarafına gitti. Arka bölüme giden ana yol da dozer tarafından kesildi. Bir süre sonra vakıf dışına çıkan Ali Nesin, babasının gömüldüğü yerin belli olmaması için 10 dönümlük yerde 8 mezar açtıklarını, daha sonra da bunların hepsinin üzerinin kapatılacağını açıkladı. Nesin, **"Böylece mezarın yeri belli olmayacak. Babam da bunu istemişti. Şirinde dediği gibi, 'Çocuklar mezarının üzerinde oynayacak'"** dedi. Ali Nesin babasının **"fetişizme karşı olduğu için, ne bir mezar yeri ne de bir taş istediğini"** söyledi. Ali Nesin, babasının gece gömüleceğini açıkladı.

Hükümete de teşekkür eden Ali Nesin, bir gazetecinin **"Korktukları için mi kararnameyi çıkardılar"** sorusu üzerine **"Canlıyken korkmadılar da şimdi niye korksunlar"** yanıtını verdi.

Bu açıklamalardan sonra bir ara vakfa giren Ali Nesin, saat 17.35'te **Ahmet Nesin**'le birlikte babasının toprağa verildiğini açıkladı. Gazetecilerden **"yalan söylediği için özür dileyen"** Ali Nesin, **"Şu anda gömülme işlemi tamamlandı"** dedi. Gazetecilerin, **"Babanız vasiyetinde gömülürken sadece çocukların başında dursun demişti"** demeleri üzerine şunları söyledi.

"Ne yapalım, olmadı. Siz burada olmasaydınız, biz de gömülürken yanında olacaktık. Ama, akşam gömüleceğine sizi ikna etmek için bütün çocukları, gördüğünüz gibi bahçenin içinde karşınızda oturduk."

Dozer ise saat 17.50'de vakıftan ayrıldı. Vakfa, Aziz Nesin'in oğulları **Ateş, Ali ve Ahmet** ile kızı **Oya**'nın yanı sıra torunu **Mehmet**, sanatçılar **Genco Erkal, Müjdat Gezen, Ruhi Su**'nun eşi **Sıdıka Su** da geldi. Vakıf bahçesine sadece vakıf yönetim kurulu üyelerinin bazılarının girdiği görüldü.

Otopsi sonucu

Nesin'e yapılan otopsi sonucunda **"kalp yetmezliği"** bulgusuna rastlandığı bildirildi. Ancak Nesin'den alınan iç organ parçaları ve kanda aranan toksit maddenin en erken bir ay sonra hazırlanan bir raporda açıklanacağı bildirildi.

CHP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Hikmet Çetin, Aziz Nesin'in "vasiyetini yerine getirmiş olmanın sevincini yaşadığını" söyledi.

Çetin, dün anayasa ile ilgili olarak düzenlediği basın toplantısında, "Edebiyatımızın büyük ustası Aziz Nesin'i kaybetmekten dolayı üzüntümüzü bir kez daha dile getiriyorum. Vasiyetini yerine getirmiş olmanın da bir anlamda sevincini yaşıyorum. Öldüğünü öğrenir öğrenmez aklıma yarım kalan kararname geldi. Başbakan ile görüştüm ve imzalar tamamlandı" dedi.

CUMHURİYET, 8.7.1995

Nesin'in cesedi kadavra olamayacak

İSTANBUL- İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Aziz Nesin'in cesedinin otopsi yapıldıktan sonra kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını belirterek, cenazenin Adli Tıp Kurumu'nda yapılacak otopsideen sonra Nesin Vakfı'nın bahçesinde toprağa verileceğini bildirdi.

Prof. Dr. Altuğ, Aziz Nesin'in cenazesinin dün akşam İstanbul Tıp Fakültesi Anatomi Bölümü'ne getirildiğini hatırlatarak, Nesin'in ve ailesinin, cesedin kadavra olarak kullanılması yönünde vasiyeti bulunduğunu ve üniversiteye vücut bağışı yaptıklarını hatırlattı. Dekan Prof Dr. Altuğ, ancak Nesin'in cesedinin transplantasyon için kullanılmasının mümkün olmadığını bildirdi.

Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Bornova Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli Tıp Kurumu Başkanlığı'na, "**Nesin'in cesedine otopsi yapılması**" konusunda bir yazı yazdığını da belirterek, cenazenin Adli Tıp Kurumu'na nakledildiğini ve burada yapılacak otopsideen sonra Nesin Vakfı bahçesine defnedileceğini söyledi.

Prof. Dr. Altuğ, bu konuda Dekanlık'ta Nesin ailesinin avukatı Arman Onaran'ın da bulunduğu bir toplantı yaptıklarını ve Nesin'in oğlu Ahmet Nesin ile de konuyu görüştüğünü kaydederek, ailenin ve avukatın kararının da, cenazenin otopsi yapıldıktan sonra gömülmesi yönünde olduğunu ifade etti.

Dekan Prof. Dr. Altuğ, gazetecilerin sorusu üzerine, Aziz Nesin'in cesedinin otopsideen sonra üniversitede kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını kaydetti.

Nesin'in vasiyetinde cesedinin kadavra olarak kullanılmasını istemesinin çok olumlu bir düşünce olduğunu, üniversitelerde kadavra sıkıntısı bulunduğunu ve her insanın bunu düşünmesi gerektiğini belirten Prof. Dr. Altuğ, ancak Nesin'in cesedinin kadavra olarak kullanılabilmesi için damardan "**formol**" adlı ilacın verilip yaklaşık 2 ay bekletilmesi ve vücudun parçalanmaması gerektiğini belirtti. Dekan Prof. Korkmaz Altuğ, oysa otopsi sonucu vücudun parçalanmış olacağını söyledi. Dekan Prof. Dr. Altuğ, otopsi yapılmaması durumunda vasiyete uygun olarak Nesin'in cesedinin kadavra olarak kullanılabileceğini, ancak otopsinin savcılığın isteği üzerine yasal bir zorunluluk kazandığını kaydetti.

"FAZLA MEZAR YERİ KAZILACAK"

Avukat Arman Onaran, Aziz Nesin'in, vasiyetinde cenaze töreni istemediğini, sağlığında cenaze arkasından dökülen **"sahte gözyaşlarının"** O'nu çok etkilediğini bildirerek, **"Ancak, tören yapılsaydı, dökülecek gözyaşları sahte olmazdı"** dedi.

Onaran, Nesin'in gömüleceği yerin, vasiyeti doğrultusunda, gizli kalması için mümkün olduğunca fazla mezar yeri kazılacağını ve gömüldükten sonra da toprak izinin belli olmaması için gerekenin yapılacağını belirtti. Onaran, bu konuda basından anlayış beklediklerini de kaydetti.

DÜNYA, 8.7.1995

Dostları Nesin'i selamladı

İSTİHBARAT SERVİSİ- Etkinliklere katılmak üzere gittiği Çeşme'de kalp krizi geçirerek önceki gün ölen Aziz Nesin, Çatalca'da Nesin Vakfı'nın bahçesine gizlice gömüldü.

Nesin'in Çapa Tıp Fakültesi'nde bulunan cesedi, Bornova Cumhuriyet Savcılığı'nın otopsi yapılması isteği üzerine saat 10.00'da Adli Tıp Kurumu'na götürüldü. Çapa Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Bornova Cumhuriyet Savcılığı'nın isteği üzerine cesedi kadavra olarak kullanamayacaklarını ve cesedi Adli Tıp Kurumu'na göndermek zorunda kaldıklarını söyledi. Altuğ, kadavra olarak kullanılabilmesi için cesedin parçalanmaması gerektiğini, otopsi sırasında ise parçalanacağını açıkladı.

Cenaze, otopside sona saat 16.00'da Ahmet Nesin tarafından alınarak Çatalca'da bulunan Nesin Vakfı'na getirildi. Vakfın girişini tutan askerler basın mensuplarını içeri sokmadı. Aziz Nesin'in oğlu Ali Nesin, babasının gömüldüğü yerin belli olmaması için, vakfın bahçesinde dozerle sekiz mezar açıldığını, cesedin bunlardan birine gömüleceğini söyledi. Ali Nesin, cesedin açılan sekiz mezardan birine gömüldüğünü, bunu da ismini söylemek istemediği bir kişi dışında kimsenin görmediğini ifade etti. Herhangi bir tören yapmadıklarını söyleyen Ali Nesin, "O, öyle istiyordu, öyle oldu. Gömüldükten sonra yapılacak törenler vasiyetli dışındadır" dedi. Ali Nesin'in cesedin gömülmüş olduğunu söylediği saatte, Vakıfta kalan çocuklar da bahçeye çıkarıldı ve mezarı görmeleri önlendi.

EVRENSEL, 8.7.1995

Aziz Nesin vasiyeti üzerine, meçhul olacak

Nesin ailesinin avukatı Arman Onaran, Aziz Nesin'in, vasiyetinde cenaze töreni istemediğini, sağlığında cenaze arkasından dökülen **"sahte gözyaşlarının"** onu çok etkilediğini bildirerek, **"ancak tören yapılsaydı, dökülecek gözyaşları sahte olmazdı"** dedi.

Onaran Nesin'in gömüleceği yerin, vasiyeti doğrultusunda, gizli kalması için mümkün olduğunca fazla mezar yeri kazılacağını ve gömüldükten sonra da toprak izinin belli olmaması için gerekenin yapılacağını belirtti. Onaran, bu konuda basından anlayış beklediklerini de kaydetti.

Avukat Onaran, basın mensuplarının Aziz Nesin'in cesedine niçin otopsi yapılacağını sormaları üzerine de, bu konuda savcılığın istemi bulunduğunu, bu nedenle otopsinin bir zorunluluk kazandığını söyledi. Onaran, ailenin bu yönde bir istemi bulunmamasına karşılık, savcılığın ünlü kişilerin ölümü durumunda ileride herhangi bir sorun çıkmaması için böyle bir karar vermiş olabileceğini vurguladı.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Aziz Nesin'in cesedinin otopsi yapıldıktan sonra kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını belirterek, cenazenin Adli Tıp Kurumu'nda yapılacak otopside sonra toprağa verileceğini bildirdi. Prof. Dr. Altuğ, basın mensuplarına yaptığı açıklamada, Aziz Nesin'in cenazesinin önceki akşam İstanbul Tıp Fakültesi Anatomi Bölümü'ne getirildiğini hatırlatarak, Nesin'in ve ailesinin, cesedin kadavra olarak kullanılması yönünde vasiyeti bulunduğunu ve üniversiteye vücut bağışı yaptıklarını hatırlattı. Dekan Prof. Dr. Altuğ, ancak Nesin'in cesedinin transplantasyon için kullanılmasının mümkün olmadığını bildirdi.

Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Bornova Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli Tıp Kurumu Başkanlığı'na, **"Nesin'in cesedine otopsi yapılması"** konusunda bir yazı yazdığını da belirterek, cenazenin Adli Tıp Kurumu'na nakledildiğini ve burada yapılacak otopside sonra Nesin Vakfı bahçesine defnedileceğini söyledi.

Prof. Dr. Altuğ, bu konuda Dekanlık'ta Nesin ailesinin avukatı Arman Onaran'ın da bulunduğu bir toplantı yaptıklarını ve Nesin'in oğlu Ahmet Nesin ile de konuyu görüştüğünü kaydederek, ailenin ve avukatın kararının da, cenazenin otopsi yapıldıktan sonra gömülmesi yönünde olduğunu ifade etti.

GLOBAL, 8.7.1995

Nesin'e kayıp mezar

Ünlü yazar **Aziz Nesin**, ölmeden önce yediği meyvelerden zehirlenmiş olabileceği kuşkusu dikkate alınarak, dün yapılan son derece ayrıntılı otopside sonra Çatalca'daki Nesin Vakfı'nın bahçesinde açılan üçü büyük sekiz çukurdan birine gömüldü. Çeşme'de ölen ve önceki gece İstanbul'a getirilerek İstanbul Tıp Fakültesi'ne götürülen Aziz Nesin'in cesedi, dün saat 10.40'da otopsi için Adli Tıp Kurumu'na nakledildi. İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. **Korkmaz Altuğ**, Bornova Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yazılı istemi üzerine otopsi yapılacağını bildirdi. Prof. Dr. **Altuğ**, "Otopside organlar kesilecek ve açılacak. Bundan sonra kadavra olması mümkün değil" dedi.

Cerrahpaşa'daki Adli Tıp Kurumu Başkanı Prof. Dr. **Özdemir Kulusayın** cesetle çok ayrıntılı inceleme yapacaklarını, özellikle de zehirlenme konusunun araştırılacağını vurguladı. Prof. Dr. **Kulusayın** beyin kalp, akciğer, böbrek gibi bütün organlardan parçalar alınacağını, bunların analizinin 1-1.5 ay sürebileceğini belirtti. Otopsiye Fatih Cumhuriyet Savcısı **Zekai Özbek** de katıldı. Prof. Dr. Kulusayın, ilk gözlemlerde bypass ameliyatı geçirdiği için damar tıkanıklığının söz konusu olduğunu belirterek, "Kalbin büyük olması kalp yetmezliği olduğunun belirtisi" dedi. Bu arada ayrıntılı otopsi için Nesin'in organlarından parça alındığından, kadavra olarak kullanılması yönündeki vasiyeti yerine getirilemedi. Ayrıca, organları ölümünden hemen sonra alınmadığı için organlarını bağışlama vasiyeti de yerine getirilemedi.

AİLESİ OTOPSİYE KARŞI

Nesin Ailesi'nin avukatı **Arman Onaran** ise zorunluluk olarak karşılarına çıkan otopsinin yapılmasından yana olmadıklarını belirtti. **Onaran**, basın mensuplarının **Aziz Nesin**'in cesedine niçin otopsi yapılacağını sormaları üzerine de bu konuda savcılığın istemi bulunduğunu bildirdi. **Onaran**, ailenin bu yönde bir istemi bulunmamasına karşılık, savcılığın, ünlü kişilerin ölümü durumunda ileride herhangi bir sorun çıkmaması için böyle karar vermiş olabileceğini vurguladı.

SESSİZLİĞİ DOZERLER BOZDU

Çatalca'daki Nesin Vakfı'nın merkezinde hüznün dolu sessizliği Çatalca Belediyesi'nin dozerleri bozdu. Dozerler, vakfın arka bahçesindeki 10 metre kareye yakın alanı taşlardan temizledi. **Nesin**'in 78 yaşında ve hayattaki tek kızkardeşi **Saadet Nesin** ile kuzeni **Saadettin Bardakçı**

da vakfa geldiler. Kızkardeşi, Aziz Nesin'i anlatırken ağlamaklı cümlelerle, "Öldüğünü duyunca dünya başıma yıkıldı. Beni yanından hiç ayırmak istemezdi. Okumayı çok severdi. Küçüklüğünde az yaramazlık yapardı. Kitaplarını okur, nereden buluyor bu kadar kelimeleri diye düşünürdüm" dedi. Saadettin Bardakçı ise, Nesin'in birçok Müslümandan daha Müslüman olduğunu, kendisinin din bezirganlarından bıktığını söyledi.

HÜRRİYET, 8.7.1995

Hoşçakal Dede...

NİZAMETTİN GÖKSEL

Aziz Nesin'in vakıftaki 32 çocuğu, dedeleriyle ilgili haberleri TV'den üzüntüyle izlediler. Dün de dedelerinin gömüleceği bahçedeki çalışmayı hüzünle izleyen çocuklar anı defterine şunları yazdılar: "Hoşçakal Dede. Biz sen varmışsın gibi devam edeceğiz. Şimdi bizim tek amacımız bu vakıfta 'Nesinler' yetiştirmek. Bizl sen yetiştirdin. Şimdi sıra bizde. Mutlu ol yeter. İnanıyoruz ki, öbür tarafta da şu an ve her zaman çalışıyorsun."

Aziz Nesin'in oğlu Ali, gazetecileri atlattı

Vasiyeti gereği babasının mezarının yerinin bilinmesini istemeyen Aziz Nesin'in oğlu Ali Nesin, babasının toprağa verileceği saat konusunda gazetecileri atlattı. Aziz Nesin'in cenazesi bir ambulansla, iki sivil polis aracının eşliğinde saat 17.00'de Çatalca'daki Nesin Vakfı'na getirildi. Ambulans, çevresi daha önce jandarmalar tarafından çevrilen vakfın bahçesine girdi. İçeriye gazeteciler alınmadı. Bu sırada dışarıya çıkan Ali Nesin, gazetecilere, "Cenazeyi gece toprağa vereceğiz. Sekiz çukur açıldı, birine gömülecek. Yerini sadece Nesin Vakfı Yönetim Kurulu üyeleri bilecek" dedi. Basın mensupları vakır kapısında beklerken, Ali Nesin, saat 17.35'te bir açıklama daha yaptı. Ali Nesin, "Yalan söyledim, kusura bakmayın. Beni bağışlamanızı istiyorum. Şu anda gömülme işlemi tamamlandı. Açılan 8 mezar yerinin de üzeri kapatıldı" diye konuştu.

HÜRRİYET, 8.7.1995

ÇATALCA, (hha)

Nesin'in mezarı 'sır' oldu!

MUSTAFA BAKACAK

İSTANBUL- Ünlü Yazar **Aziz Nesin**'in cenazesinin dün Çatalca'daki Nesin Vakfı'nın bahçesinde toprağa verildiği belirtildi.

Yazarın oğlu **Ali Nesin**, vakıf önünde bekleyen gazetecilere dün saat 17.35'te şu açıklamayı yaptı:

"Sizlere babamı saat 21.00'de toprağa vereceğimizi söyleyerek, yalan söyledim, kusura bakmayın. Benl bağışlamanızı istiyorum. Şu anda gömülme işlemi tamamlandı. Gömülme işlemi sırasında yalnızca bir kişi görev yaptı. Bu kişinin ismini asla açıklamayacağız. Daha önce yeri belli olmasın diye sekiz mezar yeri açmıştık. Bunlardan birine defnedildi, ancak sekiz çukur da belli olmayacak şekilde kapatıldı" dedi.

Ali Nesin, gazetecilerin, "Babanız vasiyetinde, 'Gömülürken sadece çocuklarım başımda dursun demişti' demeleri üzerine de şöyle konuştu:

"Ne yapalım, olmadı... Siz burada olmasaydınız, biz de gömülürken yanında olacaktık. Ama, akşam gömüleceğine sizi ikna etmek için, bütün çocukları, gördüğünüz gibi bahçenin içinde karşınızda oturduk."

Tiyatro sanatçıları **Genco Erkal**'la **Müjdat Gezen**, Nesin'in çocuklarının yanından günboyu ayrılmazken, jandarma da çevrede olağanüstü güvenlik önlemleri aldı. Dün sabah vakıftan ayrılan 'Nesin Vakfı' öğrencileri ise geceyi başka yerde geçirdi.

OTOPSİ ENGELİ

Bu arada **Aziz Nesin**'in "Cesedimi, kadavra olarak kullanılması için en yakın devlet hastanesi yada araştırma merkezine bağlılıyorum" vasiyeti, "otopsi" gerekçesiyle yerine getirilemedi.

İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. **Korkmaz Altuğ**, Nesin'in cesedinin kadavra olarak kullanılabilmesi için damardan "formol" adlı ilacın verilip yaklaşık iki ay bekletilmesi ve vücudun parçalanmaması gerektiğini, oysa otopsi sonucu vücudun parçalanacağını bildirdi.

Dekanlık'ta Nesin Ailesi'nin avukatı **Arman Onaran**'ın da bulunduğu bir toplantı yaptıklarını ve Nesin'in oğlu **Ahmet Nesin**'le de konuyu görüştüğünü açıklayan **Altuğ**, ailenin ve avukatın kararının da, cenazenin otopsideen sonra gömülmesi yönünde olduğunu kaydetti.

Anatomi Bölümü'nden gizlice alınan Nesin'in cenazesi, sivil polis eşliğindeki bir ambulansla otopsi için Adli Tıp Kurumu'na götürüldü. Yazarın oğlu Ahmet Nesin de, babasının vasiyetini yerine getiren karar-nameyi imzalayan Bakanlar Kurulu üyelerine teşekkür etti.

Nesin'in cenazesi otopsi tamamlandıktan sonra ambulansla Çatalca'daki Nesin Vakfı'na götürüldü.

MİLLİYET, 8.7.1995

Demiral: 'Allah rahmet eylesin'

SONER GÜREL

ANKARA- DGM Başsavcısı Nusret Demiral, Aziz Nesin'in "ateistim" açıklamasının göz önüne alınmamasını isteyerek "Nüfus cüzdanında 'TC vatandaşı', 'dini İslam' yazan bir kişi ölürse arkasından 'Allah rahmet eylesin' denir. Benim terbiyem de bunu gerektiriyor" dedi.

MİLLİYET, 8.7.1995

Nesin'in mezar yerini bir tek torunu biliyor!

Dün İstanbul Tıp Fakültesi'nden Adli Tıp'a götürülerek otopsi yapılan Aziz Nesin'in cesedi, daha sonra bir ambulansla Çatalca'daki Nesin Vakfı'na götürüldü. Vasiyeti gereği mezar yerinin bilinmemesi için basın mensupları Vakıf'tan içeri alınmazken, kimsesiz çocuklarda sabah saatlerinde vakıftan uzaklaştırıldı.

Dün akşam saat 17.00 sıralarında oğlu Ali Nesin, Vakıf dışında gazetileri oyalarken Aziz Nesin, dozer tarafından 10 dönümlük bahçede açılan 8 ayrı mezar yerinden birinde toprağa verildi. Ali Nesin, babasının toprağa verilme işlemini sadece bir kişinin gerçekleştirdiğini açıkladı. Bu kişinin Aziz Nesin'in torunu Mehmet olduğu öğrenildi.

MEYDAN, 8.7.1995

Yunanlılar, Nesin'e çok üzüldü

İSTANBUL (ORTADOĞU)- Yaşadığı sürece sıradışı hareketleri ve yaptığı konuşmalarla, bazıları tarafından alkışlanırken, toplumun büyük kesimi tarafından da tepki alan yazar **Aziz Nesin**, ölümünde de sıradışı olmaya devam ediyor. Ölümünden önce dini ve toplumsal kurallara uymayan bir vasiyetname hazırlayan Nesin'in istekleri yerine getirilecek. Yazarın **Nesin Vakfı Bahçesi**'ne gömülebilmesi için hazırlanan kararname Cumhurbaşkanı **Demirel** tarafından onaylandı.

DİNİ TÖREN ZATEN YAPILAMAZ

Yazar **Aziz Nesin** cenazesinde dini tören istemiyordu. Diyanet İşleri Başkanı **Mehmet Nuri Yılmaz**, yaptığı açıklamada **Nesin**'in cenazesinde dini tören yapmanın zaten imkansız olduğunu belirtti. Yılmaz, "Müslüman olmayan ve bunu açıklayan, açıkladıktan sonra da tekrar İslam'a döndüğüne alt bilgi bulunmayan kimselerin cenazesi için, dini hükümlere göre dini merasim yapılamaz" dedi.

CENAZE TÜRK BAYRAĞI'NA SARILDI

Yazar **Aziz Nesin**'in cenazesi önceki gün İzmir'den İstanbul'a getirildi. Sevk işlemleri sırasında Nesin'in tabutunun Türk bayrağı'na sarılı olması dikkat çekti.

Bu arada **Nesin**'in ölüm haberine en çok üzülen Yunanistan oldu. Yunan basınının **Aziz Nesin**'in ölümünü "Yunanistan büyük bir dostunu kaybetti" şeklinde duyurması manidar karşılandı.

KADAVRA MÜMKÜN DEĞİL

Öte yandan İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı **Prof. Dr. Korkmaz Altuğ**, kadavra olarak kullanılmak isteyen **Aziz Nesin**'in cesedinin otopsi yapıldıktan sonra, kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını söyledi.

ORTADOĞU, 8.7.1995

Aziz Nesin ölümü daha önce de görmüştü

Yazar Aziz Nesin'in yorgun kalbi, Alaçatı'da kitaplarını imzalarken durdu. 80 yaşında aramızdan ayrılan Aziz Nesin, ülkemizin en tartışmalı yazarlarından biriydi. Nesin hakkında daha çok şey yazılacak ve tartışılacak. Sivas'ta son anda yakılmaktan kurtulan Aziz Nesin'in son şiiri de "Sivas Acısı" üzerineydi. Ünlü yazarımızı "Sivas Acısı" adlı bu son şiiriyle saygıyla anıyoruz.

Ben tanırım

Bu bulut bizim oranın bulutu

Hemşeriyiz ne de olsa

Benim için kalkmış ta Sivas'tan
gelmiş

Yurdumun bulutu

Başımın üstünde yeri var

Ben bilirim

Bu rüzgar bizim oranın rüzgarı

Hemşerimiz ne de olsa

Benim için kopup gelmiş yayladan

Yurdumun rüzgarı

kurutsun diye akan kanlarımı

Ben anlarım

Bu acı bizim ora işi hançer acısı

Bir ülkedeniz ne de olsa

Aynı dili konuşsak da

Anlamayız birbirimizi

Hançerinle nakışı

Tanıdım acısından Sivas işi

Ben duyarım duyumsarım

Bizim oranın sızısı bu

Binip kara bir buluta Sivas ilinden

Sivas rüzgarında uçup gelmiş

Helallik dilemeye

Ey yüreğimin dinmez sancıları

Suç ne bende ne de sende

Suç beni karanlıklara gömenlerde

Ne de olsa yurttaşımın

Kapalı olsa da

Bütün vicdan kapıları yüzüne

Bilmelisin bir yerin var canevinde

Herkesin yaşamında farklı bir Aziz Nesin kaldı

Kültür Servisi- Ününü, boyunu aşan eserleriyle sadece ülkesinde değil, tüm dünyada duyurmuştu. Eserlerinin üst üste konduğunda boyunu aştığı hatırlatıldığında ise, **"demek ki ben çok kısayım"** karşılığı-nı verecek mütevazilikte bir yazardı. Lafını sakınmadı. Kişisel övünmelerden uzak durduysa da dobra çıkışları, sansasyon yaratma girişimleri olarak değerlendirilmedi değil.

Sonuçta öyle yada böyle, nicedir bu toplumdaki herkesin yaşamında da bir Aziz Nesin vardı. Şu tartışma götürmez bir gerçek: Özellikle Sivas Madımak Oteli yangınından sonra, Aziz Nesin herkesin yaşamında bir iz bıraktı. Bu iz, kimi için **"şanlı kıyam"**dan kurtulmuş bir **"şeytan"**ın **"uğursuz gölgesi"**, kimi için zalimliğin ve barbarlığın kısımadığı tavizsiz bir aydının sesi biçiminde tanımlanıyor da olsa...

Aziz Nesin, 2 Temmuz 1993'te büyük bir felaketten kurtuldu. Ancak büyük bir felaketten kurtulmanın acısı da büyük oldu. Sadece karşıtları tarafından değil, o güne kadar yakınında bulunmuş olanlarca da olaylardan **"Sorumlu"** sayıldı. Her geçen gün birçok **"dostun gülü"**yle tekrar tekrar yaralanageldi. **"Dostun gülü"** bahsinde, Pir Sultan'dan sonra tarih Sivas'ta kısmen tekerrür etmişti.

Sivaslı Aşık Veysel, bir şiirinde **"Şeytan'ı neden yakmadın/ Cehennem'in var da senin"** der. Veysel'in memleketi Sivas'ta **"Şeytan Aziz"** diye bağırان kalabalık işi Allah'a havale etmeyip **"şeytan"**ını kendi yakmaya kalktı ve bedeli 37 can oldu. Aziz Nesin alevlerin içinden yanmadan çıkmıştı sonunda. Ama Madımak'ta alevlenen insan alevlerinin yakıcılığını yüreğinin en derin yerinde hissetti.

Üç yıl önce, birileri tarafından yakılmaktan son anda kurtuldu. **"Öldükten sonra yakılma vasiyeti"**ni kabul ettirebileceği günleri görmek için çok direndi ama, kalbine söz geçiremedi. Yakılmaktan kurtulduğu günün, üçüncü yıl dönümünün üçüncü günü kalbi tekledi. Her şey aynı yaz ayının iki gününde oldu: 2 ve 5 Temmuz.

Üç yıl önce, Madımak'taki alevleri söndürebilecek tercihen gri yağmurlardan eser yoktu. Rakipler bütün kılıçlarını çekmiş deniz ise çok uzaklarda kalmıştı, köpürüp köpürmediği bile bilinmiyordu. Saatler sonra, ölüm, bereketli bir insan ayından dönmüş olacaktı. Terkisinde, Aziz Nesin diye biri yoktu. Üç yıl sonrası için, Çeşme Alaçatı'ya randevu verilmişti.

Yaşadığı çağı tanımlayan, varolanla yetinmezliğini ve değiştirmenin kahredici ısrarını damıtan kara mizah öykülerini, romanlarını, şiirlerini, gezi notlarını boyundan aşırıp kalanlara emanet etti. Onlarda yakılmak istenen ve yakılanların ortak çılgılığı durur. Bruno'nun ağzından şöyle diyor hepsi: **"Zaferin elde edilebilir olduğunu düşünerek mertçe savaştım. Fakat ruhuma verilen kuvvet, bedenimden esirgenmiş. Yine de bende gelecek kuşakların kabul edebilecekleri bir şey var..."**

ROJ GAZETESİ, 8.7.1995

Sekiz mezar kazıldı

CEMAL KÖYÜK-SALİH AYDIN
CEM ESER YOLA

Çeşme'de geçirdiği kalp krizi sonucu hayatını kaybeden ünlü yazar Aziz Nesin'in vasiyeti, **"cesedinin kadavra olarak kullanılması"** isteği dışında yerine getirildi. Ünlü yazar, dün 17.30'da Çatalca'da kendi adını taşıyan vakfın arka bahçesinde, selvi ağaçlarının dibinde kazılan 8 mezarın birinde toprağa verildi.

Aziz Nesin'in cenazesi dün saat 10.45'de İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Anatomi Bölümü'nden alınarak, Adli Tıp Kurumu'na getirildi. Burada, Bornova Cumhuriyet Savcılığı'nın isteği yerine getirildi ve Nesin'e otopsi yapıldı.

Ahmet Nesin, Adli Tıp Kurumu önünde basın mensuplarına yaptığı açıklamada, babasının vasiyetinde cenazenin gömülmesi sırasında kesinlikle gösteri ve tören istemediğini hatırlatarak, **"Eğer bu olaya biraz saygınız varsa, vakfa kadar bizi takip edebilirsiniz, ancak defin işlemi başladığında oradan uzaklaşmanızı istiyorum. Biraz saygınız varsa, bunu yapacağınızdan eminim"** dedi.

Ahmet Nesin, bir soru üzerine, otopsi yapıldığı için babasının cesedinin kadavra olarak kullanılamayacağını kaydederek, **"Zaten, Bakanlar Kurulu'ndan kararname çıktığı için kadavra olarak kullanılması'nın bir önemi kalmadı. Vasiyeti, Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülmekti. Bu da gerçekleştiği için kadavranın önemi kalmadı"** diye konuştu.

Bir gazetecinin, **"Kararın Bakanlar Kurulu'ndan jet hızıyla çıkmasına ne diyorsunuz?"** diye sorması üzerine, Ahmet Nesin şöyle dedi:

"Öldüğü için Aziz Nesin'den korkuları kalmadı herhalde kararı hemen çıkardılar. DYP'li bakanlar aynı bakanlar. Sadece CHP'li bakanlar değişti bir yılda, DYP'liler değişmedi. Bir yılda nasıl böyle fikir değiştirdiler, bilemiyorum. İmzaladıkları için teşekkür ediyorum. Ancak Aziz Nesin sağ iken bu kararı çıkarmadılar."

Aziz Nesin'e niçin otopsi yapıldığı soruları üzerine ise Ahmet Nesin, otopsi konusunda önce Çeşme, daha sonra da Bornova Cumhuriyet Savcılığı'nın kararı bulunduğunu kaydetti. Nesin, **"Nedeni, kendileri şüphe altında kalmak istememişler... Önemli bir şahsiyet olduğu için 'Biz görevimizi yapalım, ileride dedikodusu olmasın' diye..."** şeklinde konuştu.

Askerler Bekledi

Üzerinde karanfiller olan tabutu taşıyan ambulansa, iki sivil polis ekibi eşlik etti.

Aziz Nesin'in cenazesi, saat 16.00 sıralarında Adli Tıp Kurumu'ndan alınarak Çatalca'daki Aziz Nesin Vakfı'na götürüldü. Her tarafı askerlerle çevrili vakfın bahçesine alınan Nesin'in cenazesi, burada kısa bir süre bekletildi. Bu sırada Ahmet Nesin, saatlerdir vakfın önünde bekleyen gazetecilerin yanına gelerek, **"Sizi içeri alamadığımız için çok üzgünüm. Ama babamın vasiyetini de yerine getirmek zorundayım"** dedi.

Nesin'in cenazesi için, vakfın selvi ağaçlarıyla dolu arka bahçesinde dozerle 8 mezar açıldı. Nesin'in kefene sarılı cenazesi, bu mezarlardan birine kondu. Ardından dozer, tüm çukurları kapatarak, üzerini düzeltti. Nesin'in vasiyeti gereği, mezar taşı dikilmedi, tören yapılmadı.

Yalan söyledi

17.30'daki defin işleminden sonra bu kez gazetecilerin yanına Ali Nesin geldi. Gazetecilerden özür dileyen Ali Nesin, **"Size 21.00'de defin yapılacak diyerek yalan söyledim. Ama buna mecburdum. Babam, vasiyetinde 'Gömülürken sadece çocuklarım başımda dursun' demişti. Ne yapalım olmadı... Siz burada olmasaydınız biz de gömülürken yanında olacaktık. Ama, akşam gömüleceğine ikna olmanız için bahçede, karşınızda oturduk"** dedi.

Bu arada İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Nesin'e otopsi yapıldığı için kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını söyledi. Altuğ, **"Çünkü kadavra olarak kullanılacak cesede damardan 'formol' adlı ilaç verilir ve yaklaşık 2 ay bekletilir. Bunun için vücudun parçalanmamış olması gerek. Oysa otopside vücut parçalanır"** diye konuştu.

Tek noktalı imza

Aziz Nesin'in, oğlu Ahmet'in eski çantalarını onarıp kullandığı, yazılı-yazısız hiçbir kağıdı atmadığı, **"sırf tüketiyorlar"** diye kedi-köpek yerine etinden, sütünden, derisinden yararlanabileceği inek, tavuk, koyun gibi hayvanlar beslediği, basın kartıyla ücretsiz olduğu için sadece belediye otobüslerine bindiği, bu yüzden aşırı kalabalık olan otobüslerde birkaç kez kalp krizi tehlikesi geçirdiği anlatılıyor. Hatta Nesin, sert ve çizgili olan imzasına çok mürekkep gideceğini söyleyen bir dostuna **"Haklısın. Bana uygun imza tek nokta olmalı"** der.

SABAH, 8.7.1995

(SHA)

"İsteklerimin çok azını gerçekleştirebildim"

Ünlü yazar Aziz Nesin, ölümünden kısa bir süre önce, yaşamak için çok az zamanının kaldığını bildiğini vurgulayarak, **"Ama daha yapılacak çok işim var, o yüzden de yaşadıkça çalışacağım"** demişti.

Yaklaşık 15 gün önce bir kalp spazmı geçirerek hastanede tedavi altına alınan Aziz Nesin ile Anadolu Ajansı muhabiri hastane odasında bir söyleşi yapmıştı. Bu söyleşide 80 yaşında olduğunu hatırlatan ünlü yazar, yaşamak için elindeki zamanın azlığından yakınmış ve ne kadar yaşarsa yaşasın yine de sürenin yapmak istediklerine yetmeyeceğini vurgulamıştı.

Yaşamının uzun yıllarını sürgünde, hapiste ve parasız olarak geçirdiğini anlatan Nesin, **"Yaşamdan beklediklerimin çok azını gerçekleştirebildim, daha çok yapmak istediğim şey var"** demişti.

Son yıllarda geçirdiği ameliyatlar, gözlerinin görmemesi ve yaşından dolayı çalışma temposunun gittikçe düştüğünü belirten Nesin, **"Çalışkanlığımı kaybettim. Artık eskisi gibi değilim, istediğim gibi çalışmıyorum. Oysa daha ne çok işim var, zaman yetmeyecek tüm isteklerimi yapmaya"** diye konuşmuştu.

Ölünce Nereye Gömecekler

Bu arada, Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülmek için hükümetin izin vermediğinin hatırlatılması üzerine Nesin gülerek, **"Artık onlar düşününler beni ne yapacaklarını. Ben vasiyetimi yazdım, (Müslüman mezarlığına gömülmem) dedim"** şeklinde konuşmuştu. Bunun üzerine yanında bulunan oğlu Ahmet Nesin, **"Baba senin elinden kurtuluş yok... Dirinle uğraştırıyorsun, ölünce de yine kimseyi rahat bırakmayacaksın, yine bela gibi çökeceksin üzerlerine"** deyince, Nesin çok gülmüş ve **"Onlar düşününler"** yanıtını vermişti.

Aziz Nesin, avukatının da bahçesine gömülmek için yasal yolları incelediğini hatırlatarak, Vakıf bahçesine gömülmekteki kararlılığını dile getirmişti.

Öldükten sonra yakılmayı hiç düşünmediğini de anlatan Nesin, **"Benim cimri olduğumu biliyorsun. Öyle benden kalanların duman olup gitmesine gönlüm razı olmaz"** demişti.

Henüz Ölmeye Niyetim Yok

Ünlü yazar, "**Hastaneye yatmanız sevenlerinizi korkuttu**" sözleri üzerine de gülerek, "**Vallahi ölmeye hiç niyetim yok. Kimse korkmasın, ben yaşamak istiyorum, yaşamaya kararlıyım... Hele şu bahçeme gömülmeme izin vermeyen hükümet gidene ve bana gömülme izni verecek olan yeni hükümet gelene kadar yaşamaya kararlıyım**" demişti.

Milletime Borçluyum

Burslu okuduğunu ve bu yüzden de kendini her zaman milletine karşı borçlu hissettiğini belirten Nesin, bu borcunu ödemek amacıyla hiç durmadan çalıştığını anlatmıştı. Bu amaçla da Nesin Vakfı'nı kurduğunu ve yoksul çocukları buraya toplayarak onları yetiştirmeye çalıştığını kaydeden Nesin, şöyle devam etmişti:

"Vakfı kurma amacım da zaten milletime olan borcumu ödemek içindi. Ben milletin devletine ödediği vergilerle okudum. Bu nedenle kendimi hep milletime borçlu hissettim. Bu borcu ödemeye çalıştım, hala da çalışıyorum. Şimdilik çocuklarımın sayısını artıramıyorum. Ama en az 80 çocuk olsunlar istiyorum. Ben asıl bir özel üniversite kurmak isterdim. Ama 1970 yılından sonra para kazanmaya başladım, ondan sonra vakıf kurabildim ve çocukları yetiştirdim. Bu özel üniversite dileğimi, benim ömrüm yetmezse, beden sonra çocuklarım eğer isterlerse, yerine getirsinler."

Sivas Olayları çok yıprattı

Sivas olaylarının kendisini çok yıprattığını da vurgulayan Nesin, resmi makamların hiçbir zaman gereken ilgiyle bu konuyu araştırmadığından yakınarak, "**Gericiliğe doğru gidiyoruz... Gözümüz kör, kulağımız sağır değilse, bu tehlike görülmeli**" demişti.

Aydınların da bu konuda üzerine düşen görevi yerine getirmediğini kaydeden Aziz Nesin, "**Yazmakla görevlerini yaptıklarını sanıyorlar. Başka şeyler yapmak lazım. Uluslararası Konferans düzenleyeceğim, belki o zaman bir kamuoyu yaratır, bu tehlikeyi görmelerini sağlarım**" demişti.

Nesin, hiçbir olaya duyarsız kalamadığını da belirterek, "**Son zamanlarda beni memurların durumu ve gericilik çok üzdü. Sıkılıyorum bu durumlara... Kalbim de sıkılıyor**" demişti.

SİYAH BEYAZ, 8.7.1995

Aziz Nesin'e çok sayıda mezar kazıldı

Çeşme'de geçirdiği kalp krizi sonucunda hayata veda eden 80 yaşındaki ünlü yazar Aziz Nesin için Çatalca'daki Aziz Nesin Vakfı'nda çok sayıda mezar kazıldı.

Nesin'in vasiyeti doğrultusunda mezarının belli olmaması için bu yola başvurulduğunu söyleyen Nesin'in avukatı Arman Onaran, mezarın yerini belli edecek bir mezartaşı veya benzer işaret konulmayacağını belirtti.

"Kadavra olamaz"

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden yapılan açıklamaya göre Nesin'in vücudunun kadavra olarak fakültede kullanılması isteği gerçekleşmiyor. Bunun nedeni olarak Nesin'e yapılan otopsi gösterildi. Doktorlar, otopsi yapılan bir gövdenin kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını belirttiler. Kadavra olarak kullanılacak cesetlere dardan **"Formol"** adlı bir ilaç verilerek iki ay bekletildiğini belirten doktorlara göre, cesedin otopsi nedeniyle parçalanmış olması kadavra olarak kullanılmasını imkansız kılıyor.

Avukat Arman Onaran, otopsinin bir zorunluluk olarak karşısına çıktığını, ancak kendilerinin otopsi yapılmasından yana olmadıklarını belirtti.

Otopside sona saat 16.00 sularında ise Nesin'in cenazesi Çatalca'da defnedilmek üzere yola çıkarıldı.

Vakıf'ta yapılan ve Vakıf'taki çocuklardan başka kimsenin kabul edilmediği defin sonrasında Nesin'in gömüldüğü yer tamamen düzleştirilerek kazılan çok sayıda mezar da aynı şekilde kapatıldı.

TAKVİM, 8.7.1995

Aziz Nesin gömüldü

ALİ İHSAN GÜLCÜ - MUAMMER YAŞAR

İSTANBUL- Çeşme'de geçirdiği kalp krizi sonunda ölen yazar Aziz Nesin'in cesedi dün Çatalca'daki Nesin Vakfı'nın bahçesine kazılan 8 ayrı çukurdan birine gömüldü.

Önceki akşam İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Anatomi Bölümü'ne kaldırılan Aziz Nesin'in cesedi otopsi için dün gizlice Cerrahpaşa'daki Adli Tıp Kurumu'na getirildi. Nesin'in cesedine, Bornova Cumhuriyet Başsavcılığı'nın isteği üzerine otopsi yapıldı.

Aziz Nesin'in oğlu Ahmet Nesin, Bakanlar Kurulu'nda kabul edilen kararnameyle babasının cenazesinin vakıf bahçesine defnedilmesine izin verildiği için, cesedin kadavra olarak kullanılmasının önemi kalmadığını söyledi.

Nesin, babasının vasiyetinde cenazenin gömülmesi sırasında kesinlikle gösteri ve tören istemediğini hatırlatarak, **"Eğer bu konuya biraz saygınız varsa, vakfa kadar bizi takip edebilirsiniz, ancak defin işlemi başladığında oradan uzaklaşmanızı istiyorum. Biraz saygınız varsa bunu yapacağınızdan eminim"** dedi.

Bir gazetecinin, **"Kararın Bakanlar Kurulu'ndan jet hızıyla çıkmasına ne diyorsunuz?"** diye sorması üzerine, Ahmet Nesin şöyle dedi:

"Öldüğü için Aziz Nesin'den korkuları kalmadı herhalde, kararı hemen çıkardılar. DYP'li bakanlar aynı bakanlar. Sadece CHP'li bakanlar değişti bir yılda, DYP'li de değişmedi. Bir senede nasıl böyle fikir değiştirdiler, bilemiyorum. İmzaladıkları için teşekkür ediyorum. Ancak Aziz Nesin sağ iken bu kararı çıkarmadılar."

"YALAN SÖYLEDİM"

Aziz Nesin'in oğlu Ali Nesin, vakıf önünde bekleyen gazetecilere saat 17.35'de bir açıklama yaparak, Aziz Nesin'in saat 21.00'de gömüleceği **"yalanını"** söylediklerini belirtti.

Ali Nesin, **"Yalan söyledim, kusura bakmayın. Beni bağışlamanızı istiyorum. Şu anda gömülme işlemi tamamlandı. Açılan 8 mezar yerinin de üzeri kapatıldı"** dedi.

Ana binanın arkasında 8 ayrı mezar yeri hazırladıklarını anlatan Ali Nesin, gazetecilerin, **"Babanız vasiyetinde, (Gömülürken sadece çocuklarım başımda dursun) demiştiniz"** demeleri üzerine, şunları söyledi:

"Ne yapalım, olmadı... Siz burada olmasaydınız, biz de gömülürken yanında olacaktık. Ama, akşam gömüleceğine sizi ikna etmek için, bütün çocukları, gördüğünüz gibi bahçenin içinde karşınızda oturduk."

KADAVRA KONUSU

Aziz Nesin'in cesedi, Adli Tıp'ta otopsi yapıldığı için kadavra olarak kullanılamadı. Dolayısıyla vasiyeti de yerine getirilemedi. Nesin vasiyetinde, **"Cesedimin kadavra olarak kullanılması için en yakın Devlet Hastanesi'ne yada Araştırma Merkezli'ne bağlılıyorum. Gömülme işlemi ondan sonra yapılınsın"** demişti.

ESKORTLU AMBULANS

Aziz Nesin'in cenazesi, 34 HEJ 56 plakalı ambulansla polis eskortu eşliğinde saat 17.00 sıralarında Nesin Vakfı'na getirildi. Bu arada, cenazenin Adli Tıp Kurumu'ndan yola çıktığının öğrenilmesi üzerine, saat 16.00'dan itibaren Nesin Vakfı'nın çevresi, basın mensuplarının içeriye girmemesi için jandarmalar tarafından sarılarak, çevrede tedbir alındı. Vakıfta kalan 32 çocuğun da sabah saatlerinden itibaren vakıf dışına çıkarıldığı belirtildi.

Cenaze gelmeden önce, Aziz Nesin'in kızı Oya Nesin, vakfın dışına çıkarak, gazetecilere, **"Lütfen Aziz Nesin'in vasiyetine saygılı olun. Mezar yerinin bilinmesini istemiyordu. Biz bu isteği yerine getireceğiz, siz de bize yardımcı olun"** dedi.

Aziz Nesin'in cenazesi saat 17.00 sıralarında, oğulları tarafından polis eskortu eşliğinde vakfa getirildi. Ambulans, Nesin Vakfı'nda çocukların kaldığı ana binanın arka tarafına geçti.

Ali Nesin, cenazenin vakfa gelir gelmez binanın arka tarafında gömüldüğünü söyledi.

Bu arada, vakıfta Müjdat Gezen ve Genco Erkal'ın da bulunduğu görüldü. Aziz Nesin'in kızı Oya'dan olan torunu Mehmet ise vakıf bahçesinde sürekli ağladı.

HELİKOPTER TUR ATTI

Bu arada, bir basın kuruluşu tarafından kiralandığı sanılan özel bir helikopterin vakıf üzerinde tur attığı dikkati çekti. Ancak Ali Nesin, helikopterin babası gömüldükten sonra geldiğini kaydetti.

TÜRKİYE, 8.7.1995

Çocuk Cenneti'ne gömüldü

Aziz Nesin dün vasiyeti uyarınca Çatalca'da kendi adını taşıyan vakfın bahçesinde toprağa verildi. Aziz Nesin'in oğlu Ahmet Nesin gazetecilere, babasının cenazesinin gömülmesi sırasında gösteri ve tören istemediğini hatırlatarak, **"Vakfa kadar bizi takip edebilirsiniz. Defin işlemi başladığında oradan uzaklaşmanızı istiyorum"** dedi. Vakfa geldiğinde de, gazeteciler dışarıda tutulurken, cenazenin saat 21.00'de toprağa verileceği söylendi. Saat 17.30'da da oğlu Ali Nesin, gazetecilerin yanına gelerek defin işleminin tamamlandığını açıkladı.

8 mezar yeri

Aziz Nesin için Çatalca'daki vakfın bahçesinde sekiz mezar yeri kazıldı. Nesin, bunlardan birine konduktan sonra, tüm çukurlar kapatıldı. Mezarının bilinmemesi için vasiyeti uyarınca bu yapıldığı bildirildi.

Nesin'in avukatı Arman Onaran, basın mensuplarının Aziz Nesin'in cesedine niçin otopsi yapıldığını sormaları üzerine de, bu konuda Savcılığın istemi bulunduğunu, bu nedenle otopsinin bir zorunluluk kazandığını söyledi. Onaran, ailenin bu yönde bir istemi bulunmamasına karşılık, savcılığın, ünlü kişilerin ölümü durumunda ileride herhangi bir sorun çıkmaması için böyle bir karar vermiş olabileceğini vurguladı.

"Yalnız bırakın"

Aziz Nesin'in oğlu Ahmet Nesin, babasının vasiyetinde cenazenin gömülmesi sırasında tören istemediğini hatırlatarak, **"Vakfa kadar bizi takip edebilirsiniz, ancak defin işlemi başladığında oradan uzaklaşmanızı istiyorum. Biraz saygınız varsa, bunu yapacağınızdan eminim"** dedi.

Bir gazetecinin, **"Kararın Bakanlar Kurulu'ndan jet hızıyla çıkmasına ne diyorsunuz?"** diye sorması üzerine, Ahmet Nesin, **"Öldüğü için korkulan kalmadı herhalde. Bir senede nasıl böyle fikir değiştirdiler, bilemiyorum. İmzaladıkları için teşekkür ediyorum"** dedi.

Gizlice gömüldü

Cenaze otopsiden alındıktan sonra, saat 16.00 sularında Çatalca'ya getirildi. Cenazenin saat 21.00'de toprağa verileceği belirtilirken, küçük oğlu Ali Nesin, saat 17.30'da dışarıda bekleyen gazetecilerin yanına gelerek, babasının toprağa verildiğini söyledi.

Ali Nesin, "21.00'de toprağa verilecek diye yalan söyledim, kusura bakmayın. Beni bağışlayın. Şu anda gömölme işlemi tamamlandı. Açılan 8 mezar yerinin de üzeri kapatıldı" dedi.

Ali Nesin, gazetecilerin, "Babanız vasiyetinde, (Gömülürken sadece çocuklarım başımda dursun) demişti" demeleri üzerine, şunları söyledi:

"Ne yapalım, olmadı... siz burada olmasaydınız, biz de gömülürken yanında olacaktık. Ama, akşam gömüleceğine sizi ikna etmek için, bütün çocukları, gördüğünüz gibi bahçenin içinde karşınızda oturduk."

Ali Nesin, cenazenin vakfa gelir gelmez binanın arka tarafında gömüldüğünü söyledi.

YENİ ASIR, 8.7.1995

"Çağdaş Nasrettin'den unutulmaz anekdotlar

Türk mizahının çağdaş "Nasrettin Hocası" Aziz Nesin'in 80 yıllık yaşamından geriye birçok güldürürken düşündüren anekdot kaldı.

Aziz Nesin ömrünün büyük bölümünü geçirdiği mahkeme salonlarına çoğunlukla Türk büyüklerine ve adliyesine hakaret suçlamalarıyla çıktı. Ancak Nesin "Mısır Kralı Faruk'un kızkardeşiyle evli İran Şahı'nın hovardalıkları ve o zamanki İngiltere Prensesi Elizabeth'in hoppalıkları" başlıklı yazıları nedeniyle İngiltere Kraliçesi Elizabeth, Mısır Kralı Faruk ve İran Şahı Rıza Pehlevi tarafından mahkemeye verildi. Nesin yazılarından dolayı 6 ay cezaevinde yattı.

Türk Bayrağına övgü

Nesin 1965'te Helsinki'deki dünya barış kongresine katıldı. Buradan Akbaba dergisine bir yazı gönderen Nesin "Burada yüziki ulustan bin altı yüzden çok delege var, her ulustan en az sekiz, on delege. Türkiye'den ben yalnızım ama Türk bayrağı yüziki ulusun bayrağı arasında dalgalanıyor. Bayraklara bakıyorum, en güzel dalgalanan bizimki, ama hiç kuşku yok, rengiyle biçimiyle, boyutuyla bizim bayrak bütün bayrakların en güzeli" dedi.

"İmzam nokta olmalı"

Edebiyat dünyasında "aşın tutumluluğuyla" tanınan Nesin'in oğlu Ahmet'in yıprattığı okul çantalarını onarıp kullandığı, yazılı, yazısız hiçbir kağıdı atmadığı, sırf tüketiyorlar diye kedi, köpek beslemeyen etinden sütünden, derisinden yararlanabileceği tavuk ve koyun gibi hayvanları beslediği, Romanya'dan alacağı telif ücretlerine karşılık olarak kürk hayvanları alarak beslediği, basın kartı olduğu için para vermemek için sadece belediye otobüslerine bindiği, kalabalık otobüslerde kalp krizi tehlikesi atlattığını bilen dostları Nesin'e imzası yüzünden takılırlar, Nesin'in imzasının sert ve çizgili olması yüzünden çok mürekkep gideceğini söyleyip "tl"ye almaya çalışan dostlarına yazar "aslında haklısınız, bu imza çok mürekkep harcar, benim karakterime uygun imza tek nokta olmalıdır" der.

Hacı diye pasaport aldı

İş başına gelen hiçbir hükümetle uyuşamayan Aziz Nesin bu yüzden 1965 yılına kadar pasaport alamadığı, çağrılı olduğu birçok etkinliğe bu nedenle katılamayan Nesin ilk kez 1965 yılında pasaport alır. Ancak iki gün sonra pasaport, elinden alınarak yurtdışına çıkması engellenir. Çünkü kendisi hacca gitmek isteyen kafileden biri sanılmış ve pasaport başvurusuna 24 saat içinde olumlu yanıt verilmiştir.

Demiral'a sert çıkış

Sivas katliamının ardından teşhis dahi edilen sanıklar serbest bırakılıp Aziz Nesin hakkında "idam" istemi söz konusu olunca Nesin oklarını DGM Başsavcısı Nusret Demiral'a yöneltti. Demiral'ın kendisini astırarak tarihe geçmek istediğini savunan ve "nah geçer" diyen Nesin yakın arkadaşı Demirtaş Ceyhun'a "Bir yerde okumuştum, Demiral Uğur Mumcu öldürüldükten sonra Uğur için 'Yakınımdı, arkadaşım'dı' demiş, hasta bir ruhun işareti işte bunlar. Bu davranışlarına bakıyorum da ürküyorum doğrusu. Yarın beni astırdıktan sonra da 'Aziz benim tavla arkadaşım'dı, yakınımdı, sık sık tavla oynardık onunla' filan derse hiç şaşmamak gerekir, bu bayın akli dengesinin ve psikolojik durumunu doktor kontrolünden geçirilmesini isteyeceğim" demişti.

Dalan'dan teşekkür

İstanbul eski Belediye Başkanı ve DYP İstanbul Milletvekili Bedrettin Dalan ise Nesin'e "teşekkür eden" nadir politikacılardan biri oldu. Dalan 1984 yılında TYS'yi ziyareti sırasında Nesin'e minnet borcu olduğunu belirterek şöyle devam etmişti:

"1974 yılında İngiltere'de bir teknik kongreye Türkiye'yi temsil etmiştim. Tam kongre sırasında Kıbrıs çıkarmasını yaptık. Yunanlı delege bu olayı öylesine büyüttü ki kongre teknik kongre olmaktan çıktı. Bize işgalci diye saldırıyordu ve Yunanlı'nın bu girişimi diğer üyeleri de etki altına aldı. Yapayalnız kaldım. İşte bu bocalamam sırasında bir tek delege beni destekledi. İranlı delege Cemşit, niçin desteklemiş biliyor musunuz? Kendisine teşekkür ettiğimde 'Niçin destekliyorum sizi bakın, sizin bir yazarınız var, adı Aziz Nesin. İran'da bugüne kadar 25 kitabı çıktı. Hepsini okudum, hayranım ona, böyle bir yazar yetiştiren ulusu destekliyorum' dedi. O an size nasıl müteşekkirdim anlatamam."

YENİ ASIR, 8.7.1995

Aziz Nesin kadavra bile olamıyor

İSTANBUL- İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Aziz Nesin'in cesedinin otopsi yapıldıktan sonra kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını bildirdi.

Prof. Dr. Altuğ, basın mensuplarına yaptığı açıklamada, Aziz Nesin'in cenazesinin önceki akşam İstanbul Tıp Fakültesi Anatomi Bölümü'ne getirildiğini hatırlatarak, Nesin'in ve ailesinin, cesedin kadavra olarak kullanılması yönünde vasiyeti bulunduğunu ve üniversiteye vücut bağışı yaptıklarını hatırlattı. Dekan Prof. Dr. Altuğ, ancak Nesin'in cesedinin transplantasyon için kullanılmasının mümkün olmadığını bildirdi.

Dekan Prof. Dr. Altuğ, otopsi yapılmaması durumunda vasiyete uygun olarak Nesin'in cesedinin kadavra olarak kullanılabileceğini, ancak otopsinin savcılığın isteği üzerine kanuni bir zorunluluk kazandığını kaydetti.

"FAZLA MEZAR YERİ KAZILACAK"

Bu arada, Avukat Arman Onaran, Aziz Nesin'in, vasiyetinde cesaze töreni istemediğini, sağlığında cenaze arkasından dökülen **"sahte gözyaşlarının"** O'nu çok etkilediğini bildirerek, **"Ancak tören yapılsaydı, dökülecek gözyaşları sahte olmazdı"** dedi.

Onaran, Nesin'in gömüleceği yerin, vasiyeti doğrultusunda, gizli kalması için mümkün olduğunca fazla mezar yeri kazılacağını ve gömüldükten sonra da toprak izinin belli olmaması için gerekenin yapılacağını belirtti. Onaran, bu konuda basından anlayış beklediklerini de kaydetti.

YENİ ASYA, 8.7.1995

Düşmanlarına değil kalbine yenik düştü

**SELMA ÜSTÜN - DURSİNE HALAT
MEHMET ALİ SÜTLÜ**

Ünlü yazar Aziz Nesin, İzmir Çeşme Alaçatı'da geçirdiği kalp krizi sonucu vefat etti. Dost Kitabevi'nin düzenleyeceği imza gününe katılmak üzere İzmir Çeşme Alaçatı'da bulunan Nesin, ölümünden bir gün önce yakın arkadaşı Ahmet Pıştina'nın evinde yemeğini yedikten sonra saat 24.00 sıralarında kalmakta olduğu Kardia Otel'i'ne döndü. Otel kapısında fenalaşan Aziz Nesin'e görevlilerin bildirmesi üzerine üç doktor hemen müdahale etti. Ancak, Aziz Nesin doktorların tüm çabalarına rağmen kurtarılamadı.

Yazarın ölüm haberinin duyulmasıyla otele gelen Çeşme Cumhuriyet Başsavcısı Ali Yılmaz ve Devlet Hastanesi Başhekim Vekili Dr. Ilgaz Nacakoğlu, bilirkişi olarak ilk otopsiyi yaptılar. Dr. Nacakoğlu, yazarın, **"geçirdiği kalp krizi sonucu öldüğünü"** açıkladı. Nesin'in cenazesi saat 04.00 sıralarında ambulansla Devlet Hastanesi morguna kaldırıldı. Yazarın ölüm haberi, arkadaşı Ayben Kop tarafından sabaha karşı İstanbul'da ailesi ve Nesin Vakfı'na bildirildi.

80 yaşındaydı

Aziz Nesin, 80 yıllık yaşama veda ederken, yapmayı planladığı, ancak gerçekleştirmek için zaman bulamadığı birçok projeyi ardında bıraktı. Bugüne kadar 100'den fazla kitaba imzasını atan yazar, ölümünden birkaç saat önce yemek yediği dostlarına son projelerini anlattı.

Yaşam öyküsünü anlattığı, **"Böyle Gelmiş Böyle Götmez"** adlı kitabın son ciltlerini yazmayı amaçlayan Aziz Nesin, Nesin Vakfı'ndaki **"çocukları"** için havuz yaptırmayı ve öğrenimleri için İzmir'de ev satın almayı planlıyordu. Foça ve Alaçatı festivallerine katılmak için İzmir'e gelen Aziz Nesin, 80 yıllık yaşamının son bir haftasını Ege kıyılarında geçirdi.

Doktor uyarıştı

Önceki gece arkadaşı Ahmet Pıştina'nın evinde yemeğe katılan Nesin, gece boyunca rahatsızlığı nedeniyle yemeklere ilgi göstermeyip meyve yedi. Ahmet Pıştina, Aziz Nesin ile gece boyunca sohbet

ettiklerini, ancak yazarın nefes alma ve konuşmada güçlük çektiğini, saat 20.30'da kendisini kontrol eden doktorun, tansiyonunun yüksek olması nedeniyle önceki gün yola çıkmaması konusunda kendisini uyardığını söyledi. Nesin'e doktor uyarılarını hatırlatan Priştina, şunları söyledi:

Hayat doluydu

"Aziz Bey hasta olduğunun farkındaydı, ancak bunu daha önce Moskova'da yaşadığı inmeye benzetti. Hastayım, ama iyileşeceğim dedi. Tansiyonu 18 çıktı. Doktor kalbini dinlemek istedi, ama izin vermedi. Gece boyunca projelerini anlattı.

Bende bıraktığı son izlenim, umutlu ve hayat dolu olmasıydı... Yeni kitaplar yazmayı istiyordu. Böyle Gelmiş Böyle Götmez kitabını bitirecekti. Nesin Vakfı'na havuz yaptırmak istiyordu. Vakıftaki çocukların öğrenimleri için İzmir'de ev satın almak istediğini anlattı. Biz de destekledik."

Görme zorluğu

Son zamanlarda görme zorluğu çeken Aziz Nesin, kitap çalışmaları- nı sürdürmesine karşılık gazeteleri vakıftaki çocuklarına okutuyor, katıldığı basın toplantılarında yazdığı açıklamaları başkalarına okutuyordu. Haziran ayında kalp rahatsızlığı nedeniyle hastaneye yatan Nesin, sağlığında organlarını bağışlamıştı.

YENİ GÜNAYDIN, 8.7.1995

Nesin, istediği gibi istediği yerde

SELMA ÜSTÜN-DURSİNE HALAT

İzmir Çeşme'de geçirdiği kalp krizi sonucu yaşamını yitiren ünlü yazar Aziz Nesin'in cenazesi Çatalca'ya götürüldü. Aziz Nesin'in önceki gece İzmir'den İstanbul'a getirilen cenazesi dün sabah erken saatlerde çok sayıda gazeteci eşliğinde Adli Tıp'a götürüldü.

Adli Tıp'a gelen oğlu Ahmet, otopsi yapılmasını istemediklerini, ancak Bornova Savcısı'nın "**İşgüzarlık**" örneği sergileyerek otopside ısrar ettiğini belirterek, otopsinin yapıldığını açıkladı. Otopsi yapılması nedeniyle Aziz Nesin'in vasiyetinde yer alan "**Kadavra olarak kullanılması**" isteği yerine getirilemiyor. Oğul Ahmet Nesin, gazetecilerden ve dostlarından cenazeyi izlememelerini de rica ederek "**Eğer, Aziz Nesin'e biraz saygınız varsa onun vasiyetine saygı gösterin. Çatalca'ya kadar istliyorsanız gelln ama cenazeyi izlemeyin**" dedi. Buna rağmen çok sayıda gazeteci sabah erken saatlerden itibaren Adli Tıp'ın önünden ayrılmadı ve cenazeyi izledi.

Nesin ailesinin avukatı Arman Onaran da, yasal işlemlerin tamamlanmasını beklediklerini kaydederek, otopsinin bir zorunluluk olarak karşılarna çıktığını, ancak kendilerinin otopsi yapılmasından yana olmadıklarını belirtti. Onaran, Adli Tıp Kurumu'nda yapılacak otopsinin ardından, Aziz Nesin'in cenazesinin vasiyete uygun olarak Nesin Vakfı'nın bahçesine defnedileceğini söyledi.

Nesin'e çok sayıda mezar

Avukat Arman Onaran, Aziz Nesin'in, vasiyetinde cenaze töreni istemediğini, sağlığında cenaze arkasından dökülen "**sahte gözyaşlarının**" O'nu çok etkilediğini bildirerek, "**Ancak tören yapılsaydı, dökülecek gözyaşları sahte olmazdı**" dedi. Onaran, Nesin'in gömüleceği yerin, vasiyeti doğrultusunda, gizli kalması için mümkün olduğunca fazla mezar yeri kazılacağını ve gömüldükten sonra da toprak izinin belli olmaması için gerekenin yapılacağını belirtti. Onaran, bu konuda basın dan anlayış beklediklerini de kaydetti. Avukat Onaran, basın mensuplarının Aziz Nesin'in cesedine niçin otopsi yapılacağını sormaları üzerine de, bu konuda Savcılığın istemi bulunduğunu, bu nedenle otopsinin bir zorunluluk kazandığını söyledi. Onaran, ailenin bu yönde bir istemi bulunmamasına karşılık, savcılığın, ünlü kişilerin ölümü durumunda ileride herhangi bir sorun çıkmaması için böyle bir karar vermiş olabileceğini vurguladı.

Onaran, bir soru üzerine, basının Aziz Nesin'in ölümü üzerine son derece olgun hareket ettiğini kaydederek teşekkür etti.

İnsanlar Nesin gibi düşünmeli

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Aziz Nesin'in cesedinin otopsi yapıldıktan sonra kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını belirterek cenazenin Adli Tıp Kurumu'nda yapılacak otopsideen sonra tahminen bugün Nesin Vakfı'nın bahçesinde toprağa verileceğini bildirdi. Prof. Dr. Altuğ, basın mensuplarına yaptığı açıklamada, Aziz Nesin'in cenazesinin önceki akşam İstanbul Tıp Fakültesi Anatomi Bölümü'ne getirildiğini hatırlatarak, Nesin'in ve ailesinin, cesedin kadavra olarak kullanılması yönünde vasiyeti bulunduğunu ve üniversiteye vücut bağıışı yaptıklarını hatırlattı. Dekan Prof. Dr. Altuğ, ancak Nesin'in cesedinin transplantasyon için kullanılmasının mümkün olmadığını bildirdi. Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Bornova Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli Tıp Kurumu Başkanlığı'na, **"Nesin'in cesedine otopsi yapılması"** konusunda bir yazı yazdığını da belirterek, cenazenin Adli Tıp Kurumu'na nakledildiğini ve burada yapılacak otopsideen sonra Nesin Vakfı bahçesine defnedileceğini söyledi.

Prof. Dr. Altuğ, bu konuda Dekanlık'ta Nesin ailesinin avukatı Arman Onaran'ın da bulunduğu bir toplantı yaptıklarını ve Nesin'in oğlu Ahmet Nesin ile de konuyu görüştüğünü kaydederek, ailenin ve avukatın kararının da, cenazenin otopsi yapıldıktan sonra gömülmesi yönünde olduğunu ifade etti. Dekan Prof. Dr. Altuğ, gazetecilerin sorusu üzerine, Aziz Nesin'in cesedinin otopsideen sonra üniversitede kadavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını kaydetti. Prof. Altuğ, Nesin'in vasiyetinde cesedinin kadavra olarak kullanılmasını istemesinin çok olumlu bir düşünce olduğunu, üniversitelerde kadavra sıkıntısı bulunduğunu ve her insanın bunu düşünmesi gerektiğini belirtti.

YENİ GÜNAYDIN, 8.7.1995

Devlet, Nesin'in ölüsünü sevdi

İSTANBUL/POLİTİKA- 4 Temmuz Çarşamba günü İzmir Çeşme'de yaşamını yitiren ünlü yazar Aziz Nesin dün akşam saatlerinde vasiyetine uyularak, hiçbir tören yapılmadan, Çatalca'da bulunan Nesin Vakfı bahçesine, gizlice toprağa verildi. Cenazesinin getirildiği Adli Tıp önünde bir açıklama yapan oğlu Ahmet Nesin, "**Yaşayan Aziz Nesin'den korkuyorlardı, şimdi yaşamadığı için vasiyetini yerine getirmemize izin verdiler**" dedi.

Çeşme'de geçirdiği kalp krizi sonucu yaşamını yitiren ve önceki akşam İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Bölümü'ne kaldırılan Nesin'in cenazesi önce, otopsi için gizlice Adli Tıp Kurumu'na getirildi. Nesin'in cesedine, Bornova Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli Tıp Kurumu'na yazdığı bir yazıyla, otopsi yapılmasının istendiği bildirildi.

Nesin'in vasiyetine bürokrasi engeli

Aziz Nesin'in tüm organlarının ihtiyacı olan hastalara bağışlanması yolundaki vasiyeti, bürokratik işlemler nedeniyle yerine getirilemedi.

Çapa Tıp Fakültesi Dekanı Korkmaz Altuğ, Adli Tıp önünde basına yaptığı açıklamada Aziz Nesin'in öldükten sonra kendi vücuduna ilişkin vasiyet ettiği organ naklinin mümkün olmadığını, otopsi yapılacak olması nedeniyle de cesedin kadavra olarak bilimsel araştırmalarda kullanılamayacağını söyledi. Altuğ şöyle dedi: "**Otopsi gerçekleşmeyecek olsaydı bile cesedin iki ay süreyle 'formel' adlı bir ilahta bekletilmesi gerekirdi. Ancak böyle kadavra olarak bilimsel araştırmalarda kullanılabılırdı. Fakat üzerinde otopsi yapılan bir cesetin kadavra olarak kullanılması olanaksızdır.**"

Aziz Nesin'in oğlu Ahmet Nesin, Adli Tıp Kurumu'nda gerçekleştirilen otopsi konusunda bir açıklama yaparak, babasının ölümünde hiçbir kuşku bulunmadığını bildirerek, otopsi yapılmasına gerek olmadığını belirtti.

Öte yandan İstanbul Barosu Başkanı Turgut Kazan da, Nesin'in cesedine otopsi yapılmasını doğru bulmadığını belirtti. Otopsiye gerek olmadığını ve sorunun çözümlenmiş olması gerektiğini ileri süren Kazan, "**Otopsi yapılması yanlış ve işgüzarlıktır**" dedi. Turgut Kazan, Nesin'in vasiyetini tehlikeye sokacak bir otopsi yapılmasının yasal bir yönü

var mı sorusuna da, "Öldürülmüş olma şüphesi olanlarda vasiyet ile otopsi zorunluluğunun birlikte düşünülmesi gerekiyor. Aziz Nesin'in ölümünde böyle bir şey yok. Bu durumda otopsi yapılmaz" karşılığını verdi.

Aziz Nesin'in avukatlarından Arman Onaran ise, vasiyet gereği mezar yerinin belli olmamasını sağlamak için birden fazla mezar açılacağını belirterek, "Basın mensupları lütfen vasiyete saygı duysunlar ve mezarın yerini belirlemek için çaba sarfetmesinler. Bu konuda basından anlayış bekliyoruz" dedi.

Ölünce korkuları kalmadı

Adli Tıp önünde basına bir açıklama yapan ünlü yazarın oğlu Ahmet Nesin ise, babasının Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülme isteğinin Bakanlar Kurulu tarafından bir karamame yoluyla kabul edilmesine ilişkin olarak "Öldüğü için Aziz Nesin'den korkuları kalmadı herhalde, kararı hemen çıkardılar. Babam yaşarken izin vermediler, DYP'li bakanlar daha önce neredeydiler. DYP'li bakanlar aynı bakanlar. Sadece CHP'li bakanlar değişti bir yılda, DYP'li bakanlar değişmedi. Bir sene nasıl böyle fikir değiştirdiler, bilemiyorum. İmzaladıkları için teşekkür ediyorum. Ancak Aziz Nesin sağ iken bu kararı çıkarmadılar" dedi.

Ahmet Nesin, babasının vasiyetinde cenazesinin gömülmesi sırasında kesinlikle tören yapılmasını istemediğini hatırlatarak, "Eğer bu olaya biraz saygınız varsa, vakfa kadar bizi takip edebilirsiniz, ancak defin işlemi başladığında oradan uzaklaşmanızı istiyorum. Biraz, saygınız varsa, bunu yapacağınızdan eminim" dedi.

Aziz Nesin'in cenazesi, saat 16.00'da, Adli Tıp Kurumu'ndan alınarak toprağa verilmek üzere Nesin Vakfı'na doğru yola çıkarıldı. Cenaze Aziz Nesin Vakfı'na getirildikten sonra basın mensuplarına bir açıklama yapan Ali Nesin, defin işleminin basından sakınmak amacıyla gece yapılacağını, söyledi. Nesin babasının mezarıyla ilgili fetişizm yaratılmasını istemediğini, bu işlemin yapılmasının da bu gerekçeye dayandırıldığını da sözlerine ekledi.

Gizlice gömüldü

Aziz Nesin'in oğlu Ali Nesin, daha sonra vakıf önünde bekleyen gazetecilere saat 17.35'de bir açıklama yaparak, Aziz Nesin'in saat 21.00'de gömüleceği "yalanını" söylediklerini belirtti. Ali Nesin, "Yalan

söyledim, kusura bakmayın. Beni bağışlamanızı istiyorum. Şu anda gömölme işlemi tamamlandı. Açılan 8 mezar yerinin de üzeri kapatıldı' dedi. Ana binanın arkasında 8 ayrı mezar yeri hazırladıklarını anlatan Ali Nesin, gazetecilerin, "Babanız vasiyetinde, (gömülürken sadece çocuklarım başımda dursun) demişti" demeleri üzerine şunları söyledi:

"Ne yapalım, olmadı... Siz burada olmasaydınız, biz de gömülürken yanında olacaktık. Ama, akşam gömüleceğine sizi ikna etmek için, bütün çocukları, gördüğünüz gibi bahçenin içinde karşınızda oturduk."

Ali Nesin, yönetim kurulunun aldığı kararı bozarak cenazenin vakfa gelir gelmez binanın arka tarafına bir kişi tarafından gömüldüğünü söyledi. Nesin cenazeyi gömen kişinin isminin ise sonsuza dek gizli tutulacağını söyledi.

YENİ POLİTİKA, 8.7.1995

Cumhuriyet Gazetesi Nesin'i dinlemedi

KEMAL ÖZTÜRK

Çarşamba günü ölen Aziz Nesin vasiyetnamesinde **"ölümümle ilgili ilan verilmesin"** demesine rağmen, Cumhuriyet gazetesi milyonlarca liralık taziye ilanı aldı. Cumhuriyet'in bu tavrına büyük tepki gösterilince gazete ilan alımını durduğunu açıkladı.

Aziz Nesin'i çok destekleyen ve bazı fikirlerine şiddetle sahip çıkan Cumhuriyet gazetesi, para uğruna kadim dostuna ihanet etti. Vasiyeti-ne rağmen taziye ilanı alan Cumhuriyet, tepkiler çoğalınca yeni bir durum değerlendirmesi yapacaklarını açıklayarak ilan alımını durdurdular.

Arkasında kendisi kadar tartışmalı bir vasiyetname bırakarak ölen Aziz Nesin için ailesi, dostları ve çalışma arkadaşları seferber oldu. Gerçekleştirilmesi oldukça zor vasiyetler için ailesi **"isteklerini yerine getirmeye çalışacağız"** dedi.

Nesin'in vasiyetleri arasında, cesedinin hastaneye bağışlanması, kendi kurduğu vakfının bahçesine gömülmesi, bütün mal varlığının ve kitaplarının gelirinin vakfa bağışlanması gibi istekler var.

Aziz Nesin'in vasiyetinde üzerinde durduğu önemli bir konu daha var. O da **"ölümle ilgili ilan verilmesin"** isteği. Nesin, ölen kişilerin ardından ilan verilmesini, sahte gözyaşları döken insanları hatırlattığı için, karşı çıktığını daha önceki konuşmalarında belirtmişti.

Buna rağmen Nesin'in ölümünü manşetten veren iç sayfalarda özel Aziz Nesin dosyası açan Cumhuriyet gazetesi, yüzlerce kişiden taziye ilanı aldı. Nesin'in, **"ölümle ilgili ilan verilmesin"** ibaresini içeren vasiyetnamesinin yayınlandığı sayfanın hemen karşısında taziye ilanlarının çıkması şaşkınlıkla karşılandı. Milyonlarca lira tutarındaki ilanlarla, Uğur Mumcu ve Onat Kutlar'ın ölümünde olduğu gibi büyük kazanç sağlamayı amaçlayan Cumhuriyet, tepki gelince ilan alımını bir süreliğine durdurduğunu açıkladı.

Yine sol tandanslı yayınlar yapan ve **"Yeni Cumhuriyet"** diye anılan Evrensel gazetesi de Nesin'le ilgili taziye ilanları aldı.

Hiçbir gazetede yayınlanmayan ilanların, sadece Nesin'in fikirlerini en çok savunan iki sol görüşlü gazetede yayınlanması, yeni bir **"ahde vefa"** örneği teşkil ediyor.

YENİ ŞAFAK, 8.7.1995

Nesin'in mezarı sır

AHMET ŞIK-DİDEM ÜNSAL

İSTANBUL- İmza günü için gittiği Çeşme'de geçirdiği kalp krizi sonucu ölen yazar Aziz Nesin, dün vasiyetine uygun olarak Çatalca'daki Nesin Vakfı'nın bahçesine gömüldü.

Önceki gece İzmir'den uçakla İstanbul'a getirilen Nesin'in cenazesi-ne Çeşme Cumhuriyet Savcılığı'nın istemiyle otopsi yapıldı. Ailesinin tüm muhalefetine rağmen otopsi yapılan Nesin'in cesedinin vasiyetinde istediği gibi kadavra olarak kullanılamayacağı açıklandı. İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Korkmaz Altuğ, Nesin'in cesedinin kadavra olarak kullanılabilmesi için damardan "formol" adlı ilacın verilir ve yaklaşık 2 ay bekletilmesi ve cesedin parçalanmaması gerektiğini söyledi.

Adli Tıp Kurumu'ndan akşama doğru 15.50 sıralarında özel bir ambulans ile çıkartılan Aziz Nesin'in cenazesi, sahil yolundan hızlı ama gösterişsiz bir şekilde, arkasında yaklaşık 15 arabalık medya konvoyu ile birlikte Çatalca'daki Nesin Vakfı'na geldi.

Nesin Vakfı'nın her iki giriş kapısı jandarmalar tarafından tutulurken, yoldaki trafiği iki polis memuru düzenliyordu. Gazetecilerin içeri alınmasını engelleyen jandarmalar bir yana, içerde görünen kalabalığın Nesin Vakfı Yönetim Kurulu üyeleri olduğu anlaşıldı. Nesin'in cenazesini taşıyan ambulans ortadan kayboldu. Tek görünen çok uzaktaki ağaçların altında gidip gelen sarı renkli dev buldozerdi.

8 ayrı mezar kazıldı

Birkaç dakika sonra dışarı çıkan Ali Nesin, babasının cenazesini akşam 21.00'den sonra toprağa vereceklerini, nereye gömüldüğü belli olmaması için 8 ayrı mezar kazıldığını açıkladı. Karşısındaki gazeteci ordusundan fotoğraf çekilmesi için bir istek gelmemesi ricasında bulunan Ali Nesin, "Bu kararı ben vermedim, kendisi verdi. O'nu sevenlerin mezarını ziyaret etmekten başka yapacakları olmalı diye düşünüyorum. Bütün bunlar kitaplarında yazıyor. Üstünde çocuklar oynasın diye bir şiir yazdı. Sadece bunu istiyordu. Otopsi yapılmasını hiç istemedik. Kadavra olarak kullanılması önleildi. Vasiyeti bir şekilde uygulanmadı. Biz uygulanmayacağını daha önceden biliyorduk. Kendisi de söylemişti sanırım. Aziz Nesin'i biçip, kesmek kolay olmaması gerekir. Hükümetin çıkarttığı bu kararname için onlara teşekkür ediyorum."

Bu açıklamadan sonra içeri giren Ali Nesin, yaklaşık 15 dakika sonra tekrar dışarı çıktığında şaşırtıcı ama beklenen itirafında bulundu. Gazeteci ordusu, "Acaba gömüldü mü, gömülmedi mi" tartışmasını yaparken, Ali Nesin şu ilginç sözleri sarfetmeye başlamıştı bile:

"Yalan söylemesini sevmem ve iyi de yalan söyleyemem. Söylediğimde de anlaşılır, belli ederim. Biraz önce gece 21.00'de gömülecek dedim. Biz o sırada gömüyorduk. Umarım beni bağışlıyorsunuz. Hep basın yalan yazacak değil ya, ben de bir defa basına yalan haber verdim. Kusura bakmayın. Ne ben, ne de ağabeyim Ahmet mezarının yerini görmedik, bilmiyoruz. Tek bir kişi gömdü. Kim olduğunu söylemeyeceğiz. Tam 8 çukur açılmıştı. Hangisine gömüldüğünü biz de bilmiyoruz. Hepsinin üzeri kapatıldı."

Ahmet Nesin ise, Bakanlar Kurulu'nun aldığı kararla ilgili olarak, "Babamın sağlığında istediği bu vasiyeti engelleyenler de aynı kişiler, şimdi o kararı çıkaranlar da. Yani DYP'li bakanlar. Kararın bu kadar hızlı çıkmasından şunu anlıyorum, babamın dirisinden korkuyorlardı. Ölünce bu korkuları kalmadı" dedi.

Ulu ağaçların altında, 8 mezar adayından biri küçük dev adama kavuştu. Bunu adı açıklanmayan kişi, mezar kazıcılar ve dozeri kullanan operatör dışında kimse bilmiyor. Küçük dev adam, 80 yıllık dopdolu hayatının son durağında. Ve şiirinde yazdığı gibi üzerinde çocukları oynayacak...

YENİ YÜZYIL, 8.7.1995

Nesin, vakfına gömüldü

NIHAT GASGAR

İSTANBUL (CHA)- Aziz Nesin Çatalca'daki vakfının bahçesine gömüldü. Nesin'in mezar yerinin belli olmaması için 8 mezar yerinin kazıldığı ve mezar taşı dikilmediği öğrenildi.

Diğer yandan İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, Aziz Nesin'in cesedinin otopsi yapıldıktan sonra kâdavra olarak kullanılmasının mümkün olmadığını belirtti.

Prof. Dr. Korkmaz Altuğ, **İzmir** Cumhuriyet Başsavcılığı'nın adli Tıp Kurumu Başkanlığı'na, "**Nesin'in cesedine otopsi yapılması**" konusunda bir yazı yazdığını da belirterek, cenazenin bu doğrultuda otopsi yapıldığını söyledi. Nesin ailesinin avukatı Arman Onaran ise, Nesin'in gömüleceği yerin, vasiyeti doğrultusunda, gizli kalması için gerekenin yapılacağını belirtti.

Aziz Nesin'in oğlu Ahmet Nesin de, Bakanlar Kurulu'nda kabul edilen kararnameyle babasının cenazesinin vakıf bahçesine defnedilmesi-ne izin verildiği için, cesedin kâdavra olarak kullanılmasının öneminin kalmadığını söyledi.

Nesin, babasının vasiyetinde cenazenin gömülmesi sırasında kesinlikle gösteri ve tören istemediğini hatırlatarak, "**Bu olaya biraz saygınız varsa, vakfa kadar bizi takip edebilirsiniz, ancak defin işlemi başladığında oradan uzaklaşmanızı istiyorum. Biraz saygınız varsa, bunu yapacağınızdan eminim**" dedi.

Kültür Bakanlığı'na bağlı kütüphanelerde Aziz Nesin Köşesi oluşturulacak. Kültür Bakanlığı Müsteşarı Emre Kongar imzasıyla tüm valiliklere genelge gönderilerek, kütüphanelerde Nesin'in kitaplarının sergile-neceği köşeler oluşturulması ve çeşitli etkinlikler düzenlenmesi istendi.

ZAMAN, 8.7.1995

Aziz Nesin kültür şehidi

İstanbul Haber Servisi- Cenaze töreni istemeyen ve Çatalca'daki vakfının bahçesinde gizli bir yere gömülen ünlü yazar **Aziz Nesin**, dün Atatürk Kültür Merkezi'nde dostları ve binlerce okuru tarafından anıldı. Elllerinde kırmızı karanfillerle Taksim'e gelen binlerce insan, AKM'nin salonunda Nesin'i, anılarla, şiirlerle, sözlerle yaşatırken, Nesin Vakfı'nın çocukları, üzerlerinde "**Ben Aziz Nesin**" yazan tişörtleriyle aydınlık bir geleceğin müjdesini verdiler.

Türkiye Yazarlar Sendikası, DİSK, Nesin Vakfı Derneği, Onbinler Yayıncılık, KÇSKK (Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonlaşma Kurulu), TMMOB, PEN Yazarlar Derneği, Türk Tabipler Birliği, **Çağdaş Gazeteciler Derneği**, 68'liler Birliği Vakfı, Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı ile Konutbirlik tarafından düzenlenen "**Aziz Nesin'i yaşatacağız**" toplantısında Nesin'i anlatan konuşmalar yapıldı, şiirler okundu. Toplantı boyunca gözyaşları, kahkahalara karıştı. Nesin Vakfı'nın çocukları, üzerlerinde "**Ben Aziz Nesin**" yazılı beyaz tişörtlerle sahneye çıktıklarında **Ali ve Ahmet Nesin**'le birlikte salonda bulunanlar, gözyaşlarını tutamadılar. Salon dakikalarca alkışlarla inlerken, sahneye karanfiller atıldı. Çocuklar adına **Emine Özacar**, Aziz Nesin için yazdığı şiiri okudu.

Nevzat Şenol'un sunduğu toplantıda **Işık Yenersu**, **Esin Afşar**, **Gülşen Tuncer** ve **Aliye Uzunatağan** da Nesin'in şiirlerini seslendirdiler.

Toplantının ilk konuşmasını yapan TYS Başkanı **Ataol Behramoğlu**, Aziz Nesin'in yaşamıyla olduğu kadar ölümüyle de örnek olduğunu belirtti. Behramoğlu, şunları söyledi:

"**Aziz Nesin**, fiziksel kalıntının çok da önemli olmadığını gösterdi. Önemli olan, onun anısı önünde içtenlikle toplanmaktır. Aziz Nesin, sahte törenlere karşıydı. Bu hakiki bir toplantıdır. 15 yıl başkanlığını yaptığı TYS önderliğindeki bu toplantı, kendiliğinden oluşmuştur. Bizlere düşen görev, onun bize bıraktığı vasiyetleri yerine getirmektir, Nesin Vakfı'nın yaşamasını sağlamaktır, TYS'nin gelişmesi için aydınların çaba göstermesidir."

Behramoğlu, Aziz Nesin'in öncülük ettiği anti-fundamentalist konferansın da gerçekleştirilmesi gerektiğini vurguladı. RP'nin, Nesin'in ölümüyle ilgili hiçbir şey söylemediğine dikkat çeken Behramoğlu, "**Hangi din kitabında 'Sizin gibi düşünmeyenler için dua edilmez' diye yazar? Böyle bir şey olabilir mi?**" diye sordu.

Kültür Bakanı İsmail Cem'de, Aziz Nesin'i anarken söylenecek ilk sözün, **"Böyle gelmiş olanın böyle gitmeyeceği"** olduğunu belirtti. Aziz Nesin'in çok yönlü bir insan olduğuna dikkat çeken Cem, şöyle konuştu:

"Usta yazar olmak çok güzeldir, ama 72 dilde milyonlarca insana ulaşacaksın, paylaşacaksın, kendini ve halkını yücelteceksin ve bunları yaparken de siyasi mesajın olacak. Bu mesajı, insan boyutunun ve mizahın en incesiyle gönlün ve yüreğinle vereceksin. Değme delikanlının göze alamadığı şeylere 80 yaşında hiç korkmadan karşı çıkacaksın. İnadıklarını söylerken basmakalıp bir anlayışta olmayacaksın. Her an daha güzeli bulmaya çalışacaksın. 'Küçük çocukların yetişmesine nasıl katkıda bulunurum' deyip vakıf kuracaksın. İşte tüm bunları yapabilmek için, ancak Aziz Nesin olmak gerekirdi."

Toplunun çok küçük bir kesimi, kendisine haksızlık ederken, Nesin'in milyonların sevgisini kazandığını vurgulayan Cem, **"Milyonlar, onun direnen kimliğine ve yiğitliğine saygı duydu"** dedi.

Nesin'in **"bağnazlığın her çeşidine karşı savaş açtığını"** belirten Cem, **"İlerleyen yaşına, kalbine rağmen yurdun dört köşesini dolaştı. Aykırı olanı da her durumda savundu ve İlhan Selçuk'un dediği gibi bir kültür eylemine gittiği sırada kültür şehidi oldu. Böyle gelenin böyle gitmemesi için hayatı boyunca çalışan bu büyük yazara en anlamlı armağan, böyle gelenin böyle gitmeyeceğine inanıp bu yolda mücadele etmemizdir"** diye konuştu.

Onbinler Yayıncılık adına konuşan Cevat Geray, Aziz Nesin'in **"Aydınlar Dilekçesiyle 12 Eylül hukukunu yargıladığını"** vurguladı.

Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı Başkanı Prof. Dr. Aydın Aybay ise **"Ağlıyorsak, acı duyuyorsak bu, onun ölümüyle Türk ulusunun aklının bir bölümünü yitirmiş olmasının üzüntüsüdür"** diye başladığı konuşmasında Nesin'in **"Türk ulusunun yüzde 60'ı aptaldır"** sözünü anımsatarak şunları söyledi:

"Aziz Nesin, bu sözyle kimseye hakaret etmedi. O, bu sözle Türk ulusunu kışkırttı, ona aklını kullanması gerektiğini anımsattı. Nazım Hikmet 'Akrep gibisin kardeşim' diyerek kışkırtıyordu. Aziz Nesin de 'Aklını kullan kardeşim' dedi."

Ali Nesin, babasıyla ilgili anılarını anlatırken, salonda bulunanlar hem duygulandı, hem kahkahalarla güldü. Toplantının son konuşmasını yapan yazarımız **İlhan Selçuk**, konuşmasına Ali Nesin'in, **"Babamı inekler bile severdi"** sözlerine karşılık, **"Merak ediyorum acaba öküzler de sever miydi?"** diyerek başladı.

Selçuk, "Kaybettiğimiz değerlin büyüklüğünü, insan düşündükçe anlıyor. Aziz Nesin bir kültür şehididir. 80 yaşında kitap imzalamaya gittiği bir sırada öldü."

Aziz Nesin'in halkı için çırpındığına değinen Selçuk. "Bizler Aziz Nesin'e layık olmak için ne yapabiliriz, onu düşünmeliyiz. Türkiye'nin bağımsızlığını, insan gibi yaşamı var etmenin koşullarını düşünmeliyiz. Umutsuzluğa ve karamsarlığa kapılmayalım. Akımlarımızı kullanıp halkımızı kazanmak gerekir. Böyle olursa kurtuluşa yaklaşırız. Aziz Nesin bu mücadeleden gururuyla yaşadı ve öldü" diye konuştu.

Anadolu insanının yüreğinde yobazlık olmadığını belirten İlhan Selçuk, şöyle devam etti: "Yobazlık halkta değil, politikacılardadır. Sivas'ta Aziz Nesin'i yakmaya kalkanlar maşadır. Oteli yakanlar, asıl bunların arkasındadır. Bugün halkın büyük kısmı, inançlarına saygılı gerçek Müslümanlardır. Gerçek yobazlar ise bu kitlelerin arkasına imam diye geçen politikacılar. Aziz Nesin, aydınlanma devriminin ürünüdür. Onun içinde kitaplarını yazdı ve yükseldi. Ancak cumhuriyetin laik niteliğini hiç karşısına almadı. Aziz Nesin'i ölmemiş sayıyorum. Zaten ölüm nedir ki?"

Toplantının sonunda tekrar kürsüye gelen TYS Başkanı Atıf Behramoğlu, dün Ankara'ya gitmek isterken polis tarafından dövülerek gözaltına alınan 33 kişi hakkında bilgi vererek olayı protesto etti.

Çalışma Bakanı Ziya Halls de gazetemize yaptığı ziyaretin ardından sonra gittiği AKM'de deftere şunları yazdı: "Büyük ve değerli insan Nesin, hepimizin kalbinde, yerin yaşadığımız sürece kalacaktır. Bütün insanlığa çok şey öğreterek aramızdan ayrıldınız. Anınızın önünde saygıyla eğiliyoruz."

CUMHURİYET, 9.7.1995

İZLENİMLER

Hem güldüler hem ağladılar

İstanbul Haber Servisi- Aziz Nesin, dün kendisi için düzenlenen toplantıda, belki de son kez sevenlerini şaşkına çevirdi. Nesin'in vasiyeti nedeniyle onun için yürüyemeyen, slogan atamayan, başka bir deyişle **"sevgili yazar"**larını bildikleri yöntemlerle anamayan topluluk, Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlenen törende, kürsüde konuşmaları dinledi, söylemek istediklerini ise açılan defterlere döktü. Öğle saatlerinde AKM önünde gelenleri, Ruhi Su'nun türküleri, Nesin'in **"Ölünce yaşamalıyım defne yapraklarında"** dizesinin yazıldığı pankart ve yazarı son yolculuğuna uğurlayan yazıların asıldığı pano karşıladı. Panodaki **"Haydi Aziz Nesin'in yarıda bıraktıklarını tamamlamaya"** çağrısı dikkat çekiyordu.

'Aziz Nesinler ölmez'

Toplantıya katılanların çoğu, başları önde, sessizce AKM'ye gelmeyi tercih ederken bir grup, Nesin'in vasiyetine karşın **"Aziz Nesinler ölmez"** sloganlarıyla Sıraselviler'den Taksim'e kadar yürüyerek salona girdi. AKM'ye Aziz Nesin için gelenler, toplantı için ayrılan salona sığmadı. Yapılan konuşmalar, okunan şiirler, hoparlörlerle dışarı verildi. Işık Yenersu, Nesin'in **"Öyle Ağlasam"** bitirdiğinde gözlerde ilk yaşlar belirmişti. Sahneye, Nesin Vakfı çocukları **"Ben Aziz Nesin"** yazılı tişörtlerle gelince gözyaşları, artık Aziz Nesin'den saklanamaz oldu. Aziz Dede'nin torunları, dakikalarca ayakta alkışlandı. Sonra **Ali Nesin** geldi kürsüye. Nesin Vakfı adına konuşmak üzere kürsüye çağrılan Ali Nesin, **"Ben oğul Ali Nesin olarak konuşacağım"** dedi ve babasıyla ilgili anıları aktardı. Konuşurken ağlamamak için kendisini zor tutan Ali Nesin, babasını şöyle anlattı:

"Biliyorsunuz 15 gün önce kalp krizi geçirmişti babam. Hastaneye giderken bana öğüt veriyordu; 'Oğlum sigarayı bırak, oğlum araştırma yap' diye. Son anına kadar öğütlerine devam ediyordu. Hastaneye geldik, alt katta bir genç, herhalde anne veya babasını kaybetmişti, sarsıla sarsıla ağlıyordu. Babam bana, 'Oğlum, ben öldüğüm zaman böyle ağlama' dedi."

'Her inanca saygılıydı'

Aziz Nesin benim babamdı, aynı zamanda Aziz Nesin'di ve arkadaşımı. Hangisinin ağırlık taşıdığını pek bilemiyorum, ama galiba Aziz Nesin ağır basıyordu. Babamla İsviçre'ye gitmiştik bir

**Katolik okulunu ziyaret ettik. Burada sürekli dini ayinler yapılıyor-
du, ben de babama biraz alaycı biçimde, 'Baba bunlar sabah akşam
dua ediyorlar' dedim. Babam bana 'Hiç kimsenin inancıyla alay etme-
yeceksin. Ağaca, taş, köpeğe bile tapsalar, insanların inançlarına say-
gılı olmak gerekir' dedi. Vakıfta bir ineği vardı. Biz ona inek diye-
mezdik, 'Sultan' derdik. O tarihlerde babam, sabahları idman ya-
pardı. İnek de babamın peşinden koşardı. Babamı inekler bile sev-
di. Babam bir akşam benden kahve istedi. Şurada kahve var dedi.
Gidip baktım, kahve taşlaşmıştı. Babam içeriden bağırdı, 'Dolapta
süt var, süt de koy' dedi. 'Baba kahve taşlaşmış' dedim. 'Olsun oğlum,
bıçak var, çatal var' dedi. Kahveyi koydum, sütü ekledim, babam
içerden yeniden bağırdı 'Oğlum bekle köpürsün'. 'Baba köpürmüyor'
diye seslendim. 'Köpürür oğlum' diye yanıt verdi. Ne kahve köpür-
dü, ne süt köpürdü. Kahveyi götürdüm, rezalet bir kahveydi. Ba-
bam bir yudum aldı. 'Oh, mis gibi' dedi. Babam hiçbir şeyi ziyan et-
mezdi."**

Aziz Nesin için düzenlenen toplantıda, İlhan Selçuk'un dediği gibi
mizahla hüznün iç içeydi.

CUMHURİYET, 9.7.1995

Babamı inekler bile severdi

BİRSEL SANCAR

İSTANBUL- Geçirdiği kalp krizi sonucu ölen Yazar **Aziz Nesin**'in önceki gün Çatalca'daki Nesin Vakfı'nın bahçesine defnedilmesinin ardından, vasiyetinde istememesine karşın, çeşitli kuruluşların işbirliğiyle bir "anma toplantısı" düzenlendi.

Atatürk Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen toplantıya **Nesin**'i sevenler akın ederken, salonun yetersizliği nedeniyle pekçok insan dışarıda kaldı. Türkiye Yazarlar Sendikası, Nesin Vakfı, DİSK, Nazım Hikmet Vakfı, Tabipler Odası gibi çok sayıda kuruluş, toplantının organize edilmesine katkıda bulundu.

Sahneye konuşma yapmak amacıyla davet edilen **Ali Nesin**, babasıyla ilgili anılarını anlatırken gözyaşlarına hakim olamadı. **Ali Nesin**'in vakıfta babasının beslediği bir inekle olan anısı, dinleyenleri hem güldürdü, hem de ağlattı. **Aziz Nesin**'in çok sevdiği ve gözü gibi baktığı ineğin şaşırı bağıllığından söz eden **Ali Nesin**, sözlerini şöyle sürdürdü: "Babam ineğe o kadar güzel bakıyor ve besliyordu ki, ona inek demeye kıyamıyorduk. Bunun için de 'Sultan' diye hitap ediyorduk. Babam bir yere gideceğinde inek onu görür ve sanki gitmesini istemezmişçesine 'mööler'di. Bir süre sonra babam, sağlığını korumak için, vakfın bahçesinde sabah koşusuna çıkmaya başladı. İnek de peşinden koşuyordu. Yani anlatmak istediğim babamı inekler bile severdi."

Anma toplantısında tiyatro sanatçıları **Gülşen Tuncer**, **Işık Yener**, **Rutkay Aziz**, çağdaş müziğin temsilcilerinden **Esin Afşar**, **Nesin**'in şiirlerinden örnekler sundu.

MİLLİYET, 9.7.1995

Küçük Nesin'ler döndü

GÜNTAN MAVİGÖZLÜ

İSTANBUL- Nesin Vakfı'nda önceki gün büyük bir gizlilik içinde top-
rağa verilen ünlü yazar **Aziz Nesin**'in mezar yeri esrarını koruyor. Gö-
mü için açılan 8 kazının çevresinde, **Nesin**'in istediği gibi sessizlik ha-
kim.

Şinasi Acar başkanlığında bugün 2. olağanüstü toplantısını yapa-
cak olan vakıf yönetim kurulu üyeleri **Arman Onaran**, **Ali Nesin**, **Gül-
ten Dayıoğlu**, **Nüzhet Ak** ve **Fırat Aykut** gelecekteki çalışmaları hak-
kında kararlar alacak. Aynı zamanda **Çatalca Belediye Başkanı** olan **Fı-
rat Aykut**, dün öğle saatlerinde vakıf bahçesini gezdi. **Aykut**, "Şimdi-
ye kadar görevimiz onursaldı. Artık vakıfa karşı görevimizi
tümüyle üstleneceğiz. Çocukları **Aziz Bey**'in vasiyetine uygun ye-
tiştireceğiz. **Aziz Nesin**'siz **Çatalca**'yı taşımakta güçlük çekersek,
tüm aydınları göreve davet edeceğiz" diye konuştu.

Aykut, gömüyle ilgili sorulara karşılık, kimsenin **Aziz Nesin**'in gö-
müldüğü yeri bilmediğine inandığını söyledi.

Bu arada dün vakıf önüne gelen **Aziz Nesin**'in hayranları da, tüm
ısrarlarına rağmen içeriye alınmadı. Ümraniye'de kırtasiye işleten **Müge
Aslanca**'yla kızı **Remziye Aslanca**, **Nesin**'in boşluğunun kesinlikle dol-
durulamayacağını söyleyerek şöyle konuştu:

"Bizim için **Uğur Mumcu** neyse, **Aziz Nesin** de aynı anlamı taşı-
yor. Biz binlerce kişinin burada olmasını beklerdik. Ancak burada
kalabalık yoksa vatandaşlarımızın ona olan saygısıdır sanıyoruz
ve bizlerde onu saygıyla anacağız. Onun birçok toplantısına ve
imza günlerine katılarak çeşitli sohbetler etmiştik. Biz tatilimizi bı-
rakarak buraya gelirken, onun bıraktığı hatıraları paylaşacağımız
kişilerle görüşmek istemiştik."

MİLLİYET, 9.7.1995

Nesin'e "hakaret"e yargı güvencesi!

ATTİLA AŞUT

Aziz Nesin, yalnızca ulusal ölçekte değil, dünya çapında bir yazarımızdı. Türkiye'nin yüz akıydı. ama bu büyük yazarımıza, **"vatan haini, zimmetçi ve hırsız"** gibi sıfatlarla hakaret edilebileceği, ölümünden kısa bir süre önce Yargıtay kararıyla hükme bağlanmıştı.

Evet, şaka değil, akıllara durgunluk veren bu olay, geride bıraktığımız günlerde Türkiye'de yaşandı. Olayın kısa öyküsü ise şöyle:

"Tercüman" gazetesinde, **"Aziz Nesin ve Türk Ordusu"** başlığıyla yayımlanan yazısında Ergun Göze, ünlü yazarımız için ağza alınmayacak hakaretlerde bulunmuştu. Bunun üzerine, Nesin'in avukatı Veli Devocioğlu, Ankara 17. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde, müvekkilinin kişilik haklarına ağır saldırıda bulunulduğu gerekçesiyle, Ergun Göze aleyhine **"manevi tazminat davası"** açmıştı.

Dava, yazar Ergun Göze'nin mahkumiyetiyle sonuçlandı. Buna göre Göze, Aziz Nesin'e 10 milyon lira tazminat ödeyecekti.

Ne var ki, Ergun Göze'nin avukatı, karara itiraz etti. İşte, ne olduysa ondan sonra oldu ve Aziz Nesin'in, **"bilinen görüşleri"** nedeniyle **"hakarete layık"** bir insan olduğu, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin kararıyla hükme bağlandı!

Yargıtay'ın **"bozma"** gerekçesi gerçekten çok ilginçti. Cahit Keskin başkanlığında toplanan Yargıtay üyeleri, oyçokluğu ile verdikleri kararda, Göze'nin, **"Ulusal çıkarlara ters düşen fikirlere sahip Aziz Nesin'e hakaret etmeye hakkı olduğunu"** belirtmiş, ayrıca Nesin için kullanılan sözcüklerin **"dokundurma"** niteliği taşıdığını öne sürmüşlerdi.

Böylece, dünya çapındaki yazarımız Aziz Nesin, Ankara DGM'nin Sivas toplu öldürümü ile ilgili **"kışkırtıcı"** suçlamasından sonra, bir başka yargı kararıyla da, ölümünden kısa bir süre önce, **"vatan haini, zimmetçi ve hırsız"** sayılmıştı.

SİYAH BEYAZ, 9.7.1995

Vasiyete uyulmadı

Kalp krizi sonucu ölen Aziz Nesin'in vasiyetine aldırın yok. Arkasından tören ve anma toplantısı yapılmamasını isteyen Nesin, bir yıl boyunca çeşitli kuruluşlar tarafından düzenlenecek törenlerde anılacak. Dün İstanbul'da Türkiye Yazarlar Sendikası bir anma toplantısı düzenledi. Kültür Bakanlığı da bir genelgeyle, bir yıl boyunca ünlü yazar Nesin'le ilgili anma etkinlikleri düzenleneceğini bildirdi.

POSTA, 9.7.1995

Kütüphanelere Aziz Nesin Köşesi

Kültür Bakanlığı'na bağlı kütüphanelerde, Aziz Nesin köşesi oluşturulacak.

Kültür Bakanlığı Müsteşarı Emre Kongar imzasıyla tüm valiliklere bir genelge gönderilerek, Bakanlığa bağlı kütüphanelerde Aziz Nesin'in eserlerinin sergileneceği bir köşe oluşturulması ve çeşitli etkinlikler düzenlenmesi istendi.

Genelgede, yazar Aziz Nesin'in **"her koşulda çağdaş ve demokratik bir Türkiye için mücadele ettği"** belirtilerek, şöyle denildi:

"İşte bu nedenlerle, Aziz Nesin'i yaşatmak ve O'nu gelecek kuşaklara aktarmak gibi onurlu bir görevde, Kültür Bakanlığı'nın üzerine düşeni yapma bilinciyle, bakanlığımıza bağlı tüm kütüphanelerimizde Aziz Nesin köşesi oluşturulacak ve anma etkinlikleri düzenlenecektir. Bu etkinliklerde insanların Aziz Nesin ile kucaklaşmaları, O'nu daha iyi ve yakından tanımaları sağlanacak, ayrıca Aziz Nesin gibi bir düşün adamına sahip olmanın onuru paylaşılacak."

Genelgede, **"ünü ülke sınırlarını aşan, yüze yakın eseri olan Aziz Nesin anısına halk kütüphanelerinde Aziz Nesin'in tüm eserlerinin sergileneceği bir köşe"** oluşturulması ayrıca yıl boyunca konferans, açık oturum, panel gibi etkinlikler düzenlenmesi istendi.

YENİ ASYA, 9.7.1995

Sanma ki unutulacaksın Aziz

Türkiye Yazarlar Sendikası, Aziz Nesin'in tören istememesine karşın onu anmak için bir toplantı düzenledi. Sağlığında mücadelesinde yalnız bırakılan yazarı anlamak için gelenlerin arasında onu Sivas'ta yalnız bırakan SHP, şimdiki CHP'nin bir bakanı da vardı. Nesin'in mücadelesine değinen konuşmacılar Nesin'i çeşitli yönleriyle değerlendirdiler.

Dün AKM'de düzenlenen toplantıya TYS Başkanı Ataol Behramoğlu, yeni Kültür Bakanı İsmail Cem, Prof. Dr. Cevat Geray, Cengiz Bektaş, Aydın Aybay, Doğan Halis, Aziz Nesin'in oğulları Ali ve Ahmet Nesin ve Aziz Nesin Vakfı çocukları katıldı. Konuşmalar arasında ise Esin Afşar, Aliye Uzunatağan, Dilek Türker, Gülsen Tuncer ve Rutkay Aziz, Nesin'in şiirlerini okudular.

Çok sayıda izleyicinin karanfillerle geldiği toplantıda ilk olarak söz alan Ataol Behramoğlu Nesin'in böyle bir toplantıya karşı olmadığını, onun sahte törenlere karşı olduğunu belirtti. Aziz Nesin'in nereye gömüleceğinin fazla abartıldığını belirten Behramoğlu, **"Nesin'in asıl önemli iki vasiyeti vardır, bunun birincisi Nesin Vakfını yaşatmaktır, ikincisi de Türkiye Yazarlar Sendikasını ayakta tutmaktır"** dedi. Nesin'in en önemli öbür vasiyetinin ise köktendinciliğe karşı bir kurultay oluşturmak olduğunu belirten Behramoğlu, toplantı gerçekleştirildiği anda gözaltında kaybolanların ailelerinin yaptıkları bir gösteride çok sayıda insanın gözaltına alındığını belirtti ve bunu bakanın önünde kınadığını belirterek **"Siyasetçilerin, Tevfik Fikret'lerin, Nazım Hikmet'lerin, Aziz Nesin'lerin çıktığı bir toplumda siyasetçi olarak bu topluma layık olup olmadıklarını kendilerine sormaları gerekir"** dedi.

Parti olarak ortak olduğu hükümetin Madımak Oteli yangınına seyirci kaldığı SHP'nin, şimdiki CHP'nin Yeni Kültür Bakanı İsmail Cem ise Aziz Nesin'i sahiplenici bir konuşma yaptı. Cem, Aziz Nesin'lerin sayesinde 'böyle gelmiş olanın böyle gitmeyeceğini' belirttiği konuşmasında **"O genel kabullerin antitezini yazdı, şok tedavisi uygulayan bir doktor gibi halkı silkeledi. Ölümün yakışanı olmaz herhalde ama Aziz Nesin bir kültür eyleminde bir kültür şehidi olarak öldü"** dedi.

Onbinler Yayıncılık sahibi Prof. Cevat Geray ise Aziz Nesin mücadelesinin kronolojik bir tarihçesini verirken Markopaşa dergisi, 12 Eylül öncesinde Aziz Nesin'in Aydınlar Dilekçesi ve sonraki mücadelelerinde ki üstlendiği rolleri anlattı. Nesin'in eylemlerinde bireysel olmadığını,

daima birilerini örgütlemeye, birlikte hareket etmeye büyük önem verdiğini belirten Geray, Aziz Nesin'in Aydınlar Dilekçesi gibi Emek Hak Dilekçesi, Bilar, Onbinler A.Ş. gibi çalışmalarını anlattı. Nesin'in Sosyalist Kurultay'da etkili olduğunu belirten Geray, **"Siyasal olarak Nesin Komünist Partisi'ne üye değildi, ama Marksizme yürekten inanmıştı"** dedi.

Nazım Hikmet Vakfı başkanı Aydın Aybâş ise **"Aziz Nesin Türk ulusunun sadece vîcdanı değil, aynı zamanda aklının da temsilcisidir"** dedi. Aybâş konuşmasının devamında Nesin'in Türklerin aptal olduğunu söylemekle aklını kullanması için onları kışkırttığını söyledi.

Toplantının kuşkusuz en etkileyici konuşmasını Aziz Nesin'in oğlu Ali Nesin yaptı. Babası ile birlikte yaşadığı olaylardan küçük örnekler anlatan Ali Nesin'in anlattığı en ilgi çekici olay ise bir inekti. Çatalca'da Vakıf'ta bir inek vardır, bu inek Aziz Nesin'i çok sevmiştir, yokluğunda onu aramaktadır. Hatta spor yapmak için koşan Aziz Nesin'in ardından o da koşmaktadır. Ali Nesin **"İnekler bile babamı sevmişti"** diyordu.

DİSK adına konuşan Doğan Halis ise **"İşçi sınıfı Aziz Nesin'in anısını ve mücadelesini yaşatacaktır"** derken, İlhan Selçuk **"Aziz Nesin bir sosyalistti. O sözünü budaktan esirgemezdi"** sözleriyle anlatıyordu Aziz Nesin'i.

Aziz Nesin Vakfı öğrencilerinden birisi ise Aziz Nesin için yazdığı şiirde **"Sanma ki unutulacaksın Aziz"** diyordu: **"Kalemim hiç durmaksızın yazacak"** Salonun arka kısmında yere bağdaş kurup oturan öğrenciler, Aziz Nesin'in anıldığı toplantıda biraz ürkek ama çok üzgündüler.

YENİ POLİTİKA, 9.7.1995

İSTANBUL/Y.P.

Nesin Borsası Kazandırıyor

İSTANBUL (Yeni Sayfa)- Geçtiğimiz perşembe günü Çeşme'de, kaldığı otel odasında ölen ateist yazar Aziz Nesin, ölümünden sonra da sol yayınevleri ve sol medyaya hatırı sayılır, maddî kazançlar sağlıyor. Ölümün sonuçları, maddî değerlerle ifade edilemez; ancak, sol görüşlü yazarın sağlığında en büyük destekçileri olan bazı yayınevleri ve gazeteler, Nesin'in vasiyetine aykırı olarak kazanıyorlar, kazanmayı da sürdürecektir. Sol görüşlü ünlü yazar, ölümünden sonra gazetelere vefat ilanı verilmemesi vasiyet etmişti.

Önceki gün, sayfalarına vefat ilanı almayacağını açıklayan Cumhuriyet Gazetesi, dün Nesin'in vefat ilanlarından onlarcasını sayfalarına taşıdı. Cumhuriyet Gazetesi, yıllarca yazarlığını yapan ve 1993 yılının 24 Ocak'ında arabasına konan bombanın patlaması sonucu hayatını kaybeden Uğur Mumcu'nun vefat ilanları ile de milyarlarca lira tutarında gelir elde etmişti. Bu dönemde, bir maddî kriz içerisinde olan Cumhuriyet'in, ilanlarla belini doğrulttuğu haberleri gazetelerde yer almıştı.

Aynı Cumhuriyet Gazetesi, Aziz Nesin'in vasiyetine aykırı olmasına ve ilan almayacağını açıklamasına rağmen, toplandığında sayfalarla ifade edilecek vefat ilanları aldı.

AD YAYINCILIK'IN UYANIKLIĞI

Kendi ifadesi ile 110, medyada yer aldığı kadarıyla 90 esere imza atan Nesin'in kitapları, toplam 3 milyon adet satmış. AD Yayıncılık tarafından basılan eserlerle birlikte Nesin'in tüm kitaplarının hangi yayınevleri tarafından basıldığını bir haberinde veren Hürriyet Gazetesi, Aydın Doğan Yayıncılık (AD Yayıncılık)ın reklamını yapmayı ihmal etmedi. Ne de olsa Aydın Doğan, Hürriyet'in de sahibiydi. Önceki günkü bu haberle, AD Yayıncılık'ın bastığı Aziz Nesin yapıtlarının prim yapması hesaba katılmıştı. Tıpkı, Uğur Mumcu'nun eserlerinin de yazarın ölümünden sonra yapılan tanıtımla yüzbinler satması gibi.

Nesin de ölümünden sonra kazandırmayı sürdürecektir. Ama, Nesin'e sağlığında destek vermeleriyle dikkat çeken, bu kazanan kesim, sürekli arka çıktıkları Nesin'i arkadan vuruyor. Nesin'in vasiyeti, yine Nesinseverler tarafından çiğneniyor.

YENİ SAYFA, 9.7.1995

TRT'nin büyük ayıbı

Aziz Nesin'in öldüğü gün... Akşam üzeri TRT 1'in haberlerinden ayırtı öğrenmeye çalışıyorum. Ölüm haberi beşinci-altıncı sırada veriliyor, özetlerde... Haberin kendisi ise tam bir protokol haberciliği usulü, önce Süleyman Demirel, sonra başbakan, sonra diğer bakanlar ve hepsi bittikten sonra da, nihayet büyük ustanın ölüm haberi ve kimi detaylar... Bilmiyorum, saat 8 haberlerinde durum değişti mi... Ama hiç sanmam...

Bakın bir şeyde anlaşılsın. Özel kanalların her yaptığını baştacı edenlerden değiliz. Tersine son dönemde, özellikle kültür ve sanat konularında TRT'nin hemen hemen tek başına önemli işler yaptığını görürüz, söylüyoruz, zaman zaman da yazmaya çalışıyoruz...

Ama bu habercilik anlayışıyla TRT'nin bir yerlere gitmesi mümkün değil. TRT bu protokol haberciliği anlayışıyla, hep devlet televizyonu olarak kalır. Ve Aziz Nesin'in ölümünü ilk haber olarak veremediği süreçte, hiçbir zaman, tekrar ediyorum, hiçbir zaman halkın televizyonu olamaz.

TRT Genel Müdürlüğü'nün değişeceği söylentilerinin yaygınlaştığı şu günlerde, bundan sonra gelmesi olası genel müdürlere naçizane küçük bir tavsiyem var. Habercilik konusunda hükümetten öncelikle bir açık çek alsınlar... Ve ne yapıp edip TRT'yi bu protokol haberciliği belasından kurtarsınlar. Yoksa bu kurumun yapmakta olduğu tüm diğer olumlu işler ve çabalar da boşa gidiyor ve gidecek... Ve TRT ağızyla kuş tutsa çağdaş bir TV kurumu haline gelemeyecek...

YENİ YÜZYIL, 9.7.1995

Aziz Nesin haklıymış

■ Televizyondaki iki ayrı "**şaka**" programında kameraya yakalanan kurbanlar "**Türk halkının yüzde 60'ı aptaldır**" diyen merhum Nesin'i haklı çıkardı!

Cuma gecesi Rasim Öztekin'in Kanal D'de sunduğu "**Yakaladık Şakaladık**" programında "**sarhoş trafik polisi**" rolüne giren oyuncu, karayolunda "**alkol kontrolü**"ne çıktı. Sarhoş sahte polis, çevirdiği sü-rücülere "**tek ayak üstünde durma**", "**şınay çekme**" cezaları yazdı. Süzme saf bir şoföre "**diline acı biber sürme**" cezası bile verdi. Kuzu gibi her denileni yapan sürcü acı biberi zorla ısıtırken ekran başındaki-ler bu denli saflık karşısında Aziz Nesin'in yorumunu ibretle hatırladı.

Yine aynı gece Show TV'de yayınlanan "**Şakamatık**" programı da tam Aziz Nesin'likti. Berna Laçın'ın sunduğu programda muhabirler "**sokak röportajı**" yaparken halka mikrofona yerine "**pırasa**" uzattılar. Vatandaşlar hiç farkına varmadan "pırasa"ya konuştular. İyice saf bir hanım ise muhabirin pırasayı ısırdıktan sonra kendisine tekrar uzatma-sından sonra bile "**garipliği**" fark etmeyip, konuşmasını sürdürdü. Te-levizyon izleyenler bir yandan kahkahalarla gülerken bir yandan da de-rin derin düşündüler.

BUGÜN, 10.7.1995

Nesin'in odasında Atatürk ve Che

Aziz Nesin'in vasiyeti üzerine bahçesinde toprağa verildiği Çatalca'daki Nesin Vakfı, bugün de ziyaretçi akınına uğradı. Ünlü yazarın ölümüyle boşalan Nesin Vakfı Yönetim Kurulu üyeliğine oğlu **Ali Nesin** seçildi. Matematikçi **Ali Nesin**'in vakıfta yönetmen olarak olarak çalışacağı, ünlü yazarın özel odasının da müze yapılacağı açıklandı.

CHE VE ATATÜRK YAN YANA

Ünlü mizah ustası Nesin'in odasında Bolivya doğumlu olan ve daha sonra Castro ile birlikte Kûba devrimini gerçekleştiren ünlü devrimci **Ernesto 'Che' Guevara** ile **Atatürk**'ün fotoğraflarının duvarda yanyana asılı olduğu görüldü.

Nesin Vakfı Yönetim Kurulu, **Aziz Nesin**'in ölümünden sonra ikinci toplantısını bugün öğleden sonra yaptı. Toplantıda, babasının ölümüyle boşalan üyeliğe 38 yaşındaki **Ali Nesin** getirildi. Toplantıdan sonra vakıf binasının altıncı katında bulunan Nesin'in özel odası açıldı. **Ali Nesin**, odanın Yönetim Kurulu kararıyla açıldığını belirterek şöyle dedi:

"Vasiyeti gereği yakılacak dosyalar var. Aziz Bey'in kadın arkadaşlarına yazdığı mektuplar ve diğer belgeler sahiplerine teslim edilecek. Bunun için yönetim kurulundan 2 kişi görevlendirildi. Üzerindeki adreslere teslim edilecek."

Çatalca'daki Nesin Vakfı, bugün de ünlü yazarın sevenlerinin akınına uğradı. Vakıf yöneticileri, gelen ziyaretçilerin bazılarıyla çok kısa görüşmeler yaptı. Vakıf binasına girebilen **Aziz Nesin** hayranları, biraz olsun teselli bulurken, içeri giremeyenler kapıdan bakmakla yetindi.

Sanatçiya Osmanlıca Övgü

Aziz Nesin, odasının duvarlarına, iki "hat levhası" asmıştı. Arap harfleriyle ve "Tallık" adı verilen İran stilinde Osmanlıca yazılmış olan hatlarda, iki şiir yer alıyor ve sanatla sanatçıları konu ediyor. Solda "O tek olarak yaratılmış olan şair, dünyaya sanki bu kitabı yazması için gelmiş gibidir" demek olan "Gelmişdir o şair-i yegâne/Güya bu kitab için cihane" sözleri okunuyor. Diğer levhada ise "Ehl-i san'at gıpta etmez kimsenin İkbaline/Mal-i Karun'a değişmez sa'yının mahsûlünü" deniyordu. Beyit, "Sanatla uğraşan kişi, hiç kimsenin yükselmesini kıskanmaz ve çabasından aldığı ürünü, Karun'un hazinelerine bile değişmez" anlamına geliyor.

HÜRRİYET 10.7.1995

Aziz Nesin'in gizli sevgilisi

HÜLYA ÜNLÜ

Aziz Nesin'in çalışma odası ve yatak odası oğlu Ali Nesin tarafından dün açıldı. Aziz Nesin'in son kez girdiği gibi bırakılan ve hiçbir şeye el sürülmeyen yatak odasındaki yatağının başucunda bulunan bir kadın resmi dikkat çekti. Ali Nesin fotoğraftaki kadının annesi olup olmadığını soran gazetecilere, **"Babamın sevgilisiydi"** yanıtını verdi.

Nesin'in bir süre önce, öldükten sonra iletilmek üzere, içinde sevgililerine yazdığı mektupların, resimlerin, otobüs biletlerinin, güncelerin, hediyelerin bulunduğu dosyalar hazırladığını söyleyen oğlu Ali Nesin, şöyle devam etti:

"Bugün tüm günümüzü bu dosyaları hazırlamak için geçirdik. Şu anda yaşayan sevgililerinin adreslerini tespit ediyoruz. Bu tespitlen sonra tek tek bu dosyaları onların ellerine ulaştıracakız. Babam vasiyetinde bazı dosyaları yakmamızı istemiş. Sevgilileri arasında ölmüş olanlara ait dosyaları babamın vasiyetinde belirttiği gibi yakacağız."

Bu arada ünlü yazarın mezar yerinin vasiyetine uygun olarak anlaşılmayacak şekilde düzenlenmesi Vakıf'ta kalan çocukları tarafından biraz buruk karşılanıyor. Aziz Nesin'in mezar yerini bilmediklerini söyleyen çocuklar, **"Aziz Dede bizlerin mezarının üzerinde koşmamızı istemişti ama üzerine basarsınız endişesi ile şu anda kazılan yerlerde fazla gezmiyoruz"** diyorlar.

MEYDAN, 10.7.1995

Aziz Nesin özel...

ÜMRAN AVCI-ÇAĞLAYAN BİLGİN

İSTANBUL/ÇEŞME- Aziz Nesin'in ölümünün ardından Nesin Vakfı'nın başına geçen oğlu matematik profesörü **Ali Nesin**, babasının tüm projelerini sürdüreceğini ve iki çalışma odasının müzeye dönüştürüleceğini söyledi.

Nesin Vakfı Yönetim Kurulu, yazarın vasiyetinde de isteği gibi "durum değerlendirmesi yapmak ve Aziz Nesin'in başladığı projeleri gözden geçirmek" amacıyla dün olağanüstü toplandı.

Toplantı sonrası **Ali Nesin**, yönetim kurulunun, kendisinin "Vakıf Yönetmeni" olarak görev yapmasına karar verdiğini bildirdi.

Vakıfla ilgili tüm işlerden sorumlu olacağını anlatan **Ali Nesin**, ilk olarak vakıftaki 32 çocuk için bir yüzme havuzu yaptıracağını belirtti.

İki çalışma odası da müze haline getirilecek. **Aziz Nesin**'in sevgilerine ait olan dosyalar, vasiyeti üzerine sahiplerine postalanacak; kime ait olduğu belirlenemeyen dosyalar yakılacak. Dosyalarda **Nesin**'in sevgililerine ait mektuplar, fotoğraf, küçük hediyeler, uçak biletleri ve bazı güncelerin bulunduğu öğrenildi.

Babasının vasiyetinde kurulmasını istediği ve birlikte tasarladıkları "**Matematik Enstitüsü**"nü gerçekleştirmek amacıyla da çalışacağını bildiren **Ali Nesin**, Matematik Enstitüsü'nün Nesin Vakfı içinde kurulmayacağını, bunun için yeni bir yer bulunacağını anlattı.

Oteldeki Odası Müze Olacak

Aziz Nesin'in, kalp krizi geçirerek yaşamını yitirdiği Clup Kardias Otel'in 6101 No'lu odası müzeye dönüştürülecek. Otelin Genel Koordinatörü **Mehmet Eser Şunlar**ı söyledi: "Sanatçının kaldığı odayı kimseye vermiyoruz. Odada sanatçının son kullandığı çatal, bıçak ve tabak gibi eşyaları da sergileyeceğiz. Ayrıca odaya bir kütüphane yaptırarak sanatçının bütün kitaplarını koyacağız. Kaldığı bu bungalov tipli odaya sanatçının adını vereceğiz."

Nesin'in otellerinde ölmesinin kendileri açısından hem şans, hem de şansızlık olduğunu savunan Eser sözlerini şöyle sürdürdü. "Sanatçının geçmişten günümüze kadarki bütün eserlerinin yanı sıra gazetelerdeki yazıları, son Sivas olaylarıyla ilgili fotoğraflarını da sergileyeceğiz. Otelimize gelen yerli ve yabancı turistlere bu odayı göstereceğiz. Ayrıca sanatçının kitaplarını da burada sattırarak gelirini Aziz Nesin Vakfı'na bağışlayacağız."

MİLLİYET, 10.7.1995

Erguvan bu yıl Nesin'siz

SEVİNÇ YAVUZ-MUHARREM AYDIN

İstanbul- Çatalca Belediyesi tarafından bu yıl dördüncüsü düzenlenen geleneksel Erguvan Şenlikleri bu yıl Aziz Nesin'in yokluğu nedeniyle buruk geçti. Dün sona eren şenlik boyunca ilçe halkı, müzik, bale, şir, folklor, tiyatro dolu 3 gün yaşadı. Çatalca Belediye Başkanı İ. Fırat Aykut, adı Çatalca'yla özdeşleşen Aziz Nesin'e sonsuza kadar sahip çıkacaklarını söyledi.

Çatalcalılar'ın daha önceki yıllarda, bir bayram havası içinde kutladıkları Erguvan Şenlikleri'ne bu yıl hüznü düştü. Bunun nedeni ise Aziz Nesin'in ani vefatıydı. Şenlik düzenleme komitesi Nesin'e sevgi adına şenlikleri iptal etmeye karar verdi. Ancak Aziz Nesin'in çocukları, "**Babamız hayatta olsaydı, böyle bir şey yapılmasını istemezdi**" diyerek şenliğin yapılmasını istedi.

Çatalca Belediye Başkanı İ. Fırat Aykut, açılış kokteylinde, "**Çatalca'ya bir üniversite kurulmasını hayal ederdik ve bunun ilçemize getireceklerini üniversiteden önce ve üniversiteden sonra diye tanımlardık. Ama bugün şunu çok iyi bilmemiz gerekiyor ki, Çatalca'nın gelişimi ancak Aziz Nesin'den önce ve Aziz Nesin'den sonra Çatalca olarak tanımlanabilir**" dedi.

Nesin'in Çatalca'ya gömülmek istemesini büyük bir şans olarak nitelleyen Aykut, "**Nesin'in bu isteği bizim için şereftir. İlçemiz bugünden itibaren ülkede ve dünyada bu değerli insanla beraber anılacaktır. Bu onuru sonsuza dek taşıyacağımıza inanıyorum**" şeklinde konuştu.

Adını Boğaziçi'nde ve Çatalca'da yetişen Erguvan ağacından alan şenliği Ateş Böceği Ercan sundu. Şenlik boyunca Cumhuriyet Meydanı, Grup Baran konserine, Çatalca Yüzme Havuzu Bale gösterisine, Çatalca Kültür Merkezi insan hakları tartışmasına, Çatalca Stadi, Trakya Düğün Çalgıları Yarışması'na ve toplu sünnet şölenine sahne oldu.

Pazar Yeri'nde ise, Ortaköy El Sanatları Sergisi açıldı. Çatalcalılar, sabah saat 11.00'de başlayıp, gece yarısına kadar süren etkinliklere büyük ilgi gösterdi. Şenlik bir anlamda sanat ve kültür maratonu görünümündeydi.

Şenliğin ikinci gününde, Topuklu Çeşme'sinin önünde yapılan Şiir Akşamları etkinliği ise Aziz Nesin'in "şair" yanını daha da ön plana çıkardı. Aziz Nesin'in bazı öğrencileri **"Nesin Amcaları"** için yazdıkları şiirleri okudular. Ataol Behramoğlu, Sennur Sezer ve Nebi Dadaloğlu'nun da aralarında bulunduğu çok sayıda şair ise bir **"şiir ziyafeti"** sundular.

Çatalca Belediye Başkanı İ. Aykut Fırat, ilçedeki bir sokağa, Türkiye Yazarlar Sendikası Başkanı, şair Ataol Behramoğlu'nun adının verildiğini açıkladı. Çocukluğu Çatalca'da geçen Behramoğlu ise ilçe halkına, **"Adımın verildiği sokakta oturmak istemezdim. Çünkü adım ve soyadım çok zor yazılıyor. Size mektup göndereceklere Allah kolaylık versin!"** dedi.

Ancak Çatalcalılar, bu **"Allah kolaylık versin"** dileğini yanlış anladılar ki şiir dinletisinden sonra Çatalca Stadı'nda düzenlenen Trakya Düğün Çalgıları Yanışması'nda saatlerce göbek atıp, gerdan kıvırdılar!

YENİ YÜZYIL, 10.7.1995

Nesin Vakfı Ali Nesin'e emanet

İstanbul- Ünlü yazar Aziz Nesin'in ölümünün ardından Nesin Vakfı'nın başına yazarın büyük oğlu matematik profesörü Ali Nesin geçti. Ali Nesin, babasının başlattığı tüm projeleri devam ettireceğini ve Aziz Nesin'in çalışma odalarının müze olarak korunacağını açıkladı.

Nesin Vakfı Yönetim Kurulu, Aziz Nesin'in vasiyetinde de istediği gibi **"durum değerlendirmesi yapmak ve Aziz Nesin'in başladığı projeleri gözden geçirmek"** amacıyla dün olağanüstü toplandı.

Ali Nesin, Vakıf Yönetim Kurulu üyelerinin aldığı karar doğrultusunda, kendisinin **"Vakıf Yönetmeni"** olmasına karar verildiğini söyledi. Ali Nesin, kendisinden boşalan vakıf yönetim kurulu üyeliği için de bir kişinin seçileceğini belirtti.

"Nesin Vakfı Yönetmeni" olarak babasının projelerini gerçekleştireceğini ve vakıfla ilgili tüm işlerden sorumlu olacağını anlatan Ali Nesin, **"Babamın projelerini devam ettireceğim"** dedi.

Hayatını bundan sonra Türkiye'de geçireceğini de belirten Ali Nesin, babasının vasiyetinde istediği herşeyin yerine getirileceğini vurguladı.

İlk olarak vakıfta kalan 32 çocuk için bir yüzme havuzu yaptıracağını söyleyen Ali Nesin, **"Babam çocukların bir yüzme havuzuna sahip olmalarını istiyordu. Son gecesinde de bu projesinden dostlarına söz etmişti. Kendisi bu arzusunu gerçekleştiremedi, ama bizler çocuklar için bir yüzme havuzu yapacağız"** dedi.

Ali Nesin, vasiyette de belirtildiği gibi yönetim kurulu üyelerinin babasının ölümünden sonra ilk kez bugün iki çalışma odasına girdiğini ve bazı dosyaları düzene koymaya başladıklarını söyledi.

Ali Nesin, babasının dosyaladığı çeşitli konulardaki yazılarının, mektuplarının ve kitap dosyalarının da kendisi tarafından kitap yapılmak üzere düzenleneceğini belirtti.

Yine babasının vasiyetinde kurulmasını istediği ve birlikte tasarladıkları **"Matematik Enstitüsü"** projesini gerçekleştirmek amacıyla da çalışmalarına başlayacağını belirten Ali Nesin, Matematik Enstitüsü'nün Nesin Vakfı içinde kurulmayacağını, bunun için yeni bir yer bulunacağını söyledi.

YENİ YÜZYIL, 10.7.1995

(aa)

Tehlikeli Vakıf

ANKARA- Sağlığında sık ılık gündeme gelen Aziz Nesin, kurduğu vakıf ile ölümünden sonra da çok konuşulacağa benziyor.

Gündemlerdeki yeri **"Türkler'in yüzde 60'ı aptaldır"** sözüyle zirveye ulaşan, **"Kürtler'in yüzde 80'i aptaldır"** sözü ile ise perçinlenen Nesin, dinsiz, din düşmanı, anti-maneviyatçı, toplum karıştırıcı ve değerlerle alay eden çizgisiyle özellikle son yıllarda çok tepki almıştı. Bu yapısını genç dimağlara da yansıtma eğilimini hiç gizlemeyen ve bu amaçla kendi adına bir vakıf oluşturan Aziz Nesin'in çalışmaları, ölümünden sonra Vakıf Yönetmenliği'ne getirilen Ali Nesin'in **"Babamın yolundan gldeceğiz"** sözleri bütün dikkatleri üzerine çekti.

Vatandaşlar Tedirgin

Konu ile ilgili olarak gazetemizi arayarak sıkıntısını dile getiren çok sayıda vatandaşımız, vakıf bünyesi altındaki çocukların eğitim sistemlerinden duydukları endişeleri belirttiler.

Vatandaşlar, şu anda mevcudu 32 olan çocukların sırf kimsesizlikten orada olduklarını belirterek, **"Hepsi öksüz ve yetim olan bu çocukların ne şekilde yetiştirilecekleri meçhul değildir. Vakfın yeni yönetiminin belirlenmesi ve yönetmenliğe getirilen Aziz Nesin'in oğlu Ali Nesin'in babasının yolunda gldeceklerini açıklamasından sonra sözkonusu çocukların din düşmanı birer yobaz yapıma düşüncesi filliyata geçirilmiştir. Azız Nesin'in kendisi gibi, İnsanların inançlarıyla alay eden, değerlerine saldıran dinsiz gençlik kitlesi İstedİğİ kesindir. Bu vakıfta yetişen sahipsiz çocuklar da bu İstenen zincirin ilk halkalarıdır"** dediler.

Bu sebeple ilgili kurumlan göreve davet eden vatandaşlar, **"Devlet bir an önce görevini yaparak bu çocukların nasıl bir sistemden geçirildiğine bakmak zorundadır. Yeni kışkırtıcı Aziz Nesin'ler İstemiyoruz. Eğer devlet bu tip insanları İstemiyorsa meseleye el atmalıdır"** diye görüş bildirdiler.

Ali Nesin ne demişti?

Dinsiz yazar Aziz Nesin'in ölümünden sonra Vakıf Yönetim Kurulu Başkanlığı'na getiren Ali Nesin yaptığı ilk açıklamasında babasının en büyük arzusu olan havuz yapımına bir an önce başlanacağını ifade

ederek, "Kendisinin bıraktığı noktadan devam edeceğiz. Onun istekleri doğrultusunda çalışmalarını sürdüreceğiz. Ayrıca babamın odalarını müze haline dönüştürüp, bir de matematik enstitüsü oluşturacağız" demişti.

Bu konunun da hassasiyetle takip edilmesi ve sözkonusu enstitünün çalışmalarına dikkat edilmesinde ittifak eden vatandaşlar, "Bu olaya sessiz kalınması anlaşılamaz ve anlatılamaz bir durum meydana getirecektir. Zira o zaman kesinlikle çifte standart uygulanmış olacaktır. Diğer özel okullar devlet tarafından çok hassas bir biçimde takip edilmektedir. Özellikle yetiştirilmekte olan yeni inançsız nesiller istemiyoruz" dediler.

GÜNDÜZ, 11.7.1995

"Aziz Nesin Vakfı incelemeye alınmalı"

MURAT GAZİOĞLU

ANKARA- Büyük Birlik Partisi Genel Başkan Yardımcısı Abdurrahim Karakoç, son günlerde ülke gündemini fazlaca işgal eden Nesin'in ölümüne değinerek, Aziz Nesin Vakfı'nın incelenmeye alınması gerektiğini söyledi:

Karakoç daha sonra şunları söyledi:

"Hepimizin malumudur ki Aziz Nesin öldü. Burada onun fikirlerini tartışacak değilim. Ancak dikkat edilecek nokta, Allah (CC) iradesinin, insan iradesini ve inadını her zaman mağlup ettiğidir. İnanmayanlar, 'ölmeyeceğim' diye haykırsalar da Emr-i Hakk vaki olduğunda ebediyen susmak zorundadırlar. Evet Aziz Nesin öldü. Ardında bir yığın kitap bıraktı. Fikre olan müsamahamızdan dolayı bunları tartışmayız. Fakat Aziz Nesin Vakfı'nın incelenmeye alınmasını BBP olarak devletten talep ediyoruz."

Aziz Nesin'in hayatı boyunca ateist olduğunu her fırsatta dile getirdiğini ve vasiyette bulunarak İslam'a ters düştüğünü hatırlatan Karakoç, "Kendisi İslam düşmanı bir kimliğe sahipti. Şimdi vasiyetinin harfiyen yerine getirileceği muhakkaktır. Dini tören yapılmadı, bu bizleri ilgilendirmez. Cenazesinin gömüldüğü yer gizlendi ve titizlikler gösterildi. Bu da konumuz dışıdır. Konumuz Aziz Nesin Vakfı'nın himmet ve insafına terkedilmiş 32 tane kimsesiz ve yoksul Türk çocuğunun geleceğidir. Tişörtlerinde 'Ben Aziz Nesin'im' yazılan bu muhtaç çocukların akibeti ne olacaktır? Aziz Nesin'in vasiyeti doğrultusunda kendi fikirleriyle beslenerek hepsi de ateist mi yapılacaktır? Yani bu vakıf bir okul mu, ateistler kulübü mü?" dedi.

Vakıfca korunmaya alınan çocukların henüz reşit olmadıklarını ifade eden Genel Başkan Yardımcısı, bu yaştaki çocukların kendilerine verilen bilgileri yargılamadan tümüyle benimsediklerini belirterek, "Hele de muhtaç olurlarsa. Karnı tokluğuna günahsız çocukların dünyalarını ve ahiretlerini yanlış şekilde yönlendirmeye kimsenin hakkı olmamalı" dedi. Karakoç, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Dürüst olalım, dürüstçe karar verelim. Her vakfı kendi fikirleri doğrultusunda çocuk yetiştirirse Türkiye'nin hali ne olur? Özellikle de dini yönleri ağır basan vakıflar bahis konusu vakfı gibi tasarrufta bulunurlarsa başta medya ve devlet duruma el koymaz mı? Elbette koyar. Öyleyse Aziz Nesin Vakfı neden kontrol dışı bırakılsın? Yoksa laik düzende ateist çocuk yetiştirmek bir zaruret midir? Böyle bir uygulama beraberinde emsal teşkil ettiği cihetle çok daha rahatsız edici yeni örnekler getirir. Çifte standartlarla ne doğrular bulunur, ne de huzur. Aziz Nesin Vakfı'nda incelemeye değer pek çok husus var. Yetkilileri bu vakfı ve oradaki çocukların istikballeri için göreve çağırırken, milletin başına bela olacak yeni Aziz Nesin'lere ihtiyaç bulunmadığını belirtmek istiyorum. Biz BBP olarak 32 Türk çocuğuna sahip çıkılmasını istiyoruz."

Karakoç konuşmasını şöyle bitirdi:

"Konumuz Aziz Nesin Vakfı'nın himmet ve insafına terkedilmiş 32 tane kimsesiz ve yoksul Türk çocuğunun geleceğidir. Tişörtlerinde 'Ben Aziz Nesin'im' yazılan bu muhtaç çocukların akıbeti ne olacaktır? Aziz Nesin'in vasiyeti doğrultusunda kendi fikirleriyle beslenerek hepsi de ateist mi yapılacaktır? Yani bu vakfı bir okul mu, ateistler kulübü mü?"

GÜNDÜZ, 11.7.1995

"Babamın Projelerini Devam Ettireceğim"

Ünlü Yazar Aziz Nesin'in ölümünün ardından Nesin Vakfı'nın başına **"yönetmen"** olarak yazarın büyük oğlu matematik profesörü Ali Nesin geçti. Ali Nesin, babasının başlattığı tüm projeleri devam ettireceğini ve Aziz Nesin'in çalışma odalarının **"müze"** olarak korunacağını açıkladı.

~**"Nesin Vakfı"** Yönetim Kurulu, Aziz Nesin'in vasiyetinde de isteği gibi **"durum değerlendirmesi yapmak ve Aziz Nesin'in başladığı projeleri gözden geçirmek"** amacıyla, önceki gün olağanüstü toplandı. Ali Nesin, Vakıf Yönetim Kurulu üyelerinin aldığı karar doğrultusunda, kendisinin **"Vakıf Yönetmeni"** olarak görev yapmasına karar verildiğini bildirdi. Ali Nesin, kendisinden boşalan vakıf yönetim kurulu üyeliği için de bir kişinin seçileceğini kaydetti. **"Nesin Vakfı Yönetmeni"** olarak babasının projelerini gerçekleştireceğini ve Vakıf ile ilgili tüm işlerden sorumlu olacağını anlatan Ali Nesin, **"babamın projelerini devam ettireceğim"** dedi.

Bundan sonraki yaşamını Türkiye'de geçireceğini de belirten Ali Nesin, babasının vasiyetinde istediği herşeyin yerine getirileceğini vurguladı.

İlk işi havuz yapmak

İlk olarak Vakıf'ta kalan 32 çocuk için bir yüzme havuzu yaptıracağını söyleyen Ali Nesin, **"babam çocukların bir yüzme havuzuna sahip olmalarını istiyordu. Son gecesinde de bu projesinden dostlarına söz etmişti. Kendisi bu arzusunu gerçekleştiremedi ama bizler çocuklar için bir yüzme havuzu yapacağız"** diye konuştu.

Çalışma odaları müze olacak

Ali Nesin, vasiyette de belirtildiği gibi yönetim kurulu üyelerinin babasının ölümünden sonra ilk kez bugün iki çalışma odasına girdiklerini ve bazı dosyaları düzene koymaya başladıklarını bildirdi. Yönetim kurulu üyelerinin biri henüz tamamlanmayan binada diğeri de vakıf bahçesinin arkasındaki evin çatı katında olan iki çalışma odasının olduğu gibi korunmasına karar verdiklerini açıklayan Ali Nesin, **"bu iki çalışma**

odası da hiç bozulmadan bugünkü haliyle korunacak ve müze yapılacak" dedi. Ali Nesin, babasının dosyaladığı çeşitli konulardaki yazılarının, mektuplarının ve kitap dosyalarının da kendisi tarafından kitap yapılmak üzere düzenleneceğini bildirdi. Yine babasının vasiyetinde kurulmasını istediği ve birlikte tasarladıkları **"Matematik Enstitüsü"** projesini gerçekleştirmek amacıyla da çalışmalara başlayacağını ifade eden Ali Nesin, Matematik Enstitüsü'nün Nesin Vakfı içinde kurulmayacağını, bunun için yeni bir yerin bulunacağını kaydetti.

GLOBAL, 11.7.1995

Nesin Vakfı incelensin

ANKARA (Yeni Sayfa)- BBP Genel Başkanı Yardımcısı, Şair Abdurrahim Karakoç, dün düzenlediği basın toplantısında, Aziz Nesin Vakfı'nın incelemeye alınmasını isteyerek, burada bulunan 32 Türk çocuğunun geleceğinden şüphe duyduklarını söyledi.

Genel Başkan Yardımcısı Abdurrahim Karakoç, Aziz Nesin Vakfı'nda kalan 32 çocuğun geleceğinden duyduğu endişeyi dile getirerek, vakfın incelemeye alınmasını istedi. Karakoç konuyu Meclis'e götürceklerini söyledi.

Karakoç dün BBP Genel Merkezi'nde düzenlediği basın toplantısında Aziz Nesin Vakfı'nda kalan çocukların, geleceğinin Nesin'in mezar yerinden çok daha önemli olduğunu belirtti. Bu konuyu parti olarak Meclis'e getireceklerini kaydeden Karakoç, "Konumuz, Aziz Nesin Vakfı'nın himmet ve insafına terkedilmiş 32 tane kimsesiz ve yoksul Türk çocuğunun geleceğidir. Henüz rüştünü bile ispat etmemiş yavrulara hangi aşırı vurursanız tutar. Hele de muhtaç olurlarsa. Karın tokluğuna günahsız çocukların dünyalarını ve ahiretlerini yanlış yönde şekillendirmeye kimsenin hakkı yoktur" dedi.

YENİ SAYFA, 11.7.1995

Aziz Nesin'in çocuk cenneti

HÜLYA TOPCU

Onlar, kendilerine değer veriyor ve güveniyorlar... Onlar, üretken... Onlar, insanları seviyor...

Onlar, son günlerde tüm dikkatlerin üzerlerinde toplandığı çocuklar.

Onlar, **Aziz Nesin'in** çocukları...

Aziz Nesin'in kurduğu vakıfta; kuralın, cezanın olmadığı, herkesin sorumluluğunu bildiği bir dünyada yaşıyorlar. Kapısında '**Çocuk Cenneti**' yazan özgür bir dünyada...

Birkaç gün öncesine kadar yoğun güvenlik önlemi alınan, gazetecilerin kapısında adeta nöbet tuttuğu vakıf, eski günlerine çoktan dönmüş. Vakıftaki tüm yaşam, Aziz Nesin'in belirlediği ilkeler doğrultusunda sürüyor. Tüm çocukların odalarının duvarında asılı ilkeler. İlkeler, "**Aziz Nesin diyor ki**" diye başlıyor. "**Herkesin şımarma hakkı vardır. Vakıf çocukları, kendilerini severek değer vermeyi öğrenmeli. Burada kural yoktur...**" diye sürüyor.

Büyükler '**ölüm**'ün farkındalar. Ancak '**Aziz Amca'ları**' her zamanki gibi seyahatten dönecekmiş gibi yaşıyorlar ve küçükler duymasın diye fısıltıyla "**Onu şimdiden özledik**" diyorlar.

Yaşam biçimlerini ise "**Biz hem fakırız hem de zenginiz**" diye özetliyorlar. Onlar '**kazanırken çok fakır, harcarken çok zengin**' olduklarını söylüyorlar.

Vakıfta yaşam ortaklaşa sürüyor. Günlük görev bölümü çerçevesinde kimi çocuklar temizlik yapıyor, kimi koyunları besliyor, kimi gübre topluyor... Herkes işbölümüne uymada disiplinli davranıyor. İşler bittiğinde ise bazısı ders çalışıyor, bazısı top, satranç oynuyor, bazısı da bisiklete binmeyi öğreniyor, kitap okuyor. En çok da Aziz Nesin'in kitapları okunuyor.

Alıştığımız dışında başlarında onları yöneten, onlara yasaklar koyan büyükler yok. Vakıfta yönetici **Ruşen Uluşoy**'un dışında bir ahçı ve iki genel hizmet görevlisi bulunuyor. Ancak bu büyükler de çocuklar gibi sadece kendi işleriyle ilgileniyorlar. Kısacası vakıfta yaşam, '**kendiliğinden**' akıp gidiyor.

Bu yıl lise ikinci sınıfa başlayacak olan **Emine**, son yıllarda gözleri rahatsız olduğu için Aziz Nesin'e tüm çocukların yardımcı olmaya çalıştıklarını anlatıyor.

"Her akşam büyük küçük hepimize şeker verirdi. Çok sevinirdik. Gün boyu kendisine yardım ettiğimiz için bize ödül gibi gelirdi."

Yılbaşı, bayram gibi önemli günlerde ise vakıfta yaşamın çok daha heyecanlı olduğunu anlatıyor çocuklar. Yurtdışında çocuklara bir sürü hediye getiren Aziz Nesin, genellikle bunları özel günlere saklamış. 2.5 yıl öncesine kadar tüm hediyeleri kendi elleriyle paketlemiş. Ancak son yıllarda paketleme işine büyükler de yardımcı olmaya başlamışlar. Hediyelerin sahipleri kurayla belirlenirmiş. Ama her nasılsa, **'herkese istediği hediye'** çıkarmış.

Çocuklar en çok Aziz Amcalarının **"Okuyun, okuyun, okuyun"** sözlerini hatırlıyorlar. Ve onu hep çalışırken hatırlıyorlar.

"Aziz Amca, sürekli çalışırdı. Gözleri iy görmeydi, ama yine de yazı yazardı. Çok erken kalkardı. Biz 09.00'da kalkıyorsak o, 06.00'da kalkardı. Hiçbir şey yapmasa sinekleri öldürürdü. Kurbağa ve bülbül sesini çok severdi. Biz bülbülü hiç göremedik, sadece sesini duyduk. Bir gün odasına girmiştik. Kendi kendine konuşuyordu. Bir de baktık ki kurbağalara dönmüş 'Yeter artık, susun da çalışayım' diyor. Çok gülmüştük."

Onlar, Aziz Nesin'in çocukları. Her biri, **"Ben Aziz Nesin"** diyen çocuklar.

Vakfın Amacı

Aziz Nesin Vakfı, 1972 yılında kuruldu. Vakıfta yaşları 6 ile 24 arasında değişen 32 çocuk ve genç bulunuyor. Vakfın amacı ise her yıl 4 çocuğu daha bünyelerine almak. İlkokul çağında vakfa alınan çocuklarda aranan özellik sadece ekonomik durumunun kötü olması. Vakfa girebilmek için çocuğun kendisi, ailesi veya yakınlarının başvurusu yeterli. Vakfın kurulduğu günden bu yana 100 çocuk yetiştirildi. Vakfın gelirleri ise **Aziz Nesin**'in kitaplarının satışından ve bağışlardan elde ediliyor. Aziz Nesin'in ölümü üzerine vakfın başkanlığına **Ali Nesin** getirildi. Yönetim Kurulu üyeleri ise şu isimlerden oluşuyor: **Şinasi Acar, Gülten Dayıoğlu, İsmail Arman Onaran, Oralp Basım, Fırat Aykut, Nüzhet Ak**. Vakıf yönetecileri, bağışların, Ziraat Bankası Kadıköy Sela-miçeşme Şubesi 4566 No'lu hesaba yatırılabilceğini bildirdiler.

CUMHURİYET, 13.7.1995

Aziz Nesin, Mersin'de Okuyucularıyla Buluşamadı

ŞÜKRÜ KAPLAN

MERSİN- Aziz Nesin ölmeseydi, belki de önümüzdeki günlerde Mersinli okurlarıyla Dilan Kitabevi'nde buluşacaktı. Çünkü öyle sözleşmişlerdi Dilan Kitabevi sahibi Nihat Polat'la. Büyük Usta, Nihat Polat'a yazdığı mektupta, 21-23 Temmuz günleri boş olduğunu, kitaplarını imzalamak için Mersin'e gelebileceğini belirtiyordu. Kısmet olmadı. Gelseydi eğer, Mersin'den Adana'ya gideceklerdi. Yine gençler toplanacaktı Aziz Hoca'nın çevresine, saracaklardı etrafını. Kimisi başından geçenleri anlatacaktı yazması için, kimisi de derdini dökecekti. Kitaplarını imzalatabilmek için Aziz Nesin'in oturduğu masanın önünde uzun kuyruklar oluşturacaklardı.

Ama olmadı. Ömrü yetmedi Hocam'ın. Biliyorum gelecekti. Söz vermişti çünkü. O sözünde durmayan insanlardan değildi. Onun ağzından söz bir defa çıkardı. İşte Aziz Nesin'in 5.6.1995 günü Dilan Kitabevi sahibi Nihat Polat'a yazdığı, belki de son mektup: **"Sevgili Nihat Polat, ancak temmuz ayının 21-22 günleri boşum. O günlerde yada daha sonraki cuma ve cumartesi günlerinde imza için kitabevinize gelebilirim. Gezilerime sekreterimle birlikte gelmekteyim. Lütfen durumu bana bildiriniz. Selamlar eder, başarılar dilerim."**

Yazar Aziz Nesin'le Ankara'daki son Kitap Fuarı'nda konuştuklarını ve kendisini Mersin'e davet ettiğini belirten Nihat Polat, Nesin'in bu konuşma sırasında kendisine **"Elbette olur. Seve seve gelirim. Ancak randevu defterine bakmam gerekir. Size daha sonra mektupla bildiririm."** dediğini ve bu mektubu 5 Haziran 1995 tarihinde yazdığını ifade ediyor, Polat. Aziz Nesin'i Mersin'de son kez de olsa okurlarıyla buluşturamamanın üzüntüsünü yaşıyor.

Aziz Nesin'in kendisine yazdığı bu mektubu da ölümünün ertesi günü çerçevelettirerek kitabevinin başköşesine asıyor.

SİYAH BEYAZ, 13.7.1995

Türkiye'ye Avrupa'dan başsağlığı

Avrupa Parlamentosu Genel Kurul toplantılarında yazar **Aziz Nesin**'in ölümü nedeniyle Türk halkına ve ailesine başsağlığı dilenmesi istendi.

Genel Kurul toplantılarında söz alan Yunan Parlamenterler **Vassilis Efremidis**, **Aziz Nesin**'in kişiliği ve eserlerini öven bir konuşma yaptı. Efremidis, **Aziz Nesin**'in Türkiye-Yunanistan dostluğu için özel çaba sarfettiğine dikkat çekti.

Efremidis, **Aziz Nesin**'in görüşleri yüzünden köktendincilerin hedefi haline geldiğini ve Balkan ülkelerindeki çatışmaların sona ermesi için özel çaba gösterdiğini belirtti.

Efremidis, "dostluk dünyasının önemli kaybı" olarak nitelendirdiği Nesin için Avrupa Parlamentosu'nun başsağlığı mesajı göndermesini teklif etti. Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu üyesi olan Yunan parlamenterin bu teklifi, Avrupa Parlamentosu Başkanı **Klaus Hahn** tarafından olumlu karşılandı.

TAKVİM, 13.7.1995

Her Eve Nesin Kitabı

Aziz Nesin'in kitapları aydınlardan ödünç toplanarak Mersin'de, işçi kesimine ve pilot mahallelere dağıtılacak.

DİSK'e bağlı Genel-İş Sendikası Mersin Şubesi, geçtiğimiz hafta yaşamını yitiren Aziz Nesin anısına "**Her Eve Aziz Nesin**" kampanyası başlattı.

Aziz Nesin'in kitaplarının, başta işçi kesimi olmak üzere, kentin her mahallesine ulaştırılıp okutulması hedefleniyor. Genel-İş Sendikası Mersin Şube Başkanı Ethem Karakoyan ile Şube Sekreteri Salih Bilgen, Aziz Nesin kitabının her eve girmesi okunması için kampanya başlattı.

Kampanyanın aydınlardan toplanan kitaplarla gerçekleşeceğine işaret eden Karakoyan ve Bilgen şunları söyledi: Yaşamı boyunca doğruları savunan Aziz Nesin için bizlerin de bir şeyler yapması gerektiğini düşündük. Bunun da anma gibi etkinlikler yerine, gerçekçi bir kampanya ile gündeme getirmeyi kararlaştırdık. Evinde Aziz Nesin kitabı bulunan aydınlardan, raflarda bulunan Aziz Nesin kitaplarını sendikamıza ödünç vermelerini istiyoruz. Bu kitapları başta işçi kesimi olmak üzere, Aziz Nesin kitabı okumamış kişilere ulaştıracamız. Kitaplar işçi kesiminin yanı sıra, seçilecek pilot mahallelerde dağıtılacak.

Evinde Aziz Nesin kitabı bulunan bütün aydınları, bu anlamlı kampanyaya katılmaya davet ediyoruz. Kitaplar kampanyanın ardından tekrar sahiplerine ulaştırılacak.

EVRENSEL, 14.7.1995

Aziz Nesin'in davası sürecektir

ANKARA (SiyahBeyaz)- Yaşamını yitiren ünlü yazar Aziz Nesin'in kendisine "hain, hırsız ve zimmetçi" diyerek hakaret ettiği gerekçeyle yazar Ergun Göze'yle yazının yer aldığı Türkiye gazetesi aleyhine açtığı 20 milyon liralık tazminat davasına devam edildi. Avukat Devocioğlu, duruşmadan sonra yaptığı açıklamada Yargıtay'ın ölen kişilerin açtıkları davaların mirasçıları vazgeçse de avukatları tarafından izlenilmesine olanak tanıyan kararı bulunduğunu hatırlattı. Devocioğlu, "Sayın Nesin'in oğullarıyla görüşeceğim. Davayı büyük olasılıkla sürdürme kararı vereceklerdir. Kaldı ki onlar istemese de benim buna izin vermem, ona yapılan hakaretlerin yanıtsız kalmasına seyirci kalmam söz konusu olamaz bu davayı mutlaka takip ederiz" dedi. Nesin'in toplumdan alacaklı olduğunu belirten avukat Devocioğlu "ona bu borcumuzu mutlaka ödemeliyiz. Bu dava bu açıdan önemli yoksa alınacak tazminatın hiçbir önemi yok. Nesin'in hakkının mahkeme kararıyla teslim edilmesi lazım" diye konuştu.

Ünlü yazar Aziz Nesin'in ön yazısında kendisine zimmetçi ve hırsız diyen gazeteci Ergun Göze'yle yazısının yer aldığı Türkiye gazetesi aleyhine 20 milyon liralık tazminat davası açmıştı. Davayı görüşen 17. Asliye Hukuk Mahkemesi, Göze'ye Aziz Nesin'e hakaret ettiği gerekçeyle 10 milyon lira tazminat ödemeye mahkum etmişti. Ancak Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesi, Nesin'in Anayasa'da belirtilen yazılı görüşlere aykırı düşünceleri bulunduğundan hareketle kendisine ağır sözlerle eleştiriler yapılabileceğini dava konusu sözlerin bu nedenle hakaret değil, "dokundurma" olarak kabul edilerek davanın reddedilmesini istemişti. Mahkeme de buna uyarak Nesin'in tazminat istemini reddetmişti.

Bu karar da Nesin tarafından temyiz edilmişti. Yargıtay'ın aynı dairesi, bu kez kararla ilgili usul eksikliklerini gerekçe göstererek ret kararını bozmuş ve davanın yeniden görülmesini kararlaştırmıştı.

Nesin, son duruşmada yaptığı savunmada, gerekçeli kararlarındaki kendisinin topluma kazandırılması gibi tanımlara yer veren yargıçları ağır dille eleştirmişti.

SİYAH BEYAZ, 14.7.1995

'Aziz Nesin bir başkaldırıdır'

Yazar Aziz Nesin, İşçi Partisi İzmir İl Örgütü'nce düzenlenen toplantıyla anıldı. Nesin'i "**Çağdaş bir Nasrettin Hoca**" olarak nitelendiren Dr. Alparslan Berktaş, "**Aziz Nesin bir başkaldırı, bir onurdur. Aklın ve insanlığın başkaldırısıdır. Türk toplumunun onurunu bir lokomotif gibi taşımıştır**" dedi.

Toplantıyı yöneten **Adil Arslan**, bir süre önce yaşamlarını yitiren Aziz Nesin ve **Mehmet Ali Aybar**'ın Türkiye'nin bağımsızlık, demokrasi ve aydınlanma mücadelesini simgelediğini belirterek, bu mirasın gelecek kuşaklara aktarılması gerektiğini söyledi. Temmuz ayının Türk solu için bir yaprak dökümü olduğunu belirten Dr. Berktaş, "**Önce Sivas'ta 37 insan yakıldı. İki gün sonra kahrından Rıfaz İlgaz öldü. İki yıl sonra Aziz Nesin'i yitirdik. Şimdi de Mehmet Ali Aybar öldü. Ancak, bu topraklar, bu insanları çıkarabildiyse eğer, yerine yenilerini yetiştirecektir**" diye konuştu.

Aziz Nesin'le ilgili anılarını anlatan Dr. Berktaş, "**Nesin üç Türk büyüğü olarak Atatürk, Nâzım Hikmet ve Nasrettin Hoca'yı göstermişti. Acaba, Aziz Nesin de çağdaş bir Nasrettin Hoca ve bir düşün adamı olarak, bu isimlere eklenemez mi? Onun kendisi bir mizahtı. Yaşamıyla mizahı ayırmak mümkün değildi. Aziz Nesin'e bir borcumuz varsa eğer bunu, söylenen yalanları sahiplerinin yüzüne vurarak ödeyebiliriz ancak**" dedi. Aziz Nesin'in dünyaca tanınan çok yönlü bir yazar olduğuna dikkat çeken İşçi Partisi İzmir İl Başkanı Ali Karşılayan da duygularını şöyle dile getirdi: "**O, yalnız kitaplarını yazmakla yetinmeyen, tek başına bir parti gibi 12 Eylül faşizmiyle doğrudan mücadele etmiş bir aydıdı. Türkiye'nin sorunlarını çok iyi saptayan dürüst bir aydın olarak, 1950'lerde bile emperyalizm olgusunu kavramıştı. Aziz Nesin, ayakları Türkiye topraklarında olan, yüzde 60'ı aptal dediği bu halkı aslında çok seven ve onlar için yaşamını tüketen biriydi.**"

Aziz Nesin'in yalnız Türkiye'nin değil, tüm dünyanın yazarı olduğunu belirten İzmir Barosu Başkanı **Kasım Sönmez** ise şunları söyledi: "**O, akıllı, kişiliği, insanı kurtarmak istegindeydi. Demokrasi için kendi kişiliğini de aşarak mücadele etmişti. Son derece yiğit, gerçek bir demokrat, kendini eleştiren ve her zaman için doğrunun peşinde koşan biriydi.**"

Daha sonra konuşan Yazar Hidayet Karakuş, Nesin'in öykülerinden bazılarını anlatarak izleyenleri güldürdü. Aziz Nesin'in Türk insanını çok iyi tanıdığını vurgulayan Karakuş, "Onun, insanın doğasında var olan edilgenliği yıkıp karşı çıkma özelliği vardı. Eserlerinde çok yalın bir dil kullanıyordu. Yalnız düşüncesi berrak ve aydınlık olan insanlar, yalın ve güzel konuşur. O, bir aydın olarak yaşamı boyunca halkı aydınlatma görevini yerine getirmiştir" diye konuştu.

Toplantının sonunda tekrar söz alan Dr. Alparslan Berktaş, 12 Eylül rejimine karşı ilk çıkışı "**Aydınlar Dilekçesi**"yle Aziz Nesin'in başlattığını, ancak Türkiye'nin hâlâ bu anayasadan kurtulamadığını belirtti.

CUMHURİYET, 15.7.1995

Acaba.. Nesin şimdi ne yapıyor

SADIK KAHRAMAN

Dinsizliği kendisine şiar edinmiş olan bir isim, yazar ve mizahçı.. aynı zamanda doğup büyüdüğü ve kendisini ünlendiren, maksimum bir şekilde **"seni isim sahibi yapan bu kadirşinas toplumun aptal olduğunu söyleyen bir insandın"**.. Aziz söyle, şimdi yattığın yerde nasılsın söyle, şimdi sen Nesin?

Bu canı, tamamlayıcı bütün uzuvlarımızla bize bahşeden cenab-ı hak seni aramızdan çekip şimdi sigaya aldı. Merak etme orada dünyada cevaplayamadığın sorularına muhatap bulacaksın, işte... asıl şimdi hayatın başladı, orada senin şaklabanların da yok artık, eyyamcılarının da. Dünyadan gürültülü bir şekilde ayrılmayı elbette hep düşünmüşsündür yalnız senin istediğin ölüm şekli olmadı belki de ona yaşıyorsundur şimdi... Sen 80 yaşın verdiği bunaklıktan, hep müslümanların seni öldürüp kendini kahraman yaptırmak istedin, sonra da putların dikilip Fırvunlar gibi yaşamak istedin olmadı... Düşüncene kimse itibar etmedi hani bir tabir vardır ya Nesin, **"Doktor senin için zararsız dedi... ne konuşursan konuş"** işte senin durumun müslümanların nazarında hep öyle oldu. Aziz Mehmet Nusret Efendi (!).. hesaplarını yaptığın ve fütursuzca ifade ettiğin bu sağduyu sahibi milletin yüzde doksan beşi müslüman olduğu halde aptallıkla, gericilikle suçladın ve üstüne üstlük inançlarıyla alay ettiğin bir toplumun herhangi bir ferdi tarafından öldürülmek ve öldürüldükten sonra yine Nesin ağıtları yaktırmaktı. Ama unuttuğun bir şey vardı O'da Allah'ın da bir hesabı olduğu.

Azrail (a.s.) geldiği vakit sana amellerinin karşılığı olan yerini gösterdiği an belki son anda tövbe etmek isterdin ama iş işten geçmişti değil mi Bay Nesin? Şimdi dünyadan ebedi dünyaya gittin artık bu güne kadar yaptığın **amelle (işle)** baş başasın.. Senin hakkında bildiğimiz bir tek mühim bir şey var, o da inançsız oluşun.. Nesin sen Üstad Necip Fazıl'ın dediği gibi **sen kuduz bir kafirdin**, pis düşüncelerini hep ahde vefa sahibi insanlara bulaştırmak istedin ama bu millet senin gibi köhnemiş suratlıların ve vicdanlıların sözüne itibar etmedi. Aslında sen korkulacak biri değildin, amma **"Yurtta Sulh Cihanda Sulh"** sözünü kabul etmiş bu ülkenin bürokrasisi Bakanlar Kurulu kararıyla senin kadavra bile kabul edilmeyen çürük cesedini vakıf bahçesine gömme kararını hemen imzalayıverdi.

Bu Nesin molozunu defettikten sonra saadete gelerek birkaç cümle ifade eylemek lazım **'Beyler, ağalar, çöken bir rejim canlanmaz, kırılan vazo eski halini almaz, bunu sizler bal gibi biliyorsunuz.'** Yazımın başında da belirttiğim gibi, Nesin, acaba şu anda ne yapıyorsun? Ben Allah (c.c)'a ve öldükten sonra dirileceğime, yani Amentü'ye inandığım için senin nasıl hesap verdiğini tahmin ediyorum, ancak şu arkandan gelenler günaha ısrar etmezler inşallah, ölmeden önce tevbeyi nasuh ederler de.. **O şiddetli kabir azabına düçar olmazlar. Nesin adayları Nesin gitti. Gelin siz de onun gibi mundar gitmeyin...** Bunu niye söylüyorum, çünkü İslâm dini hoşgörü, kardeşlik, sevgi ve saygı dinidir. Biz herkesin görüşüne saygılıyız ancak dinimize küfreden babamız dahi olsa hoşgörü göstermek bizim için ölümdür. Ebubekir (r.a.) dediği gibi **"Yarabbi benim vücudumu öyle bir büyütl ki Cehennemî kaplasın da hiç kimseye yer kalmasın"** İşte biz öyle bir şerefli dinin, merhametli bir Peygamberin ümmetiyiz. Gelin şu bağnazlığınızdan kurtulun. Sonradan pişman olacağınız düşüncenizden vazgeçin Ebu Cehil'lerin Ebu Leheblerin soysuz soyunu yürütmek yerine gelin Efendimiz Muhammed Mustafa (a.s.)'ın şefaatine kavuşun, diyor ve tüm insanlığa şerefli geçecek günler diliyor sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

GÜNDÜZ, 15.7.1995

Veda polemîği

NAZIM ALPMAN

Aziz Nesin, yaşamı boyunca tartışmaların içinde yer aldı, sözleri ve eylemleriyle eleştiri oklarına hedef oldu. Ancak **Aziz Nesin** adı üzerinden yapılan polemikler ölümüyle bile sona ermedi.

Son olarak Demokrat Türkiye adlı derginin haziranda yayınlanan ilk sayısına yazdığı "**Türkiye'nin insanları**" başlıklı makalesinde ülkemizde bir kültür mozağının oluşmadığını ileri sürünce, eski Milli Birlik Komitesi üyesi ve araştırmacı Muzaffer Özdağ yazara yanıt verdi:

TORNİSTAN

Nesin, yazısına **Nazım Hikmet**'in Davet şiirinin dizeleriyle başlıyor. Sonra bu şiire kendince bir "**tornistan**" yapıp şöyle diyor:

"Soluk soluğa kaçıp kurtulmak için karanlıktan/Bir avucu ile Avrupa'nın yakasına yapışan/Bu insanlar, insanlar, bizim..."

Nesin, şöyle devam ediyor:

"Hepimizin, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olduğumuzu gösteren birer kimliğimiz olsa bile gerçekte ortaklaşa bir kimliğimiz, daha doğrusu bir ulusal kişiliğimizin olmadığını söylesem, oy sayısına dayanan bir demokrasi yöntemiyle bütün Türkiye'nin karşı gelip beni afaroz edeceklerini biliyorum. En sert tepkilerin de benim gibi 1071'den beri Türk oldukları tescilli olanlardan değil de, sonradan olmalar, dönmeler, devşirmeler, Türkleşenler, kılıç artıklarının çocukları Türklüklerinden kendilerinin kışkırları olanlardan gelecektir her zamanki gibi.."

Nesin'in bu yazısı dizgiyi girmeden önce dergi yazı kurulunca araştırmacı **Muzaffer Özdağ**'a iletilip bir karşı görüş isteniyor. **Özdağ** da, Nesin'in disiplinli bir araştırmacı, fikir adamı değil bir mizah yazarı olduğunu belirtiyor.

Özbağ şöyle devam ediyor:

"Birleşmiş Milletler'e üye 200'e yakın devletin dörtte üçünün yaşı 50'ye ulaşmış değildir. Oysa 2000 yılı aşkın süreden beri kültürel kimliğini koruyarak hayatını sürdüren ve dalma bağımsız devlet olan tek millet Türk milletidir."

MİLLİYET, 15.7.1995

Yunanlılar Nesin'e yabancı değil

Uzun bir süredir Aziz Nesin ve Yaşar Kemal başta olmak üzere birçok Türk yazarının eserlerini Yunancaya çeviren Panayot Abacı, Türk yazarlarını eserlerini çevirirken, kendine yakın bulduğu yazılarını eserlerini çevirirken, kendine yakın bulduğu yazarları tercih ettiğini belirterek, Aziz Nesin ve Yaşar Kemal'in eserlerinin Yunan okuyucusundan kopuk olmadığını söylüyor. Abacı, Yunan okuyucusunun Türk yazarlardan Aziz Nesin'in kitaplarına olan yakınlığına değinirken, 'Yunan okuyucusu Nesin'in kitaplarında kendini buluyor. Yunan halkıyla, Türk halkı birbirine çok yakın' diyor. Abacı, geçtiğimiz hafta yaşamını yitiren mizah ustası Aziz Nesin gibi yazarların eserlerini Yunan edebiyatına kazandırmakla Türk-Yunan dostluğuna katkıda bulunabileceğini inanıyor. Abacı ile, şu anda sekreteri olduğu İstanbul Filarmoni Orkestrasında Abacı'nın eski bir dostu olan Aziz Nesin hakkında görüştük.

Kitaplarının çevirisini yaptığınız Türk yazarlarının başında Nesin geliyor. Niçin Nesin?

Yunan okuyucusu özellikle Aziz Nesin ve Nazım Hikmet'in kitaplarını okuyor. Nesin'in, "Böyle Gelmiş Böyle Götmez" in iki cildi, "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz", "Sen Kara Değilsin", "Hadı Öldürsene Canikom", "Surname", "Tek Yol", "Toros Canavarı" başta olmak üzere birçok eserini çevirdim. Yunan okuyucusu Aziz Nesin'in kitaplarında kendini buluyor. Nesin'in kitaplarındaki karakterler Yunan okuyucusunun karakterine çok uygun. Türk ve Yunan halkları birbirine çok yakın. Yunan mizah yazarları da var. Yunan okuyucusunun bu yazarlara gösterdiği ilgiyle Aziz Nesin'e gösterilen ilgi aynı. Ayrıca Türkiye'de yaşanan bütün sorunlar ve zorluklar Yunan okuyucusunu ilgilendiriyor, bu yüzden dolayı Yunan okuyucusu Aziz Nesin ve Yaşar Kemal başta olmak üzere Türk yazarlarının kitaplarını okuyor. Türkçeden Yunancaya çevrilen ve Yunan okuyucusu tarafından hiç ilgi görmeyen kitaplar da olmuştur.

Bir de Yunan yayınevlerinin istekleri söz konusu. Ben bazı kitapları çevirmeden önce Yunan yayınevleri ile anlaşıyorum. Mesela Yaşar Kemal'in bütün eserlerini Yunancaya çevirmek için Yaşar Kemal ile anlaşma yaptım ve bütün eserlerinin çevirisi Themelio yayınevinde çıktı.

Çevirileri yaparken Aziz Nesin'le bir diyalogunuz oldu mu?

Çeviriler sırasında Nesin ile birebir diyalogum olmadı. Sadece bir Yunan yayınevi Nesin'den "Böyle Gelmiş Böyle Götmez" isimli eserini

Yunancaya çevirmesini istemiş, Nesin de bu çeviriyi benden yapmamı istedi ve çeviri sırasındaki diyalogumuz sadece bu eserde oldu. Fakat Nesin'le çok eski ve çok iyi bir dostluğumuz vardı. Selanik Devlet Televizyonu bir defasında Nesin ile beni davet edip, bize bir saat televizyon programı zamanı ayırmıştı.

Nesin'in ölümü sizce Yunan okuyucusunu etkiledi mi?

Çok fazla etkiledi. Bana sürekli faks ve telgraf geldi. Ve benden Nesin'in ölümü ile ilgili yazı yazmam istendi. Tabi benim hepsine yazı yazmam mümkün değil. Sadece Yunanistan'da çıkan büyük bir gazete ile bir dergiye yazı hazırlıyorum. Yunanistan Türkiye Dostluk Demeği'nin hem Nesin'in ailesine hemde bana gönderdiği bir faks var elimde. Faksta imzası bulunanlar şunlar, Yorgos Pattas, Dasos Koliopulos, Yorgo Papapetros, Makis Triukis ve Mikis Thedorakis. Ayrıca Yunanistan'ın en büyük Marksist dergisi olan **Anti** adına Hristo Papuçaki ve Yunanistan Komünist Partisi de Nesin ile ilgili faks gönderdi.

Aziz Nesin ve Yaşar Kemal'in eserleri haricinde Yunancaya çevirdiğiniz eserler var mı?

Rıfat Ilgaz'ın "**Karatma Geceleri**", Demirtaş Ceyhun'un "**Cadı Fırtınası**", Orhan Asena'nın "**Ölü Kentin Nabzı**", Haldun Taner'in "**Fazilet Eczanesi**", Güngör Dilmen'in "**Canlı Maymun Lokantası**" gibi birçok eseri çevirdim. Şu anda da Erdal Öz'ün "**Yaralısın**", Orhan Pamuk'un son "**Yeni Hayat**", Demirtaş Ceyhun ve Rıfat Ilgaz'ın eserlerini çevirmeyi düşünüyorum. Ve 10 yıllık bir çalışma programım var. Nesin'in de bütün kitaplarını çevirmeye çalışacağım.

Çevirisini yaptığınız kitapların yazarları Türkiye'de sol eğilimle riyle tanınan yazarlar. Çeviri yaparken bu özelliği gözetliyor musunuz?

Evet, ben sevdiğim ve kendime yakın bulduğum yazarların eserlerini çeviriyorum.

1991 yılında Türk-Yunan dostluğuna katkılarınızdan dolayı Abdi İpekçi özel ödülünü aldınız. Aynı dönemde Aziz Nesin de İpekçi ödülünü almıştı. Bu ödülde bahseder mısınız?

Aziz Nesin aldı ama ben o ödülü almadım. Bence Abdi İpekçi Ödülü politik bir ödüldür. Bu ödülle bu sene de aday gösterildim ancak almayı düşünmüyorum.

PORTRE

Yunan asıllı Panayot Abacı, 1924'te İstanbul'da doğdu. Lise eğitiminin ardından İstanbul Belediye Konservatuvarı'nı bitirdikten sonra İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü bitirdi. İstanbul Şehir Orkestrası ve İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nda 38 yıl viyolosolist olarak çalıştı.

Şu anda İstanbul Flarmoni Derneği Sekreteri olan Abacı, halen yayınlanmakta olan Orkestra adlı dergiyi çıkardı. Abacı, 1980 Korent Festivali'nde çeviri ödülü, 1991 yılında da Türk-Yunan halklarının yakınlaşmasına katkıda bulunduğu için Özel Abdi İpekçi ödülünü aldı.

YENİ POLİTİKA, 16.7.1995

KÜLTÜR SANAT SERVİSİ

Nesin için kampanya

CİHAT YAZICI

Geçen hafta yitirdiğimiz Aziz Nesin'in kitaplarına ilgi, ölümünden sonra daha da arttı. Nesin'in 10-11 Nisan tarihlerinde Konya'da kitaplarını imzaladığı İlkezi Kitabevi'nin sahibi **Mustafa Karaçiftçi**, "**Sayın Nesin, Konya'da iken bize kitaplarının pahalı oluşuna üzüldüğünü belirterek, 'Elinizden geldiği kadar kitaplarımı okuyucuya ulaştırın' demişti. Biz bu sözleri bir vasiyet olarak kabul ettik ve yüzde 25 indirimli kampanya başlattık**" dedi. 6 günde 600'e yakın kitap satışı yapıldığını kaydetti.

KONYA

HÜRRİYET, 17.7.1995

Edip Akbayram, Aziz Nesin'i andı

Önceki akşam Gülhane Parkı'nda bir konser veren özgün müziğin usta isimlerinden Edip Akbayram'ı yaklaşık 40 bin kişi izledi. Geçtiğimiz günlerde kaybettiğimiz yazar Aziz Nesin'i de sahnede anan Edip Akbayram'ın konserinde hayranları, gazete parçalarını tutuşturarak, çakmaklarıyla sanatçıya eşlik etti. Akbayram son albümünde yer alan "Türküler Yanmaz" isimli şarkısını Sivas'ta yakılarak ölen sanatçılara adanmıştı. Edip Akbayram, Aziz Nesin'in de yanmaktan kurtulduğu bu olayla birlikte sanata ve düşünceye yönelik tüm saldırıları protesto ediyor.

HÜRRİYET, 17.7.1995

Aziz beni alıştırmadı

HAŐİM ÖZ

Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz Yazar Aziz Nesin'in 15 yıl önce boőandđđı ikinci eőđ Yazar Meral elen'i Ören'de üç yıldır oturduğu evinde bulduk ve Aziz Nesin'i anlattırdık. Nesin'le 1955 yılında Akbaba Dergisi'ne girdiğinde tanıőan ve iki ay sonra da evlenen Meral Hanım'ın bu evlilikten Ali ve Ahmet adında iki oğlu var. 61 yaşındaki Meral elen, Ören'de Ahmet Nesin'in 13 yıl evli kaldıktan sonra boőandđđı eőđ İlknur ve torunu Can ile birlikte yaşıyor. 1955 yılında Akbaba Dergisi'ne sekreter olarak girdiğini, burada ünlü yazarla tanıőtıđını ve flört bile etmeden, iki ay sonra evlendiklerini anlatan Meral Hanım, şöyle devam etti: "Aziz, Osmanlı zamanında doğmuş, her konuda son sözün kendisinde olmasını isterdi. Eve askerliğinden gelen belli bir disiplin getirmeye çalışan kişiliği vardı. Askerliği yapsın, yapmasın bütün erkeklerde hemen hemen bu var. Ama benim de baskıya gelemeyen bir yapıım olduğu için herőeye evet demedim."

YAŞ FARKI

Aziz Nesin'in kavgacı bir kişiliği olduğunu da vurgulayan Meral elen, aralarındaki yaş farkının da mutsuzluk getirdiğini belirtti, şunları söyledi: "**Benim en çok gcme giden, aramızda çok yaş farkı olduğu için, bana hiçbir zaman karısı gibi değil de, kızı gibi davranması oldu. Büyük kızı Oya ile aramızda yedi yaş fark vardı. Biz hiçbir zaman karı-koca olarak eşit olamadık kendisiyle. Hep 20 yaş büyük olmanın, 'Ben daha iyi bilirim' havasındaydı. Ama ben de zor bir yaşamdan, büyük bir savaőla geldiğim için benim de blldiğim bir takım şeyler var diye düşünüyordum.**" Aziz Nesin'in çalışmasını istemediği Meral Hanım, ne yapıp etmiş ve niversiteye girerek felsefe, sosyoloji ve antropoloji eğitimi almış. Aziz Nesin'in her türlü işinde ona destek olan, sekreterliğini, kitaplarının düzeltmelerini yapan Meral elen, "**Eğer onunla evli olmasaydım, öykü yazarlığımı srdrebilirdim**" diyor. İlk boşanmalarından sonra ilişkileri süren ve bir yıl sonra yeniden evlenen Meral elen ile Aziz Nesin on yıl daha birlikte olmuşlar. Ancak tamamen biten ilişkiyi devam ettiremeyeceklerini anlağınca ikinci kez boőanmıőlar.

Aziz Nesin'i, "**Dünyanın en iyi, en namuslu, evine bağlı insanlarından biriydi**" diye tanımlayan Meral elen, onun büyük bir yazar olduğunu söylüyor.

Öleceğini anladım

İkinci boşanmalarından sonra aralarındaki dostluğu yitiren ve çocuklarından dolayı çok seyrek görüştüklerini söyleyen Meral Çelen, Aziz Nesin'in öleceğini hissettiğini söyledi ve hislerini şöyle anlattı: "Hastanedeyken Ahmet ve Ali'yle sürekli konuşuyordum. Almanya'ya gideceğini duymuştum. Babanızı bırakmayın dedim. Doktor, 'Giltmemesi daha büyük bir stres yapabilir' dedi. Kalp spazmı geçirmiş, iki kalp ameliyatı olmuş insanın... Buna cesaret demeyeceğim, kendi hayatıyla oynamak... Aziz'in çelişkilerinden biri de buydu. Kimse egemen olamazdı Aziz'e. Yani bence bu bir intihardı. Gelinim buradaydı. Yazarlar Sendikası'ndaki konuşmasını dinledim ve İlknur'a döndüm. Aziz'in canlılığı gitmiş, nefes alamıyordu. 'İlknur bu iş bitti' dedim. Ordan Çeşme'ye gideceğini bilseydim bir şekilde engellemeye çalışırdım. İzmir'in sıcağına normal insanlar dayanamıyor. Ben çok az ağlayan bir insanım. Annem öldüğü zaman ağlamadım ama Aziz öldüğü zaman ağladım."

HÜRRİYET, 18.7.1995

MAGAZİN SERVİSİ

Nesin Vakfı Derneği kuruluyor

ESİN DALAY

İstanbul- Aziz Nesin'in kurduğu Nesin Vakfı'nı yaşatmak amacıyla dostları bir dernek kurma hazırlıklarındalar. Ahmet Nesin dernek kurma fikrinin iki yıl önce Nesin tarafından ortaya atıldığını söylüyor.

Ancak Aziz Nesin, dedikodu olmasın, polemik yapılmasın diye sağlığında iken bu derneğin kurulmasını istememişti. Oğlu Ahmet Nesin de bu derneğin Aziz Nesin'in sağlığında iken kurulması için çok çaba harcadıklarını ancak başaramadıklarını söylüyor.

"Babamın ölümünden 10 gün önceki toplantıya kadar hep ret cevabı aldık. Son toplantıdan önce kurucular olarak bir toplantı yaptık. Bu toplantıda bir kez daha derneğin Aziz Nesin'in sağlığında iken kurulması kararı aldık. Ben de son Vakıf toplantısında, derneğin o ölmeden kurulması gerektiğini kendisine söyledim. 'Yoksa, baba sen ölene kadar kuruculardan birkaçı ölecek' dedim. Çok güldü ve kabul etti. Yine onun dediği oldu. Ne kadar inatçıymış! Hep de haklı çıktı..." Kısa zamanda kuruluş işlemleri tamamlanacak olan dernek, ilk etapta da Aziz Nesin'in vasiyeti olan çocuklar için yüzme havuzu yaptıracak.

YENİ YÜZYIL, 18.7.1995

Nesin'in son mesajı Kürt Enstitüsü'ne

ANKARA (SiyahBeyaz)- Kürt Enstitüsü'nün kongresinde, 6 Temmuz günü ölen yazar Aziz Nesin'in ölmeden kısa bir süre önce kaleme aldığı kutlama mesajı okundu. Nesin mesajında, Kürt kültürü konusunda yapılan çalışmaların umut verici ve sevindirici olduğunu belirterek, başarılarının devamını temenni ediyor.

Kürt Enstitüsü'nün 9 Temmuz günü yapılan olağan kongresinde açılış konuşmasını yapan Feqi Hüseyin, Kürt Dili, kültürü ve tarihi üzerinde devlet baskısının olduğunu savundu. Kongrede tek tip bir Kürtçe alfabe oluşturulmasıyla, Kürtçe yayın yapan ve etkinlik gösteren kurumlar arasında bir tartışma platformunun gerçekleştirilmesi karara bağlandı.

SIYAH BEYAZ, 21.7.1995

Aziz Nesin, öldükten sonra zengin oldu!

1,5 ay önce çıkan "**Sizin Memlekette Eşek Yok mu?**" kitabı 58'inci baskısını yaptı. 175 bin satışa ulaşan eser, tüm kitapçılarda en çok satan kitap durumunda.

Bir süre önce yaşamını yitiren ünlü yazar Aziz Nesin'in kitapları, ölümünün ardından yok satıyor. Kitabevi yöneticileri, okuyucunun Nesin'in kitaplarına olan ilgisinin, yazarın ölümünden sonra daha da arttığını vurguluyorlar.

Yazarın 1,5 ay önce piyasaya çıkan "**Sizin Memlekette Eşek Yok mu?**" eseri son günlerde en çok satan kitaplar listesinde bir numarada. Okuyucular, yazarın son çıkan kitabı "**Çuvala Doldurulmuş Kediler**" ve "**Sivas Acısı**"na da rağbet gösteriyorlar.

MEYDAN, 22.7.1995

Aziz Nesin'in kitapları yok satıyor

Ankara- 1.5 ay önce çıkan '**Sizin Memlekette Eşek Yok mu**' 175 bin adet sattı.

Bir süre önce yaşamını yitiren ünlü yazar Aziz Nesin'in kitapları, ölümünün ardından yok satıyor. Nesin'in henüz 1,5 ay önce çıkan '**Sizin Memlekette Eşek Yok mu**' adlı kitabı, 58. baskısını yaparken, 175 bin satışa ulaştı.

Okuyucular, yazarın en son çıkan kitabı, '**Çuvala Doldurulmuş Kediler**' ve '**Sivas Acısı**'na da rağbet gösteriyorlar. İmge Kitabevi Satış Sorumlusu Levent Salıcı, ölmeden önce de Aziz Nesin'in okuyucu sayısının yüksek olduğunu belirterek, "**Okuyucunun, Nesin'in kitaplarına ilgisi, ölümünden sonra daha da arttı**" dedi. Salıcı, '**Sizin Memlekette Eşek Yok mu**' adlı eserin yalnızca kendi kitabevlerinde 1 haftada 80 adet sattığını bildirdi. Yazarın, '**Bir Tutam Aydınlık**', '**Sivas Acısı**', '**Geriye Kalan**' adlı eserlerinin her birinin de 1 hafta içinde kendi kitabevlerinde 15'er adet sattığını söyledi.

Nesin'in yaşadıklarının ve düşünce yapısının, kitaplarının satmasında önemli rol oynadığını dile getiren Salıcı, şunları söyledi:

"O, her zaman kültür düzeyi yüksek, belirli bir okuyucu kitlesine sahip bir yazardı. Aziz Nesin'in kitaplarına talebi olan kesim, hem O'nun düşüncelerine katılan, hem de karşı olanlardan oluşuyor. Bizim memlekette de insanların değeri, öldükten sonra ortaya çıkıyor."

Dost Kitabevi yetkilileri ise, Nesin'in ölümünün, kitaplarının satışını arttıran bir faktör olduğunu belirterek, son günlerde '**Sizin Memlekette Eşek Yok mu**' adlı eserinin ilk sırada yer aldığını bildirdiler.

YENİ YÜZYIL, 22.7.1995

(aa)

Aziz Nesin 'Ustaya Saygı'

Aziz Nesin, yedi demokratik kitle örgütünün katılımıyla gerçekleşecek **"Ustaya Saygı"** başlıklı etkinlikle anılacak. Şölen, aralarında Türkiye Yazarlar Sendikası Ankara Temsilciliği, Edebiyatçılar Derneği, Çağdaş Gazeteciler Derneği, Uğur Mumcu Vakfı'nın da bulunduğu yedi demokratik kitle örgütünün katılımıyla gerçekleştirilecek.

Şiir ve klasik müzik ağırlıklı olacak etkinlik ekim ayının ilk haftasında başkentte Atatürk Spor Salonu'nda gerçekleşecek. Klasik müzik ve şiir ağırlıklı olan ve şölen içinde geçmesi planlanan etkinliğe Pir Sultan Abdal Derneği, Mülkiyeliler Birliği Vakfı, 68'liler Birliği Vakfı katkıda bulunacak. Yetkililer Çankaya Belediyesi'nin de destek verdiği etkinliğin **"Aziz Nesin'in adına yaraşır"** bir etkinlik olmasını amaçladıklarını belirtiyorlar.

İKTİSAT GAZETESİ, 29.7.1995

Ölüm vasiyeti için zaman tanıdı

RAHİMİ BATUR

İSTANBUL- Bu toprakların insanları boşuna "Yiğidi öldür, hakkını yeme" dememişler. Böyle de yapıyorlar; öldürdükten sonra, adamın "hakkını" teslim ediyorlar!.. Düşman bile olsa ardından konuşulan kişi gerçekten "ylğlt"se önce sunturlu bir küfür savurulur, hemen ardından da "fakat, pezevenğin hakkını da yememek lazım, yiğittil" veya "namussuzun şöyle iyi tarafları da vardı!" derler...

Dostları olduğu kadar, düşmanları da çok olan Aziz Nesin, sanırım böyle ardından küfür de edilse, sonunda hakkı teslim edilecek has bir adamdı...

Görüşlerine katılsın katılmasın, inançlarını paylaşsın paylaşmasın, onun sözünü sakınmayan, inandığını gözükara savunan yapısıyla cesur bir insan ve üretken bir yazar olduğu gerçeğine karşı çıkılacağını sanmıyorum.

Ölüm bile hakkını teslim etmiş...

Aziz Nesin, ölmeden kısa bir süre önce yayınlanan ve yine kısa bir zaman içinde 170 bin gibi bu memleket için ulaşılması zor bir satış rakamına ulaşan "**Sizin memlekette eşek yok mu?**" adlı son kitabının (kendisi öykü değil dese de) ilk öyküsünde ölümün gelip onu yokladığını ve vasiyetini yazması için ona zaman tanıdığını yazıyor:

"... Ölmedim ama, o geceki yürek bunalımının bana ölümün uyarısıydı. Ölüm bana vasiyetimi yazmam için izin vermişti... İşte gördünüz, bu yazı bir öykü değil, uyarı için ölümün beni ziyaret ettiği o gecenin anlatısı..."

Aziz Nesin ölmeden önce ölümle kucaklaştı, gitmek üzereyken, geri dönüp, bize ölümün nasıl bir şey olduğunu anlatmaya çalıştı: "...Kıvranıyorum, iki büklüm oluyorum, doğruluyorum, sırtüstü uzanıyorum, yan dönüyorum, yüzükoyun yatıyorum... Sanki yüreğimde eski bir yara varmış da, o yara şimdi yeniden bıçaklanıyormuş, bıçakla oyuluyormuş gibi... Bugüne dek geçirdiğim yürek bunalımlarına, yürek teklemelerine hiç de benzemiyor bu..."

Aziz Nesin'in "**Sizin memlekette eşek yok mu?**" adlı son kitabının içinde vasiyetname ve ölümü tanımlama gayretidir, bu öykü... Kitap kapağındaki yazarın fotoğrafının gözlerine oturmuş hüzün mü, ölüm mü

olduğu ayırdedilemeyen ağır hava ile kitabın ismine oturan derin mizah gibi, **"O geceyl yazmak"** adlı kitabın bu ilk öyküsü, diğer öykülerden çok farklı, çok ayrı bir yerde duruyor...

Bu, son kitabı ama yenisi değil, 110 eski kitabının içinden kendisi tarafından seçki yapılmış. Du yönüyle de, Nesin'in hangi öykülerini daha çok sevdiğini öğrenmiş oluyoruz. Zaten kendisi de, kitabın önsözünde **"... yazılarımdan beğeneceğinizi umduklarımı derleyip aldım. Yanılıp yanılmadığıma siz, okurlarım, karar verebilirsiniz. En kalın ve dolayısıyla en pahalı ve bana en çok para kazandıracak kitabımın yerine 'yükte ağır, pahada hafif' olan bu seçkiyi sunuyorum. İçinde 110 kitabımdan biriki damla bulacaksınız. Az veren candan, çok veren canından..."** diye yazmış.

Bu kitapta yer alan **"Seyls atı, Garba açılan pencere, Sizin memlekette eşek yok mu? ve Du bakallı n'olecek"** öyküleri sanırım, insan bir değil birçok defa okuyabilir.

Ve insan Aziz Nesin ile Mustafa Kamil Zorti'nin arasındaki akrabalık bağını merak ediyor doğrusu. Nedir bu işin sırrı, aralarında bir ilişki var mı?

Bir merak işte!..

YENİ POLİTİKA, 30.7.1995

Mizahın amacı muhalefettir

ERGİN GÜLEN

Aziz Bey, siz birçok mizah dergisi çıkardınız. Galiba, en son olarak **"Çarşaf"** gülmece dergisine yazı yazdınız. Çarşaf dergisindeki en ilginç anınız neydi?

"Ben birçok mizah dergisi çıkardım. Her hapishaneden çıkışımda önce tanıdık gazete bayilerine gidip konuşurdum. Sonra hemen yeni bir gülmece dergisi yayımlama hazırlıklarına başladım. 'Çarşaf' öyle olmadı. Semih Balcıoğlu geldi bana. 'Çarşaf' diye haftalık gülmece dergisi çıkardıklarını söyledi ve yazmamı istedi. Önce yazmam dedim. Haftada bir yazıyordum. Başlangıçta Çarşaf dergisinin bir gülmece düzeyi vardı ve başkaydı. Onun için çok okuyucu bulamamıştı.

Genelev avukatı

Şimdi gülmece dergilerinde açık saçık mizah yapılıyor, evlere sokamıyoruz diyorlar. Halk, bu mizah türüne karşı çıkıyor. Bu halkın aptallığını gösterir. Dergileri evlerine sokamıyorlarmış. Peki günlük gazeteleri nasıl sokuyorlar? Utanmıyorlar mı? Bu medyayı -televizyonu- nasıl sokuyorlar? O kanalları, 900 mü, 990 mı? Onları nasıl sokuyorlar? Burada halkın ikiyüzlülüğü ortaya çıkıyor.

Gülmece ve karikatürün amacı muhalefettir. Yani resmi politikaya uzak olması gereken bir sanat dalıdır. **"Çarşaf"** mizah dergisinde bu yoktu. Böyle bir politika gütmeydi.

Çarşaf mizah dergisinde anımsadığım en güzel olay Edirne'de bir genelevin resmi ilanla satışa çıkması olayıdır. Bir gün gazetelerde, hakimimin adı yazılı bir genelev satışı resmi ilan gördüm. İlanda, kaç sermaye var, ne kadar çalışıyorlar, ne kar getiriyor ve kaç odası var hepsini yazıyor. Bu benim dikkatimi çekti. Felaket bir şey. Çetin Altan'ı (o zaman o da Çarşaf'ta yazıyordu.), Semih Balcıoğlu'nu ve foto muhabirini alarak Edirne'ye gittik. Genelev mahallesini gezdik. Sonra, satış yapılacak mahkemeye gittik. Galiba utancından hakim yoktu. Görünmedi. Müzayede başlamadan, genelev patronu başladı bize söylenmeğe. **"Efendim, burası bir fabrika gibidir. Tezgahlar nasıl satılırsa ben de bunları satıyorum"** dedi.

Biz İstanbul'a döndük. Yazdık-Çizdik.

Savcılık beni mahkemeye verdi. Çok ilginç bir mahkeme oldu. Hürriyet Gazetesinin avukatı Çetin Özek, "Aman Azız Bey dikkatli konuş, zira bu hakim çok serttir" diye beni uyardı. Bir takım konuşmalardan sonra, sert hakim bana: "Sen dedi. Genelev kadınlarının avukatı mısın?"

Ben de: "Siz değil misiniz?" dedim. "Her Türk aydını, Türk halkının avukatıdır. Avukatı olmalıdır. Ben tabii bütün Türk halkının avukatıyım.

Yazar olarak. Sizin de, aydın olarak, Türk halkının avukatı olduğunuzu sanıyorum" dedim.

Sonunda aklımdım. Bu olay böylece adalet ve basın tarihine geçecek bir olaydır."

YENİ YÜZYIL, 31.7.1995

6.6.1995'te yapılan söyleşi

Nesin Vakfı'nı Destekleme Derneği Kuruluyor

Yazar Aziz Nesin'in kurduğu vakfı ölümünden sonra da yaşatmak amacıyla dün Kadıköy'deki Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde 45 tanınmış yazar ve sanatçı bir toplantı yaptı. Toplantıda, vakfı yaşatmak için Nesin Vakfını Destekleme Derneği'nin kurulmasına karar verildi. Toplantıya şu yazar ve sanatçılar katıldı: Tarık Akan, Genco Erkal, Cengiz Bektaş, Duygu Asena, Semih Poroy, Nurettin Özsuca, Sıdika Su, Faize Öztürk, Ilgın Su, Veysi Sarısözen, Osman Necmi Karaca, Esin Dolay, Fahrünisa Dinçer, Nurten Tuç, Müzehher Vanu, Vedat Günyol, Müjdat Gezen, Nurcihan Aksoy, Güven Turan, Ahmet Nesin, Lale Dirim, Mehmet Özsuca, Esin Afşar, İlkay Demir, Füsün Önal, Panayot Abacı, Necmi Demir, Ara Güler, Ertuğrul Kürçü, Hıfzı Topuz, Hulki Aktunç, Ersin Salman, Zeynep Oral, Tektaş Ağaoğlu, Yalçın Pekşen, Hüseyin Apaydın, Birgül Yüksel, Kandemir Konduk, Hale Soygazi, Varlık Özmenek, Prof. Dr. Cevat Geray, Sönmez Tarkan, Özcan Keskeç ve Ersen Şansal.

BİZİM GAZETE, 7.8.1995

'Beni, zindanda kahkahaya boğan koca Türk: Nesin'

*ADİL HABBE

Yıl 1970; İran'daki Tahran Cezaevi'nde tutukluyum. Şah döneminin yetkilileri, adı geçen cezaevinde sorun yaratacağım varsayımıyla beni, çöl ortasındaki Yezd Cezaevi'ne gönderdiler. Sokulduk kafese, yollandık ülkenin güneyindeki Yezd Cezaevi'ne. İlk elde Kadınlar Koğuşu'na konuldum. Ancak kadın filan yoktu orada. İn cin top oynuyor. Tek başıma kala kaldım koca koğuşta. İnsan yok, kitap hiç yok; zaman ağır mı ağır geçiyor. Sur gibi duvarlarla örülü cezaevinde nasıl vakit geçireceğim? İç avluda dolap beygiri gibi dön babam dön; güya, vakit öldürüyorum, boşluktaki dipsiz kuyuda.

Günün birinde cezaevi müdürü ziyaretime geldi. Tahran Cezaevi'nde hakkımda tutulan **"bu mahkum tehlikelidir"** yolundaki rapor ve dosyaları okuduğu belli. Bu yüzden bana korkuyla karışık bir tereddütte yaklaşıyordu. Ne yapacağını şaşırmış gibiydi. Neyse, kıyısından kenarından sohbete girdik. Derken, söz döndü dolaştı sanat ve kültür konusuna geldi. O zaman yüzünde bazı aydınlanma belirtileri görüldü, yüz hatları yumuşadı. Sohbet sırasında, nasıl vakit geçireceğime ilişkin sorunumu idrak etmişti. Bu nedenle, ayrılmadan önce, bana, yasaklanarak polisçe alıkonulan bazı kitap ve dergiler getirmeye söz verdi. Gerçekten de, çok geçmeden dediğini yaptı: Kitaplar elimdeydi. Yayınlar arasında ünlü Türk güldürü yazarı Aziz Nesin'in bazı eserleri de bulunuyordu. İlginçtir; Nesin'in Türk cezaevlerindeki günlerine ilişkin anılarını içeren bir kitaba rastladım. Kaptım, okumaya başladım. Nesin'in üslubu, ünlü Rus yazarı Antoni Çehov'ununkine bir hayli yakındı.

Kitabı okudukça Nesin'le özdeşleşmiş hissettim kendimi. Adeta O'nun yerine geçtim. Okudukça gülümsemeye, gülmeye ve ardından kahkaha atmaya başladım. Kendi kendime gülebiliyorum ve kahkaha atabiliyordum. Bu davranışlarım, zindan bekçisinin dikkatini çekmiş olmalı ki, tuhaf tuhaf yüzüme bakmaya başladı. Niçin gülüyordum, neden kahkaha atıyordum? Gardiyanın mantığına göre, zindandaki bir insanın gülmesi imkansızdı. O halde, delirmiş olmalıydım!

Gerçekten de, zindan bekçisi, bir baktı, iki baktı; hemen kapıdan uzaklaşarak yetkililere bir şeyler anlatmaya gitti. Birkaç dakika sonra elindeki coplalarıyla gardiyanlar, ip ve zincir taşıyan beyaz gömlekli

zeballah gibi adamlar içeri daldılar. Başlarında da gördüğüm müdür var. Üstüne çulladılar, yaka paça köşeye sıkıştırdılar ve bir anda deli gömleğini sırtımda buldum. Bu halimle müdür; beni sorguya çekmeye başladı. Niçin gülüyordum, neden kahkaha atıyordum? Deliler gibi kıpır kıpır kıpırdamamın sebebi neydi?

O an gülümseyerek yanıtladım: **"Şu gördüğünüz kılaplardan biri, Türk güldürü yazarı Azız Nesin'e ait. Cezaevi anılarım komik biçimde kaleme almış. Onları okudukça kendimi tutamayıp gülüyorum."**

Müdür, meseleyi anlamıştı. Neyse, gardiyanlar ve beyaz gömlekli zeballah adamlar yakamı bıraktılar. Deli gömleğini de sırtımdan çıkardılar.

Bu, işin anı yanı

Doğrusu Nesin, modern Türk edebiyatının yıldızlarından biridir. Nazım Hikmet ve Yaşar Kemal'i de buna eklemek gerek. Özeld e Nesin, yazdıklarıyla, bir sabah kahvaltısından gittiğiniz lokantada yediğiniz acı biberi andırır. Bir yandan, habire yemeyi sürdürürsünüz; öte yandan, yanaklarınız kızarır, gözlerinizden yaş gelir ve alnınızda ter tanecikleri birikir. Ancak yediğiniz şeyin tadına da doyamazsınız, damağınızda ki lezzeti başkadır onun.

Nesin, ömrü boyunca, Türkiye halkının canlı vicdanı olmuştur; insan hakları konusunda duyarlılığın simgesi haline gelmiştir. Nesin, herhangi bir örgüt mensubu değildi. Ama o, toplumsal adaletten ve eşitlikten yarıyaydı.

Eserleri, bunun canlı örnekleriyle doludur. Yapıtlarının tümünün, Arap dünyasına kazandırılmamış olması büyük bir kayıptır.

EVRENSEL, 11.8.1995

*** İraklı Yazar**

İKİNCİ KISIM

DERGİ YAZILARI

Cumhuriyet Türkiye'sinin yetiştirdiği en çok okunan, en yaygın üne kavuşan, kırk elli yıldır hiç gündemden düşmeyen bir yazardı Aziz Nesin. Yaşamı boyunca sıcak savaşın içinde oldu. Onun için çok sayıda dost ve düşman kazandı. Toplumun hemen her kesiminde okundu. Çalışkan bir yazardı. Çok üretti, çok sattı. İyi yazar olduğu kadar bir düşün ve eylem adamı idi. İnandığı değerler uğruna hiç ödün vermeden en ileri uçlarda döğüştü. Bir yanı çok gerilerde kalmış toplumumuzda böyle-sine cesur savaşım veren insan, özellikle bizim tarihimizde azdır. Onun için unutulmaz bir çizgi bıraktı arkasında. Bizim gibi ileri ve geri güçlerin ayrıştığı, zıdlaştığı toplumlarda Aziz Nesin tipi insanın dostu da düşmanı da çok olur elbet, doğaldır bu. Gelişkin toplumlarda iki uç arasındaki ayırım bu kadar derin değildir. Bazı ortak değerleri vardır. Gericisi de ilerisi de bir yerde birleşebilir. Ama bizim gibi toplumlarda ak ile kara zıdlaşması, hiçbir anlaşmaya yer bırakmamaktadır. Aziz Nesin böyle bir toplumun ileri kanadında en uçta yer aldı ve yaşamı boyunca çarpıştı. Kaç kez tehlikeli darboğazlardan geçti. Ölümünden kurtuldu. Soruştur-malar, koğuşurmalar, hapislikler, türlü yasaklar... onu yıldırabilirdi... Hayır yılmadı, canını dişine takıp sonuna kadar yürüdü. Gerçekten hiçbir yazın ve düşün adamı böyle bir yaşamı göze alamazdı. O başardı bunu.

Gülmece öykülerinde, romanlarında toplumsal bozuklukları, yanlış kişilerin gerçek yüzlerini sergiledi. Okurları bir yandan güldürürken, bir yandan düşündürdü. Toplumu sarsıp silkeledi. En baskıcı dönemlerde bile toplumsal uyanışa ivme kazandırdı. Bu açıdan bakınca Aziz Nesin'in katkısı hiçbir yazarla ölçülemez. İnandığı doğrular ışığında keskin bir gözlem gücü ve anlatım rahatlığı içindeydi. Her yazdığı beğenildi, iz bıraktı. Toplumun her kesiti ve insanımızın sorunları ilgi alanı içindeydi. Çağımızın en ileri düşüncelerini özümsemişti, yazdıklarının gerisinde hep o aydınlık vardı. Çok zeki bir insandı. Sıfırdan başlayıp en ünlü yazar düzeyine geldiği halde toplumun sorunlarından kopmadı, kendi bireysel rahatını düşünmedi. Sayrı ve yaşlı döneminde bile **"topluma borçluyum, borcumu ödemeliyim"** anlayışını sürdürdü. Alçakgönüllü

bir yaşamı yeğledi. Kaleminin gücüyle, emeğiyle kazandığı parayı kendi rahatına, çocuklarına değil, yoksul çocukların eğitime harcadı. Ülkemizde sanırım, başka bir örneği yok. Eline yetki geçiren, yüksek yerlere tırmanan kimi insanların vatan millet nutukları çekerken nasıl kendilerine çalıştıkları, vurup kırıp kaşla göz arasında varsallaştıkları düşünülürse Aziz Nesin'le onların arasındaki fark hemen ortaya çıkar. Bir yanda, dediği ile yaptığı farklı, içtensiz tutarsız, çürük birtakım insanlar, öbür yanda sapasağlam bir erdem anıtı. Bütün düzeysiz saldırılara, kötülömelere karşın yatsınamaz bir gerçek. Karşısındaki çevreler her iftirayı yapıyorlar, her kötü sözü söylüyorlar ama iş buraya gelince susuyorlar. Nasıl açıklayacaklar? Kendi doğrultusunda tutarlı ve dürüst bir kişilik sergilediği nasıl yatsınabilir? Onca güçlölklere karşın hiç ödün vermeden bir ömür boyu yürümek yiğitlik değil de nedir? Kaç kişi yapabildi bunu? Düşüncelerine dünya görüşüne katılırsınız katılmazsınız, ayrı konu. Ama sağlam bir kişilik olduğunu kabul etmek zorundasınız. Hele bizim gibi toplumlarda az rastlanır böylesine.

Tarihte inançları uğruna ateşin üstüne giden, ipi kendi eliyle boynuna takan, silahlara göğsünü açan kahramanlar görölmüştür. Aziz Nesin, hiç kuşkusuz onlardan birisi. Gerçek bir yiğit insan.

Gözünü kırpmadan, eğilmeden, en zor durumlarda yazısını yazdı, söyleyeceğini söyledi. Onun çağında yaşamış, kimi zaman birlikte olmuş, çalışmalara katılmış birisi olarak çeşitli duygular içindeyim. Doğrusu bazen kabul edemediğim davranışlarına tanık oldum. Tartıştım. Bu tür insanların sivri yanları her zaman olabiliyor. Ya başını eğip kabul edeceksin, ya da ben yoğunum diyeceksin. Ben yoğun dedim. Bir süre dargın durduk. Sonradan özür dileyen, beni onurlandıran bir mektupla gönlümü aldı. Aslında ben içimden beğenimi, hayranlığımı her zaman sürdürdüm. Son yıllarda tüm aydınların sözcüsü gibiydi. Hepimizin onuru olmuştu. Düşünüp de söyleyemediğimiz nice doğruları hiç çekinmeden söylerdi. **"Biz ödlele aydınlar"** onunla rahatlardık. Bu yüzden karanlıkçı çevrelerin boy hedefiydi. Ölümü bizleri ne denli üzdüyse gerici-leri de bir o kadar sevindirdi. Neredeyse zil çalıp oynadılar. Gerçi ondan kurtulamayacaklar. Kitapları ortada. Nereye gitseler karşılarına çıkacak. Bundan sonra daha çok okunacak. Aziz Nesin gibi bir adam unutulur mu? Hiç unutulmayacak! Yazın ve düşün dünyamıza öyle derin çizgi çekti ki silmek olası değil.

Sevgili Azız!..

VELİ DOĞANAY

Adından daha azız, Azız Nesin...

Sokrates'i baldıran zehirine

kurban edenlerdir

ölen...

Sahiden,

SEN'i öldü diyenler

kendilerini tanıyanlar mı?

sen öldürülemezsin!..

Akın anıtı ölür mü?

ABECE, AĞUSTOS 1995

Aziz Nesin Ölümü Hak Etti

VARLIK ÖZMENEK

Aziz Nesin 6 Temmuz günü ölmeseydi, 8-9 Temmuz günleri Almanya'nın Köln kentinde yapılan, Türkiye-Almanya Kültür Forumu'nun düzenlediği, **"Türkiye-Almanya Arasındaki Kültür Diyaloğu, Fremde Nâhe/Nâhe Fremde, Yakındaki Uzak-Uzaktaki Yakın"** konulu sempozyuma katılacaktı.

Aziz Nesin, Günter Grass ve Yaşar Kemal ile birlikte Türkiye-Almanya Kültür Forumu'nun onursal başkanları arasında bulunuyordu.

Bu arada, üç onursal başkan, sempozyum öncesi ortak imzalarıyla **"Barış İçin Çağrı"** başlıklı bildiri hazırladılar. Bildiri, Türkiye-Almanya Kültür Forumu tarafından benimsendi ve desteklendiği açıklandı.

İki günlük sempozyum, Forum'un onursal başkanlarından Aziz Nesin'in ölümü üzerine, O'nu anma anlamını da kuşandı.

Aziz Nesin'i anma bölümünde, yazar Günter Wallraff, Prof. Dr. Klaus Liebe Harkort, Prof. Dr. Petra Klappert ve Viktor Böll anma konuşmaları yaptılar. Konuşmacılar, Aziz Nesin'in yazar ve entellektüel kişiliğinin evrensel ölçekte değer ve önem taşıdığını vurgulayarak, Aziz Nesin'i, Türkiye insanının **"vicdanı"** olarak nitelediler. Bir betimlemeye göre, **"Almanya'nın vicdanı"** olarak tanımlanan yazar Heinrich Böll ile Aziz Nesin'in anıları buluşuyor ve böylece iki ülkenin **"vicdan buluşması"** gerçekleşiyordu bu sempozyumda...

Bu anlattıklarım, Türkiye'de gazetelerde, radyolarda ve televizyon kanallarında **"haber"** olmadığı için bilinmiyor.

ADA Kentliyim Dergisi okurlarına bu bilgileri iletirken, Aziz Nesin'in anısını da **"Ölümü hak ettin"** diye selamlıyorum. Aziz Bey'in keyifleneceğini de biliyorum.

Nasıl mı?

Aziz Nesin'in öldüğü 6 Temmuz günü Hollanda ve İsveç Radyoları'nın Türkçe Yayınları'nda, doğru haber ve bilgilere yer vermeye çalışarak şunları söyledim:

Aslında, Aziz Bey sözünde durmadı!..

Burada, Almanya'da Köln kentinde buluşacaktık. Niçin, neden?

Türkiye-Almanya Kültür Forumu'nda buluşacaktık.

İki hafta kadar önce geçirdiği son kalp rahatsızlığından sonra Ankara'dan açtığım telefonda bana **"Almanya'da buluşacağımızı"** söyleyip, **"şu allahın işine bak!"** dedi; Almanya'larda randevulaştığımızı konuştuk, gülüştük...

Ben altı gün önce geldim randevuya... İnsan Hakları Vakfı Genel Sekreteri Mahmut Tali Öngören'le geldik buraya...

Önceki gün sabah buradan yine telefonlaştık. O, buraya gelmeden önce İstanbul'dan Foça'ya gelmiş... Çeşme'ye daha sonra da Bodrum'a gideceğini; Cumartesi günü İstanbul'a, aynı günün akşamı da Köln'e geleceğini söyledi. Pazar günü sabahı da Forum'da, **"Yazarların Çağdaş Sorumlulukları"** konusunda konuşacaktı. Konuyu yine sormuş ve **"çok iyi"** diye vurgulamıştı...

Sözünde durmadı!..

Türkiye-Almanya Kültür Forumu'nun onursal başkanları Günter Grass, Yaşar Kemal ve Aziz Nesin...

Aziz Nesin aynı zamanda onursal başkanı olduğu bu Forum'un bu anlamda temel atma törenine gelecekti...

Sözünde durmadı!..

Ama bu Forum'un temelini atmak artık bir vasiyet oldu...

O gün, pazar günü, daha doğrusu cumartesi-pazar günleri bu işi yapacağız...

Aslında kendisine bir emrivaki yapmaya hazırlanıyordum... Nasıl mı? **80. yaş kutlaması!**.. 70 ve 75'inci yaşları için Ankara'da, İstanbul'da selamlama toplantıları yapmıştık. **"80. yaş kutlaması"** yapalım dedüğimde bu yıl, **"hayır olmaz, sakın ha!"** dediğini anımsıyorum. İşte ben, Aziz Nesin'in konuşma yapacağı pazar günkü oturumun yöneticiliğini yaparken, sunuş konuşmamda, açıkçası punduna getirip, **"Selam Ol-sun 80. Yaşın Aziz Nesin"** demeye hazırlanıyordum.

Aziz Nesin sözünde durmadı!..

Aziz Nesin ile arkadaşlığım 52 yıl öncesine dayanıyor. Yani benim doğduğum yıla. Aziz Nesin 1943 yılında gazeteciliğe başlamış. O'nun kitaplarıyla, yazılarıyla büyüdük... 75. yaş kutlamasında Ankara'da söze böyle başlamıştım. Yani bir yerde, kafamızın babası, düşüncelerimizin babası sayılır Aziz Nesin...

Arkadaşlığımız, dostluğumuz 12 Eylül yıllarında kökleşti diyebilirim.. Emegin, erdemin mücadelesi, demokrasinin aydınlığın, geleceğin mücadelesinde... Ve hep iş içinde, yol arkadaşlığı içinde, çok yoğun uğraşlar içinde...

Ve yine böyle bir iş için Köln'de buluşma sözümüz, sözleşmemiz vardı...

Ve Aziz Nesin sözünde durmadı...

10 yıl önce 70'inci yaşında, Bilim ve Sanat Dergisi'ne bir yazı istedim, yazdı gönderdi, yayımlandı. **"Selam olsun 70'inci Yaşım"** başlıklı bu yazıda, insanın **"Ölümü hak etmesi gerektiğini"** söylüyordu.. Ölümü hak etmek için emek gerekiyordu. Öyle yatıp da, ipe un serip, gerine gerine ölmek, ölmeyi beklemek olmazdı. Ölüm de yaşamak gibi bir emek işiydi; sorumluluk işiydi!..

Onun için de hak etmek gerekiyordu...

Köln'de pazar günkü konuşma konusu; **"Yazarların Çağdaş Sorumlulukları"** idi. Aziz Nesin galiba biraz da bunu anlatacaktı... Bilim ve Sanat Dergisi'ndeki o yazının sunuşunda ben, **"Aziz Nesin; yaştın ve başın sağolsun"** demiştim.

Son görüşmelerimizin birinde ise, **"sizi ölecek sanıyorlar... Oysa bana göre sizin öleceğiniz falan yok, Köln'de buluşalım, konuşalım, işimizi yapalım, akşam da bir rakı içeriz"** demiştim... **"Rakı içmek için Almanya'ya gldiyoruz, işe bak"** diyerek gülmüştü...

Aziz Nesin sözünde durmadı; 80 yaşında sözünde durmadı.

Ve şimdi diyorum ki, Aziz Bey kendisine yakışmayan işi ilk kez ölümlüyle yaptı; ama Aziz Nesin ölümü hak etti. Kendisi böyle söylemişti; söylediğini yaptı...

Kaç yıl önce bilmiyorum.

İstanbul'da uluslararası yazarlar toplantısı yapılıyor. Değişik ülkelerden ünlü birçok yazar İstanbul'a gelmiş...

Bir hafta kadar sürecek toplantılar... Yazarlar şöyle bir İstanbul'u gezmişler, görmüşler, Türkiye hakkında biraz bilgi edinmişler...

Bir akşam da Aziz Nesin'e **"yahu"** demişler, **"bız buraya gelmeden önce seni büyük bir yazar sanırdık; oysa sen burada, bu memlekette gördüklerini yazmışsın"**

Aziz Bey de, "evet, öyle!" demiş...

Toplantılar yapılmış, tamamlanmış, yazarlar ülkelerine hareket edecekler; uçağa binmeden önce Aziz Bey'e, "Aziz Nesin, sen gerçekten büyük'bir yazarmışsın meğer" demişler. Aziz Nesin, "Niçin?" diye sormuş. "Yahu" demişler, "bu memlekette her gördüğünü yazamıyormuşsun meğer!.."

Artık sonsuzluğa uğurladığımız Aziz Nesin, gördüğünü, duyduğunu, ülkesinin ve dünyanın insanlığın aydınlık geleceğine duyduğu özlemi yazdı...

İnsanın yüceliği için yazdı; yaşadı.

Çoğu zaman güldürdü, kimi zaman ağlattı. Gülerken ağlattı, ağlatırken güldürdü...

Nazım'ın dediğince, "benim ağlarken gülen, gülerken ağlayan halkım..."

Halkı için yaşadı, halkı için yazdı.

Halkı için öldü...

Ölümü hak etti Aziz Nesin. Aziz Bey ölümü hak etti...

evet ne denli anlatılırsa anlatılsın, Aziz Nesin'in eşsiz doluluktaki yaşamını anlatmak hep eksik kalacak. Onlarca, yüzlerce, binlerce anı...

1955 yılındaki 6-7 Eylül olaylarında tutuklanan Aziz Nesin, ucundan kıyısından ilgili olmadığı bu davada, "az kalsın asılacağını" çok sonra öğrenir!..

40 yıl kadar sonra Sivas katliamında DGM Başsavcısı bir ara Aziz Nesin'in "idam talebiyle yargılanacağını" söylediğinde, gülerek konuşmuştuk:

"- T. C. Devleti, 40 yıldır Aziz Nesin'i asacak, asamıyor!.."

Aziz Nesin'in yaşamı, Türkiye'nin "Aziz Nesin"lik tarihiyle çakişti ister istemez...

Gözetiler, sorgulamalar, aramalar, tutuklamalar, takipler, sille, tekme, yumruklar, davalar, mahkumiyetler, işkenceler, silahlı saldırılar, tehditler, baskılar, sataşmalar, hakaretler...

Yaşamını ve ekmeğini bıçak sırtında sürdürmek.

Buydu aslında Aziz Nesin'in mesleği...

Birgün, cümle kepazeliğe bakıp, şöyle bir iç geçirmişti:

"- Bir gün olsun keman çalamadık..."

Ne demek istemişti?..

Bunu, herkesin kendi payına, çok düşünmesi gerektiğine inanıyorum...

ADA KENTLİYİM DERGİSİ, SAYI 3, 1995

Aziz Nesin öldü

Ünlü yazar Aziz Nesin, Foça Şenlikleri'ne katılmak için geldiği İzmir'de 6 Temmuz sabahı, 01.10'da kalp yetmezliğinden hayatını kaybetti. Kitaplarını imzalamak ve okuyucularıyla söyleşmek üzere Alaçatı'ya gelen Nesin, öğleden sonra çevresindekilere kendisini iyi hissetmediğini söyledi. Kaldığı otelde rahatsızlığı artan Nesin'e doktorların acil müdahalesi de yeterli olmadı.

AKSİYON, 8.7.1995

Aziz Nesin'i ölümsüzlük yendi

MERT ALİ BAŞARIR

- Aziz Abi, sen neden dehasın?
- Deha değil "**daha**" olacak, yazımın yanlış!

Birkaç yıl önce, uluslararası mizah ustası Aziz Nesin'e yazılı sordum soruya, yine yazılı olarak aldığım yanıttı bu.

Toplumun tüm sosyal ve ekonomik yaralarını halk gülmececi dediği lılovsel mizahla düzeyli, çarpıcı ve yıkıcı bir uslupla dile getiren Aziz Nosin, bunun bedelini yıllar yılı davalar, hapisler ve sürgünlerle ödemiş-til.

Çoğu otuz dile çevrilen, yüz onu aşan kitabıyla uluslararası tüm gül-moce ödüllerini de alan Nesin, Sivas'da cehennem provaları yapan bağınazlara karşı açtığı mücadelede lokomotif görevi görüyor ama, kendisine takılan tek bir vagon dahi bulamıyordu.

Dünya mizahının devlerinden Aziz Nesin'le on beş yıldır tanışıyor, onu seksen yıldır tanıyordum. Eniştem Nef'i Demirlioğlu İstanbul 2. Ağırceza Reisi'ydi ve "**Azizname**" adlı taşlamaları için açılan davada boraat kararı veren hakimdi. Daha sonra dost olmuşlardı. Küçükken, eniştem, Aziz Nesin'in kendisine imzaladığı kitapları verirdi bana. Herkes gibi ben de Aziz Nesin'le büyüyordum artık.

On beş yıllık gazeteciliğim ve mizahla uğraşım sırasında Aziz ağa-beyle çeşitli röportajlar yaptım. Kimi söyleşilerde ve panellerde onunla aynı masaya oturma şansına sahip oldum. Hatta bazı gecelerde beraber sahneye çıktık. Sık sık Nişantaşı'ndaki evine ve Çatalca'daki vakfına gidip yazdıklarını gösterirdim. Beni cesaretlendirirdi. Son olarak kitabıma önsöz yazmıştı.

Aziz Nesin'i daha da yakından tanıyınca mizahın dehası olduğundan hiçbir kuşku kalmamıştı. Geriye bir şey kalıyordu; seksen yıllık yaşamı, yüzü aşkın kitabı, hakkında yazılmış on sekiz tezi ve tüm kupür arşivlerini analiz eden bir belgesel hazırlamak...

Aziz Nesin hakkında çıkan haberlerin kupürleri yaklaşık otuz poşet dolusuydu. Çatalca'ya her gidişimde, ondan dört-beş poşet kupür alıyor, üzerinde çalıştıktan sonra tekrar vakfın yolunu tutuyordum. Aziz ustayla böylece tanışıklık yıllarım gitgide artıyordu. Adeta yaşadığı her olaya tanık olmuşum.

Nesin dişi repliğe bir başka deyişle ağmaz soruya bayılırdı. Bir tersliği, bir ęeliřkiyi yakaladı mı, lafı gediğine koymak öyle dursun, yazdıklarıyla, söyledikleriyle karşısıdakini balyoz gibi yere akardı. Beyni delip geçen bu mizahının altından kalkabilmek ancak karşısındakilerin yüzsüz olmalarıyla mümkündü.

Aziz ağabeyin ölümsüzlük haberini duyduğumda hıçkırıklarımı tutamadım. Her ne kadar öykü ve oyunlarında Çehov gibi yer yer bir hüzne rastlansa da o bir gülmece ve yergi yazarıydı. Yaşam felsefesi önce düşünüp, sonra düşündürmek sonunda da gldrmekti. Ağlatmayı, Yusuf Ziya Ortaç'ın önerisiyle bırakmıştı.

BEş YILDIZLI ESPRİ

Geçen yıllarda, Karikatürcüler Derneği'nin 1 Nisan mizah gecesinde sahneye davet ettiğimde sormuştum:

- 12 Eylül'den sonra başlayan askerleşme her alanda kendini belli ediyor.  yıldıztılı buzdolabından beş yıldıztılı fırına, altı yıldıztılı motor yağından, yedi yıldıztılı margarine kadar bir yıldıztılaşma grlyor.

Sizce beyaz eşyada sivilleşme ne zaman olacak?

- Yıldızın biri de bir, beşi de.

- Aziz abi, krdili hicazkar makamı da DGM'de dava konusu olabilir mi?

- Olabilir, neden olmasın? Hatta kürt böreği, erkes tavuğu, tatar böreği de bu memlekette dava konusu olabilir. Biz ne davalar gördük.

- Bu ANAP hükümeti yerine size bir başbakanlık görevi tevcih edilse, karikatürcü ve mizahılardan kurulu hükümeti açıklar mısınız?

- Hkmeti değiştiremezdim.

Aziz Nesin'le bir yerden dönüyorduk. Onu vakfa bırakacaktım. Kp-rden geçerken konu TEM yolundan açıldı. O sıralarda Çatalca gzer-gahındaki TEM yolu daha tamamlanmamıştı. "Aziz abi" dedim. "Valla Karayolları tam koordinatlarını bilse TEM yolunu Çatalca'daki vakıftan geçirir". Elini şöyle bir salladı: "**Bilseler köprünün bacağını vakfın or-tasına diker bu herifler!**"

1972'den bu yana vakfın tüm gereksinimlerini gidermeye çalışan Nesin'e Çatalca'dan telefonla ulaşmak da büyük bir dertti. Santral hep meşguldu. Konuşurken kesiliyordu ya da ses derinden geliyordu. Ülkenin en önde gelen yasaklılarından (!) olan Aziz abinin vakfa direkt telefon bağlatılabilmek için de başvurmadığı yer kalmamıştı. Yine bir gün ona **"Bu iptidai koşullarda da telefonlarını dinliyorlardır ama, acaba ne duyuyorlar?"** dedim. Hemen kalayı bastı: **"Sersem herifler, doğru dürüst otomatik telefon hattı çekseler de, ben de rahat rahat konuşsam, onlar da rahat rahat dinleseler olmaz mı?"**

Aziz Nesin yaşamının toplam beş buçuk yılını cezaevi ve sürgünlerde, bir o kadar zamanını karakollarda, mahkemelerde geçirmişti. Onun için mahkemeye girip çıkmak, nefes alıp vermek kadar doğal bir alışkanlıktı. Bu yüzden Aydınlar Dilekçesi'ne imza atanları, vatan haini olarak suçlayan Kenan Evren'i de mahkemeye vererek kimi davalı kimi davacı yönüyle adalette eksik gedik hiçbir şey bırakmayacaktı. Nesin, Çatalca'daki vakfa gömülme iznini 12 Eylül döneminde talep etseydi belki de **"Asmayalım da, Marmaris'e mi yerleştirelim?"** gibi bir yanıtla da karşılaşabilirdi.

Zekaya büyük önem veren Aziz Nesin **"Bu milletin yüzde 60'ı aptaldır"** dediğinde de, kendilefini yüzde 40'ın içinde dahi göremeyen 1 lıralık beyinlerce mahkemeye veriliyordu.

KİTAP BAŞINA 25 GÜN HAPİSİ

Söyleşi ve panellerde bu büyük mizahçıya mikrofonu uzatmadan önce bir girizgah yapıyordum: **"Toplam beş buçuk yıl hapis yatan Aziz Nesin'in elimdeki envantere göre 80 kitabı (o günlerde) bulunuyor. Hesap edecek olursak kitap başına 25 gün yatmış içerde. Kitap sayısını arttıra arttıra bu gidişle hapisdeki günlerini sıfırlayıp adaletli temize çıkaracak."**

Her yeni söyleşide kitap sayısı üçer beşer artıyor, ben tekrar hesap yapıyordum: **"Kitap başına 19 gün", "Kitap başına 14 gün".**

Aziz Nesin bir gün dayanamadı: **"Oğlum bırak bu hesabı",** dedi. **"Ülkede başka hesapları da olan savcılar var. 'Aziz Nesin cezasını tamamlamadan firar etti', diye yeni baştan dava açıp beni içerli yol-larlar."**

Aziz Nesin'in sigara ve içkiyle başı hoş değildi. **"Eskiden çok cigara içmemden sağlık problemlerim vardı. Bıraktıktan sonra bu yaşa geldim"** diyordu. Fakat Aziz Nesin'in herkesce bilinen tiryakiliği bardak bardak çay içmesiydi. Öyle ki üst üste konan kitaplarının boyunu aşan tek şey, içtiği çayların bardaklarıydı.

Vakıftaki odasındaydık. Çayları koyup masasına geçti, ama su ilave etmeyi unutmuştu. **"Yeni bir tasarruf politikası galiba Aziz ağabey", dedim. Önce güldü sonra başını salladı: "Bugün yine dalgınlığım üzerimde, sen dua et, boş bardakları masaya getirmedim".**

Yokluk, işsizlik yılları, yediği tokatları, sorgu odaları, mahkeme sıraları, cezaevi duvarları, keskin dilini daha da sivriltilmişti. Sözünü ölüm-den bile esirgemeyen, söylediklerinin hep takipçisi olan Aziz Nesin'i burnunuzu kaşısanız 12 Eylül öncesine döneceğimiz beş paşalı günlerde **"Mizah konseyi kurulmalı mı?"** başlıklı bir panele davet etmiştim. Nesin dışında panelde Zeki Alasya, Müjdat Gezen, Yalçın Pekşen ve İsmail Gülgeç konuşmacıydı. Oturumu açtıktan sonra ilk söz tabii ki büyük ustanındı: **"Mizahı kontrol altına almak mümkün değildir. 'Mizah konseyi kurulmalı mı?' sorusunu yanıtlamadan şunu söylemek istiyorum. Mert Ali yolda gelirken konuşmacı olarak kaç kişinin katılacağını söylememiştir. Şimdi saydım da konseyde ben dahil beş kişi oluyoruz. Ama halkın karşısına geçip öyle ibrik gibi dizilmekle konsey olunmaz."**

YAZARA İŞKENCE GİRİŞİMİ

Yaşarken ölümsüzlüğe ulaşmış olması, ölüm korkusunu anlamsızlaştırmıştı. Bir keresinde de Çatalca'daki vakfa çok geç geldiği için her zamanki (!) gibi ölümden dönmüştü:

Nesin evinin kapısını açmaya çalışıyor, fakat bir türlü anahtar dönmüyordu. Vakıftan bir görevliyi çağırıp içeriye girdiğinde kırık camlar, masa üzerinde urganlar, yerlerde ağzını kapatmak için hazırlanmış bantlarla karşılaşmıştı. Yine bir sabah uyandığında da kapı eşiğine bırakılmış kanları sızan iki koyun başı bulmuştu.

Aziz Nesin devletten, tabanca bulundurma izni istemişti. Fakat bu isteği tüm yazışmalarına rağmen yerine getirilmedi. **"Peki Aziz ağabey bu silahı kullanmayı düşünür müsünüz?"** diye sorduğumda **"Ben gözlüğümü, anahtarımı bile nereye koyduğumu unutuyorum. Silahı bulana kadar onlar yapacaklarını yapar"** diyordu.

Türkiye'de mizahın babası olan Nesin'e soru sormaya doymazdınız. Ankara'da yapılan 2. TÜYAP Fuarı'nda sık sık yanına gidip otuyordum. Onu güldürebilmek, benim için çok özel bir zevkti. Korumaları arasında yine sordum: "Yaşamınızda polissiz, karakolsuz, mahkemesiz bir gün yok gibi. Yıllarca polis tarafından takip edildiniz. Şimdi de 'koruma' diye polislerle kuşatılmışsınız. Sizce yüce adalet, böyle yağlı bir müşteriye kaybetmemek için mi bu tedbiri alıyor? Aziz Nesin kahkaha atıp cevabını yapıştırdı: "Eskiden de peşimde polis vardı. Devlet nereye gittim, ne yaptım, kiminle konuştum; biliyordu. Ben bu polisleri de istemiş değilim ki. Devlet yine nereye gidiyorum, kime gidiyorum, ne konuşuyorum; biliyor. Sence bunlar benim korumam mı, devletin koruması mı?"

NESİN'İN VASIYETİNİN TEFSİRİ

* Nesin, vasiyetinde tören istemeyerek **"ölüsüyle de kıskırtıcılık (I) yaptı"** diyeceklerle gereken yanıtı veriyordu.

* Seksen yıllık yaşamı boyunca çok çeşitli işlere girip derin gözlemler yapan büyük usta, kadavracılığa da soyunarak geçirdiği ameliyatlardaki hataları hicvediyordu herhalde.

* Vasiyetinde Çatalca'nın il olması konusunda bir şey söylememişti.

* Vakfın bahçesine gömülme iznini reddeden Bakanlar Kurulu'na **"Yeni bir hükümet gelene kadar ölmeyeceğim"** karşılığını vererek bu hükümetin de cenazesinde bulunmayı düşündüğü anlaşıyordu.

* Aziz Nesin mezar yerinin bilinmemesini istemekte çok haklıydı. Çünkü bürokrasi ve sürgünlere şerbetli ünlü gülmece yazarı, her gelen yeni hükümette oradan oraya sevkedilmekle de uğraşmayacaktı.

* Gazete ve dergilere verilecek ölüm ilanına karşıydı. Çünkü **"Aziz Nesin"** adının geçtiği vefat ilanlarıyla ilgili telif hakkı gene gazetelerin muhasebelerine kalacaktı.

* Mevcut arazi üzerine bir matematik enstitüsü kurulması arzusu da vakfın paralarının çarçur edilmemesini önlemek içindi.

* İçki koleksiyonunun bir an evvel satılıp vakfa gelir temini şeklindeki maddeyse oğlu Ahmet Nesin'in, sağlığında bu demirbaşları birer birer boşaltmasından kaynaklanıyordu.

* Nesin'in vakfın bahçesine gömülmesi için sekiz mezar kazılması-
nın da bir nedeni vardı; Aziz Nesin yaşamında da yerinde duramazdı.
Ya bir dilekçenin peşindeydi ya da Ankara'da bir yürüyüşte... Belki bir
panelde konuşmacı ya da DGM koridorlarında sıradaydı. Bu yüzden
ustaya tek bir mezar yetmezdi. Hergün birinden çıkıp diğerine girecekti.
Çoğu kez de Nasrettin Hoca gibi aramıza karışacaktı.

Kalbiyle de mücadele eden bu büyük ustanın ayırım yapmadan kafa
tuttukları listesinde Azrail de en az on çarpıyla yerini alıyordu. Ölüm ne-
denini gösteren otopsi raporuna şu yazılacaktı:

"Aziz Nesin'i ölümsüzlük yendi."

AKTÜEL, 13.7.1995

Aziz Nesin'in gerçek vasiyeti

GANİ MÜJDE

Aziz Nesin öldü. Artık kendi beyninizle idare edeceksiniz.

Bu arada ustanın ardından ortaya çıkartılan vasiyetin aslı bendeydi. **"Ganlciğim bu vasiyeti sağlığımda provokatör başlığı atıp öldükten sonra arkamdan gözyaşı döken gazetelerde yayınla"** demişti.

İşte memleketin vaziyeti ve Aziz abinin gerçek vasiyeti:

* Öldükten sonra tören ve mezartaşı istemiyorum. Beni Kenan Evren'in Marmaris'teki evinin bahçesine gömsünler yeter.

Her gece **"Ulan ya Aziz dirlilirse diye düşünüp uykusu kaçsın herifin. He he he..."**

* Organlarımı tıp fakültesine bağışlıyorum. Sadece bir tek organımı başsavcı Nusret Bey'e bağışlıyorum. İsteddiği gibi kullansın.

* Evdeki seyyar yangın söndürme aletlerini Türkiye'nin yazarlarına, çizerlerine ve sanatçılara bırakıyorum. Umarım kullanmaları gerekmez.

* Arsalarımın satışı ve değertendirilmesi ile ilgili tüm işleri Özer Çiller'e bırakıyorum. Arsa işinden iyi anlıyor kerata...

* Gazete koleksiyonum mikrofilme çekilip satılsın. Cam sūrahi ve cam yemek takımı kuponlarını ise yüzde 60'a hediye ediyorum.

* Reality showcular gömüldüğüm mezarın yerini bulmak için büyük bir çaba harcayacaklardır. Elinde kazma ve kürek olan hiçbir televizyon ekibi vakfa yaklaştırılmasın. Reality show malzemesi olmak istemiyorum.

* Cenaze töreni ve yürüyüş istemiyorum. Polis her yürüyüşte bir sūrū adamı dövüyor. Benim yüzümden kimse sopa yemesin.

* Beynimi yüzde altmışa eşit olarak paylaştırsınlar. Artanını da İran'a ihraç etsinler.

* Hemen arkamdan eski bir sıkıyönetim savcısı ölüp peşime düşebilir. Kimseyi istemiyorum.

* Erbakan ile Tansu Hanım Meclis'te çaça yapsınlar. Hikmet Çetin onlara dümbelek çalarak eşlik etsin. Mesut Bey ise ağzıyla zurna çalsın.

He he he.. Eee bir insanın son isteğini yerine getirirler herhalde.

* Süleyman beyi de çok göreceğim geldi.

* Çocukları gözaltında kaybolan aileler benden haber beklesin. Onlarla ilgili en sağlıklı haberleri ben verebilirim.

* İki oğluma ev alındıktan sonra kalan paramla vakfa gelir temin etmek için ev alınsın. Evler bekara ve öğrenciye kiraya verilsin.

* Beni yakmayı bir türlü beceremeyen gericiler için kına dağıtılsın. Onlar kınalarını uygun yerlerine süsünler.

DIYALOG

- Aziz Nesin'in ölümüne üzülmедim.

- 80 yıla dört insan ömrü sığdırdı, boyu kadar kitap yazdı, her cümlesi ile toplumu tokatlayıp durdu, 60 milyona yüzlerce kitap miras bırakarak, bize sayfalar dolusu kahkaha bırakarak öldü.

- Üzülecekse bir insan, bunları yapmadan veya yapamadan ölenler için üzülür...

- Güle güle Pamuk dede. Hürriyet Gazetesi'ndeki son röportaj sırasında benim için söylediklerine teşekkür bile edememiştim. Şimdi ediyorum.

AKTÜEL, 13.7.1995

PEYİNİR GEMİSİ

"Aziz Nesin" siz Çatalca

Pazartesi kararlaştırmıştık: Cuma günü Çatalca'ya Erguvan Şenliği'ne gidecektik; Belediye davet etmişti. Heyecanlanmıştık; açılış kokteyline Aziz Nesin de katılacak, erguvan ötesi renkler katabacaktı. Ama olamayacaktı işte... Olmadı da... Aziz Nesin'in ölüm haberi çarşamba günü çöktü üstümüze... Yine de şenlik onsuz ama onunla açıldı ve sürdü... Cuma akşam üzeri şenliğin açılışında dört davul, beş klarnet Trakya havaları vururken Aziz Usta da Çatalca'nın biraz ötesinde gömülüyordu. Sonra Belediye Başkanı Fırat Aykut açılış konuşmasını yaptı. O konuşurken Aziz Nesin toprak olmuş gitmişti bile... Ve şenlik başladı...

Çatalca Belediye Başkanı Fırat Aykut, Nesin Vakfı'nın yönetimindeydi. Pazar günü, şenlik sürerken Vakfın Yönetim kurulu toplantısına katılıyordu; üzüntülü ve yorgundu. Geçen yılki Şenlik'te sürekli gülmüş, çevresindekilerle beraber eğlenmişti. Bu yıl da öyleydi; daha doğrusu içindeki buruk hüznü bilmeyene öyle geliyordu. Vakfın dersliklerinden birinde sohbet ederken yüzündeki şenlik maskesini takmıyordu artık. Endişeleri vardı. Sevgili Çatalca'sının sırtına ağır bir yük binmişti şimdi. Aziz Usta'yı taşıması gerekiyordu. Hani, Aziz Usta'nın taşınması gerektiğinden değil de. Yaşamında kimse taşımamıştı ki onu, ölümünden sonra taşısın. 1972 yılında gelmiş, Vakfın bulunduğu arazinin ardındaki Dereboyu'na çadırını kuruvermişti. Bir aygaz tüpü, birkaç parça eşya ve daktilosu ile iki yıl yazmış, çalışmış, yaşamıştı. Vakfı bugünkü haline getirinceye kadar da kimseye yük olmamıştı. Ama Çatalca'nın sırtına yine de ağır yük binmişti işte: Aykut'un Çatalca'ya kazandırmak istediği kültürel kimlik Aziz Usta'nın Türk insanında görmek istediği kültürel kimliğe ulaşabilecek miydi?

Çok zordu Aykut'un işi. En büyük uğraşı bağımsızlığını koruyabilmek için vermişti. Bağımsız başkan değildi, bir siyasi partiden girmişti seçime. Ancak her aday olduğunda çok teklif almıştı seçimden sonraki bağımsızlığını satışa çıkarması için. Hep direnmişti. Çatalca arsaları emlak spekülâtorlerinin gözdesiydi. Ana caddelere herkes kat üstüne kat dikmek istiyordu. Koruma altına alınılmış eski evleri hemen herkes yıkip apartman yapmak peşindeydi.

Umudu Çatalca'nın gençleriydi Fırat Aykut'un. Müziğiyle, bale-siyle, tiyatrosuyla, eğitimiyle hiçbir şey esirgememeye çalışıyordu Çatalca gençliğinden. O pazar günü insan hakları konulu bir panel

düzenlenmişti Şenlik çerçevesinde. Her partiden bir konuşmacı istenmiş, hiçbirisi cevap vermemiş ve panel iptal olmuştu. Umut genç nesillerdeydi. Haksız da sayılmazdı: İki gün boyunca Çatalca sokaklarında dolaşmış, konserlere katılmış, gençleri izlemiştik. Her yerde gençler vardı, katılımcı, izleyici, yüzleri aydınlık...

Şenlik aksamadı

Şenlik Aziz Usta'nın ölümüyle aksamadı. Hem zaten Aziz Usta'da öyle isterdi. Uğursuz bir yas havası neden yaratıldıysın ki... Fırat Aykut iki gün boyunca havayı, bulutları kolladı. Sel arifesiydi; arada bir tıpırdayan yağmur serpintileri yüreğini ağzına getiriyordu Başkan'ın. Bir görürmeyen el idare etti, gitti yağmuru; hiçbir etkinlikte bir damla yağmur yağmadı. Şenlik bitti, seller boşandı.

Cuma akşamı Grup Baran Aziz Nesin diyordu, Sivas diyordu, söylüyordu. Cumartesi öğleden sonra Okay Temiz, Aziz Nesin diyordu, çalışıyordu. Topuklu Çeşmesi'nde Ataol Behramoğlu, Aziz Nesin diyor, okuyordu. Hepsi de Çatalcalıydılar, Çatalca'ya kültür aşısı yapıyorlardı.

Topuklu Çeşmesi'nde Şiir Akşamları sürerken bir grup Roman izliyor, oyun oynuyordu. Romanların oturduğu Boyacı Mahallesi az yukarısındaydı Topuklu Çeşmesi'nin. Meraktan inmişlerdi. Şehrin içine pek sokulmazlarmış başları derde girmesin diye. Biri usul usul anlatıyordu daha on beş yaşına rağmen nasıl üç kez "içeriye" girdiğini. Bir keresinde Atatürk heykelinin başına çamur attı diye iyice başı derde girmiş, henüz gelişmemiş bedeni bir araba sopa yemişti. Doğru yanlış, kendi anlatmasıydı. Sonra Darbukacı Tarık'ın peşine düşmüş, yirmiye yakın Roman çocuk ile çala oynaya sokaklarda dolaşmıştık. Onların da şenliğiydi, uzaktan da olsa onlar da katılacaktı, Romandılar ne de olsa. Gece Trakya Dügün Çalgıları Yarışması'nda Çatalca ekibi çıktığında tüm Boyacı Mahallesi bebeleri ortada kıvırıyorlardı. Çalan ekibin tamamı Boyacı Mahallesi'ndendi hem de, Birinciliği Çanakale ekibine kaptırdılar. Üzülmediler, çünkü onlar da Rumendiler.

Boyacı Mahallesi de bir başka sorundu Fırat Aykut'un kafasında. Romanlar çocuklarını pek okutma taraftarı değildiler. Oysa onlar da Çatalcalıydılar ve okumaları gerekirdi. Sürekli onlarla konuşuyor, anlatıyordu okumanın, okutmanın gerekliliğini. Pek başarılı olduğunu söyleyemiyordu bu konuda.

Ayazmataki

Cumartesi akşam üzeri, Okay Temiz'in konserinden önce Kaleiçi Mahallesi'ni dolaştık. Topuklu Çeşmesi de Kaleiçi'nin dibinde yer alıyor.

Rumların oturduğu dönemde Ayazmataki derlermiş Topuklu Çeşmesi'ne; işin doğrusu Çeşme'nin aslı ayazmaymış. Bir hafta sonra uğradığımda yaşlı bir kadın heyecanlı iniyordu arabadan. Adı Mari Tomasyanmış. 75 yıl önce **"Ayazmataki"**nin tam karşısındaki evde doğmuş. Yedi yıldır görmemiş dünyaya geldiği evi. **"Hâlâ yerinde duruyor mu?"** diye bakmaya gelmiş. Kaçımızın doğduğu ev yerinde duruyor acaba? Arkadaşı Harikliya Arseniyadis de Çatalca'ya gelin gelmiş. **"Değirmenci diye bilirler bizi. Kayınpederimin burada değirmeni vardı da"** diyor.

Kaleiçi'nde eski evlerin bir kısmı duruyor. Büyük bir kısmı daha önce yitirilmiş. Kalanlar ise koruma altında. Röleve çalışmaları yapılmış, para bulundukça restore edileceklermiş. Eski ahşap evlerin kuzeye bakan cepheleri çoklukla sac ya da teneke kaplıydı. Önce bize çok çirkin gelen bu yapı tarzını Mari Tomasyan açıkladı: Poyrazın getirdiği yağışların ahşaptan içeri su sızdırmasını önlemek için böyle bir tedbir alınmış.

Pazar sabahı Vakıf'ta Fırat Aykut'la söyleşirken, Çatalca'da sünnet başlamıştı. Belediye düzenlemişti fakir ailelere yardım amacıyla. Akşam ise büyük bir Türk müziği konseri düzenlenmişti sünnetçiler için. Fırat Aykut yine gökyüzünü kolluyordu. **"Yağmur yağarsa perişan oluruz. Sünnet olan çocuklara üzülrüm, konsere değil"** diyor.

Fırat Aykut'un yönetim kurulu toplantısına dönmesi gerekiyordu. Çocuklardan gül şerbeti istetti. Aziz Usta çok severmiş. Çocuklar yeni yapıldığını, henüz soğumadığını söylediler. İçmek nasip olmadı. Vaktin içinde biraz dolaştık, çocuklarla konuştuk. Hallerini sormayı içimiz elvermedi. Binada her zamanki gibi klasik müzik yayınlanıyordu. Aziz Usta'nın anılarının toplandığı salonda bakındık seksen yılın getirdiği anılara. Bir camekânda Sivas'tan **"kaçırılırken"** tebdili kıyafet giydirildiği doktor gömleği duruyordu. Öte yanda bir pusula ve bir tespih Müjdat Gezen'den: İki tespihinin Aziz Usta'nın peşpeşe nasıl üzerine yattığını anlatan. Aziz Nesin'de bıraktığı tespihi geri almak için yeni bir tespih götürdüğünde onu da kaptırmış. Bir yüzbaşı da pusula yazmış kâğıt peçeteye **"Ağızına biber sürecekle"** diye, dikkatli olmasını ikaz eder mahiyette. Sürselerdi vaz mı geçecekti sanki? Dereboyu'na iniyoruz. Evin etrafı tarla misali sürülür. Hiç merak etmiyoruz **"Nerede?"** gibilerinden. Çadırını nereye kurmuştu acaba?

Akşam konseri beklemeden ayrılıyoruz. Çatalca çıkışındaki dağlar delik deşik. Kimi mıcıra, yol yapımına gidiyormuş, kimi de yakındaki çimento fabrikasına şoförün anlatmasına göre. İstanbul'un kimi binasının

içinde biraz da Çatalca dağları var galiba. Bulgar ordusuna dayanan Çatalca tahkimatı betonarmeye mi yenik düşüyor ne? Ayıbı çok az da olsa ayçiçeği tarlaları örtüyor.

Sonradan öğrendik: Konser boyunca gökyüzü yine kendini tutmuş. Konser biter bitmez de Allah ne verdiyse salıvermiş...

Bakalım, Çatalca Aziz Usta'nın yükünü taşıyabilecek mi?

ARKİTEKT, AĞUSTOS 1995

Genç bir eylemcinin ardından

BEDRİ BAYKAM

Sevgili ağabeyimiz, büyük insan Aziz Nesin'le **"tanışıklığım"**, çocukluk yıllarıma dayanır. Büyük bir zevkle okuduğumuz, ağlanacak halimize güldüren kitaplarının her biri günlük yaşamda ayrı anlarda karşımıza çıkıyor. Bu yazıda hangisine değinsem ki? Ne varlığını, ne de yokluğunu kanıtlayamayan **"Yaşar, Ne Yaşar, Ne Yaşamaz"**a mı, ısrarla kapıya askerler gönderilerek aranan babaanne öyküsüne mi? Kimi zaman devlet dairelerinin kuş uçuramaz bürokrasi çarklarında başımıza gelenleri düşünürken, kimi zaman günlük hayatta rastladığımız insanları kişilik olarak sınıflarken, hep onun öykülerini hatırlıyoruz. Zaten hepimiz arada bir, çayımızdan şöyle dolu dolu bir yudum alıp yanımızdaki dostumuza, **"Yahu azizim, dün tam bir Aziz Nesin hikâyesi yaşadım"** diye anlatmaya başlamaz mıyız? İşte sanatçının ölümünden sonra bile böylesine **"şimdiki zaman"**larla kurulur cümleler...

Kimbilir, o kadar mücadele ve stresle geçen son yıllarında bile, yaşadığı büyük tehlikelere ve aldığı tehditlere rağmen Aziz Nesin, kendisine düşmanlık besleyen bu zatlar hakkında ne yeni komediler yaratmıştır!!!

Bunların bir kısmını, kendini tutamayıp kimi röportajlarda dile getiriyordu. O, günlük hayatta ne kadar ciddi ve hatta "asık suratlı" olsa bile, beyinde sürekli olarak mizah üretimine devam eden, çevresindeki her kişiyi, her olayı, kendi edebi süzgecinden geçirerek takip eden, tüm bunları birer **"hammadde"** kabul eden, kendini 1000 yıllık bir üretim planına bağlamış bir dehaydı. İlhan Selçuk geçen hafta yazdığı bir yazıda **"Aziz Nesin kadar akan zamanın bilincine ulaşip telaşa düşen birini tanımadım; bir ömrüne on insanın yaşamını sığdırdı, zamana çaktı adını"** diyordu. Gerçekten de Nesin, sürekli olarak 25 yaşında bir gencin enerjisi, dinamizmi ve başarıma açlığı ile her an yeni bir yazı, yeni bir konferans, yeni bir kitap, yeni bir politik eylem peşindeydi.

Aziz Nesin laiklik savaşımına durup dururken değil, **"iş başa düşünce"** katıldı. Kendilerini **"Politikacı"** olarak adlandıran bazı çıkar meraklıları üzerlerine düşen görevleri yerine getirmeyince, O da başka bir seçeneği kalmadığına inanıp, bu mücadeleyi veren aydınların doğal önderlerinden biri haline geldi. Nesin, bu konudaki çabalarının hiçbirini **"kahramanlık"** olarak nitelemiyor, bu şekilde nitelenmesi için yapmıyordu. Küçük dev adam için, sözünü ettiği, savunduğu her aydın ilke,

herkesin yüklenmesi gereken, doğal, karşılık beklemeyen mert insanların tavırlarından başka bir şey değildi. Bütün bunları gerçekleştirirken de sözlerini hiçbir zaman sakınmadı, kendine saklamadı, bizlerle paylaştı ve hepimizi güç birliğine davet etti. Karşısında yer alanlar hangi sıfatı taşırlarsa taşınsınlar, O yalnız ve yalnız inandığı evrensel demokrasi, laiklik, düşünce özgürlüğü ve insan hakları kuralları çerçevesindeki doğruları savunmak için onları **"mızraklamaktan"** çekinmedi.

Tabii bu arada belirtilmesi gereken çok önemli bir konu da şu: Nesin, Salman Rüşdü gibi **"özür dileme"** komikliğini de yaşatmadı sevenlerine. Her cümlesinden, her açıklamasından sonuna kadar sorumlu oldu. Geri adım atmayı bir an bile aklından geçirmedi. Çünkü ne yaptığını biliyordu ve kararlıydı. Zavallı beyni yıkanmış ortaçağ kalıntılarının, onu hiçbir koşulda korkutamayacağını herkese kanıtladı.

Ne yazık ki, demokrasiyi korumak için **"cengaver"** kesilen ve devlete **"kök söktürmeyi"** günlük yaşamlarının bir parçası haline getiren bazı aydınlar, onun bu tavırlarını sadece uzaktan, ürkeklikle izlediler. Galiba, şeriatçıların tehditleri, baskıları, iftiraları ve terör eylemleri altında yaşamayı kabullenmektense Türkiye Cumhuriyeti'ni ve devleti hedef almak, ırkçı bir etnik milliyetçilik dalgasını demokrasi adına desteklemek daha kolay!

Dün Nesin'e **"tahrikçi"** gibi ağır sözlerle saldıran liboşizm kaleleri, bugün O'nu kendi söylemlerine malzeme olarak kullanırken, yazarın kaleminden şu soruyu duyar gibi oluyor insan: **"Nedir bu haliniz? Korkunun ecele faydası yok! Ne zaman bu saflığı, bu ihaneti, bu ikli-yüzlülüğü bırakıp, kendi bindiğiniz dalı kesmekten vazgeçeceksiniz? Bırakın arkamdan methiyeler döktürmeyi de, sizi yok etmeye çalışanları demokrasi adına pompalamaktan vazgeçin!"**

Nesin, emperyalizmle savaş ile şeriatçılıkla savaşın, birbirine değen kolları olsa bile, bunların ayrı ayrı 'ele alınması gerektiğini biliyordu. Sapla samanı birbirine asla karıştırmadı. Sosyalizm'e olan bağlılığı O'nun büyük insancılığının kaçınılmaz ve değişmez sonucuydu. Kendi kurduğu vakıfta, yarınları aydın gençlere emanet etme yolunda büyük bir hizmet örneği verirken, Sosyalizm'i, **"eğitimde eşit fırsatlar ilkesi"** doğrultusunda yaşama geçirmiş oluyordu.

Böyle bir yazıda ancak **"değinebileceğimiz"** son önemli girişimi de, köktendinciliğe karşı örgütlemek istediği, uluslararası kongreydi. Bunu yaşama geçirebilmek için hepimize düşen görevlerin neler olduğunu daha sonraki bir yazıya bırakalım. Bu belki de bize bıraktığı en önemli vasiyetiydi. Çünkü O, 80 yaşında somut hedefleri

olan, yorulmaz bir eylemciydi. Üniversiteli gençlerden, politik partilerden çok daha fazla yurdu tanıyor, örgütlenme ve bilinçlenmeye katkı sağlıyor ve hiç ölmeyecekmiş gibi planlar yapıyordu. **"Az laf, çok iş"** sloganı. O'nun hayatında **"Çok laf, daha da çok iş"** olarak değişmişti. Nösin, **"boşa nutuk atan"** oportünist politikacılara benzemiyordu.

Gözün arkada kalmasın büyük insan. Beyni çürümüş birtakım belediyeler senin ya da Mumcu'nun, ya da Aksoy'un, veya Atatürk'ün isimlerini silmeye çalışsalar da, bu çalışmalarının sonuç vermeyeceğini bilirler. Çünkü sizlerin isimleri yüreğimize kazınmış bir kere. Uzun yaşamış olman, sayısız eserlerin, bıraktığın aydın ilkeler şu zor anlardaki tellerimiz...

AYDINLIK, 15.7.1995

Aziz Nesin'i anlamak...

EMCET OLCAYTU

Sınıfsız toplum üzerine çok yazılmış, konuşulmuştur. Daha da yazılıp konuşulacak elbette. Diyeceksiniz ki; iyi ama, "**Aziz Nesin'i anlamak**" diye başlayıp sınıfsız toplumdan bahsetmek ne alaka? İzninizle cevap vereyim: Çok alaka!

Bir haftadır, Aziz Nesin'in ardından yayınlanan yazıları okuyorum. Hepsinden aynı sonucu çıkarıyorum: Aziz Nesin sınıfsız toplumun habercilerinden birisidir. Ne yazık! Sınıfsız toplumu anlamayanlar, Yunus Emre'yi, Pir Sultan'ı, Nazım Hikmet'i, Aziz Nesin'i bizim kadar anlayamaz. Onlar için; Yunus Emre: Tasavvufun, Pir Sultan: Aleviliğin, Nazım Hikmet: Yeni şiirin, Aziz Nesin: Çağdaş mizahın ustalarıdır. İşte o kadar!

Oysa bu ustalar, sınıfsız toplum kültürünün mayasıdır. Bunu kavramaktan yoksun olanlar, onlara "**usta**" der ama, bu kültüre karşı oldukları için, sınıfsal kültürleri gereği "**ustaları**"nı iğnelemek, uygun fırsatlar da onlara saldırmaktan kendilerini alamazlar. **Dünyayı çöplüğe çeviren kapitalistlerin gözünde Aziz Nesin "eli sıkı adam"dır. İnsanın beynini, yüreğini satın almak isteyenler için "geçimsiz"dir. İnanç hürriyetini savunduğu zaman "bunak"tır. İşte böylece kendilerini tatmin yolları bulmaya çalışırlar.**

Buna karşılık, Aziz Nesin'in savunduğu kültür farklıdır. "**Savunduğu**" diyorum, daha doğrusu: Yaşama bakış kültürü farklıdır. Cumhuriyet Gazetesi "**Aziz Nesin Özel Ek**"inde, bu kültürün enfes bir örneği sergileniyor: "**İlk Gerçek Savunma**" başlıklı yazıyı, okumadınızsa, ne olur mutlaka bulup, okuyun. Aziz Nesin'in 1944 yılında, Askeri Mahkemede "**zimmet, hırsızlık, görevi kötüye kullanmak**"la suçlandığı davada; onu suçlayanlar ile arasındaki kültür uçurumları, iki gezegen arasındakinden büyük. Aslında O'nun yaşamı ve eserleri bu uçurumların fotoğrafları ile bezeli. Yine de bu yazı başka.

Aziz Nesin'i sevenler, muhakkak ki anlayanlardan fazladır. Keşke sevmek ile anlamak aynı "şey" olsaydı. Sevddiği her şeyi anlayabilmek... Anladığı her şeyi sevebilmek... Sınıfsız toplum bu kavramlar arasındaki engelleri yokedecek! Yunus'u, Pir Sultan'ı, Nazım'ı, Aziz Nesin'i "seçkinler" arasından çıkarıp, "sıradan insanlar" yapacak. İşte Aziz Nesin, bunun da yolunu gösteriyor. Yirmi yıl önce yazdığı "Son Konuşuma Mektup"ta şöyle diyor: "Bütün yaşamımda çağdaşlarımdan

hiç birini kıskanmadığımı bilirsin; iyi yürekliliğimden değil, hiçbirini kendimden üstün görmediğimden... Yine bilirsin yaptıklarımla da, yapmayı tasarlayıp dahaca yapamadıklarımla da böbürlenirim... Yaşamayı hak etmeye çalıştığım gibi, ölümü de hak etmek istiyorum. Bu hakkı bana tanı! Çünkü bu sonsuz güzellikler açan güzelliğim dünyaya, ben de gücümce güzellikler katmaya çalıştım... Ne mi yaptım? Ortaçağ simyacıları taşı altına çeviremedi. Ama ben... gözyaşlarımı gülmeceye çevirerek dünyaya sundum..."

Aziz Nesin'i anlıyorum. Çünkü sınıfsız topluma kadar görevimiz ortak: Acıyı kuvvete çevirmek! O bu görevi en iyi yapanlardan biri. Yunus, Nazım, Pir Sultan gibi.

Biraz önce, Cumhuriyet Gazetesi'nin "**Aziz Nesin Özel Ek**"inden bahsetmiştim. Bu "**ek**"in üçüncü sayfasından başlayıp, 4., 5., 6. ve 7. sayfalarında devam eden hayat hikâyesine göre, 1991-1995: Yoğun etkinliklerle geçen yıllar olarak saptanıyor. Elhak doğru! Peki bu yoğun etkinlikler neler? İşte onu bu özel ekte hiç aramayın. Anlaşılan, hayat hikâyesini ve "**özel ek**"e alınacak yazıları hazırlayanlar, bu etkinlikleri önemli görmemişler. Oysa Aziz Nesin, tam da o sıralarda -öldürülmeyi de göze alarak- şeriatçılara karşı en önde savaşıyordu. Aydınlik Gazetesi'nin "**başyazarlığı**"nı üstlendiği dönemde, hemen bütün yazılarında aydınlara sorumluluklarını hatırlattı. "**Hatırlamak**" kelimesi hafif kaldı: Gaflet içinde gördüğü aydınları uyandırmak için adeta "**tokatlıyor**"du. Sivas katliamı sonrasında, Aziz Nesin'e umulmadık aydınlardan hakarete varan ölçüde- tepkiler gösterilmesinin ardında bu sert uyarıların yarattığı kızgınlık vardı belki de.

Aziz Nesin'in bu dönemini "**yoğun etkinlikler**" kelimeleri ile özetlemek herhalde şeriatçıların bile aklına gelmezdi. Ne dersiniz? Az anlamak, çok sevmek; yobaz kültürüne mi, Aziz Nesin'e mi yakın olmak sayılır?

AYDINLIK, 15.7.1995

KRAL GÖZÜ

Vermeyin ulan izin, vermeyin!

BASKIN ORAN

Malum mu olmuştu, bir aydır içim titriyordu. Son olarak İstanbul'da yattığı hastaneden konuşmuştuk; sesi çok iyiydi. Umutlandırmıştı.

Bu sabah erkenden İstanbul'dan bir dostum aradı. Sen duymamışsındır, kötü bir haber vericem, dedi. Böyle öğrendim.

Ben 45'liyim, o 15'liydi. Benden 30 yaş büyüktü. Rahatça babam yaşındaydı. Babam gibiydi. Ama o genç, enerjik, dostça, yukandan almayan tavrı beni ona hep **"Aziz Abi"** demeye itmişti. Sadece bir tek kere, o da hastanede son konuşmamızda, bilmiyorum neden ve şimdi bu satırları yazarken farkına varıyorum, ağzımdan son sözcükler olarak:

"Ellerinizden öperim, abi." çıktı. O hemen, aceleyle:

"Estafurullah" demişti.

Bu son tavrı, yakınlığımızın başladığı günlerdeki ilk tavrından hiç farksızdı.

Bu, Türkiye'nin en büyük mizah yazarı, dünyanın en büyük mizah yazarlarının başında gelen kişi, adını kimsenin duymadığı birinin yazdığı kitap için o kadar işinin arasında vakit ayırarak yazmayı kabul ettiği upuzun önsözde, **"Yaşamım boyunca böyle keyifle okuduğum bir kitap anımsamıyorum"** diyordu.

"Ya da"yı niçin **"yada"** şeklinde bitişik yazdığını, **"birçok"**’u niye **"blçok"** biçimine soktuğunu sorduğumuzda, kim olursanız olun, yanınıza oturup ve en az yarım saatini verip uzun uzun örneklerle anlatmayı görev biliyordu.

Evine yemeğe davet ederdi, evine gelirdi. Açık oturuma çağırırdım, İstanbul'dan atlar gelirdi. Anadolu'da Allahın unuttuğu bir kasabaya bilmemne törenine buyur ederlerdi, gelirdi. Sivas'ta yakılmaktan nasılsa kurtulduktan sonra Konya'ya imza gününe çağırırlardı, gene gelirdi. **Cebinden harcayarak ve 80 yaşının son enerjili kırıntılarını kulianarak.**

Ve bunları, kendini çok, ama çok önemseyen biri olduğu halde yapardı.

Aziz Abi'ye düşman olarak laf edenler benim kasımpaşamdan aşağıdır. Onları kaale alacak değilim. Ama, dostlardan laf edenler oldu:

"Topluma bu kadar da aykırı düşülmez ki. Hiç, Türk halkı aptaldır, denir mi? Bir de kalkıp Müslüman olmadığını söylemese olmaz mı?" dediler.

Oh, çok iyi yaptı. En akıllısı bile trafik ışıklarını illaki yarım metre geçip öyle durmayı ve bu yüzden yeşil yandığı zaman arkadan korna yiyip trafikin de içine etmeyi marifet bilen geri zekalılar topluluğuna kalkıp da **"zekidir"** mi diyecekti?

Çok iyi etti. Televizyonlara çıkan din ve Allahla ilgisiz nice **"aydınlar"** gibi: **"Canım, biz de Müslümanız ama..."** mı diyecekti? Ak bilmemneyle kara bilmemnenin belli olmadan kalması için bir de o mu mürailek yapacaktı?

Aziz Abi bu toplumun turnusol kağıdı olmaya soyunmasaydı, bu zovzeklik daha ne kadar sürecekti?

O **"Yüzde altmış aptalız"** alıntısını koymamış olsaydı, acaba şimdi olduğu gibi sürüyle insan kalkıp da, **"Yahu, ne yüzde altmış, en az yüzde doksan, doksan!"** diyecek miydi?

Aziz Nesin o yüzbilmemkaç tane kitabındaki her satırda insanların aptallığını tam kırk yıl boyunca durmadan anlattığı halde, insanların bunu görebilmeleri için bir de **dan dan** söylemesi gerekmişti.

İşin, çok kimsenin bilmediğini sandığım bir ilginç tarafı var. 93'te Selanik'e gidiyoruz, ben Aziz Abi'nin yanına düştüm. Yemekler geldi, Aziz Abi bana eğildi:

"Şu eti yer misin, eti?"

"İsterseniz yerim abi, ama siz tok musunuz?"

"Yok, ondan değil; domuzdur diye çekiniyorum!"

"Aman abi, uçakta hiç olmaz. Zaten şu kağıtta da olmadığını yazmışlar."

"Billyorum, dana eti; ama aklıma düştü bkere. Hiçbir mantığı da yok, tiksiniyorum gene de. Vereyim mi?"

Mevlüt okunduğu zaman radyonun kapatıldığı bir evde yetişip de televizyonda: **"Canım, biz de Müslümanız ama..."** diyen üniversite profesörüyle, çocukluğunda hatim indirmiş eski subayı karşılaştırınız. O'nun önemini o zaman belki anlarsınız.

Sabah, vakfın müdürüyle konuştum. Oğullan Ali'yle Ahmet "**yukarı-ya**" faks çekmişler, babalarının Vakıf bahçesine gömülmesi için. CHP'li hükümet gene izin vermezse, Çapa Tıp Fakültesi'ne bırakacaklarmış. **Aziz Abi**'yi. Vasiyeti öyleymiş.

Eğitim yapılsın, diye.

Vermeyin izni ulan, vermeyin! Verirseniz... hatırım kalır! Vermeyin de **o büyük insanın** cesedi genç doktorların eğitiminde kullanılsın.

Daha bile büyüsün...

AYDINLIK, 8.7.1995

İÇLİ DİşLİ

Sınıf mücadelesinin ön saflarında

FERİT İLSEVER

1993 Şubat'ının soğuk bir kış günü **Doğu Perinçek**, ben ve **Aziz Nesin** Çatalca'da Nesin Vakfı'nda bir araya geliyoruz. **Aziz Ağabey**, o anın kadar yanmayan sobasını biz konuklarının ısınması için yaktıktan ve çaylarımızı dağıttıktan sonra hızla konuya giriyoruz. Doğu arkadaşla birlikte hararetle "Aydınlık gazetesi" projemizi anlatıyoruz. "**1 Mayıs'ta çıkartacağız, gel gazetenin başına geç**" diyoruz.

Aziz Nesin'in yaklaşımı olumlu, kesin yanıtını birkaç gün sonra bildirecek. O gün neler konuşmadık ki? Günlük gazetenin yayın çizgisini oluşturacak bütün politikalar bir sohbet ortamında, anılarla da güçlendirilerek masaya yatırıldı. Ancak **Nesin**'in iki konuda bazı aydınlara karşı topkili tavrı belleğimde önemle yer etmiş. **Aziz Ağabey** döndürüp dolaştırıp lâfı, dincilik karşısında ezilen ve PKK kuyruğunda giden aydınlara götürüyor. Özellikle, çoğunu iyi tanıdığı PKK kuyrukçularını anlaması mümkün değil. Çok iyi anımsıyorum, bunların bir zamanlar Sovyetler Birliği'nden "**sosyalizm**" ithal etmeye kalkıştıkları ve her dönemde büyük kuvvetlerin kuyruğuna takıldıkları değerlendirmesini de birlikte yapıyoruz.

Aziz Ağabey yanıtını gecikmeden bildirdi: "**Tamam yola çıkıyoruz**". Her zamanki gibi kısa ve net. Kendisiyle iki yıl boyunca sık sık görüştüm. Birçok yönünü yakından tanıdım. Onu en iyi anlatacak sözcükleri yine kendi yazılarında buldum. 11 Mayıs 1993 günlü Aydınlık'taki başyazısında şöyle diyordu: "**Ben kendimi, halkıma ödenmeyecek denli borçlu sayan bir yazarım.**"

"YAZMADIKLARIMIZDAN DA SORUMLUYUZ"

Aziz Nesin bütün aydınlara örnek olacak bu yaklaşımını aynı yazısında şöyle açıyordu: "**Türkiye'deki yazarlar yazmadıklarından da sorumludur. Öyle durumlar olmuştur ki, o yazıların yazılması gerekirdi, yazılmamıştır. 1980'den sonra çok açık olarak yazarların büyük çoğunluğu yazarlık görevlerini yapmadılar... Ben başkalarının yapmadığı, yapılması gerektiği halde yapmadığı şeyleri yapmakla, kendimi yükümlü sayıyorum... Türkiye'de yazarların, yazmadıklarından da sorumlu olduğu sözüm, eksik söylenmiş bir sözdür. Salt Türkiye'de değil, bütün dünyada yazarlar, yazmadıkları ya da korku, çıkar ve duyarsızlık gibi nedenlerden dolayı, yazamadıkları yazılardan da sorumludurlar**".

Aziz Nesin'in yaşı seksenin üzerindeydi. Onlarca kitabında hep aşağıdakileri yazmış, Türkiye'yi mahkemesiyle, hapishanesiyle yaşamış, Yazarlar Sendikası'nı yönetmiş ve uluslararası üne sahip olmuştu. Fakat, ah o 'halka borçluluk' duygusu. Daha yazmadıkları, halkına söylemedikleri vardı. İşte emekçi yataklarından dişle, tırnakla yaratılan bir kürsü önüne konuyordu. **Aziz Nesin**, 13 Mayıs 1993 günlü Aydınlik'taki yazısında bu kürsüyü okurlarına şöyle tanıtıyordu: "**Değerli arkadaşlar, ilk kez Türkiye'de emekçilerin paralarıyla, emeğin sesini duyan bir gazete kurulmuştur, bunun değerini bilelim. Gazete kurmak, hele, emekçilerin gazete kurması kolay değildir.**" **Aziz Nesin** Aydınlik'ın değerini bildi. Bu değerbilirlik ve sorumluluk duygusu, onu, Aydınlik'la, sınıf mücadelesinin ön saflarına taşıdı. Sivas'ta 37 canı yitirdiğimiz yobaz yangınında, Konya'da gerici tehdidi altındaki imza kuyruklarında, 8. maddeyi protesto eylemlerinde, konferanslarda, panellerde hep ön plandaydı. Son nefesini verdiği sırada da bir konferanstan dönüyordu. Sivas saldırısı onu iyice hırslandırmıştı. Her konuşmasında devlete, rejime karşı adeta kükrüyordu. **Aziz Nesin**, savaşa savaşa can verenlerden. Böyle istiyordu ve istediği oldu.

CEMAL SÜREYA-TURAN DURSUN-AZİZ NESİN

Bu konuyu geçerken, sınıf mücadelesinin büyük formülüne bir kez daha değinmek istiyorum: Proletarya hareketiyle, halkına "**borçlu**", namuslu aydının uygun işbirliği, sınıf mücadelesinde yepyeni ufuklar açar. Değerli **Cemal Süreya**'nın 1978'deki Aydınlik'ta başlayıp, 2000'e Doğru'da sürdürdüğü "**halka borcunu ödeme çabası**", emekçi hareketine güçlü bir soluk kazandırdı. **Turan Dursun**'un 2000'e Doğru'da açtığı lâiklik penceresi, on yıllarca sürececek bir aydınlanma hamlesinin başlangıcı oldu. Ve unutulmaz katkılarıyla **Aziz Nesin**.

Aziz Nesin'i Aydınlik'ta yazmaya iten en önemli etken, Türkiye'nin başına örülen çorapları görmüş olmasıydı. Aydınlik'ta yayımlanan yazılarını topladığı "**Bir Tutam Aydınlik**" kitabının, "**Önsözden önceki birkaç söz**" başlıklı bölümünde şöyle diyordu: "**Bu kitaptaki yazılarımların bir çoğu gelecekte haber veriyor. Bir anlama Türkiye'nin fal kitabı... Örneğin, 'Devlet devlete karşı' başlıklı yazı, Sivas'taki insan kıyımı olayını öncesinden, tıpkı tıpkısına bildiriyor... Aydınlar ve özellikle yazarlar, bir anlama, gelecek depresi önceden sezen cins atlara benzer ve bunlar kendi dillerince gelecek deprem felaketini çevrelerine duyurmaya çalışırlar... Şimdiye dek olduğu gibi, şimdi de haber veriyorum: Önceleri yavaş yavaş, ağır ağır, adım adım kötülük uçuşumuna doğru giderken gittikçe hızlanarak şimdi koşaradım gidiyoruz.**"

AYDINLIK'IN SAHİBİYDİ

Nesin'in gözünde Aydınlık, bu "**Kötülük uçurumuna**" yuvarlanışı durdurabilirdi. Aydınlık'ı çıkartmaya karar veren emekçi önderleri açısındır ise, yaklaşan depreme bir emekçi depremiyle yanıt verilebilirdi. Bu anlayışlarla umutlarımızı ve emeğimizi birleştirdik. **Aziz Ağabey**, Aydınlık pratiğine her zaman olumlu, yapıcı ve birleşici tavırlarla yaklaştı. Başta gazetenin çıkış tarihi olmak üzere, birçok kararımıza itiraz ve oluştirileri vardı.. Ancak bütün sorunları olumlu yaklaşımlarla aşabiliyorduk. **Nesin** Aydınlık'a her zaman içten destek verdi, onu sahiplendi.

En büyük sorun, Aydınlık'ı birlikte çıkartmayı kararlaştırdığımız Onbinler Şirketi'nin birçok üyesiyle aramızdaki ideolojik ve politik farklılıklardı. Ancak Onbinler'in bir numaralı temsilcisi olarak **Aziz Nesin**, hep Aydınlık'a devrimci görüşlerin yansımına çaba gösterdi. Yan sütunlarda yer alan ve Aydınlık'ın ilk sayısında yayımlanan "**Yayın Çizgimiz**" yazısını ikimiz hazırladık. Görüldüğü gibi bu yazı, bugün iyice netleşen Neo Liberalizm - Bilimsel Sosyalizm ayrışmasında, sosyalizm safında yerini almaktadır.

68'LI DELİKANLI

Aydınlık'taki **Aziz Nesin**, 68'li bir delikanlıdır. O, "**Emperyalizmin 'Yeni Dünya Düzeni'** sloganı altında dünya üzerinde hegemonya kurma çabalarına karşıdır. Emperyalizmin ezilen dünyaya müdahalesine tavır alır." Nesin'e göre, proletarya partisinin programının birinci maddesi, "**Sömürüye, yani emperyalizme karşı olmak**"tır.

PKK kuyrukçularını yerden yere vurduğu daha ilk konuşmamızda en önemli kişilik çizgisini sergiliyordu. **Aziz Nesin** gücünü, sırtını dayadığı büyük kuvvetlerden almadı hiçbir zaman. O, Avrupalı "**İnsan hakları**" kuruluşlarından, Helsinki Yurttaşlar Meclisi'nden rütbe arayan aydınlardan değildi. Onun için "**doğru**"lar vardı, "**halkın doğruları**". "**Yeryüzünde tek doğru yoktur, hiç olmamıştır ve hiç de olmayacaktır. Doğru, kime göre ve kimin doğrusudur? Aydınlık, halkın doğrularını halka yansıtan bir gazetedir... Aydınlık, halkın gözü, halkın kulağı, halkın dili olacak... Büyük bir çaba ve özveriyle, halkın gazetesi olmaya çalışacağız, söz veriyoruz.**" Nesin'in son yıllarda giderek artan saldırılara uğramasının başlıca nedeni, büyük sermaye ve emperyalizm karşısında eğilip bükülmeyen devrimci kişiliğidir.

Aziz Nesin, sorumlulukla omuzladığı işle bütünleşen bir kişiliğe de sahipti. O, hiçbir zaman Aydınlık'ın fildişi kulede yazan bir başyazarı olmadı. Gazetenin satışından, dağıtımına ve parasal durumuna kadar her

seyiyle ilgilenmeye çalışırdı. Polis baskısıyla gazetenin dağıtılmadığı bölgelerde birlikte elden satışa çıkardık. Aydınlik'a yeni ortaklar bulmak için, gazeteye çağrı yazıları hazırlardı. En büyük sıkıntılarından biri, Onbinler üyelerinin aydınlık çalışmasına fiilen katılmamalarıydı. Bu eleştiriyi, birlikte olduğumuz birçok toplantıda dile getirdi, hatta köşesinde de yazdı. **Aziz Nesin** ismi kamuoyunda Aydınlik'la o kadar bütünleşti ki, gazeteye ara verildikten bir yıl sonra, Siirt'ten bir okuyucu 26 Haziran 1995 tarihli mektubunu, "**Aydınlik Başyazarı Aziz Nesin**" hitabıyla dergimize postalayabiliyor.

"İŞÇİ PARTİSİ'NE KATIL" METNİNE İMZA

Aziz Ağabey'le son uzun görüşmemi bu yılın Mart ayında yine Çalca'da yaptım. Onu bu kez, bazı aydınların ve sendikacıların başlattığı "**İşçi Partisi'ne katıl çağrısı**"nı imzalaması için aradım. Gerekçelerimi anlatarak, bu kampanyaya desteğini istedim. O, önerimi, "**Sosyalist soldaki belli başlı iki partinin, İP ile BSP'nin birleşmesi gerekir**" diye yanıtladı. Düşündüğü sosyalist partinin programını ise, üç maddede özetledi: "**1. Sömürüye, yani bugün emperyalizme karşı olmak, 2. Şeriatçılığa karşı olmak ve lâikliği savunmak, 3. Kürt sorununda barışçı, demokratik çözümü savunmak.**"

Kendisine şu cevabı verdim: "**Aziz Nesin gibi bir kişiliğin öncelikle parti konusunda seyirci kalması doğru değil, ağırlığınızı koymalısınız. Siz İşçi Partisi'nin programını özetlediniz. Ama bu partiyi beğenmiyorsanız, gelin bu programla bir parti kurun, bu partiye ben katılacağım. Ama siz bu programla, globalleşmeyi savunan BSP ile nasıl birleşeceksiniz?**" Cevap tam Aziz Nesin'likti: "**Sadun gerçekten Yeni Dünya Düzeni'ni mi savunuyor?**"

Devrimci programdan anılara, anılardan programa uçuşurken, bugünkü tutumunu netleştirmek amacıyla bir örnek verdi: "**Bir zamanlar Nihat Sargın'la Haydar Kutlu'yu buluşturdum, buluşturamaz oldum.**"

Aziz Nesin İşçi Partisi'nin başarılı olmasını yürekten istiyordu. Öte yandan, bütün sosyalistleri birleştirecek bir liderler birliğinin gerçekleşmesi gerektiğini düşünüyordu. Tartışmamızı şu soruyla noktaladım: "**Sosyalistlerin birliği düşüncesi ve isteğiyle, kamuoyunu İP'ni desteklemeye ve katılmaya çağırıyorum şeklindeki bir deklarasyonu imzalar mısınız?**" Aziz Ağabey bunu kabul etti, "**imzalarım**" dedi. Fakat net bir biçimde "**İşçi Partisi'ne katıl**" çağrısı yapan kampanyayı bulandırmamak için imza almaktan ben vazgeçtim.

AYDINLIK, 8.7.1995

27 yıl sakladığım elyazılı konuşma

DOĞU PERİNÇEK

1968 yılı Nisan ayında Devrimciler Güçbirliği kuruldu. Genel Başkan'ı olduğum Dev-Genç (o zamanki adıyla FKF) Dev-Güç'ün beş kişilik Yürütme Kurulu'ndaydı. İlk önemli eylem, Ankara'da 29 Nisan 1960 gençlik hareketinin yıldönümünde yapılacak olan mitingti. Mitingin konuşmacılarını saptadık, Aziz Nesin, İlhan Selçuk, Bahri Savcı ve diğerleri...

Aziz Nesin İstanbul'daydı, telefonla aradım. Mitingte konuşmayı kabul etti. 29 Nisan sabahı birkaç arkadaşla Aziz ağabeyi Ankara garında karşıladığımızı hatırlıyorum. Oradan birlikte Sıhhiye'deki Yüksel Palas'a geldik. Miting saatine yakın kendisini almak için sözleştik. Yeniden Yüksel Palas'a geldiğimde Aziz ağabey miting konuşmasını yazıyordu. 11. sayfaya geldiği zaman, **"Doğu, elim yoruldu, sen yazar mısın"** dedi. Konuşmasının son bir buçuk sayfasını o söyledi, ben yazdım.

Yüksel Palas'ın önüne mitinge saldırmak için gericiiler yığılmaya başlamıştı. Kritik bir andı. Aziz Nesin ve birkaç arkadaş istifimizi bozmadık, önlerinden geçerek yürüyüşün başlayacağı yere gittik.

Dev-Genç'in önderliğinde görkemli bir yürüyüş ve miting oldu. Kızılay'daki Zafer Meydanı'na yürürken, Cumhuriyet gazetesinin penceresinden sarkarak bize el sallayan Mustafa Ekmekçi hâlâ gözlerimin önünde.

29 Nisan 1968 mitingi, birçok açıdan dönüm noktasıdır. Gerekli önlemler alındığı ve örgütlü hazırlık yapıldığı için, gerici saldırganlar ilk kez püskürtüldü. Orduevi'nin önündeki havuza döküldüler. Miting sosyalistler ile kemalistleri biraraya getirdi. Büyük bir kitlesel hareket gerçekleşti. O kadar ki, miting dünya basınına yansıdı. 29 Nisan Mitingi, 1968 gençlik hareketini ateşledi. 10 Haziran 1968 günü, Dev-Genç (FKF) önderliğinde Ankara Hukuk ve DTC fakültelerinde başlattığımız üniversite işgalleri, istimini bu eylemden aldı.

Bu başarıda, çeşitli yönlerden gelen baskıları göğüsleyerek mitinge katılan Aziz Nesin'in payı vardı.

Aziz ağabeyin konuşmasında belleğimde kalan, o **"hayır"**, haykırışlarıydı. Emperyalizme, gericiiliğe **"hayır"** diyordu. Daha sonra onu Bilgi Yayınları'na Sayın Ahmet Küflü'nün oraya bıraktık.

Mitingin sonunda kol kola girerek Zafer Meydanı'ndan Kızılay'a yürüdük. Bir kolumda değerli hocamız Prof. Bahri Savcı, diğer kolumda Sayın İlhan Selçuk olduğunu hatırlıyorum. O miting öncesinde Kutber Akalın bana şimşir ağacından sağlam bir sopa vermişti. Kızılay'a doğru yürüyüşe polis saldırdı.

Aziz ağabey, konuşmasından sonra elyazılı metni bana verdi. 25 yıl sakladım. 1993 yılında metnin fotokopisini alıp, orijinalini Vakıf'taki belgelige koymasına için kendisine verdim. 11 sayfalık konuşmanın 25 yılı aşarak bugünlere gelmesine çok sevindi.

Bu konuşma ilk kez yayınlanıyor. Şimdi yeniden okudum. Bugün de canlı, geçerli, Aziz Nesin'in temel tavrını yansıtıyor. En önemlisi, Aziz Nesin'in Batı'ya karşı tavrıdır. Batılılaşmak, **"sömürülmek ve emperyalizmin çıkarlarına alet olmaktır."** Aziz Nesin, **"Batı maymunu"** olma-ya karşı çıkıyor, Batı emperyalizminin dünya ölçeğinde gericiliğin ekse- ni olduğunu saptıyor. Türkiye'deki gericilik de bu kaynaktan beslenmek- tedir. Aziz Nesin, Türkiye halkının temel sorununu, **"emperyalizmin kökünü kazımak"** olarak saptamıştır. Aziz Nesin, bu konuşmasında halkın yaratıcılığına ve yeteneklerine vurgu yapar, halka güvenir.

Konuşmanın ara başlıklarını, içeriğe göre biz koyduk.

'Önce emperyalizmin kökünü kazımalıyız'

Yurttaşlarımız!

Yabancı sömürgeci, her çağda, sömürmek için bir ülkeye girer- ken, daha önceden o ülkede kendilerine bir sömürme ortama hazırlar- lar.

BATILILAŞMAK: YABANCI SÖMÜRGENLERİN DAYATMASI

Birinci Meşrutiyet'te böyle olmuştur. Yabancı sömürgeci, Türki- ye'nin kurtuluşunu, daha o zamandan, batılılaşmak diye göstermişler- dir. Böylece sizi salt biçimsel olarak kendilerine benzeterek rahatça sö- mürmek ve stratejik alanda kendi çıkarlarına âlet etmek için batı may- munu yapmak istiyorlardı.

İkinci Meşrutiyet'te yine böyle olmuştur. Alman emperyalizmi, Türk halkını sömürmek için, Turancılık afyonunu yutturmuştur. Gerçek tehli- keyi gizlemek ve kendilerine bir sömürme ortamı kurmak ve stratejik çı- karlarına Türkiye'yi âlet etmek için gözlerimizi anayurt gerçeğinden Tu- ran rüyasına çevirtiyorlardı.

Cumhuriyetin kuruluşundan bir süre sonra yine böyle olmuştur. Dünya tarihinin emperyalizme karşı ilk kurtuluş savaşını vermiş olan Türkiye'yi sömürebilmek ve stratejik çıkarlarına âlet etmek için, yerli burjuva yaratarak kendilerine rahat sömürme ortamı hazırladılar. Bu, tabii ve tarihî gelişim içinde bir burjuva sınıfının doğuşu değil, yapma, zorlama ve yabancı sömürgeciğin ilkahı ile ortaya çıkarılan bir toplumsal piçti, babası belirsiz bir çocuktu.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yine böyle olmuştur. Yabancı sömürgeci, Türkiye'yi sömürmek ve kendi stratejik çıkarlarına âlet etmek için, Türkiye'de kendilerine bu sınıftan yerli işbirlikçiler, tefeci ortaklar ve komisyoncu uşaklardan kurulu bir sömürme ortamı hazırladılar.

GERİCİLİK:

EMPERYALİZMİN BEŞİNCİ KOLU

Dünya halkları uzun ve kanlı tecrübelerden sonra çizmeli istilacı emperyalizme karşı savunmasını ve savaşmasını öğrendi. Ama bugünkü emperyalizm, silâhlı, çizmeli, zorba olan eski, klasik emperyalizm değildir. Bugün, bütün gece hırsızları, bütün sahteciler ve maskeli yolbağcılar gibi kılık değiştirmiş ve modern emperyalizm biçimine girmiştir.

Modern emperyalizm sömüreceği ülkeye artık çizmeyle, silâh zoruyla girmiyor. Tıpkı bir evin güzel kadınında, kızında gözü olan uçkuru düşük bir zengin zampara gibi, elleri kolları hediyelerle dolu olarak, sana yardım edeceğim diyerek, bilemediği keskin dişlerini gizlemek için çirkin suratına güler yüzlü dost maskesi takarak, kanlı tımaclarını saklamak için canavar ellerine yumuşacık eldivenler giyerek, sömüreceği ülkeye giriyor. Bunun için de halkın modern emperyalizmin iç yüzünü anlaması geç ve güç oluyor, ona anayurttan koğmak zor oluyor. Ama bugün Türkiye'de modern emperyalizmin maskesi yüzünden düşürülmüştür.

Her yabancı sömürgeci, sömüreceği ülkede, daha önceden kendisine rahat bir sömürme ortamı hazırlar dedik. Bugünkü Türkiye'de modern emperyalizmin kendine hazırladığı ortam, her alanda gericiliktir. Modern emperyalizm hangi ülkeye girmişse orada daha önceden gericilik canavarını hortlatmıştır. Kökü dışarıda gericilik, modern emperyalizmin beşinci koludur. Bu gericilik gübresinde Türk halkını daha rahat soymakta, sömürmektedir.

Kimi aydınlar bugün gittikçe azgınlaşan, kuduran gericilik belirtileri görüp, 31 Mart hortluyor diyorlar. Hayır! 31 Mart'ı çoktan geçtiler, aştılar; 32 Mart'ı, 33 Mart'ı yaşıyorlar. Ne var ki, modern emperyalizm, klâsik emperyalizm gibi silâh zoruyla, nalçalı çizme sesleriyle değil, kanser gibi sinsi sinsi içimize işleyip dal budak sardığından, ağlarını gerdiğinden, karşı koymamız, yeterince, gereğince olamıyor. Türkiye'deki gericilik, emperyalizmin ancak bir dış belirtisidir. Gericiliği söküp atmak istiyorsak, önce kökü dışarıda gericiliğin besleyicileri olan emperyalizmin kökünü yurdumuzdan kazımalıyız.

İşte gerçek yurtseverler, gerçek halkçı aydınlar olarak bu dalavere-lerin iç yüzünü gördüğümüz ve gösterdiğimiz için, Türkiye'mizin, emperyalistlerin bir ileri karakolu yapılmasına **"hayır!"** diyoruz. Bunun için emperyalistlerin durmadan kışkırttıkları gelecek bir savaşta Türkiye'mizin bir deneme alanı olmasına **"hayır!"** diyoruz. İşte bunun için NATO'ya, **"hayır!"** diyoruz.

MUSTAFA KEMAL TÜRKİYESİ

Mustafa Kemal Türkiye'si, yabancılardan on para borç almadan, sömürge-lerden yardım dilenmeden, demiryollarıyla, endüstrisiyle, herşeyiyle kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı Türkiye'si, Kurtuluş Savaşı sonrası Türkiye'si'nden daha mı yoksuldu ki, gırtlığımızı kadar borca gömüldük? Bu borçlar uğruna, ne olduğu hâlâ halktan saklanan ikili anlaşmalar yapıldı yabancılarla?

Dünyada hangi insan, hangi ulus kendisine yardım yapılmasını istemez? Ama biz, sömürge-lerin yardım maskesi altında, kanımıza, iliğimize kadar soyduklarını, sömürdüklerini, bizi değil, çocuklarımızı değil, doğacak çocuklarımızı bile borçlandırdıklarını bildiğimiz için bu uluslararası dolandırıcılara, gangsterlere **"hayır!"** diyoruz.

İşte bunun için dünyanın en konuksever halkı olduğumuz halde, bu insan maskeli, ama canavar ruhluları, defolun yurdumuzdan diye kovuyoruz. Bütün emperyalistlere, **"go home"** borusu çekiyoruz.

Biz karınları açken bile gözleri tok halkımızın, yurdumuzu kalkındırmak için, yaratıcı ve kurucu gücüne inanıyoruz.

Halkça, ulusça, önümüzdeki ölüm - kalım sorunu şudur: Dünya uygarlık haritasında var olmak, ya da yok olmak!..

Emperyalistler ve onların burdaki aracılığı ve gübrelikleri olan gericiler, Türkiye'yi dünya uygarlık haritasından silmek istiyorlar.

GERİCİLERİN TAKTİĞİ

Gericici güçlerin en belirgin özelliği şudur: İlerici olan, yeni olan her şeyi, önce ona karşı gelerek yıkmaya çalışırlar; beceremezlerse kendi içlerine alarak boğar, yok ederler.

Gericiler matbaa makinesine karşı gelmişler, ama onu yenemeyince hizmetlerine alıp gerici yayınlarıyla zehirlerini akıtmışlardır.

Gericiler, önce radyoya karşı gelmişler, yenemeyince radyoyu da gerici yayınlarda, hizmetlerinde kullanmışlardır.

Hoparlöre karşı gelmişler, beceremeyince bütün minarelere hoparlör yerleştirmişlerdir.

Mustafa Kemal'e karşı gelmişler, beceremeyince Atatürkçülüğü yozlaştırmak için sözde Atatürkçü kesilmişlerdir.

Laisizme karşı gelmişler, yenemeyince, laisizmi yozlaştırıp gericilik propaganda alanı yapmışlardır.

27 Mayıs'tan sonra gericiler ne yaptılar? Önce 27 Mayıs'a karşı geldiler, yenemeyince de, 27 Mayısçıların en büyük dalkavuğu kesildiler. 27 Mayısçıların en çığırkan alkışçıları gerici basın olmuştur. Ama şimdi aynı gerici basın, aynı gerici kalemler, iktidarda olmayan 27 Mayısçıları yerden yere vurarak, Onların kişiliklerinde Türk devrimini yıpratmaktadırlar.

Gericiler bugün ne yapıyorlar? Şanlı Türk ordusunun tarih boyunca her zaman ilerici bir güç olduğunu ve yenilmezliğini bilerek, durmadan orduya yaltaklanmakta, ordu büyüklerine dalkavukluk yapmaktadırlar. Açınız gerici gazeteleri, her gün orduya ve ordu büyüklerine övgüler göreceksiniz. Orduyu çok sevdiklerinden, ordu büyüklerini çok saydıklarından mı? Hayır! Onlar, ısıramadıkları eli yalayan yaratıklardır. Tıpkı 27 Mayısçılara yaptıkları gibi, bugün öptükleri eli ısırma için pusuda uygun zamanı kollamaktadırlar.

GENÇLİKİ

Yalnız bizde değil, dünyanın her yerinde, yönetime gençlerin yön vermesi boşuna değildir. Genç deyince, yalnız nüfus kâğıdı gençliğini değil, kafaları ve gönülleri genç olanları anlıyoruz.

Mustafa Kemal, "Ey Türk Gençliği!" diye seslenerek, Türkiye Cumhuriyet ve Devrimini Türk gençlerine, Türk gençliğine emânet etti. Mustafa Kemal, Türk gençleri dedi, Türk ihtiyarları demedi.

Mustafa Kemal'in Cumhuriyeti ve Devrimi emanet ettiği gençlik!

Türkiye'nin, gelecek bir savaşın deneme alanı olmasına "hayır" diyoruz.

Türkiye'nin, emperyalist çıkarlarının bekçisi ve ileri karakolu olmasına "hayır" diyoruz.

Haysiyetli yaşamak için, yardım diye uzatılan ellere "hayır" diyoruz.

Devrimleri yıpratana ve çürüten gericiyle "hayır" diyoruz.

Kendilerini düzenin koruyucusu gibi gösterip Anayasa düzenini bozmak isteyenlere "hayır" diyoruz. Sonuna kadar "hayır" diyoruz.

AYDINLIK, 8.7.1995

Aziz Nesin'i Sivas'ta yakamadılar. İzmir Çeşme'de ayakta öldü. Buna **"İstedіği gibi öldü"** de diyebilirsiniz. Son anına kadar başı dik, beyni latım üstünde, yüreği ateşli ve halkına sorumlu. Bir çağrıdır bu savaşta savaşa ölmek.

Aziz Nesin, her şeyden önce dünya ölçeğinde bir yazarımızdır; Türkiye'yi sınırlarının ötesinde var eden bir değerdir; Türkiye toprağından beslenen sosyalist kültürün, Türkiye'ye borcunu ödemesidir; Türkiye'yi evrenselleştirmesidir. Türkiye'yi bir yeryüzü ülkesi kılan, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı değil ama işte Sosyalizmin Aziz Nesinleri'dir. Aslında Sivas'ta yakılmak istenen, Türkiye'nin dünya üzerindeki yeri; Türkiye'yi dünyalı kılan değerlerdir.

Her önemli dünyalının, kendi vatanında derin kökleri vardır. İnsanlıkta kucaklaşmaya can veren kültür damarı, tarihten gelir. Aziz Nesin, Nasrettin Hocalar'dan, Keloğlanlar'dan, Bektaşî geleneğinden bugünlerle uzanan bir mizah kültürünün son ustasıdır. Çok görmüş geçirmiş bir halk, büyük uygarlıklara beşik olan bir coğrafyada, büyük zulümlere biraz da yukardan bakarak, dalga geçerek, gülerек dayanmıştır. Aziz Nesin, Timur'un fillerinin ezemediğı, Yavuz Selimlerin kesemeğidi, Kuyucu Murat Paşaların kuyularda boğamadığı, Yedikule zindanlarına hapsedilemeyen, Börklüce Mustafa ile birlikte çarmlıha gerilemeyen, işgal edilemeyen ve sömürgeleştirilemeyen, faili meçhullerde vurulamayan, Mengen barikatlarında tutulamayan, Sivas'ta yakılamayan, 8. maddenin mahkûm edemeyeceğı halk gülümsemesidir. Dün yitirdiğimiz sevgili Tuluî Sönmez de öyle gülerек ve güldürerek direnmişlerdir, dayanmışlardır, dayanma kültürünü güle oynaya işlemişlerdir.

Aziz Nesin, yalnız kökleri değil, ekseni olan bir sosyalistti. Onun sosyalistliğinde geçmişten gelen bir omurga vardır ve ahlâk vurgusu güçlüdür. Lenin çağının sosyalisti olarak, emperyalizme karşı mücadeleyi eksen almıştır. Kendi deyişleyle **"her türden gericiliğın emperyalizmden beslendiğinin"** bilincindedir. **"Batı"**, onun teorisinde özgürlük beklenecek bir kâbe değil, sömürünün ve zorbalığın kalesidir. **"Batı maymunu"** olmaya bu teorik tavırla cepheden karşıdır. Bu sağlam ideolojik omurgası nedeniyle, Yeni Dünya Düzeni'ne, küreselleşmeye en baştan karşı koymuştur.

Aziz Nesin, Türkiye'nin iktidar ve kudret sahipleri önünde dik durduğu gibi, **"sosyalizm"** adına ağalığa soyunanlara karşı da açık ve kararlı tavır almıştır. Sovyetler Birliği'ndeki devlet burjuvazisini ve Türkiye'deki uzantısı sözde TKP'yi eleştiren **"Büyük Grev"**, işte bu sağlam duruşun adıdır ve insanlığın geleceğine uzanan bir Aziz Nesin yapıtıdır. Bir yıl kadar önce, TKP liderinin Türkiye'ye dönüş döneminde yazdığını söylemişti. Dönelere karşı hınçlıdır, sosyalizmin temel konumlarına bağlılığını sosyalizm satanlara karşı mücadelesiyle göstermiştir. Hangi kılığa girerse girsin, emekçi düşmanlığının, yabancılaştırmanın, yabancı köleliğinin ve sahteciliğin üzerine üzerine gitmek, onun değişmez tavrıdır.

Aziz ağabeyin bize bıraktığı gülümseme, bütün yasalardan ve yasaklardan güçlüdür; insanlık varoldukça geçerlidir; boyun eğmeyen ve yenilmeyendir; yarınları yaratma umudu ve enerjisidir.

AYDINLIK, 8.7.1995

BAŞYAZI

Ölümün içinden geçip gitti

HASAN YALÇIN

Bu sözü açıklayabilirim. Çünkü Madımak yangınından hemen sonra öldüm onu. 4 Temmuz Pazar'dı. Ankara'da Mülkiyeliler Birliği salonunda basın toplantısı yaptı. Biz Pazartesi günü Aydınlık'a onun ağzından "Utanın" manşetini atmıştık.

"Utanın" demişti. Onlarca kitap yazmıştı. Türkçe idi işi. Ama yalanı anlatacak sözcük bulamıyordu. **"Haberin kaynağı yalan olursa gazeteler de yalan yazar"** dedi. Ekledi: **"Haberin kaynağı Hükümet'tir."**

Korkunçtu. Otuz yedi kişi orada yakılmıştı. Bir bakıma onlar adına konuşuyordu. Ne söyleyebilirdi? Ne söyleyecekti? Herkes merak içindeydi. Bambaşka bir dil bulmalıydı. Ölümün dili gibi bir dil.

"Alçaklığın" anlayabileceği bir dil.

Acılarımızı tam olarak dile getirebilecek bir dil.

Dildeki her türlü mübalağa olanağı biraraya getirilirse ne alçaklığı, ne de acıyı anlatabilirdi.

Hepimiz merak içindeydik. Ne diyecekti?

Son derece basit sözcüklerle konuştu. Vasiyet gibiydi söyledikleri: **"Olayların bu hale geleceğini hiç ummadım. İyi kötü bir devlet var diye düşünüyordum. Yanılmışım. Türkiye laik değildir. Laik yapmak gerekir. Türkiye uçuruma gidiyor. Gericiilere ödün vere vere uçuruma gidiyor."**

Dil, acının da, alçaklığın da, yalanın da hesabını görebiliyordu. Peki ama neydi günlük dili böylesine olanüstü güçlendiren? Anlamı derinleştiren, bütün duyguları tastamam kucaklayan, öfkeyi, isyanı, nefreti, ek-siksiz yansıtabilen?..

Sadelik.

Evet, sıradan sözcüklere eşlik eden büyüünün adıydı sadelik. Olağanüstülük kendini ancak böyle anlatabilir. Sadelik, onun dilidir. **Durumun korkunç özelliğiyle** yarışa girmeyen dil, o korkunç özelliği yansıtanın en iyi biçimi oluyordu.

Basın toplantısında kimse böyle yorumlamadı kuşkusuz O'nun konuşmasını. Ama herkes büyüünün esiri olmaktan da kendini kurtaramadı.

Sadelik.

Dolambaçsız anlatım.

Çünkü sorunları kafasında çözmüştü. **Karışık olan sorunun kendisidir.** Çözüm, sadedir. En karışık matematik problemi için de geçerli bir kuraldır, bu. Çözüm gibi sade konuştu. **"Ben orada küçük basit bir bahaneyim. Ben olmasaydım, bu konuşmayı yapmasaydım gene olacaktı. Bunu anlamak için geri zekalı yada devlet adamı olmak lâzım."**

Ölümünden de söz etmişti. Yetmiş sekiz yaşındaydı: **"Ölüm korkusu sınırını aşmıştı."** Madımak otelinde ölüme bir dakika kadar yaklaştığında ne düşündüğünü anlattı: **"Korkan adam biçimde ölmeyeyim diye düşünüyorum. Beni görürlerse yığıtçe öleyim diye düşünüyorum."** Sonra şöyle diyor: **"İyi ki gitmişim, iyi ki ölecekmişim. Bu zamanda kaçmak kurtulmak değildir."**

O'nu bir de Nazım Hikmet'i ne zaman düşünsem hep o aydın taslaklarını hatırlarım. Onların tırnağı kadar olmayacak kadar küçük, onların adını anarak büyüyeceklerini sanan küçük adamları. Ben Nazım'dan söz eden, hem Aziz Nesin'in dostu geçinen, ama aynı zamanda Yeni Dünya Düzeni'nin acentalığını yapan tipleri. Nazım neyi savunurdu, Aziz Nesin hangi mücadeleyi veregeldi, veregitti hepsini unutarak, unutturarak onların gölgesinde şöret kırıntısı avcılığına soyunanları.

Bir de öteki Sol'u. Yani bağımsızlık dendi mi, **"milliyetçilik"** damgası yapıştıran Kemalizm düşmanı Sol'u. Globalizm savunucularını, Kürt milliyetçiliği dalkavuklarını. Laiklikten söz açıldığında yüzlerini buruşturup **"O bizim işimiz değil"** tıfralı grupçukları. Hem Nazım'dan şiir okurlar, hem Aziz Nesin'in önünde yerlere eğilirler. Ama Nazım'ın ve Aziz Nesin'in neyi savunduğunu bilmezden gelirler. Bilmezler. Sınıf mücadelesini çocuk oyuncağı sanırlar.

Nazım Hikmet bizimdi.

Yani halkın. Proletaryanın. Proletarya öncüsünün. **"Sizinim"** demişti zaten kendisi.

Aziz Nesin de bizimdir. Bizim için dövüştü. Halk için yani. Yani proletarya için. Türkiye için.

Garip bir mizah var ölümünde. Sivas'ta yakılanlar tam 6 Temmuz 1993 günü toprağa konulmuşlardı. O muhteşem kitleyi şimdi anımsıyorum. Tam tamına iki yıl sonra gene 6 Temmuz'da yakılanların arkadaşı Arız Nesin öldü.

Ölümün içinden geçip gitti.

"Ölümsüzdü."

Artık bu beylik laftır.

Ölüme bağımlıdır ölümsüzlük, ölüm olduğu için ölümsüzlükten söz edilir. Aziz Nesin ölümün ötesine geçmişti. Biliyoruz. Ölümle ilgisini koparmıştı.

Dolayısıyla yaşamı özetle, ölümün içinden geçip gitmek diye özetleyebilir.

Adı, Nazım Hikmet adının yanına yazıldı.

AYDINLIK, 8.7.1995

ÇİVİYAZISI

AZİZ GARDAŞ
AZİZ NESİN
UÇAN KUŞUN
GÖNLÜNDESİN

TOPRAĞINDA
ÇATALCA'NIN
HIÇ OLMASIN
AĞLIYANIN
ORGANLARIN
KADAVRANIN
ONURUMUZ
AZİZ NESİNİ..

Çeşme'de yumdu gözünü
Halka adadı özünü
Esirgemedi sözünü
Aziz Nesin, sözümüzdü

Yetmiş iki dilde adı
Gülmece de onun tadı
Ne yobaz bildi ne kadı
Aziz Nesin, özümüzdü

Yürekte sin, doruktasın
Madımak'da yangındasın
Karanlıkla kavgadasın
Aziz Nesin, gözümüzdü.

Erguvan gönül çiçeği
Ötmesin cırcırböceği
Dadalların geleceği
Aziz Nesin, gücümüzdü!..

AYDINLIK, 15.7.1995

"Yaşamım Boyunca Halkıma Borcumu Ödemeye Çalıştım"(*)

Bizde hep böyledir: Ömrünü ve aşkını insanın derin akışına adanmış bir büyük insanı yitirince yeniden keşfetmeye çalışırız. Yüreğinin sınırsız koordinatları, gözlerindeki kucaklayan ifade, sabrı, direnci, mapuslara ve zorbalara yenilmeyen umudu, içindeki yeşil ormanı... Tartışılır durur. Medya gülleri yüzlerini vefalı ve insancıl çizgilere boyayıp; doluk gözler ve seslerinde kırık tınılarla hayıflanmaya başlarlar. Parayla tutulmuş ağlayıcı kadınların hıçkırıkları dolar odamıza...

Artık öğütme zamanıdır: Kurban, dişlerinin arasındaki birkaç günlük ceset. Batırdıkça dişlerini gözlerine yaşlar yürüyen timsah ağlamalarına kesilir ekranlar. Manşetler ve köşe yazıları sisli bir vadidir.

Bataklık kuşları çıkar yuvalarından. Karafatmalar sızdıkları çatlaklardan sükun ederler. Başlar yeşil sandukaların mumlu fanusunda kirlenmiş küf kokulu bayramlaşmalar. Onlar için ellerine kına yakma zamanıdır. Kına yaksinlar ki suç ortaklıkları silinmesin avuçlarından. Ki sevinçleri üstlerine yürüyen Ortaçağ'ın ayaksesleri. Alkışladıkları ölüm, ölüm-leri...

Aziz Ağabey, bilirdin ki korku insana özgüydü, ama korkusuzdun. Bilmenin yüklediği sorumluluk daha baskın bir sestir içinde. Daha baskın bir etikti aydın sorumluluğu. Diktatörlerin, cuntacıların, şeriat yolcusu köktendincilerin sallanan parmaklarını, "it ürür kervan yürür" diyen halk bilgeliğinin setinde kırıp durdun. Bir semenderdin: Yangınların içinden çıkıp geldin Sivas'ta. Ateşle, dumanla, abdestli dualarla kuşatan azgın karanlığın cinayetlerine "tahrik" ilan ettiler varlığını. Böyle geçtin gerekçeli kararlara. İyi ki yargıçlar aklamadı seni. Fetvacılar, iz sürücüler, sabırsız namlular ardına düştü...

Doğru yoldaydın: Sevenlerin kadar sevmeyenlerin, beğenenlerin kadar eleştirenlerin, dostların kadar düşmanların vardı. İyi ki akli melekelerini kendince orantıladığın bir toplumda herkes sevenin, beğenenin, dostun değildi. Diyalektikten de sabıkalı olurdun; ki bu sabıka (!) incitirdi seni. Yürüdüğün izler silinirdi bütün dünya kentlerinden.

İyi yoldaydın Aziz Ağabey. Her yaşında sevdin. Barışın ve kanın ortasında, barikatların yandığı yerde, joplanan kortejlerde en önde fotoğrafladılar seni... Dosyan nasıl da kabarıktır şimdi.

Felçliydin. Sol elinle yazmışsın: "Armağanlar çiçekler, kahkahalar ve dostlarım siz . İyl ki doğdun Aziz . Sağolun varolun ama çok geç . yokuş aşağı öyle bir hız . uzanır kollarımız ellere dokunmadan . boşuna haykırmayın kurtaramazsınız . Yokluğun gecesinde kayıp giden yıldız."

Şimdi yazma zamanı değil; iç burkan söylemler, saydam gösteriler, paneller... Günlerin paslanan ayrıntılarıdır bunlar. İnandırıcılığını yitirmiş söz ve ışık eskileri...

Anımsayın: Aziz Nesin'in çığlığı üstümüzde kaç yıldır dönüp duruyor. Bile bile rotası buz dağına (ki şeriat dağıdır bu) sabitlenmiş bu geminin güvertesinde İMDAT (!) demekten yoruldu. Kalbi tekledi, çoğunuz duymadınız. İşte simsiyah bir kuşatmaydı; duyun, bakın, görün: Yeşil bir sarıkla bağlayacaklar gözlerimizi... Çoğunuz duymadınız. Oradan, oraya çırpındı durdu. Sedyeyle geldi huzurunuz: İsrarımı anlayın dedi...

Yaşarken en büyük dileklerinden biri: Köktendinciliğe karşı uluslararası bir sempozyum düzenlemesine önayak olma. Kaç yıldır yardım isteyen bir ifadeyle gözlerimizin içerisine bakıp durdu. Anımsıyoruz, en az TYS'nin kaç olağan kongresinde sonuç bildirgelerine bu dileğini koyup durduk. Çok kısa bir süre önce bu doğrultuda bir adım atıldı. Bu ısrarından asla vazgeçemeyecekti...

Gelin Aziz Nesin'in Yüreğindeki bu alkışı tutuşturalım. Bu vasiyeti, bütün aydınların borcudur. Gelin onurumuzu koruyalım.

* Aziz Nesin.

BERFİN BAHAR

AYLIK KÜLTÜR SANAT DERGİSİ, TEMMUZ/AĞUSTOS 1995

Kibrit suyu, Aziz Nesin ve Markopaşa

SEMRA ATILGAN

Aziz Nesin'i günümüz gençliği çoğunlukla edebiyatçı kimliği ile tanır. Bu konudaki tartışılmaz üstünlüğü ona edebiyat dünyasında saygın bir konum sağlarken, belki de **"yılmaz gazeteci kimliği"** -dönemin Basın Kanunu'na rağmen- unutuldu. 25 Kasım 1946'da, Aziz Nesin, Sabahattin Ali ve Rıfat Ilgaz'ın önderliğinde yayın hayatına giren Markopaşa adlı haftalık gülmece gazetesi, yazarın yaşamında önemli mihenk taşlarından biriydi.

1946 yılı; tek parti yönetiminin toplumun tabanından gelen demokratik talepler nedeniyle, partinin sınıf temeli konusunda birtakım değişimleri gerekli kıldığı bir yıl olduğu kadar, Demokrat Parti hareketinin de güçlenmeye başladığı bir dönem olmuştu.

1940'lı yıllardan itibaren Basın Kanunu'nda, **"basın özgürlüğü"** aleyhine yapılan değişikliklerin hızlanması basın dünyasında yeni seslerinin duyulmasını engelleyemedi. Pek çok yayın organının kapatılması, yargılanmalar, tutuklanmalar gazetecileri yıldırmıyordu. Özellikle tek parti yönetiminin haksız uygulamaları, ekonomik zorluklarla birleşince yaşam, toplumun hemen her kesimi için çekilmez hale gelmişti. Bu durum bir gülmece gazetesi için son derece uygun bir ortam oluşturmuyordu.

Kundura işçilerinin isteği...

İşte böyle bir ortamın ürünü olan 25 Kasım 1946'da, Markopaşa adlı haftalık gülmece gazetesi, Sabahattin Ali'nin yazdığı **"İstiklal"** adlı başyazı ve **"Meded Ya Recep Peker Meded"** manşetiyle yayın hayatına girdi. Bu olay Rıfat Ilgaz'ın anılarında şöyle geçti:

Rıfat Ilgaz bir gün Aziz Nesin'le buluşup, Esat Adil'in kurduğu **"Türkiye Sosyalist Partisi"**ne uğradı. O günlerde ikisi de işsizdi. Boşta kalmalarına üzülen **"Kundura İşçileri Demeği"** işçileri, bir duvar gazetesi çıkarmak istediklerini söyleyip onlara mizah dergisi çıkarmalarını önerdiler. Aziz Nesin'in yazarlıktan ünlü yıllarıydı bu yıllar. Partinin oturma salonunda işçiler, hemen aralarında yüz lira toplayarak gazeteye ad

aramaya koyuldular. Markopaşa'yı buldukları ad. Daha sonra bu düşünce Sabahattin Ali'ye açıldı. Hemen derginin kaç çıkacağını hesaplamaya başlayan Sabahattin Ali koyduğu 650 lira sermaye ile gazeteyi yayınlamaya karar verdi.

Bu arada Rifat Ilgaz, öğretmenlik mesleğine geri dönmüştü. İdari işlerin, 4 aralık tarihine kadar, Tan'da çalışan, sonrasında işsiz kalan Haluk Yetiş tarafından yürütülmesi kararlaştırıldı. Markopaşa'nın ilk sayısı altı bin adet basıldı. 57x82'nin ikiye katlanmış olan yarısı ebatındaki gazeteğe, zamanına göre de düşük sayılabilecek bir fiyat tesbit edildi; on kuruş. İlk sayının dağıtımı için bayı Fazıl Ünverdi ile anlaşıldı. Ancak bayı Halk Partisi'nin adamlarından biri olduğundan gazeteyi dağıtmadı. Bunun üzerine gazetenin dağıtımı İstanbul tarafında Kambur Hüseyin'e Üsküdar tarafında da Deli İbrahim'e verildi. Fazıl Ünverdi'nin dağıtmadığı birinci sayı ertesi gün dağıtıldığında ortalık birbirine girdi. İlk sayı üçüncü gün karaborsaya düştü ve bir liradan satıldı. Bu ilk sayı tamamen tükendi. Gazete ve ilan duyurusu yapmadan, kulaktan kulağa söylenenlerle umulanın üstünde okur buldu.

Markopaşa Meclis'te

Markopaşa, yayın hayatına girmesiyle birlikte tüm şimşekleri üstüne çekti. 4 Aralık 1946'da, Meclis'te, sıkıyönetimin uzatılması görüşülürken, Markopaşa'dan söz edildi ve sık sık tedbirler alınması istendi. Markopaşa o denli büyük ses getirmişti ki, iktidar bu durumda kayıtsız kalamazdı! Altışar ay uzatılarak altı buçuk yıl sürmüş olan sıkıyönetimi, II. Dünya Savaşı'nın şona erişinden bir yıl sonra yine bir altı ay daha uzatmak isteyen iktidar, Markopaşa gazetesini gerekçe olarak öne sürüyordu. Gazetenin ikinci sayısının çıktığı 2 Aralık 1946'dan iki gün sonra, 4 Aralık 1946'da Büyük Millet Meclisi'nce Markopaşa ile ilgili Gaziantep milletvekili Cemil Sait Barlas şu konuşmayı yaptı:

"Gazeteler çeşit çeşit müdahalelerde bulundular. İstanbul'da şu ve bu partiye mensup gazeteler, hatta kökü dışarda olan Markopaşa bile çıkıyor. Ve bu gazete çıktığı zaman sıkıyönetim kumandanı haklı olarak ilan edilmiş olan sıkıyönetimi hüsnü idare ederek bunun için tatbik edilecek muameleyi Cumhuriyet Savcılığına bırakıyor. Bu da ayrıca şayanı şükrandır. Şu halde dış tehlike için ilan edilmiş olan ve ancak bazı yerlerde seyrüsefer hürriyetini bazı şartlar altında ve sırf memleketin müdafaası bakımından tatbik etmektedir. Sayın Köprülü arkadaşımın, arzettiğim gibi kökü dışarda olan ideolojiler için, nasıl bizimle beraber iseler, sıkıyönetimin ilanında da partisinin bizimle beraber olduğunu bu kürsüden söylesinler..."

Siyasal edebiyatımızda kökü dışarda terimi ilk olarak kullanılıyordu. Bu terim bilindiği gibi, sonradan büyük bir hızla yayıldı. Cemil Sait Barlas'ın, Markopaşa'ya kökü dışarda dediği hemen tüm gazetelerde haber olarak çıktı. Bu durum karşısında, çıkacak ilk sayıda Cemil Sait Barlas'a cevap verilmesi kararlaştırıldı ve 16 Aralık 1946'da yayımlanan dördüncü sayıda, Cemal Sait Barlas'a cevaben, Sabahattin Ali'nin **"Ayıp"** ve Aziz Nesin'in **"Topunuzun Köküne Kibrît Suyu"** adlı yazıları yayınlandı.

Baskılar...

Gazeteye sık sık soruşturma ve dava açılıyordu. Sabahattin Ali başyazıları yazıyor ve iki kişi birden mahkûm olmasın diye, imzasız yazıların da sorumluluğunu üstleniyordu. Markopaşa ile ilgili açılan davalardan ikisi mahkûmiyetle sonuçlandı. **"Topunuzun Köküne Kibrît Suyu"**, **"Hasan Ali-Kenan Döner Komedi"** başlıklı yazılar yüzünden "neşren hakaret" gerekçesiyle, Sabahattin Ali üç ay hapis cezasına çarptırıldı.

On bin basılan ikinci sayıdan da hiç iade gelmedi. Gazetenin çok azı Anadolu'ya gidiyor, büyük bölümü İstanbul'da satılıyordu. Üçüncü sayı 20 bin basıldı. Tek bir iade olmadığı gibi yoğun bir istek söz konusuydu. Bu durum iktidarı rahatsız etti ve ilk baskılar gelmeye başladı. Öncelikle matbaa sahiplerine baskı yapıldı. Beşinci ve altıncı sayılardan itibaren derginin baskı sayısı altmış bine çıktı. Bu o günün koşullarında inanılmaz bir tirajdı. Günlük gazeteler örneğin, Vatan ve Cumhuriyet bile yirmi bin satıyordu.

Siyasal baskılar da tiraj artışına bağlı olarak artıyordu. Başmakaleyi Sabahattin Ali yazıyor, diğer tüm bölümlerde Aziz Nesin çalışıyor, karikatürleri ise Mustafa Uykusuz çiziyordu. Gazete eski İzzetin Han'ında, Ziya Tanburacının el dizgisi mürettiphanesinde diziliyordu.

Baskılarsa çok yönlüydü, hükümetten, polisten ve sıkıyönetimden... Bunların yanı sıra sık sık mahkemeden kapatma kararları çıkıyordu. Matbaa sahiplerine baskı yapılarak gazetenin basılmasına engel olunuyordu. Gazete bazen Tan matbaasında, bazen Berksoy matbaasında, bazen Emek Basımevi'nde basılıyordu. Sonunda gazeteyi basacak matbaa bulunamadı. 7 Nisan 1947 tarihinde bir teksir makinesi alınarak, gazete iki sayfa halinde zimba teliyle birleştirilerek basıldı.

"Muharrirleri nezaret altına alınmadığı ve hapse girmedığı zamanlarda çıkan mizah gazetesi" ibaresinin yer aldığı bu sayı beş kuruştan satıldı. Ancak onbeş bin adet basılabilen gazeteye bir de

matbaa adı kondu, "**Gutenberg**". Teksirle basılan bu sayılardan da tek bir iade gelmedi. Gazete, adeta bomba imal ediliyormuşçasına gizlilik ve suskunluk içinde yazılıp, çizilip halka ulaştırılıyordu. Sonraki nüshalar "**Ben hiçbir baskıdan korkmam arkadaş getirin derginizi basayım**" diyen Sacit Öget'in matbaasında basıldı. Sonunda bir baskı makinesi almaya karar verildi. Ancak makine gümürüğe geldiğinde, kapanmalar sonucu parasız kalındığından çekilemedi.

60 bin tiraj

Bu arada Sabahattin Ali hapse girmişti. Aziz Nesin de tutuklandı. Haluk Yetiş, Paşakapısı cezaevinde yatan Sabahattin Ali'den ve Harbiye Sıkıyönetim tutukevinde yatan Aziz Nesin'den ziyaretleri sırasında gizli olarak yazılarını aldı. Böylece gazetenin yayını; bazı haftalar yayınlanamayarak bazı haftalar da kapanarak sürdü. Bu kapatmalar sırasında gazete değişik adlarla çıktı. Markopaşa her ad değiştirdiğinde, kadroda da bir değişiklik oluyordu. Malumpaşalar, Merhumpaşa oluyor, bir hafta Sabahattin Ali'ye dönük Ali Baba çıkarken, bir diğer hafta bir sayılık Hür Markopaşa boy gösteriyordu. Toplatmalar ve tutuklamalar yüzünden gazete basılamadı, basılanlar da satılamadı.

Tüm bu baskılara ek olarak Aziz Nesin, Bursa'ya sürgüne gönderildi. Yazı olanaklarının azaldığı bu dönemde, Mim Uykusuz da yazı yazmaya başladı.

Markopaşa en büyük gazetenin 20 bin sattığı dönemde 60 bin satarak, inanılmayacak bir tirajı yakaladı. Bakkal çırağından, uyanık öğrenciye, hamaldan, karaborsacıya kadar hemen her kesimden insan, bu gazetenin tiryakisiydi. Halk istiyor diye, yerine göre aruzla, yerine göre heceyle manzumeler yazılıyordu. Bazen de halk türküleri tersyüz edilip içine de politika katıldıktan sonra halka sunuluyordu.

Markopaşa sosyal ve politik sorunları sorgulayan, iktidarı ve toplumu hicveden bir gazeteydi. Bu haftalık gülmece gazetesinden tedirgin olan iktidar, gazeteyi kapatmak için en ufak bir fırsatı bile değerlendiriyordu. Sonunda 19 Mayıs 1947'de Markopaşa kapatıldı. Yeni bir isim konuldu, Merhumpaşa. Savcılık bu kez de Merhumpaşa'yı kapattı. Ardından Malumpaşa çıktı. Gazetenin değişik adlarla çıkmasına engel olunamayacağı anlaşıncaya, Sabahattin Ali ve Aziz Nesin tutuklandı.

Sorumlu müdürler sık sık değişirken Orhan Erkip adlı bir genç Markopaşa'nın sorumlu müdürü oldu. Bir sabah idare yerine geldiğinde, pek çok şeyin altüst olduğu görüldü. Birkaç haftalık yazı birikimi ve karikatürler, "**sorumlu müdür**" tarafından götürülmüştü. Aynı gün Orhan

Erkip'in sağıcı yazarlarla işbirliği yaparak Markopaşa'yı çıkaracağını öğrendiler. Orhan Erkip, gazeteyi Mustafa Uykusuz'un hapishaneye giderken gerekli olur diye imzaladığı boş kâğıtları doldurarak kendi adına devretmişti.

Sahte Markopaşa

Hemen **"sahte"** Markopaşa yayın hayatına girdi. Önemli bir bölümü çalıntı yazılardan oluşan gazetede, ancak birkaç küçük fıkra vardı **"gerçek"** Markopaşa yazarlarına ait olmayan. Bir başyazıyla gazetenin milliyetçilerin eline geçtiği açıklanıp, bundan sonra **"sol"**a karşı cephe alındığı belirtiliyordu. Başka hiçbir değişiklik olmayacaktı. Sorumlu müdür, gene aynı sorumlu müdürdü, başlıksa, aynı başlık! Biçimse eski biçim... Köşelerin başlık klişeleri bile aynı klişelerdi. Bu benzetişlere ek olarak Bedii Faik gibi isim yapmış bir iki fıkracıyı da aralarına aldıkları halde, ancak beş bin satabilir gazete. İkinci sayıda ise sadece bin adet satabilir. Halk **"sahte"** Markopaşa'yı tutmamıştı.

1948 yılına gelindiğinde Sabahattin Ali, **"Markopaşa"**da 1947'de çıkan bir yazısı nedeniyle, üç ay hapis yattı. Paşakapısı cezaevinde cezasını tamamladıktan sonra tekrar Markopaşa'da yazmaya başladı. 12 Ocak 1949 günü ise gazeteler Sabahattin Ali'nin öldürüldüğü haberini verdiler. Bu Markopaşa cephesinin adeta yıkımıydı. Bu dönemde Aziz Nesin'le, Rıfat Ilgaz sık sık buluşup, yeni bir gazete çıkarmak istediler. Markopaşa'nın imtiyazı Orhan Erkip'teydi. Ali Baba'nın imtiyazı Rıfat Ilgaz'daydı ancak Ali Baba, Sabahattin Ali'yi hatırlatır diye vazgeçtiler.

İmtiyaz hakkı geri alınıyor.

Ortam tam gülmece dergilik bir ortamdı. Sonunda Orhan Erkip'le imtiyaz konusunda anlaştılar. Orhan Erkip, gazetenin sahibi ve sorumlu müdürü Rıfat Ilgaz olması koşuluyla imtiyazı geri verdi. Buna karşılık, o da ortak olacaktı. Markopaşa yeniden yayımlandı. Bu kez ilgi daha da çoktu. Gazete tekrar kırk bin tirajına ulaştı.

Bu arada, basın savcısı gazeteyi toplatmak için adeta bahaneler arıyordu. Savcı parasal açıdan da gazeteyi çökertmek istediğinden, daha satışa çıkmadan toplatıyordu. Zaten hurda makinelerde basılan gazetenin baskı sayısı net bilinmiyordu. Gündüzleri, matbaanın kapısından yapılan dağıtım, geceleri de makineciler tarafından pencereden kendi hesaplarına yapılıyordu.

Mecliste geçen bir tokatlama olayını konu alan bir yazı yüzünden Rıfaz Ilgaz tekrar tutuklandı. Sanatoryumdaki hasta yatağından alınarak Sultanahmet Cezaevi'ne kondu. Ilgaz'ın tutuklanmasıyla

Markopaşa tekrar kapatılmış idi. Bu seferle, Orhan Erkip de bir sayı çıkıp toplatılan Hür Markopaşa'dan dolayı hapse nazasına çarptı. Hapiste Rifat Ilgaz'ı ziyarete geldi ve Hür Markopaşa'yı devam ettirmeyi teklif etti. Ali Karcı'da, Yedi-Sekiz Hasan Paşa diye bir derginin hazırlıklarını yapıyordu. O da Rifat Ilgaz'dan yazı istiyordu.

Rifat Ilgaz haptsten çıktıktan sonra, Ali Karcı'nın da öncülük ettiği Yedi-Sekiz Hasan Paşa için çalışmaya başladı. Sorumlu müdür Orhan Müstü. Onca cezaevi yıllarından sonra yazılar daha ılımlı olmaya başlamıştı. Doğal olarak satış pek parlak değildi. Orhan Erkip'de, Hür Markopaşa'yı çıkardı. Elindeki üç beş yazı bittikten sonra, yürütemeyeceğini anladı ve imtiyazını Rifat Ilgaz'a devretti. Ilgaz, Mim Uykusuz'la görüş-tükten sonra, Babıali dağıtıcılarını dolaştı ve o andan itibaren gazeteyi tek başına yürütmeye karar verdi. Markopaşa sırasıyla, Malumpaşa, Merhumpaşa, Ali Baba Kırkharamiler gibi adlarla, Rifat Ilgaz'ın kalemin-den yaşamını sürdürmeye çalıştı.

Hoşgörü savaşı

Markopaşa'yı bu denli önemli kılan, Cumhuriyet döneminin ilk siyasi gülmece gazetesi olmasıydı. Cumhuriyet döneminde, Markopaşa gazetesi çıkana kadar gerçek anlamda siyasal gülmecenin var olduğu söy-lenemezdi. II. Dünya Savaşı'nın yarattığı zorluklar, baskılar, gülmecenin egemen sınıflara savaşını zorunlu hale getirmişti. Markopaşa da bu ortamın ürünüydü.

1945-1950 döneminin en önemli gülmece olayı olan Markopaşa hareketini başından sonuna kadar yürütenler; Sabahattin Ali, Aziz Nesin, Rifat Ilgaz, Haluk Yetiş ve Mim Uykusuz'du. Markopaşa hareketi, sosyalist bir kadronun hareketiydi. Ancak genel muhalefet içinde hareket etmeyi uygun gören Markopaşa'da. Sabahattin Ali'nin başyazıları dışında, sosyalist hiçbir tavır yoktu. Markopaşa'nın özelliği, çok partili hayata geçişin ve demokratik düzenin mücadelesini yapmış olmasından geli-yordu. DP'nin iktidara gelmesinde, Markopaşa'nın etkisi inkar edilemezdi. Osmanlı İmparatorluğu ve Meşrutiyet dönemi de dahil, hiçbir zaman iktidara karşı böylesine açık muhalefette bulunulmamıştı. Bir anlamda Markopaşa gazetesi, demokratik bir düzende olması gereken, sosyal ve politik hoşgörünün savaşını vermişti.

Aziz Nesin'in savaşını

Beş yıl sũren Markopaşa hareketi, tek parti yũnetimine karşı olan halkın ve aydın çevrelerin olaęanũstũ ilgisiyle ayakta durmuştu. Osmanlı ve Meşrutiyet gũnleri dahil, hiçbir zaman iktidar bũylesine açık hiciv oklarına hedef olmadığı için Markopaşa hareketi halkın bũyũk ilgi ve sevgisini toplamıştı. Markopaşa gazetesi Aziz Nesin'in yaşamında, demokrasiye olan inancıyla sũrdũrdũęũ gerçek bir gũlmece savaşıydı. Tũrkiye'de siyasi iktidara karşı ilk gerçek muhalefeti ve çok partili demokratik hayata geçiş için verdiği mũcadeleyle gũlmece tarihimizde de, hakettiği yerini almıştı. Çok partili hayata geçişle birlikte, Markopaşa hareketi Aziz Nesin'in ifadesiyle **"gũrevini yerine getirdiği inancıyla"** yayınına son verdi.

CUMHURİYET DERĞİ, 30.7.1995

Gözyaşından gülmeceye

ALPAY KABACALI

Kim ne derse desin, son yıllarda **Aziz Nesin** halk arasında bir bilge, bir ermiş katına yükseltilmiş âdeta... Aşağıdaki sözleri çağdaş bir ermişten başka kim söyleyebilirdi?

"Ben bir simyacıyım, gözyaşlarımı gülmeceye çevirerek dünya-ya sundum.

Belki de ben, bu öyküleri yazabileyim diye bunca uzun yaşadım; salt bu öyküleri değil, bu romanları, bu oyunları, bu şîirleri yazabilmek için ve dünyayı karıştırıp düzeltmek ve güzelleştirmek umudu için...

Kendimi, gitgide Türkiye'deki bütün insanların en yakın akrabası, akrabadan da öte, herkesin gizdeşi olarak duyumsamaya başladım; öylesine yakın ki, kendilerinden bile saklamaya çalıştıkları gizlerini insanlar bana açıklamayı gereksiniyorlar. Dinlediğim başkalarının gizlerini ben de yaşıyorum. Böylece Türkiye'de nice insan varsa, ben de onca kalabalıklaşıyorum."

Mehmet Nusret'in Aziz Nesin oluşu

Onu bu öyküleri, bu romanları yazmaya yöneltten neydi?

Aziz Nesin, 1940'ların ikinci yarısında kendi çıkardığı ya da yönetimine katıldığı Markopaşa'yla ve onun süreği olan mizah gazeteleriyle (Merhum Paşa, Başdan, Yedi Sekiz Paşa, Hür Markopaşa, Bizim Paşa, Ali Baba, Öküz Mehmet Paşa, Medet) Türk mizahında yeni bir dönemin açılmasına öncülük etmişti. Toplumsal muhalefeti son sınırına vardırıarak işlevsel mizahın en özgün örneklerini ortaya koyan bu dönem çok kısa sürdü. Ve öncülerinin (**Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz, Sabahattin Ali**) başına büyük belalar geldi.

Sonra birtakım "**dış etken**"ler, "**piyasa koşulları**" onu mizah yazarlığına yöneltti. Başka bir deyişle, o günkü ortamın zorunlulukları... Daha önce basının değişik alanlarında çalışmış, bu arada köşe yazarlığı yapmış, öyküler yazmıştı. Geçimini sağlamak için başka işlere girişmişti. Yoğun mizah uğraşına kırk yaşlarındayken, başyazı ve çeviri öykü dışında Akbaba dergisinin bütün yazılarını kaleme aldığı dönemde yöneldi.

"İç etken"e gelince... Aziz Nesin'e göre bu, mizah yazarının kendi yetiştirme koşullarıydı. Yokluklar, yoksunluklar içinde yetişmiş olmasıydı... Ona göre genellikle yoksunluk ve yoksulluk yaşamından gelen bir kırgınlık, bir öfke, bir hırs alma biçimiydi mizah. Ancak mizahçı bu duygularını gerçekten yıkılması gereken hedefe yöneltebilir ve mizah silahını halk yararına kullanabilirdi.

Markopaşa döneminden sonra Aziz Nesin, soğuk savaşın koşulladığı bir ortamda yaşanmasının etkisiyle, sürekli olarak toplumla ilişkisi kesilmek, basın dışında tutulmak istenen bir kişi olmuştu. Ancak takma adlarla yazabiliyordu.

Taki 1956'ya, İtalya Bordighera'da düzenlenen, yirmi iki ülkeden yazarların katıldığı yarışmada birincilik ödülü Altın Palmiye'yi alana kadar... **"Kazan Töreni"** adlı öyküsüyle birinciliği kazanınca, basın adından ve başarısından söz etmek zorunda kaldı. Ertesi yıl aynı yarışmayı bir kez daha **"Fil Hamdi"** öyküsüyle kazandı.

Mizahın özellikleri

Soyadı Yasası çıkınca, nüfustaki adının (Mehmet Nusret) sonuna kendi kendine sorduğu **"Nesin"**i eklemişti. Mizah öykülerinde takma ad olarak Aziz'i kullanıyor, kimi kez Aziz Nesin diye imza atıyordu.

Çevresinin, kendisini tanıyanların kullandığı Nusret adı gitti, Aziz Nesin geldi... Artık çok sevilen bir mizah yazarı olmuştu. Kitapları birbiri ardınca yayımlanıyor, çeşitli dillere çevriliyordu; yurtdışında ve içinde birçok ödüle değer görüldü.

Aziz Nesin'in yüz dolayındaki kitabı var. Bunların büyük bir bölümünü mizah öyküleri ve mizah romanları oluşturuyor.

Bu roman ve öykülerinde Aziz Nesin, toplumsal olayları, durumları yalın bir dille anlatır. **"Komik"**, anlattığı olayın kendisindedir.

Usta anlatımı komiğin belirginleşmesini, ortaya çıkmasını sağlar. Olağan gibi görünen, göze batmayan toplumsal çarpıklıklar birdenbire belirginleşir.

Ona, **"çağımızın Nasreddin Hocası"** denilmesini haklı kılan da yapıtlarının bu özelliğidir. Nasreddin Hoca fıkralarında da aynı öğelere rastlanmaktadır.

Bu çerçevede ilk dikkati çeken, **"yabancılaştırma"** etkeninin başarıyla kullanılmasıdır. Aziz Nesin'in yapıtlarında da Nasreddin Hoca fıkralarında da dünyaya ve olaylara uzaktan bakılır. Aziz Nesin bunu bilinçli olarak yapar ve **"çemberin dışında kalmak"** diye açıklar.

Aziz Nesin'in yaratılarında ve Nasreddin Hoca fıkralarında **"bizi çevreleyen ahmaklıklara karşı bilinçli bir dille başkaldıran"** kara mizah örnekleri yer alır; ama her ikisinde de belirgin bir iyimserlik egemendir.

Öykü ve romanlarında hemen her çeşit toplumsal, ekonomik, kültürel olaydan; kişilerden, kuruluşlardan, yaşanan değişimden esinlenen Aziz Nesin, kolay yazan bir usta olmanın da verdiği rahatlıkla, çağının tanığı oldu.

Bunu, **"deha seviyesine varan mizah sezgisi, hayatın içinden işine yarayan malzemeyi fazla zorluk çekmeden seçip almasını sağlayan gözlem alışkanlığı"** ile sağlarken bir yandan da halk masallarının sonsuz olanaklarından yararlanıp yeni anlatım yolları araştırdı. Hatta surnamelere, şenliknamelere kadar gitti...

Aziz Nesin'in kendisinden önceki mizah yazarlarıyla kıyaslanmayacak ölçüde başarıya ulaşmasında, yapıtlarındaki iç tutarlılığın büyük payı vardır. Cemal Süreya şu karşılaştırmayı yapıyor:

"Olayın tutarlı bir biçimde bir olguya bağlanması, Aziz Nesin'in öykülerine Türk mizahı içinde benzersiz bir durum sağlıyor. Gerçi Hüseyin Rahmi de gerçekçi bir tutumla toplumun türlü kesimlerine eğilmişti; değişmeler karşısındaki uyumsuzluklara ışık düşürmek istiyordu, ama Hüseyin Rahmi'de çok şey ilkel kalmıştır; Cevdet Kudret'in de değindiği gibi okuru eğlendirmek, makale çeşnili felsefi düşünceler ve olay dışı bilgiler her şeyi aksatır onda. Ercüment Ekrem'in yapıtları ise gevezelikten, boşboğazlıktan ileri gitmez. Daha nitelikli gibi görünmesine karşın, Refik Halit güllaca batırdığı sözcüklerle tatlanmış öykülerinde temelsiz bir betimsellikle yetinir."

Aziz Nesin'in mizahındaki iç tutarlılık, Adnan Binyazar'a göre, **"güldürme ögesi, mantık, toplumsal eleştiri, tipleri çizme ve öyküleme"**nin iyice **"sargınlaşmış"**, bir denge yaratmış olmasından ileri geliyor.

Hiç kuşkusuz ki Aziz Nesin, gelecek kuşaklarca daha iyi anlaşılacak, değerlendirilecek, geniş inceleme ve araştırmalara konu olacaktır. Yapıtları arasında öncü tiyatro oyunlarının özel bir yeri olduğu gözlerden uzak bulundurulmayacaktır.

Toplumumuzun aydınlanma, çağdaşlaşma ve demokratikleşmesi yolunda son gününe kadar elinden gelen çabayı harcayan duyarlı ve özverili aydın kimliği de hiç unutulmayacaktır.

Bütün bunların dışındaki uzun uzun anlatılması gereken kişilik özellikleriyle de yaşayacaktır.

O, bütün yaşamı boyunca topluma borçlu olduğuna inandı. Yoktan var ettiği Nesin Vakfı, onun **'topluma borç ödeme'** anlayışının somut göstergesi oldu. Ve o, borcunu ödediği gibi alacaklı da çıktı. Şimdi toplumumuz ona borçludur.

CUMHURİYET, 11.7.1995

AZİZ NESİN ÖZEL EKİ

Mapusane içinde üç ağaç incir...

FİKRET OTYAM

Bin dokuz yüz elli yılının eylül ayı sonları Üsküdar Ceza ve Tevkif Evi'nin bahçesindeyim.

Burası çok iyi bildiğim bir yer..

Şair ağabeyim **Nusret Kemal**'le her pazar buradayız. Suat Abla'nın (kan yakınımız **Suat Derviş**) eski eşi **Reşat Ağabey'i (Reşat Fuat Baraner)** ziyaret ederiz. Daha sonraları bir yazısından ötürü mapus damına tıklan gazeteci **Turan Aziz Beler'i**..

Cezaevinin başgardıyanı Zafer Amca (aslen Boyabatlı, dedemin akrabası) bize önceden bir çay içirir, sonra salardı içeri.

Gazeteciliğe başladığım Son Saat'ın sahibi **Cihat Baban**, bir gün "**Cezaevlerinden bir röportaj hazırla bakalım**" der demez, soluğu Üsküdar'da almıştım. Zafer Amcanın yanıma kattığı gardiyan, "**Şura hariç, istediğin yere gir**" demişti, ama aklım hemen o hariç yere takıldı, biraz oyalandıktan sonra merdivenleri çıkıp o '**hariç**' yerdeyim... O hariç yerde siyasiler vardı da ondan orası hariç demişti gardiyan!

Bir açık kapı... Karyola, masa, bir sandalye ve ak donlu, ak atletli, ayağında nalınlar, kısa boylu, tıknaz birisi. "**Meraba**" dedim, elindeki çaydanlıkla kalakalmıştı. "**Merhaba**" dedi ve ekledi, "**Hayrola yahu, kimsin sen?**"

"**Son Saat gazetesindenim, Güzel Sanatlar Akademisi'nde Bedri Rahmi Eyuboğlu'nun öğrencisiyim, röportaja gelmiştim...**" Anlattım.. "**Sizi tanıyorum, siz Aziz Nesin'siniz..**"

Vurduk çayların ve muhabbetin gözüne gözüne..

Bu, 45 yıllık bir dostluğun, bir arkadaşlığın başlangıcı olmuştu. Markopaşa ve nice paşalı mizah dergilerinden, öykülerinden tanışmayı da katarsak, bu yarım asırdır.

Demirtaş Ceyhun can, ona hep "**Aziz Bey**" derdi. Her Aziz Bey değişinde, benim "**Aziz**" diye seslenmem ayıp mı kaçıyor diye sıkıntıya düşerdim, yazışmalardaki seslenişim ise "**Azizim Aziz**"di.

Son Saat'te yazı dizim başladı, **"Mapushane İçinde Üç Ağaç İncir"** ve Aziz'in dediği çıktı, onunla ilgili yirmi sayfalık bölüm, dizi yazıdan atılmıştı! Çünkü, o **"aşırı bir komünist"**ti ve o nedenle mapus damındaydı! Mapus damlarında uzun yıllarını yitiren yazar dostlarımdan ikisi seksen yaşlı buldu, **Rıfat Ağabey** (İlgaz) ve Azizim Aziz.

Ankara'ya gelişlerinde evimizde konuk etmek mutluluğumuzdu tüm aksiliklerinin rağmen. Halk türkülerini sevmezdi. Güneydoğu'dan bir dönüşünde derlediğim kaçakçı türkülerini dinlerken gelmişti eve, Bedri Rahmi Hoca da vardı ve nice yazar, şair, ressam dost. Aziz kükredti: **"Kesin şunu yahu!.."** Ve neden sevmediğini tabesabah anlattı! Kendince haklıydı. Röportajımda bunu da konu etmiştim, hâlâ utancını taşıdığım bir cümlemlerle: **"Neslin ulan sen?"**

O röportajları, **Kemal Tahir** ile ortak kurduğu **Düşün** Yayınevi basacaktı, ne ki polis daha önce bastı çalışma yerini, bizim yazılar ve fotoğraflar da gitti! Aziz dobra bir insandır. Polis sorar: **"Aziz Nesin bu fotoğraflar senin mi?"** Yanıtlar: **"Hayır, keşke benim olaydı bunlar, Fikret Otyam'ındır."** Oysa Aziz, iyi bir fotoğrafçıydı. Kitap, Ant Yayınları'nca basıldı ve Azizim Aziz, Tanin gazetesinde tastamam üç gün, çift sütun, gazete boyu eleştirdi yazılarımı! Aynı yerde on beş satırlık bir yanıtım çıktı ve 22 Aralık 1961 tarihli mektubunda, **"Kardeşim Otyam, oldukça ağır olan eleştirime darılmadığına sevindim. Bizde bu tür eleştiriler kırılganlık doğuruyor nedense. Ama o eleştiride haksız olmadığımı inanıyorum. Amacım, yalnız sen değilsin.."** Mektup uzayıp gidiyor, yazıda duyguculuğa yer olmadığını savunuyordu. Çok duygulu bir öyküsü üzerine yıllar sonra yazıvermişim: **"Azizim Aziz, bir daha böyle duygulu öykü yazarsan seni okumayacağım.."**

Her sergimize çocuklarıyla gelirdi Vakıf'tan. Kavilleştik, her yaz bize Gazipaşa'ya, denizden de yararlansınlar diye iki bebesini gönderecekti. Gönderdi. On altı yaşında bir kız, on yedi yaşında bir delikanlı! Kızdan söz ederken **"Bu okumayacak, belki Filliz ona tezgâhta çalışmayı öğretir, ben de hemen bir tezgâh yaptırırım"** demişti, ne ki kız razı gelmedi. **"Ben böyle ağır işe gelemem!"** Sanırım Aziz'i de çok üz-müştü ki vakıftan uzaklaştırıldığını duyduk.

Azizim Aziz de çekti gitti aramızdan, niceleri gibi yok oldu! Öldürmek istediler yıllar yılı, inadı inat kendi isteğiyle öldü. Bir güzel inanmış ermişti benim için özü sözü doğru ve cesur.

Seksen yıl kahır çekmiş bedenini bile belki işe yarar diye kesilip biçilmeye bıraktı.

Aziz öldü diye nice insan sevindi, defolup gitti dünyamızdan! Gerçeğe Hu!.. Ne ki binlerce öyküsünden, seksen yüz kitabından, seksen yıl haykırdığı düşüncelerinden, dobra dobra sözlerinden nasıl kurtulacaklar? Onlar için cehennem azabı bundan sonra başlayacak.

Azizim Aziz, sen bir insanlık onuruydun. Bu onur, salt bu onur seni hep, ama hep yaşatacak. Seni özledikçe, yazılarını mektuplarını okuyacağım.

CUMHURİYET, 11.7.1995

AZİZ NESİN ÖZEL EKİ

Bir bayrak - insandı...

SERVER TANILLI

Aziz Nesin öldü.

Bu cümlelerin özgün hiçbir yanı yoktur. Hepimizi hükmü altında tutan bir doğa yasasına o da baş eğecekti ve eğdi. **"Uyudun uyanmadın olacak"** diyor şair. Aziz Nesin de 250-300 kitabını imzaladığı bir günün yorgunluğunun arkasından daldı sonsuz uykusuna.

Ne güzel bir ölüm, dostlar başına!

Arkaya kalan ne ondan? Şu anda önemli olan bu!

Kitaplığımda birkaç rafı birden dolduran eserlerine takılıyor gözlerim. Uzun bir ömürle açıklanabilecek türden bir birikim değil bu. **Maksim Gorki** için, devrim öncesi Rusya'nın **"İnsanlık komedyası"**dır bütün yazdıkları derler. Bunu, Aziz Nesin'in tüm eserleri için de söyleyeceğim. Edebiyatın hemen hemen bütün türlerini kapsayan bu dev yığın, çağının aynasında bir ülkeyi, ülkemizi anlatır büyük bölümüyle.

Ama her şeyiyle: Olanca güzelliklerinin yanı sıra, kiri pasıyla da.

İçine mizahın tuzu ve biberi de katılmış olarak...

Mizah anlayışının **"yıkıcı"** değil, **"yapıcı"** olduğunu söylerdi. Gerçekten öyledir: Diyelim ki öyküsünü mü okudunuz, attığınız bir kahkah, daha güzel bir dünyaya açılan bir kapıdır da.

Olanca çileyi de göğüsleyerek güldürdü insanları.

Ve düşündürdü.

Üstelik, alabildiğine pervasızlıkla yaptı bunu.

Fontenelle, **"Avuçlarım dünyanın gerçekleriyle dolu olsaydı, açabilmek için onları, bin kez düşünürdüm"** dermiş. Sakınarak konuşmayı öğütleyen bir söz. Aziz Nesin, bunun tersi bir görüşteydi.

Her iki avucu da açık dolaştı.

Dahası, bağıra bağıra...

Tabulara gömülü bir toplumda yürek ister bunun için!

Çağının büyük gerçeklerinin yanı sıra içinde yetiştiği toplumun tarihsel doğrularına da sahip çıktı. Özellikle son yıllarda, laik dünya görüşünün bayrağına dört elle sarılıp, gericiliğin, hele hele şeriatçı gericiliğin üzerine olanca hışımla yürümesi, bunun sonucudur ve pek anlamlıdır.

Diktatörlüğe, faşizme, daha da genel olarak çağdışı baskılara karşı sürdürdüğü kavga ne denli unutulmaz olursa olsun, dinci gericiliğe karşı verdiği mücadele örnek olarak kalacaktır.

Böylece çağını içine sindirmiş bir aydın olduğu kadar, dört dörtlük bir cumhuriyetçiydi de.

Bu ikisi, etle tırnak gibi birbirine bağlıdır ülkemizde.

Aziz Nesin, kalın bir çizgiyle çizmiştir bu gerçeğin altını.

Son kitaplarından birinde, bütün Türkiye'yi gözlerimizin önüne yeniden serdiği **Bir Tutam Aydınlık**'ta, olan bitene bakarak gelecekte haber verir ve şöyle der bir yerde: **"Ben bir yazarım, yazmaktan ve konuşmaktan başka bir şey gelmiyor elimden. Şimdiye dek olduğu gibi, şimdi de haber veriyorum: Önceleri yavaş yavaş, ağır ağır, adım adım kötülük uçuşumuna doğru giderken, gittikçe hızlanarak şimdi koşaradım gidiyoruz. Olacak toplumsal depremin uğultularını duymaktayım."**

Büyük bir uyarıcıydı!

O da ne demek, sarsıp silkeleyen bir aydıındı!

Böylesi bayrak açan aydınların kıtlığını yaşıyor dünyamız da.

Aydınlığa nasıl çıkacağımızı düşünmeden önce, ya da düşünürken, önümüze açılmış karanlık uçurumlara, Aziz Nesin'den sonra daha da dikkat etmek zorundayız.

Çünkü yaşarken, bir tehlike anında, **"Nasıl olsa Aziz Nesin var, kalkar düşer önümüze"** diyorduk. Kalkıp düşüyordu nitekim. Bu tür bir rahatlığa bizi alıştırmıştı da.

Oysa bugün yok artık o!

Ne yaparsak biz yapacağız, birlikte ve kenetlenerek.

Birkaç gün öncesinden çok daha büyük bir sorumluluk altına girmiş-tir omuzlarımız. Aziz Nesin'in ölümünün asıl ağırlığı budur bence.

Kendi hesabıma, şaşkın ve kaygılıyım...

CUMHURİYET, 11.7.1995

AZİZ NESİN ÖZEL EKİ

İlk gerçek savunma

Aziz Nesin, Türkiye gazetesinde Ergun Göze tarafından bir yazıda kendisine hakaret edildiği gerekçesiyle Ankara Asliye 17. Hukuk Hâkimliği'nde tazminat davası açmış, mahkeme Göze ile Türkiye gazetesinin 10 milyon lira tazminat ödemesine karar vermişti. Göze'nin avukatlarının Yargıtay'a başvurması üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 28.12.1993 tarihinde tazminat kararını bozmuştu. Dairenin, iki üyenin karşı oyuna karşılık üç üyenin karşı oyuna karşılık üç üyenin oyu ile aldığı kararın gerekçesinde Aziz Nesin'in ordudan çıkarılmasına ilişkin iddialara da yer verilmişti. Bu durum karşısında Aziz Nesin tepkisini 21 sayfalık bir dilekçe ile dile getirmiş ve bu dilekçe Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nde 14 Şubat 1995 günü yapılan duruşmada avukatı Veli Devecioğlu tarafından okunmuştu.

Aziz Nesin, ordudan uzaklaştırılmasına gerekçe gösterilen olayları yaşamında ilk kez anlattığını vurguladığı bölümde şöyle demişti:

Elimdeki Yüksek Mahkeme kararına, yani altında sizlerin imzalarınız bulunan hükümle, bana bütün bu hakaretleri yapan adamı (Ergun Göze'yi, akladığınıza göre...

Yani, tarih ve toplum önünde beni açıkça mahkûm ediyorsunuz.

Peki ama, benim hain, hırsız, zimmetçi.. olduğumu nereden öğrenirsiniz?

Sizin bir tek kaynağınız var, o da bana bunca hakareti yapan adamın yalanları. Böyle bir adalet olabileceğini düşünemiyorum bile.

Varsayalım ki ben bütün bu suçları işledim. Sizler, bir yüksek mahkemenin yargıçları olarak bana "hain, hırsız, zimmetçi..." diyerek hakaret edilmesine izin mi veriyorsunuz? Ben öylelerini, bana hakaret ettiler diye dava ettiğimde sizin bu kararınızı göstererek aklanacaklar mı? Yeryüzünde hiçbir yasa, toplumların genel-geçer mantığına, insanlığın ortak akıl ve değerlerine aykırı olamaz.

Akıl ve mantık

Açıkta görülüyor ki bu kararınız her şeyden önce akıl ve mantığa, dolayısıyla hukukun evrensel ilkelerine aykırıdır. Sizler en yüce mahkemenin üyeleri de olsanız, bana hakarete izin vermeye hakkınız yoktur, olamaz.

Böylece, bırakınız hukuku, salt insani değerler açısından bakıldığında bile, tarih ve toplum önünde asıl mahkûm edilmesi gerekenlerin kimler olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Bayan ve Bay Yargıçlar:

Ben yaptıklarımla, yapamadıklarımla halkımın onurunu temsil ediyorum. Bu sıfatı bana siz ve hiç kimse bahşetmedi; bütün hata ve kusurlarını, sevap ve günahlarını açıkça yüzüne söylediğim halkım verdi. Bu, benim, bugüne değin aldığım tüm ödüllerden daha değerlidir.

İşte bu kimliğimle, bir fani için ulaşılabilecek bu en yüce rütbemle kendi adıma, halkım adına tüm suçlamaları reddediyorum ve 3.5'lik kararı Türk ve dünya kamuoyu önünde protesto ediyorum.

Elli bir yıl önce işlenmiş ve üzerinden dört kez genel af geçmiş bir olayı yeniden söz konusu etmek, genel af kavramının anlamını bilmemek demektir.

Kararda "**Bir toplantı ya da gösteri nedeniyle çok değişik bir harekette bulunan kişinin kamunun dikkatlerini çekeceği doğaldır. Eğer kişi, toplumun yakından ilgilendiği biri ise dikkatler daha da yoğunlaşacaktır. O zaman, ilgi ve merak onun bilinmeyen yanlarına da yönelir.Öyleki, geçmişli güncelleşir ve biyografisi, olay dolaşısıyla yayımlanır duruma gelir. Kişi, yaptığı çıkışla geçmişinin sergilenmesine böylece rıza göstermiş hale glrer; çünkü, isteyecek yaptığı çıkışla yaşamının ortaya dökülmesini dilemiş olur**" deniyor.

Bana hakaret etmeyi alışkanlık haline getiren ve hakaretleri yukarıda ancak bir bölümünü sıralayabildiğim yalanlarına dayanan bu adamın en ağır hakareti benim hırsız ve zimmetçi olduğumdur. Varsayalım ki ben, gerçekten hırsız ve zimmetçiyim. 51 yıl önce işlenmiş böyle bir suçun ve tümen askeri mahkemesinin bu suçtan aleyhime verilmiş bir kararı var. Bir yalancının iddialarına uyararak, onu, yani davalıyı aklayıp davacı olan beni tarih ve toplum önünde mahkûm eden en yüce adalet mercii 4. Hukuk Dairesi'nin beşte üç üyeleri nasıl ve nereden öğrenmişlerdir benim hırsızlığımı ve zimmetçiliğimi? Elllerinde, bana hakareti alışkanlık yapan adamın dilekçesindeki **Peyami Safa'nın** bir yazısından başka bir resmi belge var mı?

Her şey bir yana, söz konusu, aleyhimdeki yargılama ve mahkeme kararının verilişinin üstünden 51 yıl geçmiştir. Bu 51 yılda, bildiğime göre, 3 ya da 4 kez genel af ilan edilmiştir. 51 yıl önce işlenmiş bir fiili, tazminat ödemekten kurtulmak için kanıt olarak göstermek genel af kavramının anlamını bilmemek demektir. Diyelim, avukat da olan davalı

genel af kavramını bilmiyor, ama bir Yargıtay dairesinin bunu bilmemesi ya da bilmezden gelmesi düşünülemez. Ne var ki, bu düşünülemez şey, olmuştur.

Sizler, deneyimli birer yargıç olarak, zimmet ve hırsızlık suçlarına üç ay on gün hapis gibi çok hafif bir ceza verildiğini hiç duydunuz mu?

Hakaret eden adamı bana tazminat ödemekten aklayarak kurtaran, beni de hem de davacıyken toplum önünde ve tarih gözünde suçlayan beşte üç oranındaki kararından sonra, Yargıtay bana önüne gelen herkesin hırsız ve zimmetçi diye hakaret etmesine de izin vermiş bulunmaktadır. Bundan sonra hırsız ve zimmetçi diyenleri, bana hakaret edenleri Yargıtay'ca izinli oldukları için mahkemeye veremeyeceğim.

Bu nasıl adalet?

Yani hakkımı aramak için adalete de sığınamayacağım. Yanılıp mahkemede hakkımı aramaya kalksam, Yargıtay'ınızın kapı gibi kararını önüme dayayacaklardır. Böyle bir kararı veren bayan ve bay yargıçlar, hiç kuşkusuz vicdanınızın sesi olan bu karardan sonra öğrenmek istiyorum: Bu ne biçim hukuktur, nasıl adalettir?

Benim zimmetçilik ve hırsızlıkla suçlanmama, hem de elinizde bir belge olmadan katıldığınıza göre, benim sözümü kesmeden dinlemek zorundasınız; eğer Türkiye'de de adalet varsa. Zamanınızı almış olsam da savunmamı yapmak zorundayım. Bilindiği gibi, beni devlet birçok kez mahkemeye verdi, o davalarda savunma biçiminde olsa bile bunlar gerçekten savunmadan çok daha başka bir şeydi. Yaşamımdaki ilk gerçek savunma, bu dilekçemin bu bölümüdür.

Evet, 51 yıl önce, 23. Tümen'in İstihkâm Bölük Komutan Vekiliyken, tümenin askeri mahkemesine verildim. Suçum, düşmanlarımın sandığı ve yazdıkları gibi, salt zimmet ve hırsızlık değil, bir de görev ve yetkimi (vazife ve selahiyetimi) kötüye kullanmaktı.

Görev ve yetkimi kötüye kullanmam, er ve subaylara iznin kesinlikle yasak olduğu savaş yılları içinde bölüğümde iki ere, görev ve yetkimi aşarak izin vermiş olmamdı. Zimmet suçum ise o iki eri yetki ve görevimi aşarak (gayriresmi) izinli göndermiş olduğum için, o iki eri günlük yoklamadan düşemiyordum. Böylece iki erin istihkakı olan iki tayınlı, her gün bölük kazanında pişen yemeklerini ben yemiş ya da satmış ya da herhangi bir biçimde kendi yararına kullanmış oluyordum.

İşte bu suç, erlerin istihkakını zimmete geçirmek oluyordu. Ve ben o iki erin izinde olduğu günlerde onları bölüğün günlük yoklamasında izinli diye gösteremediğim için, onların tayinini ve yemeklerini ben almış oluyordum, yani zimmetçiydim.

Hırsızlığım ise iki küçük keçi yavrusunu, bütün 23. Tümen yaya olarak taa Safranbolu'dan Davutpaşa sırtlarına dek yürüyerek gelirken, yürüyüş sırasında öğle yemeği için Sapanca'da mola verdiğimizde, o iki keçi yavrusunu takım komutanları olan subaylara ve astsubaya sattırıp parasıyla aldığım kirazı öğle yemeğinden sonra bölüğümün erlerine verdimemdi.

~ Düşmanlarım bu keçi hırsızlığımı yazıp durdular. Bunlar, "**Orduda istihkâm bölüğünde keçi ne arar**" diye düşünmelidir. En düşünenleri, "**Sen levazım subayı mıydın**" diye sordular.

İşte görev yetkiyi kötüye kullanmak, işte zimmetçilik, işte hırsızlık.

Hâlâ utanıyorum

Ben "**Bu suçları işlemedim**" demiyorum. Mahkemede de "**İşlemedim**" demedim. Bütün suçlarımı kabul ettim ve 3 ay 10 gün hapisle ordudan ihraç cezasına çarptırıldım, kendimi hiç savunmadım.

Niçin bu yüz kızartıcı suçları kabul ettim? Çünkü utandım, hâlâ da utanıyorum. İşte utandığım için, bugüne dek hırsızlığımı, zimmetçiliğimi yazarlara da yanıt veremedim. Yargıtay'ın beni tarih ve toplum önünde mahkûm eden kararı, beni bu konuda gerçekleri ilk kez yazmaya zorladı.

Niçin, 23. Tümen askeri mahkemesinde yüklenen bütün suçları kabul ettim ve niçin böyle bir cezayı almış olmaktan utanıyorum? İki keçi yavrusunu satarak hırsızlık yaptığım, izinli iki erin tayinini alarak zimmetçilik yaptığım, görev ve yetkimi kötüye kullanarak iki ere izin verdiğim için utanmıyorum. Bana utandırıcı gelen, benim onurumu kıran, bu suçları işlemiş olmam değil; bu suçlarla suçlanmış olmamdı. Bana utanç verici gelen, "**Ben hırsız değilim, ben zimmetçi değilim!**" diye kendimi savunmaktı. Bana ağır gelen, bu yüz kızartıcı suçlarla suçlanmışamdı. Beni, görev ve yetkimi kötüye kullanıyorum, izinli iki erin tayinlerini çalışıyorum, iki keçi yavrusunu sattırıp parasını cebime atıyorum diye ihbar edenler, kendilerine izin verdiğim o iki erimdi.

Madem ki bu yüz kızartıcı suçlarla suçlanıyorum, üstelik bu suçların çok daha ağırılarının çokça işlendiği bir ortamda, o zaman kendimi, "**Ben hırsız değilim**" diye savunmak onursuzluğuna düşmektense,

madem ki beni suçluyorlar, benim de suçu kabullenmem daha onurlu olacaktı ve öyle de yaptım. Çünkü benim için, hırsız diye sanık olmak bile yeterince onursuzluktur. Böyle bir onur sorununu, bana hakaret eden adamın anlayabileceğini hiç sanmıyorum.

Belgeyi MİT verdi.

Şunu açıkça itiraf edeyim ki bu suçlanmamın, günün birinde MİT eliyle Peyami Safa'ya iletileceğini, onun da bu konuyu basındaki tartışmamız sırasında Milliyet gazetesinde yayımlayacağını ve Peyami Safa'dan sonra onun ardıllarının ağızlarına sakız edeceklerini ve 51 yıl sonra bugün bile karşıma çıkacağını ve ne yazık ki Yargıtay'ın da beni toplum ve tarih önünde aşağılamasına neden olacağını o zaman düşünebilseydim, elbette mahkemede kendimi savunur ve hiç kuşkusuz aklandırdım.

Bana zor ve ağır gelen; suçtan çok, suçlanmaktı. Kendimi savunabilir ve aklanabilirdim. Çünkü takım subayım Halil Tufan (soyadını unuttum) ve biri sonradan Yargıtay üyesi olan iki yedek subayın ve değerli bir asker olan astsubay Hasan Başçavuş, kendilerini tanık göstermem için yalvarıyorlardı. Benim emrimle, ama keçi yavrularını kendileri satıp erlere kiraz aldıklarını, yasağa karşı izinli gönderdiğim ve bu yüzden yoklamadan düşüremediğim iki erin hiçbir zaman tayınlarıyla ilgilenmediğimi tanık olarak mahkemede söylemek istiyorlardı. Ama yasak emrine karşın iki ere izin verdiğim, yani görev ve yetkimi kötüye kullandığım yadsınamaz bir gerçektir ve izinli gönderdiğim bu iki erin şikâyetiyle mahkemeye verilmiş bulunuyordum.

Peyami Safa'ya benim aleyhime olan mahkeme kararını MİT'in verdiğini biliyorum. O tarihte MİT'in önemli işlerinden biri de iktidara muhalif gazete yazarları için gizli yaşamlarını, yaşamlarının gizli yanlarını, yalanlarla donatıp fotoğraflarla, basılı metinlerle yaymaktı. Örneğin, ünlü bir gazeteci yazarın -bir suçmuş gibi- anasının Ermeni olduğu, başka birinin bir kadın çantasını çaldığı, birinde evlilik dışı bir kadınla ilişkisi olduğu gibi...

Niçin ordu buyruğunu dinlemeyip kesin yasağa karşın, görev ve yetkimi kötüye kullanarak iki ere izin vermiş olduğum, toplum gözünde ve tarih önünde Yargıtay kararıyla mahkûmiyetime neden olan konunun anlaşılabilmesi için çok önemlidir.

1941 yılında 26 yaşında 3 yıllık bir genç subayken, Kars Müstahkem Mevkii'ne bağlı istihkâm taburunun iki bölüğünden birinin bölük komutan vekiliydim. Her sabah bölüğümü talime çıkarırken, benim bölüğe gelişimden öncelerinden beri alışık oldukları için 20-30 kadar köpek de

bölüğün ardına takılır, talim yerine gelirdi. Mola verdiğimizde erler, köpeklerle oynayırdı. Doğrusu görünüm güzel değildi ama, hayvanlara aşırı sevgim yüzünden olayı görmezden geliyordum. Ayrıca köpeklerin bölümün ardına katılıp gelmemeleri için erlerin köpekleri kovmaya çalışmaları, köpeklerin gelmelerinden daha güzel de olmayacaktı.

Öbür bölümün komutanı, bizden bir sınıf olan Fahamettin adlı bir teğmendti. Fahamettin, bölümünü talime çıkarırken köpekler onun bölümünün arkasından gitmiyordu. Niçin onun bölümünün ardından gitmiyorlardı da bizim bölümün ardına takılıyorlardı? Önceleri bunu, bizim bölük erlerinin hayvan sevgisi olarak yorumlamıştım. Fahamettin'e bunun nedenini sorduğumda, benim bilmeyişime çok şaşıtı. Benim bölümümün erkeklerinin köpeklerle cinsel ilişkide bulunduklarını, bunun için de köpeklere arttırdıkları tayınlardan verdiklerini, kendi erlerine köpeklerine yiyecek vermeyi yasakladığını, bu yüzden köpeklerin bizim bölümün ardından geldiğini, onun bölümünün ardından gelmediğini söyledi ve şunu ekledi: **"Burada eşek de olmadığına göre, başka ne yapabilirler!.."**

Eşekle cinsel ilişki

Fahamettin'in bu konuda başka söylediklerini burada açıklamak istemiyorum. Cinsel konuda duyduklarına göre, özellikle kırsal bölgede, insanlarımızın eşekle cinsel ilişkide bulunduklarını biliyordum. Hatta bir Zürih mahkemesi, oradaki bir Türkün eşekle cinsel ilişkideyken suçüstü yakalanması üzerine bu ilişkinin Türklerde bir ulusal gelenek olduğuna karar vermiştir. Bu belgeyi aşağıda sunuyorum. Gerekli görülüyorsa okurum.

O savaşta, cephedeki Amerikalı askerleri, daha çok kadın olan sinema yıldızları, şarkıcılar, tiyatro ve müzikal oyuncular aracılığıyla moral kazanıyor, herhangi bir biçimde doyuma ulaşıyordu. 2. Dünya Savaşı olduğu için iki-üç yıl, hatta daha da uzun süre, hem de izinler yasak olduğu için hiç izne gitmeden yaptıkları -vatani vazife olarak bilinen askerlik hizmetinde 20-25 yaş arasında bulunan delikanlı erler yorulmaz, uyumaz, üşümez, acıkmaz, cinsel istekleri de olmayan bir yaratık, bir savaş robotu olarak görülüyordu. Erlerin, hem de komutanların izniyle **"askerlere ucuz biletli"** porno filmlerini dahaca Amerikalılardan öğrenmemiştik. İşte o günlerde, uzun boylu, iri yapılı bir er izin için bana başvurdu. Söylediğine göre, iki yıllık asker olan bu er bir yakın köydendi ve en çok iki gün iki gecede köyüne gidip gelebilirdi. Askere gelmeden kısa bir süre önce evlenmiş olan bu er, aldığı bir mektuptan karısının kaçırılmış olduğunu öğrenmişti.

İyiniyeti sulstimal

Köyüne gidip karısını alacak, kendi akrabalarının evine bırakarak hemen dönecekti. Ben bölük komutanı olarak izin vermeye yetkili değildim. Savaş zamanı olmasa ancak tabur komutanı izin verebilirdi. Buna karşın, hem de yetkim yokken, erin cinsel gereksinimini de göz önünde tutarak dört gün içinde dönmesi ve bu riski de göze aldığım için, bir namus cinayeti işlememesi koşuluyla, pek çok yalvaran bu eri dört gün için izne gönderdim. Er gitti, ama 15 gün izinden dönmeyince beni erin köyünün yolu üzerindeki Kurtboğan Boğazı denilen yerde tipiden boğularak ölmüş olması korkusu sardı. Denildiğine göre Kurtboğan Boğazı'nda her yıl birkaç kişi tipiden ölmüş ve köylüler böyle bir ölüm olmazsa o yılın bereketli geçmeyeceğine inanırlarmış. Kıştı. Amansız 1941 kışı. Isı, eksi 38.

Bir erle bir onbaşıyı, erden haber getirmeleri için erin köyüne yolladım. Er benim kendisine yazılı izin kâğıdı verdiğimi - yani suçlu olduğumu anlatıyor-şimdilik kışlaya dönmeyeceğini söylüyor. Bir haber daha getirdiler. O erin karısını kaçırdıkları yalanmış. Askere gelirken, karısını askerlik süresi için bir başka erkeğe kiralamış. Karısını alan, kirayı iki taksitte ödeyecekmiş. İlk taksidi peşin vermiş. Aradan iki yıl geçtiği halde ikinci taksidi ödemeyince, parasını almaya köyüne gitmiş. Karısının kirasını almadan dönmeyecekmiş.

Sonunda döndü.

Bu olaydan bir süre sonra 23. Tümen'in bağımsız (müstakil) istihkâm bölük komutanlığına atandım. İki yedek subayım, Halil Tufan adlı bir muvazzaf teğmenim ve çok değerli bir de astsubayım vardı. Bölüğünü teslim aldığım, Doktor lakabıyla anılan, sonradan general olan, OYAK'ın başına geçen **Yüzbaşı Kemal**, bölük yazıcısına izne göndereceğine değgin söz verdiğini, ama sözünü tutmaya zaman kalmadan başka birliğe atandığını söyledi.

Bağımsız bölük komutanı olduğuma göre izin verme yetkim vardı. Ama savaş sürüyor ve kesin izin yasağı da sürüyordu. Yüzbaşı Kemal'e izinler yasak olduğundan bölük yazıcısını izne göndermeyeceğimi söyleyince "**Canım, idare edersin!**" demişti.

Kars'ta başıma gelen o tatsız olaydan sonra ne bölük yazıcısına ne başkasına izin vermek niyetindeydim. Bölük yazıcısı İzmirli **Ali Rıza** adında bir erdi. El yazısı çok güzeldi. Askere geldiğinden beri hiç talime çıkarılmamıştı. Elli yaşında, hatta daha yaşlı görüldüğü ve yazısı da güzel olduğu için hiç talime çıkarılmayıp yazıcı yapılmış olmalıydı. Askerlik için yaş haddini doldurmamış olmalıydı ki askere alınmıştı. Olduğundan

yaşlı görünmesinin nedeni, memleketi İzmir'de bir adamı bıçaklayarak öldürdükten sonra uzun yıllar hapis yatmış ve hapisteki son yıllarını bir günü üç gün sayılan Zonguldak kömür madenlerinde çalışarak geçirmişti. Görünüşüne göre halim selim denilen, yumuşak, hatta sevimli bir adamdı.

Evim, kışlanın karşısındaydı. Hemen her gün ya kışlada ya evime gelerek izin vermem için yalvarırdı. Doğrusu, içimden ona izin vermeyi çok istiyordum ama, Kars'taki olaydan ders aldığım için İzmirli Ali Rıza'nın isteğini hep geri çeviriyordum.

Kesinlikle övünmek için değil ama, gerçeği belirtmek için söylemek zorundayım ki uyku ve yemek saatleri dışındaki bütün zamanım, gerçekten çok sevdiğim erlerimle geçiyordu. Erlere gelen mektupları açar ve hepsini okurdum. Bu mektupları okumanın yararları olduğu da söylenebilir. Gerek kışlada ve yatılı okullarda gerek cezaevinde yetkililerin, erlerin ya da hükümlülerin ya da öğrencilerin mektuplarını okumanın insan haklarına aykırı olduğuna tarihte dahaca düşünmüyordum.

Bir gün er mektuplarını okurken Ali Rıza'ya eşinin yazmış olduğu mektubu okudum. Zarfın içinden kahverengi karta basılmış -ozamanlar dahaca renkli fotoğraf yoktu- bir çocuk resmi çıktı. Bir buçuk, iki yaşlarında güzeller güzeli bir kız çocuğu. Fotoğrafın arkasında, aşağı yukarı şu anlamda yazılmış bir yazı:

"Canım babacığım, ben şu yaşıma bastım. Sen beni hâlâ görmedin bile, ben de seni görmedim" filan gibi çok acıklı bir şeyler yazılı... Çocuklara anlatılamaz zaafım var. Sonradan düşünüyorum da, sonraki olaylara bakarak, belki de benim çocuklara düşkünlüğümü anlayan İzmirli Ali Rıza, o acıklı mektup senaryosunu kendisi hazırlamıştır diyorum.

Er cezaevine düştü

Ali Rıza'yı çağırıp mektubunu verdim.

- Sen kaç gün izin istiyorsun? diye sordum.
- Bir haftada gider gelirim komutanım.
- Sana iki hafta izin.

"23. Tümen İstihkam Bölüğü" başlıklı kâğıda Ali Rıza'ya yazı makinesinde şu tarihten şu tarihe dek izinli olduğunu belirten yazıyı yazdırıp altına resmi mührü basıp imzaladım.

Bir Kel Çavuş vardı. Ali Rıza'nın gidişinin ertesi günü o da gelip,

- Komutanım ben de izin istiyorum, dedi.

Bu açıkça bir şantajdı. Sana izin vermiyorum demek yiğitliğini gösteremezdim. Hiç de bana yakışmayan biçimde ona izin kâğıdı düzenleyip verdim. Kaç günlük izin verdiğimi anımsamıyorum, ama iki haftalık olduğunu kestiriyorum.

Ali Rıza'nın dönüşünü beklerken bir ay kadar sonra aşağı yukarı şu anlamda bir mektup aldım:

"Komutanım,

Sen bana insanlık gösterdin, ama ben sana layık olamadım. İzmir'de dolaşırken eski hasımlarımla karşılaştım. Onlardan birini yaralamak zorunda kaldım. Şimdi cezaevindeyim."

Zarın üstünde, cezaevinin, bir de **"Görölmüştür"** damgası vardı.

Kel Çavuş bir ya da bir buçuk ay sonra geldi. Hiç olmazsa bir gözdağı vermek için teğmen Halil Tufan'a Kel Çavuş'un ifadesini almasını söyledim. İfadesinde, **"Bana komutan kendisi izin vermişti; elimde imzalı, mühürlü izin kâğıdı var"** demiş.

Ali Rıza, birkaç ay sonra kendiliğinden çıkageldi. Nasıl geldiğini, cezaevinden nasıl çıktığını bilmiyorum. Onunla hiç konuşmadım, bir şey de sormadım. Salt takım subaylarına, bundan böyle onun yazıcılık yapmayacağını, talime çıkacağını söyledim.

Bölükte uyuz salgını

Bu olaydan birkaç gün sonra, bütün 23. Tümen Safranbolu'dan İstanbul'a yaya olarak gitmek emrini aldı. Yola çıkmadan bir gün önce İzmirli Ali Rıza uyuz oldu. Uyuz bulaşıcı olduğundan Ali Rıza'yı yürüyüş sırasında erlerden ayırdım ve onu ayrı bir çadırda yatırdım. Bir gün sonra Kel Çavuş da uyuz oldu. Daha ertesi gün bölüğün aşçılığını yapan bir er uyuz oldu. Bu aşçı İstanbul'da bir külhanbeyiydi ve ikinci kez yedek olarak yapmak üzere askere alınmıştı.

Aynı yürüyüş kolunda olduğumuz piyade alayında uyuz olduğunu biliyordum. Ama benim bölüğümde, çok titizce özendiğim için uyuz çıkması şaşırtıcıydı.

Herşeyi sonradan öğrendim. Olanlar, yıllarca cezaevinde yatan ve hapisaneciliği çok iyi öğrenmiş olan İzmirli Ali Rıza'nın başının altından çıkıyordu. Bizim üç uyuz er, piyade alayındaki uyuzlara para vererek uyuz mikrobu almışlardı. Uyuz, el kol derisinin, bir uyuza sürtünmesiyle kolayca ve hemen bulaşıyordu. Ali Rıza, kendisini ancak birkaç gün talime çıkardığım için bana kızgındı, düşmanım kesilmişti.

Kel Çavuş da ifadesini aldirmek istediğim için düşmanım olmuştu. İstanbullu aşçının neden bana düşman olduğunu bilemiyorum. Üç uyuz kafadar, yol boyunca gece gündüz bir ayrı çadırdaki kalarak benim aleyhimde komplo hazırlamışlar. Davutpaşa sırtlarında ordugâha geçtiğimiz gün, daha önce yazdığım suçlarımdan dolayı, beni, hem de burada yazılması gereksiz olan nedenlerden dolayı beni hiç sevmeyen tüm komutanı Tuğbay **Behzat Bey**'e şikâyet ediyorlar.

Olay işte budur.

CUMHURİYET, 11.7.1995

AZİZ NESİN ÖZEL EKİ

TÜRK YAZINI BİR USTASINI YİTİRDİ

"Dünya düşünenler için bir komedi hissedenler için bir trajedidir"

Hugh Walpole

Bir büyük yazın adamı, düşünür, inanç ve savaş adamı, büyük bir insan... Değerli yazın adamımız Aziz Nesin'in ardından bu betimlemelerin yeterli olduğunu söylemek güç.

Nesin Türk yazınının yaşayan iki devinden biriydi. Üretken bir sanatçıydı. Peki üretkenliğinin karşılığı ne oldu? Beş yıl hapis oldu, haksız eleştiriler oldu... Üretkenliği, boyu kadar kitap yazmasıyla somutlaştırıldı. Gülmece ustası bunu da şöyle yorumladı: **"Milletimiz eleştiricidir. Eleştirecek bir şey her zaman bulur. 'Boyum kadar kitap yazmışım' desem, hemen hazır cevabı yerleştirirler: Boyun zaten 163 santimdi, yazsa kaç yazar!"**

Aziz Nesin kendini gülmece yazarlığına iten şeyi o günkü ortamın koşullarına ve kendi yetişme koşullarına bağlamakta. Yoksulluk, yoksunluk, kırgınlık ve sonucunda bir hırs alma, öfke. Gerçekten de tanınmış mizahçıların böyle ortamlarda yetiştiklerini görürüz. Nesin'in gülmececi geleneksel Türk halkı gülmececiyle örtüşür, toplumun sorunlarını yansıtır. İnsanları güldürür, bu yolla da düşündürür. Nesin, gülmecelelerinde okurlarına şunu düşündürmek istediğini belirtmektedir. **"Yaşadığım toplum ve bu toplumsal yapı adaletli değildir ve içinde bulunduğumuz koşullar da güzel değildir. Adaletsizliklerden, çirkinliklerden kurtulmak için, başta kendimiz olmak üzere; çevremizi, toplumumuzu, dünyamızı değiştirme özlem ve isteği yaratmak."** Aziz Nesin bu özlem ve isteği bir yazar olarak büyük ölçüde yaratmıştır. Bu yolda da hiç ödün vermemiştir. Hiç bir zaman **"çevreye hoş görüneyim"** kaygısıyla düşüncelerinden vazgeçmemiştir. Bundan dolayıdır ki bir siyasi örgütten ya da gruptan, kitle iletişim araçlarından, eleştirmenlerden, bürokratlardan destek almış değildir. En çok saygı duyduğu yüceltiği kitle halk olmuştur, onu yücelten de sonunda halk olmuştur.

Aziz Nesin'i yitirdik. Ama hâlâ düşünceleri yaşıyor, yapıtları kitaplığımızda. Hiç olmazsa onu özlediğimiz zaman, toplumsal çirkinlikleri, adaletsizlikleri görüp de sinirlendiğimiz zaman bir kitabı var elimizin altında...

DİL DERGİSİ, AĞUSTOS 1995

Büyük aydınlanmacımız AZİZ NESİN

MEHMET BAŞARAN

Diyor ki Victor Hugo: "Şairler, yazarlar toplumun temel kurucularıdır. Devletler, hükümetler, ordular gelir, geçer giderler. Hiçbirinin izi kalmaz. Ama şairlerin, yazarların yapıtları dimdik ayakta durur. İnsanlığı aydınlatan, bu yapıtlardır. Baki Yunan denilince, karşımıza Eşilos çıkar. İngiltere'ye seslenseniz, Shakespeare'i duyarsınız. Fransa'yı ararsanız, Voltaire'de Moliere'de bulursunuz. Dünyayı aydınlatan ve elleri birer meşale gibi yanan bu yazarlardır."

Gerçekten de toplumların duyan yürekleri, düşünen beyinleri, yaratıcı güçleri-ozanlar, yazarlardır. Ve Türkiye dendi mi de darbeci generaller, parababalarının, onların ağababalarının güdümündeki hükümetler, bakanlar değil, "**Sen yanmasan, ben yanmasam, nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa**" diyen ozanlar, yazarlar çıkar karşımıza. Kim anımsar Nazım'ı yurttaşlıktan çıkaran hükümetin üyelerini, kim anımsar hapisle sürgünle Aziz Nesin'i susturmaya kalkanları? Kimi belgelerde birer kara leke gibi adları dursa da, çoktan tarihin çöplüğüne atılmadı mı yasakçı, cezacı kafalar? Ama büyük aydınlanmacımız Aziz Nesin'in savaşımçı kişiliği, dilimizin renkli ürünü yapıtları, meşale gibi yolumuzu aydınlatmayacak mı her zaman? Ya dünyanın gözü önünde yaşanan, ortaçağa taş çıkartıcı Sivas olayı, belgelere tanıklara karşın gerçekleri saptıranlar, Aziz Nesin'i kışkırtıcılıkla suçlayanlar.

Evet, toplumumuzun onuru büyük yazar Aziz Nesin'ni yitirdik. Kimi çevreler, "**gayri bize soğuk terler döktüremez**" deyip rahat bir soluk almışlardır belki yanılıyorlar Aziz Nesin susmadı ki, sayıları yüzü geçen yapıtlarıyla daha gür konuşacak bundan sonra. Yaşamın her köşesine kesin zekasının ışığını tutan, haksızlıkların kötülüklerin üstüne üstüne giden, her zaman her yerde çıkarcılığın, gericiğin karşısına dikilen bir usta çünkü o. Cezaevlerinde, sürgünlerde bilenmiş kalem. Yıllarca, türlü hünerlerle bir öcü gibi gösterilmeye çalışılması bir işe yaradı mı? Güneşin balçıkla sıvanamayacağını bilmez mi onun okurları... Baskıcılar küçüldükçe, küçüldükçe, daha da büyüdü o, dünyaya yayıldı ünü. Alnımızı ağartan bir Türkiyeli, sevilen bir dünyalıdır Aziz Nesin.

Parasız yatılı okullarda okumuş, tabandan sürüp gelen bir halk çocuğuydu. Nice okuma yazma olanağına kavuşamamış halk çocuğunun acısını duyuyordu yüreğinde. Paşa çocuklarıydı, bey çocuklarıydı hep okuyanlar, yöneticiler, aynı kesimden geliyordu hep. Bu yüzden Cumhuriyetin yaptığı en iyi işlerden biri sayıyordu Köy Enstitüleri'ni katıldığı 17 Nisan toplantılarında, yükleniyordu yıkıcılara. **"Bunlar bilinçli olarak okutmuyorlar halkımızı. Karanlıkta yalan talan daha kolay sürdürülür çünkü. 'Atatürkçüyüz' diye diye, nerelere getirdiler toplumu. Halk çarpsın onları"** diyordu. Borçlu sayıyordu kendini halka. Her aydın borçluydu aslında. Yalnız doğru düşünmenin yapıtlarında doğruları dile getirmenin yetmeyeceğine inanıyordu. Kimi kavramların içini boşaltarak sürdürülen sahteciliğe karşıydı. Çeşitli yollarla halka ulaşmaya, borcumuzu ödemeye çalışmalıydık. Yararlı olacağına inandığı her yerde vardı. Büyük bir yazar olduğu kadar, büyük bir eylemciydi Nesin Usta; bir özgürlük, bir demokrasi savaşımıcısıydı; toplumsal yaratıcılığımızın simgesi katına ulaşmış bir kişilikti. En yüksek düzeydeki aymazlıklar, geleceğimizi tehlikeye düşüren akıl dışı davranışlar karşısında buluyordu onu.

Sular gibi aydınlık, akıcı bir dille yazıyordu. Milyonlara ulaştı sesi. Okurlarının gözlerini açıcıydı, onları güldürerek düşündürücüydü yapıtları.

"En büyük acı, acıtmaz olmuş zincirlerin açısıdır, köleliği kabul etmenin, başkaldırmaktan vazgeçmenin acısı" der, Bilim Ahlakı adlı yapıtının bir yerinde Albert Bayet. Okul, aile, paranın buyruğundaki iletişim araçları, hep acıtmaz olmuş zincirler vurur ellere, beyinlere... Boyun eğmeye, katlanmaya, kendilerine verilenle yetinmeye alıştırır, koşullandırırılar insanları, ellerinden bir şey gelmeyeceğine inandırırılar. Görünmez olmuş zincirlerin acısını derinden duyar, okurlarına da duyurmaya çalışır Aziz Nesin. Kılık değiştirerek süren köleliğe başkaldırmalıdır insan. Başka türlü kavuşamaz özgürlüğe. Korkusuz baskısız düşünen, eleştiren insan kurabilir gerçek demokrasiyi.

En çok yüklendiği, yıkmaya çalıştığı "korku"dur yazarımızın. Görünmez olmuş zincirleri üreten, korkudur çünkü. Hele bizim toplumumuz yüzyıllardır bir korku toplumdur; evde korku, okulda korku, toplumda korku eğitimi. Korkudan Korkmak adlı yapıtında köklerine iner, bir bilim adamı gibi lif lif çözümler korkuyu, bilinç neşterinin altında. Gericiliğin, karanlığın, sömürünün kaynağı korkudur. Yiyip bitirmektedir insanlığı korku. Bireylerin, toplumların içinden bir ur gibi kesilip atılmadıkça korku, kurtuluş yoktur.

Eğitim üstüne düşüncelerini açıklar sonra. Şimdiki Çocuklar Harika adlı romanında ailedeki, okuldaki yanlış eğitim yöntemlerinin, görüşlerin çocukları nasıl yozlaştırıldığını, körelttiğini sergilemiştir, burada bir eğitimci gibi ilkeler saptar. Kurduğu Aziz Nesin Vakfı'nda o eğitim görüşlerinin, ilkelerinin uygulanmasını ister.

Yüzbinlerle okunan yapıtlarıyla, görünmez olmuş zincirleri kırıcı eylemleriyle toplumu sarsan bir aydınlanmacıdır, onurlu bir dünyalıdır ama "yavaşça yavaşça sokulanan" adımları iyiden iyiye duyulmaya başlamıştır. Yürek bunalımı geçirdiği bir gece, gözgöze gelir ölüme. Oysa kitaplar vardır yazılacak, toplantılar vardır düzenlenecek, güzellikler vardır soluk soluğa yaşanacak ama:

"O denli çok yapılmamış, yarıda kalmış işlerim var ki... Çok işlerim kaldı geriye... Dünyaya borçlu ölüyorum. Kim var ki dünyaya borçlu ölmeyen? Borçlu değil, alacaklı ölenler bile var... Örneğin Einstein. Örneğin Shakespeare..." (O Geceyi Yazmak)

1992'nin Mart'ında yazmıştır bu satırları. Hayır zorlamış, ama teslim alamamıştır onu ölüm. Aydınlık savaşımını, yaratıcılığını sürdürmeye koyulur gene. Karagücün çıkardığı Sivas yangınında bile direnir ölüme... Elinde meşalesi, yaklaşan büyük tehlikeyi gösterir topluma. Ortaçağ karanlığına süreklenişe dur! denmesini ister. Kışkırtıcılıkla suçlanır.

Çeşme'de bir imza gününün akşamında, teslim olmayanı, tutsak etti ölüm. Ölümüyle de bizi kuşatan bir şeyleri kırarak ayırdı dünyamızdan Aziz Nesin. Şu dizeler onun:

Ölüme değil

Sonsuzluğa gidiyorum

Orda dinleneceğim gönlümce

Yaşarken hiç mi hiç dinlenemediğim

Kalemim yline elimde

Kağıtlarım da önümde

Son uykusuna düşecek başım

Sağlığımda hiç eğmediğim

(Ölüme Eğilmek)

DÜNYA (KİTAP), AĞUSTOS 1995

"Aziz Nesin, Sivas'tan kurtuldu, ama Nesin Vakfı Yönetim Kurul'ndan kurtulamadı"

FARUK ŞÜYÜN

"Aziz Nesin, benim aşk mektuplarının bir kısmını, benim hazırladıklarımı yakın, demişti... Özel dolabını açtığımızda, Türk ve yabancı kadınlara yazdığı ve onlardan gelen mektuplardan oluşan yirmiye yakın dosya bulduk... Bunlardan, tek kişiye ait beş dosyayı yakın diye vasiyetli vardı. Diğerleri için böyle bir şey söz konusu değildi... Yönetim Kurulu, 'Hepsini yakacağız, bize vasiyettir.' dediler... Üzerinde yakın açıklaması olmadığı halde, bütün mektupları, fotoğraflarla birlikte yaktılar... Türk edebiyatı, Aziz Nesin gibi, dünya çapında bir yazarın, çok enteresan mektuplarından ve fotoğraflarından yoksun kaldı... Hem de oğlu Ahmet Nesin'in sahibi olduğu Düşün Yayınevi, 'mektup dizisi' yaparken..."

Böyle konuşuyor Oralp Basım... İzmit yakınlarındaki çiftliğindeyiz...

1947 doğumlu... Işık Lisesi'nden mezun, eczacı... 80'li yıllarda Mustafa Ekmekçi ile birlikte gündeme getirdikleri domuz tartışması zaman zaman da olsa hâlâ sürüyor. 12 yıldır Nesin Vakfı Yönetim Kurulu'nda üye... Geçtiğimiz yıllarda Çin radyosu Türkçe Bölümü'nde bir sene çalıştı (1993) ve orada Xiaomei Li ile evlendi... Ayçin adında 9 aylık bir bebekleri var...

Yağdı yağacak bir gökyüzünün altında sohbet ediyoruz... Oralp Basım'ın bu hüzünlü ve keskin sözleriyle birlikte, ilk damla düşüyor yere... Çiftliğin balkonuna sığınıyoruz...

On küsur yıllık bir rakı getiriyor... Şerbet gibi olmuş... Aklıma, Nesin Vakfı'nın kütüphanesinin üst raflarında dizili dünyanın dört bir yanından toplanmış yüzlerce içki şişesi geliyor. Aziz Bey, "Ölümünden sonra burada düzenlenecek bir müzayede ile dostlarıma satılacak bunlar hemen orada içilecek... Gelen para, vakfa harcanacak", diye vasiyet etmişti yıllar önceki bir söyleşimizde... Bunları düşünürken, kulaklarımda Oralp Basım'ın sesi:

"Aziz Nesin, daha evvel birkaç yangın geçirmiş, zaten birçok şeyini yitirmişti..."

Bana, dışardan gelen bir kartpostalı bile çöpe atırmazdı: 'Bunlar senin hayatın, bunları saklaman gerek', derdi... Bütün itirazlarına rağmen, yakıldı mektuplar. Yönetim Kurulu'ndaki bazı yazar arkadaşlar, nedense bu konuda çok ısrarcı oldu... Aziz Bey'in avukatı bile şaşırdı... Yani, Aziz Nesin, Sivas'tan kurtuldu, ama bizim, yönetim kurulundan kurtulamadı..."

Aziz Nesin'i çok yakından tanıyan bir insanın sözleri bunlar... Ölümünün ardından herkes konuşurken, çoğu gerçek seveni gibi sessiz kalmayı tercih eden bir isim Oralp Basım... 1980-87 arasında, İstanbul'da evi yokken, Taksim'de, kardeşi Güralp Basım'ın evinde beraber kalıyorlar Aziz Bey'le... O, Taksim, diye yazdığı şiirler o evde yazılmış... **"Bize, 12 Eylül'ün o karamsar, bezginlik dolu havasında bir umut kaynağı olmuştu..."** demişti bir defasında Oralp Basım... Devam ediyor Basım:

"Aşka saygı duymayan bir millet, millet değil, sürüdür... Bunu da söyledim onlara... Artık, bu milletin, aydınından da şüphe etmeye başladım..."

Evet, Aziz Bey gibi, dünya çapında bir insanın hayatındaki en önemli belgeleri arasında yer alan mektupları ve fotoğrafları artık yok... Oralp Basım'ın, bu konudan söz ederken ki rahatsızlığı ses tonundan ve yüzünden belli oluyor, lafı değiştirip **"Aziz Bey'i bir iki cümleyle anlatmanızı istesem, neler söylediniz?"** diye soruyorum:

"Zekasından son derece emin olan bir insandı... Kendine güveniyordu... Sinemada bile bir Charlie Chaplin çıktı, ama ikincisi çıkmadı... Niye çıkmadı, çünkü deha istiyor, edebiyattaki gülmece de öyle..."

Böylesine bir yazarı, kimi kaybettiklerinin, insanlar, tam farkında değil... Bence, Aziz Nesin'in gitmesi ile dünya gülmece edebiyatından bir güneş battı... Eserlerine baktığımızda, her şeyin olduğunu görüyoruz...

Yusuf Ziya Ortaç'ın dediği gibi karşımızda, 'tek başına çalışan dev bir rotatif' vardı...

Aziz Nesin, yerinin farkındaydı... Yazarlar Sendikası Başkanı'yken bir toplantıda şöyle demişti: **"Bakın, dünya çapında 10 tane şair ismi sayın desem, hemen sayarsınız veya 10 tane romancı desem onu da... Ama, iki tane, üç tane gülmece yazarı, desem, söyleyemezsiniz, çünkü yoktur."**

Aziz Nesin'in bu sözlerinin devamını Oralp Basım getiriyor:

"Niye? Çünkü deha ister..."

Her zaman kendine güvenen biriydi O... İşte Oralp Basım'ın anlattığı bir anekdot:

"Bir Fransız çevirmenle konuşurken 'Balzac, Hugo, bir dünya nimetidir, ben de bir dünya nimetiyim, bu nedenle de Fransızların beni çevirip çevirmemesi beni fazla ilgilendirmiyor.' demişti." Başka söze ne gerek...

Aziz Nesin üzerine, **"İnsan"** Aziz Nesin üzerine konuşmaya devam ediyoruz... Yağmur esip geçiyor... Toprakta mis gibi kokular yükseliyor... Biraz da Çin rakısındaki kayısı tadı... Küçük Ayçin, ne yazık ki, Aziz Nesin'in göremediği o sevimli bebek, gülücükler dağıtıyor bize. Daha bir ay öncesinde, Nesin Vakfı'ndaki çocuklar da Aziz dedelerine öyle tatlı gülücükler gönderiyorlardı:

"Hükümetlere çok kızdığı için, hükümetlerin en acımasız eleştircisi olduğundan, vergisini en iyi şekilde değerlendirmek istedi... Onlara bir ders vermek istedi... Bu nedenle, 1947'de tüm gelirini kurduğu Nesin Vakfı'na harcamaya başladı..."

Aziz Bey'in çok büyük bir şansı oldu. Hüseyin Usta adında olağanüstü bir ustaya düştü... Sert hatlara sahip yontu gibi bir yüzü bulunan o Hüseyin Usta, 1974'ten bugüne, hâlâ çalışıyor, tüm inşaatları yapan o... Hüseyin Usta'yı methederken, Aziz Nesin'in 'Ben, bu adamın heykelini diksem, azdır', dediğini duydum..."

Başlangıçta biraz acemi idi, çok zorluklar çekti... Çocuklar, çok vahşiydi.. Fakat, zorlukların devamlı üzerine gittiği için, Vakıf, 34 çocuğa kadar ulaştı... Bu en zor işi seçmesinin nedeni de iyi eğitime olan inancıydı... Bir de fakirlik yüzünden okuyamayan değerlerden yararlanılmasını istiyordu... Çok kötü şeyler yapan çocuklara bile birkaç şans daha tanıyordu ki, bizlerin hiçbirinin o çocuklarının yaptıklarına tahammül edeceğini sanmıyorum...

Hollanda'dan, Almanya'dan, Rusya'dan öğrenciler, aydınlar, gazeteciler, Vakfa gelip kalıyorlardı... Entellektüel bir merkez konumundaydı... Köy Enstitüleri'ne benzeyen bir yönü de vardı..."

İşte Nesin Vakfı'nın gelişiminin özeti... Oralp Basım, o günlerin yakın tanığı... Çocukların Aziz dedelerini nasıl sevdiğini, Aziz Bey'in onlara karşı olağanüstü sabrını, hoşgörüsünü karşılıklı örneklerle anlatarak sürdürüyoruz söyleşimizi...

Aziz Bey'i sevenler yalnız Vakıftaki çocuklar değil... Kitaplarının satışından da belli olduğu gibi, dünyanın dört bucağından milyonlarca okur... Bakın, Oralp Basım bu konuda neler anlatıyor:

"Halk, ona çok önem veriyordu... Bu durum, her gün birkaç kez kanıtlanırdı. Örneğin, bir restorana girerken, kapıda bir genç kızla karşılaştığımızda, babasına, 'Hayatımda en çok tanışmak istediğim adam geliyor', dediğini, kendi kulaklarımla duymuştum..."

Böyle çok olaylar oluyordu... Hatta, Rusya'da bile tanınıyordu... 75. yaş gününde Aziz Nesin sergisine, Sovyet Büyükelçisi gelmişti... Adam, herkese son derece sert, yüksekte bakan biriydi... Ben de, ona sergiyi gezdiriyorum... Bir kitap getirmişti Moskova Kütüphanesi'nden... Lime limeydi.. 'Bu kitap, kütüphanede okuna okuna bu hale geldi.' demişti... Ve herkese yukardan bakan iki metrelik o adam, Aziz Bey'in karşısında el pençe divan duruyordu..."

Bir zamanlar, Türkiye'de Aziz Bey'in 70-75 kitabı varken, İran'da 85 kitabı bulunuyordu... O kadar çok sevilirdi, öyle yoğun talep vardı ki, öykülerini bir araya getirip getirip yeni kitaplar üretmişlerdi..."

İranlı bir kaptanla tanışmıştım, İran'ın harp zamanlarıydı... İyi bir insandı ve Aziz Bey'i de çok seviyordu... 'Onun bir kitabını aldığım zaman, sabaha kadar bitirmeden yatamam', derdi... Aziz Bey, tek İngilizce mektubunu da ona yazmıştır..."

Mektup deyince, bu noktada da Aziz Nesin hakkında ilginç gözlemleri var Oralp Basım'ın. Tanışma nedenleri de ona yazdığı bir mektup. Aziz Bey, yanıtlayınca bir dostluğun ilk çiçekleri açıyor:

"Gelen binlerce mektuba, mümkün olduğunca cevap verirdi... Benim, herhangi bir vatandaş olarak hiç tanımadan yazdığım mektuba da cevap vermişti, tanışmamıza da o mektup neden oldu..."

Mesela, saçma sapan şeylere bile cevap verirdi... Sonra, onları kitap yaptı: 'Benim Delilerim', diye..."

Aziz Nesin'in bir huyu vardı; mektuplarını çift nüsha yazardı... Başkalarından gelen mektupları da mutlaka muhafaza ederdi... Mektuplaştığı insanların ve bizim gibi yakınlarında bulunanların birer dosyası vardı... Hiçbir şeyi ziyan etmemeye çalışırdı..."

Havada yağmur zamanının elektriği, tam üstümüzden geçen yüksek gerilim hatlarında çatırtılara neden oluyor... Bir de uzaklarda köpek sesleri... Bir de domuzların bulunduğu bölümden gelen hırıltılar.

Oralp Basım, söyleşimizin bir zamanlarki Bizim Radyo'nun haber bültenlerine benzememesi için, söyleşinin gerilimini artırıyor:

"Biraz sert bir adamdı... Kendine karşı da sert ve disiplinliydi... Birtakım notları vardı, kendine küfrediyordu... Hoşuma gitmişti, ben de denemiştım, ama benim kendime küfürsüz sayfam pek olmadığından bundan kısa sürede vazgeçmişim..."

Sabahın dördünde kalkar, yazmaya başlardı... O korkunç sertliğine rağmen, aşırı duygusal bir insandı... Çok defa, bizim güldüğümüz bir radyo piyesinde, ağladığını görmüştük...

Bütün çalışanların kendisi gibi çalışmasını istediğinden, hep eleman sorunu yaşıyordu...

Aziz Bey, biraz kıskançtı ve Napolyon kompleksi bulunuyordu... Ancak, sevimli bir kıskançlığı vardı...

Her zaman, son söz hakkını kullanırdı... Biraz diktatördü... 'Fikri takibi askerlikten öğrendim.' derdi... Disiplinli bir çalışmayı, aynı yolda yürümeyi oradan öğrenmişti... Ayrıca, askerdeki köprü çizimlerini falan göstermişti, çok güzeldi...

Aziz Nesin, ordudan ayrılmasıyla ilgili şeyleri açıkça yazmıştı, ama böylesine bir dehanın Türk ordusu tarafından kaybedilmesi de büyük bir kayıp...

Yalnız bir insandı... Zaten genellikle dehalar, kalabalıkların içinde bile yalnızdır. Atatürk'ün dokuz sene sonra İstanbul'a gelmesi olayı vardır. İstanbul'da yer yerinden oynar, onda en ufak bir heyecan belirtisi bile yoktur... Atatürk gibi bir mihenk taşı haline geldi... Çağdaşlığın ölçüsü haline geldi... Yalnız Türkiye'de değil, bence tüm dünyada gülmeceğin bir numaralı ismi..."

Domuz tartışmasının olduğu günlere dönüyoruz bir ara.. İşte o günlere ilişkin birkaç paragraf Oralp Basım'dan:

"Aziz Bey'le ortak yanımız, ikimizin de bağınazlığa kesin karşı oluşu... Saçak'tan senelerce önce, muhabirler gelmişti, ben de oradaydım... Aziz Bey, beni tanıınca, muhabir, 'son 60 yılın en büyük din tartışmasını başlattınız', demişti bana..."

80'li yılların ortasında Ecevit'e gitmiştik... O gün siyahlar giymişti: Siyah kravat, siyah takım elbise, siyah çoraplar, siyah ayakkabı... 1985'ti, sanırım... Ecevit, bağınazlıktan çok çekindiğini ve bağınazlığın çok yol aldığını söylemişti... Tabii Aziz Bey'le o konuda birleşmiştiler... Ecevit, '31 Mart Vakası'nda', demişti, 'asker, yobazları durdurmuştu... Şu anda, 12 Eylül olayında destekliyor yobazları...' Bu, Ecevit'e göre en hassas konu olmasına rağmen, domuz konusundaki büyük yobaz saldırısında, bize hiçbir destek vermedi... Aziz Nesin'den de çıt çıkmadı...

Ancak, şu gerçeğli belirtmek isterim:

Bağnazlığa karşı Aziz Nesin bir ateş yaktı, biz de birer mum..."

Kısa süren bir sessizlik anı... Hava yavaş yavaş kararıyor... Tarladan domatesler, çin kabakları, çin hıyarları toplanmış naylon torbalarda bir kenarda duruyor... Oralp Basım, konuşmanın temposunu bulmuş, bu sessizlik anını hemen geçiştiriyor ve anlatmaya devam ediyor:

"Üstün bir zeka olduğu için, normal insanların senelerden beri inandığı şeyleri, derhal yıkacak mantığı bulurdu..."

Ölümünden üç-dört gün önce konuşuyorduk... Yurdumuzdaki çok önemli mezheplerden birisi için dedi ki, 'yahu binlerce sene evvel, çölde iki Arap birbirine girmiş, hala onun davası sürüyor...' demişti."

Yavaş yavaş dönüş hazırlıkları... Teyp kapatılmış, ama sohbet aya-küstü de olsa sürüyor... Beynimin kayıt bölümü, hızla not alıyor... Balkon merdivenlerinden inerken, bahçede, arabanın kapısında dakikalar süren sohbetten aklımda kalan birkaç cümlecik daha:

"Son derece tutumluydu, son anına kadar bunu ihmal etmedi, 'gazetelere falan ilan vermeyin, nasıl olsa yazarlar' demişti..."

"Onbinler A.ř.'de Aziz Bey'in kendi yatırdığı para, 1.5 milyar..."

"Kimi diğer güldürü yazarlarının Aziz Nesin'i kopya ettiğini düşünmüyorum, kopya etselerdi, o kopyalar iyi olurdu..."

"Harika yemek yapardı... Bir gün, tavuklu mercimek yapmıştı, sordum, 'siz böyle güzel yemekleri nasıl öğrendiniz?': 'Kötü kadınların yüzünden', dedi..."

"Bazı kendini çok büyük sanan yazarlar gibi, imza yapmaktan kaçınmadı, okuyucularına olan sonsuz saygısından ötürü canını da imza gününde verdi..."

Ve son söz, eczacılık tahsili yapmış Oralp Basım'dan:

"Aziz Nesin'i de, birçok ünlü insanımızı kaybettiğimiz gibi, zamanında ilk yardımı veremedен kaybettik... Devamlı açılan gecekondu tıp üniversiteleriyle, onbinlerce yetersiz eğitim almış doktorayla Türk tıbbı, dünyadaki en kötü örneklerden biridir."

Her şehirde tıp fakóltesi açan politikacılar da sonunda bu doktorların eline düşeceklerdir. Türk hastanelerinde, Türk hapishanelerinden daha çok katil vardır..."

DÜNYA (KİTAP), 8.8.1995

Mehmet Nusret öldü, Aziz Nesin yaşıyor!

Zaten kaç kişi kalmıştı? Tam iki yıl önce, 2 Temmuz'da ölümden dö-
vülerek kurtarılmamış mıydı?

Ölüme meydan okuyan, 80 yıllık hayatına birçok eser, edebiyat
ödülleri sığdıran yazar Aziz Nesin, 6 Temmuz'da saat 01.05'te Çeş-
me'de vefat etti. 20 Aralık 1915'te Heybeliada'da doğan, asıl adı Meh-
met Nusret olan yazar Aziz Nesin, otel kapısında gelen kalp krizine ye-
nik düştü.

Yaşantısı boyunca konuşmaları ve tespitleriyle sürekli gündemde
kalan yazar, şimdi de vasiyeti ile gündemdeki yerini koruyacak. Yazar
vasiyetinde, Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülmek istemiş ama Bakan-
lar Kurulu bu isteği reddetmişti. Aziz Nesin, 80. yaş gününde ise **"Öy-
leyse ölmeyeceğim. Yeni bir hükümet kuruluncaya kadar ölmem,
yaşam..."** demişti. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel de, vakıf bah-
çesine gömülmesine izin veren karamameyi imzaladı. Ama, Nesin öl-
dükten sonra!

Mehmet Nusret öldü ama, Aziz Nesin eserleriyle yaşamaya devam
ediyor! Yazarın en önemli yapıtları arasında, **"Yaşar Ne Yaşar Ne Ya-
şamaz"**, **"Zübük"**, **"Toros Canavarı"**, **"Delller Boşandı"** gibi eserler
yer alıyor. Yaşam öyküsünü **"Böyle Gelmiş Böyle Giltmez"** adı altında
yayımlayan yazar, son olarak 3. cildi basıma hazırlıyordu.

EKONOMİST, 9.7.1995

AZİZ NESİN İÇİN...

SENNUR SEZER

"Önündeki masaya çiçekler konmuştu. Ellerindeki kitaplarını imzalatacak okurlar sıraya girmişlerdi. Epeyce kalabalıktı. Öndeki kadının uzattığı kitabı aldı.

- Adınız efendim?

Kadın adını söyledi. Kitabın iç kapağına 'Sevgilerimle' diye yazdı. Genç bir yazarken kitaplarını yaşlı okurlarına 'Saygılarımla' diye imzaladığı oluyordu... Çok yıllardan beri artık kimseye "Saygılarımla" diye kitap imzalamıyordu. Çünkü, kitabını saygıyla sunacağı kendisinden daha yaşlı okurları yoktu artık."

Aziz Nesin'in Yetmiş Yaşım Merhaba (Kasım 1984.Adam Yayınları) adlı kitabında yer alan Hiç Bozulmaz Usta'nın Keyfi Bugün adlı öyküsündeki bu satırlar, Aziz Nesin'in son gününün anlatımı olabilir. O gün, ona kitap imzalatanlar arasında "İmzalıyor, öldüğü zaman bu kitabın değeri artar, değil mi baba?" diye soran bir çocuk yoktu. Zaten hiç de olmamıştı. Ama Aziz Nesin, "gazetede, radyoda, televizyonda söylenilen o tür sözlerin en doğrusunu söyleyecek" böyle bir çocuğu beklemişti, kalabalıkların içinde. Ona "Dilerim ki dediğim doğru çıkar, ölümünden sonra değerlenir kitabım" yanıtını verecekti. "İçtenlikle gülümseyecekti". Gençlere, çocuklara sevgiyle baktığı kadar, kitap imzalarında bir içtensizlik buluyordu belki. Yazdıklarının, söylediklerinin gereğince dikkatle okunmadığına inanıyordu. Uyarılarının yerini bulmadığına... Konuşmalarında, yazılarında gülmecenin yerini saldırı bu yüzden almıştı. Uyarmak değil uyandırmak istiyordu.

DRAM VE GÜLMECE

"(Romanya'da) Şimdi adını hatırlayamadığım bir genç şair, üst üste birkaç kitap çıkarmış, ama hiçbir ilgi görmemiş, tek eleştiri yazılmamış. Bir gün gazeteler genç şairin intihar ettiğini yazmışlar. Bütün eleştirmenler kolları sıvamış, gazeteler, dergiler o şairin övgüleriyle dolmuş. Kitapları üst üste birkaç basım yapmış, iki-üç ay sonra ona övgü yazan eleştirmenlerden biri, intihar ettiği bilinen şairi bir meyhanede görünce deliye dönmüş. 'Bu alçaklıktır!'. 'Peki, şair olmadan önce eleştirmenlerin susmaları nedir?'... Bu Rumen şairi de değerli olduğundan, hiç de maskara olmamış". A. Köklügiller'in Nasıl Yazıyorlar başlıklı soruşturmasına verdiği uzun

yanıtın bir yerinde anlatır bu öyküyü Aziz Nesin. Yanıtın bütünlüğünü zedelemeyen bu öykü onun kişisel bir kırılganlığını yansıtır. Aziz Nesin, "ciddi edebiyatçılarımızca" hep edebiyat dışı sayılmış, yazarlığı gülmece parantezine alınmış bir yazardır. Yalnızca Cevdet Kudret'in, büyük emek verilmiş Türk Edebiyatında Hikaye ve Roman incelemesinde gereğince irdelenerek, edebiyat içindeki yeri saptanır.

Cevdet Kudret, Aziz Nesin'in gülmece anlayışını, bu anlayışın nasıl değerlendirilmesi gerektiğini şöyle açıklar:

"(...) Türkiye'de iki türlü mizah vardır: Biri, Nasrettin Hoca, İnci-
li Çavuş, Bekri Mustafa, Bektaşî fıkraları vb. yoluyla, halk arasında
sözlü olarak sürüp gelen halk mizahı; ikincisi, Tanzimat'tan sonra
Batı'dan, özellikle Fransa'dan aktarılan burjuva mizahı.

Halk mizahı, toplumsaldır; güldürme yoluyla düşündürmeyi,
toplumdaki bozuklukları sergilemeyi amaçlar. Burjuva mizahı ise
bireyseldir; egemen sınıfa seslenen bu mizahın gülmek için gül-
mekten başka bir amacı yoktur; buna 'salon mizahı', 'magazin miza-
hı' adları da verilmiştir.

Aziz Nesin, halk mizahı yolunu seçmiştir. Emeğiyle geçinen
halk kökenli bir kişi olmasının da bu seçimde etkisi olmuştur.
Onun yazılarında, mizah araç, düşünmek amaçtır. Okuyucuyu, ele
aldığı toplum olayları üzerinde düşündürmeyi amaçlar. Bu konuda
şöyle der:

Gülmecelerimle okurlarıma şunu düşündürmek istiyorum: Ya-
şadığımız toplum ve bu toplumsal yapı adaletli değildir ve içinde
bulunduğumuz koşullar da güzel değildir. Adaletsizliklerden, çir-
kinliklerden kurtulmak için, başta kendimiz olmak üzere, çevremi-
zi, toplumumuzu, dünyamızı değiştirme özlem ve isteği yaratmak
(Aziz Nesin, Soruşturmada 1986, sf. 46).

Dünyadaki büyük mizah ve yergiciler (...) hep bu yolu seçmiş-
ler; zorba iktidarları silah zoruyla devirme olanakları bulunmadığı
için, onları silah yerine mizahla içinden çürütüp yıkma yoluna baş-
vurmuşlardır. Aziz Nesin'in de yaptığı budur.

Yazar, Türkiye'nin sözlü mizah geleneğini çağdaşlaştırarak; ya-
zılı mizahımızın ustalarını da (...) gözardı etmeyerek, kendi mizahı-
nı kurmuş, bunu 'ulusal Türk mizahı' haline getirmiştir. Güncel olan
toplumsal sorunlar karşısında nasıl Nasrettin Hoca fıkraları akla
gelirse, kimi güncel olaylar ve sorunlar karşısında da 'tam Aziz
Nesin'lik' denmektedir" (Türk Edebiyatında Hikaye ve Roman, C. III,
sf. 313-314).

Bence, halk mizahımız, dramlardan süzülmüştür. Ve gülerек diren-meyi amaçlamaktadır. Aziz Nesin'in öyküleri, marifetli bir "ağlatıcının" kalemiyle, halk dramları, trajedileri de yapılabilir. Belki de asıl dram, halk mizahının çizdiği adaletsizlik ve çelişkinin hiç eskimemesidir.

AZİZ NESİN'İN ÖYKÜLERİ

Cevdet Kudret, Aziz Nesin'in **Vatan Sağolsun** (1968) adlı kitabının on ikinci sayfasına dayanarak, **"2000'i aşkın hikaye yazdığını, bunla-rın ancak dörtte birinin kitaplarına girdiğini, gerisinin gazete ve dergilerde kaldığını"** saptar. Bu sayının yirmi yıl önceki bir saptama olduğunu, incelemenin hazırlandığı 1988 yılında bu sayının artmış ola-cağını da belirtir. Cevdet Kudret'in incelemesinin en önemli bölümü, Aziz Nesin'le mektuplaşarak kurduğu bağlantılarla, onun hikayelerini kümelere ayırmasıdır:

"(Aziz Nesin'in) Bir mektubundan (12.8.1989) edindiğim bilgiye göre, hikayeleri üç kümede toplanabilir:

1. Çağımızdaki Türkiye'nin toplumsal topografyasını veren öy-küler. Bunlarda, Türkiye'nin gerçekleri mizah yoluyla yansıtılmış; yurdun her sınıfından, her katmanından insanlar olumsuz ve olumlu, alçak ve yüce yanlarıyla sergilenmiştir. Bu yoldaki hikaye-ler, Türkiye'nin toplumsal tarihi için de birer kaynak niteliği taşı-maktadır.

2. 'Büyükler için masallar' genel başlığı altında toplanan masallar (Memleketin Birinde, Hoptrınam). Halk masallarından esinlenil-mekle birlikte özü çağdaş olan bu masallarda siyasal yergi ağır basmaktadır. (...)

3. İnsanın iç dünyasını veren hikayeler (Yetmiş Yaşım Merha-ba, Maçınli Kız İçin Ev) Bunlar, mizah türü dışında kalan hikayeler-dir" (Türk Edebiyatında Hikaye Ve Roman, C. III, sf. 315-316).

Cevdet Kudret, Aziz Nesin'in **"edebiyatçı sayılmaması"** konusuna da değinir. Bu konu, edebiyatımızın geleneğindendir:

"Mizah türü, Türkiye'de uzun süre, edebiyattan sayılmamış, edebiyat tarihlerine alınmamıştır. Seçkin sınıfın yaşayışını anlat-mayan, yada o sınıfı yeren yazılar hep edebiyat-dışı sayılmıştır. Ni-tekim, halkın yaşayışını ve dilini yansıtan Hüseyin Rahmi'nin eserleri de, bir zamanlar, seçkin edebiyatçılar çevresinde 'haric ez-edebiyat' (edebiyat-dışı) sayılmıştı (...) İşte bu tutumun sürüp gi-dişi olarak, günümüzde de, kimi edebiyat tarihi ve antolojilerde,

özellikle okul edebiyat ve Türkçe kitaplarında, Aziz Nesin'e yer verilmemiştir. Ne var ki, edebiyat tarihlerine karşın, Nasrettin Hoca, halkın arasında yedi yüzyıl nasıl yaşayıp bugüne ulaşmışsa, Türkiye'de kitapları en çok satılan Aziz Nesin de halk arasında öyle yaşamaktadır. (Bu arada, Yunus Emre'nin dahi, XX. yüzyıla kadar seçkin edebiyatçılarca yoksandığını anımsayalım).

Türkiye'deki bu yoksanmaya karşılık, dış ülkelerde, son on yıl (1965-1975) içinde Aziz Nesin'in eserleri üzerinde 16 araştırma, inceleme, okul bitirme ve doktora tezi yayınlanmıştır. (Aziz Nesin, Büyük Grev, 1978, sf. 386-387)" (Türk Edebiyatında Hikaye ve Roman. C. III, sf. 316).

Aziz Nesin'in öyküleri ölçüsünde yaygınlık kazanamamış eserleri, romanları ve oyunlarıdır. Önemli bir bölümü, gazetelerde tefrika edilen romanları, kitaplaştığında yeni ad almıştır. (Ben, 1978'de Tek Yol adıyla yayımlanan romanın 1960'larda Tek Delik adıyla tefrika edildiğini anımsıyorum örneğin). Bu romanlar, öykülerindeki gibi dönem eleştirileri ve tanıklıkları da yaparlar. Zübük, Gol Kralı gibi filme alınarak da yaygınlık kazanmış romanları dışında, bence en önemli iki roman Saçkırın ve Surname'dir. Saçkırın, edebiyat çevrelerinin, basın dünyasının ve Batıdan yapılan edebiyat akımı aktarmacılığının eleştirisidir. Surname ise idam cezasını irdelleyen ve bu cezanın son "halka açık infazını" anlatan bir romandır. Aziz Nesin, Padişahların çocuklarının doğum ve evlenmelerinde yapılan şenlikleri anlatan Surname (şenlik kitabı) kalıplarını kullanarak, bu çağdışı cezaya, halkın gösterdiği ilginin trajikomikliğini çizer.

Aziz Nesin'in, "insanın iç dünyasını vermeye yönelik" öykülerine paralel oyunları ise, yaygınlık kazanmış öyküleri, roman ve oyunlarının gölgesinde kalmıştır. Bir Şey Yap Met, Çıçu, Tut Elimden Rovni, Biraz Gellir mısınız?, insanın yalnızlığı, yaratıcılık tutkusu ve ölüm olgularının irdelendiği oyunlardır. Aziz Nesin, bu oyunlarda da gülmececidir. Ama insanın içini burkan bir gülmececi bu. İnsanın sevdiklerine, yakınlarına neredeyse özel bir tutkuyla uyguladığı kıyıcılıktır sergilenen çünkü. Bu oyunları ve Aziz Nesin'in 1984 yılında kitaplaştırmaya başladığı şiirleri okuyanlar, Aziz Nesin'i yalnız, anlaşılmamış biri olarak algıladılar. Bunun kökenine inmek isteyenlerse, onun anı ve mektuplarını okumak zorundadırlar.

AZİZ NESİN'İN ÖLÜMÜYLE YİTİRİLEN

Aziz Nesin'in ölümü, yıllar önce, bir başka yazarın sahte ölümünü anlattığı süredeki sonucu verecek. Onunla ilgili anılar anlatılacak, eserlerinin yüceliği yazılacak, televizyonlar, onun öykü ve romanlarından

çekilmiş filmleri, yaşamıyla ilgili belgeselleri gösterecekler. Sonra... Sonrası sessizlik mi? Hiç değilse kimi kişi ve kurumlar, onun artık işlerine karışmamasından sevinç duyduklarını açıklasalar. Çünkü Aziz Nesin, yazdıklarının eleştirileriyle yetinmeyen, kişisel ve örgütsel tepki göstermeyi de savsaklamayan bir yazardı.

Aziz Nesin'in ölümüyle Türkiye'nin yitirdiği kişi, yalnızca bir yazar değil, iyi bir örgütlemeci ve örgüt üyesi. Türkiye Edebiyatçılar Derneği (TYS'den önceki), Türkiye Yazarlar Sendikası, PEN Yazarlar Demeği çalışmalarına ister yönetici, ister yalın bir üye olarak katılışı, örgüt etkinlikleri önerişi, verilen görevi savsaklamayışı bu örgüt üyelerince bilinir. Bu örgüt çalışmalarına kattığı toplum olaylarına ilgisiz kalmama tavrı da. İlk kez, 1969'da yaklaşan faşizme karşı yapılan bir salon toplantısında **"kazık giriyor"** öyküsünü okuyuşu geliyor aklıma. Sonra Aydınlık Dilekçesi ve bir türlü düzenletemediği **"Uluslararası Köktendincilik ve Bağnazlık"** Konferansı.

Kuşkusuz, Aziz Nesin, **"eksiksiz ve kusursuz"** bir **"aziz"** değildi. Onu benzersiz bir örgüt üyesi kılan özelliği, inandığı doğruları sonuna kadar savunmak, ama verilen oylar, kendi düşüncesi dışında yoğunlaşırsa, verilen karara, örgüt disiplini adına uymaktı. Ne yaşı ne sağlığı ne de küsme ve kırılmaları kendine verilen görevden kaçmak için bir neden olmamıştı.

Aziz Nesin'in aydın olarak önemli bir başka özelliği ise, giriştiği işlerde var olan örneklerle yetinmemek, örnek olacak işler yüklenmek, yaptığı işlerin hesabını, kuruşuna kadar vermektir. Bu özelliğini, Cevdet Kudret'e yazdığı mektuplarda da görebiliriz. Bu mektuplardan ilki Düşün Yayınevi'nin yöneticisi olarak, ötekiler de, Nesin Yıllığı ve Vakfı yöneticisi olarak yazılmış:

"(...) Kemal Tahir'in romanını 5 bin tane bastık. İyi de reklamı yapıldı. Şimdiye kadar 1500 tane satıldı. 5 bin tanesi 8500 liraya mal oldu. Biz kitapları bayiye 3 liradan veriyoruz. Yani 8500 liraya karşılık 4500 lira almışız. Ama, bu zarar ettik demek değildir. Elde kalan 3500 kitabın yavaş yavaş, zamanla satacağına inanıyoruz. Geç de olsa, yayın devam ettikçe satar. Esasen, ilk dört ayda 1500 satış iyi bir sonuçtur. Sizin romanınızı da 5000 basacağız. (...) Romanınızın dizgisi bitip kaç forma olduğu anlaşılınca, forması 30 liradan ne kadar tutarsa size gönderilecektir" (9.12.1957).

"(...) Kabul edersen, yazıları en son 15 Kasım'da bekliyorum. Telif hakkını yazarlara bırakıyorum. Ne kadar telif hakkı isterlerse onu ödeyeceğim. Herkes bunu bilir" (20.3.1975).

"(...) İlk denemede, Yıllık'tan ne kazanacağımız belli değildi. Şimdiye 40 bin lira kadar kazanılabileceğini görmekteyiz. Hesabını gelecek Yıllık'ta okurlara da vereceğim. Demek, bu durumda birisine bu işi verebiliriz. Parasız iş vermek istemem kesinlikle. Hakım yok buna. Kimsenin karşılıksız çalışmaya zamanı yok. Parasız yapılması, daha da kötü, ödenemez minnet altına sokar beni (...) Havalara çok kötü olduğu için Çatalca'daki yapı işlerini ister istemez durdurduk" (10.2.1976).

"(...) Yıllık, satış bakımından başarılı olmadı. Birincisinden 3 bin, ikincisinden 30 bin kûsûr.lira zarar ettim. Ama herkesçe beğenildi. Bu nedenle, ileride kazanca geçebileceği umudunu yine de yitirmeden Yıllık yayını sürdürüleceğim. Bu yıl kağıt fiyatlarının yükselmesi, Yıllık satışını büsbütün baltalayacak. buna karşı, oy-lumunu daha küçülteceğim" (14.10.1977).

"Dostum Cevdet Kudret,

Bırak bırak ölümden söz etme. 81 Yıllığı'ndaki Ölenler bölümüne baksana, korkunç bir şey... Kaçınılmaz olduğuna ve herkes öldüğüne göre, ölmekten gerçekten korkmuyorum. Ama acı çekip de başkalarından yardım istemek zorunda kalacağım diye korkuyorum. Bir de yapacağım o denli çok iş var ki... İşler hiçbir zaman tamamlanmaz. Evet ama, bu denli eksik de bırakılmaz ki... Bir de şu Vakıf işi var... Yapıları hala bitiremedim. Bu işler yarım kalırsa, benden sonra hiç kimse tamamlayamaz. Ama biraz işlemeye başlasaydı artık yürürdü. (...) Şu edebiyat yıllıklarını çıkarmakla, sanıyorum, önemli bir iş yaptık, öyle değil mi? Evet, hala zarar ediyoruz ama, ben bu işten vazgeçmeyeceğim. Ölümünden sonra da yayımlanabilmesi için beş kişilik bir kurul kuracağım ve belli bir sermaye koyacağım. Yani ben, tıpkı uzun bir yolculuğa çıkarken hazırladığım gibi, ölüme hazırlanmaktayım. Ölüme gafil avlanmak istemiyorum.

Senin de yapacağın pek çok işler vardır elbet, ama bana kalırsa, yani benim bildiğim, eksik bıraktığın en önemli işlerden biri, Varlık'ta iki cildi çıkan roman ve hikaye çalışmandır. Ne zaman bu eseri tamamlayacaksın? (...) Hoşça kal, çok yaşa... Sıkı dur! Aman sıkı dur!" (25.3.1981).

"(...) Hastalığım ve hastanede yatışım yüzünden, bu yıl Yıllık'ın çıkması gecikti. Gecikse de çıkacak. Demek, gereken önlemleri yeterince alamamışım ki, ben olmayınca Yıllık da olmuyor. Bu bir deneyim oldu, ben olmadan yıllığın çıkabilmesi için gereken bütün önlemleri alacağım" (9.1.1983). (Cevdet Kudret'e Mektuplar, İhsan Kudret-Handan İnci, Ümit Yayınları).

Aziz Nesin'in mektuplarında, elbet kendisi ve dünyaya bakışıyla ilgili ilginç başka ayrıntılar var. Ben, onun gerekmesi de yaptığı işin hesabını verme huyunu örneklemek istedim. Ama yakın tarihimizin önemli bir bölümünü belgeleyen Nesin Vakfı Yıllıkları'nı da anımsatmak istedim. Hem başvuru kitabı olarak kullanacaklara, hem de bu tür girişimde bulunacaklara örnek olsun diye.

Yıllık Aziz Nesin'in gerçekleştiremediği tek tasarıydı, belki...

Ben artık toplantılarda onun sesini duyamamanın tedirginliğini duyacağım. Bir mektubunun son satırını anımsayacağım **"Ben genellikle Vakıf'tayım ve bilindiği üzere çalışmakta, çalışmakta, çalışmakta ve çalışmakta ve hep çalışmaktayım."** Ya Vakfa uğrayacağım, yöneticilere yapacağım bir iş olup olmadığını sormak için, ya kitaplarının birine uzanacağım. Özlemim dinsin diye. Ama aydın olma görevimi hiç savsaklamayacağım.

Tüm Aziz Nesin severlere de aynı şeyi öğütlerim.

EVRENSEL KÜLTÜR, 8.8.1995.

"Bak bu benim küçüklüğüm, buraya geldiğim ilk gün çekildi bu fotoğraf. O zaman daha iki yaşındaydım. Saçlarım daha sarıymış değil mi?" derken 6 yıl öncesine dönüyordu. Anneannesinin elinden tutup gelmişti vakfa. O andan itibaren Aziz dedesinin sarı kızı oluvermişti. Vakfı gezdirme görevini o almıştı üstüne. Duvarlardaki yüzlerce kitap, hemen altındaki fotoğraflar özenle sıralanmıştı. Büyük cam bölmeli ceviz dolapların içindeki küçük biblolar, cam eşyalar, elde işlenmiş orijinal kutular itinayla seçilmişti. Aziz Nesin gittiği değişik ülkelerden satın almıştı bunları. Bir çoğu da hediye gelmişti. Sivas yangınından kaçtıktan sonra yolda apar topar giydiği çizgili tişört ve beyaz ceketini özenle yerleştirmişti cam bölmeli dolaplardan birine. Anılarla örtülmüş canlı bir müzede gibiydim o an. Fotoğrafların hala yitmemiş sıcaklığı, sevecenliği beni kendine çekiyordu sanki. Şimdi onu tanımış olmanın verdiği gururu taşıyan çocuklar, Pamuk saçlı dedelerini de katmışlardı kendi dünyalarına.

"Haydi bahçeye gelin" diye seslenmeseydi Türkan, daha saatlerce kalabilirdim bu salonda. Elimi çekiştiren sarı kız **"Abla Türkan gazetecileri sevmez, ama seni sevdi galiba, yoksa bahçeye çağırmazdı"** derken gazetecilerin sorumsuz davranışlarından bıktıklarını anlatmaya çalışıyordu. Saçma sapan sorular sormuşlardı gazeteciler onlara. Sakız çiğnemelerine bile **"Siz çağdaş değil misiniz, neden sakız çiğniyorsunuz?"** diye karışmışlardı. Gazetecilerle konuşmama kararı almışlardı aslında.

Vakıfta hiçbir şey gelişigüzel değildi. Her şeye düzen hakimdi. Türkan **"Çünkü Aziz Dede bizim çok iyi yetişmemizi istliyordu"** diye açıklıyordu bunun nedenini. Her çocuğun kendine ait bir sorumluluğu vardı. Türkan'ınki ise vakıf içindeki çiçeklere bakmak, onları sulamak, tohum ekmek, topraklarını değiştirmek, ilaçlamak falan. 15 yaşındaki **"çiçek"** gibi bu kız diğer arkadaşlarının sebze yetiştirdikleri bahçeleri gezdiriyor bize. 4 ila 8 metrekare arasındaki toprak parçalarında patlıcan, domates, biber yetiştirip, bunlarla besleniyorlarmış kimi zaman. Az ilerideki küçücük kulübelerin ne olduğunu sorduğumda hemen atlıyor sarı saçlı kız **"Üst katında tavşan, alt katında tavuk besliyoruz,**

İnanmazsınız ama arka tarafta iki tane koyunumuz, miniclik bir kuzumuz bile var". 32 kişilik vakıf öğrencilerine sabah kahvaltısında yetecek kadar yumurta topluyorlarmış kulübelerden.

Doğa sevgisinin hüküm sürdüğü bu **"kurtarılmış"** bölgede yaşamak için fakir olmak ve okumayı istemek yeterli. Vakfın amacı, her yıl 4 öğrencilik kontenjan yaratabilmek. Yapılan iş bölümünün sonuçlanmasından sonra, bazıları top yada satranç oynuyor, bazıları bisiklete biniyor, ders çalışıyor. Kitaplar ise hiç ellerinden düşmüyor. Okuduklarından bazıalarını oyunlaştırmışlar bile. Kendi kendilerine yürüttükleri tiyatro çalışmalarında ilk kez sahneledikleri oyun ise Nesin'in Zübük adlı öyküsü. **"Her çocuğun şımarmak gibi bir hakkı vardır", "Azizsoz"**ü odaların baş köşesinde. Çocuklar denize girmek istediğinde eli yüreğine gidermiş Aziz dedenin. Bu yüzden yakın vadedeki planların içinde vakfa bir yüzme havuzu yaptırmak var.

Ne kadar şanslı olduklarını düşünüyorum. Tetrislerin, **"klmin Reebok'ı daha pahalı"** yarışmalarının, çocukların dünyasına girdiği günümüzde, doğaya ve insana bu kadar yakın olmak, bilimin kucağında kitaplarla büyümek, sanata göz kırparak yetişmek kaç çocuğa nasip olmuştur acaba. Üretmenin, bilginin büyük erdem olduğunu öğrenen ender çocuklardan olacak Aziz dedenin torunları. Belki dış dünya onları zorlayacak. Olsun, katlanılması gereken tek gerçeğin kendi reel dünyaları olmadığını, insanın isterse kendi yaşamını değiştirebileceğini öğreterek büyüyor onlar.

EXPRESS, 15.7.1995

Aziz ile Nesin ile amca...

Onunla büyüdük. Hem de kaç kuşak birden.

Onu okuyarak, onu severek büyüdük.

Kimdi, nasıl biriydi?..

Aziz Nesin, "biri" değil, "bir şey"di. Bir "şey" değil, "bişey"...

Peki, ne... "Ne" idi?

Adını bu sorudan almıştı zaten. Bir yerlerde okumuştuk, kendisi anlatıyordu. "**Nesin**" soyadını özellikle seçmiş ki, kendisine kim olduğu sorulunca, "**Nesin**" desin ve böylece kendi kendine "**ne**" olduğunu sorsun, düşünsün...

"**Nesin?**", "**Nesin?**", "**Nesin?**"

Evet, neydi Nesin?

Gayriihtiyari bir "**Aziz**" çıkıyor insanın ağzından.

Aziz...

Aziz?

Aziz..!

Can Yücel'in ona "**Saint-Aziz**" dediği söylenir. Saint. Aziz, yani Aziz Aziz.. Yada Aziz Saint...

Sartre da, Jean Genet'ye "**Saint**" dermiş... Aziz Genet yani...

Aziz Nesin... Jean Genet...

Ayrı dünyaların insanları?

Hem öyle, hem değil...

İki farklı "**özgeçmiş**", iki farklı "**hayat**", iki farklı serüven... Yine de yüzlerinde, yüz çizgilerinde, gözlerinde, bakışlarında bir benzerlik... Benzerlikten çok bir yakınlık, sanki...

Aziz... "**Aziz**" fazla gelmiyor "**Nesin**"e... Bildiğimiz, duyduğumuz Aziz'lerden aşağı kalır tarafı yok hiç. İsmiyle müsemma, "**aziz**" bir adam.

Onun için "**Aziz**" fazla gelmiyor "**Nesin**"e...

Fazla gelmiyor, eksik kalıyor. Aziz...

Bir sıfat eksik sanki...

Yakınlık, hısımlık, akrabalık bildiren bir sıfat...

"Aziz abi" değil... **"Abi"** olamayacak kadar yaşlı.

"Aziz Baba" değil... **"Baba"** olamayacak kadar genç.

Ve aslında, mesele yaş, kuşak değil. Bir tarz, bir tavır, bir hal...

Bir amca... Hem **"abi"**nin yerini tutan, hem de **"baba"**nın yerini tutan bir amca... Ne **"abi"**, ne **"baba"** olan bir amca...

Aziz Amca...

Uzak denizlere gidip oralardan malla mülkle değil, engin hikayelerle dönen bir amca. Heyecanlı ve komik, komik ve heyecanlı hikayeler anlatan bir amca. Kendisini değil, başkalarını, başka hayatları anlatan bir amca...

Başına türlü çeşitli bela gelen, ama hiçbirini **"tınmayan"**, yolundan dönmeyen... Bütün övgü sözcüklerini hak eden bir amca. Ve yokluğu bir tür **"öksüzlük"** duygusu veren bir amca... Aziz amca...

Aziz ve amca. Amca ve aziz... Aziz...

Aziz Nesin...

EXPRESS, 8.7.1995

Tan'dan Madımak'a Aziz Nesin

NURAY SANCAR

Aydın, kendisine pek sık yakıştırıldığı gibi, sadece, Prometheus'un Olimpos'tan kurtardığı ateşi taşımanın gönüllüsü değildir. O, dişini tırnağına takarak aşırıldığı ateşte yanmaya zorlanır bazen. Çünkü yüzlerce yıl önce yitirdikleri ateşin öcünü almak için pusuya yatan tanrılar, ellerine geçen fırsatı hiçbir zaman kaçırmazlar. Hayatı iki yangın arasına sığmış Aziz Nesin'in Sivas'ta maruz kaldığı kin, bu yüzden Giordano Bruno'nun derisini kavuran intikamla aynı kaynaktan beslenir. Bu kin ve intikam, statükoyu zorlayan, **"böyle gelmiş böyle giden"** dünyayı değiştirmek isteyen insanın fiziki varlığını ortadan kaldırmak üzere körüklenmiş bir sınıfın öfkesidir. Ama her zaman karşısında, Olimposların mitini yerle yeksan etmeye hazır, gözüpük ve atak dövüşçüleri de bulur. Çünkü Olimpos'u Olimpos yapan Prometheus'un ta kendisidir: Efendiler, köleler varolmadan varolamaz; ölümler olmadan da tanrılar.

Ölümünden sonra, Aziz Nesin'i Prometheus'la anan arkadaşları ya-nılmadılar. İlk gençlik yıllarında çalıştığı Tan Gazetesi, devlet destekli bir gerici güruhun saldırısına uğrayıp ateşe verildiğinde, Nesin, bunun, yazıp çizerek görünenin arkasındaki gerçeği açığa çıkarmaya çalışan aydınlara ve bu aydınların içinde yer aldığı muhalif harekete yönelik bir gözdağı olduğunu biliyordu. Çünkü Tan, 40'lı yılların Türkiye'sinde, faşizmin bütün dünyaya hakim olmak istediği bir konjonktürde işçilerin emekçilerin, kendince sesi olmayı tercih etmişti. Bütün dünyanın salvo ateşine tuttuğu Sovyetler Birliği ve sosyalizm hakkında dostluk duyguları besliyordu. Ve Tan çevresinde toplanan aydınlar, tanrıları ürküt-müşlerdi. Tıpkı bundan iki yıl önce, cayır cayır yanmaları için, kaldıkları otel ateşe verilen, içlerinde Aziz Nesin'in de olduğu 35 aydının ve onların fiziksel taşıyıcısı oldukları düşüncenin ürküttüğü gibi. Onun ilginç ve renkli yaşamı, en çok, aksiyon grafiğinin en üst noktasında duran Sivas katliamıyla hatırlanacak. Çünkü, O Madımak'ın çevresini kuşatan devletin, dünyayı değiştirmek isteyen herkesi hedeflediği gerçeğini gizlemek için seçtiği bir simgeydi. Bu savaşta, bir taraf hedefi ne kadar küçültür-se, karşı taraf o kadar zayıflar.

Onu hepimiz, çocukluğumuzda, **"vakit geçirmek için ne yapalım"** diye dolaşıp durduğumuz yaz öğlenlerinde, bir aile dostunun kitaplığın-dan aldığımız yada elimize tutuşturulan kitapların üzerindeki imzadan hatırlıyoruz. Aziz Nesin'in çocukluk anılarımız içinde aklımıza ilk gelen

öge olması, onun sadece çocuklarla iyi bir iletişim kurmasından kaynaklanmıyor. Yaşamın içindeki çelişkileri diyalektik bir seçicilikle saptayıp zekice bir kurguyla anlatan bu yazar, çocuk yada yetişkin hemen herkesin kendisinden bir şeyler bulabileceği biçimde dünyayı yeniden yazdığında olan bitenleri bir başka gözle görmeyi öğretmiş oluyordu bize. Bu yüzden, onun keskin ama yalın anlatımı pek çok çocuğa okuma sevgisi verdi, pek çoğunu öğrenme tiryakisi yaptı. Onun yakaladığı çelişkilere katıla katıla gülen çocuklar, hoş zamanlar geçirdiklerini düşünürken, hiç farkında olmadan bu çelişkileri anladılar ve mevcut toplumsal yaşamın derinliklerinde gizlenen asıl çelişkinin farkına vararak kahkahalarının örttüğü trajediyi sezdiler. Bu yüzden Aziz Nesin, kendisini ifade ederken öyle kolay kolay ağzına almasa da karşıtları onu komünistlikle damgaladı. Çünkü karşı sınıfın sezgisi, bir çocuğun sezgisinden daha zayıf değildi.

Yaşamını demokrasi mücadelesine adayan bu aydın, bütün muhalefetin susturulduğu 12 Eylül'den sonraki karanlık günlerde gözüpük bir çıkışla tarihe **"aydınlar dilekçesi olayı"** olarak geçen eylemi organize ettiğinde, yine her zamanki gibi şimşekleri üzerine çekti. Geçmişinde de hakkında açılan soruşturmaların hesabı yoktu zaten. Bir zamanlar, kendisi komünist olmadığı halde, Komünist Partisi'nin yasaklanan yayın organı L'Humanite'yi satan Sartre'a **"O Fransa'dır"** diyen De Gaulle'un ülkesinde olduğu gibi, bir parça burjuva demokrasisi olsaydı bu ülkede ona da **"O Türkiye'dir"** diyen devlet erkanı olacaktı. Bunu dememişlerse eğer, bu, ülkedeki sınıf çelişkilerinin, iki ayrı Türkiye'nin hatlarını çok belirgin çizecek ölçüde derin olmasından kaynaklanır. Bu yüzden Aziz Nesin, daha çok, öteki Türkiye'nin, işçilerin ve emekçilerin Türkiye'sinin yanında durdu. Ona ve eserlerine gerçek değerini verecek olan ülke bu öteki Türkiye'ydi. Karşı sınıfın sezgisi, en az bu, öteki Türkiye'ninki kadar güçlüdür. Madımak'ın bedenini kuşatan alev bu sezginin göstergesidir.

Yoksa, Türk milletinin aptal olduğunu söylemesi **"Aziz Nesinlik bir hikaye"** olarak değerlendirilerek pek kolay gülünüp geçilebilirdi. Ama şovenizmin hızla körüklendiği, bir Türk'ün dünyaya bedel olduğu teranelerinin hala yinелendiği günlerde Türk milletinin yetenekleri hakkında olur olmaz konuşmaların, milliyetçilik mitini şöyle veya böyle zedeleyenlerin, hele bunlar Aziz Nesin gibi ağırlığı olan aydınlarsa susturulması elzem olur. Mitleri kendi tarzında yani **"Azizce"** sorgulayan Nesin, bu yüzden açık hedef haline gelmişti. Dinsizliğini alenen ilan edişinde de böyle bir tarihsel denk düşme ve bir tepki vardır. Şeriat alıp başını giderken birinin kalkıp, başkalarının dinsel inançlarına saygı

duyduğunu ama kendisinin dinsiz olduğunu söylemesi egemen sınıfın günlük politikalarını hayata geçirmek için özenle kurmaya çalıştığı hegemonyayı bir yerinden kırar. Çünkü dayatılan gündem başka bir yöne doğru evrilmeye yüz tutar. Bu saatten sonra, Nesin'in Atatürk hakkındaki iyi duygularının, düşüncelerinin kemalizm etrafında salınmasının, laikliği savunuş biçimindeki devlete yakınlığın pek kıymeti harbiyesi kalmaz, ilk gençlik yıllarından beri üzerinde taşıdığı komünist yaftasını taşımaya devam eder. Çocukluğumuzun **"Masumiyet Çağı"**mızın Aziz'i böylece masum olmayan kumpasların ortasına düşmeye hazır hale gelir.

Ama o yüzünde hep bir hınzırca gülümseyişle, deli dolu, ele avuca sığmaz bir çocuk gibi yoluna yürümeye devam eder. Günün birinde şöyle yazar: **"50'lik moruk 20'lik fıstığı koluna takıp uzaklaştı."** Ama 50 yaşına geldiğinde, moruk denecek kadar yaşlı olduğunu kabul etmez ve öyküsünün girişine küçük bir düzeltme yapar: **"60'lık moruk 20'lik fıstığı koluna takıp uzaklaştı."** Aziz Nesin'e yakışan, 70'inde de bu düzeltmeyi yapmasıdır. Onun yaşama delikanlıca bağlılığı hiç bitmez çünkü.

Ölünceye dek, yaşlanıp atıl kalmayı reddeden bu sevimli ihtiyar, genç ve ayakta öldü, öldüğü gün bir panele katılmıştı; **"Zübük"**ler onun yitirilmesine sevindi, içinde delikanlı heyecanlar taşıyanlar için ise, yeni hayat çelişkiden doğardı.

GENÇLİĞİN SESİ, Temmuz 1995

GÜLMECE YAZINIMIZIN ÇAĞDAŞ SİMGESİ AZİZ NESİN

YILMAZ ÇONGAR

"İstiyorsan, gel sen de gör.. dediler.

Döküldük sokağa. Direğin dibine geldik ki, mahşer yeri olmuş. Kalaycı Kör Nuri'nin avucuna beş kuruşu koyan küfeye giriyor. Demek Kör Nuri, Zübükzade'ye kaptırdığı parayı işte böyle üç beş toplayacak. Besmele çekip küfeye girdim. İpi çeke çeke, beni yukarı aldılar. Bir de perdesi aralık pencereden içeri bakayım ki, aman bey, ne görsem... Tuuuu, aklına her ne rezillik gelirse hepsi var. İçerde yabancı adamlar ve avratlar... Yeyip içip keyif olmuşlar. Kimisi kahve köpürdetir, kimisi cigara tellendirir. Kimisi de kasık mancasına girişmiş. Olan biten hep birbirlerinin gözleri önünde. Aşağıdan Bedir Hoca'nın sesi geldi.

- Gördün mü Kadr'efendi?

- Aman küfeyi indirmeyin hemşeriler. Gözüm seçmedi. Daha bir şey göremedim... Dedimse de beni aşağı indirdiler.

Benim ardımdan Kasap Osman,

- Aman ben görmedim, sıram geldi mi? diyerek koştu:

Herifin beşinci çıkışıymış, gene de görmedim der"

Zübük'ten

Aziz Nesin, gülmece yazınımızın en sevilen, en üretken ustasıdır. Sayıları yüzü geçen, otuz altı yabancı dile çevrilen yapıtlarıyla ünü dünya çapındadır. Toplumsal çelişkileri, kaygıları gün ışığına çıkarmaktaki yeteneğiyle o bir çağdaşlık simgesidir. Sayıları iki bini bulan öykülerinin ülkemizde girmedığı ev yok gibidir. Zamanımızda birçok insanımızın onun yazılarıyla okuma alışkanlığı kazanmıştır.

Yazarımız yalnızca bir öykücü romancı değil, aynı zamanda denemeci, oyun yazarı, gazeteci, dramaturg ve şairdir.

Asıl adı Mehmet Nusret olan Aziz Nesin 20 Aralık 1915 günü Heybeliada'da doğmuştur. Babasının adı Abdülaziz'dir. Adada çiçekçilik ve sebzecilik işleriyle uğraşır. Mehmet Nusret on yaşındayken Süleymaniye'de Kanuni Sultan Süleyman İlkokulunun (İptidai Mektebinin) üçüncü

sınıfına girer. On bir yaşındayken Darüşşafaka Lisesinin dördüncü sınıfına yazılır. 1928 yılında, yani on üç yaşındayken Vefa Lisesi'nin ortaokul birinci sınıfına giderse de o yıl devamsızlıktan sınıfta kalır. Ertesi yıl Davutpaşa Ortaokulu'nda yine birinci sınıftadır.

1930'da askerliğe ilk adımını atar. Çengelköy Askeri Ortaokulu ikinci sınıfına girer. Daha sonra geçtiği Kuleli Askeri Lisesi'ni 1935'te bitirir.

1934'te Soyadı Yasası çıkmıştır. Böylece ülkemizde kendilerini soy-lu sanarak toplumdan ayrılanların kullandıkları lakap ve ünvanlar kaldırılmış, eşit hakları olan vatandaşlardan oluşan yeni bir toplum yapısı kurmak amaçlanmıştı. Bu yasa yürürlüğe konduğunda Mehmet Nusret de "Nesin" soyadını alır. Bunu, **"kişiler bana seslendikçe kim olduğumu, ne olduğumu düşünenecektim"** diye açıklayan yazarımız daha sonra soyadının başına babasının adı olan Aziz'i de ekleyince **"Aziz Nesin"** olur.

1937 yılında Aziz Nesin Ankara'da Harp Okulu'nu bitirmiş bir istihkam asteğmenidir. İki yıl sonra İstanbul.Maçka'da İstihkam Okulu'nu da (Fen-Tatbikat Okulu) bitirir ve ilk görev yeri olan 3. Kolordu İstihkam Taburu, Muratlı'ya atanır.

Aziz Nesin İstanbul'da İstihkam Okulu'nda öğrenci iken, sanata olan büyük ilgisi nedeniyle Güzel Sanatlar Akademisi, Doğu Süsleme Bölümü'nde öğrencilik yapmış, minyatür, çinçilik, süsleme, ciltçilik gibi dersler okumuştur.

1940 yılında Muratlı'da iken evlenir. 2. Dünya Savaşı başlamıştır. Kolordu çadırılı ordugahtadır. İki yıl Trakya'nın kışın çok sert geçen doğasıyla başbaşadır.

Yazarımız, 1942'de Erzurum Müstahkem Mevkii'nde bölük komutanlığına atanır. Erzincan depremiyle yıkılmış ordu cephaneliğinin boşaltılması görevi ona verilir.

Bir yıl sonra Kars'a atandığında rütbesi üsteğmendir. İlk çocuğu Oya doğar. Ertesi yıl ikinci çocuğu Ateş dünyaya gelir.

1944 yılında üsteğmen Nesin, Ankara Harpokulu'nda Tank Kursu'na katılır. O yıl tümeniyle birlikte İstanbul'a intikal edip Rami Kışlası'na yerleşirler. Bu görev, Aziz Nesin'in ordudaki son yılı olacaktır. Bir ere yetkisini aşan bir süre izin vermiştir. Fakat bu izin bölük ve takım kayıtlarına geçmez. Er ile bölük komutanı arasında kalır. Erin bölükteki istikakı (yiyecek, harçlık vb.) olduğu gibi tahakkuk eder. Bunlar bölük komutanı tarafından alınır. Durum üst makamlar tarafından duyulduğunda yazarımız **"görev ve yetkilerini kötüye kullanmak"** suçundan mahkemeye verilir ve 3 ay 10 gün hapse mahkum olur. Sonuçta askerlikten ayrılır.

Onun için yaşamın bir yaprağı kapanmış, diğer yaprağı açılmıştır. Yine bazı haksızlıklar olacak, oyunlar oynanacak, hileler yapılacak, acılar çekilecek fakat bu kez ortam ve oyuncular değişecektir.

İlk yıllar ailesini geçindirmek telaşı içinde İstanbul.Nuruosmaniye'de bakkallık yapar, muhasebecilikle uğraşır. Ama o bir "**yazı adamı**"dır, çocukluğundan beri en büyük isteği yazar olmaktır. 29 yaşında, zaman zaman bağdaşamadığı askerlik mesleğinden tam olarak kopmuş, gök-yüzünde yönünü arayan güvercinler gibi bir iki dönüşten sonra kendini yazarların ortasında bulmuştur.

Aziz Nesin 1939'dan sonra Sedat Simavi'nin Yedigün Dergisi'nde yayınladığı şiir ve düzyazıları için, o günler asker olduğundan, "Vedia Nesin" takma adını kullanırdı (O zaman eşinin adı). "**Arkadaş Hatırına**" dergisinde 1943'de yayınlanmıştır. Daha sonraki öyküleri İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun "**Yeni Adam**" dergisinde, Zekeriya Sertel'in Tan gazetesinde görölür (Kismet, ıngır Bey vb.)

1944-1945 yıllarında bir süre **Karagöz** dergisinde çalıştıktan sonra Tan gazetesinde köşe yazarlığına başlar ve gülmece yazılarıyla dikkati çeker.

4 Aralık 1945 günü, o günkü egemen güçlerin hazırladığı bir gösteri sırasında Tan gazetesinin binası yakılır, yıkılır.

İşsiz kalan yazarımız, "**Cumartesi**" adlı bir magazin dergisi yayımlarsa da ancak 8 hafta sürdürebilir.

1946 yılında, yaşamında ilk ve son kez bir siyasi partiye üye olur. Bu Esat Adil Müstecaplıoğlu'nun lideri bulunduğu Türkiye Sosyalist Partisi'dir. İki ay sonra kendi dileğiyle partiden ayrılır. Bir süre Vatan gazetesinde çalışır. Sonra Sabahattin Ali, Rifat İlgaz'la birlikte "**Marko Paşa**" gülmece ve yergi dergisini yayınlarlar. Marko Paşa aslında 1800'lü yılların ikinci yarısında İstanbul'da yaşamış, halkın derdini dinlemesi, onlara gösterdiği büyük ilgi ve umarsızlara yardım elini uzatmasıyla ün yapmış, Tıp Faköltesi Dekanlığı'na (Tıbbiye-i şahane Nazırlığı'na) yükselmiş Kızılay'ın (Hilal-i Ahmer'in) kurucularından Marko Apostolidis'tir. 1888 tarihinde ölmüştür. Türk halkı "**Derdini Marko Paşa'ya anlat**" deyişini atasözü haline getirmiştir. Dergi kısa zamanda sevilir, tutulur, yüksek trajlara eşişir. Egemen güçler tarafından birçok kez kapatılırsa da **Malum Paşa, Bizim Paşa, Merhum Paşa, Ali Baba, Hür Marko Paşa** ve benzeri adlar altında yayınıını sürdürmeyi başarır.

Aziz Nesin, 1946'da ÷lkemize uygulanan Amerikan Yardımı'na (Truman Doktrini'ne) karşı yazdığı **"Nereye Gidliyoruz?"** adlı broşür nedeniyle tutuklanır. On ay hapis yatar, dört ay da Bursa'ya sürgüne gönderilir. 1948'de iki çocuğunun annesi olan eşinden ayrılır. Aynı yıl Azizname adlı yergi kitabını yayımlar. Kitabın içeriğı nedeniyle dört ay tutuklu kalırsa da sonuçta aklanır. 1949 yılında Mısır Kralı Faruk, İngiltere Kraliçe Elizabeth ve İran Şahı Rıza Pehlevi, her üçü birden Ankara'daki büyükelçileri aracılığıyla T.C. Devleti'ne başvurarak Aziz Nesin'in bir yazısında kendilerini aşağıladığını belirtirler. Yargılama sonucunda yazarımız altı ay hapse mahkum olur. Bir yıl sonra Aziz Nesin, **"Baştan"** adlı politik tartışma dergisini yayımlar. Dergi kapatılınca **"Yeni Baştan"** adıyla yeniden yayımlar. O günlerde dergide Politzer'in **"Marksist Felsefe Dersleri"** adlı yapıtından bir çevirinin yayınlanması nedeniyle sorumlu yönetmen olarak 16 ay hapis, 16 ay da gözaltında tutulma cezası alır. Üsküdar Paşakapısı Cezaevi'nde başlayan cezası, Nevşehir Cezaevi'nde sona erer.

Özgürlüğünü kazandığında işsizdir. Dergiler artık onun adını kullanmaktan da çekinirler. Yazarımız Levent'te bir dükkan kiralar ve Oluş Kitabevi'ni açar. Sabahları evlere gazete dağıtır. (1952). Bu işi yürütemez. Çocuklarına da bakmak zorundadır. Beyoğlu, Bursa Sokağı'nda Paradi Fotoğraf Stüdyosu'nu açar. Bu işten de geçinemeyince yeniden yazarlığa döner. Yusuf Ziya Ortaç'ın Akbaba adlı gülmece dergisinde yazar. Bugünlerde kendi adını hiç kullanmaz, çeşitli gazete ve dergilerde iki yüze yakın takma adı vardır.

1955'de 6.7 Eylül olayları nedeniyle sıkıyönetim komutanlığınca, diğer yazarlarla birlikte tutuklanır. Ülkemizdeki azınlıklara ait ev, dükkan ve tapınakların yakılıp yıkılma ve yağmalanma olaylarına suçlular aranmaktadır. Altı ay kadar tutuklu kaldıktan sonra, sorgusuz olarak salıverilir. Ancak askeri cezaevinde yattığı günlerde Kemal Tahir'le Düşün Yayınevi'ni kurmayı tasarlar.

Aziz Nesin tutukluymken Meral Çelen'le nişanlanır, çıktığında evlenirler. Daha sonra Düşün Yayınevi kurulur. Yazarımız, Halil Lutfü Dördüncü'nün **"Yeni Gazetesi"**nde köşe yazarlığına başlar.

1956'da İtalya'da, Bordikhera'da 18 ulustan 28 sanatçının katıldığı gülmece yarışmasında **"Fii Hamdi"** adlı öyküsüyle birincilik kazanır, **"Altın Palmiye"** armağanına değer görülür. Aynı yıl Meral Çelen'den Ali adlı oğlu dünyaya gelir. 1957 yılında aynı uluslararası gülmece yarışmasında **"Kazan Töreni"** adlı öyküsüyle **"Altın Palmiye"** ödülünü ikinci kez kazanır. O yıl da dördüncü çocuğı Ahmet doğar.

Akşam gazetesinde köşe yazıları yazarken, 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi olur. Aziz Nesin, "**Altın Palmiye**"'yi devlet hazinesine bağışlar. 1961 yılında Tanin gazetesindeki bir yazısı nedeniyle Balmumcu Cezaevi'nde dört ay süreyle tutuklu kalır, yargılanır ve aklanır. Aynı yıl **Zübük** adlı haftalık gülmece dergisini yayınlar. Bir yıl sonra sahibi bulunduğu Düşün Yayınevi'nde yangın çıkar. Tüm kitapları yanar, büyük zarara uğrar. 50 yaşındayken, 1965'de yazarımıza, o güne dek esirgenmiş olan pasaport verilir ve yurtdışına çıkar. Berlin, Polonya, Sovyetler Birliği, Romanya ve Bulgaristan'da altı ay süren geziler yapar. Bir yıl sonra Bulgaristan'daki uluslararası bir gülmece yarışmasında "**Vatani Vazife**" adlı bir öyküsüyle birinci olur ve "**Altın Kirpi**" ödülünü alır.

1968 yılında "**Karagöz'ün Kaptanlığı, Berberliği, Antrenörlüğü**" adlı "**Üç Karagöz**" oyunuyla Milliyet Gazetesi Karacan Armağanı birinciliğine değer görülür. 1969 yılında Moskova'da yapılan uluslararası gülmece yarışmasında "**İnsanlar Uyanıyor**" adlı öyküsüyle yine birinci olur. "**Krokodil**" ödülünü alır. Ertesi yıl T. D. K. oyun ödülünü "**Çiçü**" adlı oyunuyla kazanır.

Kimsesiz çocukların yardım dileyen umarsız bakışları Aziz Nesin'in yüreğinde her zaman sızlayan bir yaradır. Bu nedenle 1972 yılında Nesin Vakfı'nı kurar. İki yıl sonra vakıf yapılarının inşaatı başlar. 1980'de beş yapısı tamamlanan vakfa, 1981'de korunacak, bakılacak, eğitilip topluma kazandırılacak yoksul, kimsesiz çocuklar alınmaya başlar. 1974'de "**Pırlatan Bal**" oyunu Arkın Çocuk Yazını Yarışması'nda ikincilik ödülüne değer görülür. Bir yıl sonra Asya-Afrika Yazarlar Birliği'nin "**Lotüs**" ödülünü kazanır. 1976'da bu ödülü almak için Filipinler'in başkenti Manila'ya gider, törenlere katılır. Aynı yıl Bulgaristan'da Gabrovo kentindeki uluslararası gülmece ve yergi şenliğinde düzenlenen Gülmece Kitaplar Yarışması'nda yine birinci seçilerek "**Hitar Petar**" ödülünü kazanır.

1977 yılında TYS Başkanlığına seçilir. Ertesi yıl "**Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz**"la Madaralı Roman Ödülü'nün sahibi olur. 1980'de ikinci eşinden ayrılır. 1982 yılında Vietnam'da düzenlenen Asya-Afrika Yazarlar Birliği'nin toplantısından dönerken Moskova'da kalp rahatsızlığı geçirir, orada bir ay hastanede yatar. 1983'de bedeninin sağ yanını felç gelir.

1985'de İngiltere, Federal Almanya Pen Kulübü Onur üyeliklerine ve Uluslararası Pen Kulübü Onur Üyeliği'ne seçilir. Aynı yıl Tünyap'ın düzenlediği "**Halkın Seçtiği Yılın Yazarı**" ödülü verilir. 1989'da "**Tolstoy Altın Madalyası**"nı kazanır. 1991 yılında Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Yarışması'nın Yunanistan Jürisi Özel Ödülü'ne değer görülür.

1993'de Aydınlık gazetesinde yazmaya başlar. Bu gazetede Salman Rüşti'nün "**Şeytan Ayetleri**" adlı kitaptan bölümler yayınlatması nedeniyle kökten dinci çevrelerin tepkisini çeker, ölümle tehdit edilir. 2 Temmuz yakılmasıyla sonuçlanan, gerici güçlerin toplu öldürme olayından bir rastlantı sonucu kurtulur.

Aziz Nesin, öykülerini genellikle birinci tekil kişi ağzından anlatır. Karşılıklı konuşmalarla başlayıp süren öyküleri de vardır. Böylece öykülerinde, özellikle subaylık günlerinde ülkemizin birçok yörelerinde görüp tanıdığı gerçek Anadolu insanının dilini çok güzel aktarır. O "**neden gülmece yazarlığıyla ün yaptığını**" şöyle dile getirir:

"Tan gazetesinde, bir süre sonra günlük yazmaya başladım. Türkiye'de o yıllarda gençlerin köşe yazarı olması kolay değildi. Her köşeyi ünlü ve yıllanmış yazarlar tutmuştu. Türkiye'nin o yıllardaki ilk genç köşe yazarıyım. Pazarları da haftalık bir köşe hazırlıyordum. Haftalıktaki gülmece yazılarım çok ilgi gördü. Benim gülmece yazılarım Tan Gazetesi'ndeki yazılarımla başladı. Yazarın ne yapacağını pazar belirliyor. Okuyucu benim gülmece yazılarımı tutunca ben de bu alana yöneldim. Profesyoneller için bu kaçınılmaz bir kuraldır. Ben de yaşamımı sürdürbilmek amacıyla gülmece yazarlığında karar kıldım... .. Başta gülmeceyi kendim seçmedim. Ama gülmeceyi bir yazın türü olarak tercih ediyorum. Çünkü gülmece, etkin ve yaygın bir yazın biçimi. Anlatmak istediklerimi, çok sayıda insana bu yolla anlatabildim. Ayrıca gülmece yoluyla istediğim mesajları daha kolay ve etkili iletebiliyorum. Öykülerimin ve romanlarımın esas ağırlığını hep gülmece oluşturdu... Normal öykünün de toplumda malzemesi çok. Ancak başka sorunlar karşıma çıkıyor. Bireyin iç dünyası, ruhsal durumu, toplumun tepkileri, engebeleri, daha bir derinlik gerektiriyor. Bu türü yazmak bana daha zor geliyor."

Aziz Nesin, çok kolay ve rahat yazar. Kalemı ak kağıt üzerinde kayar gider. Uzun uzun düşünmeye, kılı kırk yarmaya zaten zamanı yoktur. Askerlik nedeniyle geç kalmışlığının acısını çıkarmak ister. Çok az yazarda görülen güldürü sezgisi olağanüstü gözlem alışkanlığı ona başarının yollarını açmıştır. O, güldürüyle birlikte toplumsal kaygıları ön plana çıkarmayı ilke edinmiştir. Nerede ve nasıl yazdığına gelince, eski günlerine ait anılarında şöyle der:

"Ben genellikle yazılarımı evimde, tıklım tıklım kitaplarla dolu odamda yazardım... Yazıya başlarım, kapı zill çalınır. Birişi açacak diye bir zaman beklerim. Kimse açmayınca, zil belasından kurtulmak için kalkar kapıyı kendim açarım. Apartman kapıcısı gelir,

bakkalın çırağı, manavın çırağı gelir, sucu, st, hizmeti, dilenci, ayak satıcıları, hayır kurumlarının makbuzla para toplayan gezginci adamları gelir... Okula gitmedikleri gnse, iki oğlumun patırdıları başlar... Gazeteci gelir. Cinayet, rezalet, sefalet haberleriyle dolu gazeteleri okuyunca sinirlerim bozulur... Oğleden sonra pek uzaktan şöyle bir tanıdığım yada hiç hatırlayamadığım kişiler gelir. Sanki başka bir şey yapabilirmişim gibi "Galiba alışıyordunuz?" derler. "Sizi işinizden alıkoyduk." diyerek en azından bir saat oturup laklak ederler. Yine ziller... Yine gelen giden... Gece yarısından sonra rahattır... Ohh, Tam alışma zamanı, saat iki, üç... Allah kahretsin, o zaman da uyukum gelir."

Romanları arasında gerek sav, gerekse içerik, anlatım, dil bakımından en yetkin olanı "Zübük"tür. Roman, toplumsal konuları içeren teknik yönden bağımsız bölümlerden oluşur, fakat kahraman bunları birleştirmiştir. Aziz Nesin, oyunlarında da kişi özgürlüğü, toplum yararı, insanın çevresine yabancılaşması, gibi temaları işler. Ama tüm bu öğeler gizemli bir gülmece harcıyla birbirine bağlanır.

şiir yazmayı yaşamı boyunca sürdüren Nesin, 1956'da "Bir Dakika" adlı ilk şiir kitabını İlhan Selçuk'un basımevinde 5000 adet bastırır sonra kitabını yeniden okuyan şair yazdıklarını hiç beğenmez. Yayınevinin bahçesinde hepsini yakar. 1992'ye dek beş şiir kitabı yayınlar.

Aziz Nesin 2 Temmuz 1995 günü Foça Belediyesi'sinin düzenlediği etkinliklere katılmak üzere Foça'ya gider. 5 Temmuz günü Alaçatı'da Dost Kitabevi'nde okurlarıyla syleşir, yapıtlarını imzalar. Akşam oteline döndüğünde fenalaşır, kalb rahatsızlığı artmıştır. eşme'den gelen doktorların tüm çabalarına karşın 6 Temmuz günü saat 01.05'de yaşama gözlerini kapatır. 7 Temmuz 1995 günü önceden istediği gibi Çatalca'daki Nesin Vakfı'nın bahçesinde gmtnn yeri belli olmamak üzere törensiz olarak koprağa verilir.

Toplumsal baskıların arttığı, yaşam koşullarının zorlaştığı günümüz Türkiyesi'nde insanlarımızın yüzlerine glmsemler armağan ederken aynı zamanda düşündüren Karagözler'in, Nasrettin Hoca'ların ağdaş torunu Aziz Nesin, ulusumuzun ve insanlığın yüreğinde sonsuza dek yaşayacaktır.

GERÇEK SANAT, AğUSTOS 1995

SOSYALİST ED.

SONSUZ DEĞİŞİM AZİZ NESİN'İN "TANIMAYACAKSIN" ŞİİRİ DOLAYISIYLA

GÜRSEL AYTAÇ

Thomas Mann'dan "**Lotte Weimar'da**" çevirisini noktaladığım şu günlerde aklım, gönlüm, romanın son sayfalarında yer alan Goethe-Charlotte buluşmasında. Yaşlı, sanatının ve ününün doruğunda Goethe, kendisini ziyarete gelmiş gençlik aşkı Lotte'yle önce evinde verdiği bir yemekte "resmi", ama sonra tiyatro dönüşü faytonda "**samimi**" görüşür. İşte bu fayton sahnesi, Goethe'nin hayat bilgeliğini dile getiren şahane bir son. "**Werther'in Acıları**" romanına geçmiş Charlotte, Goethe'nin hayatındaki başka kadınlar, sonra bir yazarın gerçek hayattan edebiyata geçirdiklerine karşı sorumlulukları konularında Goethe'den hesap sorarken, Thomas Mann, Goethe'nin metamorfoz felsefesi doğrultusunda bu konuşmayı biçimler: "**Bulut**", sonsuz değişim sürecini anlatan güzel bir mecaz olarak çıkar karşımıza:

"Bulut, biçimlenerek biçim değiştirirse, artık aynı bulut değil midir? Ve Tanrının yüzlerce adı, yalnızca bir teki söylemiyor mu - siz sevgili çocuklara? Bu hayat yalnız, görüntülerin değişimidir, çoklukta birlik, dönüşümde süreklilik."

Aziz Nesin'in "**Tanımayacaksın**" şiiri de sonsuz değişim düşüncesinin üzerine kurulu. İlk dizelerde karşımıza çıkıyor bulut imgesi:

"Olmadığım o zamanlarda

Bir bulut seninle

Gölgesi üstünde hep

O bulut benim

Tanımayacaksın"

Aziz Nesin, "**ölüm**" sözünü hiç anmıyor, bu ölüm, sonrasını işleyen şiirinde: "**Olmadığım o zamanlarda**", belki ölümü, belki ölümden de öte, sevgili için "**yanında olmayış**"ın her türünü kastediyor olabilir. Alımlamaya açık oluş, şiirin temel niteliği değil mi?

"Tanımayacaksın", beşer dizeli beş kıtadan meydana gelmiş. "**Olmadığım zamanlarda**", sevgiliye ne kılıkta ulaşacağını çeşitlemelerini işliyor her bir kıtada. Birinci kıtadaki "**bulut**"u ikinci kıtada "**rüzgar**" izliyor.

"Bir rüzgar eteğini savuracak

Saçların darmadağın

Bir elin eteğinde, bir elin saçlarında

O rüzgar benim

Tanımayacaksın"

Evrene ilişkin iki imge, bulut ve rüzgardan sonra, değişimin halkaları tinsel alana geçiyor: Sevgilinin rüyası, onun iç konuşmalarını kavrayan güç ve nihayet geçmişi hatırlayan sevgilinin heyecanı oluyor. Bu beş kıtada değişim-dönüşüm evrelerinde somuttan soyuta doğru bir gidiş var. Buluttan başlayıp duyguda süregelen bir sonsuz varoluş, bir ölümsüzlük bu.

"Bir sızı duyacaksın olmadık zamanlarda

Sızlayan yerini bilmeden

Anılarda çarpacak yüreğin

O sızı benim

Tanımayacaksın"

Kıta sonlarında yinelenen dize, tek kelimeden oluşuyor ve şiirin başlığı da bu: Tanımayacaksın. Aziz Nesin'in fizikle metafiziği birbirinden ayırdığı duvar, bu sözde alımlanıyor. Şair-ben, duvarın öte yanında ve bu yandaki sevgili, duyguları henüz sezgiye ulaşmamış biri.

Aziz Nesin'in şiirindeki şair-ben, Thomas Mann'ın 'Lotte Weimar'da romanındaki Goethe gibi bilgelik düzeyinde. Goethe'nin karşısındaki Charlotte, "Tanımayacaksın"daki sevgiliyi andırıyor.

Biri roman öteki şiir, birinin konusu 19. yüzyıl, yazılışı 1950'ler, öteki 20. yüzyılın son on yılının ürünü. Kuramsal açıdan karşılaştırılması uygun bile görülmeyebilir. Ama izlenimci yöntem, burda beni çekti. Ve her iki eserdeki metamorfoz düşüncesi, bende çağrışım uyandırarak "Tanımayacaksın"dan daha çok tat almamı sağladı.

Aziz Nesin'e, "Olmadığı" "o zamanlarda" varlığını eseriyle sürdürceğinden kuşkusuz olduğumuzu bir kez daha söylemek isterim.

GÜNDOĞAN EDEBİYAT, YAZ 1995

Son söz olarak ölüm

ZEKİ COŞKUN

"Ölümü hak eden" sonunda öldü.

Hakedişin birçok cephesi var. Burada birçok'un birkaç'ına değinilecek. O da 'Aziz'i anmak için değil, 'Nesin'i; o ne idi, biz neyiz'i anlamak için bir deneme... Hepsi bu.

En başta bir tuhaflığa işaret etmek gerekiyor: Bir yazarı-üstelik ne-redeyse kendine özgü yazınsal alan-tür oluşturmuş ve yüzü aşkın ürün vermiş bir yazarı-temel uğraş alanıyla; yazısıyla, yapıtlarıyla değil de toplumsal siyasal kimliğiyle öne çıkarmak, anmak bu ürüne, kimliğe haksızlık olmuyor mu?

Galiba bu tuhaf durum, söz konusu kimliğin anahtarını verebilir bize. Önce yazıya bakalım. Bilinen olgu, mizah sonuçta zihinsel soyutlama ürünüdür. Mizah, varolanı farklı yerden, farklı gözle görür, farklı bir bilinçle algılar ve bunu farklı bir dille, söylemle ifade eder. İşte bütün bu 'farklı'lar bizde pek olmadığı, olamadığı içindir ki, Türk yazını mizah yönünden -diğer alanlara göre- hem nicel hem nitel olarak kısır bir görünüm taşır.

Kısırlığın kaynağındaki etkenlerden biri, bu türün yukarıda anılan yapısal öngerektirimleriye, en az onun kadar önemli bir etken de yine Türk yazınının yapısal özellikleridir. En genel ifadeyle söylenirse, Türk yazını - ve yazarı - kendisinin dışında bir 'ciddiyet' saplantısına sahiptir. Söylemek istediğim, klasik geleneğe yazı, düşünsel - sanatsal üretimden çok, maddi; ağırlıklı olarak da siyasal pratik işlevi üstlenir. Böylesi bir 'ciddi' uğraşın, 'ağır-yüksek sanat' geleneğinin içinde mizah 'hafif' kaldığı, kalacağı için ona pek gönül indiren olmaz.

Gönül indirmeyişte yine yapısal denebilecek çok önemli bir etken daha var. Klasik yazın geleneğinin o 'ciddiyet'i ve yöneldiği siyasal pratik işlevi, temelde iktidar talebini içerir. Oysa o 'hafif' mizah, daimi muhalefettir. Belki de gönül indirilmeyen yada göze alın(a)mayan taleple (iktidar) konum (muhalefet) arasındaki bu daimi - ve derin - mesafedir.

Evet, bütün bunların sonucu olarak Türk mizah yazını birkaç isimle sınırlı kaldı, kalıyor. Sözlü geleneğe dayanan Nasrettin Hoca, İncili Çavuş, Karagöz - Hacivat vd. bir yana bırakılırsa yazıda bu alanın ne denli bakir olduğu görülür. Belki belki 'Kırplı' yada 'Aydede' namlı Refik Halit'i anmak gerekir yazıda. (Belki'ler şuradan geliyor, Refik Halit yazıda

ve siyasal duruşta birçok farklı edimler arasında mizaha da yöneliyor, yer veriyordu. Mizah, asli alanı değildi. Ama son derecede güçlüydü orada.)

Ve yine bütün bunların sonucu olarak, Türk yazılı mizahı Aziz Nesin'le başlamıştır, demek pek de yanlış değil.

Tam da bu noktada Aziz Nesin'in yaptığı işe ve durduğu yere bakmak gerekiyor. Çünkü orada bir karamizah var. Aziz Nesin'in yapıtına bakılırsa, mizah alanında başlangıç, bir yanıyla ilk olan, öteki yanıyla en eski, en yerleşik, en gelenekseldir. Daha açıkçası Nesin'in söylemi, söyledikleri, yapıtının kurgusu, bunu oluşturan öğeler 'yeni' değildir. Vargoların üzerinden gider, yerleşik dilin içinden konuşur. Kitleleşmesinde mizahın okur açısından çekiciliği - popülerliği kadar bu yerleşikliğin de önemli bir payı vardır.

Biraz Ahmet Mithat Efendi'nin konumunu andırıyor Aziz Nesin'in mizah yazınındaki yeri. Ahmet Mithat, 19. yüzyılın son çeyreğinde Osmanlı - Türk okuru için de, yazarı - yazını için de yeni bir anlatı, yeni bir alan kuruyordu: Roman. Ama bu 'yeni' kuruculuğu öylesine yerleşik bir zemin üstüne oturtmuştu ki hiç yadırganmadı, okuru -ve yazı alanını- hiç mi hiç sarsmadı, tam tersine hemen kabul gördü ve kitleleşti. Onun dayandığı zemin dilde / anlatımda bir tür meddahlıktır, söylemin ardındaki zihniyet yada kıssanın hissesi ise ahlaksal öğretiye dayanır. Ahmet Mithat ve yapıtını popülerleştiren, kitleleştiiren bu dokudur.

Ondan yaklaşık yetmiş yıl sonra yazı alanına yine bir 'yeni'nin temsilcisi olarak çıkan Aziz Nesin'in yapıtında / söyleminde de aynı geleneksel zemini; meddah anlatısını bulmak mümkün. Zihniyet elbette farklı. Bu hem Ahmet Mithat - ve kuşağının - Cumhuriyet dönemi aydın yazarıyla arasındaki konum, sorunsal farklılığından hem de 'yüksek sanat'ia mizah arasındaki yukarıda değinilen sorunsal-erek farklılığından gelir.

Bu temel ayrıma karşın Ahmet Mithat ve Aziz Nesin arasında başka koşutluklar da var. Ahmet Mithat Efendi,kendine taktığı adla bir 'yazı makinesi'dir. Aziz Nesin de öyle. İkisinin ardında bıraktıkları 100 cilde yaklaşıyor, ikincisinininki 110 cilt! Günümüzde olanaksız görünen, Batı'da 19. yüzyıl tefrika / serüven yazarlarına özgü bu yüksek verimde, her iki yazarın sonsuz çalışkanlığı kadar, yukarıda işaret edilen yazı tarzının, yazıyı ürettikleri zeminin de payı var. Bir başka koşutluk: Her ikisine de toplumun - ve kendi doğrudan eylem alanlarının; yazın dünyasının - bakışı o büyük verimle; yapıtlarıyla değil, yaptıkları, söyledikleri, siyasal tutumlarıyla biçimlendi.

Farkı bir kez daha işaret etmek gerekiyor. Ahmet Mithat Efendi, söyleminde, yapıtında olduğu gibi, siyasal tutumunda da yerleşik olana, üst otoriteye iktidara bağlıydı. Meşrutiyet sonrası yapıtının ve otoritesinin çöküşü bunun ürünüdür. Aziz Nesin ise yapıtındaki söylem ne denli yerleşik olanın içindeyse, siyasal tutumu da, yapıtı dışındaki toplumsal kimliği de, yerleşik olana, otoriteye, iktidarlara o denli aykırıydı.

ÖTEKİ AZİZ NESİN

Aziz Nesin'den galiba en son anımsanacak olan Türk halkının yüzde şu kadarını **"aptal"** ilan edişidir. 1990'ların ortalarındaki bu haykırıştan 20 yıl önce, örneğin Otobüs filmi üzerine, **"Türkler bu kadar da aptal, beceriksiz, çaresiz değildir"** diyerek ortaya çıkan ve genel eğilimin; beğenin, karşısında duran da aynı Aziz Nesin'dir. Yine aynı yıllarda, bir yandan meslek örgütü olarak TYS'nin kuruluşuna öncülük ederken, 12 Eylül'de kapatılana dek sendika başkanlığını üstlenirken, sendika ağalığını hem çalışan sınıflar, hem siyasal yaşam açısından eleştiren, 'Büyük Grev' romanıyla genel eğilime karşı duran da aynı Aziz Nesin'dir.

Ve şu meşhur korkaklık bahsinde ilk fatura Türk halkı'ndan önce Türk aydın'na çıkarılmıştır, Aziz Nesin tarafından. Ama ondan öncesinde, 12 Eylül diktasına karşı 'Aydınlar Dilekçesi' adıyla ünlenen ilk demokratik haklar bildirgesine öncülük eden, daha ötesi bu bildirme üzerine cunta şefi Kenan Evren'e dava açma girişiminde bulunan da Aziz Nesin'dir. Aydın'ın korkaklığını, üretimsizliğini, sorumsuzluğunu her fırsatta dile getiren Aziz Nesin'in Aydınlık Gazetesi'nin başyazarlığını yaptığını, yapıtını çevirtip pasajlar yayınladığı Salman Rüşdi'yle de yine 'sorumluluk' bağlamında polemige giriştiğini unutmamak gerek.

Bütün bunlar paradoks mu?

Değil. Yine yazı alanına, seçilen türe dönerek açıklanabilir Aziz Nesin'in konumu. Mizah, olayları - yaşananı yerleşik bakışın dışından gördüğü için mizahçı da yerleşik değerlerin ve değerlendirmenin dışında kalır. O genelin içinde bir bakıma **"mahallenin - memleketin delisi"** olarak kodlanır. Yapıtları Türkiye için erişilmesi neredeyse olanaksız bir tiraja ulaşırken - kitle tarafından onaylanırken - aynı kitleyle arasındaki o sonsuz uçurumun kaynağında bu kodlama vardır. Yine siyasal ve düşünsel iktidarlar . iktidar çevreleri karşısındaki konumu da aynıdır. O, bir yanıyla **"usta"**, bir yanıyla **"memleketin onuru, yüzakı"**, bir yanıyla da tehlikeli nifaktır! 2 Temmuz'da cehennem ateşinden çıkmışken, üstelik de çıkarken canına kastedilip tartaklanmışken, onun orada bulunuşunu **"ucuz kahramanlık"** yada **"bunaklık"** olarak yorumlayan siyaset-medya erkanı **"memleketin delisi"** kodundan bakmaktadır yaşanana, yapılan.

AYDININ ÖNÜNDEKİ TEK YOL

Buraya dek söylenenler, varolan gerçeklikle yazar Aziz Nesin arasındaki ilişkiyi belki bir parça açıklayabilir. Ama asıl soru, Aziz Nesin'in neden Aziz Nesin olduğudur. Burada da yine yapıta, örneğin 'Tek Yol' adlı romanına bakılabilir. Üstelik yayınlandığı dönem (1978) düşünülürse 'Tek Yol'da tıpkı 'Büyük Grev' gibi genele aykırı bir çizgiyi işaret eder. 'Büyük Grev', 1970'ler işçi hareketi içindeki en başat eğilimin; 'İlerlemeci çizgi'nin (TKP) eylemliliğiyle karşı olduğu sermaye sınıfının ekmeğine yağ sürdüğünü savunur. 'Tek Yol' ise yine aynı dönemde sokak hareketindeki başat eğilimin 'Tek yol devrim' sloganına gönderme yapar. Gerçi bu roman 'Büyük Grev' gibi doğrudan somut - güncel siyasal alana müdahale içermez. Klasik Aziz Nesin yapıtlarının dokusunu taşır. Örneğin Fil Hamdi, Toros Canavarı, Zübük, Tatlı Betüş, Yaşar Ne Yaşar Ne yaşamaz gibi bir isim çevresinde toplumun değişik yüzlerinin, değişik kurum ve çevrelerinin nakşedilişi gibi 'Tek Yol'da da Paşazade'nin kimliğinde ordudan bürokrasiye dek sahte değerlerin kişiye dayattığı sahtekarlığı izleriz. Romanın güncel siyasal alana gönderme sayılan tek bir pasajı var, değinmek istediğim yer de orası. Güya şöyle bir alıntı, pasaj var romanda:

"En sonunda şu acı dersi yine emperyalistlerin kendileri verdiler; emperyalistler bir ülkeyi ellerine geçirmeyi akıllarına koydular mı, özgürlüğüne kavuşmak için o ülkenin halkına tek bir yol bırakıyorlar. Bu tek yol da silahlı savaşım yoludur. Emperyalizmin bütün kurbanlarının çıkardıkları kaçınılmaz ve temel sonuç budur. (...) Tek yol, silahlı savaşım... Bizleri bu tek yola, emperyalistler itmişlerdir."

Buradaki "emperyalistler" sözünün yerine "siyasal iktidarlar, yapılar" "silahlı savaşım"ın yerine de "siyasal etkinlik" sözlerinin konulmasını öneriyorum. İşte o zaman Ahmet Mithat'tan Namık Kemal'e, Tefik Fikret'ten Nazım Hikmet'e uzanan, Aziz Nesin'i ve tabii yol arkadaşlarını da (Örneğin Sabahattin Ali'yi, Rifat Ilgaz'ı vd.) kapsayan süreci, aydın - yazar kimliğinin dramını bulmak mümkün. Emperyalizmin az gelişmiş ülkelere tek yol olarak silahlı savaşımı dayatması gibi, Türkiye'de toplumsal - siyasal iktidarın yapısı, aydınlarına - yazarlarına siyasal etkinliği dayatmıştır. Bu nedenle de onların gerek siyasal çevrelerde gerek okur katında algılanışında siyasal kimlik yazınsal kimliğin önüne geçmiştir. Ve onlar için ait olmadıkları alan (siyaset) adeta profesyonel, asli alanları (yazın-sanat, düşünsel üretim) yan uğraş gibi olmuştur.

Aziz Nesin, yazıda mizaha yönelimiyle de, yapıp ettikleriyle de hep o tek yolun ötesini zorlamasıyla da kuşağının ve Türkiye aydın -

yazar geleneğinin dışında bir duruşa sahiptir. Mizahın daimi muhalefet olduğunu söylemiştim. Düşünsel etkinliğin önüne dayatılan siyaset de sonuçta sadece 'iktidar'ı hedefler. Oysa, Aziz Nesin'in siyasal ve düşünsel etkinliği bu odağı daima reddeder. Asıl önemli olan bu galiba.

Tüm bunlar, **"hak edilmiş bir ölüm"**ü getirir!

'HAK EDİŞ' ÜSTÜNE SON NOT

Bu yazıya başladığımda, bir anlamda Aziz Nesin'le son örneğini bulan misyoner aydın tipinin ölümünü; fizyolojik olarak değil, bu kimliğin günün yükselen değerleri içinde geçersizleştiği için artık ölüme mahkum edilmesini tartışmayı düşünüyordum. Yukarıda okuduğunuz yazı çıktı ortaya. Tamamlandığı günlerde, 20 Temmuz 1995 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde Aziz Nesin'den şu alıntı yer alıyordu:

"İstediğim tek şey var: Ölümü hak etmek. Ölen insanların pek çoğunun ölümü hak ederek ölmüş olduklarına inanmıyorum. Ölüm, insanların ulaşabileceği en üst değer, en yüce yer bence. (...) Hak edilmesi en zor şey ölümdür. Ölüncü, ölümü hak etmiş olmaya istiyorum."

Daha önce haberdar olmadığım bu görüş, tuhaf bir ürperti yarattı bende. Birileri bizim ölümü hak ettiğimizi düşünebilir, bunu gerçekleştirmeye de çalışabilir. Ama onu yaşamımız ve yaptıklarımızla önce bizim hak etmemiz gerekiyor, diye düşünüyordum. Aynı sözleri Aziz Nesin'den okumak şaşırtmadı, ürpertti. Bir de yine onun kaleminden, **"Tek Yol'un sonundaki şu sözler var:**

"Gerçekte her yaşam, bitirilmemiş bir işle, tamamlanmamış bir sözle son bulur. Ölüm, son sözün noktalanması değil, bir sözün yarıda kesilmesi olduğundan... (....) Her insan, bitirilmemiş bir söz bırakır kendinden sonraya..."

HÜRRİYET GÖSTERİ, AĞUSTOS 1995

Aziz Nesin'in, Aziz Abimizin ölüm haberinin üzüntüsüne Mehmet Ali Aybar'ın üzüntüsü de eklendi. Ve benim dünyamda, anılarımda özel bir yeri olan Tului Sönmez'in aramızdan ayrılışı...

Mehmet Ali Aybar'ı ve Aziz Nesin'i anlatmaya gerek var mı? Tului Sönmez'in hicivler toplamı olan kitabı "**Nefesler**"i okuyanlar onun, cümle alçak ve alçaklıklara, soysuz ve soysuzluklara karşı duyduğu mosmor öfkesi ile tanışıp benim gibi üzülecekler. Nâzım'ın bir ölüm üs-tüne söylediği gibi: "**Güzel bir insan öldü diye.**"

Aziz Nesin ve Mehmet Ali Aybar ben ve benim kuşağımın - kuşkusuz başka kuşakların da- sol dünya görüşünün oluşmasında, bi-linçlenmesinde önemli yerleri olan insanlardı. Aziz Abimizin bugün bi-zim gülerek okuduğumuz gülmece öykülerini gözyaşına banarak yazdı-ğını biliyoruz. Baudelaire'in kara sevgilisi Jeanne Duval için söylediği sözleri anımsıyorum: **Sen bana çamur verdin, ben ondan çamur yaptım.** Aziz Abimiz acılarından, gözyaşından gülücükler göğerten bir yazarımızdı. Ölümü ardından yazılan ve söylenenlere ek olarak yeni, özgün ne söyleyebilirim? Onu över gibi görünen, ikiyüzlü, içtenliksiz ya-zıları anmıyorum bile? Yürekten kopup gelen ve gerçek bir saygı ve üzüntünün ürünü olan nice güzel yazılar yazıldı, sözler söylendi. Yaşar Kemal'in bir romanının ilk sayfalarında yazılı o ünlü söz geliyor aklıma: **O güzel insanlar, o güzel atlara binip gittiler.** Ve giden her güzel in-sanla ülkemizin biraz daha çoraklaştığını, fukaralaştığını düşünüyorum.

Andığım sözün tattırdığı kederle birlikte bir umudun sesini de duyar gibi oluyorum: **Gidenin ardından gelir bir yenisi umudu.** Gelir mi? Kolay mı? Ben yine de iyimser olmaya çalışıyorum. Fethi Naci'nin, "**İn-san Tükenmez**" sözünden bir avuntu çıkarmaya çalışıyorum.

Böylesi "**Ölmez Ölülerimizi**" her anışımnda Neruda'nın, Nâzım'ın ölümü ardından yaktığı ağıtın ilk sözleri düşer aklıma. Okurum, kederle güzel bir şiir okumuş olmanın sevincini birlikte yaşarım:

Niçin öldün Nâzım?

Ne yaparız şimdi biz

Senin şarkılarından yoksun

Nerde buluruz başka bir pınar ki

Orda bizi karşıladığın gülümseme olsun

Neruda'nın Nâzım'a yaktığı bu dizelerden esinlenerek şunları söylemek istiyorum:

Niçin öldün Aziz Abi

Nerde bulalım şimdi biz

Karanlığın ordusuna karşı

Senin gibi

Gülerek, gülümseterek dövüşecek insanı?

İNSAN, 8.9.1995

Aziz Nesin ve Bir Anı

METİN DEMİRİTAŞ

Aziz Nesin 1984 Haziranında 70 yaşına girdi. 70. yaşının ilk günlerinde Akdeniz Kitabevi'nin konuğu olarak geldiği Antalya'da dinlencede geçirdi. Dört gün boyunca bir yandan okurlarına kitaplarını imzaladı, bir yandan da **Merhaba** kitabını tamamladı. Aziz Nesin için dinlencenin çalışmak demek olduğu bilinir.

Bir motelin, '**ardıç kokulu oda**' diye andığı ve anımsadığı odasında kalıyordu. Bir iki arkadaşla gittik, 70. yaşını kutladık. Bir dileği olup olmadığını sorduk. Güver Uçurumlarına gitmek istediğini bildirdi. Ertesi gün için sözleştik ve bir öğle sonu bir arkadaşın arabasıyla Güver Uçurumlarının yolunu tuttuk. Yolda, '**Düden Şelalerine de bir uğrayıp geçelim**' önerimize, '**Hayır... hayır.. doğru Güver'e**' dedi. Bu ivedi ve ısrarlı isteğini ilkin anlayamadık. Dileği üzere, oyalanmadan Güver Uçurumlarına vardık. İkinci seyir yerinde arabayı durdurduk. Aziz Abi arabadan iner inmez doğru halkın dilek tutup, çaput bağladığı Harnup ağacının yanına gitti, dikildi. Bir törendeymiş gibi bir süre sessizce öyle durdu. Biz de merakla bakakaldık. Bir pense istedi. Verdik. Ağacın gövdesine çakılı, yarısı önceden koparılmış yada kırılmış bir çiviye ağacın gövdesinden çekip çıkardı. Biz yine öyle merakla izliyoruz. Bize döndü, '**Billyorum merak ettiniz, anlatacağım, kurun hele şu sofrayı**'.

Kurduk bir çam ağacının altına sofrayı, Aziz Abi oturdu, çantasından bir kitap çıkardı: "**Sondan Başa. Şiirler. Aziz Nesin. Adam Yayınları. Birinci Basım: Mayıs, 1984.**"⁽¹⁾ Kitap henüz postadan ve basımdan yeni çıkmıştı ve dumanı üstündeydi. Kendisi de kitabı yeni görüyordu. Kitabı biraz karıştırdı, bir sayfa buldu ve 102. sayfadaki '**Harnupun Bağrındaki Çivi**' şiirini okumamı rica etti. Okudum.

Harnup ağacının ve çivinin gizi çözülmüştü.

Aziz Abi o günlerde şiirinde anlattığı gibi onulmaz bir sevdayı yaşıyordu. 70'inde sevdalı bir delikanlı!

Sözü yeniden her bir dalına yüzlerce renkli çaput bağlanmış Harnup ağacına döndürdüm. Takıldım kendisine: '**Aziz Abi bakarsın yıllar geçer, Aziz Dedenin Ağacı diye de çaput bağlayanlar olur.**' Güldü. Gülüştük...

Ormancı Lütfi Büyükyıldırım'ın⁽²⁾  ı lıkara ormanında, yeni büyümekte olan delikanlı bir sedir ağacının kesimden, kıyımdan kurtarmak için halkın bu masum geleneğinden nasıl yararlandığını anlattım: Lütfi Büyükyıldırım ağacın dallarına renkli çaputlar bağlıyor,  aputları gören bu i i sürdürüyor. Ağaç, gide gide bir adak ağacına dönüşüyor.  evre- de birçok ağaç kesime kurban gittiği halde o yaşayıp gidiyor...

İlginç buldu bu öyküyü, eski yazıyla notlar aldı. Bi yazısında yada hi- kayesinde konu etti mi bilmiyorum.

Bir konuğumu G ver Uçurumlarına götürdüğümde ilkin Aziz Ağa- bey'in Hamup Ağacı ile tanıştırıyorum.  ivi yarası çoktan kapanmış, belli bile değil, yine renkli çaputlar içinde efil efil...

- (1) Aziz Abl kitabın 2. yaprağına sunu yazısının altına 10 Haziran 1984 tarihini d  m  .
- (2) Ben bu öyküyü, Lütfi Ağabeyin pratik bulu unu oğlu Beyazıt B - y kyıldırım'dan d nledim.

İNSAN, 8.9.1995

İnsanlığın Aydınlık Yüzü...

Aziz Nesin

CENGİZ GÜNDOĞDU

Aziz Nesin için yazılanları okudukta derin bir umutsuzluğa düştüm... okuduğum her yazıdan sonra canım sıkıldı... hep. Şundan ötürü. Kültürümüzden kaynaklanıyor, belki, tam bilemiyorum. Sevgimizi göstermek için aşağılıyoruz kendimizi. Sevgimizi göstermek için "ben"imizi aşağılarken kendimize yakıştırdığımız sıfatları bir başkası bizim için kullansa, o kişiyle en azından hayat boyu konuşmayız. Aziz Nesin'de de böyle oldu. Aziz Nesin'e kendini aşağılayarak sevgisini gösterenler hayallerini zorlaya zorlaya Aziz Nesin'i insan üstü bir varlık durumuna getirdiler... onun ölümden büyük olduğunu puta taparcasına yazdılar.

Bayanlar... baylar, Aziz Nesin bir insandı. Oğlu Ali Nesin'le mektuplarını okuyun, bu dediğimi göreceksiniz.

Peki Aziz Nesin'in önemi neydi. Aziz Nesin gerçekçi bir yazardı. Oğlu Ali Nesin'e yazdığı mektupların birinde şöyle der: "**Fransızca hocasının da senin için 'sürrealist bir kafa' demesi bence hiç de olumlu bir övgü değil. Sürrealizmi sevmek, anlamak başka, sürrealist bir kafa olmak başka. Realist bir kafan olmalı. Bizim ülkemize, halkımıza ve dünyamıza gerçekçi kafalar gerekir. Gerçeküstü kafaların da gereksiz olduğunu söylemiyorum, ama Yirminci Yüzyılın son çeyreğinde yaşadığımızı unutmayalım. Ne fantaziye, ne gerçeküstüne karşıyım; hele sanatta... Hatta gerçeğe fantaziden bile ulaşılır derim. Ama amacımız gerçekçi olmak olmalıdır.**" (Aziz Nesin-Ali Nesin Mektuplaşmaları II, Düşün Yayıncılık, İstanbul, 1994) Gerçekçilik dendikte tüyleri diken diken olan kişilerin Aziz Nesin'i insanüstü noktaya getirmeleri puta tapınmanın bir gereksinmesi olsa gerek.

Aziz Nesin'le ilgili bir yazıda bunları, yazmak istemezdim. Ama **İnsancıl**, benini aşağılıyanlardan... puta tapıcılardan kendini ayırmak zorunda. Ya susmak yada her satırda ayrılığımızı belirtmek zorundayız. Çünkü bu konumda Aziz Nesin'i sevmek dendikte, ne kadar çok kendini aşağılırsan... ne kadar çok Aziz Nesin'i putlaştırırsan o kadar Aziz Nesin'i sevmiş olacaksın.

İnsancıl bunu yapamaz. Yapmaz.

Aziz Nesin'in önemine devam ediyorum. Türkiye'de sol, insani sorunları toplumsallaştıramadı. Sözgelimi işkence... Sivas kırımı yalnızca solun sorunu. Oysa bütün insanları ilgilendirmeli... toplumsal olabilmeli. Türkiye'nin kültürel yapısı... hukuk sistemi solun önünde engel. Bunu kabul ediyorum. Ama sol bu engelleri aşacak yöntemler geliştirmede... içine kapandı. Aziz Nesin, sanatıyla işte bu engeli aştı. Bunu son derece önemli buluyorum. Hele vakıf yöntemiyle islamcılarının bilincini bile sarstı.

Aziz Nesin'e tapınma hareketi başlatanlar, bu sorunun üstünde durmadılar. Durmazlar. Çünkü sanat, onlar için bir azınlığın 'estetik sorunu'. Ama solda duranların böyle düşünmemeleri gerekir. Solda duranların, insani sorunları toplumsallaştırma yöntemini mutlaka bulmaları gerekliyordur.

Aziz Nesin'e tapınma hareketi başlatanlar **"Aziz Nesin öldü. Şimdi napacağız..."** diye yakındılar. Napacağınızı söyleyeyim. Aziz Nesin, oğlu Ali Nesin'e yazdığı mektupların birinde şöyle der. **"Bugün emperyalizm dünyaya egemen... Her şey onların elinde. Bizim kavgamız da onların silahlarıyla silahlanıp emperyalizme karşı savaşımdır."** (Aziz Nesin-Ali Nesin Mektuplaşmaları IV, Düşün Yayıncılık, 1995)

Burda biraz durmak gerekiyor. Şöyle. Bence insanlığın iki aydınlanma hareketi var. Biri 1871 Paris Komünü... öbürü 1917 Sovyet Devrimi. Emperyalizm bir daha bu iki kabusu yaşamak istemiyor. Emperyalizm, karanlık yüzlü kişilerle bütün insanlığı yavaş yavaş... alıştırma alıştırma karanlığa götürüyor. Gün geldikte koyu karanlıkta yaşadığını... bütün bütün metalaştığını unutacak insan "Mücadele" dendiğinde **"Ne mücadelesi... neden... metalaşmak ne... karanlık mı... yanılıyorsun... gül gibi yaşıyoruz"** diyecek.

Karanlık yüzlü kişiler, bütün dünyaya emperyalizmin yedeğinde işbaşı yapmış durumda. Bu kişiler, emperyalizme uygun bir kullanım değeriyle sanat yapıyor... daha önce yazılmış eserlerin kullanım değerini değiştiriyor.

Emperyalizmin insanlığı karanlığa götürdüğü bir dönemde Aziz Nesin'i insanlığın aydınlık yüzü olarak görüyorum. Aziz Nesin, emperyalizme karşı bu mücadelesini hep aydınları örgütleyerek yürütmek istedi. Ölmeseydi köktendinciliğe karşı bir konferans düzenleyecekti. Türkiye'de. Kendine aydın diyenleri değil de okurlarını... halkı örgütleme mücadelesi başlatsaydı daha doğru olurdu. İki açıdan. Birincisi Türkiye'de aydınları örgütlemek, son derece zordur. İkincisi, ben kendine aydın diyenlerle bir mücadele yürütüleceğine inanmıyorum. Kendilerine aydın

diyenleri Aziz Nesin'in ölümüne olağanüstü üzülmelerinin bir nedeni de bundan böyle görüntüleri bozulacak. Çünkü Aziz Nesin, hiç bıkmadan... usanmadan onla bunla uğraşarak aydınların tepkilerini örgütlüyordu. Onlar böylece Aziz Nesin'in yamacında görüntüyü kurtarıyorlardı. Şimdi onlarla uğraşacak bir Aziz Nesin yok.

Aziz Nesin'i insanlığın aydın yüzü olarak gördüğümü söyledim. Ama kimi aydınların söylediği gibi Aziz Nesin, pırt diye nedensiz koşulsuz değil. Böylesi inkarcı bir zihniyeti reddiyorum. Aziz Nesin'in aydınlık yüzü tarihten kopuk değil. Bu yüzün arkasında, binlerce yıldır insan için mücadele edenler var. Aziz Nesin öldü diye bu mücadele durmaz. Devam ediyor. Edecek. Emperyalizm, dünya yüzünden kazınana kadar devam edecek.

Bu mücadeleyi, ergeç insan kazanacak. Karanlığın yedeğinde bugün işbaşı yapanlar, insanlığın yeni tarihinde, çocukları utanmasın diye unutulacak, ama Aziz Nesin saygın yerini alacak... aydınlık yüzüyle.

İNSANCIL, AĞUSTOS 1995

Türkiye'nin izlenim oranı en yüksek televizyon kanallarından birinde kamera şakaları ile ilgili bir program izliyorum. Şakayı izlerken hem kahkaha ile gülüyorum hem de düşünüyorum. Şakaya maruz kalanlar günlük hayatta omuz omuza yaşadığımız, aynı havayı teneffüs edip, aynı sudan içtiğimiz insanımız. Nasıl bu kadar kuş beyinli olabiliyorlar, anlamak mümkün değil.

Senaryo gereği; bir trafik ekibinden yardım almışlar. Sanatçı vatan-daş trafik polisi olarak ekibin arasına yerleştirilmiş ve aşırı alkol almış görüntüsü veriyor. Her şey gerçeğe son derece uygun ve inandırıcı. O sırada herhangi şekilde hata yapmış sürücülere, bu sanatçı ceza veriyor. Sürücüler; tek ayak üzerinde on dakika durma, ağza acı biber sürme, takla atma, gazel atma ve göbek atma gibi paraya çevrilmemiş bu cezaları teklifsiz yerine getiriyorlar. Hiçbiri de karşı çıkıp "memur bey böyle saçmalıklarla bizim kişilik hakkımıza tecavüz edemezsiniz, gereken ne ise onu yapınız. Üstelik de görüldüğü gibi siz içkiyi fazla kaçırmışsınız" diyemiyor.

Programın ve TV kanalının ratingi ile birlikte O mizah ustası, O küçük dev adamın da ratingi öyke bir yükseliyor ki bulutlara geçiyor. Onu bir kez daha anıyor ve Türk halkı için verdiği oranların ne kadar yerinde olduğuna hak veriyorum. İnsanımızın bazı konulara nasıl yaklaşması gerektiğini hatırlatması açısından da Aziz Nesin ustaya olan sevgi ve saygımız kadar, programa emeği geçenleri de kutluyorum.

Küçük dev adamı, büyük mizah ustası Aziz Nesin'i Sivas'ta iki yıl önce yakma girişiminde bulunanlara, onlara sahip çıkanlara kınalar benden. Ama o bu yasaklarla dolu dünyadan yine de kendi isteği ile gitti. O şimdi sonsuzluklar ülkesinde. Onun yenildiği düşmanları olmadı. Sevgi dolu kalbi yoruldu o kadar.

Dünya ajansları "Türkiye'nin Sivas katliamından sağ olarak kurtulan 80 yaşındaki tabu deviren yazarı Aziz Nesin Çeşme'de kalp krizi sonucu hayata veda etti" derken, komşumuz Yunanistan'da Apoyevmatini gazetesi "Bir dostu kaybettik" diye haber geçiyor. The Guardian "Aziz Nesin dışarda en çok laikliği ve düşünce özgürlüğünü savunmasıyla hatırlanacak" diye okurlarına seslenerek acı haberi duyuruyordu.

Aziz Usta'nın evrenselliği elbetteki tartışılmaz. Takip edemediğim kimbilir neler yazılmıştır onun için. Batı ve dünya ona toz kondurmazken, bakın dünyayı at gözlüğü ile görmeğe çalışan milliyetçi ve muhafazakar kesimden biri çalıştığı gazetede 8.7.1995 günü "**kendini telef eden adam**" başlıklı yazısında neler diyor: "**En büyük Zübük odur. Onu insan olarak hiç sevmedim. Sevmek ne kelime öğrendim de. Nedendir bilmiyorum, suratı bana hep kambur bir kirpinin dikenli yüzünü hatırlatmıştır. Cın çarpmış gibi nursuz bir yüz**". Bu boş huraferelerle ve cinler - perilerle uğraşan adama sormam gerekiyor: "**Aca-ba Aziz usta şööyle 1.80 boyunda, pos bıyıklı, karayağız ırlı yarı bırı olaydı hoşlanır mıydınız?**"

Bu erkek milletin zevklerine akıl sır ermiyor doğrusu. Ben de sarışın 90-60-90 ölçülerinde orta boylu, yeşil gözlü kızlardan çok hoşlanıyorum. Demek o da, o tip erkek arıyor kendine. Ama biz yine de bu ülkede, hatta bu dünyada yaşayanlar olarak insanları, dış yapısından çok, iç güzelliği ile seviyoruz. Her türlüşüne saygı duyuyoruz.

İşin bir başka ve garip olan yanı, bu kafatasçı tipler beni tam 20 yıl geriye götürdü ve anıları tazeledim. O yıllarda Başbakanlığa bağlı bir teşkilatta haritacı sınavına girmek istemiş ve belli etaplardan da başarı ile geçmişim. Ancak son aşamada bana son okuduğum kitap sorulmuş ve ben de, Aziz Nesin'in bir kitabını okuduğumu samimi olarak itiraf etmişim. Bu yüzden de iş talebim son anda reddedilmişti. Şimdi görölüyor ki aradan 20 yıl da, yirmi asır da geçse; devlet adına değişen bir şey olmuyor. Zübükzade grubu ve onların torunları devlet kanalından yapamadıklarını ucuz basın yolu ile empoze etmeğe ve söylemeğe çalışıyor.

Bilmiyorlar ki bu ülkede Aziz Nesin'ler asla bitmez. Bir Aziz ölür ama, onun doğaya karıştığı topraklar üzerinde milyonlarca Aziz filiz verir. Zaten gericilerin de tüm endişesi budur. Nazım mezar olarak ülkesinde bir çınar dibi istemişti, Aziz usta üzerinde çocuklar oynasın istiyor. Tanrım... ne güzel duygular bunlar. Ne büyük ve erişilmez düşünceler.

Aydınlar için insanın şeklinden ve cisminden çok, yaşamı boyunca üretken olması, yaşadığı topluma güzellikler verebilmesi önemli olan. Yoksa mezar dediğin üç metre boyunda, mermer oymalı ve eflatun çiçeklerin açtığı gösteriştten öte gitmiyor.

Bizler ondan toplumcu olmayı öğrendik. O küçük boyu ile savunduğu fikirlerde servetini ve kazandıklarını kişisel çıkarları için kullanmadı. Sırtındaki safarisi belki otuz yıllıktı ama işaret ettiği noktalar otuz yıl sonra yaşanacaklarla hep doğru orantılıydı. O yüzden o küçük dev adam bana, çok uzun ve yüce bir dağ gibi gelirdi.

Ölünce yaşamayı defne yapraklarında istedi silahlar yerine. Doğayı sevdi, eğer bir gün onunla yoğurulup kalem olacaksa sevgiler üstüne şiirler yazın benimle, ölüm kararlarının verildiği acımasızca şeyler olmasın istedi. Bir okul duvarına kerpiç olmayı yeğledi, insanların tutuklandığı mahpushaneler yerine. Çayır çimen olmak istediği üzerinden gelin arabalarının geçtiği, çocukların oyunlar oynadığı... Savaşlardan uzak sevgi kokulu sıcacık...

Ölümünde bile acımasızlığını batıl duygularına ve inançlarına ters düşmek pahasına sürdüren bir takım çevrelere sesleniyorum: Gülerken bile düşündüren bir mizah ustasını, bir düşün adamını günün birinde sizler de anlayacaksınız ve o zamana kadar öküzdün boynuzunda döndüğüne inandığınız dünya başınıza geçecek. Soluğunuz tükenecek ısıklık bile çalamayacaksınız...

KARİKATÜR, AĞUSTOS 1995

BAY OKUR YAZAR ÇİZER

Aziz Nesin'in, mizah konusunda benim bildiğim üç önemli uyarısı var. Birincisi mizah dergisi'ne ilişkin. Aydınlık Gazetesi'nde birlikte çalıştığımız sıralarda sık sık önerdik: "**Abi, bir mizah dergisi çıkarsak...**"

Şunu söyledi: Bizim Marko Paşa, Malum Paşa gibi dergiler çıkardığımız dönemler çok farklıydı. Yaşam mizahın ötesine geçti. Artık insanları güldürebilmek için ana avrat küfretmemiz, hatta daha fazlasını yapmamız gerekir. Biz böyle bir mizah yapamayız. Daha hafif bir eleştiri ise mevcut sistem için övgü anlamına gelebilir.

İkinci uyarı: Mizahın anası yoksulluktur. Aziz Nesin, zengin ve mutlu bir yaşantı süren sınıflardan mizahçı çıkmayacağına inandığını söyledi.

Aziz Nesin'in mizah konusundaki üçüncü saptaması cezaevlerine ilişkin. Der ki, devlet cezaevlerinde büyük sanatçılar yetiştirmiştir.

Özellikle bu son nokta üzerinde durmalıyız.

Devlet olmasaydı, devlet bazı insanları cezaevlerine koymasaydı mizah diye bir sanat olmayacaktı. Hatta sanat olmayacaktı, buna kesinlikle inanıyorum.

Mizah devlet için vardır. Bütün aykırı duruşuna rağmen devlet mizahı hoşlanır. Onu kendi öz ürünü olarak görür. Devlet hiçbir şey üretmemişse mizahı üretmiştir. İleride bir muhasebe yapıldığında, belki de devletin elinde işte sadece o mizah kalacak.

Türkiye'nin her şeyi geri, ama mizahı ileri. Ne kadar garip! Milli gelir bakımından sonuncu sıralardayız. Eğitime, sağlığa milli gelirden ayrılan pay bakımından sonuncu olmasak bile oralarda bir yerde duruyoruz. İçimizden pek bilim adamı çıkmıyor. Ama mizahçımız çok. Nasrettin Hoca da, Aziz Nesin de bu topraklarda yetişiyor.

Aziz Nesin'in formülü şöyleydi: baskının olduğu yerde büyük mizah vardır. Doğru.

Ama daha derinde bir anlam var, seziyorum bunu. Devletler aslında mizahçı yetiştirmek için kurulmuşlardır. Bütün hesaplarını bu iş üzerine yaparlar

Devlet bu işi yaparken, bu iş için diğer insanları da ezer. Ezmek zorunda kalır. Dolayısıyla aslında insanlığın çektiği bütün acılar devletin mizahçı yetiştirme merakından kaynaklanır.

KARİKATÜR, AĞUSTOS 1995

DEVLET AKADEMİSİ

Toplumuna Üç Numara Büyük Gelen Adam

HASAN UYSAL

Bir daha kimbilir kaç yüzyıl sonra gelebilecek bir sosyalisti, filozofu, özgürlükçüyü, aydınlanmacıyı yitirdik. Toplumun yüzlerce irinli apsesini patlatan, çoğunluğun düşünüp de dışarıya vuramadığı gerçekleri cesaretle ve korkusuzca söylemiş bir düşün adamı artık yok. Bunlar tamam ama, böyle bir değeri hoyratça kullandığımız, itip kaktığımız, sahipsiz bıraktığımız, yazık ettiğimiz, anlayamadığımız doğru değil mi? Neler, ne acı ve çirkinlikler yaşattık Aziz Ağabey'e. 1950-60'lı yıllarda sürgünle cezalandırıp, zindarlara kapattık. 70'li yıllarda "hain", 80'li yıllarda "kışkırtıcı ve ajan" ilan etmedik mi? Bırakın muhatapı olmayı, tırnağı olmayacak birçok manyağın, zavallının "öldürme fermanı" ile ortaya çıkmasını unutabilir misiniz? 80 yaşında, ama topluma en az 800 yıllık hizmeti geçmiş bir gerçek aydının bizlerden kurtulmuş olmasından rahatlık duymaz mısınız?

Azerbaycanlı bir dostun "Yaşadığı yıl kadar erken doğdu." sözleri her şeyi özetliyor. Topluma "birkaç boy büyük" gelmiş olmasının, bizlerin onun değerini tam olarak bilememizin, anlayamamızın nedeni belki de buydu. SSCB döneminde yetişen Azerbaycanlı dost, "O dönemde Türkiye'den sadece Aziz Nesin ile Nazım Hikmet'i bilirdik. Yaşı 30'un üstünde olup da Aziz Nesin'i okumamış tek Sovyet vatandaşı bulamazsınız. Ama siz değerini bilmediniz."

Son dönemde neredeyse idealize ettiği en önemli isteği ise kursağında kaldı. Giderek kirlenen, holdinglerin yan kuruluşu haline dönüşen, güdümlü haberlerle donanmış ve ancak kap-kacak vererek ayakta durabilen gazetelerin yerine, kirlenmemiş gazetecilerin toplandığı, aydınların ortak olarak çıkaracakları gerçek bir gazete idi. Bunun için Onbinler A.Ş. kurulmuştu. Öncü ve itici güç Aziz Nesin idi. Bir sürü sahte aydın, "Tamam varım, elimden gelen her şeyi yaparım" diyor, Nesin ardını dönünce tüyüyordu. Kimileri ise "böyle bir gazete için varız" demelerine karşın, kendi marjinal grubunun ağırlığı olmayacağı için kılını bile kıpırdatmıyordu. Gazete girişimi flyasko ile bitti. Binbir çaba ile toplanabilen bir avuç para ile, Nesin'in ucuza aldığı arsanın taksidi bile ödenemeyecekti. Arsa geri gitmesin diye Nesin bir ara, "bir kefen param var hazırda, bari onu bozayım" diyecekti. Oysa kimi tuhaf insanlara göre "milyarlarca lira döviz ve para toplanmıştı. Buna rağmen gazete niçin çıkartılmıyordu?"

Aziz Nesin bu gazete işine öyle takmıştı ki, o gün bizleri beceriksizlikle, yeteri kadar bu işi ciddiye almamakla suçlayınca ben de kendisini suçladım. **"Gazetenin çıkmamasından sorumlu sizsiniz!"** diye. Şaşırınca gerekçesini yapıştırdım;

"Baştan bu gazete çıkmadan ölmeyeceğim dediniz. Dostlarımız da siz ölmeyin diye gayret gösteriyor sadece..."

Yazıları içinde keskin espri barındıran mizahçılar da vardır, ama duruma göre anlık espri yapmak başka bir şeydir. Nesin onlardan biriydi. Nitekim 75. yaşdönümünü nedeniyle Ankara'da Atatürk Spor Salonunda düzenlenen muhteşem gecede, **"75. yaşıınızda ne hissediyorsunuz?"** sorusuna şu unutulmaz yanıtı verecekti;

"Fazla bir değişiklik yok. Sadece sertleşecek yerler yumuşuyor, yumuşak yerler ise sertleşiyor" Geçen yıl yaşlılığa ilişkin espri değişmişti;

"Kendimi karpuz gibi hissediyorum. Bedenim şıstıkça sapım küçülüyor!" Aslında farkında mısınız? Aziz Nesin'in yazılarını okudukça öykülerine güldüğümüzü sandık. Oysa kendimize, kendi halimize güliüyorduk. Şimdi kim güldürecek?

2 Temmuz 1993. Linç edilmeye kalkılmış, alevlerin içinden çıkmış, tartaklanıp dövülmüş, mağdur olduğu halde akıl almaz suçlamalara muhatap kalmış 78 yaşındaki bir insan düşünün. 2 Temmuz kıyımının ertesi günü. 35 can yakılmış. Onlarca yaralı ve Aziz Nesin kurtulanlarla birlikte uçakla Sivas'tan Ankara'ya geldi. Herkes dehşet içinde, yılgın, bitkin, acılı. Aynı gece doğruca Mülkiyeliler Birliği Bahçesine gittik. İzleyen polisler az ötedeki masalara dağıldılar. Aziz Nesin, bayan arkadaşı Ayben Kop, avukat Mehmet Özsüca ve ben. Koca bahçe sessiz. Aziz Abi her zamankinden de neşeli. Komik şeyler anlatıyor ve tek bizim masamızdan kahkalar yükseliyor. Aziz Nesin şoka mı girmişti? Böylesine bir ortamda kahkalar atılmasına şaşırdığımı hissetmişti. Aziz Ağabey, **"İnsanlara yaşamın sürdüğünü, bitmediğini anlatmak ve kaybetmediğimizi göstermekle yükümlüyüz. Madem yaşıyoruz, adam gibi yaşamaya, neşeli olmaya zorunluyuz. Yaşam sürüyor!"**

Aziz Ağabeye ilişkin yüzlerce anı arasından hangisini seçsem? Her biri, birkaç asırda elde edilebilecek kelam ve davranışlar...

"Ben halkımı çok seviyorum. Bunun için halk dalkavukluğu yapmıyorum. Dalkavuklar halkın düşmanıdır. Halkımı sevdiğim için onları içine çekildikleri tuzaklar konusunda uyanyorum. Onları aptallaştıran, sömüren, yoksullaştıran koşullara dikkat

çekiyorum. Ve bu nedenle de dinle, çağdışı ideolojilerle aptallaştırılmış insanların ve onları bu hale getirenlerin yaptıkları saldırı ve hakaretlere hiç üzülmüyorum. Üzüldüğüm bir şey varsa onların ve toplumun durumu..."

Üç yıl önce Aziz Ağabeyden yediğim fırça, dün gibi aklımda. İHD Genel Sekreter yardımcısıyım. Demeğe gelir elde etmek için Ankara Maltepe'de ucuz bir düğün salonu tutmuş, pek de zengin olmayan, saz ağırlıklı bir eğlence tertiplemiştik. Gecenin sonu Aziz Nesin'in K. Esat'ta ki evinde noktalandı:

"Beni bir daha böyle şeylere çağırmayın! Buz gibi salonda dondum. Üstelik işkence gibi saatlerce saz dinletiyorsunuz. 100 yıl önce bestelenmiş bir şeyi, ne sazı, ne sözü, ne müziği hiç değıştirmeden, üzerine bir şey katmadan, olduğu gibi çalıyor adam. Siz de böyle şeylerden eğleniyorsunuz, vallahi bravo!"

Aslında hiçbirimiz hoşlanmıyorduk. Ama bunu biz değil Aziz Nesin söyleyebiliyordu. Çünkü o halk dalkavuşu değildi!

"Adam köylü, acılı, sıkıntılı aç. Ağa ezliyor, jandarma ezliyor, devlet ezliyor. O da bağıyor, feryat flgan ediyor. Müziği bilmez, cahilli Müzisyen dediğin bunu alır, besteler, düzenler ve uygular. O zaman müzik olur. Hayır, bizde böyle olmuyor. Köylünün o böğür-tüsünü, üç telli sazla aynen alıp bize söylüyorlar."

Aziz Ağabeyi **"AZİZ"** yapan en önemli özelliği hiçbir konuda şoven olmamasıydı. O kadar ki gençleri-çocukları ne kadar seviyorsa öz çocuklarını da o kadar severdi. Ne daha az, ne daha fazla... Ve Türkleri de, Kürtleri de, Tatarları da, Fransızları da, Almanları da... İnsanları ne kadar seviyorsa, ne kadar yakınsa Türkleri de, Tatarları da o kadar seviyordu. Ne daha fazla, ne daha az... Hükümetlerin ise hiçbirisini sevmemişti.

Son yıllarda en çok istismar edilen İslamiyete bakışı konusuna da, çok yakınında olma şansına erişmiş birisi olarak değinmek isterim. Aziz Nesin'in ağzından inançlı insanlara ilişkin en ufak olumsuz, saygısız bir söz duymadım. Ama dini, İslamiyeti **"halkı ahmaklaştırmak, kaderciliğe razı edip, bundan çıkar etmek isteyenlere"** kısaca Fundamentalizm'e düşmandı. 5 yıl Bornova Şenliğinde inançlı insanlar aleyhine konuşan yazara, **"yoksulların elinde bir tek inanç kalmış. Yerine bir şey koymadan o'nu da elinden alırsan ne yapar sonra?"** diye karşı çıktığını çok iyi anımsıyorum. Müthiş din ve Kur'an bilgisine sahip Aziz Nesin'in Bursa'da sürgünde iken bir süre çocuklara Kur'an hocalığı yaptığını bilmem bilir misiniz? Din adına kendisine karşı çıkan birçok

ahmağa İslamiyeti öğretecek durumdaydı. Ama **"Ahmaklarla tartışma, aradaki farkı anlamayabilirler"** sözünü de iyi biliyordu. Belki de bu engin bilgisi nedeniyle **"İnançsızdı"**. Yasak olmamasına karşın **"dinsiz"** olduğunu açıkça söyleyebilen ender aydınlardandı. Kendi adına şöhret, para, çıkar gibi derdi olmayan bu çağımızın peygamberi, elde ettiği paralarla okuttuğu yoksul çocuklar yüzünden inanılmaz tutumlu olmuş ve bu nedenle adı **"pintiye"** çıkmıştı. Oysa Aziz Ağabey sadece evet sadece kendisine **"cimriydi"**.

Kitapları hemen her lisana çevrilerek, öyküleri dilden dile dolaşan Aziz Nesin'in bence en güzel anılarından birisi:

Eski SSCB'den sürekli ödülleri kazanıyor. Çağırıyorlar gidiyor. Devlet ödülü olduğu için ödül Ruble olarak ödeniyor. SSCB yasalarına göre ruble yurtdışına çıkartılmıyor. O da mecburen Moskova Devlet Bankasında hesap açıp yatırıyor. Sonunda isyan etmiş, **"Ne aptal sistem bu? Hem ödül parayı veriyorlar, sonra da dışarı çıkaramazsın diyorlar. Zaten çıkarsan da bir boka yaramaz para!"**

Mihmandarı akıl veriyor. **"Ruble ile bir şeyler alın kendinize, onları götürün yanınızda."** Aziz Abi çıkıyor çarşıya. İşe yarar bir şey bulamıyor. Sonunda vakıfta okuttuğu çocuklar için bir şeyler alıyor bu paralarla. Aldıkları arasında **"oturak"** da var. Malları yükleyip dönüyor İstanbul'a. İki gün sonra Türkiye isimli gazetede bir haber;

"Aziz Nesin oturağını bile Rusya'dan getiriyor!"

Aziz Abi ile ilgili yazmaya doyamıyorum. Paylaştığım o kadar çok şey var ki. Bu büyük şans nedeniyle için için sevindiğimi inkar etmiyorum. Ama bu kadar uzun yazı dergiye nasıl sığar?

Dimdik, lekelenmeden, taş gibi sağlam inanç ve ilkeleriyle ve bin yıllık bir yaşam deneyimi ve birikimi ile, bizlere **"birkaç numara büyük gelen"** bir ermişi yitirdik işte. Allah'ın peygamberi ölür de, vicdanların peygamberi ölmez mi? Öldü işte. Eksikliğini şimdi değil, yarın anlayacağız. Tabi ki Aziz Nesin'i yitirmenin kimi avantajları olduğunu da unutmayalım. Öyle ya aptallıklarımızı yüzümüze vuran adamdan kurtulduk. Az şey mi bu?

KARİKATÜR, AĞUSTOS 1995

MAKSAT MUHABBET

Bir nokta. Bir simge. Hiçlik yada sonsuzluk. Son durak. İnsanoğlu kırılabilir bir eşya gibi. Hele içinde bulunduğumuz ortamda. Gerginlik ve sinir bozukluğu. Kırılabilirlik oranı daha da yükseliyor ve beklenmedik bir anda "çıt" diye film kopuyor. Ölüm, belki de yaşamın en önemli mizah ögesi. Evrensel kara mizah.

Kuşkusuz en büyük muhalefeti ölümüne karşı yaptı Aziz Nesin. Özgürlük, barış ve uygarlık yolunda son anına kadar verdiği savaşıla hem kendi yaşamına, hem bizim yaşamımıza bir anlam kazandırdı olanca derinliğiyle. Bu görkemli çabayla ölümün saçmalığını da aştı geriye bıraktığı yapıtlarıyla.

Milliyet gazetesindeki mizah sayfalarını yayınlamaya başladığında **"Bana yaşamın içindeki mizahı bulun getirin. Soyut mizah istemiyorum."** demişti Abdi İpekçi. İlk bakışta söylemesi kolay, güç bir işti bunu yapmak. Aziz Nesin ise bu ilkeyi çoktan yakalamış ve uygulamıştı yıllarca. Öykülerinin bu kadar sevilmesi ve tutulmasındaki neden belki de bu olmalı.

Yaşam bu. Bir yüzüyle mizah, bir yüzüyle trajedi. Bağnaz bir teröristin kurşunlarıyla can verdi Abdi İpekçi. Daha nice yazarımızı, düşünürümüzü ve aydınımızı yitirdik. Aziz Nesin de daha geçen yıl yanacaktı cayır cayır, 37 aydın yazar ve ozanla birlikte Sivas'ta. Bu gerici saldırıdan kurtuluşunu bile çok görüp baş sorumlu işlemini uyguladılar ona. İşte gene yaşamın içinden gelen acı bir mizah örneği.

Oysa Aziz Nesin'le hep birlikte yaşadık sanki, birbiri ardından gelen birkaç kuşak. Her dönemde yazdıklarıyla, mizahıyla, öyküleriyle, eylem ve girişimleriyle birlikte idik hep. Şimdi bir boşluk yaşayacağız.

Toplumların arada bir sarsılmaya, dürtülmeye, yeni konuları tartışmaya, vicdanının sesini dinlemeye gereksinimi var. Aziz Nesin sürdürdü yaşamının sonuna dek bu güç görevi, dirençle ve başarıyla. Aykırı kişiliği irkiltirdi toplumu. Suskun ve bezgin toplumun düşünüp de söyleyemediklerinin, aydınların yutkundukları konuların parlak sözcüsüydü o.

En güç koşullarda sürdürdü yazarlık yaşamını. Ekmeğini kaleminde. çıkardı. Hapisler, tutuklamalar ve yargılanmalarla geçti ömrü. Bir alim ve çayla günün geçtiği, kalemin her görüldüğü eski Babıali'de binbir

ayak oyunları ve çelmeler içinde ayakta kalabildi saygınlıkla. İmzasını yasakladılar. Takma adla yazdı. Gazeteler kapılarını yüzüne kapattıklarında kendi gazete çıkarıp sürdürdü savaşını.

Kendi kurduğu "**Düşün Yayınevi**"nin karanlık, tozlu, kitap paketleriyle dolu odalarından anımsıyorum onu. İkinci öykü kitabım olan "**Denge Uzmanı**"nı götürmüştüm ona. Alıp yayınladı. Bu anıyı bir onur olarak saklıyorum.

Yazarlığından uzun yıllar bir şey kazanabildiğini sanmıyorum. Kıt kanaat geçindi ve biri matematik profesörü olan oğullar yetiştirdi güçlükler içinde. Bir de cimri derler ona. Cimri değil, olsa olsa tutumluydu o kadar. Kazanç sağlamaya başladığında gelirini kurduğu vakfa bağışladı ve çocuklar yetiştirmeye verdi kendini burada.

Müthiş çalışkan ve üretken bir yazar. Babıali deyimi ile "**hemal**" sayılırdı bir bakıma. Yaptığı işi çok ciddiye alırdı. Birara oyun yazmaya karar verdiğinde tiyatro yazarlığı kurslarına katıldığını anımsıyorum Ankara'da.

Saygın bir yaşamı oldu her zaman. Yazarlar Sendikası Başkanlığı'nı sürdürdü yıllarca tüm olumsuzluklara karşı. Pek az yardım gördü yazarlardan da. Yeri geldiğinde azarladı onları da.

Korkusuz yaşadı ve korkusuz koydu düşüncelerini ortaya.

İnsanlık, güçlü bir uyarıcısını yitirdi.

MİLLİYET SANAT, SAYI : 364, 15 TEMMUZ 1995

Aziz Nesin

Örnek insan, örnek aydın...

ZEYNEP ORAL

"Ben ölünce, benim de arkamdan güzel bir yazı yazacak mısın?"

"Hayır Aziz Bey, yazmayacağım."

"Niyeymiş o?"

"Siz ölmeyeceksiniz ki!"

Ve kahkahalar...

Kimbilir kaç kez yineledik şu diyalogu... "Niyeymiş, o?" sorusuna her seferinde başka bir yanıt bulmalıyım...

6 Temmuz sabaha karşı bu diyalog kesildi. O soruya verilecek hiçbir yanıt bulamıyordum artık...

Hayır Aziz Bey, bu sizin arkanızdan yazılmış güzel bir yazı olmayacak. Bu, yalnızca bir sayıklama, bir paylaşma, şimdiden büyüyen ve her an çoğalan özlemi denetim altına alma çabası, sizinle konuşmayı sürdürme...

O sabahtan beri telefonum susmuyor. Tanıdığım yada hiç tanımadığım insanlar, sizi tanımış yada hiç tanımamış olanlar, bana uzun uzun, sizi ne çok sevdiklerini anlatıyorlar. Size bir kez olsun rastlamadıkları, sizi görmedikleri, elinizi sıkamadıkları için nasıl kahrolduklarını anlatıyorlar. Sizi yitirmenin acısını anlatıyorlar. Onlara neler vermiş olduğunuzu anlatıyorlar. Size borçlarını ödeyememiş olmaktan duydukları utancı anlatıyorlar. Kendilerini anlatıyorlar. Kendilerini anlatırken sizi, sizi anlatırken kendilerini buluyorlar... Susuyorum. Dinliyorum. Birlikte ağlıyoruz. Birlikte gülüyoruz.

Onlara bilmedikleri ne söyleyebilirim ki... Yaşamınız, düşünceleriniz, yazdıklarınız... Tümü ortada...

Şu anda, henüz kabuk tutmamış (tutması mümkün mü?) çok acı veren bir yarayı sarmalama çabası bu yazı. 25 yıl boyunca süren sohbetlerimiz, size duyduğumuz sonsuz sevgi ve saygı arasında birkaç satır-başı...

Yazmak, Yaşamak... Bu ikisini sımsıkı içiçe kaynaştıran bir kişilik... Mizah ustası... 100'ü aşkın kitap... Öykü, roman, deneme, oyun, şiir, anı... Çevrildiği diller: 34. (Kaçak çeviri ve yayınları saymazsak)... Sayısız ödül... 200 takma ad... (Biri keşfedildiğinde yenisini bulmak gerekiyordu)... Yaklaşık 250 kez yargılanmak... Toplam 5 buçuk yıl hapis... Toplam 36 Çocuk...

Gerisi, insan onurunu sonuna dek savunma... insanlara onurlu bir yaşam benimsetmek çabası...

Gerisi bol kavga, bol coşku, bol sevgi, yine bol kavga.

İşte Aziz Bey, bundan üç yıl önce bir televizyon çekiminde sizi böyle "özetlemiştim" de "Sevgi, coşku tamam da, bunca çok kavga niye, onu da açıkla" demiştiniz...

Açıklayayım:

Çünkü Aziz Nesin yalnız yazarak değil, dünyadaki ve Türkiye'deki her olaya tepki göstererek yaşıyor. Çünkü Aziz Nesin aydın sorumluluğunu sonuna dek yerine getiriyor. Çünkü Aziz Nesin düşüncelerinden ödün vermiyor, düşüncelerini açıklamaktan korkmuyor, düşünce ve inançlarını açıklamamayı en büyük ihanet sayıyor. Çünkü Aziz Nesin sürekli üretiyor. Çünkü Aziz Nesin düşünceleri ve ürettikleriyle halkını sürekli uyarıyor. Çünkü Aziz Nesin tutarlı.

(80 yıllık yaşamı boyunca bu böyle: 12 Eylül sonrası da Aydınlar Dilekçesi'nden Kenan Evren'e dava açmaya, Sivas'tan, ölümünden bir süre önce çalışmalarını başlattığı Uluslararası Anti - Fundamentalist Kongre'ye nice örnek var.)

Korku, pislik, karanlık, çirkinlik, akıldışılık ve suskunluğun egemen olduğu bir ortamda, o karanlığa, pisiğe, akıldışılığa karşı düşünce üretiyor, korkmuyor, konuşuyor...

Ve bunlar benim için Aziz Nesin'i, örnek insan, örnek aydın yapıyor.

Nesin Vakfı'ndayım. Aziz Bey'le çocukların okuldan dönmesini bekliyoruz. Tohumları 1972'de atılan, amacı kimsesiz ve yoksul çocuklara barınma, eğitim, öğrenim olanağı vermek olan Vakıf'ta...

"Vakfı kurdum, çünkü ben de öyle yoksul yaşadım, ben de öyle zorlukla okudum. Bu, bir anlamda borç ödemeye, yani toplumsal borcu ödemeye çalışmaktadır. Ben ne aldım, aldıklarımı vermeye çalışıyorum."

İlk çocuklar 1982'de yerleştii buraya. Dört çocuktular. En küçükleri iki yaşında Sema... Günler geçti... Bugün Nesin Vakfı'nın 32 çocuğu var. Hepsi okula gidiyor. İlk, ortaokullara ve üniversiteye. Hepsi sınıflarının en çalışkanları... Çoğu köy kökenli.

Aziz Bey'in gözü kapıda. **"Önce küçükler gelecek, sonra büyükler... Çünkü bir tane arabamız var. İki servis yapıyor..."**

Bir zamanlar Aziz Nesin de çocuktı. Onu okula götürüp getiren servis yoktu. Heybeliada'daki evinden önce Süleymaniye'ye, sonra Darüşşafaka'ya, sonra Vefa Ortaokulu'na, Davutpaşa Ortaokulu'na gidip gelmek beş altı saat sürüyordu...

Evet Darüşşafaka'da parasız yatılıydı. Ama babası hayattayken, nasıl ona **"öldü"** desin, nasıl sürdürsün orada barınmayı? Kaçtı okuldan. Neyse ki ceketini sakladı. Darüşşafaka öğrencilerine vapur parasızdı. Başka okullara giderken de Darüşşafaka ceketıyla vapura binecekti, vapurdan indiğinde ceketini gazete kağıdına paketeleyecek, yollara koyulacaktı.

Aziz Nesin, anılarında, **"Böyle Gelmiş Böyle Gitmez"**de **"Yaşamın çirkef denilebilecek yerlerinde, çok ağır koşullarda yaşadım. Neden serseri olmadım. Beni kurtaran neydi?"** diyor ve yanıtını veriyordu:

Onu kurtaran üç şeydi: Ana ve babasından gördüğü sevecenlik; babasının ona sonsuz güveni ve annesinin asla unutamadığı son sözleri: **"Okuduğun için gözlerim açık gitmeyecek"**. Annesi 26 yaşındaydı öldüğünde, Aziz Nesin on bir...

Aziz Bey, nasıl söylesem bilemiyorum... Ama ölüm haberinizden sonra -biliyorum siz böyle şeylere inanmazsınız ama- ben sizin annenizle artık kucaklaşabileceğinizi düşledim... Annenizi anlatırkenki sesinizi, gözlerinizde biriken yaşları hiç unutmayaacağım:

"Annem... Annem... O kadar güzel ki... Sağ olsaydı diye düşünüyorum: Onu hep öyle güzel mi görecektim? Hiçbir kusuru olmayan mükemmel biri. Şimdi onu soyut bir güzellik olarak görüyorum. Saçında başka gözümün önüne bir şey gelmiyor... Pembe ışık saçan bir yüz, kumral saçlar... Sonsuz güzellik, iyilik, özveri simgesi..."

Aziz Nesin'in okul yıllarının büyük bir bölümü askeri eğitimle geçti. Çengelköy Askeri Ortaokulu, Kuleli Askeri Lisesi, Ankara Harp Okulu, Maçka'da Askeri Fen Tatbikat Okulu... 2. Dünya Savaşı yıllarında Trakya'da çadırılı ordugahta görevdedir. Sonra Erzurum'da, Erzincan'da,

Kars'ta, Safranbolu'da, Zonguldak'ta göreve devam... 8 yıl süren askerlik...

Neler getirip neler götürdü askerlik?

(Aziz Bey, çaresiz, eski röportajlara başvuruyorum.)

"Askerlik bana iç disiplin getirdi. 'Fikri takip' dedikleri şeyi getirdi... İyi yada kötü olduğunu bilmediğim aşırı bir ciddiyet getirdi. Hiç durmamasına sürekli çalışmayı getirdi... Ama askerlik bazı şeyler götürdü de: Okumam gerekenleri okuyamadım. Okumam gerekenler yerine harp tarihi, tabya, silahlar, mukavemet falan falan gibi şeyler okudum. Askerlikten ayrıldığımda bilmem gereken pek çok şeyi bilmiyordum. Bunun eksikliğini çok çektim."

Bir de cezaevlerinde yitirilen yıllar var. Kendini yazıya verdiği yıllar... Marko Paşa, Akbaba, Zübük dergileri, Tan, Tanin gazeteleri dönemi.

"Azizname" kitabı nedeniyle tutuklandı... Yazmadığı yazılar gerekçesiyle tutuklandı... Bilmediği Fransızcadan çeviriler yaptığı gerekçesiyle tutuklandı... En gülüncü İngiltere Prensesi Elizabeth, İran Şahı Pehlevi ve Mısır Kralı Faruk yüzünden (hakareten) tutuklandı... İstanbul'da 6-7 Eylül olaylarını başlattığı savıyla tutuklandı... Her fırsatta tutuklandı.

Çok tehlikeliydi, çünkü silahı mizahtı: Halkın kulağı, dili olmuştu.

Tutukluluk neler getirdi, neler götürdü?

"Hiçbir şey götürmedi ama çok şey getirdi: Müthiş bir kültür getirdi. Tüm Marksist kültürü hapishanede öğrendim. Sonsuz bir insan bilgisi edindim. Her sınıftan insan tanıdım. Pek çok şeyi cezaevinde öğrendim. Onun için beni hapse atanlara medyunum."

Çok tehlikeliydi, çünkü silahı mizahtı dedim.

Neydi mizah Aziz Nesin için?

"Mizah deyince halk yararına işlevi olan, görevci mizahı anladığımızı baştan söylemeliyim. Tarihte hemen her ülkede görevci mizahın şahlandığı dönemler vardır. Büyük baskı yönetimi altında halkın sıkıntıya düştüğü, bunalıma girdiği dönemler (...) Beni mizah yazarlığına iten dış etken, o günkü ortamın koşullarıydı. İç etken dediğiniz şey de mizah yazarının kendi yetiştirme koşullarıdır.

Kısaca şunu söyleyeyim: Genellikle yoksunluk ve yoksulluk yaşamından gelen bir kızgınlık, bir öfke, bir hınç alma biçimidir mizah.

Mizah ortamıyla mizah yeteneği olan kişi denk düşerse, bir zamana gelirse, o zaman mizahçı önem kazanır. Mizahçının yetişmesi için gerekli bireysel koşuldan da anlaşılacağı gibi mizah bir yıkıcılıktır. Mizahçı, kızgınlıklarını, nefretini, kinini, öfkesini bilinçli bir biçimde halk yararına kullanabilirse, bir olumlu yıkıcı olur. Bunun tersi inançsız alaycılıktır, her şeyi yıkıcılıktır."

Mizah öyküleri, şiir ("Benim için hep vardı, hiç ara vermedim") roman "'Talep azdı, onun için hep sonraya bıraktım") tiyatro ("Hep yazmak istediğimdi. Vakitsizlikten istediğim kadar yazamadım. Notları alınmış, yazılmayı bekleyen o kadar çok oyunum var ki...")

Hep çok çalıştı... ("Boyum kadar kitap yazmışım. Beni çekemeyenler şimdi diyecekler ki boyu zaten kısadır...")

Hep çok çalıştı... Önceleri ailesini geçindirmek için ("Yalnız kale-mimle geçiniyordum") sonraları, hele hele gülmecenin çok etkili ve çok yaygın olduğunu gördükten sonra "Borç duygusu"nu karşılamak için çalıştı.

Neydi bu "borç duygusu?"

Çocukken, paralı yatılıyken, cumartesi günleri verilen tatlıyı, eğer o hafta iyi çalışmadıysa, "ben bunu hak etmedim ki" diyerek yemeyen Aziz Nesin, Türk halkına borcunu ödemek için sürdürdü çalışmayı, yazmayı, konuşmayı, yaşamayı... Ve uyarmayı...

"Çocukluktan beri var bu borç duygusu içimde..."

"Kendinizi klme borçlu hissediyorsunuz, Aziz Bey?"

"Beni yediren, bana veren, beni bugünlere getirenlere... Tanımadığım bir sürü insana..."

"Yani, okurlarınıza..."

"Hayır, hayır, okusun yada okumasın, namuslu, dürüst, insanlara, vergisini ödeyen insanlara... Eskiden beni devlet okutuyor sanırdım. Sonra düşündüm ki, devlet diye bir şey yok, vergisini ödeyen halk okutuyor beni..."

"Ve siz de karşılığını ödüyorsunuz..."

"Karşılığını vermeye çalışıyorum ama ne verebilirim ki..."

Ah Aziz Bey, yalvardım size, yalvardım bu sıcaqlarda Foça Festivali'ne, Alaçatı'ya kitap imzalamaya gitmeyin diye, "Anti-Fundamentalist Toplantıyı" başkaları hazırlasın diye... "Kalbiniz... ama kalbiniz..." diye az mı çırpındım...

Ama biliyorum, boşunaydı... Hep o borç duygusu.

"Ödenemeyen" şiirinizde dile getirdiğiniz, "Ey benim halkım/Ey benim eliaçık, gözü kapalı" diye başlayıp "bende hakkın çoktur halkım" diye sürdürdüğünüz borç duygusu!

"En çok saygı duyduğum ve yücelttiğim kavram halk kavramıdır. Sosyolojik tanımı henüz yapılmamış bir kavram. Genellikle bizden olanlara halk deriz de, olmayanlara demeyiz... Beni bugüne dek polise karşı, hükümetlere karşı, öteki sınıflara karşı, benim sınıfımdan olup da bana karşı olanlara karşı, beni hep halk destekledi. Bugüne dek ne bir siyasal örgütten, ne ideolojik bir gruptan, ne sermayeden, ne eleştirmenlerden, ne bürokratlardan destek aldım. Destek almadığım için de yıkılmadım. Çünkü okurlarım bırakmadı yıkılmamı..."

Bu da 82'de yaptığım bir röportajdandı Aziz Bey...

~ ***

Şimdi de 92'de yaptığım bir röportajdan:

"Neden bu kadar çok düşmanınız var Aziz Bey!"

"Aman, iyi ki var! Herkes beni sevsin, bütün Türk milleti beni sevsin, hangi sınıftan olursa olsun beni sevsin diye çırpınanlara çok kızıyorum. Hele sanatçıysalar, daha da çok kızıyorum."

Düşmanları, Aziz Nesin'i korkutamadı. Onu en çok yüreği korkuttu. Bu kocaman yürek birkaç kez tıkladı.

83'ün bir sonbahar akşamıydı. Ertesi gün kitap fuarında kitaplarını imzalayacaktı. Ertesi gün Vakıf'taki tüm çocukları tiyatroya götürecekti. O akşam, Nişantaşı'ndaki evinde, mutfakta çocuklara yemek hazırlıyordu. Ansızın... Sanki bir gemi demirini boşalttı. Yığıldı kaldı. Bedeninin sağ yanına inme inmişti. Felç.

Ertesi gün Çapa Gureba'da kendine geldiğinde ilk sorusu şuydu:

"Çocuklar tiyatroya gidebildi mi?"

Ve ilk üzüntüsü: "İmzaya gidemedim. Okurlara çok ayıp oldu..."

Doktorlar, yazamaz, okuyamaz, kolay toparlanamaz dedi. O inat etti. **"Felçli kalmaktansa ölürüm"** dedi. Felçli kalmaktansa bu işi ilaçla bitirmeye karar verdi... Yaşama sımsıkı sarılmaya inat etti. Sağ eli tutmuyorsa, sol eliyle yazmayı öğrendi. İnat etti. Kısa sürede yeniden kükremeye başladı. Sağla da, solla da...

92 ilkbaharında... O yürek, ah o yürek... **"Aslan gibiyim ama yüreğim yaralı"** diyordu... Kalbe giden iki damar ve şah damarı değiştirildi...

93'ün iki temmuzunda Sivas'ta alevler dumanlar içindeydi. Ölümünden kılpayı kurtuldu.

15 gün önce bir kalp spazmı sonucu hastanedeydi. Çıktığında, **"Türkiye'nin içinde bulunduğu en büyük tehlike şeriattır! Uyanın!"** diye kükreyip yine kolları sıvadı.

Halkına **"Ödenemeyen"** borcunu (!) ödemeye koştu.

"Ben ölünce, benim de arkamdan güzel bir yazı yacak mısın?"

"Hayır Aziz Bey, yazmayacağım."

"Niyeymiş o?"

"Siz ölmeyceksiniz ki!"

MİLLİYET SANAT, SAYI: 364, 15 TEMMUZ 1995

Küçücük bedeninde dev bir yürek taşıyan Aziz Nesin öldü mü gerçekten?

ATILLA ÖZKIRIMLI

Yaşar Kemal'in deyişiyle Aziz Nesin, **"yedi kollu dev gibi, yedi yonde hem yazar, hem kişi olarak"** doğuşa doğuşa geldiği 1995 Temmuz'unda sekseninci yaşını sürerken kalbine yenildi. Onurlu bir yenilgiydi bu. Çünkü daha yeni kalkmıştı hasta yatağından. Bir süre dinlenmeyi seçebilir, gitmeyebilirdi Çeşme'ye. Ama, hayır! Her şeyden önce sorumluluğunun bilincinde bir aydıındı o. Bir görev biçmişti kendisine ve koşulları ne olursa olsun bu görevi yerine getirmeliydi.

İlk öykü kitabı Geriye Kalan'ın ilk basımına (1953) yazdığı önsöze şu cümlelerle başlar Aziz Nesin: **"On beş yıl oluyor, Babıali yokuşuna aşk şiirleriyle girdim, öbür baştan ellerim kelepçeli çıktım. Sekiz yıllık kalem ve dört yıllık zindan hayatının içine sıkışmış olan, hiç palavrasız bir ömürdür."** İşte bu palavrasız ömür, bütün güçlükleri aşarak, hiçbir baskıya boyun eğmeden, yüzü aşkın kitapla geldi dayanıldı 1995'e. Noktalandı mı? Görünürde belki. Ama ya öyküleri, romanları, oyunları, şiirleri, yazıları...

Şiirler ve öykülerle edebiyata giren Aziz Nesin'in yazarlığını, sanatını değerlendirmek bir dergi yazısının boyutlarını aşar. Bu nedenle genellemeye gitmek, bu genellemeden yola çıkarak birkaç örnek üzerinde durmak gerekiyor. Elbette öncelikle onun mizah anlayışından yola çıkarak...

Kısaca özetlenirse divan edebiyatında mizah, Şeyhi'nin Harnâme'siyle Fuzuli'nin Şikayetname'si gibi birkaç örnek dışında, kaba eleştiriye, giderek sövgüye varan bir yergi anlayışına dayanıyordu. Tanzimat döneminde, özellikle şiirde divan geleneğinin yergiye dayalı mizahı sürdürülürken, bir yandan da toplumsal sorunların ve siyasal olaylarla siyasal kişilerin konu alındığı mizah ürünleri verildi. İlk mizah dergileri de bu dönemde yayımlandı. Ama Abdülhamit'in baskıcı yönetiminin mizaha izin vermeyişi, güldürme ögesinin ağır bastığı bir mizahın gelişmesine yol açtı. Meşrutiyet'in ilanıyla mizah dergileri özgürlüklerine kavuştular, ama bu kez de karşılarında İttihat ve Terakki iktidarını buldular.

Cumhuriyet'ten sonra da yergi ve taşlama düzeyini pek aşamadı mizah. Asıl patlama II. Dünya Savaşı sonrasında görüldü. Sabahattin Ali ve Aziz Nesin, çıkardıkları Markopaşa dergisiyle siyasal ve toplumsal düzeni eleştiri konusu yaparak yeni bir mizah anlayışını geliştirdiler. Olayları ve kişileri gülünç yanlarıyla ele alan, espriye dayalı, ama güldürürken uyaran ve düşündüreren bir mizahtı bu. Aynı mizah anlayışını öyküye ve romana da uyguladı Aziz Nesin. Bu nedenle Türk mizah edebiyatını Aziz Nesin'den önce ve Aziz Nesin'den sonra diye ayırmak yanlış sayılmaz bana göre.

Ama yazar olarak Aziz Nesin, yaşadığı sürece edebiyatın dışında tutulmak istendi kimilerince. Hiçbir edebiyat ödülü verilmedi öykü kitaplarına, romanlarına. Gösterilen gerekçe gülünçtü bir bakıma: Mizahtı onun yazdıkları, mizah edebiyat sayılamazdı. Oysa mizah bir amaç değil, araçtı Aziz Nesin için. Yazarlığının mizah sözcülüğüyle nitelenmesi, onun sanatını açıklayabilirdi yalnızca. Başka deyişle, Aziz Nesin'in dünyaya, olaylara, insanlara bakış açısı da diyebiliriz buna. Sözün gerçek anlamıyla bir sanatçıydı çünkü o, öykülerinin ve romanlarının en belirgin özelliği mizah olan bir sanatçı.

Aziz Nesin'de mizah, düzene yöneltilmiş bir eleştiridir; toplumsal bozuklukların en açık, en vurucu biçimde sergilenmesidir; okurla bağlantı kurmanın ve etkileyici olmanın en kestirme yoludur. Başka bir yazımda da belirttiğim gibi, **"Siyasal bir tavrı olan, yazdıklarıyla siyasal bir kavgayı sürdüren yazarın, kuruluğa, belli bir düzeyin altına düşmemesi, aslında idealizmin başka bir türü olan slogan edebiyatına kapılmayışı, mizahı bilinçli olarak kullanmasının sonucudur."** Aziz Nesin'i büyük erişilmez yapan da budur.

Türk mizah edebiyatına alayı, güldürme ögesini, humorla beslenen yergiyi getirerek bu alanda yetkin örnekler verdi Aziz Nesin. En sıradan olaylardan bile öykü konusu çıkarabilen gözlem gücüyle toplumsal düzenin çarpıklığının ve kurumların işleyişindeki aksaklıkların günlük yaşayışa yansımalarını ve gerçekte bir dram boyutuna ulaşan gülünç yanlarını anlattı öykülerinde, romanlarında. İnsanları belirli alışkanlıkları,duyuş, düşünüş ve davranış biçimleri çevresinde tipleştirerek yalın, kimi zaman da abartılı bir anlatımla sergiledi.

Onda mizahın bir bakış açısı, anlatım yöntemi olduğunu söyledim. Bu bakış açısı ve anlatım yöntemi, bir kültür birikiminin, bir kültürel sürekliliğinde göstergesiydi aslında. Aziz Nesin'in mizahı, yalnız yaşadığı çağdan değil, geçmişten de besleniyordu çünkü. Bunun en güzel örneği, onun başyapıtları arasında sayılması gereken Surname'dir.

Geçmişte "dügün, ziyafet, şenlik gibi şeyleri tasvir için yazılan manzum ve mensur yazılara surname denirdi." Aziz Nesin de Surname'sini şöyle anlatır: "İşbu Surname, Berber Hayri adlı bir ırz ve namus düşmanının Sultanahmet alanındaki asılma şenliğini betimleyip anlatır." Görüldüğü gibi özde önemli bir ayrım var, aradaki benzerlik biçimsel. Biçimsel, çünkü aziz Nesin gerek kuruluş, gerekse anlatım olarak ustaca yararlanır eski surnamelerden.

Nitekim kuruluş bakımından Surname'nin bölümlenişi, eski surnamelerin tipatip aynıdır. Anlatım olarak da konuşmalar en aza indirilmiş, olay aktarımına betimlemelere gidilmiştir. Bu yanıyla geçmişteki kültürün çağdaş bir yorumla ustaca değerlendirilişinin somut örneğidir Surname.

Ayrıca eski surnamelerde insan duygularıyla, insanın varlığıyla karşılaşmaz. Anlatılan bir olandır yalnızca. Oysa Aziz Nesin, insanı bir değişimi ustaca verir. Kitabın başındaki Hayri'yle anlatılan Hayri hem başka ka iki insandır. Koşullar nasıl Hayri'yi bir çocuktan insanı yapıyor sonra onu öldürmek zorunda bırakmışsa, başka koşullar da onun ümitsizliğe ve gitmesimine, yırtıcı biri olmasına yol açacak, sindirilemiyor yalnızlığına kapanınca kendi kendine sorular sormaya başlayacaktır. Hayatın anlamları ise bütün soruların karşılıklarının bulunabileceği yerlerdi.

Hem sonra yalnız Hayri'yi de anlatmaz Aziz Nesin. Hayri'yle birlikte hapishanedeki öteki hükümlüleri, hapishane koşullarını, asılma dolayısıyla adalet bürokrasinin işleyişini de betimler. Mizah, kara mizaha dönüşür böylece. İnce bir yergi, zekice bir taşlama, buruk bir gülümseme içeren bir kara mizaha.

Yapıtlarını sınıflandırırken "Anıları" bölümüne alınan Böyle Gelmiş Böyle Gitmez'in (bitirilememiş olması edebiyatımız adına bir kayıptır) de önemle üzerinde durulması kanısındayım. Nitekim Böyle Gelmiş Böyle Gitmez'in ilk cildi yayımlandığında Tahir Alangu, bu yapıtın "çocukluktan başlayarak bütün hayatını kaplayacak, yaşadığı çağ da devre devre değişen olay ve şartları ile tasvir edecek bir büyük biyografya romanı olarak" kurulduğunu belirtir (1967 Varlık Yıllığı). Gerçekten de Böyle Gelmiş Böyle Gitmez'de bir çağ, çağın koşullarını, yaşanan gerçekliği, bu gerçekliği oluşturan kişileri, üstelik kendi gerçeklikleri içinde buluruz. Bir romanın içeriği bundan başka bir şey midir? Hele anılarda, iç dünyasındaki çelişkileriyle bir ilişkiler bütünü içinde kişiliği oluşan insan, bu insanın aşama aşama gelişimi, her aşamada biraz daha değişerek başkalaşması yansıtılmışsa...

Daha neler neler söylenemez ki Aziz Nesin üzerine... Binlerce öyküsüyle yalnız ülkemizde değil dünyada eşine rastlanamayacak bir rekor kırdığı mı? Yabancı dillere çevrilen öykülerinin sayısını kendisinin bile bilmediği mi? Öykülerinin yanı sıra oyunlarının da dış ülkelerde ödülleri kazandığı, sahnelendiği mi? Yada yine yabancı ülkelerde yapıtlarıyla incelemelere, bitirme ve doktora tezlerine konu olduğu mu?

Kuşkusuz bunların hepsi. Ama bunlar kadar önemli başka bir gerçek daha var. Yapıtlarıyla halkını aydınlatmak, bilinçlendirmek uğruna durmaksızın çalışan Aziz Nesin, düşünceleri ve eylemleriyle de, öncü demiyorum, örnek alınması gereken bir aydıındı. Küçük bedeninde dev bir yürek taşıyan ve halkını seven bir aydın.

MİLLİYET SANAT, SAYI 364, 15 TEMMUZ 1995

Aziz Nesin'in oyun yazarlığı

SEVDA ŞENER

Aziz Nesin'in yayınlanmış ve sahneye konulmuş on dört uzun ve kısa oyunu, ayrıca üç karagöz oyunu vardır. Aziz Nesin oyunlarını öykü ve romanları ile eşdeğerli saymış, söylemek istediklerini en iyi bu oyunlarda dile getirdiğini belirtmiştir. Aziz Nesin yazarlığa oyun yazarak başladığını da vurgulayarak "Böyle Gelmiş Böyle Gitmez" adlı anı romanında ilk yazarlık serüvenini şöyle anlatmıştır: "Bir gün Şehzadebaşı'ndan geçerken, Ferah Tiyatrosu'nun kapısı üstüne asılmış, amerikan bezine yazılı bir ilan okudum. Tiyatro herkese açık bir oyun yarışması düzenlemişti. Yarışmayı kazanan oyun Ferah Tiyatrosu'nda oynanacaktı. Ya tiyatro gerçekten bu yarışmayla iyi bir oyun arıyordu, yada seyircilerin ilgisini çekmek için böyle bir yarışma açmışlardı. O ilanı görür görmez coşkundum. Hemen bir oyun yazmaya kalktım. Ama nasıl oyun yazabilirdim? Toputoplama iki üç tuluat oyunuyla bir de ortaoyunu seyretmiştim. Sekiz yaşındayken seyrettiğim tuluat oyunundan belleğimde neler kalmışsa onlardan esinlenerek bir oyun yazmaya giriştim. Elbet beceremedim. Oyun diye ancak bir iki sayfa karalayabilmiştim. Benim ilk yazı denemem, on üç yaşındayken işte o yarışma için yazmaya başlayıp bitiremediğim oyun özentisidir."

Aziz Nesin, özellikle soyut olarak nitelenen oyunlarının, öyküleri kadar başarılı olmadığını yazanlara karşı da, sahnede gerçeğin görünen, yüzeydeki yüzünü görmeye alışanların bu oyunları yadırgadıklarını belirtmiş, Devlet Tiyatrosu Dergisi'ne yazdığı bir yazıda, 'Özel tiyatroların oynadığı pek çok oyunumun dışında yeni bir tiyatro işi yaptığıma inandığım ancak beş oyun verebildim: 'Biraz Gelir misiniz?', 'Bir Şey Yap Met', 'Hadi Öldürsene Canikom', 'Çiçu', 'Tut Elimden Rovni'. (...) Görünüş biçimleri, nitelikleri ve türleri başka başka da olsa hikayelerinin, romanlarının, oyunlarının arasında ayırım olmadığını, hepsinin aynı doğrultu ve çizgide olduğunu söylemek isterim. Gülmece yazılarımın da, örneğin masallarımın, basın piyasasında kabuledilmesi hiç de kolay olmamıştı başlangıçta." (1)

Yukarıda adı geçen beş oyundan sonra Aziz Nesin, "İnsan Başı Üzerine Üç Sesli Üzüncü", "Sen Gara Değilsin", "Bir Kadın İçin Düet", "Hazirol", "Yaşasın Kavuniçi" adlı, gene soyut kümelemesi içinde yer alan kısa oyunlarını "Beş Kısa Oyun" başlığı altında bir arada yayımladı (1979). Yazarın ayrıca, mizah öykülerinden oyunlaştırılan "Toros Canavarı", "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz", "Gol Kralı Salt Hopsait" gibi, seyircinin daha kolay anladığı, güldürü türünde oyunları da vardır. Bunlara politik bir taşlama olan "Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı" (1968) adlı oyunu ile klasik Karagöz oyunu formunu denediği "Üç Karagöz Oyunu"nu (1969) eklemek gerekir.

Aziz Nesin'in oyunları hem ödenekli tiyatrolarımızda, hem de özel tiyatrolarımızda sahnelenmiş, özellikle güldürü türünde olanları çok tutulmuştur. "Biraz Gelir misiniz?" ilk kez 1961 yılında Almanya'da, Schwerin tiyatrosunda Mister Mateh adı ile oynanmış, 1962-1963 mevsiminde, İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda, Tunç Yalman tarafından sahnelenmiştir. 1965-66'da Romanya'da, 1966-67'de Azerbaycan'da sahnelenmiş, 1968'de Budapeşte, 1972'de Paris radyolarında seslendirilmiştir. "Bir Şey Yap Met" Gönül Suveren'in çevirisi ile 1964'te The Pasadena Playhouse Association Playbox dizisinde sahnelenmiş, ayrıca Azerbaycan'da oynanmıştır. "Çiçü" ilk kez 1971 yılında Kenterler Tiyatrosu'nda Müşfek Kenter tarafından oynanmış, aynı yıl Ankara Devlet Tiyatrosu'nda Asuman Korad, 1993 yılında Kazım Akşar tarafından sahnelenmiş ve oynanmıştır. "Hadi Öldürsene Canikom"u ilk kez Ulvi Uraz 1970 yılında kendi tiyatrosunda sahnelemiştir. "Tut Elimden Rovni" ilk kez 1974 yılında Ankara Devlet Tiyatrosu'nda Nihat Akçam tarafından sahneye konmuş, iki kişilik bu oyunda Semih Sergen ve Ümit Kiper rol almışlardır.

Yazar özellikle soyut olarak nitelenen oyunlarında gerçeklerin derinine, özüne inmek istediğini, bu yüzden masal anlatımı, simgesel anlatım gibi yollara başvurduğunu, soyutlamayı gerçekleri göstermenin bir aracı olarak kullandığını, fakat yanıtlarının soyut ve simgesel olmadığını, amacının mesajını iyi iletmek olduğunu söylemiştir. Oyun dergisine yazdığı bir yazıda şu açıklamayı yapmıştır: "Gerçekleri verirken soyutlama yapıyorum. Soyutlama gerçeğe aykırılık mıdır? Tam aksine gerçeğin özünü ta kendisini verebilmek için soyutlamanın gerektiğine inanıyorum. Soyutlama gerçeklerin açıklanması, bilinmesi için çok gereklidir. Her soyut oyun elbette gerçekçi değildir ama gerçekçiliğin aracı olarak soyutlamanın kullanıldığı oyunlar soyut oyunlar değil, gerçekçi oyunlar sayılmalıdır."⁽²⁾

Sözü geçen oyunlar incelendiğinde bu oyunların soyut olarak nitelenmesinin nedeninin, oyun kişilerinin adlarının bilinen adlardan seçilmiş olması, Mela, Rovni, Mateh, Met, Bornok, Misa gibi uydurma isimler olması, ayrıca olayın gerçekte var olan bir mekanda geçmemesi ve oyunların öykülerinin tanıdığımız yaşantıları doğrudan çağrıştırmamasıdır. Fakat bu oyunlarda ele alınan durumların ve bu durumları yaşayan kişilerin birbirleri ile ilişkilerinin anlatımı gerçekçidir ve inandırıcıdır. Örneğin, **"Tut Elimden Rovni"**de birbirine zıt kişilikleri olmasına karşın hem işyerinde, hem özel yaşantılarında birbirlerini gereksinen ve karşıtlıklarını dengeleyerek uyum kuran bir cambaz karı kocanın öyküsü anlatılmıştır. Meslekleri cambazlık olan bu karı koca farklı istekleri yüzünden çatışırlar. Onların çatışması dramatik gerilimi doğurur. Oyunun dramatik anlamı ise, insanların, doğa yasasının ve toplumun gelişiminin vazgeçilmez ilkesi olan karşıtlığı ve çatışmayı göğüslemek, dengeyi kurmak, aile ilişkilerinden başlayarak bütün ilişkilerde bu yasayı uygulamak zorunda olmalarıdır. **"Biraz Gelir misiniz?"** de ne Mateh, Effer, Zani, Cino, Şenay, Bornok isimleri bildiğimiz bir ülkenin insanlarının adlarıdır, ne supi diye bir nefesli sazı tanırız. Fakat bu sazı yapan ustanın bütün ömrünü bu alete bir perde daha ekleyerek ondan ölümsüz sesler çıkarmaya adanması, bunu bütün insanlık için yapmaya çalışması, bu uğurda ailesinin isteklerinin, kendi çıkarını gözardı etmesi, güzel sesleri duyamayanların ilgisizliğine göğüs germesi, hatta ölüme meydan okuması, bize hiç de yabancı gelmeyen bir yaratıcı sanatçı betimlemesidir.

Aziz Nesin, oyunlarında evrensel gerçekleri sergilediğini, doğa yasaları gibi, fizik yasaları gibi sonuçlara vardığını söylemiştir. Toplumsal olayların yalnız belli bir toplumun özelliğini belirtenlerini değil, bütün toplumların ortak gerçeğini yansıtanlarını seçmiştir. Örneğin, **"Bir Şey Yap Met"** adlı oyunda, burjuva kökenli olup işçi sınıfına önderlik edenlerin tıpkı oyundaki Met gibi sevgileri ile hareket ettikleri, bir uyanışı temsil etmekle beraber karşılarında emekçi olmayan kara kalabalığı buldukları, bunun evrensel bir neden sonuç ilişkisi ile açıklanabileceği anlatılmıştır.

Yazar, evrensele ulaşma amacının ulusal olanı da kapsadığını, ancak kendi ulusallık anlayışının bölgesel, yerel özelliklerin öne çıkarılması anlamına gelmediğini de belirtmiştir. **"Son oyunlarımda savunduğum tez şudur. Yerel yada bölgesel yolla ulusal sanat ve özellikle ulusal tiyatro kurulamaz. Çünkü yerel olan her şey geçicidir. Diyelim ki Eyüp'te bir zamanlar oyuncakçılık çok ünlü bir sanatmış, orada oyuncakçılar varmış. Yada Beykoz'da paçacılık ün salmış.**

Şimdi örneğin, Beykoz'da ünlü bir paçacı olan Şakir Efendinin hayatını ve sorunlarını veren bir oyun yazsa idik, bundan elli yıl önce, yada Eyüp'lü oyuncakçı Hakkı Dede'nin hayatını yansıtan bir oyun meydana getirseydik kırk yıl önce, hayatımızda o oyuncakçılık ve paçacılık dönemi ve koşulları geçtiği için, bu yerel ve bölgesel oyunlar, ulusal ve sınıfsal olma niteliğini yitirirlerdi.

Benim anlayışıma göre ulusal olmak için sınıfsal olmak ve sonsuz olarak o ulusa özgü davranışları ortaya koymak gerekir."⁽³⁾

"Bir oyunu ulusal yapan şey, bir varsayım olarak o oyunda ulusallığı yapan dış öğeler çıkarıldığı halde bile, yine de o oyunda kalan ulusal özdür. İşte değişmeyen bu ulusallık ögesi, yalnız o ulus insanına özgü davranıştır. Asıl ulusal olan, insanın insana (bireye), insanın topluluğa, topluma, insanın doğaya, insanın kendine, insanın olay ve olaylara karşı davranışıdır. Yerellik, bölgesellik, giyim biçimi, kişi ve yer adları, hatta töreler, gelenek ve görenekler bile, ulusallığı sağlayan bütün bu dış öğeler, kısa sürelidir, geçicidir, çabuk değişir, bozulur, yok olur. Oysa insan davranışı, ulusallığı belirleyen en kalıcı öğedir.

'Çiçu'da, öbür oyunlarımda yapmak istediğim, değişik durumlarda Türk insanının davranışını ortaya koymaktır. Çiçu'daki adam yalnızlığı bir Türk olarak duyar, yaşar ve Türk olarak davranır. Ama bu yalnızlığın biçimi bütün Türk insanlarına genellenemez. Çünkü, Çiçu'da adam bir küçük burjuva aydınının yalnızlığı içindedir. Ama onun yalnızlıktan kurtulmak için bulduğu yol, başka sınıf insanları için de geçerli olan bir genel yoldur."⁽⁴⁾

Aziz Nesin, değer verdiği, önemseydiği oyunlarının iyi anlaşılmamış, yeterince incelenmemiş, hak ettikleri ölçüde değerlendirilmemiş olduğunu düşündü hep. Oysa daha kolay yazdığı, ucuz olarak nitelediği, "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz", "Toros Canavarı" gibi oyunları tutuluyor, alkışlanıyor, para kazanıyordu. Aziz Nesin, ustası olduğu komedi, kara komedi, taşlama türlerine uygun anlatım ustalığını bu oyunlarda da göstermiştir.

Tiyatro yazımının hünerlerini incelemiş olan Aziz Nesin, Türk seyircisinin duygusallığını göz önünde bulundurarak dramatik biçimlemeyi seçtiğini, epik tiyatronun biçimsel özelliği olan açık biçimi uygulamanın daha kolay olduğunu fakat dramatik tarzın bizim seyircimizi daha çok etkilediğini söylemiş, bununla beraber "Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı"nda açık biçimi de uygulamıştır.

Aziz Nesin öykü ve romanları ile eşsiz ustalığını, yaratıcılığını kanıtladı. Kendi istediği gibi üçüncü boyutta yaşamayı gerçekleştirdi. Oyunları ise kafa karıştırmakta, kalıpları kırmakta, eleştirel düşünceyi devindirmekte devam ediyor. Gene kendi yürekli düşün adamı kişiliği ile hep istediği gibi.

(1) Devlet Tiyatrosu Dergisi, 1974, Sayı: 60.

(2) Oyun Dergisi, 1966, Sayı: 28.

(3) Cumhuriyet Gazetesi, Kasım 1970, "Sanat ve Edebiyat" Eki.

(4) Devlet Tiyatrosu Dergisi, Mart 1971, Sayı: 21.

MİLLİYET SANAT, SAYI 364, 15 TEMMUZ 1995

Merhaba

merhaba...

İnsanlar ve yürekler yanarken, nereye akar zaman? Akar ve götürür gitmemesi gerekenleri. Ne kadar çok ölüyoruz yaşamak için. Bir eksilmedir ölüm yaşayanlar için. Eksilerek yaşamaktır payımıza düşen. En çok Sivas'tı bizi eksilten. Kaçımız yaşamını normal akışında sürdürdü Sivas'tan sonra. Hangimizin en sevinçli kahkahası buruk bir yalnızlığa dönüşmedi. Ölümün kendisi değil bize bunca hüznü yerleştiren. Mantığımız da yeri geldiğinde ölüm kadar sessiz ve katı olmayı öğrendi, çoktandır. Yetişmiş, halkını seven, üretmeyi bir borç, ödev bilmiş kaç güzel insanımız var? Ve bu güzel insanlar neden **"o güzel atlara binip gittikten"** sonra **"timsah"** gözlaşları dökülür arkalarından.

Sivas'ta kaç insan yitirdik belli değil. Tahrikçi ilan ettiler Aziz Nesin'i. Acı bir komedi midir yaşadığımız? Sivas katliamına denk gelen günü vatandaşları **"piknik"** yapmaya çağıran Başkent Belediye Başkanı! İzmir Belediyesi Çocuk Romanları Yarışması düzenliyor. Eserler manevi ahlak değerlerimize uygun olacaklarmış. Seçici kurulda Sivas katliamından kurtulmuş iki yazarımız. Ve Sivas'ı anma geceleri iki ayrı yerde. Sivas da bizleri bir araya getiremeyecekse daha çok yanarız. Duyarlı insanlar bu kadar duyarsızsa toplum tam **"Aziz Nesinlik"**tir.

"Duyarlı" insanların yüzlerine sesleniyor Foça'da Aziz Nesin; **"Burada beni alkışlıyorsunuz ama yarın sabah yine çarşaf, tencere veren gazeteleri almak olacak ilk işiniz"** ve alkışlar... Kahrından mı öldü acaba **"ölmeye niyeti olmayan insan"** Aziz Nesin.

"Ölüm" değil kahreden insanı. Katliamı **"kıyam"** olarak algılayan beyinler! İnsan kendisiyle savaşıyor. Henüz **"ortaçağ"** dan kurtulmuş değiliz. Ortaçağ bağnazlığı emperyalizmin güdümünde savaşıyor insanlarla. Bir yandan insanı, doğayı kar hırsıyla yok etmeye yönelten bir sistem, bir yanda aklın aydınlığına düşman insanımsı sürüler. Ve ne kadar yaklaşıyorlar birbirlerine. Dönekler mi? Onlar tutkalı oluyor bu birleşmelerin.

Sanat, dönüştürmek değil ise nedir? Peki zanaat? Tamir etmek, yalamamak sözcükleridir karşılığı zanaatın. Ve **"deniz buradan başlar."** Sanat dönüştürmekse, sanatçı dönüştürendir. Zanaatçı, kalıcı kılan, koruyan. Aydın insan, insandır, sanatçıdır daha iyiye, daha güzele dönüştürmeye çalışandır. Aydın; zanaatçı olmaya yönelirse ne olur?

"Entellektüel" "entel", "katliam" "kıyam". Ve İnsan Hakları Bakanlığı'nın olduğu bir ülkede İnsan Hakları Vakfı Başkanı gözaltına alınır. DGM başsavcısının emriyle. O savcı ki herkesten çok sevmektedir memleketini, halkını. O ülkede Nazım Hikmet "vatan haini", Aziz Nesin "katliam" tahrikçisi olmak zorundadır.

Ne çok ölüyoruz yaşamak için. En güzel insanlarımızı veriyoruz, en ilkel sürülere. Deniz buradan başlarmış, gökyüzü buradan, insan nereden başlar? İnsan, insansızlıktan başlarmış, insana gidiyor. Umut umutsuzluğun, insan insansızlığın içinde gizlidir. Gizliden açığa çıkmaktır artık bize düşen, insansak.

Dostlukla

MINERVA, TEMMUZ 1995

Seni Çok Arayacağız

Aziz Nesin, toplumun "**karşı vicdanının**" sesiydi. "**İsyanı meslek edinmiş**" ihtiyar bir delikanlı idi. Korkak olduğumuz için dışa vuramadığımız cesaretimizin taşıyıcısıydı. Kolektif cesaretin sergilenemediği ortamda ortaya çıkan boşluğu kapatmaya çalışan "**zorunlu kolektif**" kimlikli.

Son dileğini şöyle açıklıyordu bir şiirinde: Bitki olacaksam/Çayır çimen olayım/Aman baldıran değil/Yol altında kalacaksam/gelin arabaları geçsin üstümden/çelik paletler değil/Üstümde çocuklar koşuşsun/Ne kaçan ne kovalayan/Askerler değil/SoluğumTükenmez de kalırsa/Isık öttürsünler/Aman ha düdük değil/Kalem yapın beni kalem/Şiirler yazan sevi üstüne/Ölüm kararı değil/Ölünce yaşamalıyım defne yapraklarında/Sakın ola ki/Silahlarla değil.

Alevi-Bektaşî düşüncesinde insan ölmez. Gerçek'e yürür, yani "**kalıp**" değiştirir. Şimdi Aziz Nesin'in ruhu aramızda geziniyor. Girecek, can bulacak birey "**kalıbı**" arıyor. Bizlere düşen O'nun ruhuna "**kalıp**" olmak.olabilmek, giderek O'nun ruhunu örgütsel bir "**kalıba**" dökmek olmalıdır.

NEFES, AĞUSTOS 1995

"Başka Bir Aziz Nesin"

NUH KÖKLÜ

Aziz Nesin, eskilerin deyimiyle **"nevi şahsına münhasır"** bir insandır. Onun bu ayrıcalığı kendine soyadı olarak seçtiği **"Nesin"** sözcüğünden kavgalarına, tartışmalarına kadar her yerde kendini hissettirdi.

Yazı yazmaya başladığı ilk günden beri her yaptığı tartışıldı, her söylediği bir olay haline geldi. 1945'te Tan gazetesinde yazarken, gazete yakıldı. Sabahattin Ali'yle girdiği **"Marko Paşa"** macerası, tipik bir Aziz Nesin hikayesine dönüştü.

Birçok kişinin diploma aldığı (!) korkunç Sansaryan Han'ın, rahle-i tedrisinden geçti. Defalarca tutuklandı fakat, hak bildiği yolda yürümeye devam etti. Çoğunluğun üstünde birleştiği kanaate göre, hayatı boyunca, **"bedelini son anına kadar göğüslemeyi başardığı aydın sorumluluğunu"** da yerine getirmiş oldu.

Aziz Nesin ister sağda ister solda olsun, sayısız insanla girdiği polemikler yüzünden ülkenin gündeminden hiç düşmedi. Yaşadığı bu tartışmaları da sözleri ve usta kalemıyla yansıtarak, ve gün ışığında tutarak her zaman sorumluluk duygusuyla bağlı olduğu halkının, kendisini daha yakından tanımasına yardımcı oldu.

Çeşitli yazıları nedeniyle, Çetin Altan, Can Yücel ve Kenan Evren gibi farklı dünya görüşlerine sahip isimlerin, ortak hedef tahtası oldu. Ama ölümünden yedi ay önce kendisine de sunulan ve daha sonra kitap haline getirilen **"Nomos ve Aydın"** adlı çalışmada başka bir Aziz Nesin iddiası var. Hem de ne tek bir kitabı, ne de bir konuşması söz konusu değil. Kitap, Aziz Nesin'in ve onun aracılığıyla Türk aydınının sorgulanması, irdelenmesi üzerine.

Yazar Cengiz Özakıncı'ya göre **"Aziz Nesin, kendisini taparcasına seven insanların tanıdığı, bildiği gibi bir insan değil. Ortada, bilinenden başka başka bir portre var."**

Yazar Cengiz Özakıncı, bu portrenin de, yine Aziz Nesin'in kitaplarından aldığı malzemeye oluşturmuş.

Ortaya atılan iddialara yada Cengiz Özakıncı'nın deyimiyle **"Aziz Nesin'in çalışmalarından mantık yoluyla çıkartılan belgelere bakılırsa"**, belki de yankıları uzun bir süre devam edecek bir tartışmanın eşiğindeyiz. Yazarın bu noktadaki tek sıkıntısı, Aziz Nesin'in

beklenmedik ölümü ve dolayısıyla olası tartışmaları göremeyecek, katılamayacak olması. Evet, gerçekten de Aziz Nesin'in ölümü Cemal Süreya'nın, bir dizesindeki gibi **"erken bir ölüm"** hem de çok erken...

Başka bir Aziz Nesin var mı?...

Kaç tane Aziz Nesin var acaba?.. Türk edebiyatının usta kalemin-den, çocuklarının sevgili dedesine, kimi zaman **"katli vacip"** bir din düşmanı, kimi zaman bir özgürlük savaşçısı... Belki bunların hepsi ya da daha fazlasıydı o. **"Yaşamayı hak etmeye çalıştığım gibi ölümü de hak etmek istiyorum"** der **"son konuk"**una yazdığı mektubunda... Kısacası, ölümün de yabancısı değildir. Ama o bildiğimiz usta kalemin başka bir resmi var ortada. **"Aydın ve Nomos"** adlı kitabıyla Aziz Nesin hakkında yeni bir tartışma başlatan yazar Cengiz Özakıncı'yla **"başka bir Aziz Nesin"** iddiası üzerine konuştuk...

Nokta: Aziz Nesin hakkında böyle bir kitap yazma fikri nerede doğdu?

Özakıncı: Aziz Nesin'in ölümünden on gün önce yayımlanıp dağıtılan bu kitap, piyasaya çıkmadan yedi ay önce, bir dosya halinde Aziz Nesin'e iletilmişti.

Aziz Nesin'in ölümü üzerine, basındaki tüm **"ilericiler"** onu **"emperyalizm düşmanı"** diye yüceltiler. Oysa bu kitapta, Aziz Nesin'in yaşamı boyunca hep **"emperyalizmin buyruğunda bir yazar"** olduğu, onun kendi açıklamalarıyla kanıtlanmıştır. Basındaki **"ilericiler"** Nesin'i **"yobazların korkulu rüyası"** diye yüceltiler, bu kitap ise, Aziz Nesin'in **"yobaz görüşleri solculuk sosuna bulayarak"** yayan biri olduğunu yine kendi sözleriyle kanıtlayan bir çalışma.

Aziz Nesin'i **"laikliğin korkusuz savunucusu"** diye övüyorlar, bu kitap onun görüşlerinin RP'nin laiklik anlayışıyla aynı olduğunu kendi sözleriyle kanıtlıyor. Buna benzer birçok çelişik durum var ve bu çelişki Aziz Nesin öldükten sonra oğlu Ali Nesin'in sözleriyle de kanıtlanıyor. Ali Nesin, **"Bir inegimiz vardı, babam koştuğu zaman, o da babamın arkasından 'mööö' diye bağırarak koşardı. Babamı inekler bile severdi"** diyor.

Sağlığında Aziz Nesin'in ardından **'mööö'** diye koşanlar benim kitabımı da **'mööö'** diye çiğneyecekler. Ancak ben kitabımı okuyan, irdeleyen insanlar için yazdım.

Nokta : Kitabınızın bir bölümünde, Aziz Nesin'in Atatürkçü göründüğünü, gerçekteyse Atatürk'e karşı olduğunu söylüyorsunuz?

Özakıncı: Aziz Nesin 1940'lardan bu yana yazar. 1955'lere dek Atatürk'e ve Atatürkçülüğe karşı yazılar yayımlamıştır. Atatürk devrimlerinin Anadolu'nun Eti döneminden bu yana değişmeyen yapısında en küçük bir değişim dahi yaratmadığını savunmuştur.

Ordu, Atatürk devrimlerinin Menderes yönetimince tepelendiğini çitlatmaya başlayınca Aziz Nesin birden bire Atatürkçü kesilmiştir. 1959'da "**Atam Atam**" diye inlediği yazısıyla Gazeteciler Cemiyeti Ödülü'nü almıştır. 27 Mayıs gerçekleşince köşe yazılarında "**Ben Atatürküyüm**" "**Yolum Atatürkçülük yoludur**" diye yazılar yazarken, aynı günlerde diğer yandan Atatürk'ün Ulusçuluk ilkesinin 1960 Anayasası'na sokulmasını önlemek için yazılar yayımlamıştır.

1969'da Günaydın gazetesinde "**Laiklik kurumu gereksizdir**" diyerek, bu kurumun Türkiye'ye zarar vereceğini yazmıştır. Daha sonra özyaşam öykülerinde "**Halkçılık**" ilkesinin yalan olduğunu söylemiştir. 1993'te Aydınlik'taki başyazılarında, Türkiye'nin Atatürk dönemi dahil hiçbir gün laik olmadığını laikliği bu ülkeye kendisinin getireceğini savunmuştur. Getireceğim dediği laiklik de tekkelerin, zaviyelerin yeniden açılması ve tüm dinsel topluluklara devlet içinde statü verilmesi biçimindedir. Ben, Aziz Nesin'in Atatürkçü olmadığını kitabımda ayrıntılarıyla belgeledim.

Nokta: Kitabınızda, Aziz Nesin'in laiklik anlayışının Cemalettin Kaplan'la ve RP ile aynı olduğu iddiası da var...

Özakıncı: Bu bir iddia değil belgeli kanıtlanmış bir gerçektir. Aziz Nesin 15 Temmuz 1993 günü Aydınlik'ta "**Mezhepler, tarikatlar, gruplar özgür, bağımsız ve özerk olmalı, kendi din okullarını kurmalı**" diye yazmış ve 7 Mayıs 1993 günlü Aydınlik gazetesinde "**Türkiye hiçbir zaman laik olmamıştır**" diyerek laik olabilmesi için "**dinağaları**"na derebeylikler verilmesini savunmuştur. RP'de aynı şeyi savunmuyor mu?

Nokta: Kitabınızda Aziz Nesin için, "**Uluslararası başbuğların kemik yalayıcısı**" diyorsunuz. Ama, aynı Aziz Nesin 80 öncesi bazı solcular tarafından öyle olmadığı için adeta afaroz edilmiştir...

Özakıncı: Evet, "**Büyük Grev**" kitabında Türkiye'deki Sovyet yanlısı solcularla bir uyumsuzluğu olmuştur. Daha doğrusu SSCB yanlısı solcular arasında görüş ayrılığı çıkmıştır. Nasıl Amerikan yandaşları arasında da görüş ayrılığı çıkıyorsa, bunların arasında da görüş ayrılığı çıkmıştır. Kaldı ki bu durum Aziz Nesin'in SSCB yoldaşı olmadığını göstermez. Geçmişte de, TKP'nin içinde olanlar, Nazım Hikmet'e "**Faşist TC ajanı**" dediler, fakat Nazım yaşamı boyunca SSCB'ye bağlı kalmıştır.

Nokta: Kitapta bir de Aziz Nesin'in "Türkiye'nin Nietzsche'sidir" iddiası var. Buna da Aziz Nesin'in çeşitli zamanlarda Türk insanı üzerine söylediklerinden yola çıkarak ulaşıyorsunuz....

Özakıncı: Evet, böyle söylüyorum ve belgeliyorum. Aziz Nesin 1985'ten başlayarak Türkiye'nin Nietzsche'si olmuştur. Öyle ki Nietzsche'nin yazılarından Alman sözcüğünü çıkarıp, yerine Türk sözcüğünü koyarsanız, Aziz Nesin'in 1985'ten başlayarak Türklere yönelttiği aşağılamalara ulaşırsınız. Ama gönül isterdi ki, bu kitap keşke, Aziz Nesin ölmeden, sadece bir hafta önce değil, çok çok daha önce yayınlansaydı da, okumaya fırsat bulup, iddialara kendisi karşılık verseydi. Ölümüne üzüldüm. Şimdi iş, onu savunanlara düşüyor. Söz sırası artık onlarda.

Aziz Nesin için daha önce neler söylediler:

"Sen hürriyete, demokrasiye, sağcılara, solculara düşman-sın. Toplumu sömüren şarlatan, düpedüz bir despot, anarşist, burjuva, düpedüz bir kapitalistsin..." **Faik Suad (Yenigün - 27 Mart 1961)**

"Politikaya dokunduğunda, mizahtaki başarısını gösteremeyip, tahammül edilmez derecede kavgacı ve küfürbaz bir tip olarak ortaya çıkmasına rağmen mazur görülen Aziz Nesin..." **Metin Toker**

"Pasaport verilmediği için yönetimle uğraşıyor..." **Çetin Altan**

"Homoseksüel..." **TKP Yayın Organı Katkı**

"Herkes kendini bir bok zannetmekte hürdür ama kendini iki bok zannedenlere şaşıyorum..." **Can Yücel (Gerçek - 1993)**

"Vatan haini, hırsız, zimmetçi..." **Ergün Göze (Sabah-12 Eylül 1994)**

"Laz mütahit nice mimara benzerse, Aziz Nesin'de o kadar şaire benzer..." **Fethi Naci**

NOKTA, 13.8.1995

Aziz Bir Dehayı Yitirdik...

NECATİ SÖNMEZ

Aziz Nesin hakkında öyle çok şey söylenip yazıldı ki bugüne kadar, bu konuda diyecek yeni bir şey kalmadı gibi geliyor insana. Ama Aziz Nesin'in yüz küsur kitap yazdıktan sonra bile her zaman söyleyecek yeni bir sözü olmuşsa, Aziz Nesin hakkında da söylenmemiş mutlaka çok şey var, olacak.

75. doğum gününde **"kendini üç tane 25 yaşında insan gibi gör-düğünü"** söylemişti; 80. yaşında dört tane yirmilik delikanlının azmini taşıyordu hâlâ. Ve hâlâ **"vatan hainliği"**ne devam ediyordu: Akıntıya kürek çekiyor, projeler üretiyor, imza günlerini, konuk olarak çağırıldığı toplantıları aksatmıyor, köktendinciliğe karşı uluslararası girişimlere kal-kışıyordu.

Daha yapacak çok işi vardı. **"Yazacağım güzel şeyleri sona bır-akmıştım"** demişti bir söyleşide. **"Yemekte en son tatlı yendiği gi-bi..."** Yaklaşık sekiz cilt olarak düşündüğü hayat hikayesi **"Böyle Gel-miş Böyle Gitmez"**in ancak iki cildini yazabildi. Önümüzdeki yıl funda-mentalizme karşı uluslararası bir toplantı düzenlemeyi tasarlıyordu. Ye-ni romanlar, yeni oyunlar yazmak, Nesin Vakti'ni genişletmek, çocuk sayısını arttırmak istiyordu.

Kitaplarının sayısı, tiraj miktarı, kaç dile çevrildiği kesin olarak biline-meyen tek yazar herhalde Aziz Nesin'dir. Kitapları öylesine popüler ol-du ki, gündelik dilimize **"Aziz Nesin'lik"** deyimi bile yerleşti. Birinin ba-şına kara mizah örneği bir şey geldiğinde **"Tam Aziz Nesin'lik olay!"** dendi.

"Her ölüm erken ölümdür" ilkesi gereği bizi vaktinden önce terke-den büyük yazar, 1981'de yazdığı bir aşk şiirinde şöyle diyordu: **"Söy-leyebiliyorsam hâlâ senin şiirini/Yüzyıl sonra ölsem yine de er-ken."** Aziz Nesin, halkının ortak şiirini dillendirdi durmadan. İnanıldığı si-yasal bayrağın ucunu hiç bırakmadı. Bağnazlığa kafa tuttu. Ölümü gö-ze aldı. Yakılmaktan döndü. Amma velakin, on yılda bir çark eden **"aydın"** kesimi, onun direncini hiçbir zaman anlayamadı. Birilerinin ona artık **"dur"** demesi gerektiğinde karar kıldılar. 'Necip' köşe yazarları, beyin damarları için **"kireçlenme"** raporu düzenlediler sütunlarında. Bu arada Sivas sanıkları teker teker serbest bırakılırken, seksenine merdi-ven dayamış Aziz Nesin hakkında idam cezası istendi. Şimdi arkasın-dan dökülen timsah gözyaşlarına bakınca insanın içinden, **"İşte tam Aziz Nesin'lik bir öykü"** demek geçiyor.

Lunaparktaki çocuk. 1946'da Truman doktrinine karşı çıkan bir bilirdi yüzünden 10 ay hapis 4 ay sürgün cezası yedi. Daha o günden Türkiye'nin Amerika'dan borç almasına tepki duymuş, bunun bir sömürü politikasına dönüşeceğini savunmuştu. Tarihin onu ve onun gibi düşünen aydınları haklı çıkarması dışında, bu olay bize gerçek aydın tanımının ne olması gerektiği hakkında da fikir veriyor. Cemal Süreya'nın 1966 yılında Papirüs'te çıkan bir yazısında dediği gibi, "**Aziz Nesin'in yazarlık serüveni, aynı zamanda tutarlılığın da bir serüvenidir.**"

"**Marko Paşa**" kapatılınca "**Malum Paşa**"yı çıkaran, o da kapatılınca "**Bizim Paşa**"yı yayımlayan Aziz Nesin, korkarız dünyamızdan göçeden son kelaynaklardan biriydi. Aklı başında "**aydın**"larımızın bile çocukça bulduğu bir doğallık içinde tavrı aldı hep. Ve tıpkı çocukların yaptığı gibi, sürekli sorduğu basit, yalın sorularla sorunların özüne dokundu. Sonunda 1.58 boyunda bir asi çocuk olarak ayrıldı dünyamızdan. Ama, Onat Kutlar'ın o rüyasında, lunaparkta salıncaklara binen çocuk olarak kaldı.

Adaletsizlikleri, haksızlıkları, ezilmişliği, vurgunculuğu her fırsatta dile getirmekten geri durmayan, toplumsal çürümeyi, baskıyı, bağnazlığı, önyargıları, boş inançları kıyasıya eleştiren, sözünü kimseden, gözünü budaktan sakınmayan Aziz bir dehayı yitirdik.

NOKTA, 9.7.1995

Aziz Nesin deyince insanın düğmelerini ilikleyip bir süre susması ve düşünmesi gerekiyor. Onun kadar yaşamı savaşımmlarla geçen sıfırdan başlayıp ülkede ve dünyada yaygın bir üne ulaşan yazar pek azdır. Kendi deyimi ile yüzüne kapalı tüm kapıları tekmeleye tekmeleye açan, yaşadığı topluma bazen ters düşen ama zorla kendini kabul ettiren bir düşün ve eylem adamı. Gerçek bir tansık...

1940'lı yıllarda soğuk ve yağmurlu bir güz akşamı. Hapisten o gün çıkmış. Galata Köprüsü'nün üstünde durmuş İstanbul'a bakıyor. Ayağında yazlık bir pantolon, sırtında kısa kollu gömlek. Cebinde 25 kuruş... İş yok, gidebileceği tanıdığı kimse yok. Döne döne İstanbul'a bakıyor. Tüm ışıklar yanmış. **"Şu binlerce ışık içinde bir kör kandilim yok"** diye söyleniyor. O gece nereye gitti, karnını nasıl doyurdu, söylemişti ama unutmuşum. Aklım Galata Köprüsü'nün üstünde umarsız bakan adamın resmine takılıp kalmıştı. O sıfır noktadan başlayan bir yaşam savaşı, ekmek kavgası. Adı komüniste çıkmış, hiçbir yerde iş bulamıyor. Kendi adı ile hiçbir gazete dergi yazısını basmıyor. Bütün kapılar yüzüne kapalı. Tam elli yıl dişiyile tırnağı ile, insanüstü bir çaba ile ve kendi gücüyle nerelere geldi Aziz Nesin! Doğrusu insanın nefesi kesiliyor.

Öyle bir yazar ki toplumun her kesimine ulaşıyor. Dost düşman her kese okutturuyor. Bir fabrika gibi üretim yapıyor. Kitapları üst üste yığılıyor. Derken dünyaya açılıyor, otuzdan fazla yabancı dile çevriliyor. Bugün hem ülkemizde, hem dünyada en çok okunan yazarlardan birisi oluyor. Nasıl bir güçtür bu?

Bir yazısında diyordu ki **"bizim yabancı yazarlardan farkımız şu; dilimiz dünyaya kapalı bir dil. Geçmişimizde elle tutulur bir birlikim de yok. Bir İngiliz, Fransız, ne bileyim bir İspanyol yazarı daha işe başlarken belli bir kalıta yaslanıyor. Kendinden önce hazırlanmış ortamı kullanıyor. Yayılması okunması çok kolay. Zaten okuyan uluslar. Biz öyle miyiz? Bir her şeyi kendimiz yapmak zorundayız. Onlardan dört kat daha fazla çalışmalıyız."**

Aziz Nesin için söylenecek ilk söz, çalışkanlığıdır bence. Gerçekten insan üstü bir çalışma gücü gösterdi. Çok üretti, çok titiz çalıştı. Dilimizin anlatım gücünü tüm incelikleriyle ustaca kullandı. Bu açıdan bakınca gerçekten birinci sınıf bir yazar.

Öbür yandan ele aldığı konular, toplumun her kesitinde yaşanan günlük olaylar, keskin bir gözlem gücü olan yazar için alabildiğine zengin bir gereç. Toplumcu bir yazar, ne yana baksa konu bulabiliyor. En acı olayları bile gülmece tadı ile besleyerek yazıyor ve okutturuyor. Okuturken de düşündürüyor. Ele aldığı her konu başkalarının dikkat etmediği ama Aziz Nesin'in kattığı boyutla büyük bir toplumsal sorunu sergiliyor. Ünlü Zübük romanı yayınlandığı yıllarda bizim şu ucuz politikacı tipini her okuyanın gözünde rezil etmişti. Hala söylenir **"meclisî zübükler doldurdu..."**

Her yapıtı bir olaydı. Çok okundu, çok konuşuldu. Dost arkadaş söyleşilerinde, genel toplantılarda Aziz Nesin'den fıkralar, Aziz Nesin'den cümleler, düşünceler... Çağdaş bir Nasrettin Hoca olup çıktı

Bence asıl değeri, toplumsal eleştiriye yaygınlaştırmasıdır. Kimsenin söyleyemediği bozuklukları, yanlışları, eline yetkiler geçmiş kimi insanların hınzırıklarını içine alıp balon gibi söndürmesi okuru çok rahatlatıyor, **"aşkolsun, doğru söylüyor"** dedirtiyordu. Böylece düşünmeye, irdelemeye alışmamış Türk okurunu silkeleyip bilinçlendiriyordu. Bu açıdan da Aziz Nesin halkımıza öğretmenlik yaptı, ona toplumsal bilinç taşıdı. Hiçbir yazarın yapamadığı kadar etkili oldu.

Kırk elli yıldır gerici ve tutucu yönetimlerle savaştı. Kaç kez hapislere girip çıktı, kitapları toplatıldı, çıkardığı gazeteler dergiler kapatıldı. İşsiz ekmeksiz kalması için her önlem alındı. Nasıl bir yürek ve beyin taşıyordu ki, yılmadı, eğilmedi, yolunda yürüyüp geldi. Kaç kez tuzaklar kurdular, ölümlerden kurtuldu. Gerçekten şaşılacak güçlü bir insandı.

Son yıllarda gündemden düşmüyordu. İlerlemiş yaşına karşın yazıları ile, konuşmaları ile yanlışlar içindeki yöneticilere, gerici odaklara amansız bir savaşım veriyordu. Bir yere gelmişti, artık dokunulmazlığı vardı. Kimsenin söyleyemeyeceği sözleri, eleştirileri rahatça söylüyordu. Üstüne fazla gidemiyorlardı. Ona yapılacak bir kötülük, hem ülkeyi hem dünyayı ayağa kaldırırdı.

Biz öğretmenleri ilgilendirecek bir yanı var ki, üstünde fazla durulmadı. Aziz Nesin, en ileri en çağcıl görüşleri yanında, aynı zamanda önemli bir eğitimci. Yoksul ve kimsesiz çocukların eğitilmesi amacıyla kurduğu Nesin Vakfı'nın hazırlıkları sırasında bu konuya eğildi. Yerli yabancı eğitimcileri inceledi. Eğitimi zor çocukların sorunlarını, çözüm yollarını araştırdı. Bir konuşmamızda şaşmıştım. İngiltere'deki, Sovyet Rusya'daki kimsesiz çocukları eğiten okullardan, işleyiş biçimlerinden

söz etti. Bizim Köy Enstitülerine değin bazı sorularını yanıtlamamı istedi. Bildiğim bilmediğim birçok kitapları okumuştı. Bir yandan parasal ve kuruluş hazırlıklarını yaparken, bir yandan da ciddi bir eğitimci birikimi içindeydi.

Söyledikleri ile yaptıkları tutarlı bir insandı Aziz Nesin. Savaşım verdiği çevrelerin ve kişilerin hiçbiri onun kadar içten değiller. Şu okumayan, kültür yoksulu ülkede, kitaplardan kazandığı paraları kendi rahatına, çocuklarına ve çevresine değil, yoksul ve kimsesiz çocukların eğitimine harcadı. Son derece alçak gönüllü bir yaşamı yeğledi. Bir de onu durmadan suçlayan, aşağılayan çevrelerin, adı belli insanların yaşamalarına bakın. Bunca yolsuzluklara pisliklere batmış kimselerle onu bir karşılaştırın. Aralarındaki farkı düşünün...

Aziz Nesin'in her sözünü, her edimini beğenmek zorunda değiliz elbet. Kendi adıma söyleyeyim, birlikte çalıştığımız bazı derneklerde, tartıştığımız toplantılarda ters düştüğümüz oldu. Bazı çıkışlarını, sözlerini anlayamadım, kabul edemedim. Hatta birisinde **"sizi keşke yakından tanimasaydım, uzaktan daha çok seviyordum"** demek zorunda kaldım. Bir süre bana küstü. Selam vermedi, görmezden geldi. Ama onun için yapılan bir toplantıda Aziz Nesin değerlendirmem onu hoşnut etti. **"Teşekkür ederim Talip, bu yanıma kimse değinmiyor"** diyerek boynuma sarıldı.

Şimdi artık yok. Bir daha hiç karşılaşmayacağız. Herhangi bir konuda söyleyeceklerini duymayacağız. Doğrusu bir öksüzlük duygusu içindeyim. Bir gazetenin manşete aldığı **"onu çok arayacağız"** sözü, benim için de geçerli.

Aziz Nesin, Türk aydınlanmacılığının en ileri karakolunda hep uyanık bir bekçi gibiydi. Bizim söylemek isteyip de söyleyemediğimiz nice şeyleri rahatça söylerdi. Bunca karanlık güçlere karşı akli ile, yüreği ile serdengeçti bir şövalye gibi çarpıştı. Ve seksen yaşında çarpışa çarpışa öldü. Arkasında namuslu bir çizgi bıraktı.

Işıklar içinde yatsın. Yüzyıllar boyunca unutulmayacak.
Unutulmasın!

ÖĞRETMEN DÜNYASI, SAYI - 188, AĞUSTOS 1995

GAYRI YAPITLARI KONUŞACAK

MEHMET BAŞARAN

İlkin Mustafa Usta'dan duymuştum adını. Askerliğini onun yanında yapmıştı. Anlata anlata bitiremiyordu. Kısa boylu, sıcak kanlı, cin gibi bir adamdı komutanı. Sporcuymdu, lastik top gibi zıp zıp zıplıyor, duramıyordu yerinde. Bi de kaynaşmıştı ki kendileriyle. Keşke her komutan, her okumuş onun gibi olsaydı.

Yugoslavya göçmeniydi Mustafa Usta, Tito'nun köyünden. Toprak-tan öğrenip, kitaptan bilen biraz. Tuğlayı duvara yerleştirmesini bildiği kadar, insandan da anlıyordu:

"Göreceksiniz bak" diyordu. "İlerde herkes tanıyacak Aziz Nesin'i, öyle sıradan bir komutan değil o, büyük adam."

Kalkıp her yıl ziyarete gidiyordu Aziz Nesin'i.

Gerçekten de dediği çıktı bizim Mustafa Usta'nın. Çok partili yaşama geçtiğimiz yıllarda öbürlerini solladı, elden ele dolaşmaya başladı bir gazete. Vurduğu yerden ses getirici yazılar vardı içinde. En çok da Aziz Nesin'in yazıları. Demek askerlikten ayrılmıştı. Üstüne üstüne gidiyordu haksızlıkların kötülüklerin. Göz açıcı yazılardı. O güne değin söylenemiyenleri söylüyordu. MARKO PAŞA diyordu herkes. Ter döktürüyordu yukardakilere. Toplatılıyordu kimi zaman da.

Çengel Ali'nin kahvesinde iç cebinden **Marko Paşa'nın** ucunu gösterirken, gözleri ışıyordu Mustafa Usta'nın...

Kitaplarını okumaya başladık sonra. Toplumun tozunu silken gözünü budaktan sakınmayan bir yazardı. İçlerinden kavramıştı okurları. Her yanda aranılıyordu. Yeni bir yapıtı yayımlandığında **"Aziz Nesin çıktı, Aziz Nesin çıktı!"** diye bağrışarak koşuyordu satıcı çocuklar. Keskin bir zeka, halkçı bir dünya görüşü pek çok şeyin örtüsünü kaldırıyor, tüm çıplaklığıyla gözler önüne seriyordu gerçekleri. Güldürerek düşündürüyordu insanları.

Solcuydu, Cezaevlerine girip çıkmış, sürgünlere gönderilmişti. Öcü gibi gösterilmeye çalışılıyordu halka. Ama onun okurları, güneşin balçıkla sıvanamayacağını anlamıştı. Giderek büyüyor, söyleneleşiyordu **Aziz Nesin** adı.

Nasreddin Hoca hamurundan, çağdaş bir gülmece ustasıydı o, A. Bayet gibi **"En büyük acı, acıtmaz olmuş zincirlerin acısıdır, köleliği kabul etmenin, başkaldırmaktan vazgeçmenin acısı"** diyordu Nesin de. Sömürüyü baskıyı, haksızlıkları olağan sayma; **"Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın"** anlayışıyla kötülüklere göz yumma, aslında acısı duyulmaz olmuş zincir değil miydi? İşte o davranışların, kırılmaları gereken zincirler oldukları duyurulmalıydı insanlara. Köleliğin her çeşidinden -bir dinin bile- kurtulmalıydı insan. Özgürce düşünmeli, özgürce yaşamalıydı. **"Böyle gelmiş böyle gider"** uyuşukluğundan, tepkisizliğinden kurtulunmalıydı. Böyle gitmemeliydi, değişmeliydi yaşam. Daha güzel, daha insanca bir düzen kurulmalıydı. Elbet görünmez olmuş zincirleri kıran bilinçli, uyanık insanlar gerçekleştirebilirdi bunu. Yaşamın her köşesine keskin zekasının ışığını tutuyor, hallaç pamuğu gibi atıyordu gördüklerini. Giderek işçi de, okumuş da, köylü de gülerек, zulme, aptallıklar boyun eğme onurunu yaşamaya başladı Nesin'in yapıtlarıyla.

Sendika yönetim kurulundayken daha yakından tanıdım başkanımız Aziz Nesin'i, çalışkanlığı, titizliği, üretkenliğiyle daha bir büyüdü gözümde. Çok zaman alıcıydı kimi işler, ama o bir yapıtına eğildiği sorumlulukla yürütüyordu her şeyi. Bir halk çocuğu olarak borçlu sayıyordu kendini toplumuna. Her aydın borçluydu aslında. Yalnız doğru düşünmenin, yapıtlarında doğruları dile getirmenin yetmeyeceğine inanıyordu. Çeşitli yollarla halka ulaşmaya, borcumuzu ödemeye çalışmalıydık. Yararlı olacağını düşündüğü her yerde vardı.

Örgüt için de, yönetimler için de canlılıklarını sürdürebilmeleri için **"eleştiri"** çok önemliydi. Bulgaristanda olanlar çok can sıkıcıydı. Solcu-yuz diye göz yummak olmazdı, asıl göz yummak gerçekleri dile getirmemek zarar verirdi solculuğa. Yanışları örtmek, ilerde patlayacak çöplükler yaratmak olurdu. Susan Bulgar yazarlarını uyarmalıydık. Tartışa tartışa bir mektup yazdık sendika adına: **"Neredesiniz toplumun sözcüleri, görmüyor musunuz Türklere yapılanları. İnsan onuruyla oynanırken susabilir mi Yazarlar, uygulamalara katılmak olmaz mı bu?"** diyorduk mektubumuzda özetle. Oysa, sosyalist ülkelere toz konurmazdı solcularımız o dönemde.

Her yazar, bir eğitimcidir bir bakıma. Doğrudan doğruya yapmaz bunu da, yapıtlarıyla sezdirerek, yaşatarak düşüncesini, duyarlığını geliştirir okurlarının. Ama Aziz Nesin'in, düpedüz eğitimci yanı vardır bir de. Bir Aziz Nesin okuludur o vakıf. Bir kez uğramış gezmiştim. Bizim Köy Enstitülerinin küçük bir örneği idi. **Korkudan Korkmak** adlı yapıtı ilginçtir Ustanın. Yazar, eğitimci kimliğiyle **"korku"**ya yüklenir orda.

Tonguç, "İnsanoğlu korkuyu yendiği gün gerçek utkuyu kazanacaktır" der. Aynı kanıdadır Nesin de. Korkuyu neşterinin altına yatırır, bir ur gibi insanın, toplumların içinden kazınmalıdır o. Gerçek kurtuluş "**korku toplumu**" olmaktan çıkışla başlayacaktır. Eğitim üstüne görüşlerini açıklar sonra. Korkusuz baskısız, özgürce düşünen, doğruları kuşun ötüşünce rahat söyleyen insanlar yetiştirici bir eğitim düzenidir özlediği, amaçladığı. "**Vasiyeti**"nde de Vakıf çocuklarının bu doğrultuda eğitilmelerini ister.

Büyük bir yazar olduğu kadar, büyük bir eylemciydi Nesin Usta; bir özgürlük bir demokrasi savaşımıcısıydı. Toplumun soluğunun kesildiği, yaşamının karartıldığı yıllarda bilindiği gibi **Aydınlar Dilekçesiyle** gidişe karşı çıkmanın öncülüğünü üstlendi. Toplumsal yaratıcılığımızın simgesi katına ulaşmış bir kişilikti, en yüksek düzeydeki aptallıklar, saçmalıklar, akıl dışı davranışlar, aymazlıklar, karşısında Onu buluyordu. Ölümü, yanmayı yakılmayı göze alarak siyasal ekonomik güç sahiplerinin yalanlarını yüzlerine vurarak onurlu savaşımını sürdürüyordu.

Kimi zaman yakınıyordu yorgunluktan: "**Ah bir hasta olup şöyle sırt üstü yatarak dınlensem biraz**" dediği oluyordu. Ama, geri kalmış bir ülke aydınının, her çeşit kötülük sürüp giderken, patlamaya hazır çöp dağları büyürken hasta olmaya bile hakkı yoktu. Kitaplar yazılacak, toplantılar düzenlenecek, soluk soluğa yaşanarak aydınlık bir gelecek için savaşılacaktı. Sayrılar evinden yeni çıktığı halde elinde meşalesi Foça'ya, Çeşme'ye koşacaktı.

Yüzbinlerle basılıp okunan yapıtlarıyla, görünmez olmuş zincirleri kırıcı eylemleriyle toplumu derinden etkilemiş, en uzak köşelere sesini duyurmuştu. Onurlu Bir Türkiyeli, sevilen bir dünyalıydı ama, "**yavaşça yavaşça sokulanı**" seziyordu. Direniyordu gene de:

"**Hayır ölüm beni teslim alamaz, ancak esir edebilir. Teslim olma! Ölüm seni alsa da... Çok belli ki esir alacak. Teslim olmadan esir edilmenin bile onuru var.**"

Teslim olmadan esir edildi büyük yazarımız, ölümüyle de bizi kuşatan bir şeyleri kırarak.

Gayrı yapıtları konuşacak.

ÖĞRETMEN DÜNYASI, SAYI - 188, AĞUSTOS 1995

AZİZ NESİN DERSLERİ

(O Aziz'di Sen Nesin?)

OSMAN BOLULU

O güzel, yiğit, erdem örneği insanın gövdesi göçüp gitti, bu dünyadan: 110 yapıtla, binlerce yazı, binlerce konuşmayla, korkusuz eylemleriyle bizlere olumlu örnekler-dersler bırakarak. Onun serüveni bitmiş değil; daha çok yıllar, onu anlamak, özümsemek için uğraşacağız. Türkiye'nin hızla geriye savrulduğu, antilaik karabasanın üstümüze abandığı dönemde, ona ne kadar gereksinimimiz vardı halbuki. **Aydınlık öğretmeniydi o.** Ondan alacağımız pek çok dersler vardır. Aziz Nesin'in yapıtlarını, yaşamını doğru okumak için gözümüzü, dört açmak zorundayız. Aziz Nesin, değil Türkiye'nin **dünyanın çağdaş bir üniversite-sidir**, çok daha ilerlere uzanan: Aydınlık, akılcı, sorgulayıcı, sorumluluk bilincini kuşanıp eyleme dönüştürmüş, yaşam biçimi kılmış, **erdemın somutlaşmış örneği...**

1930'ların Harbiyesinden mezun bir adam; çağdaşlık savaşımı, yeni bir uygarlık yoluna girme çabaları içinde bulunduğu söylenen Türkiye'nin Parlamentosu, 12 Eylül Anayasasını değiştiremezken, 1995'te sivil toplumun yaratılması için kalemini, canını koyuyor ortaya. **Hepimizden daha sivil bir demokrat.**

Düzen, kafasına uygun düşmediğinden ötürü, onu ordusundan atmış. Tek başına sokakta, aç, sürekli izleniyor. Düzenin pirelendiği her olayda, sorgusuz sualsiz içeri atılacakların başındadır. Polis defterlerinin ilk sayfasının ilk satırındaki adam. Kendisini, emeğinin zoruyla, kafasının ışığıyla ayakta tutmasını biliyor. Ötesine geçip, kendisini dışlayan Türkiye'yi, yapıtlarıyla dışarıda temsil ediyor, bizi dünyaya eklem-lendiriyor. İç-dış düzenleri yeniyor. **Zorlukları yırtıp çıkan bir direniş örneği. Bir adam ki, kendini yaratırken, ulusuna onur katıyor.**

Bakkallıktan başlayarak, ekmek parası için yapmadığı iş yok. Ekmeğini aslanın ağzından değil, çarpık düzenlerin elinden söküp alabiliyor. Türk edebiyatının önde gelen yazarlarından oluyor. Yıllarca Türkiye Yazarlar Sendikası'nın başkanlığını yapıyor. Yapıtları, onlarca yabancı dile çevriliyor. **Türk dilinin temsilcisi.**

Düzen, onu vatan hainliğiyle, suçlardı. O ise, ulusal birliğin tutkallı olan Türkçe'yi, en doğru en iyi kullanan bir yazıneri. Dilin ulusal kimlik olduğunu işleyen/öğreten bir dil işçisi. Ulusal kimliğin mimarı. **Kendisi-ni suçlayanlara ulusallık dersi verecek bir kişi.**

Türk mizah zekasını derleyip toparlayarak çağdaş çıkırıktaki eğiren, güncelleştirerek, onlardan dersler çıkararak, yolumuzu, bizim duyarlılığımızla, aydınlatan bir ışıkçı.

Kimileri, Aziz Nesin'in edebiyatçı olup olmadığını tartışmaya almak istemiştir. O yetenek, elbette edebiyatın dikalasını başarabilirdi, başarmıştır da. Onun seçimi, kendisini belli çevrelerin katında yüceltmek değildi. Hep halkının sağduyusunu, diyalektiğin ölçülerini vurarak işlemiştir. O, halkının, ulusunun dünyaya eklenilen yazarıydı. Promete kimliğini yaşadı. **Tek başına ışık ordusu desek,** abartma mı olacak? **Sanatını, önce ulusuna adayan bir yazardı Aziz Nesin.**

Bir ülkenin, dış dünyadaki resmi elçilerinden daha oylumlu, daha etkili elçileri sanatçılarıdır. Çeşitli dillere çevrilen, dış dünyadan ödüller alan **Nesin bizim kültür elçimizdi.** Dış dünyadaki yüz akımızdı. İşte ulusunun hizmetinde olmanın örneği! **Orduların kazanamayacağı savaşta kazanmış kahraman!**

Baskıları ile sürüp giden düzen, kendisine karşı en ufak kıpırdanışta, hemen Aziz Nesin'i tutup içeri atmaya birinci iş saydı. **O, edebiyatımızın ve düşüncemizin Hacıhüsrev'li idi.** Yılmadı hiç, **direnişlerin kolbaşıydı.**

Düşüncesinin bedelini ödemedi, rantını toplayan pek çok aydın gördük. Onların kıvırtmaçlı sokaklarından aydınlığın bulvarına çıkmakta, ne zorluklar çektik. 12 Eylül'e karşı Aydınlar Dilekçesi'nin önderiydi. Aziz Nesin. **Karabasan dönemlerinde susmayan yiğit bir sestiydi.** Düşüncesini tavrına aktarıp eyleme koymanın önderiydi, **örnek bir direnişçiydi.**

Aziz Nesin yapıtlarıyla eylemleriyle sorgulayıcı, eleştirici, yol yolak açıcı oldu. Kişiliğini kuşanmış aydının korkusuzluğunu gösterdi bize. **Aydın kimliğinin dev bir posterini astı ufkumuza.**

O'na cimri diyenlerimiz oldu. Ama yaşamı boyunca, kimseden bir tas su içmedi, karşılığını ödemedi. En alt kesiminden başladığı, zaman zaman açlığının üstüne dört büküm kıvrıldığı yaşamından, sırf kaleminden getirisinden edindiklerini, öz çocuklarına değil, Vakfındaki yavrularına bıraktı, geleceğe doğru. Bu muydu, Aziz Nesin'in cimriliği? O, düşüncelerini uygulamaya geçiren büyük bir eğitimci değil de ne? **Onun adına bir özgecilik anıtı dikilemez mi?**

2 Temmuz 1995 günü, Edebiyatçılar Derneği'nin düzenlediği Sivas'tan Pir Sultan Abdal'a toplu görüşmesine çağrılıydı. Gelmek istiyordu. Çok yakında sayrılık geçirdiğini bildiğimiz için, gelmemesini istedik. O'na kıyamazdık, o sadece bizim değil, ulusun insanlığındı. Ama başka kuruluşlar tarafından Ege'deki sanat etkinliklerine çağrılınca duramadı, gitti. **Orada düşüncesini eyleme dökmenin şehidi oldu.** Türk aydınlanmasının büyük şehitlerinin başında yer alacaktır Aziz Usta: Düşüncesiyle ölüme meydan okuyarak...

Aziz Nesin öfkeliydi diyeceksiniz. Öfke, duyarlılığın çocuğudur. Ülkenizin kazanımları kemirilirken, insanlık değerleri çiğnenirken, haklarınız elinizden alınırken, yanınız yönünüz kara çarşafı bürünürken, hamhatlatlar, ülkenin yazgısını kara kâlemlere yazarken nasıl öfkelenmezsiniz, bir yurtsever olarak? **Onunki ulusal bir öfkeydi,** bilinçten kaynaklanan duyarlılıkla.

Düşünüyorum: Aziz Nesin'den alacağımız pek çok ders var. O Aziz'di, ya sen nesin diyorum kendime. Bilmem siz de sorar mısınız bu soruyu...

Hadi, sorarak Aziz'lenelim, kendimizi bulalım!..

ÖĞRETMEN DÜNYASI, SAYI - 188, AĞUSTOS 1995

SU GİBİ "AZİZ" OLMAK

YUSUF SOLMAZ

1980'li yılların sonlarına doğru olmalıydı... Öğretmenliğimin ilk yılları Mardin'de geçti. Onu ilk defa orda gördüm. Tahmin ettiğimden daha kısa boyluydu... Güneydoğu sorununa siyasal çözüm önerileri getirmenin suç olduğu yıllardı. Askeri çözüm yolları dışında başka bir çözüm yolu önermek o yıllarda da vatan hayinliği ile bir tutuluyordu. Böyle bir ortamda o, hem de ateşin tam orta yerinde, aydınları almış yanına, Olağanüstü Hal Bölgesi içindeki çeşitli illerde konferanslar veriyordu. Sorunun yalnızca demokratik yollarla çözümlenebileceği konusunda ilgililere mesajlar gönderiyor, halkı bilinçlendirmeye çalışıyordu.

Şeriatçı örgütlenmeye ve örgütlere karşı kelle koltukta mücadele verdiği yıllarda ben başka bir ilde öğretmendim. Binbir güçlkle yeniden yayım hayatına başlayan Aydınlık Gazetesi'nde, şeriatçı güçleri ve onların devlet içindeki yordakçı ve yatakçıları adeta topa tutan yazıları yayımlıyordu. Şeriatçı çeteler, her fırsatta kirli çamaşırlarını ortaya dökken, dobra dobra, korkusuzca üzerlerine doğru yürüyen bu küçük dev adamı gördükçe cin çarpmışa dönüyorlardı.

Düşünceyi suç sayan her türlü yasaya rağmen, düşüncelerini ifade etmek için kimseden izin alması gerektiğini düşünmüyordu. Evrensel aklın ve hukukun yasaları doğrultusunda düşünce özgürlüğünün en doğal insan hakkı olduğunu savunuyor, bu amaç uğruna ölüm dahil her şeyi göze alıyordu.

Aşırı dinci ve milliyetçi egemen güçlerin korkulu rüyası haline gelen, kalemden başka silah tanımayan bu mangal gibi yürek, hayatı boyunca Anadolu halklarını aydınlatmak için mücadele verdi. Amacı, halkı emek saflarına çekerek, bilimin ve aklın gücüyle Anadolu'da varolan her türlü sömürüye son vermektir. Egemen sınıfların temsilcileri, Anadolu'da herkesin bir Aziz Nesin olmasından korktuklarından her fırsatta onu ezmeye çalıştılar. Ezildikçe büyüdü, büyüdüğüne daha çok gitti karanlıkçıların üzerine. Korkudan korkmamayı öğrendi o bize.

Şeytan Ayetleri kitabının Türkiye'de yayımlanmasına engel olmak isteyen şeriatçı güçlere karşı bayrak açtığı günlerdeydi. Her an şeriatçı bir saldırıda yaşamını yitirmesinden korkuyorduk. İçteki ve dıştaki tüm şeriatçı güçlere karşı giriştiği bu amansız savaşında en ufak bir korku belirtisi göstermedi. Silahları, paraları ve yordakçıları çok diye meydanı

düşmana bırakıp kaçmadı. Canı pahasına direndi zalimin zulmüne; bir adım geri atmadı. Sevginin önünde eğik duran başı, zulmün önünde her zaman dimdikti. Lekesiz yaşamı süresince hiçbir zaman inandığı değerlerden ödün vermedi. Herkesin cepheden kaçtığı, yapayalnız kaldığı zamanlarda bile durup arkasına bakmadı. Aziz Nesin dediğimiz insan, Anadolu'nun aydınlık geleceğine sunulmuş bir büyük armağandı. Yeryüzünde sömürü sona ersin, çocuklar geleceğe umutla bakabilsinler diye döğüşüyordu yiğitçe, durmadan değişen durmadan gelişen hayatın düşmanlarıyla. İlhan Selçuk'un dediği gibi zamana çaktı adını. Kolay olanı değil, her zaman en zor olanı seçti hayatta. Yalana ve ihanete batmış bir ülkede su gibi "Aziz" olmak ve ölünceye kadar hep öyle tertemiz kalmak kolay değildi.

Şeytan Ayetleri kitabını bölüm bölüm Aydınlık Gazetesinde yayımlarken bütün kalbimle mücadelesine destek veriyordum. Şeytan Ayetleri kitabının neden Türkiye'de yayımlanmasını istediğimizi anlatan bir yazım Aydınlık Gazetesinde yayımlandığında, dinci gericiliğe karşı onunla omuz omuza mücadele veriyor olmaktan büyük mutluluk duyuyordum. Benim gibi nice genç insan, yılgınlık göstermeden her türlü sömürüye karşı yiğitçe direnmesini ondan öğrendi.

Uğur Mumcu'nun kalleşçe katledilişinin hemen ardından şeriatın hâfesinde bu kez de onun olduğu açıkça ortaya çıkmıştı. Humoyni, Şeytan Ayetleri kitabını savunan herkesi ölümle tehdit ediyordu. Salman Rüştü'nün saklanacak delik aradığı günlerde, o, meydanlarda korkusuzca tüm insanlığın düşünce özgürlüğünü savunuyordu. Ben de o sıralarda Cumhuriyet Gazetesi'nde yayımlanan bir yazımda, toplumun tüm ilerici güçlerini onun mücadelesine destek vermeye çağırılmış, hepimiz birer Aziz Nesin olursak şeriatçı güçler kimi hedef gösterecek demiştim. O, Anadolu halkına olan borcunu bu savaşlarıyla ödemeye çalışırken ben de, halkının bir parçası olan, bu duyarlı, gözü pek aydını savunarak, halkıma olan borcumu ödemeye çalışıyordum. Sivas olayları sırasında yaşanan acıları doğrusu burda yeniden hatırlamak istemiyorum. Ancak bu acıların hesabı birgün mutlaka sorulacaktır.

Herkes gibi o da bir gün ölecekti ama, kalbimdeki yeri ölümsüzlük olduğundan mıdır nedir, ölümünü duyduğumda inanmadım. Gazetelerde yayımlanan vasiyetini okuduğumda tarifsiz bir acıyla acıdı kalbim. En görkemli cenaze törenini hak etmiş bir büyük insan, sessiz sedasız toprağa verilmeyi istiyordu. Üstelik yattığı yer bilinmesin diye de bir mezar taşı bile konmayacaktı üzerine. Bir türlü razı olmasa da kalbim bu vasiyete, onu anlamaya çalışıyordum. Bu ülkede ciğeri beş para etmez nice halk düşmanı için, halktan toplanan vergilerle anıt mezarlar

yapıldı. Belki de bu Halk düşmanlarının yattığı mezarların benzeri bir mezarda yatmayı kendine yakıştıramamıştı. Onların yeri cennet bile olsa öbür dünyada o cehenneme gitmeyi yeğlerdi. Gücünü insanlığın ortak değerlerinden alan insanların anıt mezarlara ihtiyacı yoktur. Yattığı yerde bir mezar taşı bile olmayan milyonlarca Anadolu insanı gibi o, sadece bir cenaze töreniyle gösterişsiz bir toprak parçasına gömülmeyi tercih etti. Çünkü o, Anadolu'nun her karış toprağında kendi evinde gibi rahat edebilecek bir insandı. Uyarına gelirse Nazım gibi başında bir çınar ağacı olsun isterdi ama bu da o kadar da önemli değildi. Önemli olan yalnızca vatan toprağında, uğruna baş koyduğu emekçi halkıyla koyun koyuna yatmaktı.

Sağlığında Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülmesine izin vermeyenler, ölünce alalecele bu isteğini kabul ettiler. Bu isteğin ölümünden sonra kabul edilmesi ne kadar düşündürücü. Yaşarken ileri sürülen engeller nasıl birden bire ortadan kalktı anlayamadık. Türkiye Cumhuriyeti'nin gelmiş geçmiş tüm iktidarları, hayatta iken hep ona eza ceza çek-tirmek için mi vardılar? Halkın çıkarlarını, doğal ve gerçek olanı savunmak ne büyük bir suç bu ülkede.

Dünyanın en güzel yerlerinde, çokları gibi kendine yepyeni bir hayat kurabilecekken, ülkesini bırakıp gitmedi. Kaçsın diye ne kadar eziyet ettilerse de onu bu ülkeden kaçıramadılar. Kökleri Anadolu toprağında en eski uygarlıklara dayanan bir büyük çınardı o. Varını yoğunu Anadolu'daki yoksul çocukların bakımı ve eğitimi için harcadı; öldükten sonra da her şeyini onlara bıraktı.

Türkiye'de devlet başkanlığı yada milletvekilliği yaparken başka bir ülkeye yatırım yapanlar, varını yoğunu yurt dışına kaçırarak zevkü sefa içinde yaşayanlar, kendi vatan hainliklerini gizlemek için gerçek yurtseverleri dışarıdan ve içerden destekli şeriatçı güçlere hedef gösterenler şunu iyi bilmeliler: Aziz Nesin, Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülmedi. Anadolu'nun her karış toprağına bir su gibi aktı o. Bu topraklardan daha çok Aziz Nesinler çıkacak merak etmeyin siz. Ölüsünün dirisinden daha tehlikeli olduğunu zamanla hepiniz daha iyi anlayacaksınız. Hiçbir zaman öldü de kurtulduk deme mutluluğuna erişemeyeceğinizi bilmek ne büyük mutluluk bizler için. O güneşin dağlarından bir su gibi indi yeryüzüne, güneşin ışıkları arasında sonsuza bir ırmak gibi akmakta şimdi.

Biz devrimci öğretmenler, aklın ve bilmin gücüne olan inancımızın ve gençlerimizin olanca ateşiyle mücadeleni bıraktığın yerden devam ettireceğiz. Karanfilleri, yoldurmadığın karanfil tarlalarında kalan mezarında rahat uyu sen Aziz Abi...

ÖĞRETMEN DÜNYASI, AĞUSTOS 1995

AZİZ NESİN İÇİN

VECİHİ TİMURÖĞLU

Bir gün, bizim evde yemek yerken, aziz dostum Öner Ünalın (Ragıp Gelencik) sordu: "Aziz Abi, diyebilirim ki, benim kuşağım, bizlerden sonra da çocuklarımız, okuma beğenisini sizinle kazancaktır. Sanırım, bundan sonra da, bu etkiniz sürecektir. Bunu nasıl sağladığınızı, aşağı yukarı tahmin ediyorum, ama sizin ağzınızdan dinlemek daha iyi olacak. Sakınca görür müsünüz?" İyi anımsıyorum, Aziz Nesin, sanki yıllardır bekliyordu böyle bir soruyu! Büyük bir coşkuyla yanıtlamaya koyuldu. "Benim başarılı olmam için, dedi, toplumsal koşullar hazır. Toplumsal kurumların hiçbirisi sağlıklı değil. Yurttaşlarımız, bu bozukluğun farkında değil, farkında olsalar bile, toplumsal bilinçleri yetersiz. Böyle olunca, benim işim kolaylaşıyor. Ama kardeşim, ben neyim? İşte burası garip. Hikayeciler antolojisi çıkıyor, Aziz Nesin yok. Romancılar antolojisi çıkıyor, yine yoğum. Yani, beni yazardan saymıyorlar anlayacağın."

O gün, bu sözlerle gülüştük. Doğrusu, öykü ve roman üzerinde güzel bir söyleşi açılabilirdi bundan sonra. Öyle olmadı. Yine toplumsal sorunlara döndük. Aziz Abi anlattı, bizler kırıldık. Ama, zaman geçtikçe, bu sorunu kendimle tartıştım. Gördüm ki, dünyanın hiçbir yerinde, yazın tarihinde bağımsız "mizah bölümü" yok. Salt mizah üretenlerin yazın tarihine girme şansları çok az. Çünkü, salt mizah, günlük olaylardan kaynaklanarak yazılıyor. Günlük olayın çarpıklığı, salt gülmeceye dayandırılırsa, geleceğe yansımıyor. Örneğin, Cevdet Sunay için üretilen fıkralar, Cevdet Sunay'ın sahneden çekilmesiyle sona ermiştir. Cevdet Sunay'ın görev süresinin dolduğu gün, onunla ilgili anlatılan bir fıkraya hiç kimsenin gülmediğini iyi anımsıyorum. Çünkü, adamın toplumsal etkinliği kalmamıştır. Bir bakıma anonim halk yazınında üretilmiş fıkralar, günlük olayları konu edinen gülmece ürünlerinden daha uzun ömürlü oluyorlar. Çünkü onların toplumsal eleştiri nitelikleri ağır basıyor.

Aziz Nesin'in öykülerinde ve romanlarında kurgu tektir. Günlük bir olaydan yola çıkarak bir durum eleştirisine yönelinilir. "Durum eleştirisi" diyorum, çünkü, Aziz Nesin, toplumsal yapı eleştirisine çok az yönelir.

Onun asıl amacı "**durumu yakalamak**"tır. Kimi kez, durum eleştirisinden toplumsal kurumların yapısı çıkarılabilir. Örneğin, **Seyis Atı**'ndan ordudaki "**emlirerliği**" kurumunun yersizliği kolayca anlaşılabilir. Sonunda, bu kurum kaldırılmıştır, ama Seyis Atı, yazınsal bir ürün sayılmamıştır. Aziz Nesin, mizah yazarı olarak 1956'da ve 1957'de İtalya'da "**gülmece öyküleri yarışması**"nda altın palmiye ödülü aldı. 1966'da, Bulgaristan'da "**altın kirpi**" ödülünü kazandı. 1969'da Moskova'da **Krokodil** ödülüne layık görüldü. 1975'te Asya-Afrika Yazarlar Birliği'nin her yıl düzenlediği "**Lotus**" ödülünü kazanarak başarılarına bir yenisini ekledi. 1977'de Bulgaristan Uluslararası Gülmece Kitapları ödülünü aldı. Bütün bunlara karşın, Sait Faik Hikaye Yarışması'na birkaç kez katılmasına karşın, o ödülü alamadı. Türkiye'de, anımsadığım değin, 1978'de, **Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz** romanı ile, **Madaralı Roman Ödülü** roman ve öykü dalında aldığı tek ödüldür. Yakınması bu yüzden.

Aziz Nesin'in yakınmasında bir hak olup olmadığının tartışılması bu yazının sınırlarını aşar. Çünkü bu bir andaç yazısıdır. Araştırma niteliği taşımıyor. Belki, bir duyumsatma sayılabilir. Ancak, romanın ve öykünün içinde mizah vardır. Bu durum karıştırılmamalıdır. Gogol'u kim unutabilir. Aziz Nesin, olayı abartarak geliştirir, sonunda "**saçma**" diyebileceğimiz bir aşamaya vardırıır. Güldürmenin son sınırır bu. Doğrusu, bu sınırda, toplumsal bozukluğu açık seçik gösterir. Yazık ki, yazın için yeterli değildir bu. **Biraz Gelir misiniz?** ve **Bir Şey Yap Met** adlı oyunlarırla başladığı "**saçma**" yoluyla toplumsal eleştiri yöntemini, **Toros Canavarı**, **Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı**, **Çuçu**, **Hadî Öldürsene Canikom**, **Tut Elimden Rovni** ve **Beş Kısa Oyun** adlı yapıtlarında da sürdürdü. Sanırım, oyunlarında daha çok yazın niteliği var.

Öykülerinde, romanlarında ve oyunlarında, hatta anı ve gezi yazılarında bile savaşımıcı bir tutumu vardır. O, her zaman, toplumsal gündemi elinde tutmuştur. Herhangi bir siyasal örgüte girmemiştir. Öyle ki, Sosyalist Birlik Partisi'nin kuruluşunda her aşamada bulunmuş, Ankara Atatürk Spor Salonu'nda yapılan ilk büyük toplantısını açmış, açış konuşmasında bir sosyalist partinin kurulmasının gerekliliğini anlatmış, ama söylevini, "**Bu sosyalist parti kurulacaktır, ama ben o partinin içinde yer almayacağım.**" cümlesiyle bitirmiştir. Aziz Nesin, yazınsal ve toplumsal kimi örgütlerde yer almasına karşın, siyasal örgütlere girmeyi aklından geçirmemiştir. Bunun nedenini bilmiyorum. 12 Eylül büyük depreminden sonra, askersel yönetime karşı en önde savaşanlardan, belki de en önde savaşan insan oldu. Düzenleyicileri arasında bulunduğum Demokrasi ve Anayasa Kurultaylarını onun önderliğinde

yaptık. Bu büyük girişimleri başlattı ve başarıya ulaştırdı, ancak siyasal örgütlenmelere bulaşmadı. Belki de, siyasal bir örgüte girdiğinde, ülkenin gündemini elinde tutamayacağını düşünüyordu. Çünkü o, ülkenin gündemini saptamaya özen gösteriyordu. Sivas kırımından sonra, gündemi elinde tutmayı daha da yoğunlaştırdı.

İnsan Hakları Derneği'nin başarısı için çok çaba harcadığına yakından tanık olduğum Aziz Nesin, yurttaşımızın önce bireysel kişiliğini kazanmasına çok önem veriyordu. Kendisinin davranışlarında, sanki, bireysel kişiliğin oluşması için **örnek olma** çabası vardır. Türk halkına hakaret gibi algılanan **"Türk halkının yüzde doksanı aptaldır"** yargısı, zihinsel özürülük açısından ele alınmamalı. Onun amacı, insanımızın **"birey olma"**yı beceremediğini vurgulamaktı. Gerçekten insanımız birey olmayı beceremediğinden, bir türlü faşist baskıları kıramıyor. Son **"Anayasa'yı değiştirme tartışmaları"**nı izleyince, siyasal partilerimizin önderlerinin bile birey olmayı başaramadıklarını gördük. Örneğin, Bay Mesut Yılmaz, Refah Partisi'nin layikliğe (Laiklik) karşı çıkması üzerine telaşa kapılıp demokratik gelişmemize tekmesini attı. Aziz Nesin'i doğruladı. Bay Yılmaz, Nesin'in ölümünden sonra televizyon ekranlarında, **"Onunla aynı dünya görüşünü paylaşmadığımızı herkes biliyor, ama büyük bir yazanımızı kaybettik"** diyerek, Türkiye'de çok az **"birey"** olduğunu kanıtladı. Korkusu vardı Bay Yılmaz'ın. Çünkü, Bay Erbakan, kerhen de olsa bir şey söylememişti. Böylece, islamın hoşgörü efsanesi de ortaya çıkmıştı.

Yeri mi, değil mi bilmiyorum ama, Sabahattin Ali olayını en iyi bilen kişi olarak suskunluğunu yıllarca sürdürmesi, yeniden ele alınmalıdır kanısındayım. Hemen her yerde, olayı yazdığını ve sakladığını söylüyordu. Her durumda açık olmayı erdem sayan Aziz Nesin'in bu konuda da açık davrandığını sanıyorum. Oğullarının hazır olan yapıtı yayınlamaları, yazınsal, toplumsal ve siyasal, tarihimiz açısından önemlidir.

Türkiye, Aziz Nesin'le bütün dünyada onur kazanmıştır. Büyük gülmece yazarı olarak öneminin yanında, demokrasi savaşçısı olarak saygı görmüştür, insan hakları savaşçısı olarak övülmüştür. Dincilerin tümü ona karşıdır. Özellikle, **Şeytan Ayetleri** yüzünden, islamcılarının **"öldürüm listesine"** alındı. Aziz Nesin, bu tehditlerden korkup savaşımını ertelemedi. İnandığını sonuna değin savundu, islamcılarla savaştı. Son aylarda, köktendincilere karşı uluslararası bir kurultay toplamayı tasarlıyordu. Bildiğimce, hazırlıklarının sonuna gelmişti. Onun anısına saygı duyanlar, bu girişimini yaşama geçirmelidirler. Kaynağında, dincilere de örnek olabilecek bir savaşım adamıydı Aziz Nesin. Kuran'ın Naziat sûresinin 40. ve 41. ayetlerini yorumlayan Hasan Basri,

"Savaşımın (cihad) en erdemlisi, kötü istemlere karşı verilen savaşımdır." diyor. Aziz Nesin, bütün yaşamı boyunca, halkımızı ve ülkemizi kemirenlere karşı, onların bir türlü kesilmeyen sömürme iştahlarını söndürmek için savaştı. Belki, ün tutkusu, kendisini bile dinlemeyecek boyuttaydı, ama dürüst bir yurtseverdi, eksiksiz bir insan dostuydu. İnsanın dininden önce halkını ve ülkesini sevmesini öğrenseler, köktendincilerin de en çok saygı duyacakları insan, Aziz Nesin olurdu. Çünkü, yurdu sömürgeleşmiş, halkı tutsaklaştırılmış bir ulusun dini de eksiktir, inancı da.

ÖĞRETMEN DÜNYASI, AĞUSTOS 1995

AZİZ NESİN'DE ÖĞRETMEN

ALİ TÜRKSEVEN

Şimdiye dek, Aziz Nesin için çok şey yazıldı, söylendi. Ama onun yapıtlarına yansıyan öğretmenlere ilişkin pek bir araştırma yok. Kuşkusuz, ileride bu konuya ilişkin daha kapsamlı çalışmalar yapılacaktır. Ben de Zeki Sarıhan'ın önerisiyle, derginin Ağustos sayısına yetiştirebileceğim sürede, bu çalışmayı yaptım.

"Dünya'nın En İyi Öğretmenleri"

Aziz Nesin, **Böyle Gelmiş Böyle Götmez.2'de "Bana öyle gelir ki, sanki dünyanın en iyi öğretmenleri benim öğretmenlerimdi. Böyle olduğuna gerçekten de inanmışımdır. (s. 432)"** der. Gerçekten de, özyaşamını anlattığı bu iki cilde, öğretmenlerinden saygıyla, sevgiyle söz eder. Hiç sevmediği -az sayıdaki- öğretmenleri için bile saygıyı elden bırakmaz.

Böyle Gelmiş Böyle Götmez.1 "Yol" (Öz-yaşam, 1966) adlı yapıtında Nesin, çocukluğunu anlatır. Beş yaşındayken Mahalle Mektebi'ne yazılır. Orası, evlerine çok uzaktır. "Mahalle mektebimiz işte orada bir ev. Hoca'nım, bir Tatar kadın. Üç de yetişmiş kızı var, kızları güzel gelirdi bana... (s. 31)"

Mahalle Mektebi'nden ayrılır. Sekiz yaşında hafızdır. Artık, onu Galip Amca'sı okutur... **"Beni Galip Amcam okuttu. İlk ondan okumayazma öğrendim, sonra Arapçaya başladık (s. 39)"**

Galip Amca'sı **"bir roman"dır: "Arapça, Farsça, Fransızca yüksek matematik bilen, şiirler yazan bir rûfai ve kadiri dervîşi... Zamanına göre çok devrimci, ilerici bir adam (s. 39)"**dır.

Aziz Nesin'in ilk öğretmenliği: **"Kasımpaşa pazar yerinin dibinde bir caminin imamına haftada elli kuruşa ders vermeye başladım: Tecvit ve Arapça..." "Öğretmenliğimden haftada elli kuruş aldığım o zaman, evimizin aylık kirası yüz kuruştı. (s. 49)"**

En Büyük Adam: Sınıf Öğretmenimiz

Aziz Nesin, Kanuni Sultan Süleyman İptadai Mektebi'ndedir: **"Dün-yada tanıdığın en büyük adam kimdir?" diye sorulsa hemen "Zekai Bey" derim üçüncü sınıf öğretmenimiz Zekai Bey.. (s. 300)" "Evlerinin önünden geçerken bile saygı duyuyorum, başımı evden yana çeviremiyorum. (s. 302)"**

Başka bir öğretmeni için "Rıfkı Bey'in üzerimdaki etkisi büyüktür (s. 418)" der. "Karıncayı incitmez", "melek" (s. 403)" gibi bir adamdır o. Aziz Nesin, artık, Darüşşafaka'dadır.

Kendisini döven bir öğretmeni için "Hiç sevmem Şakir Bey'i, kendini sevdirmedim ki.. (s. 428)" demeden geçemez.

Osman Nuri Bey'den söz ederken "Ne iyi öğretmenlerden okumuştuk. (s. 431)" der.

Öğretmenleri Veli Bey, derste, Amerika'yı ve zenginleri öven bir olayı tatlı tatlı anlatır. Aziz Nesin buna ilişkin "Birkaç kuşağı, öğretmenleri, büyükleri bu aldatmacayla kandırmışlardır. (s. 486)" der.

Çok duygulu bir öğretmeni vardır: "Şükrü Bey, kafamda çok saygın bir anı olarak yaşamaktadır; içli, çok duygulu bir adamdı, konuşurken hem ağlar, hem de ağlatırdı. Düşünürüm: Ben hala çok gözüyaşlıyım. Gazetelerdeki acıklı olaylar bile beni ağlatır. Belki de bu duygululuk, Şükrü Bey gibi öğretmenler elinde yetişmemizdendir. (s. 507)"

Beşinci sınıftayken Hozer adını verdikleri (gerçek adını bilmiyor Aziz Nesin) bir öğretmeni vardır. Tabiat Tedkiki dersine gelir. Aziz Nesin "Yüzünün güldüğünü, yada kızdığını hiç anımsamıyorum. Yine de sevimli gellirdi bize, ama korkardık da... (s. 491)" der. Hozer'in sözlü sınavda soruları bilemediği için Aziz Nesin'e sıfır verişini yazarımız hiç unutamaz: "Bu başarısızlığım bana çok ağır geldi, o denli ağır geldi ki, o günkü durumum hala rüyalarımın girer. (s. 494)" diye anlatır.

Darüşşafaka'da aylık almadan Fransızca öğretmenliği yapan yaşlı adamdan etkilenmiştir. "Ben de büyüyünce, her ne olacaksam olacağım, ama yine de Darüşşafaka'da parasız öğretmenlik yapacaktım (s. 494)" diye geçirir içinden.

"Öğretmenler Destanı"

"Böyle Gelmiş Böyle Götmez'in ikinci cildi de bir öğretmenler destanı olsun istiyorum. Çünkü gerçek yaşamımda da böyleydi. (s. 438)" Evet Aziz Nesin, Böyle Götmez / 2 "Yokuşun Başı" (1977) adlı yapıtını böyle nitelendiriyor. Yalnızca bu yaklaşımı bile, onun, öğretmenlere ne denli önem ve değer verdiğinin bir göstergesi olsa gerek. Aziz Nesin gerçekten de bu yapıtın yaklaşık dörtte üçünü, ortaokullarda tanıdığı öğretmenlerine ayırmıştır.

Vefa Ortaokulu'nda İngilizce Öğretmeni Muhittin Raif Bey'i "hiç mi hiç" sevmez: "Ortaokuldayken hiç sevmediğim, (askeri) lisedeyken çok sevdiğim öğretmenin Muhittin Raif'le, yıllar sonra askerlikten ayrılınca dostluk kuracaktım. Onunla birlikte Rıza Tevfik'in evinde edebiyat söyleşilerine katılacaktım. (s. 130)"

Türkçe öğretmenleri, Enver Kemal Bey'dir.

"Coğrafya öğretmenimiz çok şık giyinirdi. Yüzü hiç gülmezdi. Adı, Rüknettin Nasuhioğlu. Sonradan Demokrat Parti iktidarında milletvekili, daha sonra da İçişleri Bakanı olmuştu. (s. 178)"

Aziz Nesin, daha sonra Davutpaşa Ortaokulu'ndadır. Burada en sevdiği öğretmeni Sami Bey'dir: "Kırsaçlıydı. Bir ayağı birazcık kısamıydı, yoksa yamuk muydu, biraz paytak yürürdü. Edebiyatçı olmak isteyip de olamamış Türkçe öğretmenlerindendi. (s. 219-220).

Resim öğretmenleri "Resimden nefret ettiren bir öğretmen (s. 210)"dir.

Beden Eğitimi Öğretmenleri Kemal Bey "kışın, karlı havada bile palto giymez (s. 211)."

Matematik öğretmeni "Kömürcü (s. 211)" lakaplı biridir: "Öğrencileriyle arasında hiçbir bağ, sıcaklık, kaynaşma, ders anlatmasından başka bir değini yoktu. (s. 212)"

Aziz Nesin'i dolaylı olarak, oyun yazarlığına yönelten, Müzik Öğretmeni Hulusi Bey'dir (s. 212).

Aziz Nesin'in "Yaşamında tanıdığım çok özgün kişilerden biriydi (s. 231)" dediği Hüseyin Hüsnü, ona Fransızca dersi verir. "Hüseyin Hüsnü Bey, okulların eğitim yöntemini, ders kitaplarını beğenmediği için çocuklarını okula göndermiyordu. Çocuklarını kendisi eğitip okutacaktı. Okuldan daha iyi öğrenim vereceğine inanıyordu (s. 232)"

Davutpaşa Ortaokulu'ndaki Tarih Öğretmeni Memduh Bey, Maltepe Askeri Lisesi'nde de öğretmendir. Aziz Nesin'in askeri liseye gitmesini istemez: "Asker okuluna gidersem kendime yazık edecektim. Sivil okulda okursam, O'na göre iyi bir aydın olabilecektim... (s. 267)" Aziz Nesin yine de tasdiknamesini alıp askeri liseye gitmek isteyince, Memduh Bey, tasdiknameyi vermez. Aziz Nesin de Türkçe Öğretmeni Saif Bey'den tasdiknameyi alır.

Çengelköy Askeri Ortaokulu'nda

Aziz Nesin bu okula, on dört yaşında, yedinci sınıftan başlar.

Kemal Bey, Nebatat (:bitkibilim) öğretmenidir: "**Üniversiteyi yeni bitirmiş olmalıydı. Zayıf, kısa, ince sesli gencecik bir öğretmendi. Ama ders öğretimi çok iyiydi.** (s. 303)"

Daha sonra bu derse Zeki Bey adında bir dışçı gelir. "**Zeki Bey'in, kürsüye oturup, tırnaklarıyla dışlerinin paslarını çıkardığını bile anımsar** (s. 313)" ve "**bu iyi öğretmen**"in neden böyle yaptığına üzülürmüş.

Aziz Nesin, bu okuldaki öğretmenlerine çok değer verir: "**Asker okulunda öyle iyi öğretmenlerden öğrenim gördüm ki, sanki bütün yeryüzündeki öğretmenler içinde onlardan daha iyisi, daha bilgisi, daha olgunu olamazmış gibi gelirdi bana. (...) Şu anda da yine aynı duygular içindeyim.** (s. 336)"

Aziz Nesin'i resim yapmaya özendiren, işte o "**güzelim**" öğretmenlerinden biri de Ressam Cevat Bey'dir. "**Savaşçı yetiştiren bir okul**" da savaşı yeren "**Garp Cephesinde Yeni Bir şey Yok**"u salık verirken öğrencilerine, gözleri yaşlıdır. Aziz Nesin "**Cevat Bey salt resim dersi vermemiş, yazarlık dersi de vermişti bana.** (s. 339)"der.

Bu okulda Sıfırcı Nizam, kimya öğretmenidir.

Aziz Nesin, Atelye Dersi Öğretmeni Süreyya Bey'e hayrandır.

Zıpır Nazmi, beden eğitimi öğretmenleridir: "**Zamanından önce gelişmiş** (s. 353)" değeri daha sonra anlaşılacak kişilerdendir.

Müdürleri Binbaşı İsmail Hakkı Bey "**Baban muhterem adamdı, eşşoğlueşşekl** (s. 355)" diye bağırır, kimi şehit oğlu öğrencilere.

Müdür Muavini Suat Bey, "**güleç yüzlü bir adam** (s. 356)"dır. Hiç berbere gitmez; saçını, sakalını kendisi kesermiş. Aziz Nesin de elli beşinden sonra öyle yapmaya başlamış.

Hikmet Bey, tarih öğretmenidir ve yarbaydır. "**Kısa boylu**"dur ve "**bir omuzu eğik** (s. 360)"tir.

İngilizce Öğretmeni Atıf Bey'den "**belleğinde hiçbir iz yok** (s. 362)"tur.

Vücut-i beşer (:teşrih, anatomie) dersi öğretmeni, Doktor İsmail Hakkı Bey'dir. Aziz Nesin'in "**Hayranlık duyduğu** (s. 429)" bir öğretmendir.

Kurtuluş Savaşı'na katılmış öğretmenlerinden biri de Davut Şük-rü'dür: **"Davut Şükrü, o söylence kahramanı öğretmenlerimden yalnızca biridir, bir simgedir O. Öğretmenlerimin hepsi de özverili kişilerdi. (s. 436)"**

"Kırmay Albay emeklisi Adil Bey bir süre coğrafya öğretmenliğimizi yapmıştı. (s. 442)"

Binbaşı Hakkı Raif Bey, daha sonra bu derse gelir: **"Hakkı Raif Bey iyi giyinirdi. (s. 444)"** Aziz Nesin, bu sevdiği öğretmenin kardeşinin, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Birinci Şubesi'nde görevli olduğunu yıllar sonra görünce **"kutsadığım Hakkı Raif'in bendeki anısına gölge düşmüştü. (s. 449)"** der.

Resim öğretmenleri, ünlü ressam Sami Yetik'tir: **"Oldukça babayana giyinir (s. 453)."**

Sağlık koruma (:hygiene) dersi öğretmeni, Dr. Fikri Servet: **"İyi bir öğretmen (s. 455)"**dir.

Türkçe öğretmeni **"Bahri Bey de emekli subay (s. 458)"**dır. Unutulmaz bir öğretmendir **"Bahri Baba"**.

Bir Sürgün: Aziz Nesin

Bir Sürgünün Anıları (1957), Aziz Nesin'in 1947'de Bursa'daki sürgünlük dönemini anlattığı yapıtıdır. Aziz Nesin'in burada, parasızlıktan, çocuklara Ulucami'de Kuran dersi verir. İçinden **"Sürgünden sonra da Bursa'da kalsam, bu Kuran dersi hiç de kötü iş değilmiş."** diye geçirir. Bir gün onun kim olduğunu öğrenen babalar, çocuklarını derse göndermezler (s. 55-57).

Aziz Nesin otelde kalırken, onun orada kaldığını bir kitapçıdan öğrenen bir okur, onu bulur. Okurla Aziz Nesin, yirmi yıl öncesinden okul arkadaşları çıkarlar. Okur, Aziz Nesin'e bir evde bir oda kiralar, arasına onun yanına gelip konuşur. Bu durumu öğrenen arkadaşının karısı küplere biner. Adama **"Ya o, ya ben..."** der. Aziz Nesin de adama gitmesi için yalvarır. Adamın karısı **öğretmendir**. Adam **"En çok da memleket ölçüsüne göre aydın bir kadın sayılması gereken karısının bu kaba davranışına kızıyordu. (s.64)"** Aziz Nesin **"Aradan yıllar geçti. Ben hala kadını haksız bulmuyorum (s. 64)"**der.

Öğretmenleri Küçük Düşürücü (!) Bir Yapıt

Şimdiki Çocuklar Harika (1967) **"Bu kitap ergenler içindir"** adlı yapıtınınbaşında **"Bu romanı salt çocuklar için değil, ana-babalarla öğretmenler için de yazdım"** der.

Roman, iki çocuğun mektuplaşması biçimindedir. Zeynep Yalkır ile Ahmet Torbay adındaki beşinci sınıf öğrencilerinin mektuplaşma tarihleri 15 Kasım 1963 ile 27 Nisan 1964 arasındır. Romanın son mektubu da 11 Nisan 1967 tarihi taşıyan **"Yazardan çocuklara Mektup"**tur.

Romanın sonuna eklenen, yazarın çocuklara ikinci mektubunda Şimdiki Çocuklar Harika'nın çocuk romanları yarışmasında neden ödül al(a)madığı açıklanıyor: Onat Kutlar, Aziz Nesin'in altmışıncı yaşgünü (1975'te) toplantısında konuşmacıdır: Sözkonusu yarışmanın ön eleme-sini yapan kişilerden biridir. (Yarışma 1963 yada 1964 yılında yapılmış-tır.) Onat Kutlar bu romanı çok beğenir. Seçici kurul ise bu yapıtı, eğit-sel yönden yanlış, öğretmenleri küçük düşürücü bulur! Oysa, Aziz Ne-sin tüm alaycılığına karşın, bence, öğretmenlere (müdürlere ve müfet-tişlere de) küçük düşürücü yaklaşmamaktadır.

Okulda denetim: **"Öğretmenimiz bir sabah, okula müfettiş gele-ceğini söyledi. Çok heyecanlıydı. (s. 23)"** Öğretmen, müfettişin neler sorduğunu başka okullardan öğrenmiştir. Öğrencilere yeni defterler al-dırır. Müfettişin geleceği gün, öğrencilere soracağı problemin çözümünü verir. Öğrenciler de boş durmayıp, başka okuldaki arkadaşlarından, müfettişin sorduğu soruları ve yanıtlarını öğrenirler. Ama öğrenciler, so-ruları belli bir sıraya göre ezberlemişlerdir. Denetim sırasında yanıtlar karışır: **"Müfettiş öyle kızmıştı ki, kızgınlıkla o da şaşırp,**

- Oğlum dedi, Amerikayı yapan Mimar Sultan Mehmet'tir. Sü-leymaniye Camisini de keşfeden Fatih Sinan'dır. (s. 27)"

Öğretmenlerinin okuldan ayrılması **"acı bir haber (s. 33)"**dir. Yeni gelen erkek öğretmen, öğrencilere tek tek sorular sorarak onların neler öğrendiğini yoklar. Durumu beğenmez (s. 33).

Öğretmen güzel şiir okumayı, elleri sallamak, ayağı yere vurmak di-ye bilmektedir. Şiirde **"hey"** sözcüğünün geçtiği yerde öğretmen, aya-ğını yere vurunca **"Öğretmen ayağı, çürük döşeme tahtasının ara-sından içeri girmişti. Ben de yardım ettim. Zorla ayağını çıkarabil-di. (s. 38. 39)"**

Öğrenciler, öğretmenlerin verdiği ev ödevlerinin çokluğundan yakı-nırlar (s. 51). Bir gün Osman adında bir öğrenci, öğretmenlerinin yazılı ödevleri okumadığını öne sürer. Çünkü öğretmenleri, her gün yazılı yoklama yapıyor, iki günde bir de ev ödevi veriyordur. Osman, bu görü-şünü kanıtlamak için yazılı ödevlerinin birinde Galatasaray-Ankaragücü maçını anlatır. Öğretmenin de o ödevleri okuyacağı tutar. Ama öğrenci-ler **"Demek yine de Osman haklıymış (s. 63)"** diye düşünürler sonuç-ta. (Böyle Gelmiş Böyle Gitmez/1'de, Aziz Nesin, Darüşşafaka'da Vahit adlı bir öğrencinin ödevlerde hep maç anlattığını yazar.)

Sınavda arkadaşına kopya veren öğrenci için öğretmenin tutumu şöyledir: **"Bu durumu aillene bildirmek zorundayım (s. 162)"**

Kendini yazar sanan bir öğretmen, derslerde birçok kez **"Yazar olacaktım ama kısmet değilmiş (s. 171)"** diye yakını. Öğretim yılı sonunda öğrencilerin oynaması için piyes aranır: **"... öğretmenimiz bunların hiçbirini beğenmediği için, kendisi bir piyes yazdı. (s. 171)"**

Muhbir Öğretmenler

Tek Yol (1978) romanında başkışı Paşazade'dir. Sabıkalı bir dolandırıcı olarak polisten kaçarken, bindiği otobüsün bir kasaba kahvesinin önünde durmasıyla küçüksü dökmek için iner. Kasabalılar da onu ortaokula yeni atanan Matematik Öğretmeni Orhan Bey sanırlar. Paşazade, orada iyi bir öğretmenlik yapar. Dahası, müfettişlerin denetiminden sonra bakanlıktan takdirname bile alır. Okulun müdürü de ondan on beş gün önce gelen idealist ve iyimser biridir. Paşazade ona gerçeği açıklar, ama başka öğretmen olmadığı için, müdür, Paşazade'nin öğretmenlik yapmasını, herkesin onu Orhan Bey diye bilmesini ister.

Aziz Nesin, Paşazade'nin ağzından, öğretmenlerin bölünüşünü, şöyle değerlendirir: **"Çok şaşılacak bir şeydir; bu öğretmenler birliği kurulur kurulmaz, bizim okulun öğretmenleri aralarında önce ikiye, sonra üçe bölündüler. Daha sonra da parçalanıp, beşe, altıya ayrıldılar. (s. 405)"**

Öğretmenlerin çoğu da sık sık mazeret izni, hastalık raporları alıp zamanlarının çoğunu lokalde geçirmektedirler. (s.407)

Öğretmenler bölünüp parçalandıktan sonra, birbirlerini bakanlığa şikayet ve ihbar etmişlerdir. (s. 408. 409) Bunun üzerine müfettişler gelince, muhbir olmayan tek kişinin, sahte öğretmen Paşazade olduğu anlaşılır.

Öykülerindeki Öğretmenler

Mahmut ile Nigâr (1959) adlı yapıtın **İyi Olur İnşallah** öyküsünde yazarın köylülere yaklaşımı, Yakup Kadri'nin Yaban romanındakine benzer. Öğretmen, Aşağı Mıdır adlı, seksen evlik bir köyde görev yapar. Bu köylüler, çok miskindir. Uzun yıllar yurtdışında yaşayıp köye dönen Yusuf Efendi'yle birlikte, öğrencilerin okula gönderilmelerini sağlarlar. Tatil olunca öğretmen **"Ben daha bu köyde kalmam (s. 27)"** deyip, başka bir köye tayin yaptırır. Öğretmene **"Sen de giderken ben buralarda çıldırırım (s.27)"** diyen Yusuf Efendi, gerçekten çıldırır.

Bozguncu öyküsünde bir ortaokul öğretmeni, suçun politikacılardan çok, dalkavuklarda olduğunu savunur. Bu görüş üzerine yapılan tartışma ve anlatılan anılarla öğretmenin yargısı çürütülür (s. 113-122).

Dakikada Bir Doğum'dan bir tümcelik, öğretmen betimlemesi
"Terden, kirpiğindeki rimel yanağının kırmızısına biriki yol süzül-
müş bayan öğretmen, sinirli" (s. 70)

Büyük Grev (1978) adlı yapıtın **Biz Ne Halt Ettik** öyküsünde emek-
li albay, avukat, kaymakam, bakkal, traktör sürücüsü, profesör hekim
tiplerinin yanında bir de emekli tarih öğretmeni vardır: "Hiçbir tartışma-
ya katılmaz, o denli az konuşurdu ki, sanki Türkçe bilmiyormuş sanıla-
bilirdi. (s. 133)" Yazar, burada sayılan tiplerin çoğunu alaya alır. Çünkü
onlar Çeyrek akıl Cemal'e uyup, kıyıda fırtınaya yakalanan kotrayı kur-
tarmak isterken parçalarlar. Öğretmen ise kotrayı kurtarmak için denize
girmemiştir. Bunu akıllılığına yoran albaya **"akıllı olduğumdan değil,
ishal olduğumdan (...) soyunup denize girmeyi göze alamadım** (s.
144)" der.

Turistik Belgemizi Geri Alsınlar öyküsünde okul müdürü, (başka
bir bakanlığın da olsa) müfettişlerin yedirilip içirilmesi, ödüle armağarla
boğulması düşüncesindedir. Elbette işlerinin görülmesi için... (s. 207)
Çocuklardan mehter takımı da kurar. (s. 209) Öğretmen de, müdürün
isteğiyle, öğrencileriyle turist karşılamaya gider (s. 209).

Nah Kalkınırız (1988) yapıtına adını veren bu öyküde küçük, on iki
olay vardır. Bunlardan biri de pazarcılık yapan öğretmenlerle ilgilidir.
Babasıyla pazara giden ilkokul son sınıf öğrencisi bir kız, öğretmeni
onu görüp utanmasın diye o yana gitmek istemez. Babasının da gözleri
dolar ve **"Bizde bu değerbilmezlik varken biz (sekiz aaaaaaaa boyu
uzatarak) naaaaaaaaah kalkınırız!** (s. 154-155)" der.

Korkacak Ne Varmış öyküsünde, çeşitli korkuların yanısıra öğret-
men korkusuna da değinilir.: **"Ne buyurdunuz? Öğretmenlerimden
mı? (...) Korku değildi ki, saygıydı.. (...) Korkmuyorsam, tarih öğ-
retmeni döğerken niçin mi kaçtım? Korkumdan kaçmamıştım ki,
saygımdandı.** (s.90)"

Kör Döğüşü (1988) yapıtının **Tanıştığımızı Çok Memnun Oldum**
öyküsünde Şazi Bey adında bir öğretmen var. Eğitimimizde hiçbir sis-
tem olmadığından yakındır. Her müfettişin değişik bir anlayışı olduğunu,
kiminin Fransa, kiminin İtalya etkisinde bulunduğu, sonuçta da kendisi-
ni öğretmenlikten aldıklarını anlatır (s. 22-29).

Açış Nutku'nda, nutuk çekmeyi iyi bilen biri vardır. Bu kişi, öğrenci-
liğinde, ders yılı sonu gelince, attığı nutuklarla sınıfı geçermiş: Sıfırcı
Sadri adındaki kimyacı bile ağlamaktan konuşamaz duruma gelir ve bu
öğrenciye on numara verir. **"En asık suratlısı, en yumuşak kalpli
olur.** (s. 47)" diye düşünür bu öğrenci.

Deliller Boşandı (1957) yapıtının **Hepsi Yapıcı** idl öyküsünde bir meslek yüksekokuluna atanan değişik müdürlerin yaptıkları anlatılır. Öncekinin yaptığını sonraki bozar (s. 86-92).

Damda Deli Var (1956) yapıtındaki **İlerigelen Adamlar** öyküsünde "K" kasabasında, partisinin ileri- gelenleri beklenmektedir. "Ortaokul müdürü bir hafta çalışarak, Parti Başkanına bir karşılama nutku hazırlamıştı. Buna karşılık her gece birlikte ve başkanın hesabına içiyorlardı. (s. 48)" "Enstitünün dikiş öğretmeni (başka bir öğretmeni yoktu) krepon kağıtlarından yapma çiçekli bir buket yapmıştı (s. 50)" Eğitim aksamıştır: "İlkokul, ortaokul öğrencileri başlarında öğretmenleri hergün istasyona iniyor, karşılama için hazırlanıyorlardı. (s.50)"

İşiniz Oldu Gayri! de hukuk profesörü ve iktisat doktoru kişilerin pölitikaya girdiklerinde halk tarafından (kullandıkları dil bakımından) anlaşılmadıklarına değinilir.

İnsanlar Uyanıyor (1972) yapıtının **Ne Hale Gelmişiz** öyküsünde olay, yazarın askeri okuldaki bir anısına dayanıyor. Tarih öğretmenleri, emekli bir kurmay subaydır. Bodos Mehmet'e, bu öğretmen lise baka-lorya sınavında (Olgunluk sınavı) "**Anlat bakalım bize Kurtuluş Sava-şını!** (s. 56)" der. O da "**Kurtuluş Savaşını sizler yaptınız... (s. 57)**" gibi yuvarlak sözler söyler. "**Bodos Mehmet'in sözlerinin, tarih öğret-menimizin hoşuna gittiği yüzünden belli oluyordu. (s. 57)**" Bodos Mehmet, savaşın ayrıntılarını anlatamayınca odadan kovulur.

Ah Biz Eşekler (1960) yapıtındaki **Hıçkırık** öyküsünde, hıçkırıkları yüzünden başarısızlığa uğrayan biri anlatılır. Sözlü sınav. (53-60).

Fil Hamdi (1955) yapıtının **Güvercin Kakaları** öyküsünde, ders geç kalan Dilekçeci Haydar'a kızan öğretmeni için Haydar şöyle der: "**.. Sanki hayatında iş devlet dalresine hiç düşmemiş gibi dertten anlamayan öğretmenim kızar, küplere binerdi. (s. 50)**" Bu öğretme-nin de etkisiyle okulu bırakır.

Bay Düdük (1958) yapıtındaki **Fişe Giren Çıkamaz** öyküsünde yıl-larca liselerde öğretmenlik yapmış olan Arif Bey anlatılır. "**Zaman za-man da bilgisinden yararlanılmak istenince, kendisine başka dev-let işlerinde görevler (s. 293)**" verilir. Arif Bey, polisin uyarısıyla, fişle-nen görevlileri işten atar. Ama bir gün o da, öbürleri gibi suçsuz yere fişlenir. Artık "**Pezevenk Arif Bey**"dir.

Masal-Gezi-Taşlama

Hoptirînam (Büyükler için masallar, 1958) yapıtının **Taktik** masalından: "1478'de ruhum bir öğretmenin kalıbında yeniden dünyaya geldi. Öğrencilerime verdiğim dersler iktidarın tutumuna aykırı görüldüğünden mahkeme beni yirmi yıl hapse mahkûm etti. (s. 332)"

Dünya Kazan Ben Kepçe (Gezi, 1977), Aziz Nesin'in Irak ve Mısır izlenimlerini anlattığı yapıtıdır. Irak'ta Kerkük yöresinde Türkçe öğretim yapan bir ilkokula giderler. Öğretmen, çocuklara "gürül gürül (s.106)" okumayı öğretmiştir. Aziz Nesin çok duygulanıp, çocuklardan birini öper.

Mısır izlenimlerinden: "Birleşik Arap Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı, bir yıllığına bir Türk profesörünü Kahire'ye çağırmış. (...) Bu Türk profesörü, kaldığı bir yıl içinde Kahire'de ne yapmış? Söyleyeyim de şaşın: Yalnız namaz kılmış. (s. 181)"

Azizname (Taşlamalar, 1948) adlı yapıtında 10. Yıl Marşı için yazdığı nazirede "Dershanesiz, okulsuz, öğretmensiz kitleyiz (s. 14)" diyerek "koltuk düşkünleri"ni taşlar.

Sonuç

Aziz Nesin'in yukarıda andığımız ve alıntıladığımız yapıtları da gösteriyor ki, o, öğretmene, öğrenciye, eğitim-öğretime çok önem veren bir yazarımızdır.

Kimi kez öğretmenleri gülünç duruma düşürmüyor mu? Evet düşürüyor; ama bu durum da, gülmecenin bir özelliği. Onun yanıtlarında gülünç duruma düşürülen tiplere bakıldığında, öğretmenlere daha insafli davrandığı görülür.

Eğitim işlerine verdiği önemin en büyük kanıtı da, Nesin Vakfı'nda uygulanmasını istediği on beş ilkelik vasiyetidir.

Eğitim Konusundaki Vasiyeti

Aziz Nesin'in "bir bilimsel bilgiye dayanarak değil, deneyimlerinden çıkardığı sonuçlara göre eğitim konusunda, Nesin Vakfı'nda uygulanmasını istediği vasiyeti"nin ana başlıkları şöyle:

1- Çocuklar; yeteneklerine göre yapıcı, kurucu ve yaratıcı üretmen olacak biçimde eğitilecek.

2- Çocuklar dünyaya, insanlara, olaylara eleştirel bir gözle bakabilecekler.

- 3- Çocuklara ceza verilmeyecek.
- 4- Vakıfta çocuklara hiçbir şey yasak olmayacak.
- 5- Çocukların şımarma hakları olmalıdır.
- 6- Çocuklar, toplumsal borçlarının ne olduğunu öğrenmelidir.
- 7- Çocuklar, kendilerini severek ve kendilerine değer vererek yetişmelidir.
- 8- Çocuklar, aşağılık duygularını tanımalı, yenmeli ve aşağılık duygularından itici güç olarak yararlanmalı.
- 9- Çocuklar, uygar insanlar olarak yetişmelidir.
- 10- Çocuklar, kendilerini ve çevrelerini değiştirebilmeli.
- 11- Çocuklar, korkudan korkmadan yetişmeli.
- 12- Çocuklar, yaşama atılınca sevdikleri işi yapmalı.
- 13- Çocuklar, zengin imgelemeli olmalı, büyük düşlemler kurmalı.
- 15- Çocuklar, yaşamın bir savaşım olduğunu öğrenmeli.

("Eğitim Konusunda Vasıyetimdir")

Korkudan Korkmak, s. 73-104

ÖĞRETMEN DÜNYASI, AĞUSTOS 1995

Emekçilerin Aziz Nesin'i...

ALİ D. KARDEŞ

Aziz Nesin'in anısına bir televizyon programını izliyoruz. Arkadaşılarımdan biri **"önümüzdeki sayıda 'Değinmeler'de Aziz Nesin'i yazar-sın, değil mi"** diye soruyor?

Kuşkusuz, emekçi cephesinden bakan bir yazar hakkında bu köşede mutlaka yazmak gerekiyor. Sorulan soruyla Aziz Nesin'in okuru, O'nun bu köşede anılacağını bile bile, O'na olan saygısını ifade etmek için bu köşenin bir sayı O'na ayrılmasını ayrıca ısrarla istiyordu.

Aziz Nesin'in kişiliğini, eserlerini, hayatını ve düşüncelerini anlatmak, tanıtmak artık gerekir mi bilmem? O zaten, kitlelerle oldukça iyi bağlar kurmuş bir yazardı. Bizim burada hatırlatmaya dönük yazımız daha çok ona saygı duymak içindir...

Aziz Nesin, sınıfsal bilince bağlı bir görevi başarıyla uygulamış bir insandı. O'nun sınıf ve edebiyata yönelik bakışını devrim neferi sanatçılardan Yılmaz Güney'in bir sözüyle aktarmak istiyorum:

"Sanat tek başına devrim yapmaz. Ama doğru bir çizgiye, dünya hakkında doğru bir siyasi görüşe sahip olan bir sanatçı, eserleri yoluyla, halkla, kitlelerle çok güçlü ve geniş bağlar kurabilir."

Her ne kadar **"kemalizm"**e karşı sempatisi olsa da, yetiştiği ve yaşadığı ortamlar gözönüne alındığında Aziz Nesin anlaşılabilir. Buna rağmen, Nazım Hikmetlerin, Yılmaz Güneylerin, Orhan Kemalilerin, Kerim Korcanların yanında Aziz Nesin de vardır.

O, esas yönüyle sosyalisttir, devrimcidir... Seslendiği toplumu etkileyerek değişirme bilinci aktarmayı kendine görev bilmiş bir aydındır.

Hangi devrimci-demokrat, hangi komünist kişiliğinin oluşmasında O'nun etkisini görmediğini iddia edebilir ki?

İddialı bir şekilde Türkiye devrimcilerinin tümünde onun öykülerinin, romanlarının, şiirlerinin ve görüşlerinin izlerinin olduğunu söyleyebiliriz. Böylesine güçlü bir yazardır. Toplumu değiştirmeye yapıtlarıyla katkıda bulunmuştur. Bir söyleşide edebiyatla ilgili verdiği yanıt, sınıfsal bakış açısını belirlemesi açısından önemlidir.

"Edebiyat, toplumu doğrudan değiştremez. Çünkü, bütün sanatlar gibi bir üstyapı kurumudur. Oysa toplumun değişmesi, toplumsal yapının, maddi temelin, üretim ilişkilerinin değişmesi demektir. Edebiyat, toplumu doğrudan değiştirmez ama, etki tepki yoluyla toplumun değişmesine katkıda bulunur, değişmeyi hızlandırabilir. Seslendiği insanlara, toplumu değiştirme bilinci aktarabilir, onları toplum değişimine çabalandırabilir. Bu, edebiyatçının sınıfsal bilincine bağlı bir iştir."

Sınıfsal bilince bağlı Aziz Nesin, emekçilerin bir dev yazarıydı, onların yūzakıydı... Onu saygıyla anacağız.

O, **"mizah ciddi iştir"** diyerek; mizah silahını halk yararına kullanmasını bitirdi. Halkı; aptallığa, haksızlığa, cehalete iten odaklara karşı bilinçle savaştı, onların belası olmayı becerdi. Toplumu değiştirme bilinci aktarmaya emekçileri sıkmadan güldüre güldüre, düşündüre düşündüre yaptı...

ÖZGÜR GELECEK, 16.7. - 15.8.1995

DEğİNMELER

"Toplumun vicdanının yada karşı -vicdanının sesi"... Şimdiki "harika"- genç kuşaklar Aziz Bey'i böyle tanıdılar. Ve böyle sevdiler. Niçin Sevmesinlerdi ki? Onlar adına onca eşek yükü sorumluluk duygusu taşıdı. Sırtına yıkılan sevgi yükünün boyutu, şimdi onsuz kalmanın doğurduğu boşluktan belli oluyor. Doğrusu bu ya, hiçbirimizin işine gelmedi Aziz Bey'in ölmesi!

Ne ki, **"vicdanın sesi"**, özellikle içinde yaşadığımız şu **"küreselleşme"** yağına bulanmış ortamda, üstü örtük bir soyutlama. Örtüyü kaldırıp sesin özünü deştiginizde, lâfını esirgemez gürbüz ihtiyarın -Aziz Bey'in- içinde isyanı meslek edilmiş gepegenç bir Aziz Nesin yattığını görürsünüz. Adı daha yaşarken deyimler sözlüğüne geçen mizah ustasında yada Aydınlar Dilekçesi'nin ünü dünyayı tutmuş öncüsünde **"Marko Paşa"**nın hırçın ve muannid yayıncısını görmeyenler bugünün Aziz Bey'ini de, elli yıl öncesinin Türkiye'sini de hiç tanımamışlar demektir.

Aziz Bey **"toplumun vicdanı"**nı toplumun yüzüne çarpmaya gökten vahiyle yada durup dururken, kendinde keramet keşfettiğinden talip olmadı. O ses, elli yıl öncesi, henüz tek parti döneminde, Marşal yardımları hesabıyla rejimin NATO ilişkisi kurulurken, aynı yol uğruna daha niceleriyle birlikte verilen ısrarlı ve şedit kavganın yıllaraşırı müstakim yankısıdır. Elli yıl öncesinin Aziz Nesin'in hep çocuk gibi yaşayıp her yaşının diyetini ödeyerek dünyaya kazık çakmaya niyetli bir **"Aziz Nesin"** olabilmesi, gençliğini, ilerleyen yıllarını, sağlığını, yüreğini ve beynini, çalışma tutkusunu ve insan ve yurtdaş kimliğini öyle bir istikamete adanmış olmasındandır. Kendi dediğine göre cimriydi, ama mesleğinin -siyasi namusunun- hakkını vermeye bütün ömrünü harcadı. Toplumun vicdanının sesi olmasının sırrı buradadır.

Daha birkaç gün öncesine kadar her gördüğümde içimden yüzünü öpmek gelen Aziz Bey'in şahsında **"Marko Paşa"**nın ve haleflerinin Aziz Nesin'ini sevgiyle, saygıyla, minnetle yadediyorum.

Sevgili Aziz Bey, bir kere daha, merhaba!

**Aziz Nesin / Yaramaz blr çocuk / gibi yaşadı / Hlç ölmeyeceğini
/ düşündüğünü / biliyorum / Uslanmaz blr / lhtlyar ademdi / Tektaş
Ağaoğlu**

SÖZ, 15.7.1995

Merhaba Aziz Nesin

ÇAĞATAY ANADOL

"Merhaba! Bu tarihsel kurultayımızın değerli delegeleri ve değerli konuklar, hepinizi saygılarımla ve sevgilerimle selamlıyorum. Türkiye insanlarının büyük bir kesiminin yıllardan ve yıllardan beri özlemle, umutla ve coşkuyla kurulmasını bekledikleri Türkiye'nin birleşik sol partisinin kurulma girişiminin son aşamasına geldik. Aklimızın rehberliğinde çok coşkuluyuz, çok sevinçliyiz."

(Aziz Nesin, 23 Haziran 1990'da Ankara'da yapılan Sosyalistlerin Birlik Partisi girişimi Hazırlık Kurultayı'nın açış konuşmasına bu sözlerle başlamıştı.

Aziz Ağabeyi 1975 yılında tanıdım. Dolaysız siyasetin onun günlük uğraşı olmadığını herkes bilir. Ama sosyalist hareketin gelişimini yakından takip ettiğini, onun bölünmüş, parçalı yapısından rahatsız olduğunu ve birlik çabalarına her zaman destek olduğunu belki de herkes bilmez. 1970'li yılların sosyalist partilerinin başkanlarıyla onları birliğe teşvik etmek için görüşmeler yaptığını bilenler ise daha da azdır.

Aziz Nesin'in SBP'nin doğmasıyla sonuçlanan Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi'ne destek vermesi ve onun hazırlık kurultayının açış konuşmasını yapması da işte bu birlikçiliğinin bir sonucudur.

Aziz Ağabey Birleşik Sosyalist Parti'yi destekleyerek de bir emek ve sosyalizm partisinin güçlenmesine her zaman verdiği önemi sürdürmekten başka bir şey yapmıyordu. Sosyalistlerin birlik partisi girişiminin hazırlık kurultayında söyledikleri bugün Birleşik Sosyalist Parti için de tazeliğini ve önemini koruyor. Açış konuşmasındaki sözlerini şu veya bu adlı bir parti için, şu yada bu çevreden marksistlerin bir girişimi için değil, sosyalizm için, sosyalistlerin birlik partisi için söylüyordu. Bugün ise sosyalistlerin birlik partisi, Birleşik Sosyalist Parti.

(Şimdi artık ben aradan çıkıyorum ve sizi Aziz Ağabeyle başbaşa bırakıyorum.)

"Bu girişimin başından beri her aşamasında ve bu kurultayımızda da çok geniş bir katılımın sağlanmasına çalışıldığını biliyoruz. Buna karşın yine de katılımdaki eksiklikler, partinin kuruluş aşamasında da, parti kurulduktan sonra da giderilmeye çalışılmalıdır. Şu yada bu nedenle birleşmenin dışında kalmış, ama aynı

ana ilkeleri benimsediğimiz gerek örgüt, gerek kişilere birleşme önerilerimiz sürmelidir. Geçmişten ders alıyorsak 'Gelin, bize katılın' denilmemeli, 'birleşelim' denilmelidir. Katılma bir yanlıdır; birleşme ise, iki yanlı, eşit ve karşılıklı bir edimdir..."

Aynı genel doğrultuda olunduğuna inanılan örgüt ve kişilerle, bütün çabalara karşın yine de birleşme olanağı bulunamazsa, hiç olmazsa gelecekteki olası çatışmaları, anlaşmazlıkları önlemek, sırasında uzlaşma ve zaman zaman da işbirliği yapabilmek için onlarla sürekli değişim içinde ve görüşmelerde bulunmak gerekir...

Nerede, ne zaman olursa olsun, doğası gereği her partinin hedefi iktidar olmaktır. Parti, yakın gelecekte yada uzun gelecekte, ama kesinlikle iktidar olmak için kurulur... Bir partinin görevi hep muhalefette kalıp iktidarın yanlışlarını düzelterek, iktidara yol gösterip akıllar vererek, bir anlamda iktidarın gönüllü danışmanlığını yapmak değildir...

Bu partinin hedefi kesinkes iktidar olmalıdır. Buradaki birleşme sürerse ve buna ek olarak daha başka birleşmeler de sağlanabilirse, bu parti için iktidar bir düş değil, bir yakın gelecektir. Çok açıktır ki, iktidar olabilmek için yığın partisi olmak gerekir...

Böyle bir yığınsal sol partinin alabildiğine açılıp genişlemesinin ölçütü nedir. Ölçütümüz marksizm olmalıdır. Çünkü, her türlü sömürüyü, gerek ekonomik, gerek toplumsal, gerek kültürel sömürüyü ancak marksizmin önleyebileceğine inanıyoruz. Sömürü varsa -ki apaçık var- öyleyse sosyalizm varolacaktır. Demek, marksist yöneme dayalı bir yığınsal parti kurulacaktır.

Bir partinin marksist olduğunu, tabelası yada marksist olduğunu iddia etmesi değil, o partinin izlencesi belirler. İlde marksist olmak parti üyesi olmanın koşulu değildir. Partinin izlencesini kendi ve ülke çıkarlarına uygun bulanlar anti-marksist değillerse, marksist olmasalarda, parti üyesi olabilmelidirler.

Partinin izlencesini ve tüzüğünü hazırlarken ve kurulduktan sonra da parti eylemlerinde hep yığınsallık gözönünde tutulmalıdır. Yığınsallığı önleyecek ve marksizme aykırı olan hiçbir örgütlenme, edim ve eylem yapılmamalıdır...

Parti izlencesinin kısa olmasını isteyen arkadaşlarım var. Ben bu düşüncede değilim. Bu birleşmenin sürekli olmasını istiyoruz. Çok kısa izlence, anlaşma olduğu sanısını verse de, ilerde anlaşmazlıklara neden olabilir diye düşünüyoruz... İzlencenin amaç maddesine, Türkiye'nin adaletsiz toplumsal yapısının değiştirilmek istendiği, bunun için de devlet yapısının çağcıl ve demokratik biçimde yeniden yapılanması

gerektiği sözde ve kağıt üstünde değil yaşamda çoğulcu ve katılımcı demokrasinin gerçekleştirileceği açık olarak belirtilmelidir.

Parti izlencesinden ayrı olarak, parti izlencesi doğrultusunda bir uygulama izlencesinin çok gerekli olduğuna inanıyorum. Geniş halk tabakalarıyla, yığınla ilişki ve iletişim kurmak bakımından, uygulama izlencesi, parti izlencesinden çok daha önemlidir. Uygulama izlencesinde, Türkiye'nin güncel, ivedi ve somut sorunları ve bu sorunların nasıl çözüleceği açıkça ve somut olarak gösterilip açıklanmalıdır... Türkiye'nin gücü olması gereken değişik halkların varlığının, niçin ve nasıl tehlike sayıldığı ve bunun nasıl giderileceği anlatılmalıdır.

SÖZ, 15.7.1995

Aziz Nesin ayakta öldü

RASİH NURİ İLERİ

İçimde bir burukluk, oksijeni azalmış bir nefes ve elli yılı aşkın bir geçmiş... Topaç gibi, güleç bir çocuk, inişli, yokuşlu bir mücadele, bir dostluk ve son yıllarda efsaneye dönüşen bir hûmanizm savaşımlı.

Tan olaylarından Marko Paşa sülalesine, Pera Palas Otel'i'nde sonuç veren açlık grevi, Mina Urgan, Aziz Nesin, ben ve Aybar ve... gericiğe, softalığa, her türlü bağınazlığa karşı, belki bazen dozunu aşırın, çok gerekli bir savaşımlı.

Sabahattin Ali, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz ile verdiğimiz Marko Paşalar savaşımlı. Nasıl pas geçerim Sabahattin-Aziz çatışmasını... Ve sürekli bir korku, o konuda çıkmayan Aziz'in anıları ve gerekebilecek yanıtlarım...

Aziz bir bakıma Don Kihote gibi yalnız bir şövalye, tek fark biri eskinin hayallerine dönük, diğeri geleceğe koşan... Evet Aziz benim bildiğim kadarıyla hiçbir partiye üye olmadı, ne 1946 sosyalist partilerine ve ne de Türkiye Komünist Partisi'ne, TİP'e, ne 12 Eylül sonrası partilerine. Oysa 1946'da da oluşumun dışında değildi ve ne de 12 Eylül sonrası oluşumlarının; aksine bu dönemde adeta başroldeydi. Demokrasi Kurultayı'ndan Sosyalist Birlik Partisi kuruluşuna kadar bu böyledir. Ancak parti dedin mi hazırlığında varsa da kuruluşunda Aziz yoktur; ilginç bir veri...

Cesur küçük dev görevini yaparken ayakta gitti.

Eski takımdan, Sabahattin Ali, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz ve de neden unutalım Mustafa Uykusuz'dan bir ben kaldım ve içim tıkanıyor...

SÖZ, 8.7.1995

Aziz ne ölür, ne öldürülmez

MUSTAFA İZBERK

İnsan, nasıl **"Aziz Nesin"** olur? Bugün biraz da şaşkınlıkla geriye bakıyor ve düşünüyorum; yaklaşık 40 yıl önce ilk kez gördüğüm; Köroğlu, Akbaba, Dolmuş gibi gazete ve dergilerde sütundaşlık yaptığım değer, Aziz Nesin. O, bir mizahçıydı, daha da önceleri bir askerdirdi -zor koşullardaki çok çocuk gibi okuma olanağını askerlikte bulmuştu- bugün bir kurtuluş savaşçısı oldu, ülkenin aklı, zekâsı, yüreği, vicdanı oldu.

Bir askerden, **"yüzde altmış aptal olan"** bu millet, bir Anadolu söylencesi çıkardı!.. Ya yüzde yüzümüz zeki olsaydık, kimbilir nelere erkli olurduk.

Tahtasakallı karayobaz, **"-Ne kendi huzuru buldu, ne âleme verdi huzur..."** diye hüküm biçti. TeVe'de. O, bize hep bu sonucu göstermek istedi; Yunus'tan, Nasrettin Hoca'dan, Nâzım'dan sonra gelen **"söylencemiz"...**

Şimdi O, tüm canlıları, cansızları yaratan Tanrı'ya kavuştu. Tanrının ışığı üzerine olsun. Doğal, söz ettiğim tanrı, körbilisiz karayobazın tanrısı değil, insanların tanrısı...

Yarım yüzyıl boyu, **"onlarca kez kendisine karşı aptallık davaları açıldı."** Dava açanlar, **"davaları kaybedenler"**di...

Yarım yüzyıl boyu, **"Şah'ın, Kral Faruk'un, Prenses Elizabet'in davalarıyla yüzyüze geldi, 6 ay yattı."** Yatıranlar, **"tarihin yazdıkları"**ydi.

Yarım yüzyıl boyu, **"200'den çok takma ad kullanmak zorunda kaldı."** Zorlayan gene **"devlet"**ti...

Yarım yüzyıl boyu, **"O'na pasaport vermeyerek, yurdu zindan ettiler"**. Zindancı, bu kez de **"devlet"**ti...

Yarım yüzyıl boyu, **"bir kez hakaret edilebilir bir kişi olduğu hükmüne bağlandı."** Hükme bağlayan **"mahkeme"**ydi...

Yarım yüzyıl boyu, **"bir kez 6-7 Eylül çapulu'nun kışkırtıcısı olmaktan Eminönü'nde sallandırılmaya kalkışıldı."** Sallandırmaya kalkışan, eski bir uğraştası, bir **"subay"**dı...

Yarım yüzyıl boyu, **"kendine karşı açılan 300 dava'ya göğüs gerdi"** Davaları açan, **"devlet"**ti...

Yarım yüzyıl boyu, **"5 buçuk yıl hapisle yattı."** Hapis yatıran, **"adalet"**ti.

Yarım yüzyıl boyu, **"3 kez kurşuna tutuldu."** Kurşuna tutanlar, **"karanlık güçler"**di...

Yarım yüzyıl boyu, **"bir kez başına ödül kondu."** Ödül koyan, var-sıl bir **"vatandaş"**tı...

Yarım yüzyıl boyu, **"bir kez ölümüne fetva verildi."** Fetvayı veren, bir komşu ülke **"molla"**sıydı...

Yarım yüzyıl boyu, **"bir kez vatan haini oldu."** Vatan haini yapan bir **"ressam cuntacı-paşa"**ydı...

Yarım yüzyıl boyu, **"bir kez 100 sanatçıyla yakılmaya kalkıldı."** Yakmaya kalkanlar, **"kan içiciler"**di...

Yarım yüzyıl boyu, **"bir kez idamı istendi."** İdamını isteyen, köpeğinin ardından şiir yazan bir **"memur"**du...

Ve Nesin; o boyunu aşan 110 kitap, 10 tiyatro oyununun yazarı, 35 yabancı dile çevrilmiş kitabın, onlarca ulusal, uluslararası ödülün sahibi, 60 çocuğun dedesi, bu denli **"öldürülmeye"** dayanamadı; yaşadığımız günlerde 80 yaşında Anadolu kasabalarına ışık taşıırken, 30 derece sıcakta üçüncü yürek vurgununa **"tutsak"** düştü... ÖL-DÜRÜL-dü.

Nâzım gibi, diğerleri gibi, O'nu da öldürmek için yarım yüzyıl didiş-tik.

O, tüm bunlara karşın savunma yapmadı; direndi, meydan okudu, suçladı; herkesin sustuğu, kaçacak delik aradığı günde... O, aksaçlı, gözükara bir yiğitti. Bir Nesin çıkaran bu topraklar bin Nesin'i de çıkarır, hiç kuşum yok; yeter ki, bu bilisizlik, bu aymazlık, bu hayınlıklar sürüp gitsin!.. Görünüş o ki, gelecekte çok sayıda **"Aziz Nesin"**imiz olacak!..

"Aziz Ne Ölür Ne Öldürülmez."

SÖZ, 15.7.1995

Diyarbakır'ın kıyıda köşede kalmış, derme çatma bir mahallesinde geçti çocukluğum. Yazın toz duman, kışın boydan boya çamur kesilen, çocuk küfürlerinden ve azgınlığından yılmış, bütün oyunlara tanındık bakan, kendince güzel, ama bakımsız ve biraz da çaresiz bir sokaktan usul usul eve taşınmalarım başladığında on iki yaşlarında filândım.

Sokağın davetkâr çağrılarını, inanılmaz cazibesini yenmiştim. Kitap okuyordum.

Öğretmenim mi verdi, babam mı getirdi hatırlamıyorum. Artık bir kitap vardı elimde: **"Şimdiki Çocuklar Harika"**.

Kavruk kuvruk, bir hayli de köksüz çocukluğuma düğün arabası, davul zurna gibi girdi Aziz Nesin. Yıllarca güldüm yazdıklarına.

Sonra zamanla siyasi kimliğini kavramaya çalıştım. Mücadeleciliği, korkusuzluğu ve doğruluğuna tanık oldum.

Yazıları, öyküleri, romanları herkesin anlayacağı türden basit, esprileri birer saatli bomba, davranışları ve ani çıkışları ise sarsıcıydı; hayran kalıyordum.

O dönemlerde birçok kişiyle paylaşmak istedim bu büyük yazarla olan arkadaşılığımı. Gençliğimizin delişek filizlenmesini yaşıyorduk o sıra. Ve devir sadece politikanın kişiliğe bir şeyler katacağına, sadece dört köşesinde buram buram slogan akan yazıların insanı yücelteceğine inananların çokça olduğu bir devirdi. Sanat -ve elbette mizah- olmasa da olurdu; yada sırası değildi. Dudak büktüler.

Üstüne üstlük o dönemin şairleri, öykücüler ve romancılarının bir kısmı da farklı bir yanılgi içindeydiler. Onlara göre **"mizah"** edebiyat değildi. Belki de başka bir şey vardı ortada ama; belki de yazar yazarın kurduydı. Ciddiyet isteyenlere Koca Yazar'ın cevabı şu oldu: **"Mizah ciddi bir iştir."** Var mı ötesi?

Yaşam akıp geçti. İlk gençliğin hiç bitmeyecek sandığımız zamanlarını hoyratça harcadığımız ve her şeye alabildiğince küstahça baktığımız dönemlerde, yavaş yavaş Aziz Nesin'in öykülerini beğenmediğimi farkettim. Sonra bunun çok doğal olduğunu, bir yazarın üslûbuna alıştınız mı, onun birçok eserinin olağanüstülüğüne tanık oldunuz mu, bir süre sonra bir bıkmamanın başladığını, hele de eliniz biraz kalem tutuyorsa

gereksiz bir megalomaniye kapıldığınızı, bizzat o yazardan aldığınızı eğitimle yine o yazarı aşabileceğinizi kendisi anlatıyordu. Yazılarından birinde, 16-17 yaşlarındayken o güne değin tüm kitaplarını okuduğunu, yanılmıyorsam, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ı aştığını, ondan daha güzel şeyler yazacağına inanmış olduğunu söylüyordu. Sürekli kendisini ve çevresini sorgulayan, hayatı görkemli bir hesaplama ve yeri göğü inletecek bir mücadele alanı olarak gören bir usta, herhangi bir okuruna, çaktırmadan diyalektiği ve kendine güveni aşılıyordu.

Koca Yazar'ın gülmecesine doymuştum. Sanki bunu biliyormuş gibi o da kalkıp ağlattı beni bir keresinde. "**Böyle Gelmiş, Böyle Gitmez**"lerde, o kahrolası yoksulluğuna, o iflah olmaz özlemlerine, çocukluğunun iç acıtıcı düşlerine, kız kardeşi ve annesinin ölümüne, babasının çaresizliğine, kısacası yaşamının çocuk kesitine sık sık içlendiğimi ve bazen bir türlü engelleyemediğim bir yürek sıkıntısıyla sessiz sessiz ağladığımı hatırlarım.

İnsanın en derinindeki sızı yaşamdan ancak mizahla intikam alabilmiş. Kendini bilen insan içinde hem hiç küllenmeyecek bir acıyı, hem de hiç gölge düşürülemeyecek bir kahkahayı taşımış. Bunları o zaman anladım.

Linçlere şerbetli, mahkemelere bağışık, hapishanelere alışık sevgili Aziz Usta, Sabahattin Ali, Çetin Altan, Yaşar Kemal, Rifat Ilgaz ve daha nice yazarla hayatının herhangi bir döneminde kavgalaşmıştı mutlaka. Hırçınlığı ve yaşama karşı bunca sertliğinin tohumlarını gidip onun çocukluğunu bularak ve o ruha en masum soruları sorarak araştırmak lâzım. Gidip onun Bab-ı Ali'de işsiz, yayan yapıldak bedenini bulup onunla sohbet etmek lâzım...

Şiirleri ve satır aralarında ince bir duman gibi sevgi sözcükleri ve hafif bir rüzgar gibi yüze çarpabilen hüznün dolaştığı "sevi öyküleri"ni okuduğum zaman nasıl da çarpılmışım. O güne dek taşlamaları, hicivleri, yergileri ve makaleleri ile bu toplumun ceset yüzlü kötülerini yerden yere vuran Büyük Usta ne de mahzundu öyle, ne de yalnızdı! Ve ne çok aşıkta öyle, ne çok aşkın o insanı tüketebilen sancılarını yaşamıştı. İmrendim.

Birçok insanı hayal kinklığına uğratan tek davranışı İsmail Beşikçi'nin Yazarlar Sendikası'ndan atılmasında oynadığı roldür herhalde. Beşikçi'nin sonraki zamanlardaki onurlu mücadelesine tanık olduğumda ne düşünmüştür acaba?

Solcusu "Aziz Nesin, sen nesin!" diye çığlık attı meydanlarda. Sağcısı, mollası "Şeytan" dedi. Beyinlerinin kıvrımlarında katliam tas-lakları taşıyan bazı kuşe kağıt köşe yazarları "beyin damarları kireç-lenmiş" dedi. Utanıyorlar mıdır acaba şimdi?

Utanırlar mı hiç, benimkişi de laf yani? Mezartaşı, ölüm ilanı, anma töreni, müslüman merasimi, demeçler, nutuklar niçin istenmez? Ölüse-ver, ayınsever, işin kolayına kaçan, balinadan hallice aydınlar, salt cen-net vaadi ve cehennem şantajı işin içinde olduğu için "İyl İnsan" olma-ya çalışan muska suratlı, türbe kafalı, örümcek sayfalı kullar ve kışları koltuk biçiminde yağ toplayanlara gider ayak tokat atmak için, bu haya-tın gizleriyle, insanlarıyla sarmaş dolaş olamayanlar için istenmez tören mören. Bir çağlayan gürültüsü gibi yaşanır, sonra sessiz sedasız gidilir. Adam olana yakışan budur, bunu öğrendim.

Ah, Aziz Usta! İstemedin biliyorum, ama maalesef bir dolu övgü ol-du yazımda, çünkü sen giderken biraz benim geçmiş zamanımı da gö-türdün yanında.

Ah, Aziz Bey! Esmer çocukluğumun buruk gülümsemesi... Çık, gez, dolaş biraz! Öbür tarafın zebanilerine de şöyle bir görün, sonra çabu-cak gel. Hemen gel! Hep gel!

Sen hatırlamazsın. Diyarbakır'da bir imza gününe gelmiştin. Saat-lerce somurtuk bir yüzle ve tek kelime konuşmadan kitaplarını imzala-dın. Sonra kalkıp arabaya bindin. Tam giderken elini kaldırıp gülümse-din. Çocuk gibi gülümsedin. İşte mümkünse o gülüşle çık gel!

Seni güllerle uğurluyorum, kahkahalarla!.. Çabuk gel!..

SÖZ, 15.7.1995

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Ölüm haberi

CEMİL VARLIK

"İletişim çağı". Muamma dolu bu iki sözcük bizi insandan yalıtılan, ama uzayın boşluğunda dolaşan milyonlar ve milyonlarca işincik aracılığıyla herkesi birbirine bağlayan iletişim sisteminin egemenliğini anlatmak için yaratılmış olmalı. İnsandan insana dolaysız iletişim sona ermiş de, insanla insanın arasına akıl-sır ermez araç-sistemler girmiş... Bir şeyler duyuyoruz duymasına ama, kimden duyduğumuz meçhul... İnsandan mı alıyoruz haberi, yoksa mikro-elektronik bir oyunun mu kurbanıyız?

Eh, eğer çağdaş takılacaksak, kendi kendimize bu soruları sormalı değil miyiz? Hatta birazcık "karamsarlık" da katarsak, büsbütün **"çağcıl"** olacağız. İnsansız bir iletişim çağının boşluğuna doğru mu akıyoruz yoksa? Ve daha başka şeyler...

Üç günlük sakalımı traş ettirmek üzere berber koltuğuna oturuyorum. Sanki birden çağ değişiyor. Zaman tüneline geriye doğru gidiş gibi bir şey bu berber salonundaki yaşantı. Yirmi yaşlarındaki kalfa **"haberlin var mı abi"** diyor, **"Aziz Nesin ölmüş"**. Tıpkı eski zamanlar gibi... İletişimin insandan insana olduğu o eski zamanlar...

Dergiden Tektaş Ağaoğlu'nu arıyorum. Telefonda Ezel... **"Aziz Nesin ölmüş"** diyorum. **"Sorma"** diyor, **"biliyorum, bu sabah bızlm bakkaldan öğrendim..."**

Sezai ile konuşuyoruz. **"Tuhaf şey diyorum, Aziz Nesin'i ölüm haberini nasıl oluyor da böyle insandan insana bir iletişimle öğrenebiliyoruz? Şu çağda olacak şey mi bu?"** **"Tuhaf"** diyor, **"ben de saat 07.00 vapurunda çay ocağında çalışanların arasındaki konuşmalardan öğrendim Aziz Nesin'in öldüğünü..."**

Sevimli lokantamız Tencere'ye iniyoruz. Yine aynı konu. **"Ben de"** diyor Tencere lokantasının işletmecilerinden Fatma Sönmemiş, **"Niha yet Bar'ın sahibesi Münevver Hanım'dan öğrendim haberi, hem de saat 04.00'te..."**

Bu arada Seyfi Öngider neş'eyle içeriye giriyor. Belli, duymamış **"Aziz Nesin ölmüş"** diyorum. Suratı kararıyor; **"şu işe bak diye mırıldanıyor, ev kontratını 5 milyona bağladım diye sevinirken..."**

Telefon alıyor. Dilek... Seyfi karısına haberi veriyor. **"Biliyorum"** diyor Dilek, **"doktor söyledi"** ve sonra ekliyor **"ne kötü, artık hiç kimse aptallığımızı yüzümüze vuramayacak."**

İnsan insana iletişim kurulmaz olmuş... Boş verin siz bu kuruntulara... Bunca akıl-sır ermez alet edavatın, elektronların, nötronların, parçacıkların orta yerinde bir insan Nesin varsa, insan insanla iletişim kurduracaktır.

SÖZ, 8.7.1995

En iyi muhalif ölü muhaliftir...

Furya devam ediyor... Sistem bütün araçlarıyla açıktan ve/veya örtük bir taammüdle bizimkileri "**kendi malı**" haline getirmeye çalışıyor. Bırakalım, Nazım Hikmet'i, Yılmaz Güney'i, Aziz Nesin'in ve son olarak M. Ali Aybar'ın ölümünden sonra, gazetelere bakmak fikir edinmek için yeterli. Medya, başmuharririnden, muhabirine dek, bizim mahallenin yazarlarını, siyasetçilerini, eylemcilerini mülk edinmeye devam ediyor hala... Kahramanlarımız tehlikede!

Hürriyet haberi şöyle veriyor; "**Türk mızahı öksüz kaldı.**" Genel olarak tüm zamanlarda anti-Nesin olan "**Türkiye Türklerindir**" şoven sloganının "**mucidi**" sermayeperver Hürriyet'e ne buyrulur! Sağlığında Nesin'e "**tekdi**r" eden Oktay Ekşi ve Cengiz Çandar ise, tevil yollu ikrar ile "**takdi**r"lerini sunuyorlar. Öncelikle şark toplumunun temel özelliklerinden "**ölüm duygusallığı**" araç olarak kullanılıyor. Ölümün, bir son olduğu, artık her şeyin eşitlendiği bir kültürden yola çıkarak, faşistler ve islamcılar dışındakiler "**ölüye nezaket**"in ötesinde, ölülerimizi mülk edinmenin mantığı ve pratiği içindeler. İslami hareket ve faşist hareket ise, "**kuraldışı bir tutum**" sergileyerek, yayınlarında ölenin ardından bildikleri tüm bedduaları sıraladı, "**kahrolsunlu**" tüm sloganlarını atmakta gecikmedi.

"**Sureti haktan**" görünen uygar medya ise, Nesin'in ölümünün ardından güzellemeler yayınladı. Ancak, bu bilinçli tezahüratların altını kazıdığınızda, edebiyattan da baksanız, siyasetten de baksanız bir etik çürüme kokusunu hissetmemek mümkün değil. Unutturulan; bir şey var ortada... Ne yazık ki sosyalistlerde işin pek ayrımında değil. Unutturulan ölülerimizi kimliksizleştirmek... Bu mekanizmanın temel özelliği, sisteme karşı aykırı yaşamış ve bunu bir yaşam biçimi haline getirmiş insanların sisteme eklenmesi... Nesin sözkonusu olduğunda, edebiyat merkezli bir yalıtılma.yanıltılma ile onun tarihsel eyleminin özü unutturulmakta ve sonuçta Nesin, sistemin "**helal bir lokması**" haline getirilmektedir.

Kemalistler ise, onun laik yanını merkeze koyarak sosyalistliğini unutturma seanslarıyla Nesin üzerinden islamcılara karşı güç toparlamaktadır. Liberallerin, sosyal demokratların, edebiyatçıların dilinde onun nice acılar çektiği, hapis yattığı, sürgün cezası çektiği hep söylenir, nedenleri ise hep unutulur. Sahi neden çekildi bunca acılar? Boşuna mı çekildi?

O bir sosyalistti... Onun sosyalizmini, mücadele anlayışını beğenelim beğenmeyelim, eserlerini ister dünyanın sekizinci harikası olarak alıgılayalım, isterse pek de derinliğı olmayan metinler sayalım o bir sosyalistti. İnadını ve ısrarını belirleyen şey; sosyalist kimliğı ve kişiliğıydi...

Sahi Aziz Nesin neye muhalifti, neden muhalifti? Lütfen, muhalifler birbirinin kulağına fısıldasın.

Evet, ta 1948'lerde Aziz Nesin ve arkadaşlarının çıkardığı "Yeni Baştan" dergisinde Nazım Hikmet'in kurdakuşa yem edilmemesi için yazdıkları cümle gibidir ol hikaye: "Zıtlar içtima edilemez!" Ne güzel bir anlatım.

Evet, bizimkiler zıttır, diğ er zıtlarla içtima edilemez...

Katıla katıla katılıyoruz...

S  Z, 15.7.1995

"Aziz Nesin'in mezarını uydu fotoğrafından bulmuşlar!.."

AHMET YAVUZ

Gömdüğümüz muhabirden haber var mı?

- Yok, abi... Yani, var da, henüz bulamamış.

~ Oğlum, ne biçim iş yaa... Adamın gömüleceği bahçeye bi gece önceden muhabir gömüyoruz; bir hafta oldu neredeyse, hâlâ bulamadı mı, Aziz Nesin'in nereye gömüldüğünü?

- Arıyor abi çocuk. Kolay iş değil. Köstebek gibi ilerliyor işte, bahçenin altında. Önüne ağaç kökü çıkmış.

- Tamam, tamam... Başka bi numara yapmamız lazım. Öbürküler bizden önce bulacaklar adamın mezarını.

- Abi, şöyle bir şey istihbarat aldım. Dedektörle arıyorlarmış; Aziz Nesin'in altın dişi olduğunu öğrenmişler galiba.

- Ondan bi şey çıkmaz. Siz mezar yerini kazan dozerciyi buldunuz mu?

- Henüz bulamadık ama, zaten dozerciyi de olaydan sonra gömmüşler deniyor.

- Olur mu lan öyle şey?.. Ne biçim çalışıyorsunuz? Karşı taraf bizden önce bulursa mezarı, yakarım çıranızı. Başka bi şeyler düşünün.

- Abi, benim bir fikrim var. Bizim geçende ölen bi muhabir arkadaş vardı ya, onla, öbür dünyadan bi bağlantı kurabilirsek, söyleyelim Sırat Köprüsü'nün oralarda sotaya yatsın, Aziz Nesin gelince onunla bir röportaj patlatır, öğrenir mezarının yerini?

- Hadi lan!

- Yani, abi ben de biliyorum. Öyle iddia ederiz, öbür tarafta bulup konuştuk, öğrendik diye? Karşı taraf yapabilir böyle bir şey. Atlamayalım. Yaparlar, maparlar.

- Bak şimdi, o değil de... Aziz Nesin'e benzeyen bir çocuk bulun. Aziz Nesin reankamasyon sonucu yeniden dünyaya geldi, diye; öyle veriz.

- Bilmem abi, millet inanır mı?

- İnansın, inanmasın. Ben sizden mezarın yerini istiyorum!
- Ölmedi, yaşıyor, desek?.. Yaşlı bir adam bulup, uzaktan fotoğraf mı çekelim?
- Abi pardon rahatsız ediyorum... Şimdi bi istihbarat aldık, malum rakibimiz NASA ile anlaşmaya çalışıyormuş. O gün Türkiye üzerindeki uydudan, Nesin gömülürken çekilen uydu fotoğrafının peşindeymişler...
- Olabilir mi lan böyle bi şey?
- Olabilir abi. tam gömülme anını gösteren fotoğraf varsa, mezarın yerini de tespit edebilirler.
- Hay avradını!.. Oğlum, bu kadar adamsınız; siz niye düşünmüyorsunuz bunu?.. Hemen Washington muhabirini arayın, devreye girip, kaç paraysa o anlaşsın NASA'yla!
- Abi, galiba herifler işi bağlamış. Anlaşmayı bi tek bize servis geçeksiniz fotoğrafları, diye yapmışlar.
- Var mıymış peki o fotoğraflar?
- Henüz tarıyorlarmış galiba ellerindeki film negatiflerini.
- Ulan, çok kötü atladık! Bari hemen daha önce bi şey yapalım... 2 kupona herkesi Vakfın bahçesine geziye götürüyoruz diye... Hemen tانيت servisine söyleyin. Vakıf yöneticileriyle bi anlaşma yapalım.
- Razi olmayabilir abi Vakıf. Sokmazlar bahçeye.
- Ulan, hem bi şey öneremiyorsunuz, hem her boka itiraz ediyorsunuz.
- Abi şey yapsak; bu Münkir meleği var ya günah-sevap yazanlardan. Onunla anlaşsak, o biliyordur Aziz Nesin'in gömüldüğü yeri?
- Münkir yetmez oğlum. Nehri de öbürküler konuşturur. Hemen müftülüğü arayın, öğrenin Aziz Nesin'in Münkir-Nehir melekleri kimlermiş; işi bağlayın... Hadi hoplayın çabuk. Mezar yerini ilk biz vericez, istiyorum, tamam mı?

TEMPO, 19.7.1995

TIRNAK İÇİNDE

Müjdat Gezen: "Aziz Abi, kuşunu getiriyorum"

ESRA

1- Aziz Nesin şaşırtıcı bir insandı, ölümü sizi şaşırttı mı?

Yorgundu, son zamanlarda kalbi yorulmuştu. Dikkat etmesini söylüyorduk ama o kimseyi dinlemezdi bu yüzden ölümü biraz hızlı geldi.

2- Duyunca neler hissettiniz?

İçimden bir parçam koptu...

3- Ortak idealleriniz vardı, Aziz Nesin Vakfı şimdi ne olacak?

Ben, oğlu Ahmet ve birkaç arkadaş Aziz Nesin Vakfı'na gelir sağlamak için bir dernek kurmuştuk şimdi bu vakıf için daha bir hırsla çalışacağız.

4- Aziz Nesin artık yok ama hayalleri var ve bunların bir kısmını vasiyetine de yazmış.

Evet en büyük hayali de Vakfı'ydı ve hayallerini yaşatmak bize düşüyor.

5- O aykırı bir insandı, görüşlerine katılmadığınız dönemler oldu mu?

Oldu, Aziz Abi ateistti, ben ateist değilim ama bu hiçbir şeyi değiştirmede. Çünkü Aziz Abi bu konuyu hiçbir öğrencisi, yakını yada dostuyla empoze eder biçimde konuşmadı. O, onun kendi inancıydı.

6- Uzun süre birlikte çalıştınız, nasıl bir iş arkadaşısıydı?

Güldürü Üretim Merkezi'nde uzun yıllar çalıştık, birlikte olduk, birlikte soluk aldık. Harika günlerdi, şimdi onunla çalıştığım için kendimi daha şanslı hissediyorum.

7- O bir klasikti ama klasik şeylerden hoşlanmıyordu, mezartası, cenaze hepsini reddetti, onu nasıl anacağız?

Ben Anıtkabire gitmeden de Atatürk'ü hatırlayabiliyorum.

8- Vakıftaki çocukları için havuz yaptırmak istiyormuş.

Evet, en yakın zamanda o havuz yaptırılacak.

9- Sizden istediği özel şeyler var mıydı?

Ölümünden birkaç gün evvel muhabbet kuşu istedi. Bugün onları götürüyorum.

10- Gözyaşı istemiyordu, bu konuda zorlanacak mısınız?

Evet, bu konuda söz veremiyorum.

Aziz Nesin herkese yakın ve herkese uzak bir insandı. Onunla pek çok şey paylaşan şanslı insanlardan biri de Müjdat Gezen...

TEMPO, 19.7.1995

Aziz Nesin'in cimriliği

Aziz Ağabey giderayak bize her şeyi yasakladı. Vasiyetinde ardından nutuk atılmasını, konuşma yapılmasını, mezarı başında tören yapılmasını yasakladı. Yine vasiyetinde vücudunun da kadavra olarak tıp öğrencilerinin yararına sunulmasını istedi. Ölümünün ardından Show TV'de banttan verilen bir konuşmasında, **"ben cimri adamım cesedimin her parçası ziyan edilmeden kullanılсын"** diyordu. Madem kendisi böyle diyordu, biz de ona ait bir anımızı anlatalım:

7-8 yıl öncesinin kitap fuarlarından biriydi. Aziz Nesin de oradaydı. Bir ara Müjdat Gezen yanına yaklaştı. Onun cimriliğini biliyordu, damarına basmak için kalabalığın içinde 10 bin lira borç istedi.

Aziz Nesin tereddüt etmeden cüzdanını çıkardı ve on bin lirayı verdi.

Müjdat Gezen şaşırırmıştı, **"Abi" dedi "sizden para kopartan ilk kişi ben oldum herhalde. Bu parayı çerçeveletip saklayacağım, üstünü imzalar mısınız?"**

Huylu huyundan vazgeçer mi? Aziz Ağabey cevabı yapıştırdı:

"Ver yirmi bin lira imzalayayım!"

TEMPO, 19.7.1995

Aziz Nesin

("Aziz")

TARIK DURSUN K.

Alaçaatı'yı bilirim. Gençliğimden. Yaz sıcaklarının iyiden iyiye bastırıp gözleri kör ettiği Ağustos ortalarında ve herhangi bir pazar günü, İzmir'in en '**kopuk takımı**', saatlerden bir saat (diyelim, güneş tam tepeye varmışken) sapakbaşında kaptıkaçtı'dan iner; ellerinde ucuz Kemaraltı mayoları, kargı sepetler... levanten ve Selanikli küçük ve güzel tek kat villaların arasındaki tozlu yolu daha da tozularak bir koşu denize varırdı. Yalnız erkekler... Deli gençler. Söz verip de Basmane garajında beklete beklete bizi bir '**hal**' eden ve gelmeyen kızlara kırgın gençler. Ey soğuk ve tuzlu denizin Çeşme'si. Gün geçer, ay, ay geçer yıl olur. Onca yıl sonra yine sana geldim. Bizsiz ve değişmiş sana. Eskimiş ve beni unutmuş Çeşme'ye. Arabadan yine sapak başında indim, baktım. Her yer sessizdi. Sonbahar yürümüş, insanlar büyük kente dönmüşlerdi. Sayıları yıkıla yıkıla çok azalmış dışarıklı villaların asfaltlanmış bana göre yeni yolundan yürüye yürüye denize kavuştum. Karım anlayış gösterdi ve arabada kaldı.

Deniz sakindi. Hiç ürpertisiz. Cırcır böcekleri çoktan vakitleriyle ölmüştü ve çamların erkek kozalaklarını, dağlardan gelen bir esinti düşürürerim korkusuyla sallamadan aralarından süzülüp çevremde geziniyordu.

Sesleri duydum. Bizim geçmiş zaman seslerimizi.

"Buralara kadar gelmiş, durup denizi seyretmiş midir o da?" dedi karım. Arabanın önündeydik ve ikimiz de denize bakıyorduk.

"Seni Aziz bey görmek istiyor," demişti Enver AYTEKİN. **"Güzellavrat Otu'nu verdim. Okumuş."**

Eski **"Milliyet"**'in yeni binasına sırt vermiş sokağa yüzü dönük bir adresteydiler. Gün ve saatte gittim. El sıkıştık. O zamanlar çok cigara ve çok çay içen adamdı. Markası **"Gelincik"**. İnce ve kadınsı. Enver AYTEKİN demişti ki: **"Sabah kalktığı anda cıgarasını tek bir kibritle yakar, gece yarısına kadar o tek ateşle dört paket 'Gelincik' içer."**

Ben o zamanlar yeni bir yazar, eski bir okurdum. Okurlar, oldum bittim yazarları gözlerinde başka türlü canlandırıp şekillendirirler. Onu Mim Uykusuz'un çizgilerinde çıkarıyordum: Kocaman kafalı, tarak

tanıma saçı, kısa boylu ve küt gövdeli. Uykusuz, gözlerini birer nokta olarak yapıyordu. Dolu birer nokta. Oysa, gözler önemlidir; insan insana gözleriyle bakar, insan insanı gözleriyle tanır. Kimlik ve kişilik. Dostluk ve düşmanlık.

"**Marko Paşa**" serüveni bir tarihtir. Şimdi de, o zaman da güldürmeyen, yüreklere batan bir tarih. Alanlarının, alıp okuyanlarının mimlendikleri; peşlerine gri Sümerbank takım elbiseli, kaba Sümerbank ayak kabılı 'sivil'lerin düştüğü, çevrelerinde firdolayı oldukları çirkin bir tarih.

Ama o neredeyse, mizah da onunlaydı: "**Paşa**"nın biri kapanıyor, bir yeni "**Paşa**" çıkıyor; biz, on kuruşa bu dört küçük sayfalı ve çamur gibi baskılı "**Paşa**"ları habire alıyor ve okuyorduk. Okuyor ve gülmüyorduk, gülemiyorduk. İnönü '**Milli Şef**'ti, Ahmet Demir de Emniyet Genel Müdürü. Savcı, unutulmaz Hicabi Dinç'ti. Bütün 'sivil'ler İnönü'nündü, sonra Ahmet Demir'in, sonra Hicabi Dinç'in. Ne okumamızı istiyorlardı, ne gülmemizi.

"**Seni 'Baştan'dan biliyorum.**" dedi.

Ah, evet, "**Baştan**". Kara başlıklı, yine "**Paşa**"lar gibi dört sayfalık bir dergi. Dergi değil, hayır, gazetecik. Bir şiir: Tarık Dursun K. imzalı. Onu buldum ve üzerinden kırk şu kadar yıl geçtikten sonra bir daha okudum. Kötü bir şiirdi. Dizelerde söyledikleri de ilkel. Cengiz Tuncer'le Nedret Gürcan'ın yazdıklarına hiç benzemeyen bir şiir.

"**Güzel bir şiirdi, değil mi?**"

Başımı eğdim, konuşmadım. Bir de hikâye "**Baştan**"da. Steinbeck'in "**Gazap Üzümleri**"nin yada "**Bitmeyen Kavg**a"sının soluksuz okunduğu, fakat sindirilemediği dönemlerden kalma. Sömürü. Emek. Alinteri. Şeftali bahçeleri yerine güneyin narenciye bahçeleri. Dayıbaşı'lar. Çukurova'ya sürgüne inmiş insanlar...

Ona söylemedim. Bursa'ya bir gittiğimde "**Bir Sürgünün Anıları**"nın taze izlerini aklımda taşıyordum. Ufak tefek taşlarıyla dolu mahallelerini dolaştım, arandım. Bu cumbalı, kambur sırtında iki küçük katı zor taşıyan ev miydi onun? Bu mahalle kahvesi, onun uğrak kahvesi miydi? Bu çarşıdan mı her sabah meydana yürürdü? Her gün '**İmza**' verdiği karakol, bu karakol muydu?

"**Ben**", dedim. "**O şiiri...**" sustum.

Gülünce hoşgörünün ardından tomuruveren sevecenliğini gördüm. Ben de güldüm.

Ama karşısına geçtiğinde Ahmet Demir gülmemişti, gülme nedir bilmeyen Hicabi Dinç'de.

Metin Toker'e İstanbul'un yaptıklarını bir bir anlattığımda **'dur'**, dedi. **'Ahmet Demir'e ben bir telefon edeyim. Kurtul Altuğ'un yanında bekle, haber veririm.'**

Çok sürmedi, beni çağırdı; **'Git, konuştum, halledecek!'** dedi.

Bir arabaya bindim, gittim. Kapıdakilere söyledim, adamdan adama geçirerek bir katlara çıkardılar. Özel kalem müdürü haberliydi, telefon etti, dinledi, başıyla girmemi işaret etti, girdim odaya.

Bütün yaşamım boyunca öyle uzun bir oda görmedim. Gittim gittim, gitmekle bitiremedim. Odanın en ucundaki bir masada, odayla ve masayla oransız bir adam oturuyordu. Gözlerini bana dikmişti. Nerede duracağımı bilmediğimden üzerine doğru yürümemi sürdürürken; **"sen misin o?"** diye sordu, durdurdu beni. **"Evet"**, dedim. Tepeden tırnağa süzdü. Çok kısa ama. Tam polis gözü ile. Gülmesiz. Başını eğip kâğıtlarına döndü ve **"yarın git pasaport şubesine, al pasaportunu telsizle bildiririz"**, dedi. Gülmesiz.

O Ahmet Demir'di, Aziz Nesin'den ve sayısız **"Paşa"**lar tanıdığım Ahmet Demir. Önce İstanbul emniyet müdürü, şimdi de Türkiye emniyet genel müdürü gülmesiz Ahmet Demir.

Benim **"Güzelavrat Otu"**ndan söz ettik. Beğenmiş. O kadar, Kemal Tahir'le de konuşmuşlar. **"Basıyoruz"**, dedi. Telif azmış, ama telifmiş yine de. **"Güzelavrat Otu"** çıktı. Enver Aytekin onu Türk Dili Kurumu'nun o yılın dil ödülüne yollamış, ödülü o kitabıma verdiler.

Aziz Nesin'i bir daha görememiştim. Gecelerden bir gece Esenboğa Havaalanı'nda rastladım. Görünce sevindik. Oturduk. Uçağı tehirliydi, bizimkine aktarmışlardı. Eskiden kalma teşekkür ettim. Utandı, **"yok canım"**larla, kaytaran çevirici kelimelerle konuyu değiştirdi. Bir o gece tanık oldum kendinden az buçuk söz ettiğine. Bir başka mizah yazarına takmış, kızıp duruyordu. Çocuksu yanıydı o, kızgınlığı da çocuksu kızgınlıktı.

"Ağaçlar Gibi Ayakta" filmi için mekân bakmaya Çatalca'ya gittim. Minibüsten inerek uzun çitlerin yakınına geldik, durduk. Geride birtakım binalarla birbirine girmiş ağaçlar uzanıyordu. Çocuk sesleri duyduk. Köylü kılıkı biri koptu geldi. **"Neye baktınız hemşerim?"** diye sordu.

"Burası Nesin Vakti mi?" dedim.

"Burası", dedi. Tedirgindi.

"Üstad burada mı?"

"Aziz Dede mi?"

"Evet, o," dedim.

"Şehre gitti", dedi. "Onu anyorsanız şehirde bulursunuz."

Biz gidene dek arkamızdan baktı durdu. Heykel gibi ve hiç kımlıdamadan.

Çocuklara bir şey söylemediler. Kimse bir açıklama yapmadı, ama çocuklar biliyorlardı. Biliyorlardı ve bu yüzden onlar da bir şey sormadılar. İkişer ikişer eşleşerek Büyükçekmece'ye gittiler. Hep birlikte. Otuz çocuk. İrili ve ufaklı.

Aralarında "oyun oynayalım" diyeni çıkmadı. Göl, tıpkı Alaçatı'daki Çeşme denizine benziyordu. Bu, daha duruydu. Köprü'nün gözleri altında kümelenerek oturdular. Biri yerden bir çakıtaşı aldı; sektirim umu-duyla bütün gücünü koluna verdi, savurdu. Taş suların bir karış yukarısında uçtu, hiç sekmedi, birden düştü.

Biri -küçük ve örgüleri dağılıp açılmış, açılmış saçlarıyla gözleri ikide bir kapanan bir kız çocuğuydu- sıkıntıyla içini çekti; "**şarkı söyleyelim mi?**" diye sordu. Gözlerini arkadaşlarına çevirdi. Sonra sorusunun anlamsızlığını anladı ve sustu.

Diplerde bir yerde, gölgelere sığınmış, yarı yetişkin bir kız -adı gerekli değil- dizleri üstündeki turuncu kaplı hatıra defterine bir şiir yazı-yordu: İçten, seçtiği kelimeler yetersiz -o öyle sanıyordu- ama ağıtsı bir şiirdi. Ertesi günü AKM'deki törende mikrofona yetişeyim diye ayakparmaklarında zorlanıp yükselerek ve ille boyunu yetiştirmeye çalışarak o şiiri okuyacaktı.

Bir helikopter geçti. Bir başka gün olsaydı, küçükler bağırır, el sallar ve gölün sularına kadar -helikopter havada, onlar sarmaya yeni başlayan yaz otları ve deve dikenleri arasında- koşarlardı.

Buldozerler gerçekten sekiz tane miydi? Çok zaman sonra o çocuklar büyüüp o günü hatırladıklarında "evet", diyeceklerdi: "**Evet, tam sekiz buldozerdi. Biz Büyükçekmece'deki Sinan'ın köprüsünde durmuş, onlara bakıyorduk. Tam sekiz buldozer gevşek dikili meyve ağaçlarının arasından girip çıkarak, çıkıp girerek toprağı kazıyorlardı. Homurdana homurdana ve gürültüyle. Sekiz büyük buldozer. Sürücülerinin hepsi de uzun bıyıklıydı.**"

"Bu, bir şakaydı", diyecekti yıllar sonrasında, okuyup 'büyük mektep'leri bitirerek avukat çıkmış biri. "Dede, bizimle hep saklambaç oynardı ve saklambaça bayılırdı. Tek inadı, bizi ebe yapmaktı. Kendi saklanır, bizi fellik fellik aratırdı. Arardık, bulamazdık. Vakıf evlerinde... Yatakhanelerde... Çalışanların evlerinde, bahçelerde ve ahırlarda. Bir keresinde onu kuyuya saklandı sandık, çok korktuk. Çünkü kuyu derindi ve çok sevdiği köpeklerde biri sanki kuyuya o saklanmış gibi gelmiş, kuyunun başında şakacıktan havlıyordu. Burada o, burada, buradalı"

Evli ve boyunca iki kız sahibi, gözleri çakır, orta yaşlı bir kadın da o günü çok iyi hatırlayacaktı: **"Hem de çok iyi. Biz, otuz çocuk, köprüdeydik ve seyrediyorduk. Sekiz tane buldozer gelmişti. Bahçede küçük mezarlar kazdılar. Evet, küçük mezarlar. Çocuk mezarları gibi mezarlar. Dede, gerçekte bir çocuk kadardı: Ufacık ve tefecik. Biz büyüdük, o büyümezdi. Dört adam tabutunu getirdiler ve hepimiz gördük. Birinci mezara getirdikleri birinci tabutu koydular ve yamacında bekleyen birinci buldozer hemen üzerine toprak örttü. Sonra aynı dört adam gittiler ve bir ikinci tabut getirdiler, ikinci mezara koydular. İkinci buldozer o mezarı da toprakla örttü, kapattı.**

Biz, otuz çocuk içimizden birer saydık. Sekiz mezardı ve sekiz tabut sekiz mezara kondu. Sekiz buldozer sekiz mezarın hepsini dümdüz etti. Kara topraklar dümdüz oldu.

Gece kimse uyumadı. En küçüklerimiz bile. Bize sonradan kızmamasından diye ışıkları söndürmüştük. Karanlıktaydık. Kedi gözü gibi gözlerle, karşılıklı birbirimize bakıyorduk. Korkuşmadan.

Derken güneş doğdu. O zaman yatakhane de herkes herkesi daha iyi görür olduk. Her şey susmuştu. Horozun sesini kimse duymadı, ötmedi çünkü. En küçüğümüz en önce gördü ve bağırarak bizi pencereye çağırdı. Koştı. Çok şaşırdık. Bahçede sekiz buldozerin açtığı ve sonra örttüğü o sekiz mezar yeri birden yok olmuştu. Birden, evet. Bir gecede. Gecedен sabaha. Mezarların üstlerini yarısı yeşerik, yarısı sararık eski otlar bürümüşü. Buldozerlerin palet izleri bile yoktu artık. Dede de yoktu, mezarları da."

Ölümsüzleşen Gülmece Ustası için AZİZ NESİN'LİK...

KONUR ERTOP

"Elimden geldiğince görevimi yaptım

Gülümsedim hıçkırıklarımı boğarak

Sonunda kımsenin yorulmadığı

denli yoruldum

Artık kapılar açık kalsın

Bundan sonra gireceklere

Şimdi dinlenmeye gidiyorum

Hoşçakal güzel dünyam."

Aziz Nesin'den kurtulmak, çok kişinin, çok kalabalık çevrelerin çok uzun süredir özlemiydi. Gülmece ustasının ölümü, sanki onların değil kendisinin istediği gibi oldu. Kendi istediği gibi toprağa verildi. Ancak "**Çağımızın Nasrettin Hocası**"nın yapıtları, ondan kurtulmak isteyenlerin canına okumayı bundan sonra da sürdürecektir! Kurduğu vakıf daha da gelişecek. Aziz Bey'in Sivas'ta yakılan 37 arkadaşının yerini bu vakıftan yetiştirmiş, çağından sorumlu, gerçek aydın, yeni insanlar alacak... Aziz Bey yapıtlarıyla olduğu kadar dilimizde yer eden "**Aziz Nesin'lik**" deyimiyse de yaşayacak. Halkımız onun sergilediği, dikkatimizi çektiği, değişmesi, ortadan kalkması için uğraştığı çarpık çelişik bozuk işleri, ilişkileri, durumları bıyık altından gülerek bu deyimle tanımlıyor yıllardır. Onun yapıtından dilimize geçen bir de "**Böyle gelmiş böyle gitmez**" sözü var. Anılarını böyle adlandırmıştı. Aziz Bey'e kadar "**Böyle gelmiş böyle gider**" diyorduk. Onun toplumsal bozukluklara, haksızlıklara karşı gösterdiği çetin direniş ise böyle gelenin bundan sonra böyle gitmeyeceği yolunda oldu; ilk kez o "**Böyle gelmiş böyle gitmez**" diyerek okurlarına, yaşadığı çağın insanlarına yol gösterdi, umut verdi. Ya "**Zübük**"? Ünlü romanı Almancaya, Farsçaya, Yunancaya, Bulgarca, Çinceye bu adla çevrildi. Böylece gülmece yazarımızın uydurduğu bu sözcük artık Türkçede olduğu gibi o dillerde de politikayı çıkar aracı yapanların, çalışmadan kazanç sağlayanların, bir devlet büyüğüne yamayıp "**nüfuz ticareti**" yolunu tutturanların ortak adı oldu.

Aziz Bey yapıtları kadar bir aydın, bir düşünce adamı olarak verdiği uzun savaşımla da etkisini sürdürecektir: yön kazandırdığı, hızlandırdığı toplumsal gelişime derin katkısıyla anılacak... Yapıtlarının çevrildiği yabancı ülkelerdeki milyonlarca okuru bugün olduğu gibi gelecekte de bizim halkımızı onun anlattığı biçimde tanıyıp gidecek, bizim nasıl yaşadığımızı, bizi kuşatan toplumsal gerçekleri, neler düşündüğümüzü, nasıl insanlar olduğumuzu ondan öğrenmiş olacak...

Olup biten "**Aziz Nesin'lik**" işleri düzeltmek, bozuk düzeni ortadan kaldırmak, haksızlıklara, yanlış davranışlara son vermek için gülmece ustası, insanımızın, aydınımızın, sanatımızın nasıl olması, ne yönde değişip gelişmesi gerektiği üzerinde durdu. Yaşamının son 15 yılı içinde çalışmalarını özellikle bu konular üzerinde yoğunlaştırdı. Ölümünün hemen öncesinde yargı organı onu kanlı Sivas Olayı'nın sorumlusu göstermiş yani kurbanı katil ilan etmişti. Hasta yatağındayken "**Sinirlenme, sorun yapma**" diyenleri, "**Nasıl sinirlenmeyeceksiniz? Bütün bunlar olup bitiyor. Türkiye susuyor. Ben susamıyorum.**" diye yanıtlıyordu. O susmayan, gördüklerini, düşündüklerini dile getirmekten çekinmeyen adamdı.

Onun yazınımıza, düşünümüze, toplumumuza derin katkılarını doğru kavramak için sanatına temel olan düşünceleri üzerinde durmak gerekir.

Aziz Nesin ülkesinin bütün külfetlerinden, olumlu-olumsuz yanlarından bütün yurttaşların layık oldukları ve çalıştıkları orana pay almalarını amaçlar. Böyle bir düzenin kurulamadığı, toplumda görgüsüz, kapkaç, zıppıktı kuşakların etkin kılındığı görüşündedir.

Sürdürdüğü toplumsal savaşım sosyalizmin ve demokrasinin değerlerinden beslenir. Azınlıkta kalanların haklarının korunacağı çoğulcu bir demokrasiden yanadır. Dilde, dinde, dünya görüşünde, yurttaşlar arasındaki her ayrılığa hak tanınmasını bekler.

Aydınlarımızı halkımıza olan borcunu ödememekle suçlar. Ona göre aydınımızı kısa görüşlü, dar ufukludur. Gerçekleri kendince yorumlar, değerlendirir, değiştirir... Ödektir. Onun tanımladığı gerçek aydın ise, toplumun çıkarlarıyla kendi çıkarlarını eşgören, ülkenin demokrasiye kavuşmasında kendini sorumlu ve borçlu sayan, bunun için yapabileceği şeyleri doğru olarak kestirebilen, uygulayan insandır.

Özellikle son yıllarında önyak olduğu Türkiye Yazarlar Sendikası, Barış Derneği, Bilar A.Ş., Türk-Yunan Dostluk Derneği gibi örgütler içinde çok yoğun etkinlik gösteren Aziz Nesin, demokratik hak ve özgürlükleri öngören, eşitsizliğe karşı çıkan **Aydınlar Dilekçesi, Ekmek ve Hak Dilekçesi**'yle geniş yankılar yaratmıştır. Günümüzde insanın ancak sendikaya, partiye, demeğe, birliğe üye olarak yani örgütsel sorumluluk yükümlenerek özgür olabileceğini, varlığını koruyabileceğini kabul eder.

Günümüzde etkinliği görülen düşünce akımlarından milliyetçilik, aslında ulusal değarlere önem vermek, onları benimsemek, ulusal tarihten ders almak, kendini ne gereğinden büyük ne de küçük görmek olmalıdır der. Türk-İslam sentezini dinci sağcılarla aşırı milliyetçi sağcıların uzlaşıp birleştiğı bir yol olarak değerlendirir. Böyle bir hareket, ancak burjuva görünüşlü ortaçağ kültürünü sürdürecektir... Dış görünüşüyle çağdaş yaşamı andıracak, ama kafaca Batı burjuvazisinin dayandığı akılcılıktan uzak kalacaktır. Çıkar yolu sosyalizmde görür; ancak ona göre Türkiye sosyalistleri öteden beri, olmasını diledikleriyle olanı, içten geçenlerle dıştan olanları, ülküyle gerçeğı, özlemle gerçekliği birbirine karıştırmışlardır.

Atatürkçülüğü, Atatürk'ün yaşadığı dönemde, içinde bulunulan koşullara en akılcı yoldan çözümler getiren uygulamaların bir toplamı olarak tanımlar. Bu hareketin ekonomik ve sosyal açıdan ulusal bağımsızlık, halkçılık, halkçılık için devletçilik, bu ikisinin sürekli olması için devrimcilik, bunların engellerini kaldırmak için laiklik, ulusçuluk ve cumhuriyetçilik nitelikleri üzerinde durur. Gerçekçi temelini zamanın koşullarına en iyi ve en uygun biçimde bir uyarlanma olarak görür. Kendisinin bir Atatürkçü olmadığını açıklamaktan kaçınmaz ama Atatürk'e büyük önem ve değer verdiğini vurgular. Atatürk'ü ve yaptıklarını yadsıyarak Türkiye'de bir adım ileri gidilemeyeceğı görüşündedir. Özellikle son yılların geriye gidişi içinde Atatürk'ün değerinin daha da arttığı görüşündedir.

Bu çerçevede sanatın ve kendi yapıtının değerlendirmesine gelince:

Ona göre sanat, yaşanmakta olan gerçekliği, yaşanması istenen gerçekliğe dönüştürmek çabası ve savaşıdır. Bunun içinde sanatçı, yapıtlarıyla ve bütün etkinlikleriyle, kendisini ve kendisiyle birlikte çevresini, toplumunu ve dünyayı güzelleştirmek için değiştirmek ister. Seslendiğı kişilere bu değişme ve değiştirmek istek ve bilincini vermeye, o özlemi duyurmaya çalışır.

Yazarın işlevi, çağının tanığı olmakla kalmayıp çağını yorumlaması, yapıtlarıyla halkına, giderek bütün dünya insanlarına tarihsel gelişim doğrultusunda ve estetik ölçü, biçim ve biçemlerle, değişme ve değiş-tirme özlem ve istemini vermektir. Yazın yoluyla hiçbir şey değişmez. Ama insanlara değiştirme özlemi verir. Yazarın sorumluluğı budur.

Aziz Nesin toplumcu ve gerçekçi bir yazardır. Bağlı olduğu hareketi barış içinde, güvenli ve özgür insanlar dünyasında, yaratıcılığa ve kuruculuğa uygun ortam ve koşulların hazırlanması için dünyayı değiştirmek, insanın yaşamını kolaylaştırmak ve güzelleştirmek, diye tanımlar. Ancak toplumcu gerçekçiliğın katı kalıpları içinde kalmamıştır. Sovyet Yazarlar Birliğı'nin 7. Kurultayı'na (1981) katılan Aziz Nesin, yaptığı konuşmada toplumcu gerçekçiliğın sınırlarının genişletilmesi için başka akım ve okullardan da yararlanma olasılığı üzerinde durmuştur.

Kendi dalı olan gülmece alanında yapıtının niteliklerini belirlerken geleneksel Türk gülmeceğini sürdüren bir yazar olduğuna dikkatimizi çeker. Toplum sorunlarından esinlendiğini, çağdaş dünya insanların sorunlarını ele aldığını açıklar. Gerçekleştirdiğı halk gülmeceğidir. İnsanları güldürme yoluyla düşündürme çabasıdır. Ona göre gülmece bir araç, düşünmek amaçtır. Gülmeceyle düşündürmek isteğı ise toplumsal yapının adaletli olmadığıdır. İçinde bulunduğumuz koşullar da güzel değildir. Gülmece yoluyla adaletsizliklerden, çirkinliklerden kurtulmak için başta kendimiz olmak üzere çevrimizi, dünyamızı değiştirme özlem ve isteğini uyandırmayı amaçlar.

Kendi yapıtını düşünceye dayanan, ama duygulu bir gülmece sa-yar. Gülmece yoluyla yaşadığı toplumu ve çağı belgelemek isteğindedir.

Özetle Nasrettin Hoca'dan beri gelen, Türk halkının özünde bulunan gülmeceyi sürdürmeye çalışır. Yapıtının temeli, toplumun her alan-da eleştirisidir.

Sık sık yinelediğı, yurdunun toplumsal topografyasını vermeye ve ülkenin insanlarını anlatmaya çalıştığıdır.

Öykülerini Türk insanların bir mahşeri saymaktadır. Orada, kendisiyle birlikte insanların bütün güzel ve iğrenç, zavallı ve kıyıcı, ince ve kaba, güçlü ve zayıf, yürekli ve korkak, kısacası bütün duygu ve davranışlarıyla kaynaştığına dikkati çeker. İnsanlarla alay ederek, onları gülünçleştirerek, yererek yapmıştır bunu. Ancak ne yazdıysa halkını gerçekten, özden severek yazdığını anlatır. Kızgınlığını sevgisi beslemektedir.

Sömürü düzenini karşısına almıştır. Bu yüzden egemen çevrenin, halkın uyanmasıyla çıkarı bozulacak olanların kızgınlığını çeker.

Mutlulukları için çalıştığı kandırılmış insanların da tepkisiyle karşılaşmış, başına olmadık işler gelmiştir. Taşlarla, sopalarla üstüne yürüyenerlere, bağırıp yuhalayanlara, tartaklayanlara, Sivas'ta olduğu gibi onu ateşin içine itenlere olsa olsa acıyarak, severek kızabildiğini anlatır. Çünkü onlar onun düşmanları değildir.

Ustaya göre çağdaş Türkiye'nin toplumsal topografyasını veren kendi gülmece yapıtları kolay anlaşılır, açık, aydınlık anlatımı amaçlanmıştır. Çalışmalarının ikinci bir aşamasında masallardan, simgesel ve alegorik yergi yolundan yararlanmıştır. "**Memleketin Birinde**", "**Hoptirnam**" yapıtları, "**Biraz Gelir misiniz?**" adlı oyunu, Maden-İş Sendikası'nın gerçekleştirdiği grevi masal-öykü biçiminde eleştiren "**Büyük Grev**" kitabı bu türün örnekleridir. Gülmece ustası, yönetim baskısının çok ağır olduğu zamanlarda alegorik ve dolaylı yollardan, sembolik anlatımın, masal, benzetme, sembol yollarıyla anlatımın çok daha etkili olduğu kanısındadır. Denediği başka bir yol yeşil renkli **Namus Gazı** kitabındakilerde olduğu gibi soyutlama ve genelleme niteliği gösterir. "**70 Yaşım Merhaba**", "**Maçınli Kız İçin Ev**" gibi kitapları ise gülmece olmayan, yaşamın dramatik görüntülerini dile getiren öyküleri kapsar.

Toplumsal gerçekçi okulun önemli sorunlarından birini olumlu tip oluşturur. Aziz Nesin'in yapıtında ise kahramanların çoğunluğu olumsuz kişilerdir. Onun konularının, anlattığı olayların çoğu da olumsuzdur. Onun için edebiyat, insanlar arasında geçen yada insanın kendi kendisiyle gerçekleşen çatışmasının estetik bir düzeyde anlatımıdır. Yapıtlarında olumsuzların çatışmasından doğacak olumlu sonucu, o bildirmeden okurlarının ortaya çıkarmasını bekler.

Yazıları, okurlarının hoşuna gitsin, okurları ille de beğensinler diye yazmadığını belirtir. Doğruluğuna inandığını doğruca yazmaya çalıştığını dile getirir. Yanlışları, yanlışlıkları olabileceğini kabul eder ama bile bile doğruyu değiştirmedeğini, konularını saptırmadığını açıklar.

Özeleştirisini yaparken, açıkladığına göre, çok titiz, dilde çok özenli bir yazar olduğu halde, en büyük yanlışının, 45 yaşına kadar, yazılarına gereken özeni, titizliği gösterememiş olmasıdır. Yeni basımlarda eski kitapları üzerinde birçok düzeltme yapmıştır.

Çalışması sırasında elle, eski Türkçe harflerle yazmıştır. Sonra düzeltip daktilo ettiğini, sonra tekrar düzelttiğini anlatır. Açıkladığına göre bir öyküyü, dört beş kez yazdığı olur. Romanları daha fazla yazıp bozmaya dayanır. 30 kez yazdığı oyunları olduğunu ileri sürer.

Toplumcu yazarın yapıtı sansür baskısı altındadır. Aziz Nesin de sansürden çok çekmiştir. Bu konudan söz ederken yasaların dışına taşan baskılar üzerinde durmuştur. Örneğin basın organlarına reklam veren holdinglerin, büyük işyerlerinin sansürde etkisi olduğuna dikkati çekmiştir. Baskı yüzünden yazarın kendi kendini kısıtladığını hatırlatmaktadır. Toplumsal baskıdan yakınır. Türkiye'de bazı tabular yıkılmadıkça, sansürün etkinliğini sürdüreceği görüşündedir. Bunları dinsel tabu, cinsel tabu, silahlı kuvvetlerin oluşturduğu tabu olarak niteler.

Aziz Nesin'in yapıtını şekillendiren başlıca görüşleri bunlardır. Bunları büyük ölçüde onun kendi açıklamalarına ve anlatımına dayanarak sıraladım. Bu onun yapıtına bir anahtar, sonsuzluğun eşiğinde anısına bir saygı çelengi olsun.

VARLIK, AĞUSTOS 1995

Uzun yol koşucuları...

Geçtiğimiz ay iki mücadele insanı daha aramızdan ayrıldı: Ali Aybar ve Aziz Nesin...

Aziz Nesin önce mizahıyla hem ülkemizde hem de dış dünyada sevilen bir yazar oldu. Uzun yılların emeğiyle elde ettiği bu konumu **"paraya ve bol alkış"**a tahvil etmek yerine, resmi ideolojiyi ve giderek halkın **"sağ"** duygusunu sarsmak için kullandı. Bütün bir toplumun karşısına çıkıp **"en söylenmeyecek gerçekleri"** söyledi. 12 eylül faşizminin yarattığı 'suya sabuna dokunmayan', politika yapmayan, uysal aydın (!) tipinin karşısında, mücadelecı bir aydın oldu, kendisinden sonrakilere yol açtı. Aydının en büyük silahının cüreti olduğunu gösterdi. Onu, 12 Eylül'e ve düzene kafa tutan mizahçı olarak, unutmayacağız. Mehmet Ali Aybar, bir uzun yol koşucusu, devrimci bir bilim adamıdır.

Aynı zamanda bir özgürlük savaşçısı, mücadele arkadaşları için bir baba, başkan, arkadaş, aynı zamanda hoca, sanatçı ve sosyalist bir insan idi. Uzun yıllar boyunca düşünceleri uğruna, yargılanıp hapse düştükten sonra 1962 yılında Türkiye İşçi Partisi'nin başkanı oldu. Siyasi farklılıklar sonucu 1969'da başkanlıktan 1970'de ise partiden ayrıldı. 1975-80 arasında başkanlığını yaptığı Sosyalist Devrim Partisi 1990'larda yeniden açıldı. Sovyetler Birliği'nin Çekoslovakya'yı işgaline tepki olarak kendisinin **"güteryüzlü sosyalizm"** diye tanımladığı bir sosyalizm anlayışının savunucusu oldu. Soldaki örgütlenme biçimini radikal olarak eleştirdi. İnandığı düşünceler için yaşadı, Ölümünde, düşüncelerine katılmayanlar bile, bu yüzyıllık mücadele insanının önünde saygıyla eğildi...

YENİDEN, AĞUSTOS 1995

Susan Aziz Nesin'in kalbiydi, sesi değil

Gün 6 Temmuz'u, gece saat 1.05'i gösterdiğinde yeryüzünün Türkiye adı verilen kesiminde tarihe bir nokta daha konuluyordu. Fakat bu nokta ne bir son, ne de yeni bir başlangıçtı.

Evet Türkiye korkusuz ve açık yürekli bir demokrasi savaşçısını daha kaybetti. Ve Aziz Nesin'in 80 yıllık zorlu, mücadeleci ve tüm baskılara karşın demokrasi mücadelesinden ödün vermeyen yorucu yaşamı, kalbinin zamanın yükünü daha fazla taşıyamaması sonucu son buldu. Gerçekte kimdi Aziz Nesin? Yaşamının çeşitli evrelerinde neler yaşadı? Neydi onu halkın nezdinde bunca değerli kılan ve dünyaya tanıtan özellikleri nelerdi?

Aziz Nesin dünyanın penceresinden ilk kez 20 Aralık 1915'de Heybeliada'da baktı. Ailesi ona Mehmet Nusret adını verdi. 2 yıl Darüşşafaka Lisesi'nde okuduktan sonra 1935 yılında Kuleli Askeri Lisesi'ni, 1937 yılında Kara Harp Okulu'nu, 1939 yılında ise Askeri Fen Okulu'nu teğmen rütbesiyle bitirirken, aynı zamanda İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi "**Doğu Süsleme Bölümü**"nde öğrenciydi. 1944 yılında "**Görevini kötüye kullanmak**" suçundan hapse mahkum edildi ve ordudan çıkarıldı. Daha sonra ise bir süre bakkallık yaptı. Bu yaşamının oldukça sıradan geçen dönemlerinin son halkası oldu. Daha sonra ise yaşamının bundan sonraki kısmında belirleyici olan, gazetecilik mesleğine başladı.

Gazeteciliğe başladıktan ve Yedigün, Karagöz, Tan, Akşam, Yeni Tarih, Öncü ve Ustura gazetelerinde çalıştıktan sonra, 1946 yılında Sabahattin Ali ve Rıfat Ilgaz ile birlikte Marko Paşa adlı mizah dergisini çıkarttı. Dergi hükümeti eleştiren karikatürler ve hiciv diliyle yazılmış iğneleyici yazılar yayınladığı için daha sonra kapatıldı. Ve her kapatılışında yeni yeni isimlerle tekrar açılarak yayınlandı. Gazete yazarlığını çeşitli günlük gazetelerde sürdüren Nesin, 1963 yılından sonra tek uğraş olarak yazarlığı seçti.

Aziz Nesin'i mizah yazarlığına iten dış etken, o günkü ortamın koşullarıydı. İç etkeni ise onun içinde yetiştiği koşullardır; yoksunluk ve yoksulluk yaşamından gelen bir kırgınlık, bir öfke, bir hırs alma biçimiydi onun için mizah. O mizahçının kızgınlıklarını, nefretini, kinini, öfkesini, hıncını, bilinçli bir biçimde gerçekten yıkılması gereken hedefe yöneltebilir ve mizah silahını halk yararına kullanabilirse, olumlu bir yıkıcı olduğunu düşünüyordu.

Aziz Nesin eserlerinde, içinde yaşadığı toplumun geleneksel mizahından da yararlandı. Fakat bunu **"yararlanmak için yararlanmak"** mantığıyla değilde, yaşamının bir parçası olduğu için doğal olarak yapmıştır. Gülmece anlayışı geleneksel Türk halk gülmeceinden kaynaklanır. Toplumun sorunlarından, çağdaş dünya insanının sorunlarından, esinlenir ve bunları anlatır. Gülmecelerinde anlatmak istediği yaşadığı toplum ve bu toplumsal yapının adaletli olmaması ve içinde bulunduğumuz koşulların güzel olmamasıdır. Adaletsizliklerden, çirkinliklerden kurtulmak için başta insanın kendisi olmak üzere; çevresini, toplumumuzu, dünyayı değiştirme özlem ve isteğini yaratmak gibi temel bir hedefinin olması gerektiğini düşünür. Bu hedef çerçevesinde devlet mekanizmasındaki bozukluklara, demokrasi ihlallerine, toplumsal baskılara karşı da sessiz kalmayarak, aydın olmanın sorumluluğunu büyük ölçüde yerine getirmiştir. Karşılığında ise devletin çeşitli baskılarını; hapisi, yazılarının yasaklandığı yıllar ve halkın büyük sevgisini almıştır.

Aziz Nesin dünyaca tanınan usta bir mizah yazarıydı. Bunun nedenleri ise şunlardır:

Yazılarında ilk kalkış dayanağı Türkiye'nin gerçekleridir. Bu gerçekleri mizah biçiminde yansıtarak, yaşadığı çağda Türkiye'nin toplumsal topografyasını vermeye çalışmıştır.

Her kesimden, her sınıftan, her katmandan gelen bütün okurların yazdıklarını anlamalarına çalışır. Ona göre her okur, kendi kültür düzeyine göre yazdıklarını anlamalıdır. Bu yüzden kitapları köylerden büyük kentlere dek her eve girebilmiştir. Yoksulu, zengini, aydını, az okumuşu, en seçkini ve düşkünü dahi yazılarını okuyabiliyor.

Kimi şair ve yazarlar; yazdıklarını anlamaları için okurların çaba harcamasını beklerken, o bunu **"kendini beğenmişlik ve üstün görme"** olarak değerlendirir. Yazdıklarını anlayabilmek için okurunun zorlanacağına kendi çabasını yoğunlaştırır. Yapıtları da bu çabasının somut bir göstergesidir. Bu konuda ne düşündüğünü Aziz Nesin'den dinleyelim; **"Bence okur, kitabı, bir yazıyı okurken değil, okurken anlamak için değil, okuyup anladıktan sonra yorumlamak, üzerinde düşünmek için çaba harcamalı, zorlanmalıdır. Ben bunu yapmaya çalışıyorum."**

Yapıtlarının yaygınlığının nedenlerinin ne olduğu sorusuna ise **"Ben nasıl yaşıyorsam öyle yazıyorum. Benim içtenliğim, bütün yazarlık yaşamımda aynı şeydir. Bunu özellikle yapmıyorum. Sanıyorum ki, yapıtlarımın yaygınlığının biri de bu içtenlik olmuş oluyor."** cevabını vermiştir.

Aziz Nesin büyük bir gülmece yazarı olmasının yanı sıra çeşitli dönemlerde gündeme damgasını vuran tavırlarıyla da dikkat çekiyordu. Bu tavrının en önemli göstergelerinden biri de 12 Eylül'le birlikte gelen cuntaların ayak seslerine karşı, demokrasi haykırışı oldu. 12 Eylül Askeri Faşist Cunta döneminde devrimciler, işçiler, aydınlar işkencelerden geçirilip, zindanların karanlığında susturulmaya çalışılırken, aydınlar cephesinden gelen en gür ses Aziz Nesin'e aitti. Aydınlar Dilekçesi'nin öncülüğünü yapan yazar, tavırlarıyla, sözünü esirgemezliğiyle, eleştirici yönüyle de dönemin en önemli karşı çıkışını oluşturmuştu. Ve bununla birlikte, 12 Eylül süresinin suskunluk perdesini de yırtmıştı.

Onun tek destekçisi "en çok saygı duyduğum ve yücelttiğim bir tek kavram" dediği halktır. Aziz Nesin'i polise karşı, devlete karşı hep halk destekledi. O okurlarının kendi dürüstlüğünü anladığını ve bundan dolayı da kendisini sürekli desteklediklerini düşünüyordu.

Nesin'e göre yazar çağına karşı sorumluluk duymak zorundaydı. Ona göre yazar değiştiremez, yani yazın yoluyla hiçbir şey değişmez. Ama insanlara değiştirme isteği ve özlemi verir. Ve yazarın sorumluluğu budur. Çağındaki bütün kötü şeyleri tarihin ileri doğru gidişine göre düzeltmeye çalışan insandır. Bunun için sorumludur. Aziz Nesin bir yazısında bu konuya ilişkin şunları söylemiştir: "Yazar önce kendisinden, kendi ülkesinden başlayacak. Demek ki yazar, bir takım şeyleri değiştirecek. Değiştirecekse o durumdan memnun değil demektir. Çünkü memnun olsa, değiştirmek istemez. Ee, hükümetler hep değişmek ve değiştirmek istemeyen kurumlardır. Çünkü onlar oldukları yerden memnundurlar. Onun için yazar hiçbir zaman hükümet yanlısı olamaz. Ben hükümet yanlısı olan yazarları hiç anlamadım yaşamım boyunca. Çünkü yazarlığın birinci işlevi değiştirmektir. Yapıtlarıyla başta kendisi değişerek, okurlarına da kendilerini değiştirmek, ortamlarını değiştirmek, koşullarını değiştirmek özlemini verebiliyorsa, bence başarılıdır.

Aziz Nesin yaşama tutkun bir insandı ve yaşamı boyunca bir an bile boş durmadı. Her dönem bir hareketin öncülüğünü yaptı. 1972 yılında kimsesiz çocukları eğitmek üzere kurduğu Aziz Nesin Vakfı onun bu özelliğinin bir sonucuydu. Türkiye'nin her yerinden getirdiği çocukların eğitimini ve geçimini sağlamak amacıyla kurduğu vakıf bünyesinde Çatalca'da bir çiftlik oluşturdu. Vakıfta halen 35 çocuk barınıyor.

Yaşamının son yıllarında günlük bir gazete için hisse senetleri çıkaran Nesin, daha sonra bu girişimini Aydınlık gazetesiyle birleştirdi. Fakat bu birliktelik kısa sürdü ve Aydınlık'tan ayrıldı.

Aziz Nesin'i Türkiye'de gündeme getiren olaylardan en önemlisi Salman Rüşdi'nin Şeytan Ayetleri kitabının Türkçeye çevrilmesi ve Aydınlik'ta bir kısmının yayınlanması oldu. İslamcılar Salman Rüşdi gibi Nesin hakkında da ölüm fetvası vermişti. Bu fetvanın uygulama yeri olarak da daha önceleri Banaz'da düzenlenen, ilk kez 1992 yılında Sivas'ta gerçekleştirilmesi düşünülen Pir Sultan Şenlikleri oldu. 2 Temmuz 1992'de Sivas'ta hem Aziz Nesin, hem Türkiye'nin düşünen insanları hem de Aleviler hedef alındı, devlet destekli şeriatçı yobazlar şenliğe saldırdı. Madımak oteli yakıldı, saldırının temel hedefi olan Aziz Nesin şans eseri kurtuldu. Devlet bu olayda yine Aziz Nesin'i suçlu bularak O'nu, kışkırtıcı ilan etti. Ve yargıladı. Yazarın bu ve bunun gibi hala devam eden birçok mahkemesi var. O zamanlar Aziz Nesin'i devletin mahkemelerinden önce darağacına gönderen medya ise, Aziz Nesin öldükten sonra birden bire onu **"sahiplendi."** Sütunlarında yazarımız için **"Küçük Dev Adam"** gibi sözler sarfettiler. Evet o küçük bir dev adamdı. Ve yapıtlarıyla daha nice küçük dev adamlar yetiştirecek kadar gerçekçi bir yazar ve amansız bir demokrasi savunucusuydu.

YDG, AĞUSTOS 1995

ÜÇÜNCÜ KISIM

DİZİLER RÖPORTAJLAR

'İki Kez Aldattı İki Kez Boşandım'

SAVAŞ KALAFAT

"Akbaba" dergisinde Aziz Nesin'le tanışıp hemen nikahlanan Meral Çelen'in anılarında ihanet ve öfke var. Canı kadar sevdiği erkeğin kendisini aldatmasını kabul edemeyen Meral Hanım'ın öfkesi boşanmayla sonuçlandı.

Gözü yaşlı değildi konuşurken... Ama kalbinden geçenleri de Allah bilirdi. Aziz Nesin'den ayrıldıktan sonra Ören'de tek başına yaşayan Meral Nesin, yada kızlık soyadıyla Meral Çelen, 25 yıl aynı yastığa baş koyduğu ünlü yazarın ardından konuşurken heyecan duyuyordu... Ağzından **"o intihar etti"** sözünü eksik etmiyordu...

İki kez ameliyat geçirmiş, birkaç kez de kalp spazmı yüzünden hastaneye kaldırılmış 80 yaşındaki bir insanın, Çeşme'nin bunaltıcı sıcağında kitap imzalamaya kalkması ne kadar intihar girişimiydi? Ama Meral Hanıma göre Aziz Nesin bu intihar senaryosunu kendi yazmış ve uygulamıştı. **"Haberim olsaydı, ne yapar eder Çeşme'ye gitmesine engel olurdum"** derken, **"Sağlam insanların bile dayanamayacağı bir sıcağa onun hasta kalbi nasıl dayansın. Daha yapacak çok şeyi olan bir insanın kendisine daha fazla dikkat etmesi gerekirdi. Onun kendisini böyle adeta ölüme atmasını anlayamıyorum."** sözleriyle biraz da kadere sitem ediyor gibiydi... Aziz'li anılara dönerken, duygularıyla metaneti sanki mücadele ediyordu. Yıllar önce kaybettiği ama iki hafta önce sonsuza yolcu ettiği eski gözağrısı için konuşurken dili dolaıyor sesi titriyordu...

BOŞANMANIN İÇYÜZÜ

Meral Hanım biraz kızgındı. Çünkü sorularımız onu anılarına sürüklemişti. İlk aklına gelen de boşanmanın eşiğine getiren aşk mektubuydu. Kendini anlatmadan, Aziz Nesin'le tanışmasına geçmeden önce haklılığını ispat etmek için boşanma olayının perde arkasını konuşmak istiyordu. Kamuoyunun bilmediği bir Aziz Nesin'i. Çünkü ona göre Aziz Nesin aldatan bir erkekti. Ve kendisini aldatmıştı. Bu aldatmanın sonucu da boşanmayla sonuçlanacaktı...

"Aziz'le tanışmama geçmeden önce neden boşandığımı herkesin bilmesini istiyorum. Ailem dahil herkes beni inatçı olmakla suçladı

çünkü. Ben bunca yıl sakladığım sırrımı şimdi sizlere açıklayacağım. Aziz'in çok hayranı vardı. Bunlar içinde bayanlar çoğunluktaydı. Hiçbir zaman kıskanç bir kadın olmadım. Kıskanç olsaydım verem olur öldürdüm herhalde. Kocamın beni sevdiğine çok emindim. Belki de o aptallığımı affedemedim. Bilemiyorum ne olduğunu. Evleneceğimiz günlerde birbirimize söz vermiştik. Eğer birimizden birimiz başkasına aşık olursa mutlaka söyleyecek. Yani aramızda bir ihanet bir kandırmaca olmayacaktı. O da bana insan iki günde aşık mı olurmuş nereden çıktı diye terslendi. Ama yıllar sonra bu gerçeği yaşadık. Belki herkese komik gelebilir. Bir aşk mektubu ile kocanı nasıl boşadın diye. Ama ben çok gururlu ve prensipli bir insan olduğum için 15 yıllık kocamın cebinde bulduğum aşk mektubu her şeyi bitirdi. 1968 yılında bu mektubu ileri sürerek boşandım. Şimdi hala neden boşandığımı bilmiyorum. Çünkü kadın Yugoslavya'daydı. Ama onu hazmedemedim. Bu benim kendi yapım... Aradan bir yıl geçtikten sonra tekrar barıştık ve tekrar nikah kıydık. Bu da 10 yıl sürdü. Bu süre içinde kocamın bazı kadınlarla gezdiği kulağıma geliyordu. Yine dayanamadım yine boşandık. Bu son boşanmamız olmuştu... Canın sağolsun dedim. İpin ucu kopmuştu bikez. İstedіği kadınla beraber olabilirdi.

NASIL TANIŞTIM?

Babam öğretmendi. Küçük bir burjuva ailesinin dört çocuğundan biriydim. Her memur çocuğu gibi ben de babamın mesleği yüzünden tüm Anadolu'yu dolaşmıştım. Öğretmen maaşıyla dört kardeş okuduğumuz için bir yıl çalışmış, bir yıl okumuştum. Bizim zamanımızda liseler dört yıldır. Anlayacağınız Çorum Lisesi'ni sekiz yılda bitirdim. Hayalimde hep ünlü olmayı istemiştım. Artist olmak, insanlar tarafından beğenilmek, film çevirmek, çocukluk hayalimin baş köşesindeydi...

Liseyi bitirmeden, dergilerdeki yazılarından tanıdığım Yusuf Ziya'ya mektup yazdım. O zamanlar henüz 15-16 yaşındaydım. Mektubumda **"film çevirmek istiyorum, artist olmak istiyorum"** dedim. O da bana cevabında **"mektubundan anladığım kadarıyla sen akıllı bir kıza benziyorsun. Önce oku, tahsil yap. Artist olmak istiyorsan da mutlaka Üniversiteyi bitirmen gerek. Ondan sonra kararını verip, karşıma gel. Yine çok istiyorsan İstanbul'da beni bul görüşelim"** demişti.

AKŞAM GAZETESİ, 19.7.1995

'Aziz'le yaşamak zordu'

SAVAŞ KALAFAT

Liseyi bitirip, hukuk fakültesine gitmeyi aklıma koydum. Artist olma fikri artık çok uzaklardaydı. Ancak iş olanağı yoktu. Çorum'da oturuyorduk. Tekrar **Yusuf Ziya**'ya mektup yazdım. "**Akbaba**"nın yanısıra "**Ayda Bir**"i çıkartan **Yusuf Ziya**'nın, bana önceden yaptığı teklifi değerlendirmeye ve ondan adresini istemeye karar verdim. Yazdığım mektupta 'İstanbul'a gitmek, iş bulup fakülteye yazılmak istiyorum' dedim. O da bana tekrar mektup yazıp bildiğim işleri sordu. Zonguldak'tayken "**Hal-kin Sesi**" gazetesinde çalışmıştım. Yani mizanpaj nasıl yapılır, tashih nasıl yapılır biliyordum. "**Varlık Dergisi**"nde yazılarım çıkıyordu. Bunları yaptığımı öğrenince bana '**burada bir sekreterlik var. 170 lira geçinebilirsen kalk gel**' dedi. Yıl 1956. Ben de kalktım gittim. 21 yaşında, kafası çalışan, sosyal cesaretini kazanmış bir genç kız olarak İstanbul'a adım attım. **Aziz Nesin**'le aynı çalışma odasını paylaşmaya başladım. İşte **Aziz**'le olan tanışıklığımızın kısa öyküsü bu...

Ben muhafazakar bir insandım. Utangaçtım. Duygularımı kolay kolay açamazdım. Zaten kimseyle flört de etmemiştim. Çorum gibi yerde kimle flört edeceksiniz ki?

Aziz, "**Akbaba**"ya haftada bir gelip müstehar yazı verirdi. Zaman zaman konuşurduk. Aramızda flört olayı olmadı. Ama ondan hoşlandığımı, onun fikirlerinden konuşmalarından etkilendiğimi farketmiştim. O da bunu farketmişti. Konuştukça ona ilgi duyuyor, daha çok hoşlanıyor ve bağlanıyordum. Bana flört etmeyi teklif ettiğinde '**sen fakülteye gideceksin, hem de benimle ilişki kuracaksın, üçü bir arada yürümez**' dedim. Duygularımı geri plana attım, mantığımı öne çıkardım. Onu olmaz deyince aramıza belli bir mesafe girdi. İlişkimiz bir süre böyle devam etti ama ikimiz de birbirimizden vazgeçemiyorduk...

AZİZ KAVGACIYDI...

Bir arkadaşım vardı. Beni ailesiyle tanıştırmak istiyordu. Ben de yalnız gitmek istemiyordum. **Aziz**, akli başında bir adam olduğu için benimle birlikte gelmesini teklif ettim. Kabul etti. Ancak arkadaşımın bir işi çıktı. Biz de Aziz'le birlikte Park Otel'in altında küçük bir restorana gittik. Tanışmamızın üzerinden iki ay geçmişti. Bana o akşam pat diye evlenme teklif etti, ben de hiç düşünmeden hemen kabul ettim...

Bana **Aziz Nesin**'i anlat deseler, kitaplar yazabilirim. Çünkü **Aziz**'in anlatılacak o kadar çok yönü vardır ki. Aklıma gelen ilk yönü ise kavgacılığıdır. Çünkü evliliğimiz boyunca kavgaya ettik. Belki de bu bizim

beraberliğimizin tuzu biberiydi. Benim baskıya gelemeyen yapım, çoğu zaman kavgaların başlangıcı oluyordu. **Aziz**, Osmanlı zamanında doğmuş bir İstanbullu'ydu. Her sözün ve kararın kendisine ait olmasını isterdi. Tabii bu bana taban tabana zıttı. Askerliğinden gelen disiplin anlayışı onun ruhuna yerleşmişti diyebilirim. Ama gücüne giden benden 20 yaş büyük olduğu için, bana karısı gibi değil de kızı gibi davranmasıydı. Oysa ki kızıyla aramızda 7 yaş fark vardı. Bir türlü karı koca gibi eşit olamadık. Yazarlığı seçtiğim zaman ekonomik özgürlüğümü elime almıştım. Kocadan para almak bana zor geliyordu. **Aziz** ise evde oturmam için baskı yapıyordu. Ben ev kadını olamazdım. Üretmeliydim. İyi bir felsefe hocam vardı. Felsefe, Sosyoloji ve de Antropoloji okudum. Dört yılda da mezun oldum. Biri dört biri beş yaşında iki çocuğum vardı. İki yıl doktora çalışmam oldu. Fakat doktora tezimi hocayla aramda problem çıktığı için veremedim ve doktor olamadım.

TÜRK İNSANI APTAL DEĞİL...

Herkes **Aziz**'i suçladı. Aslında **Aziz**, milliyetçi diye geçinen insanlardan daha da milliyetçiydi. Çünkü yaşamı boyunca pek çok şeyin eksikliğini, ezikliğini duydu. Ne elektriği ne televizyonu hemen hemen hiçbir şeyi icad edememiş bir toplum olarak kültürümüzle nereye kadar övünebilirdik. Tamam Osmanlı kültürünün, dünya kültürleri arasında önemli bir yeri vardı ama somut olarak hiçbir üretim sürecine girmeyince, gelişmenin dışında kalmışsın demektir. Bu yüzden **Aziz**, Türk insanına üretici olmadığı için çok kızılıyordu. **Aziz**'in affedemediği buydu işte. Eğer Türk insanı aptal olsaydı **Aziz** de aptal olurdu. Oysa ki tanıdığım en akıllı insanlardan biriydi o.

AZİZ ÖLMEDİ İNTİHAR ETTİ...

Aziz'in öleceğini hissettim. Hastanedeyken **Ahmet** ve **Alli**'yle sürekli konuşuyordum. Almanya'ya gideceğini duymuştum. Babanızı bırakmayın dedim. Doktor, '**Gitmemesi daha büyük bir stres yapabilir**' dedi. Kalp spazmı geçirmiş, iki ameliyat olmuş insanın böyle davranmasının adı cesaret olamaz. Bu resmen kendi hayatıyla oynamaktır. **Aziz**'in çelişkilerinden biri de buydu. Kimse egemen olamazdı **Aziz**'e. Yani bence bu bir intihardı. Çeşme'ye gideceğini bilseydim bir şekilde engellemeye çalışırdım. Oranın sıcaklığına normal insanlar dayanamıyor, o doğayla nasıl baş edecekti. Ölüm çok gerçek dışı bir olay, anlamakta zorluk çekiyorsunuz. Kabul etmek çok zor. Annem öldüğü zaman bile ağlamadım. Ama **Aziz** öldüğü zaman ağladım...

AKŞAM, 20.7.1995

Edebiyatımızın en onurlu temsilcisi

COŞKUN TUNÇTAN

1967 Temmuz'unun tam ortası. On günden beri her renkten Türk basını "Aziz Nesin" olayı ile çalkalanıyor. 5 Temmuz tarihli gazeteler, bir Rusya gezisinden yeni dönmüş olan ve çoktan beri her yaptığı her yazdığı her söylediği siyasi polisçe sürekli izlenen ünlü yazarın, bir gün önce, bir ihbar üzerine, evinde ani baskınla yakalanıp Emniyet Müdür-lüğü'ne getirildiği, orda göz hapsine alındığını haber veriyorlar.

Sirkeci'ye trenle vardığı 24 haziranda yanındaki eşyaların tümüne gümrükçe el konulmuş, sonradan açılan bavullarında **Nâzım Hikmet**'in vasiyetnamesi ve daha birçok gizli belge bulunmuş. Bunların ortaya döktüğü gerçeklerin ışığında, yakın bir gelecekte, büyük çapta tutukla-malar bekleniyormuş...

Ertesi günkü basın Aziz'in serbest bırakıldığını bildiriyor. Birinci Şu-be'de saatlerce sorguya çekilmesinin ardından tutuklanması isteğiyle gönderildiği, 7. Sulh Ceza Mahkemesi'nce özgürlüğüne tekrar kavuş-masına karar verilmiş. Nöbetçi basın savcısı buna karşı çıkınca olay da-ha üstteki 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nce incelenmiş, o da delil yeter-sizliğine dayanarak öteki mahkemenin kararını onaylayınca Aziz Nesin evine dönebilmiş...

52 yaşında 52 yapıt

Sonraki hafta boyunca basın, bu konuda, birbirinden bazen çok de-ğişik görüşlü, bazen bayağı uzun yorumlarla dolu. Yazarların kimileri bu "**çok tehlikeli adam**"ın kodese bu sefer artık temelli tıklanmamış ol-masından yakınıp vatanın geleceğiyle ilişkili tasalarını dile getiriyorlar.

Kimileri de anayasanın her vatandaşa düşünce özgürlüğü tanıdığı bir ülkede, en ufaklık bir yasak girişime adı karışmamış, üstelik çağdaş Türk edebiyatının en onurlu bir temsilcisine böylesine haksızca (çünkü kendisine yöneltilen suçlamaların tümünün yersiz olduğu meydana çık-mış bile) ve hoyratça davranılmış olmasını kınıyorlar...

Yaklaşık on yıldır yerleşmiş olduğum Fransa'dan, hem yoğun bir sa-natsal çalışma devresinin yoğunluğunu çıkarmak, hem Türkiye'de eylül-de yönetmenliğini yapacağım oyunun provalarına hazırlamak için İstan-bul'a anneciğimin yanına gelmiştim o yaz. Marmara kıyılarındaki kum-larda güneşlenmekle Boğaz'ın berrak sularında serinlemekle falan

geçiyordu günlerim. O her tür gerginlikten uzak ortam içinde, doğduğum, büyüdüğüm kentin o eşsiz tadını çıkarırken, birden ortalığı karıştıran bu olay benim de rahatımı kaçırdı.

O zamanlar Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıydım. Çocukluğumu, ilk gençliğimi geçirdiğim öğrenimimi, askerliğimi yaptığım: Devlet Tiyatrosu'nda sahneye çıktığım; konuk yönetmen olarak defalarca çağırıldığım çevirilerimin sahnelendiği, yayımlandığı, iliklerine dek işlemiş bir sevgiyle bağlı olduğum bu ülkede, yapıtları 23 dile çevrildiğinden, çeşitli ülkelerde en imrenilecek ödüllere layık görüldüğünden uluslararası üne ulaşmış bir yazara, hem de devletin polisinin bu ilkelce davranışı beni allak bullak etti. O güne dek cebimde övünçle taşıdığım pasaporttan utandım.

Aziz o sırada 52 yaşındaydı. Yayımlanmış kitaplarının sayısı da 52 idi. Hepsini değil ama çoğunu zevkle okumuş, her yapıtı ona olan hayranlığımı pekleştirmişti. Şimdi, anayasanın düşünce özgürlüğünü güya açıkça garantilediği bir güya demokratik ülkede, onun inançlarının suç sayıldığını saygıdeğer kişiliğine en utanılacak biçimde saldırıldığını görüyordum.

Örümcek beyinli salakların kalemlerinden, onu küçültmek hırsıyla, hakaretlerle yoğrulmuş iftiralar fışkırıyordu. Bu saldırılar, belki de hükümette yüksek sorumluluklar taşıyan kimi acınacak kişilerin az çok gizli buyruklarından kaynaklanıyordu.

Aziz Nesin'in, 15 Temmuz Cumartesi günü, bir üniversite dersliğinde bir açıklama yapacağını öğrenir öğrenmez, plaj safasından vazgeçip oraya koştum. Kendimi yoğun bir kalabalık içinde buldum. Aziz'i ilk kez görüyordum.

Başbakan'a açık mektup

Öğrenci sıralarından birinde, halkın arasındaydı. Birkaç saat sonra Akşam gazetesinin yayımlayacağı "**Başbakan Süleyman Demirel'e açık mektubu**"nu orada okudu. Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenliğini korumakla görevli ve devletin memuru polislerin ona, soruşturma boyunca, nasıl hayvanca davrandıklarını ayrıntılı anlatan; kendi adamlarının bu tür insanlık dışı davranışlarına kinsiz, hatta saygılı bir şekilde Demirel'in dikkatini çeken o metni dinledikçe oradaki herkes gibi ben de heyecanlandım, içim burkuldu, gözlerim doldu.

Emniyet Müdürlüğü'nde kendisine yaşatılan, Türkiye için yüz kızartıcı saatleri ne denli etkin bir biçimde dile getiriyordu Aziz! Mektubu şöyle noktalanıyordu: "**Sayın Demirel! Söylevlerinizde,**

demeçlerinizde, konuşmalarınızda sık sık anayasaya saygıdan demokratik düzenden söz ediyorsunuz. Siyasi polisinizin bana yaptıkları anayasaya da demokratik düzene de aykırıdır. Yanlış bir yoldadırlar. Bunları bilmiyorsunuz sayarak ve size yararı olur düşüncesiyle bildiriyorum. Saygılarımla."

Acaba dünya tarihinde, herhangi bir başbakan, kendi ülkesinin en seçkin bir aydınından bununla kıyaslanabilecek çapta bir ders almış mıdır?

Aziz susar susmaz ona yaklaşmak, ona karşı duydukları sevgiyi, saygıyı, hayranlığı belirtmek istedi bütün oradakiler. Ben de kendimi onun yanbaşımda bulunca, yalnızca bununla yetinmedim, onun yapıtlarını Fransızcaya çevirmeme izin vermesini rica ettim.

Beni yaşamında ilk kez görüyordu, hakkımda bir bilgisi yok denecek kadar azdı, ama kendisinde o gün güven uyandırdım galiba. Oracıkta isteğimi kabul etti, sonra yazılı olarak da yapıtlarının Fransızcaya çevrilme hakkını şimdilik yalnız bana verdiğini doğruladı.

Sevinçten uçuyordum, çünkü Fransa'da hiç tanınmayan değerli bir yazarın artık Molière'in dilinde de okunabilmesine ben öncü olabilecektim. Ona böylece hizmet edebilmek ne muazzam bir onurdu benim için! Tanışmamızdan neredeyse günü gününe iki yıl sonra Fransa'daki kitap evlerinin çoğunun vitrinlerinde mavi kapaklı, yaklaşık 300 sayfalık yeni bir yapıt yer aldı. İçinde Aziz'in değişik kitaplarından kendi seçip çevirdiğim 26 öykü vardı. Başında onun kişiliği ve yazarlıktaki özelliklerini de tanıtan uzunca bir önsözüm, sonunda da **"Başbakana mektup"u...**

Aziz Nesin Fransızcada

Kitaba, içindeki öykülerden birinin adını vermiştim: **"Un fou sur le tolt"** (Damda Bir Deli). Çok beğenildi, iyi satıldı, birkaç ayda tükeniverdi. Bu arada baş sorumlusu ölen o yayınevi kısa zaman sonra kapandı. Bu yüzden yeni bir baskı, ne yazık ki, gerçekleşemedi. İlle de okumak isteyen tanıdıklarına bendeki tek nüshasının kopyasını dağıttım yıllarca. Hâlâ da öyle.

Ardından, yine Aziz'in yazılı onayıyla, iki oyununu (**"Biraz gelir misiniz?"** ve **"Bir şey yap, Met!"**) Fransızcaya çevirdim. İkisi de devlet radyosunun kültür kanalında ünlü sanatçılarca oynandı.

Bir de, 1969'da, **"Bir şey yap, Met"**i, Bourges kentinde, o sırada Tiyatro Bölümü Müdürü olduğum ünlü Devlet Kültür Merkezi'nde repertuvara aldım. Aziz'in buna ne denli sevindiğini bugünmüş gibi

anımsıyorum. Provalara başladık, Aziz ailevi nedenlerden, resmen davet edilmiş olmasına karşın, o çalışmayı görmeye gelemedi. Zaten ilk temsile varamadan ben oradan, Genel Müdürle aramızdaki görüş farkları yüzünden ayrılınca , bu proje suya düştü. Önceden bastırdığımız afişler hala arşivlerimde...

O kapananın mirasçısı sayılabilecek bir başka yayınevi, birkaç kez, öykü kitabını yeniden basmaya niyetlendi. Hatta, Paris'e gelişlerinden birinde Aziz'i oranın yöneticileriyle buluşturdum. Onu nasıl saygıyla, hayranlıkla ağırladıkları hâlâ gözümün önünde. Ama, yalnızca parasal nedenlerden o yeni baskı gerçekleşemedi. O yayınevi de bir süre sonra kepengini temelli indirdi.

CUMHURİYET, 23.7.1995

Çok yönlü kitap hazırlığı içinde

COŞKUN TUNÇTAN

1994'ün sonlarında yeni açılan bir yayınevinin baş sorumlusu beni aradı. "Un fou sur le toit"nin ikinci baskısını yapmaya kesinlikle kararlıydı. Buluştuk, uzun uzun görüştük. Projesine karşı çıktım. O kitap yayımlanalı çeyrek yüzyıl geçmişti. Aziz hâlâ yaşıyordu, bu arada Türkiye'de kırkı aşkın yeni kitabı çıkmıştı. Benim 1969'da gerçekleştirdiğim şey şimdi artık bir "müzelik eşya" niteliğine bürünmüştü bence. Birlikte şu karara vardık: Aziz'in yazarlığın sınırlarını çoktan aşmış olan kişiliğini çeşitli yönleriyle tanıtan bir deneme yazmam daha ilginç ve yararlı olacaktı. Bu yapının içinde yalnız edebi alanda yarattıkları değil, toplumsal konulardaki bilinçli görüşleri ve çok sayıdaki girişimleri yer alacaktı. Kısacası, çok yönlü bir kitap yazıp onun 80 yıla erişen yaşamını ve hâlâ akıl durduracak bir beyin zindeliğiyle sürdürdüğü etkinlikleri canlı bir biçimle anlatacaktım.

Ne var ki, elimdeki belgelerin kıtlığından, böyle bir yapıtı Fransa'da yazamazdım. Aziz'le bu konuda telefonla görüştüm, "**Buradaki arşivlerimde istediğin her bilgiyi bulabilirsin, canın çekince gel, istediğin süre konuğum ol**" dedi. Yayınevi de yolculuğun tüm masraflarını üstlenince İstanbul'a bu konuda çalışmaya gitmeme engel kalmadı.

Şubatın 16'sında Yeşilköy'den doğrudan Çatalca'ya yollandım. Yıllardan beri Aziz'le oldukça sık birlikte olmuşum. (Paris'e her uğrayışında benim evde buluşurduk, ben de İstanbul'a her gelişimde mutlaka onu ziyaret ederdim.) Muntazam da yazışmıştık. Üstelik her yeni kitabını, ilk sayfasına mektup da yazarak, bana postalardı. Ama bu seferki buluşmamız, belki de ilk kez evinde yatacağım için, çok duygulandırdı beni. Bedenen, kısa zamanda bayağı yaşlandığını görmek beni üzdü, ama kafasındaki gençlikten zerre kadar eksilme olmadığını farkedince içim rahatladı. En önemli yeteneğinde ihtiyarlama kesinlikle yoktu.

Çatalca'da geçirdiğim haftalar süresince Aziz'in bana gösterdiği sevgi, dostluk, güven dolu yakınlığı son nefesime dek unutmayacağım. Vakfında daha tamamlanmamış yüksek ek binanın en üst katında kendisi için yaptırdığı küçücük dairenin yatak odasını bana bıraktı, o, ben orada kaldıkça, karşıdaki çalışma odasında, ufak bir kanapenin üzerine büzülüp uyudu. Sabah, çok erkenden, herhalde aynı saatlerde uyandığımızdan, holde karşılaşıyorduk. Sonra o masanın başına geçiyor, gece yarısını hayli aşacak çeşitli uğraşlarına böylece şafak vakti

koyuluyordu. Gözlerinin gücünün adamakıllı zayıflamış olmasına karşın yine de bol bol yazıyordu. Ama iş okumaya gelince, vakfındaki çocuklar ona seve seve destek oluyorlardı. Önce her gün alınan bir yığın gazetesinin okunması bazen iki-üç saat sürüyordu. İlgisini çeken yazılar kesiliyor, konularına göre ayrı ayrı dosyalara yerleştiriliyordu. Gelen mektupları da tek tek okutuyor, her birine (hiç tanımadığı kişilerden gelmiş de olsa) mutlaka hemen cevap yazdırıyordu. Allahın günü, yerli, yabancı basın yada televizyon muhabirleriyle söyleşiler bazen birbirlerini izliyor, kimileri çok uzun sürüyordu. Her soruyu derhal açıkça, dobra dobra yanıtlıyordu. Bu alanda en çok dikkatimi çeken ayrıntı kendisine yöneltilen soruların genellikle edebiyatla hiç ilişkili olmamalarıydı. Daha çok siyasi ve toplumsal konulardaki görüşlerini öğrenmek, aktarmak istiyordu gazeteciler. Haklıydılar da. Çünkü Aziz'in söyledikleri her seferinde ilginçti. Belliydi ki bunlar onun zihnini ezelden beri sürekli kurcalayan ve zamanla her birini kendine göre çözümlemeyi başardığı konulardı. (Özellikle İslam ve köktendincilik hakkındaki sözlerinin ne denli derin ve doğru olduklarını anlamak için her gün medyalardan öğrendiğimiz olayları anımsamak yeterli.) Geleceklerini önceden bildiren yada habersiz kapısına vuran ziyaretçileri boldu. Hepsini tatlı bir misafirperverlikle ağırlar, sohbetler bazen uzun sürerdi. Kapısı her an, herkese açıktı.

CUMHURİYET, 24.7.95

'Hakkımdaki kitabını okumadan ölmeye hiç niyetim yok'

COŞKUN TUNÇTAN

Bedeni yorgunluğu yüzünden, odasından çıkıp vakfın öteki binasına, "**çocukları**"nın yanına, eskisi gibi sık sık gidemiyordu. Halbuki onlara sevgisi öylesine büyük, öylesine derin, öylesine içtendi ki! Ama her biryle, uzaktan da olsa, aralıksız candan ilgileniyordu. Zaten Vakıfta ne olup bitse, derhal haberi oluyordu. Ve en az haftada bir, televizyonlu büyük salonda, tümünün katıldığı bir toplantı düzenliyor, çeşitli konularda onlarla konuşuyordu. Telif haklarının tümü vakfın kasasında birikiyor, gençlerin bütün masrafları oradan karşılanıyordu. Sahip olduğu malların mülklerin topunu vakfa bağışlamıştı. Her ay eline geçen emekli maaşı ise bir çift ayakkabı satın almaya bile yetersizdi. Nasılsa cimri diye adı çıkan Aziz'in Vakfı için sınırsız cömertliğini anlatmaya yüzlerce sayfa yetmez...

Çatalca'da, arşivlerinden yararlanarak, onun hakkında çalışmalarına hayli zaman ayırdım. Bu alanda bana en çok kardeşçe yardımcı olan "**büyük çocukları**"ndan bu yıl üniversiteyi bitiren **Gülderen**'i burada anımsamak olanaksız. Yemeklerimi Aziz'le baş başa odasında yiyordum. Soframıza konanlar o gün çocuklar için pişirilenlerin aynıydı. Onun hakkında edinmek istediğim kimi bilgilere ilişkin sorularım için bu anlardan da yararlanıyordum. Ayrıca, her gün, en az bir-iki saat başka sorduklarımı yanıtlıyordu. Bir de gazeteciler kendisiyle söyleşi yaparlarken beni yanına çağırmayı hiç unutmuyordu. Böylece başkalarına verdiği yanıtlar da onun şu yada bu konudaki görüşlerini daha iyi tanımam için birer güzel fırsat yarattılar.

Yurtdışına kısa bir yolculuğu sırasında ayrıldım vakıftan. Orada her gün sohbet ettiğim ve şimdi her birini sevgi ve özlemle anımsadığım "**çocukdan**"nın birkaçıyla birlikte Cemal Reşit Rey Salonu'nda bu yıl ona verilen **Orhan Apaydın** ödülü töreninde bulundum. Birkaç gün sonra, Şeker Bayramı'nda, gençlik arkadaşım **Esin Afşar** ve eşi **Şener**'le Aziz'i ziyarete gittik. Keyfi yerindeydi, espri saçıyordu. Vedalaşırken onun ak yeleli başına, zeki bakışına, tatlı gülüşüne daldı gözlerim. Ama o an kendisini son kez gördüğüm, doğrusu, aklımın kenarından bile geçmedi... Öylesine hayat doluydu ki!

Paris'e dönüşümde, bavulumda, onunla ilgili belgeler boldu: Arşivlerini karıştırırken aldığım notlar, kimi basın kesitlerinin fotokopileri, bana armağan ettiği son kitapları... Evime varır varmaz çalışmaya koyuldum. Önceden saptadığım plana göre.

21 haziran akşamı, Aziz'in acele hastaneye yatırıldığını öğrenir öğrenmez, **"Lütfen aşırı yorma kendini. Türkiye'nin sana daha çok uzun süre ihtiyacı var"** diye noktalanan bir mektup faksladım kendisine. Ertesi gün de konuştuk. Sesi yorguncaydı, ama beyni dipdiri idi. **"Mereklenme, senin hakkımdaki kitabını okumadan ölmeye hiç niyetim yok"** dedi, gülererek. **"Öyleyse ben de kitabın yayımlanmasını geciktirmeye uğraşırım"** dedim ben de. Sesini son duyuşummuş meğersel..

Vakfının bahçesine, kimsenin sonradan bulamayacağı bir şekilde gömülmek isteği, yaşamının son yıllarındaki ısrarlı başvurularına karşın, DYP'li kimi bakanların kararı imzadan çekinmeleri yüzünden geri çevrilmişti. Neyse ki, ölümünün hemen ardından kalemlerinden bunun için yeterli birkaç mürekkep damlacığını akıtmak insanlığını onlar da gösterdiler. 1969'da Aziz'den aldığı açık mektubu herhalde çok iyi anımsayan, ama sonraki yıllarda ona gösterdiği yakınlıkla ona ne çok değer verdiği ni kanıtlayan cumhurbaşkanı da kararı imzalamakta gecikmedi. Aziz'in belki en önemli dileği ancak son nefesini verdikten sonra kabul edildi... Ona da şükür!

Ölümünün ardından, kendisi hakkındaki övgü dolu sayısız demeçler, yazılar, törenler vatandaşlarının çoğunun ona sevgisini, hayranlığını, hatta minnetini dile getirirken, onu çekemeyenler de hemen aşağılayıcı biçimde havlamaya koyuldular. Bu vesileyle Türkiye'de şeriatçı köktendincilerle Kuran-ı Kerim'deki **"Dinde zorlama yoktur"** buyruğunun farkında bile olmayan, hem de resmen Başbakanlığa bağlı Diyanet İşleri'nin kimi sorumlularının bazen ne denli birbirlerine benzedikleri de bir kez daha ortaya çıktı. Buna şaşırıanlar kendi bunca yıllık körlüklerine yansınlar...

Kitabımın son sayfalarını bana bir kopyasını verdiği vasiyetnamesiyle doldurmaktı niyetim. Ani ölümü yapıtın içeriğini altüst etti. Yeni bir sıraya soktum bölümleri.

Okuyucularıma onun gerçek kişiliğini değişik yönleriyle tanıttacağım. Vatanında hiçbir benzeri bulunmayan, dünya tarihinde ise ancak **Voltaire** gibi bir dahiyile kıyaslanabilecek bir kişinin Türkiye'de, 20. Yüzyıl da

yaşamış olduğunu kavrayınca, başta Fransa olmak üzere, yeryüzünün şurasında burasında çok sayıda kişide hayranlık uyanacak. Böylesine değerli bir yazar, böylesine bilinçli bir düşünür, ülkesini tüm dünyanın gözünde ancak yüceltir. Dünyada şu yada bu nedenden haksızlığa uğrayan insanların tümü en candan savunucusunu yitirdi. Öncelikle onların başları sağ olsun.

CUMHURİYET, 25.7.95

Nesin'le son röportajı 30 Haziran'da Teşvikiye'deki evinde yapmıştık

Türkiye susuyor, ben susamıyorum

AYŞE YILDIRIM

Sivas'ta yobazlar tarafından yakılan 37 aydının katili Aziz Nesin'di. Bu vatani o sevmiyor, devlet büyüklerimiz seviyordu. Her taşın altından o çıkıyordu. Terörün, hayat pahalılığının sorumlusu da Aziz Nesin'di. Evet, sizler vatanseversiniz Aziz Nesin vatan haini... Şimdi o öldü. Yeni bir suçlu ne zaman bulacaksınız?

"Beni mahkemeye çıkarsınlar, yüzlerine karşı 'Baylar siz yalan söylüyorsunuz' demek onuruna erişeyim" diyordu Aziz Nesin, gazetemize verdiği son röportajında.

Doktorların **"sınırlanma, sorun yapma"** tavsiyelerine ise **"Nasıl sınırlanmayacaksınız. Bütün bunlar olup bittiyor. Türkiye susuyor. Ben susamıyorum"** yanıtını veriyordu.

Aziz Nesin'le 30 Haziran cuma akşamı Teşvikiye'deki evinde görüştüğümüzde doktor kontrolünden yeni gelmişti. Doktorların sağlık durumunu çok iyi bulduğunu söylüyordu. Ama o da biliyordu ki, artık yüreği fazla hareketi ve heyecanı kaldıramayacaktır.

Buna karşın susmadı; Sivas'ta yobazlar tarafından yakılan 37 aydının yıldönümünde susmanın kendisine yakışmayacağını -hem de hastalık nedeniyle- düşünüyordu belki de... Bunca kavgaya, 80 yıl dayanabilmişti yüreği... Düşmana inat yaşamaktı amacı, olmadı... Doğanın insanlara layık gördüğü o son gelmiş ve Çeşme'de bir otel odasında yatalamıştı onu. Gazetecilik yaşamını hüzne boğan son röportajlardan biri de bana rastlamıştı.

Sekreteri Ayben Kop'a, **"Doktor bana bol su iç dedi. Bir de çay iç dedi değil mi?"** diye sordu ve **"taze bir çay"** istedi.

37 insanın yandığı Sivas olaylarının ikinci yıldönümünde, gelinen noktayı değerlendirirken, o günden bu yana devleti temsil edenlerin bu konuda sürekli **"yalan"** söylediklerini vurguluyordu.

İşte Nesin'in değerlendirmeleri:

"Bunu saptamak gerekiyor. Kim bunlar? Zamanın içişleri Bakanını, o gün akşam bir uçak veya helikopterle Sivas'a geldi. Gellir gelmez söylediği söz şu: 'Sivas halkı Aziz Nesin'in konuşmaları yüzünden kışkırtılmıştır.'

Bu tamamen yalan, yüzde yüz yalan. Aynı yalanı ertesi gün ya da aynı gün, aynı gece Başbakan yineledi. Aynı yalanı Cumhurbaşkanını yineledi, Anamuhalefet Partisi Genel Başkanını yineledi. Demek ki içişleri Bakanı, Başbakan, Cumhurbaşkanı, Anamuhalefet Partisi Genel Başkanını yalan söylediler. Bu yalan sürdü. Devletin öbür makamlarına doğru yürüdü."

Kimsenin "Bu adam ne söylemiş de halkı kışkırtmış" diye araştırmadığından yakınan Nesin, şunları söyledi:

"Benim konuşmam sırasında önümde on tane ses bandı vardı. Hiçbir tanesi de 'Dinleyelim bakalım, ne söylemiş de kışkırtmış' demediler. Tamamen yalana dayanarak bunu söylediler. Bunu söyleyenler devletin en yüce makamını temsil edenler. Sonra gazetelerden bir tanesi benim konuşmamı noktası noktasına, virgülü virgüllüne yayımladı ve başka gazeteler de yayımladı. O zaman gördüler ki yaptıkları yanlış. Yanlış değil, yaptıkları yalan."

Bunun üzerine "DGM'nin başka bir yalan uydurmak zorunda kaldığını" ileri süren Nesin, "o yalanı da" şöyle anlattı: "O yalan ne, işte Türkiye Cumhuriyeti Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin verdiği karar. O kararda ne diyor: 'Aziz Nesin, Şeytan Ayetleri'ni çevirdi, Aydınlık gazetesinde yayımladı. Bunun için bu olay oldu.'

Bu da yalan. Yüzde yüz yalan, Çünkü beni çağırıp 'Sen çevirdin mi arkadaş' diye sormadılar. Bana sormadılar, gazetenin herhangi bir sorumlusuna, gazetenin başyazarına, gazetenin yazı işleri müdürüne, gazetenin kapıcısına, çağırıp da 'Bu yazıyı Aziz Nesin mi yazdı' diye sormadılar. O yazılarda benim imzam da yoktu. Yalan söylediler ve bu yalana dayanarak mahkeme karar verdi. Karar veren mahkeme, ne yazık ki başında devlet bulunan, güvenlik bulunan mahkeme ve onun yargıçlarıydı. Onlar da yalan söylediler. Çünkü o yazıyı ben yazmadım, o çeviriyi ben yapmamıştım. Bu tamamen yalana dayalı. Bugüne kadar bu yalan sürüyor."

Kendisinin sürekli olarak "Bunlar yalan söylüyorlar" demesine rağmen mahkemeye verilmediğini belirten Nesin, "Beni mahkemeye versinler. Ben, arkalarından değil, mahkemede, yüzlerine karşı 'Baylar siz yalan söylüyorsunuz' demek onuruna erişeyim. Hâlâ mahkemeye vermiyorlar beni, yalan devam ediyor" dedi.

**"Kaldı ki, ben eğer Şeytan Ayetleri'ni çevirmiş olsam, onlar ve-
ya onlara benzer insanlar gibi korkak insan değilim, 'Ben çevirdim'
derdim" diyen Nesin, şu anda Şeytan Ayetleri'ni çevirttiğini ve yayımla-
tacağını bildirdi. Nesin, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bakın Peygamber'in
güzel bir hadisi var. Diyor ki: 'Hainler korkak olur.'**

**Ben ne hainim ne de korkağım. Açık insanım. Ben bu kitabı ya-
yımlayacağım, bütün cezayı göze alarak. Çünkü bunu yayımlamak
demokratik bir iştir. Bunu yasaklayanlar yanlış şeyler yapıyorlar."**

Sivas olaylarıyla ilgili olarak bugüne kadar çok şey söylediğini, artık
söylenecek bir şey kalmadığını dile getiren Nesin, sözlerini şöyle sür-
dürdü:

**"Daha fazla söylesem bana daha fazla ceza getirecek birtakım
laflar edeceğim. Bundan ağır laf söylenmez. Söylenir ama söyle-
mek istemiyorum."**

**"Yeter" diyen, ama konuşmadan da edemeyen Nesin, şunları söy-
ledi:**

**"İşte bakın asker geldi, komutanı geldi. Başında general vardı.
Eli kolu öyle durdu, hiçbir şey yapmadılar. Sorumlu olmadılar. Po-
lis geldi, bir şey yapmadı, sorumlu olmadılar. Ne kadar devlet gü-
venlik insanları varsa geldi, bir şey yapmadı."**

**Demek ki devlet yaptı bunu, açık. Niye geldi o asker oraya? O
askerin başına general niye geldi? Hiçbir şey yapmayacaksa, in-
sanlar öldürülürken seyretmeye mı geldi?"**

Olaylardan sonra sadece Sivas Valisi'nin merkeze alındığını anım-
satan Nesin, **"Ben Vali'nin suçlu olduğuna inanmıyorum. Vali ora-
da suçlu olacak bir şey yapmadı ki. Adam bir şey yapmadı. O ka-
dar belli ki, o adamı valilikten merkeze aldılar. Yalnız onu merkeze
aldılar. Demek ki en suçsuz adam o" diyordu.**

CUMHURİYET, 7.7.1995

Yüreğinin Aziz'lik edeceği belliydi

DEMİRTAŞ CEYHUN

Yüreğinin, Aziz Nesin ustaya bir azizlik edeceği zaten nicedir belliydi. Bildiğim kadarıyla ta 1982 yılından beri yoklayıp duruyordu ara sıra. 1982 yılındaydı. 12 Eylül cuntasının gemi iyice aزیا aldığı günler yani. **Aziz Nesin**, anımsadığım kadarıyla **Aziz Çalışlar**'la birlikte Türkiye Yazarlar Sendikası (TYS) adına bir uluslararası toplantıya katılmak üzere Vietnam'a gitmişti. (12 Eylül 1980'de **Aziz Bey** yurt dışındaydı gene. Bu nedenle gözaltına alınmamıştı ama, kendisini tutuklamaya gelen güvenlik güçleri, boş dönmemişler oğlu **Ateş Nesin**'i yakalayıp götürmüşlerdi. İşte, bunu öğrenir öğrenmez hemen bir telgraf çekmiş Genelkurmay Başkanlığı'na, en kısa zamanda döneceğini bildirerek oğlunun bırakılmasını istemiş. Sanırım, gerçekten de bir hafta sonra dönmüşü Türkiye'ye. Ama ilginçtir, oğlunu bıraktıkları halde kendisini tutuklamamışlardı. Hatta pasaportunu da elinden almamışlardı. Vietnam'a uğurlarken de çok endişeliydik bu yüzden.) Onları Vietnam'a uğurlayalı ne kadar olmuştu, doğrusu şimdi çıkaramayacağım. Ama bayağı bir zaman geçmiş olmalı... Bir akşam telefon çaldı, açtım Aziz Ağbi. Moskova'dan arıyor. "Ne var ne yok?" diyor, Türkiye'yi, 12 Eylül'ü soruyor.

SUÇUMUZ NEYMIŞ ACABA?

İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi savcılarında Nurettin Özen, 17 Eylül 1982 günü, YYS'nin kurucusu ve yönetim kurulu üyesi 28 yazarı Selimiye'ye çağırması ve ifadelerimizi almıştı. Onu bildirdim. Kendisinin yurtdışında olduğu için ifade vermeye gelemediğini zapta geçirttiğimizi de söyledim.

O yıllarda Moskova ile İstanbul arasında sadece haftada iki gün çarşamba ve cuma günleri Aeroflot'un uçakları gidip geliyordu. "Öyleyse çarşamba günü geliyorum savcıya bildirin lütfen!" dedi Aziz Bey sinirli sinirli.

Sanırım oğlu Ahmet Nesin'den duymuştum. Tam o günlerde polisler Moda'daki eve gelmişler Aziz Nesin'i tutuklamaya. Hakkında İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nce verilmiş bir "gıyabı tutuklama" kararının da bulunduğunu bildirmişler. Doğrusu bunu da söyleyip söylememekte çok tereddüt geçirdim. Ama, sonuçta, tutuklanacağını bilerek Yeşilköy'e hazırlıklı gelmesinin daha iyi olacağını düşündüm, söyleyiverdim bir çırpıda.

Bir an sessizlik oldu telefonda. Böyle bir haberi beklemiyordu tabii.

"Suçumuz neymiş acaba?" diye mırıldandı... Ardından, **"Öyleyse, Yeşilköy'e gelirken yanınızda bir de avukat olsun barıl"** diye ekledi.

Çarşamba günü, İstanbul'da bulunan bütün yönetim kurulu üyesi arkadaşlar, birkaç avukat ve tanıdığımız gazeteci dostları da yanımıza alarak büyük bir kalabalık halinde **Aziz Bey'i** karşılamaya gitmiştik Yeşilköy'e. Ne var ki, Moskova'dan **Aziz Nesin'in** kendisi değil, bir **"kalp krizi"** geçirdiği haberi geldi, o günkü Aeroflot uçağıyla.

SUBAY KOŞARAK GELDİ VE...

Aziz Çalışlar'la, bir mektup ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na verilmek üzere bir dilekçe göndermişti bana.

Moskova'da, hastanede ne kadar yatmıştı, çıkaramıyordum. Ama kesinlikle öyle uzun bir süre değildi. Belki bir ay bile kalmamış, acele dönmüşü yurda tutuklanmak üzere.

O gelişinde de, yazar dostları, avukatlar, gazeteciler, oldukça büyük bir kalabalık halinde gitmiştik Yeşilköy'e. Havaalanı personelinin alaylı bir dille **"Kargasekmez"** diye adlandırdığı o zamanki dış hatlar geliş peronunun derme çatma salonunda heyecanla bekliyorduk Aziz Bey, önceki yolcularla birlikte polis kontrolünden geçti geldi. Sevinçten sarmaş dolaş olduk. Aziz Bey'in hâlâ tutuklanmamış olmasına inanamıyorduk bir türlü.

Sanırım Türk Haberler Ajansı'ndan, bir de televizyon muhabiri gelmişti havaalanına, kamerayla. Yabancı televizyonlar için çekim yapıyordu. Tepemizde **"Yeşilköy Havaalanı"** yazısının da görüleceği şekilde bizleri görüntüleyebilmek için, rica etmişler dışarıya çıkarmışlardı. Girişte toplanmış, gazetelerin foto muhabirleri, THA kameramanı resimleri mizi çekiyor, görüntülüyorken, bir de baktık, kolundaki pazibentten alanın güvenlik komutanı olduğu belli, galiba bir hava yüzbaşısıydı, genç bir subay koşarak, bize doğru geliyor... Gerçekten, bir an şaşırmadık, ürkmedik, ürpermedik değil doğrusu. Ama ilginçtir, genç subay, meğer fotoğrafı çekilen kişinin Aziz Nesin olduğunu öğrenince, bizimle birlikte fotoğraf çektirebilmek için koşar gelirmiş yanımıza. Aziz Bey'e sarılıp, **"Bende yanınızda durup bir resim çektirebilir miyim Aziz Bey?"** dediğini duyunca nasıl sevinmiştik, anlatamam.

"Galiba yüzbaşı emekli olmak istiyor!" diye espriler bile yapmıştık aramızda, o sevinçle.

Tutuklama emrinizin nedenini anlayamadım!

Moskova'da kalp krizi geçiren Nesin, Sıkıyönetim Komutanlığı'na verilmek üzere bir dilekçe göndermiş, dilekçeyle birlikte de Ceyhan'a da küçük bir mektup yollamıştı. Mektubunda;

"Sevgili Demirtaş!

Her zamanki gibi yine kalbimin bir oyununa geldim. Bu kez güzel bir oyun değil.

Beni üzen, tutuklanmamak için bahane uydurup hastaneye yatmış olduğumu sanmaları; bunu hiç istemiyorum.

Askeri savcılığa bir dilekçe yazdım. Bunu lütfen ve ivedi askerî savcılığa ilet. Ve resmen bir numara al.

Sevgiler. Öperim.

Sana her şeyi Çalışlar anlatır" diyordu.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Başsavcılığı'na gönderdiği 3 Kasım 1982 tarihli dilekçesi de şöyleydi:

"Askeri Başsavcılık

Sıkıyönetim / İSTANBUL

Vietnam'da düzenlenen bir uluslararası kongre için bir aydan beri yurtdışında bulunuyorum.

İki gün önce İstanbul'da telefon ettiğim bir arkadaşım, benim için sıkıyönetim adli makamlarınca bir tutuklama emri çıkarıldığını söyledi. Daha önce bana hiçbir t'ildiride bulunulmadığı, tebligat yapılmadığı için, tutuklanma emrinin nedenini anlayamadım.

3 Kasım Çarşamba günü uçakla yurda dönecektim . Biletimi de almıştım. Ancak 2 Kasım günü enfarktüs geçirdim. Şimdi Moskova'da hastanedeyim. Hekimler, bir ay tedavi edilmem gerektiğini, bu durumda yolculuğa çıkmamın tehlikeli olduğunu söylediler.

Bir ay tedaviden sonra yurda dönüp askerî savcılığa başvuracağımı bilginize sunarım.

3 Kasım 1982 . Aziz Nesin"

Onun ar damarı da bozuk

DEMİRTAŞ CEYHUN

Moskova'da acele hastaneye yatırmışlar, istirahat ettirmişler, krizi atlatmasını sağlayıp, bir oranda normale döndürmüşlerdi ama, kuşkusuz, tedavisi tamamlanmamıştı. Moskovalı doktorların tanısına göre de kalbe giden damarları arızalıydı, by-pass olması gerekiyordu. Nitekim, Türkiye'ye döndükten sonra da hemen Haydarpaşa Göğüs Cerrahisi'ne gitmeye başlamıştı, gerekli testleri yaptırmak için. Ve bizim doktorların verdikleri karar da aynıydı; bir an önce by-pass ameliyatı olması gerekiyordu. Ve olanağı varsa, en iyisi Amerika'ya gidip, orada yaptırmalıydı bu ameliyatı.

Gerçekten o yıllarda Amerika'dan da bir çağrı almıştı. Üstelik, çağrıyı yapanlar, kendisine by-pass ameliyatı konusunda da yardımcı olacaklarını, hatta bu amaçla bir takım girişimlerde bulunduklarını bile bildirmişlerdi anımsadığım kadarıyla. Bir bayan arkadaşıyla birlikte Amerika'ya gidecek ve orada ameliyat olacaktı.

PASAPORTUNU GERİ ALAMADI

Ardı ardına o kadar çok yurt dışına çıkmıştı ki, pasaportunun süresi henüz bitmemişti ama, vize için boş sayfası kalmamıştı. Pasaportunun ya değiştirilmesi, yada boş sayfa eklenmesi gerekiyordu. Bu amaçla İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne başvurmuş ve 1983 Mayıs'ında uluslararası bir toplantıya katılmak üzere çağrılı olduğu Amerika'ya gideceğini bildirerek, boş sayfası kalmamış, ama 1984 Mayıs'ına kadar süresi olan pasaportunun değiştirilmesini istemişti. Ama, vay sen misin pasaportunu polise teslim eden... Sayfa ekletmek filan şöyle dursun, pasaportunu da geri alamamıştı bir daha... Zamanın Başbakanı Bülend Ulu-su'ya da başvurmuştu, fakat ta 1990'lara kadar galiba, kendisine pasaport verilememişti. Bu yüzden Amerika'ya da gidemedi.

Gözünden zaten yıllardır şikayetçiydi. Daha 1980 öncesinde, örneğin Türkiye Yazarlar Sendikası yönetim kurulu toplantılarında bile, arada bir çantasından bir ilaç çıkarır, şöyle geriye doğru yatarak gözlerine damlatırdı. Göz tansiyonu yüksekli galiba.

ZONKLAMA BEYNİMİN İÇİNDE

Ama, asıl şikayetleri kandamarlarıyla ilgiliydi. Üstelik yalnız doktorların saptadığı, kalbe giden atar damarında da değil, boynunun sol yanından beyne giden atar damarından şikayetçiydi asıl. **"Gündüzleri pek farkına varmıyorum ama, geceleri başımı yastığa kor komaz kalp atışlarım beynimin içinde zonklamaya başlıyor, gürültüsünden uyuyamıyorum"** diyordu.

Bu konuda, kim birini salık verse, koşup muayene oluyordu. Bir toplantı için birlikte gittiğimiz İzmir'de de örneğin, salık verdikleri bir doktora gitmiş, anjiyo yaptırmıştı anımsadığım kadarıyla.

Gerçekten de, yapılan testlerin sonuçlarına göre, beyne giden sol atar damarının tıkalı olduğu anlaşılmıştı. Bu damardan beynine ancak yüzde 25 oranında kan gidebiliyormuş.

Bu sonucu öğrendiğinde de, yarı şaka yarı ciddi; **"Görüyorsunuz",** demişti, bizlere, **"Beynime sol atar damarda ancak 25 oranında kan gittiği halde benimle başedemiyorsunuz, ya kazara bu damarım da sağlam olsaydı, n'apardımz?"**

VEDAT TÜRKALİ'NİN ESPRİSİ

Aziz Nesin bu espriyi yaparken, Vedat Türkali de aramızda mıydı, şimdi çıkaramıyorum. Ama, gerek TYS Yönetim Kurulu'nun 1979-1980 yıllarındaki o doyumsuz tartışmalı toplantılarında gerek 1983'ten 1985'e kadar tam 3 yıl süren, İstanbul 1 Nolu Sıkıyönetim Mahkemesi'ndeki TYS davasının jandarmalı uzun duruşma öncelerinde, ikisi de eski asker olan yazar ağabeylerimiz Aziz Nesin ile Vedat Türkali'nin, birbirlerini ince ince iğneleyerek yaptıkları gizli sataşmaları, taş atmaları, eleştirileri, hele hele dokundurmaları esprileri unutabilmenin olanağı var mıdır hiç... Fakat, Vedat Türkali, demek gerçekten aramızda değilmiş ki, Aziz Bey'in bu esprisine o an verilmiş bir yanıtı anımsamıyorum doğrusu.

Ama, bu espriyi mutlaka duymuş olmalı ki Türkali, nice sonra da olsa yanıtlamıştı. Aziz Nesin'in artık Türkiye'de, Florence Nightingale Hastanesi'nde ameliyat olmaya karar verdiği günlerdeydi.

Vedat Türkali de, nice önce Londra'ya yerleşmişti. Arada bir gidip geliyordu ya, genellikle yurtdışındaydı. Aziz Bey'in ameliyat olacağını duyar duymaz, Londra'dan telefon etmişti bir akşam:

"Hayrola Demirtaş" dedi, "Aziz Türkiye'de mi by-pass ameliyatı olacaktı?"

"Evet" dedim. "Hem yalnız kalbe giden atar damar değil, boyun damarına da by-pass yapacaklarmış."

"Yahu Hastanenin telefonunu biliyor musun?" dedi.

"N'apacaksın ağbî?" dedim.

"Doktoruna telefon edeceğim" dedi. "Çünkü onun yalnız iki damarı bozuk değildir ki... Ar damarı da bozuktur... Ar damarında bozuktur..."

Gerçekten de, **Aziz Bey** genç kızlarla birlikte olmaya, onlarla şakalaşmaya, onlara hikayeler anlatmaya bayılırdı... Kız arkadaşlarıyla birlikte oldukları zaman da, inanılmaz denli kıskançtı. Ama yakın arkadaşlarının bu konularda yaptığı şakaları, taşlamaları da alabildiğine hoşgörüyü karşılardı. Hatta katkılarda da bulunurdu onlara. Yani, hoşlanırdı bu konularda konuşmaktan, bu konuların konuşulmasından. Hele hele, gerçekten çok saygı duyduğu dostu 1911 doğumlu, değerli bilim adamı Ord. Prof. Dr. **Ekrem Akurgal**'la, benim tanık olduğum Türk-Yunan Dostluk Demeği Yönetim Kurulu toplantılarında karşılaştıklarında da bu konuda öyle güzel anlaşılardı ki, sohbetlerine gerçekten doyum olmazdı. **Vedat Türkeli** de, bu yanını mı anıstırıyordu, kimbilir?..

HÜRRİYET, 13.7.95

Marko Paşa tanıtı

Kenan Paşa küstürdü

DEMİRTAŞ CEYHUN

1983 yılı Kasım'ında beynindeki bir kılcal damar çatlamış ve olmadık işler açmıştı başına. Ağzı sağ yana çarpılmış, sağ eliyle sağ ayağı hiç tutmaz olmuştu. **Aziz Nesin**'in beynindeki bu kılcal damarın tam bu günlerde çatlamış olmasında, 12 Eylül'ün ve cunta lideri **Kenan Paşa**'nın gerçekten bir rolü olmuş mudur, belki bilimsel olarak açıklanabilmesi olanaksızdır. Ama bence hiç kuşku yok, mutlaka olmuştur.

Çünkü, 12 Eylül'ün ilk günlerinde, sanki raslantıyla karşılaşmış da içki içiyormuş gibi Gazeteciler Cemiyeti'nin Çağaloğlu'ndaki lokalinde yaptığımız **yasal olmayan ilk TYS Yönetim Kurulu Toplantısı**'ndaki konuşmasını anımsıyorum da... Neredeyse hepimiz, bu darbeyi, Meclis'in aylardır bir cumhurbaşkanı bile seçmemiş olmasına, askeri bir tepki olarak değerlendiriyorduk. Ama **Aziz Bey**, şiddetle karşı çıkıyordu bizlere. "**Bunlar ülkeyi çöle çevirecekler. Kolay kolay gitmezler!**" diyordu. Hatta, TYS'nin nesi var nesi yok, biran önce vakfa (Nesin Vakfına) taşımamız konusunda karar almamızı öneriyordu. "**Yarın sendikamızı da kapatır, her şeyimize el kor bunları!**" diyordu. Gerçekten de, kısa bir süre sonra hâlâ kimin çıkardığı bilinmeyen bir yangında Tepebaşı'ndaki sendika merkezinde nemiz var nemiz yok, yangı. Bu olayla, bizi yargılayan Sıkıyönetim Mahkemesi de hiç ilgilenmedi anımsadığım kadarıyla.

Yani, 26 Kasım 1983 Cumartesi günü öğleye doğru, Nişantaşı'ndaki evinde salata yaparken, beynindeki kılcal damarlardan birinin böyle ansızın çatlayı vermesinin nedeni, bizce hiç kuşku yok, ne aşırı yorgunluk, ne fazla yemek, ne fazla içkidir. Ülkeyi gerçekten tam bir çöle çeviren 12 Eylül darbesi olsa gerektir.

AZİZ NESİN ASKERDİR

Bilindiği gibi **Aziz Nesin** de askerdir. Harp Okulu'nu bitirmiştir. Ve ilginçtir, ta 1944 yılında ordudan ayrılmış olduğu halde bütün yaşamı boyunca unutmamıştır asker olduğunu. Hatta, dönem arkadaşlarının aylık toplantılarına, fırsat buldukça katılmıştır. **Kenan Evren** kendileriyle aynı dönemden değildir. Ama çok çok bir dönem sonra olsa gerektir.

Biraz da bu yüzden midir, kimbilir? 5 general, hem vakıf konusuyla, hem de özel olarak **Aziz Nesin**'in vakfıyla, gerçekten de çok yakından ilgileniyorlardı gördüğümüz kadarıyla. Gelen haberlere göre, "**çocuklara komünist eğitim verdiği**" suçlamasıyla vakfı kapatmaya çalışacaklardı. En çokta buna öfkeleniyordu. Nitekim, öğleden sonra vakıftan gelecek çocuklara yemek hazırlarken beyindeki kılcal damar azizlik etmişti kendisine de...

Gerçekten de, sözcüğün tam anlamıyla felci iradesiyle yenip, kısa sürede ayağa kalkmış ve kapı kapı dolaşarak ünlü "**Aydınlar Dilekçesi**"ni hazırlamaya başlamıştı. Bu nedenle, her an tutuklanabilirdi. Vakıf üzerindeki baskı da her gün biraz daha artıyordu. Bu nedenle, biz de bir grup arkadaş, **Aziz Nesin**'in yalnız olmadığını göstermek için bir gece düzenlemeye karar verdik. Rahmetli **Egemen Bostancı** da aramızdaydı.

Ama, durup dururken **Aziz Nesin** için gece düzenlemeye kalkışsak, "**bayram değil, seyran değil**" deyip, cuntanın hem **Egemen Bostancı**'yı, hem de bizleri cezalandırmasından korkmuyor da değildik doğrusu. En iyisi, yaş günü olan 3 Aralık 1984'te bu toplantıyı yapmaktı. Ancak, **Aziz Nesin** 69 yaşına basıyordu ama geleneğe göre böyle kutlamalar yuvarlak rakamlarda yapılırdı. Bu nedenle, düşündük taşındık, "**Aziz Nesin'e de bu yakışır**" deyip, 69. yaş gününde 70. yaşını kutlamaya karar verdik. Şayet fark ederlerse de, "**Yaaaa, öylemi? Yanılmışız**" deyip geçiştiririz diye düşünüyorduk.

69'UNDA 70'İNİ KUTLADIK

Toplantı, gerçekten de, çok görkemli gerçekleşmişti. Hele hele, **Fevzi Tuna**'nın, **Aziz Nesin**'in yaşamıyla ilgili "**Çağımızın Nasrettin Hoca**"sı adlı belgesel filminin gösterimi...

Geceye vali ile belediye başkanını da çağırması için **Aziz Bey**'e ısrar etmiş, hatta **Nevzat Ayaz**'ı davet etmesi için randevu alıp zorla göndermiştik kendisini. Ev sahipliği görevini de ben üstlenmiştim. Vali Bey, programın ikinci bölümünü **Aziz Nesin**'le birlikte izleyip, ara verilir verilmez ayrıldı salondan. **Bedrettin Dalan** ise ikinci bölüm başladıktan sonra gelmişti. Hep birlikte salona girdiğimiz de, gecedan önceden görme fırsatı bulamadığımız **Aziz Nesin** belgeseli gösteriliyordu. Gözüm bir an perdeye takıldı. Gerçekten inanılır gibi değildi gördüklerim. Taksim kızıl bayraklardan geçilmiyordu. Binlerce insan coşkuyla 1 Mayıs marşını söylüyordu ellerinde Marx'ın, Engels'in, Lenin'in, Stalin'in posterleri. Perdede 1977 yılındaki o kanlı 1 Mayıs törenleri gösteriliyordu. **Aziz Bey** de, TYS flaması altında, öteki yazar arkadaşlarıyla birlikte Taksim'e yürüyordu. İlginçtir, salondaki 1500 kişi de şaşırmış olmalı ki, çıt çıkmıyordu kimseden. Neyse ki gerçekten de on dakika sonra, **Bedrettin Dalan** belki perdeye bile dönüp bakmadan **Aziz Bey**'den

yeniden özür dileyerek kalktı. Doğrusu sevinmedim değil. Onları yolcu edip döndüm. Biraz sonra film biter bitmez korkunç bir alkış koptu salonda, önceden seyretmiş olsam, göstermezdim filmi. Beklenilmedik bu olay iyi mi olmuştu, kötü mü, karar veremiyordum.

Ama kötü haber tez geldi: Daha film biter bitmez, polisler koşup el koymuşlardı. Hemen ardından da, öteki haberler sükun etti. Salon sorumlusu, "Aman Demirtaş Bey" diyordu, "Bizim filmle, geceyle bir ilgimiz yok, bir de salonumuzu kapatırmayın lütfen." Kimi, kanter içinde gelmiş, "Aman abi, yarın Avrupa'ya gideceğim, beni karıştırma Allahaşkına" diyordu. Şaşa kalmıştık Aziz Bey'le, göz göze bakışıp.

Nasıl unuturum: "Aziz Abi" demiştim, şaşkın şaşkın, "Tamam da, polis bu filmi nereden buldun diye sorarsa, ne yanıt vereceğimi bilemiyorum. Bari sizden almış olayım." "Tamam" demişti, "Benden aldın. Birlikte gideriz."

Kimbilir vali ile belediye başkanının da geceye gelmeleri mi korumuştur bizi? Galiba, geceyi izleyen gazetecilerin vali ile birlikte çıkmaları yüzünden bu olay ertesi günü gazetelere de yansımamıştı hiç. Bu nedenle olsa gerek, hakkımızda bir soruşturma da açılmamış, olay örtbas edilmişti.

AZİZ NESİN'İ BANA BİR PAŞA TANITTI

Gecenin esprisini de bence İlhan Selçuk yapmıştı: "Aziz Nesin'in sanatçı kişiliği, mizahçılığı ve oyun yazarlığı" başlıklı oturumdaki konuşmasında.

12 Eylül'ün ortalığı kasıp kavurduğu, generallerin ağzından çıkan her sözün yasa sayıldığı o yasadışı günlerde; "Aziz Nesin'i bana bir paşa tanıttı" diye söze başlayıp, susu vermişti bir an. Nasıl olmuştu? Sanki bir nötron bombası düşmüştü salona, "Paşa" sözcüğüyle birlikte. İlhan Selçuk bu hınzırca susmadan sonra, gene tane tane: Aziz Nesin'i bana Marko Paşa tanıttı" deyince de, alkıştan yer yerinden oynamıştı salonda, sözcüğün tam anlamıyla.

Aziz Nesin'i, gerçekten de 1946 yılında Sabahattin Ali ve Rıfat Ilgaz'la birlikte çıkarmaya başladıkları "Marko Paşa" adlı mizah gazetesinin Türk halkına tanıttığını yadsıyabilmenin de olanağı yoktu doğrusu.

Ne garip... Asker Aziz Nesin'in yazar olduktan sonraki yazgısı da sanki hep paşalarla ilgili olmuştu. 1946'da bir paşa kendini Türk halkına tanıtmıştı. 1980'den sonrada gene bir paşa yüzünden halkına düşman olmuştu.

HÜRRİYET, 14.7.95

İstihbaratçıları ucuza çalıştırdı

DEMİRTAŞ CEYHUN

12 Eylül generallerinin üzerinde en çok durdukları konulardan biri de galiba Nesin Vakfı idi. Vakıf'ta çocuklara komünist eğitim verildiğinden kuşkulaniyor olmalılar ki, birden ziyaretçi sayısı artmıştı, **Aziz Bey**'in dediğine göre.

Kimi Vakfı görmeye geldiğini söylüyormuş: Kimi , emekli maaşını bağışlayacağım da Vakfı bir yakından tanıyayım dedim diyormuş; kimi, gûya iş istemeye geliyormuş. **Aziz Bey**, gelen giden yüzünden doğru dürüst çalışmadığı için dehşetli şikayetçi idi bu ziyaretçi sayısının birden artmasından.

"Galiba bir yandan Vakıflar Genel Müdürlüğü, bir yandan Millî Eğitim Bakanlığı bir yandan da MİT, ziyaretçi kılığında ardı ardına glzlî müfettişler gönderiyorlar" diyordu sinirli sinirli. "Demek beni hala tanımamışlar ki, Vakıf'ta çocuklara Marksist dersler verdiğimi sanıyorlar. Hiç öyle bir göz var mı bende yahu? Devletin okulu yanbaşımızda dururken, bir de öğretmen ücretli verecek kadar enayi miyim? Hıh..." Böyle bir şeyi düşünebilmek için, gerçekten de **Aziz Nesin**'i hiç tanımıyor olmak gerekti doğrusu. Nitekim, daha ilk günden Çatalca'daki okullara göndermeye başlamıştı çocukları. Ama hemen şunu da belirtelim ki, kesinlikle böyle bir suçlamadan korktuğu için değildi çocukları Çatalca'daki okullara göndermesi, şayet öylesi bir eğitimin daha yararlı olacağına inansa, eminim Vakıf'ta okulda kurardı hemen. Ama, hem Vakıf'taki çocukların da öteki çocuklarla aynı eğitimi görmesini istiyordu, hem de çocukları küçük yaşlarda belirli yönlere koşullandıracak bu tür eğitimlere şiddetle karşıydı. Bu nedenle, çocuklara derslerini hazırlamalarına yardımcı olması için bir etüt öğretmeni bile almamıştı Vakıf'a. Kendisi de, gerekince kolları sıvayıp lavaboları temizlerdi, akan muslukların contalarını değiştirirdi, hatta tıkanan tuvaletleri bile açardı da, çocuklara öğretmenliğe kalkışmazdı kesinlikle.

YAZAR ÇOK AŞÇI YOK

İlginçtir, 12 Eylül döneminde, dediğine göre Vakfa işçi bulmakta da oldukça güçlük çekiyordu. Birden bırakıp kaçıyorlardı işi, her nedense...

Kendisinden dinlemişim; gene böyle aşçının işi bırakıp kaçtığı günlerde, kendisini ziyarete gelen bir Yugoslav Türkolog dostuna yemek hazırlamak için önlüğü takıp mutfağa girince, çok şaşırılmış kadıncağız. "Ne o **Aziz Bey**" demiş, "Şimdi bir de aşçılığa mı başladınız yoksa?"

"N'apayım, başka çarem yok" demiş Aziz Bey, "Aşçımız kaçtı, gazetelere ilan verdim, ama nicedir bir aşçı bulamıyorum."

O ara yazar dostları topluca Vakfa gelmişler, ziyarete.

Aziz Bey: "Tanıştırayım" demiş, "Romancı bilmem kim, şair bilmem kim, öykücü bilmem kim, eleştirmen bilmem kim, oyun yazarı bilmem kim..."

"Anladım ben" demiş bayan türkolog, o şirin türkolog Türkçesiyle, "Sizde yazar çok, ama aşçı yok..."

Gerçekten, arada bir Cumhuriyet Gazetesi'ne ilan da vermiyor değildi Vakfa işçi bulmak için.

Kâh bir şoför arıyordu, Vakfın minibüsü için, kâh aşçı arıyordu sık sık, kâh temizlikçi bir kadın arıyordu. İlanlarda, çalışacak işçinin Vakıf'ta yatmasının zorunlu olduğu belirtildikten sonra verilecek ücret de açıklanıyordu. Ama öylesine düşüktü ki rakamlar... **"Aman abi" diydük, "Bu paraya kim çalışır Allahaşkına?"**

"Ama elbiseni de vereceğim..."

"Aman abi..."

"Ama Vakıf'ta yatıp kalkacak, karnını doyuracak. Yani yemek masrafı olmayacak, yatak masrafı olmayacak..."

DOĞRU RAPOR YAZSINLAR

Olanaksız. Nuh diyor peygamber demiyordu. Ama ilginçtir, işçi de buluyordu bu ücretlerle, gerçekten.

Ama bir de farkına vardık ki... İşçiler belirli bir süre çalışıp aniden ortadan yitiveriyorlar. **"Sakin, birileri gönderiyor olmasın bunları?"**

Tıpkı Arşimed'in **"Evrekal.. Evrekal.."** diye bağırarak hamamdan dışarı fırlaması gibi, koştuk: **"Abil.. Yoksa bunları MİT mi gönderiyor?"** dedik dehşet içinde. Hiç şaşımadı: **"Olabilir..."** dedi sakın sakın. **"Daha iyi değil mi? Nasıl olsa izleyecek burayı. Görevi. Öyle uzaktan bakıp uydurma raporlar düzenleyeceklerine, gerçeği yakından görüp doğru rapor yazsınlar."** Meğer, Aziz Bey nicedir, yok pahasına ücretlerle MİT görevlilerini çalıştırmışta bizim haberimiz yokmuş... MİT görevlisi işçi görev süresi dolupta ortadan yok olunca, meğer MİT görsün diye gazeteye ilan verirmiş.

Bazı bağınaz görevliler işi bırakırlarken kasıtlı olarak ufak tefek zararlar da vermiyor değillerdi ya, olsun... MİT işçisi ile İşçi Bulma Kurumu işçisi, ücret açısından hiç karşılaştırılabilir mi Allah aşkına...

Dinlenmeye hakkım yok mu?

İsmet Sezgin İçişleri Bakanı iken, sormadan bir koruma ekibi gönderince, karşı çıkmış, eve bile sokmamıştı onları. "İsmet Sezgin istemediğim halde bir koruma ekibi verdi. Şimdi onlar yaz-kış gece gündüz demeden evin önünde bir minibüsün içinde nöbet tutuyorlar. Hem onlara, hem devlete acıyorum vallahi. Bunca insana boş yere maaş ödeniyor" diyordu, hayıflanarak.

Bu nedenle MİT'in gönderdiği işçilerin hakkını tam ödediği kanısındaydı. Çünkü, gerçekte bu gizli görevli işçilerin Vakıf'ta ortalığı kırıf-cana ederek yarım yamalak yaptıkları işler için de, galiba daha fazla ücret verilemezdi zaten.

Yazdıkları raporların ücretini ise devletten alıyorlardı. Hiç kuşum yok, içi rahattı. Ne cimriliktendi, ne de bir açığızluktan... Her şey ulusal zenginliğimizdi onun için ve kendini bütün bu ulusal zenginliklerin, kesinlikle sahibi değil, ama doğal koruyucusu sayardı. Ama oğluna bile anlatamamıştı demek kişiliğinin bu yanını ki, bir gün; "Demirtaş, bilirsin, bana gelen mektupların zarflarını bile yırtıp atamam. Ali'ye de, son mektubumu böyle ters çevrilerek yapılmış zarfın içinde göndermiştim. Çok bozulmuş. Bana Amerika'dan 'Baba Allah aşkına, sana gelen mektupların zarfını özenle söküp ters çevirerek yeniden zarf yapmak için harcadığın zamana acımıyor musun?' diye yazmıştı. Yahu, benim hiç dinlenmeye hakkım yok mu? Oğluma bile anlatamıyorum? demişti.

AÇIKLAMA

VEDAT TÜRKALİ

Sevgili Demirtaş, yazı dizisinde anlattığın benimle ilgili olaya bir açıklık getirmek yararlı olur diye düşünüyorum. Olayın geçmişi şöyle: Aziz Bey'in sevgilisinin değiştiğini, benden adını verdiği yeni bir bayan için "Bir Gün Tek Başına" imzalamamı istemesinden anlardım. İyi değinmişsin, hep gençlerdeydi gözü. Nişantaşı'ndaki evinde gene böyle bir imza için genç bir bayanla tanıştırdı beni. Eğildim kulağına "Ne yazacağız?" dedim. "Aziz'in sevgili torununa mı!" Yan yan baktı, ama kötü değil; gözlerinin içi gülüyordu. Ar damarı çatlamış esprisi o günlere dayalı bir takılmadır. Birlikte gittiğimiz Teşvikiye'deki yeni evinde, "Doktora telefonda ar damarının çatlak olduğunu söyledimdi. Umarım onu da dikmiştir" dedim, çok güldü.

HÜRRİYET, 15.7.95

Hakkımda dedikodu yapmış

DEMİRTAŞ CEYHUN

Kenan Evren'in, Vakfı kapatmak için uğraştığından hiç kuşkusuz yoktu. Bütün düşüncelerini, inançlarını her zaman, her yerde açık açık söylediği gibi, bunu da açık açık söylüyordu. "Şayet Vakfı kapatmaya kalkışacak olursa, vallahi gözünün yaşına bakmam, alnının çatından vurur öldürürüm onu" diyordu öfkeli öfkeli. Öteki generalleri ciddiye bile almazdı. Varsa da yoksa da Kenan Evren.

MİT görevlilerinin Vakfa işçi olarak girmelerine de, ziyaretçi kılığındaki ajanların verecekleri bir uydurma rapora dayanarak Vakfı kapatmaya kalkışmasınılar diye mi özellikle göz yummuştu, kimbilir?

TÜYLERİ DİKEN DİKEN OLMUŞTU

Gene, anımsadığım kadarıyla, tam o günlerde Pakistan'daki çevirmeninden aldığı bir mektup da **Kenan Evren'e** olan öfkesini iyice kö-rüklemişti.

Mektubunda verdiği habere göre, "**aziz biraderi**" **Ziya-ül Hak'ı** bir ziyaretinde **Kenan Evren'e** dilmaç olarak **Aziz Bey'in** çevirmenini görevlendirmişlerdi.

Çevirmen mektubunda, "**Gezi sırasındaki bir protokol boşluğunda otelde baş başa kaldığımız bir an Kenan Evren'e sizi sordum: 'Ekselans, çok büyük bir yazarınız var. Ben şimdiye kadar bilmem kaç kitabını Urduca'ya çevirdim ve yayımlattım. Hatta, kendisini daha yakından tanıyabilmek için önce mektuplaştık, sonra kalktım taa İstanbul'a gittim, gerçekten dünya çapında bir yazar. Bilmem tanıyor musunuz?'** Aziz Nesin deyince, birden nasıl oldu? Diken diken oldu sanki tüyleri. 'Tanırım, aynı okuldan mezunuz, ama dünya görüşlerimiz farklıdır, birbirimizi sevmeyiz' **dedi**" diye yazıyormuş.

Bunları okuyunca öylesine öfkelenmiş ki **Aziz Bey...**

"**Yahu**" diyordu sinirli sinirli, "**Adama bak, hakkımda taa Pakistan'da dedikodu yapmış. Güya bir de devlet başkanı olacak. Hı mı diyerek, iyidir filan diyerek geçiştirsene... Birbirimizi sevip sevmemiz o yabancıya ne? Yoksa, derdi o adamı da ürkütüp, kitaplarımın bir daha Urduca'ya çevrilmesini önlemek, akli sıra... Hıh...**"

Sanırım, o günlerde biraz daha sıkça katılmaya başladığı bu "aylık toplantılar" aracılığıyla haber gönderip, haber alıyordu.

Gene o günlerde, artık bu toplantılardan birinde aldığı bir habere bozulduğu için mi, yoksa bir kişinin halkın karşısına çıkarak, "Bu anayasaya ben kefilim" diyebilmesini işitmiş olmanın akıl almaz şaşkınlığıyla mı? "Yahu" demişti gene öfkeli, "Herkes kendini bir bok sanır, ama bu adam galiba kendini iki bok sanıyor."

Kenan Evren'e bunca düşman kesilmesinde, galiba 12 Eylül öncesinde tanıdığı Kenan Evren'le 12 Eylül sonrasının Kenan Evren'i bir türlü özdeşleştirememiş olmasının da önemli bir rolü vardı.

YANILMIŞIM İŞTE

Çünkü, nasıl unutulur, 1978 yılı Haziran'ında, Ankara'da TYS adına Başbakan Bülent Ecevit ve bazı hükümet üyeleriyle yaptığı bir görüşmeden dönüp de, bir yönetim kurulu toplantısında bizlere, Milli Eğitim Bakanı Sayın Necdet Uğur'un "Ülkede demokratik düzen hâlâ sürüyorsa, unutmayın ki Genelkurmay Başkanı Sayın Kenan Evren sayesinde sürüyor" dediğini aktarmış ve kendisinin de Kenan Evren'le görüşüğünü söyleyerek, onun hakkında çok olumlu konuşmuştu. Galiba, 12 Eylül öncesinde ülkedeki demokratik düzenin koruyucusu diye nitelediği bir kişinin 12 Eylül'de birden bir cunta lideri kesilmesini bir türlü içine sindiremiyor ve bunca yanılmış olmasına sinirleniyordu.

Bu sözlerini, 12 Eylül'den sonra sık sık başına kakmamış da değil dik doğrusu. "Yanılmışım işte..." derdi sinirli sinirli.

Türkiye Yazarlar Sendikası davasının duruşmalarından birinden dönüyorduk. Topluca bir minibüse binmiş, tıpkı yatılı okul öğrencileri gibi, bağırış çağırış duruşmalarla, hakkımızda istenilen cezalarla gırgır geçiyorduk, birbirimizle şakalaşıyorduk.

Nasıl oldu, söz döndü dolaştı, daha önceki yargılanmalarımıza, hakkımızda istenilen cezalara, verilen hapislere geldi dayandı. Herkes daha önceki yargılanmasını anlatıyor ve hakkında TCK'nın hangi maddesinden ne kadar ceza istenildiğini veya ne kadar ceza verildiğini belirtiyordu. Kimi 141'den, kimi 142'den, kimi 159'dan, kimi 163'ten, kimi

311'den, kimi 312'den yargılanmış ve hakkında bilmem kaç yıl hapis cezası istenmişti veya verilmişti. Sanki bir yarıştaymışız veya açık artırma-daymışız gibiydik.

Birden, aramızdan biri; **"Yahu" demişti, "Gördüğüm kadarıyla he-pimiz Türk Ceza Yasası'nın bilmem kaçınıcı maddesini çiğnemek-ten, bilmem kaç yıl hapis cezasıyla yargılanmışız ve bilmem kaç yıl hapis cezasına çarptırılmışız. Acaba bir insan şu ceza yasası-n-daki maddelerin hepsini birden çiğnese ne olur?"**

Aziz Nesin, gene her zamanki hazırcevaplılığıyla yanıtlayıvermişti hemen. **"N'olacak" demişti, "Olsa olsa devlet başkanı olur!.."**

Asker de olsa, birinin elindeki silaha ve silahlı güce dayanarak böy-le bir zorbalığa kalkışmasını, hele hele karşısına kimsenin rakip çıkma-sına da izin vermeden göstermelik seçimlerle kendisini cumhurbaşkanı seçtirmesini, hazırlattığı anayasa taslağını ben kefilim diyerek saydam harfler içindeki oylarla zorla onaylatmasını içine bir türlü sindiremiyordu.

Gerçekten de tek başına savaşıyordu. Bu nedenle de; **"Biz 12 Ey-lül'e layığız. Ne üniversite, ne basın, na yazar gerektiğince bir tep-ki gösterdiler" diyordu öf..eli öfkeli.**

"Aydınlar Dilekçesi"ni imzalayanlar için devletin televizyonundan, radyolarından bağıra bağıra **"Vatan hainleri!"** diyen **Kenan Evren** hakkında dava bile açmıştı tek başına: **"Tek başıma açmak isteme-dim. Ben istiyordum ki, 2 bin kişi birlikte dava açalım. Ama olma-dı. Kimler olduğunu, neler dediklerini söylemeyeceğim, ama bir sürü gerekçeyle karşı çıktılar. Ben de yalnız açtım davayı" diyordu.** Ama öte yandan halkın, baskı altında da oy kullanmış olsalar, 12 Eylül Anayasası'nı yüzde 92 (91,37) oranında onaylamış olmasını da bir türlü kabul edemiyordu. Yani, bu generaller yüzünden, çok sevdiği halkıyla da arası açılmıştı. **"Aptallar" diyordu sinirli sinirli, "Ben halkın yüzde 60'ı aptal demiştim ya, eksik söylemişim, yüzde 90'ı demellyimi-şim" diyordu.** Ve, bir yandan da sevecen yüreğiyle, niçin aptal oldukla-rını açıklayacak, onları aptal bırakanları suçlayacak gerekçeler arıyor-du. Bu amaçla, içişler yönetmeliğinin, orduya ülkeyi koruma ve kolla-ma görevi veren maddesini bile tartışmaya açmıştı.

AZİZ NESİN YAŞIYOR

Hayır, büyük yazar **Aziz Nesin** ölmedi, sağır ve kör halkım bir büyük yol göstericisini daha yitirdi. Artık her zaman uyaramayacak halkını. Çaresiz, onun romanlarını, öykülerini, yazılarını, konuşmalarını, mektuplarını tekrar tekrar okuyarak yönümüzü bulmaya çalışacağız.

Halkını bugüne dek en iyi ve en doğru biçimde kavramış büyük yazar!.. Sana çok şey borçluyuz... Sağol.

HÜRRİYET, 16.7.1995

'Hep dikine gittiğim için en büyük enayi benim!'

Türk mizah tarihinin en büyük isimlerinden Aziz Nesin de önceki gece yaşama elveda dedi... Ne var ki Aziz Nesin, mizah yazarlığının pek önde olmasını kabullenmez, "**Düşün adamı**" denmesinden daha çok hoşlanırdı...

Yusuf Ziya Ortaç, "**Bizim Yokuş**" adlı eserinde bunu uzun uzun anlatır...

Son dönemlerde Aziz Nesin, özellikle sivri sözleriyle gündeme geliyordu...

Hele hele "**Türk halkı enayidir**" sözleri, haftalarca gündemin birinci sırasında kalmıştı...

Peki neden böyle söylemişti, Aziz Nesin...

"MORAL VERMEK İSTEDİ"

27 Eylül 1992 tarihinde yaptığı bir söyleşide ünlü yazar, sorulan sorulara şu karşılıkları vermişti:

"Enayi dediğiniz Türk halkına artık güveninizin kalmadığını söylediniz. Neden?"

"Zaten yoktu ki güvenim... Türk halkı yorumları hep yanlış yapılmıştır. En büyüğüne bilerek, Mustafa Kemal yapmış, (Türk halkı zekidir, çalışkandır) demiştir. Bunlar o zaman önemli idi... Türk halkı ezikti bitikti... Moral vermek istemiştir."

"Popülist bir yazarsınız. Sözlerin bir bozgun yaşadığınızı düşündürüyor."

"Bu demek değil ki halkı sevmiyorum. Bütün Türkiye aptaldır. Ama Türk halkı zeki değildir. Zeki olmanın koşulları vardır. Örneğin bu halk iyi besleniyor mu? Yalan! Protein alıyor mu? Yalan!"

"Size bu halk enayi dedirten gerçek şey ne?"

"Şirketlerde yüzde 51 hisseyi elinde tutan egemendir. Toplumumuzunda yüzde 60'ı enayidir. Onun için toplum enayi diyorum."

"Bu enayi halk karşısında kendinizi hangi konuda görüyorsunuz?"

"O enayi halka, tabii genellemiyorum; şirket örneğini verdim. Bu halka karşı, görevlerimi yapmak, kendimce iyi saydığım nitelikleri paylaşmak istiyorum."

"Siz bu toplumun bireyi olarak bu kusurlardan nasıl etkilendiniz?"

"Kusurların çoğunu yaşadım, yaşıyorum. Ben bulutlarda değilim. Kimse kendi kusurlarını söyleyemez. Bazıları kusurları diye, meziyetlerini sıralar, bende halka borçluluk duygusu aşırıdır. Bunu ödemek için, ona doğruyu söylemeliyim... Halk iyi de niye durmadan aleyhine olan partileri iktidara getiriyor?"

"SAHTEKARLIK ÜZERİNE KURULU"

"Yani böyle gelmiş böyle mi gidecek?"

"Eğitim böyle giderse evet. Çünkü sahtekarlık üzerine kurulmuş. Örneğin din eğitimi. Din nasıl başlamış. Kaç türlü din vardır. Bunlar öğretilmelidir."

"Siz hiç kendinizi hicvettiniz mi?"

"Etmez olur muyum? Bütün öykülerimdeki alt kişi benimdir."

"Zaafları yüzünden eleştirmedığınız yazar kalmadı. Sizde hangi zaaf var?"

"Zaaflarım azalıyor. Arınmak için kendi kendime savaşım veriyorum. Zaaf bir meziye söyleyeceğim size. Ben zamanımı çok boşa harcadım. Örneğin dün 1.5 saat otobüs bekledim. Bu biraz cimriliğimden geliyor."

"Genç ve güzel kadınlara düşkünlüğünüz de bir zaaf mı sizce?"

"Cevap sadece kadınlar değil, ben her konuda güzelliği seviyorum. İstanbul güzel olsun, evim güzel olsun, kadın arkadaşım da güzel olsun..."

"Şu anda birlikte olduğunuz hanım kaç yaşında?"

"Yaşını söylemiyeyim, söylenmeyecek kadar genç bir hanım."

"Genç kadınlarla arkadaşlık ederken kalbinizden endişeleniyor musunuz?"

"Kalbim durursa diye mi? Durursa durur ne yapalım. Adam uçağa binmeye korkuyormuş. Sormuşlar babanız nerde öldü? Yatağında. Anneniz? Yatağında. Yatağa girmeye korkuyor musunuz? demişler."

"Ölümden korkuyor musunuz?"

"PANİK İÇİNDE DEĞİLİM..."

"Her insan korkar. Korkmam diyenler de, korkar, belli etmezler. Fakat ben panik içinde değilim. Vasiyetimi yazdım. Yakılacak mektuplarımı yazdım."

"Yakılacak mektuplarınız aşk mektupları mı?"

"Aşk mektupları ve başkasının işine yaramayacak mektuplar."

"Sizin cimrilliğiniz meşhur. Yaşamınızdaki en büyük lüks nedir?"

"Ben kendime pinti, başkalarına cömertim. En büyük cömertliğim bu vakıf. Benim çocuklar, altın kaşıkla yemek yerler belli günlerde bu bizim lüksümüzdür. Bununla yoksulluktan intikam alıyoruz."

"Sizin yeniden çocuk sahibi olmak istediğiniz doğru mu?"

"(Kahkaha atarak) Bunu enayiliğimi ortaya koyuyum diye söyledim, gerçekleştirmek istemedim. Bütün erkeklerde galiba var, bir erkeklik göstergisi..."

"Zaten yaşadığınız kadınlarla bunu gösteriyorsunuz."

"Belki de böyle bir şeye kendim için gerek duydum. İnsana her türlü duygu gelir. Sapık duygu, kötü duygu gelir de, bunları yenmek önemlidir."

"Hangi özelliklerinizle kadınları cezbedtiğinizi düşünüyorsunuz."

"BENDEN BAŞKASI DEĞİL"

"(Kahkaha atarak) Yakışıklı bir adam olmama dayanamıyorlar"

Aziz Nesin 25 Ekim 1992 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde Mert Ali Başarır'la yaptığı söyleşide **"Tanıdığınız en büyük enayil kim sizce?"** sorusuna şu karşılığı vermişti.

"Benden başkası değil tabii. Çok enayilyim. Yani o anlamda enayilyim. Çünkü hep dikine doğru gidiyorum..."

MEYDAN, 7.7.1995

AZİZ NESİN'İN FIRTINALI GÜNLERİ

Hapishaneden çıktıktan sonra arkadaşlarım selamı sabahı kestiler!

İnanılacak gibi değil ama Aziz Nesin'in ilk kitabı 41 yaşında iken çıkmış...

Peki daha öncesi...

Bunun öyküsünü de ünlü yazarın kendisinden dinleyelim:

"İlk kitabımın hayli geç yayınlanmasının nedeni asker oluşumdandı... Askerken yazıyordum ama kitabım çıkmamıştı... Askerlikten ayrıldıktan epey sonra, 1955'te falan çıktı..."

Aziz Nesin, ilk kitabının ardından sürekli olarak adliye ile sürekli olarak başı derde girer.

Özellikle 50'li ve 60'lı yıllarda polis tarafından sürekli olarak aranan kişidir...

Nitekim İstanbul'da meydana gelen 6-7 eylül olayları sonrasında da Aziz Nesin hemen gözaltına alınır...

Aziz Nesin hapishane anılarını daha sonra şöyle kaleme alır:

"Hücrelere atıldığımız daha ilk gece 6-7 Eylül olaylarının sorumlusu olarak buraya getirildiğimizi öğrenmiştik, ama nasıl öğrendiğimizi şimdi anımsamıyorum. Çünkü, resmi olarak bildirilmedi resmi bir kişiyle de karşılaşmadık... Böyle bir nedenle bizleri tutuklamaları için deli olmaları gerekiyordu... Oysa onlar, İstanbul'daki yıkımın ve kıyımın etkisiyle deliden de beter olmuşlardı..."

Aklım çocuklarımdaydı... Onları parasız ve kimsesiz bırakmıştım... Ama onlara yardım için hiçbir, umarım yoktu...

Değişik cezaevlerinde yattım. Benimle olanlar bilirler ki, bu ağır koşullara dayanıklıyım. Cezaevlerinde insanlar yıkıntıya uğrayıp, "bozulur"lar. Benim cezaevlerinde bozulduğum hiç olmamıştır. Buradakinden çok daha zor koşullarda cezaevlerinde bulundum. Böyle iken, bir gece o hücrede sabaha karşı bozuldum. Bozulmak ruhsal bir bunalımdır. Yaşadığım bunalımı anlatmam zor, ama anlatmaya çalışacağım. Neydi o bunalımın nedeni? Anlatınca belki şaşacaksınız. İçinde bulunduğum hacmin bütün yüzeylerini aynı anda duyumsayabiliyordum. Hücremiz dört duvarlı, tavanlı, döşemeli yani altı yüzeyli bir beton kutuydu. Sabahleyin ayırımsadım ki, ben altı yüzeyi birden aynı anda duyumsuyorum. Nasıl? Sırt üstü yatağım yerde yüzün tavana dönük, tavanı hem öndeki, hem arkadaki, hem de iki yanındaki duvarları görüyor ve altımdaki beton döşemeyi de iki elimle değinerek, duyumsuyordum. Böyle

bir şeyi tasarlamaya çalışın lütfen. Belki neden bunalıma düştüğümü bozulduğumu anlarsınız. Bir insanın içinde bulunduğu altı yüzeyli hücrenin altı yüzeyini duyumsamasını ağır bir işkence olabileceğini yaşamadan tasarlamamanın olanağı yoktu. Bozuldum da ne yaptım? Hiç...

"Kendine gel Aziz... Dayan ve alış" diye kendime telkinde bulundum. İyler sabah olunca, nasıl bozulduğumu Kemal'e anlattım.

- Tek kişi yatsaydık hücrede böyle olmazdım. Alışacağız, dedi.

Ben de,

- Alışırız elbet dedim.

Buraya gelmeden önce de Kemal Tahir'le tanışıyorduk, ama yakın arkadaş ve dost değildik. Kemal Tahir ile dostluğumuz burda başladı. Aynı zamanda Kemal'le uyuşamayacağımız da yakınlığımız da ölümüne dek sürdü, anlaşmazlıklarımız da... O'nunla pek çok konuda anlaşmazdık. Yine de dosttuk. Ben Kemal'i çok sevmişimdir, bütün yanlışları, eksiklikleriyle... O'nun da beni sevmiş olduğuna, dünyada sayıları az olan gerçekten beğenerek sevdiği insanlardan biri olduğuma inanırım. Ama beni bunca sevmiş olması, karakterinin gereği olarak, arkamdan ve aleyhimde konuşmasına hiç de engel olmamıştır. Yazabilirsem, **"Birlikte Öldüklerim"** adını alacak yapıtımdı sevgili Kemal'in geniş yeri olacaktır."

İLKOKUL ARKADAŞI

İkinci gece için altımıza sermeye paramızla gazete almamıza izin verdiler. Paraları verdik askere... Geceleyin gazeteler geldi. Çok eski tarihli gazetelerdi...

Çünkü gazete okumamız yasaktı... Altımıza üçer yaprak gazete serdik. Hangi koşulda olursa, olsun insan gülmeceyi ve gülmeceye duyarlılığını elden bırakmamalı.

Tuvalete gitmek isteyen hücrenin kapısını vurarak, nöbetçi eri çağırıyordu. Nöbetçi erlerden biri gelip, kapıyı açıyor, helaya götürüyor, hela kapısında bekliyor, helada işi biteni yeniden hücrelerine kapıyordu. Erler, hangi hücrenden kimi aldıklarını, akıllarında tutamadıklarından, haledan dönenler kendi hücrelerine değil, başka bir arkadaşın hücrelerine orada can sıkıntısından bir süre söyleştikten sonra, yine helaya giderek, kendi hücrelerine dönüyordu. Bu yaşamımızdaki tek değişiklik, eğlence idi. Ve biraz konuşup, söyleşmenin dışında hiçbir amacı da yoktu. Şunu da ekliyeyim. Ben bu kandırmacayla hiçbir arkadaşımın hücrelerine gitmedim.

Bu oyunun tatsızlıkları da oluyordu.

Nöbetçi erin de canı sıkılıyor bizim gibi, eğlenmek ve üstünlük duyumu için birden gözetleme deliklerinden birinin kapığını açıyor. Ve içerdeki başka bir hücrede ise, hücre numarasının adını söyleyerek onu aramaya başlıyordu:

- **Ulaaan, 7 numaradaki ne oldu? 7 numaraya nereye gittili? Neredesin 7 numaraaaa?**

Günde iki üç kez, böyle şeyler olmaktaydı... Yine helaya gitme numarasıyla işler yoluna sokuluyordu...

Günlerden bir gün yine nöbetçi er bağırımaya başladı, ama bu öbürlerinden hem sert bağırıyor, hem de ağır sövüyordu:

- **Ulan bu 8 numaradaki hayvan kim?**

Bu 6-7 eylül olaylarının bence iki sorumlusundan biri ve bizi suçlu sorumlu diye buraya attıran bana göre zamanın İçişleri Bakanı Namık Gedik'ti...

İçişleri Bakanı'nın buyruğu olmadan, bu facida hiçbir yeri olmayan insanların suçlu gösterilerek, cezaevine atılması olanaksızdı.

BİR MATRAK OLAY

Nöbetçi er bangır bangır bağırıyordu:

- 8 numaradaki kim?

Birden aklıma geldi, hücremden seslendim:

- 8 numarada Namık Gediik... Namık Gedik.

Nöbetçi er şöyle bağıra bağıra dolaşmaya başladı.

- Ulan Namık Gediik, neredesin ulaaan?

Sövüp sayarak dolaşıyordu. Hücrelerden de kahkahalar yükseliyordu. Tam o sırada cezaevi müdürü Binbaşı Muzaffer'in içeri girdiğini sesinden anladık.

Ere bağırıyordu:

- **Kim? Ne diyorsun ulan? Ne Namık Gedik'i, hangi Namık Gedik? Sövüp sayarak dolaşıyordu.**

... Ne Emniyet Müdürlüğünde, ne tutukevinde sorguya çekiliyorduk. Zor koşullarda günlerimiz umarsızlık içinde geçiyordu.

"Ne suçumuz var, hangi suçtan sanıyorsunuz? Neden sorgulanıyorsunuz?" diye verilen dilekçeler yanıtlanmıyordu. (Ben dilekçe vermemiştim) Çok doğal olarak sınırları bozulanlar oluyordu. Bir sabah çok erken saatte hücrelerin birinden sürekli horoz sesi gelmeye başladı. Birisi horoz gibi ötüyordu. Bunun Faik Muzaffer Amaç olduğunu anladık.

... Yağmurlar yağmaya başlayınca çok ilginç şeyler olmaya başladı. Rutubetten, arkadaşlardan kimisinin hücre duvarlarından mantarlar çıkmaya başladı. Mantarlar duvarlarda, duvar köşelerinde ve karyolanın altında döşeme köşelerinde çıkıyordu. Sık sık bu mantarları seyretmeye giderdim. Bunların olağanüstü güzellikleri vardı. Bu mantarlar renk renk gül gibi açarlardı. Tospembe, sarı, açık mavi, uçuk yeşil ve gri, hepsi pastel renkler ve onların tonları... Bu renkleri nerden alıyorlardı?

Yıllardan beri duvarlara üst üste ayrı renklerde badana vurulmuş. Olsa olsa mantarlar, renklerini bu değişik renkli badanalardan alıyorlardı. Kuşkusuz hepsi de zehirliydi. Bu olağanüstü görünümü yazmaktan ve okumaktan yorulunca, bir sanat yapıtı seyreder gibi gider gider seyredirdim. Beni dinlendirirdi.

AĞZI BURNU ÇARPILDI

Rutubetli hücreler etkisini gösterdi. Bir sabah kalktık ki, Hulusi'nin yüzü çarpılmış, ağzı kaymış, yanağının bir yanına doğru yukarı çıkmış. Acılı bir durum ama arkadaşımız her zaman konuştuğu yerden bir başka yerdeki ağızdan konuşması bana bir tuhaf geldi. Gülmek için uzaklaştım. Görse haklı olarak alınabilirdi. Ama benim ağzım çarpılmışsa da kendimi aynada görsem, yine ve daha çok gülerdim. Hulusi'nin bu yüz felci bir süre tedaviden sonra geçti.

... 1956 yılbaşında 3 gün önce durup dururken ve bize hiçbir şey söylemeden, ikişer üçer, salıvermeye başladılar... Hiç kimse bir şey söylemeden... 4 ay bu ağır koşullarda hücrelerde çile çektirdiğim insanlara bir şey söylemek, bir incelik göstermek gerekmez miydi? Örneğin "Geçmiş olsun, bir yanlışlık sonucu burada tutuldunuz. Dileriz bir daha başınıza gelmez. Gülegüle..."

En azından işte böyle bir söz söylenmez miydi? Böyle bir söz söyleyebilmek için insanın insana saygısı olmak gerekir ve bir insanın karşısındakine saygısı yoksa kendisine de saygısı yoktur. En baştakinden en sondakine dek bize o acılı günleri çektirenleri hiçbirisinin kendisine saygısı olmadığı için bize de ve genelde insana da saygıları yoktu. Kendisine saygısı olmayan ne diye başkasına saygı duysun! Kendilerine saygısı yoktu, çünkü İnsan kendisini herkesten daha iyibilir. Saygıya layık insan olmadıklarını biliyorlardı."

BENİ GÖRÜNCE KAÇIYORLARDI

Aziz Nesin hapisane sonrası yaşadıkları hakkında da şunları söylüyordu:

"Benim Türkiye'deki siyasal durumum çok değişik grafikler çizmiştir... Ben Babıallı'ye 1944'de profesyonel yazar olarak girdim. Tan Gazetesini 46'da hükümet yıktırdıktan sonra, adı sanı anılmayan bir yazar oldum. Hiçbir gazetede iş bulamadım. Politik düşüncelerimiz ve gazetenin yıkılması nedeniyle. Yalnız iş vermek değil, eski arkadaşlar, gazeteciler filan selam vermezlerdi. Öyle bir dönem yaşandı..."

Hep ona layık olmaya çalıştım

Matematik profesörü Ali Nesin, Tonton babası ile ilgili çıkan bir röportajında aynen şunları söylüyor:

Annem emekli felsefe öğretmeni Meral Çelen, babamın ikinci eşi. Şu anda ayrı yaşıyorlar. Dört kardeşiz. Bir kız üç erkek. Annemle birçok yönümüz benzer, onun için de pek iyi anlaşılamayız. Ben on yaşındayken annemle babam ayrıldılar. Öyle çok üzülüm ki, o yıl bütün derslerden sınıfta kaldım. Bu ayrılık benim çocuk ruhumu alt üst etti. Yeniden bir araya geldiler ama yürümedi daha sonra bir daha ayrıldılar.

Çocukluğumda babamı hep çalışan, yazan bir insan olarak hatırlıyorum. O her koşulda çalışabilir. Arkadaşları anlatmıştı, yazdıkları, düşünceleri nedeniyle hapse girdiğinde bile hemen kağıt kalemini alıp çalışmaya başlamış.Babamdan, geceleri masal anlatmasını isterdik. Bazen sofraya oturduğumuzda da bize fıkra anlat diye tuttururduk, ama daha o fıkraya başlamadan biz gülmeye başladık. Yine çok iyi anımsadığım bir de "elma" anım var. Pazar günleri, babam odasında çalışırken ben de yanan şöminenin karşısına geçer kitap okurdum. Okumayı ne zaman öğrendiğimi bilmiyorum. Okulda mı yoksa okula gitmeden evde mi öğrenmiştim anımsamıyorum, ama beş altı yaşlarındasınırım. Kitap okurken de bir taraftan elma yerdim. Bana sanki o elmanın özel bir tadı varmış gibi gelirdi. Bir gün baba dedim pazar günleri yenen elmanın tadı başka oluyor galiba değil mi... Çalışmasını kesip, o zaman anlamını çıkaramadığım bir gülümsemeyle yüzüme baktı ve "evet öyledir" dedi. O gülüşün anlamını sonraki yaşamlarımda anladım elbette...

Onun oğlu olmaktan gurur duyuyorum elbette. Yine onun kültür ortamında büyümek, büyük bir şanstır ve kişiliğimin oluşmasında çok etkili olmuştur. Çocukken evimizde **Kemal Tahir, Mahmut Dikerdem, Bedri Rahmi, Ruhi Su** gibi kültür sanat adamları gelirdi. Babamın çocuklara çok değer verişinin bir başka somut örneğini de Moskova'da yaşadım. Sanırım sekiz - on yaşlarındaydım. Babam, annem, kardeşim Ahmet ve ben babamın alacağı bir ödülün törenine katılmak için Moskova'ya gitmiştik. Bizi orada çocuklar için yapılmış içinde her türlü oyun olanağının bulunduğu "**çocuk cenneti**" denilebilecek güzellikte ve görkemde bir lunaparka götürdüler. Ben gördüklerim karşısında hayranlık ve şaşkınlık içinde kalarak, "**Baba çocuklar için hiç bu kadar para harcanır mı?**" diye sorduğumda "**Çocuklar için ne kadar para harcanırsa azdır**" demişti. Bütün bunların dışında, çok iyi bildiğim bir şey varsa Aziz Nesin'in oğlu olmaktan her zaman onur duyduğum ve yarar sağlamak için adını olur olmaz yerde kullanmadığımdır. Onun sorumluluğunu her zaman duyuyorum...

MEYDAN, 8.7.1995

AZİZ NESİN'İN FIRTINALI GÜNLERİ

Uykuyu bir anlamda ölüm saydım

Aziz Nesin'in bir günü nasıl geçirdi? Ünlü yazar bu konuda yazdığı bir yazıda şunları anlatmıştı:

"Geçenlerde incelemelerde bulunmak üzere Nesin Vakfı'na Danimarka'dan 20 kişi gelmişti. Konuşma sırasında içlerinden biri "Boş zamanlarınızda ne yaparsınız?" diye sordu.

Bir haftalık uzamış sakallarımdan sıkılıyordum.

- Boş zaman bulabilirsem traş olurum... dedim.

Bir günlerinin, örneğin hafta sonu yada iş günlerinin nasıl geçtiğini anlatabilen, boş zamanları olup da onu değerlendirebilen insanlar ne mutludur. Onlara imreniyorum. Kim di o, kanıt mı? Sabahları sokağının belli yerlerinden geçerken onu görenler saatlerini ayar ederlermiş. Her sabah, aynı yerden, aynı saatte geçiyor. Bende böyle olmak isterdim. Tam tersi oldum. Dünüm bugünüme, bugünüm yarınıma, hiçbir günüm, öbür gününe benzemiyor.

Niçin böyleyim?

Hiç de çapaçulluğumdan, boş vermişliğimden, kendimi yaşamın akışına kapıp koyuvermişliğimden değil... Kendimce çok düzenli, düzensizliğimdir de...

Düzenim düzencem bozulursa çok da tedirgin olurum. Örneğin çalışma masamın üstünde yığınla birikmiş belki 100 mektubu iki - üç aydan beri yanıtlayamamış olmam yüzünden çok tedirginim. Yazmam gerekip de, yazamadığım yazılar, yapmam gerekip de yapamadığım işler, okumam gerekip de okuyamadığım kitaplar, en olmadık yerlerde ve en olmadık zamanlarda birden aklıma gelir, içim içime sığmaz olur.

TOPLUMA BORCUM VAR

Yaşamım boyunca hep altında ezileceğim kertede çok iş, görev, ödev yüklendim. Çünkü kendimi çok şeyden belki her şeyden sorumlu saydım ve çünkü kendimi toplumuma ve dünyaya çok borçlu duyumsadım.

Bir günümün öbür gününe benzememesi, yüklendiğim işleri yetiştirememem yüzünden. Cezaevlerinde bile böyle oldu.

Diyelim cezaevinde, hem de bir hücredeyken, daracık dört duvar... Oradaki yapayalnızlığında bile kendime o denli bir iş yarattım ki, her gece uyumadan önce yazdığım yada tasarladığım ertesi günkü iş izlenimin yarısını bile yetiştirmeye gün yetmez.

Yarınki işler izlencesi benim için öylesine önemli ki...

Bunu bana, 11 yaşında Darüşşafaka'da öğrenciliğimde öğretmeni-miz Rıfki Bey öğretmişti. Altmışdört yıl öncesinden sesi kulağımda:

- Gece yattığınızda uyumadan önce o gün neler yaptığınızı düşünün. Kendi kendinizle hesaplaşın. Neleri iyi, neleri kötü, neleri doğru, neleri yanlış yaptınız? Bunları bir düşünün. Hangi işlerinizi eksik bırakıp ertesi gününe devrettiniz? En sonra da "yarınki işler"inizin neler olduğunu düşünüp izlencelerinizi yapın.

UYKU ÖLÜMDÜR

Yaşamım boyunca beni tedirgin eden mutluluğumun tohumunu serpmişti beynime Rıfki Bey, ben daha 11 yaşımıdayken... (Evet, tedirgin eder. Çünkü uygarlık, tedirgin olmasını bilme yetisidir.)

Gençliğimde uykuya düşmandım. Uykuyu bir anlama ölüm sayardım. Çünkü yaşamı üçte biri uykuda, yani çalışmadan yani ölü geçiyor. Zamandan kazanmak için elimden geldiğince az uyumaya çalışırdım.

Ortaokul öğrencisiyken bir yerde okumuştum: Uyku insanın doğal gereksinimi değilmiş. İlkel insan gecelerinde gözleri görmeden iş yapmadığı için bir kuytuya çekilip devinsiz kalmış. Bu böyle binlerce yıl süre süre insan geceleri uyusukluğa, uykuya almış. Yani uyku bir gereksinim değil, bir alışkanlıkmiş.

Ama baktım ki, hele yaşlandıkça uykuyu yenmem olanaksız, o zaman uykudan da yararlanma, uykumda bile çalışma metodunu denedim.

İlk kez gizimi vereyim mi size?

Erginlik çağımdan sonra bütün yaşamım boyunca hiçbir gece yalnız yatmadım. Her gece koynumda bir dünya güzeli saydığım, bir öykü, bir şiir, bir oyun, bir roman, herhangi bir yazı tasarısı olmuştur; onlarla rüyamda yaşamışımdır. Kimi gecelerde ağır ceza mahkemeleri, sıkıyönetim, devlet güvenlik mahkemelerinde yapacağım savunmanın tasarısı ile koyunkoyuna yatmışımdır.

Her gece mi, her gece yatmadan önce, ertesi gün yapacağım işleri "yarınki işler" başlıklı bir kağıda yazarım; kağıda değil, bir yüzü kullanılmış kağıt parçalarına, kullanılmış zarflara, kutu mukavvalarına, kağıt peçetelere... Yazık ki, değerini çok geç anlayabildiğim için onbeş-yirmi yıldan beri "yakınki işler" dosyasında topluyorum.

Cezaevlerinde, hücrelerde bile demiştim. Evet, 1946 yılı 16 Aralık'ında Sansaryan Han'daki Emniyet Müdürlüğü'nün siyasi şubesinin penceresiz bir daracık hücresine kapattıklarında, intihar etmeyeyim diye, ayakkabımın bağlarını, bel kemerimi, ceket yakamdaki toplu iğneyi, kurşun ve dolmakalemimi ve benzeri her şeyimi üstümden almışlardı.

"YARINKİ İŞLER"

Yazacak hiçbir şeyim yoktu. Aynı şey 1948 yılında Harbiye Askeri Cezaevi'nde, dışarıya yazı çıkarmamam için kapısında süngülü nöbetçi bekletilen hücreye attıklarında da olmuştu.

Oralarda bile her gece "yarınki işler"i yazar ve ertesi gün o işleri bitirmeye çalışır, ama yetiştiremezdim. Neyle mi yazardım. O zamanlar cigara içiyordum. Cigara mı yaktığım kibritlerin yanık uçlarıyla kirli duvarlara yazardım. O yazılar pek de yazı sayılamazdı, okunamazdı ama, olsun, ben o işaretleri anlayabilirdim.

KİMSE YARDIM ETMEZ

Kimileyin öyle yorulur, bunalırım ki, elim kalem tutamaz. Öyle zamanlarımda kendimi şöyle yüreklendirmeye çalışırım:

- Hadi kalk oğlum Aziz! Nasıl olsa kimse yardım edemez, bu işleri yine sen yapacaksın, yapmak zorundasın öyle işe, hadi kalk çalış!

Ve kalkar çalışırım, örneğin şimdi bu yazıyı yazdığım gibi...

Benim hergünüm, birbirine benzemez biçimde işte böyle geçer...

MEYDAN, 9.7.1995

AZİZ NESİN'İN FIRTINALI GÜNLERİ

İlk aşkta yenik düştüm!

Aziz Nesin evlilik hakkında ne düşünüyor? Dilerseniz ünlü yazarın bu konudaki görüşlerini, Milliyet Yayınları tarafından çıkarılan ELİTE Dergisi'nin Şubat 1995 sayısında yapılan bir söyleşiden aktaralım:

"Aşk herkesin başına gelen bir sağlık durumudur. Yada hastalık durumudur. Vazgeçilmez bir sevgidir aşk. Hatta aşk uğruna insanlar ölümü bile göze alıyorlar. Dünya edebiyatında bunun üzerine birçok örnek var. Romeo Juliet gibi, Leyla ile Mecnun gibi. Aşk destanlarının çoğu birbirine benzer. Kavuşamayan kadınla erkeği anlatır. İyi ki öyle olur, çünkü o kahramanlar kavuşsalardı, öbür insanlara benzeyeceklerdi. Birbirini tırmalayan, yaralayan, dişleyen iki yaratık haline geleceklerdi. Efrahim Shon'un Tarla Kuşuydu Juliet adlı oyunundaki Romeo ile Juliet'de olduğu gibi."

AŞK KONUSUNDA DOĞULUYUM

Rica ediyoruz Aziz Bey'den, bize sevgilinin kimliğini saptıyor:

"Ben bu anlamda doğuluyum. Doğu destanlarındaki gibi, Leyla ile Mecnun, Yusuf ile Züleyha'daki gibi. Doğu aşkında halk şairleri, ozanlar, aşık oldukları bu kadınları sürekli ararlar. Gezgindir insanlardır onlar ve bir yerde o kadını bulduklarını sanırlar. Gerçekten de bu böyle olur. Bir insanı seviyorsan, onu düşte görmüş gibi seviyorsun. Doğulularda bu böyle ve ben hala doğuluyum."

Bizim için sevgili, insan değildi. Evimizdeki anne, teyze, kardeş insandı ama sevgili olağanüstü bir varlıktı. Bir ruh gibi, bir melek gibi, elle dokunulmaz erişilemezdi.

Bizim kuşağımızda genellikle hep böyleydi. Aşık olduğumuz kadını yada kızı insan olarak göremezdik, çünkü insanların kusurları, hataları vardır.

Bir arkadaşımızın annesi, saraylı bir kadın, 14-15 yaşlarındayken bir şeyhle evlendirilmiş. O zamana kadar zannediyormuş ki, şeyh efendi geçirmez, şeyh efendi yellenmez, şeyh efendi hapşırılmaz. O kadar idealize etmiş kafasında. Ama evlenince onun da diğer insanlardan farkı olmadığını görmüş.

Evlenince alışılıyorsunuz, bir bakılıyorsunuz ki, o da sizin gibi bir insan. Bir zamanlar meziyet olarak gördüğünüz şeyler artık kusur gibi geliyor size."

İLK AŞKA YENİK DÜŞTÜM...

Acaba Aziz Nesin hiç aşık oldu mu?

"Ben çok aşık oldum. Böyle Gelmiş Böyle Gitmez'de de kendi hayatımı anlatıyorum. Hatta şu aralar, ilk aşkımı kaleme alıyorum. Onuncu sınıftayken, aşk sandığım şey başıma geldi. Yenik düştüm, yenik düşünce daha çok aşık oldum. Reddedildim. Reddedilen insan daha çok özler, düşler.

Hep düşünürüm, evlenseydim onunla ne olurdu diye. Tabii ki çok gençtim o zaman, evlenemezdim, ama evlenseydim, o benden iki yaş küçüktü, ben şimdi 80 yaşımıdayım, o da 78 yaşında çekilmez bir acuze olacaktı. Kimbilir, dünyayı bana nasıl dar edecekti. Ama o zaman ben ona deli gibi tutkundum. Tabii ki bu akıllı değil çocukça bir sevgiydi ama alev alev bir şeydi."

HERKES MUTLU OLAMAZ...

Ya aşkların en güzeli?..

"O yakıcı sevgi devam ediyorsa, daha değerli bir şeye, arkadaşlığa dönüşüyor. Birbirlerini gerçekten seven, kocalığı, anneliği, babalığı, arkadaşlığı aynı kişide yaşamayı başarmış insanlar vardır. Bence gerçek sevgi bu. Konuşmadan anlaşılır, çünkü artık birbirlerinin her şeyi olmuşlardır. Tabii herkes bu mutluluğa eremez. Bir şey daha var. Ben aşkıta süreklilikten yanayım ama bunu hiç başaramadım."

Neden olmaz, neden herkes mutluluğa eremez, neden, biter, tükenir sevgiler?..

"Sevmek, sevgiyi sürdürmek zor. En aptal insan bile, kendisini dünyanın en akıllı insanı zanneder ve insan sevdiği için en iyisini ister. Sevdiğini en iyi yapmak adına, onu kendisine benzetmeye çalışır. İşte çatışma burada başlar. Ne kadar cahillerse, çatışma o kadar çabuklaşır. Taraflardan biri yenik düşer, düşünce de aşk ölür."

Aşk bittiği halde süren ilişkiler, evlilikler de var günümüzde. Aziz Bey bu tür ilişkileri de şöyle değerlendiriyor:

"Evet, bazı insanlar, aşk bittiği halde evliliklerini sürdürüyorlar. Özellikle kapitalist ülkelerde çıkar adına bu tür ilişkiler sürüyor. Bunlar çoğaldıkça da aşk eskide kalıyor.

Kapitalist ve feodal ÷lkelerde, aşk da çarpık başlıyor. İki insandan biri yenik düşüyor, yenik düşen aşık oluyor. Bu toplumlarda kadın daha çok yenik düşüyor ve aşk başlıyor.

Bu yenik düşme kültürel oluyor, ekonomik oluyor, sınıfsal oluyor. Bir alt sınıf bir üst sınıfı sevmeye eğilimli. Yoksul, zengin bir sınıfı sevmeye eğilimli, çirkin güzeli sevmeye eğilimli, çirkin güzele eğilimli... Olanla olmayan arasında başlıyor, böyle bir ilişki. Eşit değerlere sahip olanlar da bu olay fazla uzun sürmüyor yada fazla ağır yaşanmıyor."

Peki ya Aziz Nesin, her yıl 14 şubatta kutlanan "Sevgililer Günü" hakkında ne düşünüyor?

"Bu da Amerikalıların çıkardığı bir şey... Onlar öyle diyorsa öyledir. Bizim de 23 Nisanımız var ama bu çocuk bayramını dünyaya bir türlü kabul ettiremiyorsunuz. Ama Amerikalılar hangi güne, ne günü derlerse, o öyle oluyor..."

MEYDAN, 10.7.1995

AZİZ NESİN'İN FIRTINALI GÜNLERİ

Aziz Nesin'in biricik kızı

MELEK ELİTOK

O, binlerce okuru, hayranı olan Aziz Nesin'in biricik kızıydı. Babası inançlarıyla yaşayan bir abideydi, dünyanın tanıdığı bir mizah ustasıydı, korkusuz bir düşün savaşçısıydı. Tek kızı, ona hiç ulaşamadı.

Babasının ardında, Aziz Dede'lerine minnettar onlarca kimsesiz çocuk kaldı. Yüzlerce gözü yaşlı genç.

Aziz Nesin'in tek kızı **Oya Nesin** ise babasını buruk bir kırgınlıkla özlüyor. Anıları bölük pörçük. İçinde onun istediği gibi olamamanın hüznü, ağız dolusu anlatacağı anıları biriktirememenin iç sıkıntısı, bir mizah devini gülerek hatırlayamamanın üzüntüsü var.

Çocuklara olan sevgisiyle anılan Nesin'in ilk eşi **Vedia Hanım'dan** olan en büyük çocuğu **Oya Nesin**, "babam iyi bir babaydı ama sevgisini bana hiç göstermedi. Beni kucağına alıp sevdiğini hatırlamıyorum. Çok fazla bir şey paylaşmadık" diyor.

Maltepe'deki Sanatçılar Sitesi'nde tek başına yaşayan 54 yaşındaki **Oya Nesin**, saygıyla andığı babasının öldüğüne inanamıyor. **Oya Nesin**, diğer kardeşlerinin aksine babasına fizik olarak çok benziyor. "Kız, babasına çekermiş" diyen **Oya Nesin**, iki evliliğinden üç çocuk annesi. Kardeşinin evinde oturan **Oya Hanım** kira vermiyor ve geçimini, evleri dolaşarak sattığı tekstil ürünlerinden sağlıyor.

Yalnızca İki Oğlu

Nesin'in vasiyetinde, yalnızca ikinci evliliğinden olan **Ahmet** ve **Ali'ye** birer ev bıraktığı ortaya çıktı. İlk eşinden olan kızı **Oya Nesin'le** **Ateş Nesin'in** ise vasiyette hiç adı geçmedi.

Oya Nesin, babasıyla çok az görüştüklerini ve çok az şey paylaştıklarını anlatıyor.

"Biz zaten her şeyini vakfa bıraktığını biliyorduk. Ama paylaşılacak bir mirası olursa, tabii ki benim de hakkım var. Zaten kazandığı parayı ne yapacağına kendisi karar verecekti ve kendi bildiği gibi de yaptı."

Babasını son kez, kalp krizi geçirdiğinde hastanede ziyaret ettiğini söyleyen **Oya Hanım**, babasıyla sadece telefonla konuştuklarını söyledi:

"Çok aktif bir insandı. Onu evinde bulmak çok güçtü. Türkiye'ni dört bir yanında yapılan toplantı, festival çağrılarını hiç reddetmeden giderdi."

Oya Hanım'ın iç boğuntusu büyük, babasının ölümüne inanamıyor. Nadiren gördüğü babasına ölümü yakıştıramıyor:

"Öldüğü günden beri, uyuyup uyandıktan sonra hiç ölmemiş, rüya görmüşüm gibi geliyor. Ölümünden bir hafta öncesinde, kalp krizi geçirdiği zaman bile ölebileceğini aklıma getirmemiştim. Zaten çok dinç, hafızası çok kuvvetli, çok hareketli bir insandı. Babama saygım sonsuzdu. Hep siz diyerek hitap ettim. Bu yaşa geldim, yanında hiç sigara içmedim. Ona göre, yaptığım en büyük saygısızlık okumamaktı."

18 yaşında evlenen Oya Nesin, rızasını almadan, hatta liseyi bile bitirmeden evlendiği için babasının kendisine kınıldığını söylüyor. Babasının, okuyup bir meslek sahibi olmasını çok istediğini söyleyen Nesin şöyle konuşuyor:

"Bunu her fırsatta yüzüme vururdu. 40 sene hep söyledi. Kardeşimiz Ali okudu ve profesör oldu. Onu çok seviyor. Benim en küçük oğlum 16 yaşındaki Mert'i de çok severdi. Çünkü, o başarılı bir öğrenci. Askerdeki oğlum DJ'lik yapıyor ve babam onu da sevmezdi. Çocuklarının ve torunlarının mutlaka okumasını istedi."

Babasının, bugünkü görüşleriyle bazı davranışlarının ise tezat oluşturduğunu anlatıyor. İşte böyle bir anısı:

"İlkokul beşinci sınıftayım. Okula kısa çorapla giderdim. Bir gün arkası çizgili, kalın bir kadın çorabı giymiştim. Beni sokakta, 'bu yaşta bu çorabı nasıl giyersin?' diye evire çevire dövmüştü. 18 yaşında nişanlandığımda da, pembe bir ruj sürmüştüm ve hiç yüzüme bakmadı. Böyle tutucu, ilginç davranışları vardı."

Annem de ortaokuldayken babamla evlenmiş. Aynı şeyleri aneme de yapmış. Ama sonradan nasıl kadınlardan hoşlandığını da gördük. Süslü, frapan kadınlarla birlikte oldu."

'Dinsiz Değilim'

Ateistliğini her fırsatta dile getiren Nesin'e karşılık kızı Oya Nesin, dedesinin "hoca" olduğunu, Allah'a inandığını ve dini törenle gömülme istediğini söylüyor. Babasının zaman zaman tasvip etmediği çıkışları olduğunu kaydeden Nesin, özellikle dini inançlar konusunda babasıyla aynı fikirleri paylaşmadığını anlatıyor:

"Bizi yetiştirirken dini yönden herhangi bir telkinde bulunmamıştır. Bizi yönlendirmemiştir. Benden bir küçük olan kardeşim Ateş de benimle aynı düşünceleri paylaşıyor. Ama Ahmet ve Ali'nin dini görüşlerini bilmiyorum."

**Babası Aziz Nesin'in "Türkiye toplumu aptaldır" sözüne katıldığı-
nı belirten Oya Nesin, Sivas olaylarında babasına büyük haksızlık ya-
pıldığı düşüncesiyle de üzgün. Sivas faciasını "babamın yaptığı her-
hangi bir şey yok. O orada olmasaydı da olaylar çıkacaktı" diye ha-
tırlıyor.**

MİLLİYET, 13.7.1995

'Artık ölüm göründü acele etme zamanı'

NAİL GÜRELİ

Aziz Nesin ölümünden bir hafta önce, artık ölümün göründüğünü söyledi. Hem de çok sakin, çok olağan, çok gerçekçi biçimde. "**Gemliğe doğru denizi göreceksin, sakın şaşırma**" der gibiydi, Orhan Veli'ye nazire yaparcasına.

Telefonla bizi arayıp bulamamıştı, biz onu aradık.

"**Nasılsın Hoca?**" sorumuza yanıtı:

"**Artık ölüm göründü Nail** " olmuştu.

Bu söz karşısında, doğrusu, irkilmiştik. Çünkü, daha 15 gün önceye kadar "**Ölmeye niyetim yok**" diyordu.

"**Dur bakalım Hoca, demiştik, daha yapacak çok iş var.**"

- "**Çok iş var ya**" diye lafı omurgasından yakalamıştı. "**Yapacak çok iş var, ama ölüm de göründü, acele etmemiz gerekiyor.**"

BİR KOMİTE

Ve sonra anlattı.

Fundamentalist akımlar yalnız Türkiye'de değil, birçok ülkede hızlı biçimde genişliyor ve güçleniyordu. Buna karşı bir hareket geliştirmek gerekiyordu. Örneğin, İstanbul'da bir Uluslararası "**Anti fundamentalizm Konferansı**" toplanmalıydı.

Aziz Nesin'in bu düşüncesi yeni değildi, daha önce de bu yoldaki girişimlerine, önerilerine, çağrılarına tanık olmuştuk. Ama ürkek ve kaypak "**o çevre**"den beklenen **gerekli ilgli gelmemişti**.

Aziz Nesin'in karakterinde bıkmak, umutsuzluğa düşmek, yılgınlığa kapılmak asla yoktu. O gece telefonda yepyeni bir coşkuyla, taptaze bir tezcanlılıkla konuşuyordu:

"**Artık yitirilecek zaman kalmadı, diyordu, bir an önce bu iş yapmalıyız.**"

Zaman kalmadı derken kendisinin gördüğü ölümün gelişini mi kastediyordu, yoksa köktendinci akımın gelişimindeki hızı mı? Kim bilir, belki her ikisini de.

Yapmaktan söz ettiği iş, bir an önce Türkiye çapında bir komite oluşturmaktı.

"Ben yurt dışındakilerle görüştüm, onlar hazır. Biz Türkiye'de bir komite kurup da yabancıları İstanbul'daki antifundamentalist konferansa çağırırsak, gelmeye hazırlar. Hükümet izin vermezse, o zaman başka bir ülkede yapılır. Önemli olan Türkiye'deki komiteyi bir an önce oluşturmak. Ben bunun için Gazeteciler Cemiyeti'nde önümüzdeki cuma günü saat onbuçukta bir basın toplantısı yapmak istiyorum. Olabilir mi?"

"Olur elbet Hoca. Sen her şeyden önce bu cemiyetin üyesisin. Yönetim Kurulu'nda arkadaşlarla konuşuruz; bizim Basın Müzesi'nde bu işe uygun güzel bir salon var, orayı sana verilir."

İki gün sonra Aziz Nesin'i Çatalca'daki Vakfı'nda aradık. Yoktu. Açık hava Tiyatrosu'ndaki Türkiye Yazarlar Sendikası'nın gecesine katılmak üzere İstanbul'a inmişti.

Son zamanlarda kim bilir kaçınıcı kez, Aziz Hoca'nın (nedense biz kendisine Hoca diyorduk, o da hiç ses çıkarmıyordu) çabalarına ve bu çabalarına güç veren enerjisine hayranlığımızı dile getiriyorduk. Kısa bir zaman önce bir kalp rahatsızlığı daha geçirmiş, hastaneye yatıp çıkmıştı; 80 yaşında ve bu hasta halinde oradan oraya koşuşturup duruyordu. Bu ne tükenmez bir enerjydi, ne sonsuz bir azimdi. Ama Aziz Nesin buydu işte.

Ertesi günü İstanbul'daki evinde aradığımızda, Çatalca'ya dönmek üzere yine yola çıkmıştı. Aziz Nesin'in kitabında yorulmak ve durmak yoktu.

ÇOK MUTLUYDU

Sonuçta, telefonla konuşmamızda, salonun basın toplantısı için ayrılmasından çok mutlu olduğu anlaşılıyordu.

"Her yere, gazetelere, televizyonlara faksılar çekildi, telefonlar edildi. Çok iyi bir şey olacak bu basın toplantısı. Ben çağırıyor yapıyorum, bu komite bir an önce kurulmalı" diyordu.

Evet, **"dünyaca ünlü mizah yazarı"** etiketi takılan, Aziz Nesin'in son **"İdeali"** buydu. Hiç de öyle mizahla filan ilgili yanı yoktu. Gelecek yıl İstanbul'da uluslararası bir **"Anti - fundamentalist Konferansı"** toplamayı, bunun için de Türkiye'de bir komite oluşturmayı amaçlıyordu.

MİZAH USTASI

Burada **Aziz Nesin**'in "mizah yazarlığı" konusunda bir parantez açılabilir. Gerçekten de **Aziz Nesin** ününü önce mizah yazarı olarak yapmıştı. Türkiye'de satış rekorları kıran kitapları, birçok yabancı dile çevrilmiş; ona dünya çapında ün ve çeşitli ödüller getirmişti. Yalnızca mizah yazarı olarak anılmaktan **Aziz Nesin**'in giderek hoşnut olmadığı dikkatli gözlemcilerin gözünden kaçmıyordu. Gerçekten de mizah yazarlığının üzerine çok şey eklemişti **Aziz Nesin**. Mizah elbet küçümse-
necek bir şey değildi, tam tersine çok zor ve ciddi bir işti.

Bu ciddi işin, mizahın doruğuna ulaşan **Aziz Nesin**, daha başka ciddi uğraşlara da imzasını atıyordu. Tiyatro yazıyordu, şiir yazıyordu. Zaten gazetelerde köşe yazıları da yazmıştı.

Üretken bir insandı. Eski deyişle velud bir yazardı.

Hepsinden de öte, son yıllarda **Aziz Nesin** artık bir düşünce ve eylem adamıydı. Son düşüncesi ve son eylemi ise, bütün dünyada bir tehlike olarak gördüğü fundamentalist akımlara karşı bir hareketi oluşturmak, bir bilinçlenmeyi sağlamaktı.

Son "**İdeali**" ile ilgili son basın toplantısını da 30 Haziran Cuma günü, ölümünden beş gün önce Çemberlitaş'taki Basın Müzesi'nde yaptı. Çok ciddi konuları kendine özgü söylemiyle dile getirdi. "**Biz yurdumuza maaş karşılığında seven insanlar değiliz. Hiçbir maddi beklentimiz yok. Her şeyi vatanımız için yapıyoruz**" dedi.

VATAN, MİLLET

Aziz Nesin için çok şey söylendi, hatta kendisini öldürmeye ahde-
denler bile çıktı, ama hiç kimse **Aziz Nesin**'in vatanını sevmediğini iç-
tenlikle söylemedi ve düşünmedi bile.

O bu ülkeye ve yüzde 60'ı aptal dediği insanlarına olan sevgisini "**Vatan, millet, Sakarya edebiyatı**" ile değil, davranışlarının en kılcal damarlarına kadar yansıyan tutumuyla yaşamına yansıtıyordu.

İşte buna günlük yaşamın ayrıntısından ufak bir örnek.

Ekonomistler ülke ekonomisinin çıkarı için, savurganlığa son veril-
mesini istemiyor muydu, kimi politikacılar bu yönde nutuk atmıyor muy-
du? Ve **Aziz Nesin**, her alanda savurganlığa karşıydı, tutumluydu. Ör-
neğin, kullanılmış kağıtları atmaz, onların arka yüzünü de yazıda kulla-
nırdı. Nerde olursa olsun boşuna yanan elektrikleri söndürür, damlayan
muslukları kapatırdı.

Kimileri bunları "**clmrllik**" olarak yorumladı, ama aslında bunların altında yatan **Aziz Nesin**'in "**iyi vatandaş**" oluşuydu. İyi vatandaşın vatanına olan sevgisinin, tam kullanılmadan atılan kağıt parçasına, boşuna akan su damlasına kadar yansımaysıydı.

Aziz Nesin'in "**vatana hizmet**" anlayışı çoğunluğun anlayışından farklıydı. Zaten çoğu düşünceleri ve davranışlarına da aykırı değıl mıydı?

Vatanına ve tüm insanlığa bir hizmet olarak gördüğü son "**ideali**" ise, uluslararası bir anti-fundamentalizm konferansı toplamaktı. Bu yolda "**son basın toplantısı**"nı gerçekleştirdi, ama konferansın toplandığını göremedi.

MİLLİYET, 8.7.1995

80 YILLIK AZİZ NESİN

Dürüst bir aydındı o!

NAİL GÜRELİ

Aziz Nesin tabuları yıkan, aykırı düşünceleri olan adam olarak tanımlanıyordu son zamanlarda. Sanki bu saptamaların yada yakıştırmaların altında ona hoşgörüyü bakıyor olmanın kompleksi yatıyor gibiydi: "Canım Aziz Nesin bu, söyler işte!.. Kusuruna bakmayın onun" der gibi bir yaklaşım sergileniyordu kimi çevrelerde.

Oysa, Aziz Nesin'in söyledikleri ve tavırları -ki her ikisi de her zaman birbirleriyle tutarlı olmuştur- aykırılıktan çok, bir doğrunun dürüstlüğüne içtenlikle dile getirilmesi ve yapılmasıdır. Hem de ikiyüzlülüğe, saklanmaya, aşağılık duygusuna kapılmadan...

YAZAR-OKUR

İşte, yazarlığın yada yazar ile okur ilişkisinin açık yüreklilikle anlatımını son yapıtı olan **"Sizin Memlekette Eşek Yok mu?"** kitabının⁽¹⁾ önsözünde okuyoruz:

"Kitap imzalarımda, sayıları oldukça kalabalık kimi okurlarımın bana sordukları ortaklaşa sorular vardı:

- En çok hangi kitabı seviyorsunuz?

Bu sorunun altında gizli bir okur kurnazlığı yatar. Böyle soru yöneltenlerin pek çoğu benim hiçbir kitabımı okumamış olanlardır. En sevdiğim kitabımı, yani kendimce en iyi ve güzel kitabımı okuyup yazar olarak beni beğenecekler yada beğenmeyecekler. Beğenmezlerse başka kitabımı okumaktan artık kurtulacaklardır.

Aynı soruyla başka yazarlar da karşılaşır. Onların yanıtları aşağı yukarı şöyle olur:

- Bütün kitaplarımı severim. Sevmeseydim, yazmazdım; değil mi efendim?

Okur da bunu aydın yada yarı aydın bir okursa genellikle, incelikli olarak şöyle yanıtlar?

- Çok tabii efendim, her eseriniz sizin bir çocuğunuz sayılır. İnsan, çocuklarını birbirinden ayırt edemez ki... Çok haklısınız.

Kurnaz okurun bu kurnazca sorusuna kurnaz yazarın kurnazca verdiği yanıtın altında gizlenmiş, ama dışa vurulmamış gerçek anlam şudur:

"Benim bütün kitaplarım güzeldir. Hepsini alsan, senin için de, benim için de çok iyi olur."

Bu tür sorulan benim yanıtlamam gerçekten çok zor. Bugüne dek (Nisan 1995) 110 kitabı yayımlanmış bir yazarım. Her yapıt bir çocuk sayılıyorsa şimdilik 110 çocuk babasıyım. Bu çocuklarımin içinde sakat doğanlar, geri zekalılar da olabilir.

"En sevdiğiniz, sizce en güzel yapıtınız hangisi?" diye soran kurnaz okura nasıl anlatmalıyım ki, herhangi biri için çok güzel bir kitap, başka herhangi biri için de en çirkin, en kötü kitaptır. Bu durumda ilk karşılaştığım bir okura, en güzel, en sevdiğim, en beğendiğim kitabım şudur diye nasıl salık verebilirim? Ama bir yanıt da vermem gerekiyor, işte o zaman kendime özgü bir kurnazlıkla şöyle derim:

- En sevdiğim, en beğendiğim, en güzel kitabım, en kalın ve en pahalı olanıdır."

Aziz Nesin dürüst bir aydın olduğu gibi, çocuklarına da dürüstlüğü öğreten bir babaydı. Bunu dayatarak, zorlayarak değil anlatarak, düşündürerek ve doğruları karşısındakine buldurarak yapardı. Mizah öykücülüğünde bu yeteneklerine bir de güldürmeyi, güldürerek düşündürüp çelişkileri göstererek gerçekleri öğretme gücünü eklemişti.

Dürüst, öğretici, yetiştirici baba örneğine şimdiki matematik profesörü olan büyük oğlu **Ali Nesin** ile mektuplaşmasında rastlıyoruz.

OĞLUNA MEKTUP

Ali Nesin, okumakta olduğu Paris'ten babasına 18 Ekim 1977'de yazdığı mektubun bir yerinde, **Colette** adında bir kız arkadaşıyla beraber yaşamaktan söz eder.

"Benim için en iyisi bu baba. Yoksa ne yemek, ne bulaşık, ne çamaşır, ne de temizlik yapabiliyorum. Colette'le beraber yaşamam derslerime mani olmaz sanıyorum, ama böyle bir tehlikeyi sezer sezmez hemen ayrılırım."

Oğlunun bu cümleleri **Aziz Nesin**'in gözünden sekmez. 26 ekim 1977'de Çatalca'dan Paris'e yazdığı mektubu **"Ali'ciğim canım"** diye başlar ve devam eder.,

"Colette'le birlikte yaşama kararın yalnız seni ilgilendirir. Ben karışmam. Bu kararına karşı da gelmem. Yalnız, bir baba olarak, elbet deneyimlerimi sana açıklamak da görevim. Bu deneyimlere değer verip vermemek, yararlanıp yararlanmamak senin bileceğin şey. Colette'i gerçekten yalnızca, yemeğini pişirsin, bulaşığını, çamaşırını yıkasın, evine ve sana baksın diye mi düşünüyorsun? Bunun dışında bir de

sana eşlik, kadınlık etsin diye mi? Hepsi iyi, ama ben sana geçen yıl yazdığım gibi, insanlar eşya değildir ki, işine yarayınca kullanasın, işine yaramaz olunca atasın, değiştiresin... Böyle yapanlar da çok dünyada, ama biz Nesin'ler bunlardan değiliz. İstesek de yapamayız. Belki sana şimdi yapabilirmişsin bu bencilliği gösterebilirmişsin gibi gelir. Hatta bu tür benciller, vicdanlarını susturabilmek için, yaptıkları haksızlıklara gerekçeler de uydurup rahatlarlar. Örneğin sen de büyük bir matematik bilgini olarak, salt bir kişiye değil, bütün insanlara yararlı olabileceğin gerekçesiyle, herhangi bir kadını önemseyebilirsin. Bu, senin bileceğin bir şey... Ben yapamam. Başkalarının mutsuzlukları üzerine kendi mutluluğumu kuramam. Hatta, bütün yaşamın boyunca mutsuz olacağımı kesinlikle bilsem bile... Benim yüzümden başkası mutsuz olacağına, başka kurtuluş yolum yoksa, başkası yüzünden kendi mutsuzluğumu yeğlerim. İstersen enayilik de... Ama bu benim enayiliğim olmasaydı, bizim ailemiz bugüne dek ayakta kalamaz ve sen ve Ahmet, bugünkü durumda olamazdınız. Çok iyi biliyorum, babam da böyleydi. Bana sanki, bütün Nesin soyu böyle olması gerekmiş gibi geliyor. Belki benimki de bir soy bencilliği. Sen Colette'le üniversiteyi bitirene dek, yani aşağı-yukarı beş altı yıl birlikte yaşadıktan sonra, ne yapacaksınız? Kıza, hadi işin bitti mi diyeceksin? Diyebilir misin? Hatta demek istesen bile diyebilir misin? Araya alışkanlıklar, türlü duygular girer. Yok, sonunda, Colette'le mi evleneceksin? Bunların hepsini yapabilirsin elbet... Ama birini seç. Sen seçersin de, yaşam senin seçtiğin çizgide yürümez, o başka..."

Aziz Nesin uzun mektubunun bundan sonraki bölümünde de aynı konu üzerinde durur, sonuna doğru şöyle der:

"Çok uzun yazdım. Yorulacaksın okurken. Seni ne çok sevdiğimi bilsen de, yine de tastamam bilemezsin. Hani masallarda olduğu gibi, ölüm meleği Azrail senin yaşaman için benden günlerimi istese, tek sen yaşayasın diye, yaşamımın yarısını filan değil, tümünü veririm. Bu bir kuru söz, nasıl olsa olmaz böyle şey diye söylenmiş söz değil, benim gerçek ve inandığım duygumdur."

Ve mektubunu **"öperim benim canım oğulcuğum"** diye noktalar.⁽²⁾

(1) Sizin Memlekette Eşek Yok mu?, AD Yayıncılık, İstanbul, Haziran 1995.

(2) Aziz Nesin-Ali Nesin Mektuplaşmaları II, Düşün Yayıncılık, İstanbul 1994.

MİLLİYET, 9.7.1995

80 YILLIK AZİZ NESİN

Her dönemde başı dertte...

NAİL GÜRELİ

Aziz Nesin doğru bildiklerini söyleyip yaptıkça ve düşüncelerinden ödün vermedikçe başına gelmedik dert kalmadı. Bu dertlerden yüksünmedi, yılmadı, gerilemedi, kaçmadı; tam tersine, üstüne üstüne gitti.

Türk mizahının unutulmaz dergisi **Akbaba**'nın sahibi ve üslup ustası **Yusuf Ziya Ortaç**'ın dediği gibi, **Aziz Nesin** üç yerden yakınlık görmüştür. Bunların birincisi okurlarından gördüğü sevgi yakınlığı, öteki ise polisin ve sıkıyönetimin gösterdiği yakınlık(!)tır.

Aziz Nesin'in uzun süre en yakınında olanlardan **Demirtaş Ceyhun**, büyük ustanın polisle ve cezaevleriyle yakınlıklarını şöyle anlatır:

"1946 yılı Aralık ayında, Sabahattin Ali ile birlikte o ünlü **Marko Paşa**'yı çıkarmaya başladılar. İktidar, **Aziz Nesin**'in bu sert eleştirilerinden hoşlanmaz ve ilk kez 1946 yılında bir yazısından dolayı tutuklanır. 1947 yılında da Truman Doktrini'ni eleştiren, Amerika'nın bu doktrin gereğince Türkiye'ye vereceği borç parayı almamasını, çünkü bu borcun kısa bir süre sonra bir sömürme-sömürölme ilişkisine dönüşeceğini anlatan bir broşür yayınladığı için 10 ay hapis cezasına çarptırılır, zamanın sıkıyönetim mahkemesince. Ayrıca sürgün cezası da verilmiştir. Tam üç buçuk ay Bursa'da sürgüne gider cezasını çektikten sonra.

BROŞÜRE CEZA

Ama ilginçtir; söz konusu broşür dizilip basılmıştır, fakat dağıtılmamıştır. Yani yayımlanmamıştır. Polisler matbaadan topluca almışlardır ve yayımlanmamış bu broşür için mahkum olmuştur **Aziz Nesin**. Dahası, **Aziz Nesin**'in mahkum olduğu Ceza Yasası'ndaki 161. madde de, kısa bir süre sonra antidemokratik olduğu için kaldırılmıştır. Ceza Yasası'ndan çıkarılmıştır.

Tabii, daha ilk tutuklamada **Marko Paşa** da kapatılmıştır. Fakat, **Aziz Nesin** yılmaz. Bu kez gazete, **Malum Paşa** adıyla çıkar. Artık bir yandan **Aziz Nesin** izlenir, tutuklanır, öte yandan gazete habire ad değiştirir. **Malum Paşa** kapatılır, **Merhum Paşa** çıkar. **Merhum Paşa** kapatılır. **Ali Baba** çıkar. Sırasıyla **Bizim Paşa**, **Hür Marko Paşa**, en son **Medet** çıkar...

İÇERİYE ALIŞMAK

1950 yılında da, **Poltzer'in "Marksist Felsefe Dersleri"** adlı kitabından bir bölümü çevirip yayımladığı için 16 aya mahkum olur Aziz Nesin. 1944'te henüz 29 yaşında üsteğmenken ordudan ayrılıp Babiali'ye gelen **Aziz Nesin**, 1950'lere gelindiğinde 35 yaşındayken 5.5 yıl hapis cezasına çarptırılmış ve yatmıştır. Aziz Nesin'in dışarda geçirdiği zaman, içerde geçirdiği zamandan azdır.

Nitekim, yakın çevresi bile dışarda olmasını bir yandan yadırgarken, öte yandan da tutuklanmasına, hapse tıklılmasına, mahkum olmasına öyle alışmıştır ki... **"Altın Kırplı"** adlı öyküsünde anlattığı gibi, yakın arkadaşları bile;

- Artık sen alışmışsındır Aziz...

- Hapis sana zor gelmez, derler.

Hatta, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı **İsmail Hakkı Ketenoğlu** bile, bu duruşmalarından birinde tahliyesini isteyince;

- **Aziz Bey, siz alışmışsınızdır, bilirsiniz, tahliyeniz mümkün değildir, der"**(1)

TANIKLIĞIN HEYECANI

Gerçekten Aziz Nesin polislere, içerde, yatmaya ve ikide bir **"sanık"** olmaya alışmıştır. O kadar ki 90'lı yılların başında bir arkadaşının nikahında **"tanıklık"** yapacağı için çok heyecanlanır. Demirtaş Ceyhun'un deyişiyle eli ayağına dolanır. **Ceyhun: "Ağbi nedir bu halin?" diye sorar. "Sanki sen nikahlanacakmışsın gibi."**

Aziz Nesin'in yanıtı şöyledir:

"Hiç sorma Demirtaş. Billyorsun bugüne kadar hep sanık oldum. Hayatımda hiç tanık olmadım ki, elimde değil, heyecanlanıyorum."

Aziz Nesin her dönemde polisin ve adliyenin gedikli konuğudur. İnönü döneminde hapse girmiştir. Menderes döneminde tutuklanmıştır. Demirel döneminde düzmece gerekçelerle evi didik didik aranmış, gözaltına alınmıştır. 12 Eylül'de yurtdışında olduğu için gözaltına (yada o günün deyimiyle güvence altına) alınmaktan kılpayı kurtulmuş, Çatalca'daki Vakıf'a gelen güvenlik güçleri, kendisini bulamayınca, oğlu Ateş Nesin'i gözaltına almışlardır.

Daha da güzeli coşkuyla karşılıadığı ve 1956'da kazandığı uluslararası Altın Palmiye  d l 'nü Hazine'ye bağışladığı 27 Mayıs askeri yönetim döneminde de tutuklanan ilk gazeteci Aziz Nesin olmuştur.

18 Mayıs 1961 günü köşe yazısı yazdığı ve **Kasım Gülek**'in sahibi olduğu **Tanın** gazetesinden, Yazı İşleri Müdürü **İhsan Ada** ile birlikte polislerce alınır. Tam 50 gün tutuklu kaldıktan sonra, yazılarında "**suç unsuru**" görülmediğinden Askeri Sorğu Yargı lığı'nın kararıyla serbest bırakılırlar.

Olayın asıl ibret verici yanı ise, tutuklanmanın hemen ertesi günü, 19 Mayıs'ta **Tanın**'de yayınlanan şu açıklamadır:

"D n nezaret altına alınan muharrir Aziz Nesin'in bir hafta önce gazetemizle ilişkisi kesilmiştir. Esasen bizden önce birçok gazete ve dergilerde yazıları çıkan ve halen de çıkmakta olan bu yazarın son zamanlarda gazetemiz için yararlı olmadığına kanaat getirmiş ve kendisiyle ilgimizi kesmiştik."

Gazetenin tirajı, birkaç gün içinde kırk binden on bine düşer.⁽²⁾

Demekki Aziz esin'in yazdıkları boşa gitmemiştir.

YAZARLIK DERSİ

Bir gün, hiç olmazsa gezi sırasında biraz dinlenmesini, bu kadar çalışmamasını anıştıracak oldum. Unutamayacağım bir yazarlık dersi verdi bana:

"Yüz metreyi on saniyenin altında koşan atletler, bir koşmada mı başarıyorlar, bu işi sanıyorsun yoksa, dedi. Yüz metre iyi koşabilmek için, kim bilir kaç aydır, kaç yıldır her gün kaç kilometre koşmuşlardır da ancak başarabilmişlerdir. Yazarlık da, bence tıpkı  yle. İyi bir kısa öykü yazabilmek için, önceden yüzlerce, binlerce sayfa yazmış olmak gerek. Gene, tıpkı atletler gibi, antrenmanı kısa bir süre de aksatsan hemen formunu yitirirsin. Yani, her gün yazacaksın. Bir süre yazmayı boşladın mı, hemen yitirirsin düzeyini.

(1-2) Asılacak Adam Aziz Nesin Demirtaş Ceyhun, AD Yayıncılık, 1995, İstanbul.

MİLLİYET, 10.7.1995

80 YILLIK AZİZ NESİN

'Kaymakamdır, yapar!..'

NAİL GÜRELİ

Aziz Nesin'e pek çok sıfat biçilmiştir, ama tümünün ortak paydası direnci, cesareti ve de eylem adamı oluşudur. Öylesine **"ilerideki"** bir adımdı ki, eylemleri kimi zaman ütopya olarak algılanıyordu.

YÖK, üniversiteleri darmadağın ettiğinde, **Aziz Nesin** kahvehanelerde **"Halk Üniversiteleri"** oluşturmaya kalkışıyordu.

Basını yetersiz mi buluyordu, hemen **"onbinlerin gazetesi"**ni çıkarmak düşüncesiyle bir şirket kurmak üzere para toplamaya başlıyordu.

Baskıcı rejime karşı imza kampanyasını açıyor ve **"Aydınlar Dilekçesi"** diye tarihe geçen belgeyi Cumhurbaşkanı **Kenan Evren'e** vermek üzere Çankaya'ya çıkanların önünde yer alıyordu.

Ne lafını esirgiyordu, ne gözünü budaktan sakınıyordu.

Kenan Evren aleyhine dava açmak için uğraşan o idi. DGM Başsavcısı'na kafa tutan o idi.

Doğru bildiği yolda bir adım geri atmayan o idi. Kararlı, azimli, korkusuz.

1993 yazında Torbalı'da katılacağı bir panel, olay çıkacağı endişesi gerekçe gösterilerek kaymakamlıkça yasaklanmıştı. Ama **Aziz Nesin**, Torbalı Festivali'ne gitti. İlçenin alanında festivalin açılış törenini izlemek üzere yanyana oturmuştuk. Ege'nin yerel bir televizyonu **Aziz Nesin**'le söyleşi yapmaya geldi. Muhabir, **Aziz Nesin'e**, katılacağı panelin kaymakam tarafından yasaklanmasını nasıl karşıladığını sordu. Aziz Nesin'in yanıtı, **"delidir, ne yapsa yerlidir"** halk deyişinin uyarlaması gibiydi:

"Kaymakamdır, yapar" dediğinde, televizyon muhabiriyle birlikte Aziz Nesin'in yanındakilerin kahkahası birden patlayıverdi.

Televizyonda bu bölümün yayınlanıp yayınlanmadığını programı seyredemediğimiz için, bilmiyoruz.

AHLAK, ALLAH OLUNCA...

Demokrasi mücadelesine katkıda bulunacak, tarihe, kültüre, özgürlüğe birikim sağlayacak her girişimin yanındaydı ve destekçisiydi.

Düşünce suçuna karşı Caddebostan Kültür Merkezi'nde **Şanar Yurdatapan**'ın düzenlediği toplantıya 80 yaşındaki **Aziz Nesin** de katılmıştı ve kalkıp konuşmuştu. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Basın Müzesi'nin kütüphanesinde "**düşünce suçu**" nedeniyle toplanmış, yasaklanmış, yargılanmış, mahkum olmuş yada aklanmış kitapların ve diğer yayınların yer alacağı bir bölümün oluşturulacağını öğrenince çok sevinmişti. Bu girişimi övmüş ve kendisinin de katkıda bulunacağını söylemişti.

Nitekim ölümünden beş gün önce, dünyadaki köktendinci akımlara karşı uluslararası bir konferans toplama girişimi için Basın Müzesi'nde düzenlediği son basın toplantısına gelirken, ilginç serüveni olan bir kitabını getirip armağan etmişti.

Bu kitabın mahkemelik oluşunun öyküsü tam Aziz Nesin'lik idi.

Daha önce yayınlanmış gazete yazılarının toplandığı "**Az Gittik Uz Gittik**" kitabının beşinci basımında 127. sayfada "**Sosyalizm Ahldır**" başlıklı yazı yer alıyordu. Kitabın sonuna hangi yazının hangi sayfada olduğunu bildiren "**İçindekiler**" bölümünü hazırlayan düzeltmen, bu listeye 127. sayfadaki "**Sosyalizm Ahldır**" yazısının başlığını yanlışlıkla "**Sosyalizm Allahdır**" biçiminde yazmış yada dizgici öyle dizmiş ve düzeltmenin de gözünden kaçmış. Fakat "**işini bilir**" savcı, "**İçindekiler**" listesindeki "**Sosyalizm Allahdır**" satırına takarak davayı yapıştırmış; yazının asıl başlığının "**Sosyalizm Ahldır**" olduğuna ve yazıda da bir kez bile "**Allah**" sözcüğünün geçmeyeşine aldırmamış bile.

Aziz Nesin Aralık 1961'de Öncü gazetesinde yayınlanan "**sosyalizmin dört yüz türlüşü var**" diyenlere karşı çıkıyor ve sosyalizmin ne olduğunu anlatırken şunları sıralıyordu:

"**Sosyalizm**, insanın başka insanlarca sömürölmemesi için emeğin değeriendirilmesi, emek değeriince kazanılmasıdır.

Sosyalizm, insanların yarın korkusundan kurtarılarak bugünlerinde ve geleceklerinde güvene kavuşmalarıdır.

Sosyalizm, insanların eşit koşullar altında yetişip yarışmaları, hak ettikleri, layık oldukları ve çalıştıkları oranda kazanmaları, bu oranda dünya nimetlerinden yararlanmalarıdır.

İşte bunun içindir ki, en iyi ekonomik ve sosyal düzen olan sosyalizm, hem de en iyi ahdır."

Aziz Nesin bir bakıma "**misyoner**" idi. Toplumu bilinçlendirmek, düşünmeye ve tartışmaya yönelterek ilerlemesini sağlamak misyonunu üstlenmiş bir pir-i fani.

Seksen yaşına aldırmaksızın her toplantıya koşar, her panele, açık oturuma katılır, bıkmadan usanmadan düşüncelerini aktarırdı. Zaman zaman çok "**marjinal**" yada "**aykırı**" bulunan söylemleri olur, bunlar sert tartışmalar yaratır, kendisini boy hedefi haline getirirdi. Bu aykırı çıkışlarının nedenleri arasında, toplumun duyarsızlığını aşmak, insanları düşünce ve tartışmaya yöneltebilmek için "**sarsmak**", bir tür "**uyandırmak**" düşüncesinin de payı olabileceği gözardı edilmemeli.

Aziz Nesin örgütlenmeye büyük önem verirdi. "Eskiden insan 'düşünen yaratık' olarak tanımlanırdı, oysa günümüzde insan 'örgütlü yaratık' olarak tanımlanıyor" derdi. Örgütlü toplum konusunda İsveç'i örnek gösterirdi. Dokuz milyon nüfusu olan İsveç'te çeşitli örgütlere üye olan insanların sayısı 32 milyondtu. Demek ki, bir insan yaklaşık dört örgüte üye idi.

İşte bu düşünceleri yaymak, gerçek anlamıyla sivil toplumu kurabilmek için üzerine düşeni yapmak amacıyla son nefesine kadar bir misyoner gibi köşe bucağa dolaştı.

Aziz Hoca'nın ölümüne çok üzüldük. Ama bütün dünyada ülkemiz namına onun adıyla yarın daha çok gurur duyacağız.

MİLLİYET, 11.7.1995

80 YILLIK AZİZ NESİN

Sevdiği iki meslekten biri askerlik

AHMET NESİN

Aziz Nesin'in bugüne değin yaptığı işleri merak ettim, aralarında benim bile, yeni öğrendiklerim çıktı. Çoban Aziz, Bakkal Aziz, Asker Aziz, Din Hocası Aziz, Gazeteci Aziz, Kitapçı Aziz, Fotoğrafçı Aziz, Gül satan Aziz, Patron Aziz, Yayıncı Aziz, Sendika Başkanı Aziz ve Yazar Aziz... İşte, Aziz Nesin'in bugüne değin yaptığı işler... Ali Nesin'in dediği gibi, "Baba, sen hiçbir şeyi atmadığın için, her şeyin koleksiyonunu yapıyor sayılırsın..." Şimdi, bütün bunlara meslek koleksiyonu da eklenmiş oluyor.

Ben çobanlığını ve gül sattığını yeni öğrendim. Daha deşsem, unuttukları da çıkardı belki, ama sanırım kendisinde iz bırakanlar bunlar. Hepsini de çok ciddi yapmış, ama iki tanesi çok ciddi onun için. Subaylık ve Yazarlık...

- Bugüne değin yaptığın işleri anlatır mısın?

- Profesyonel olarak yaptığım iş iki tane, biri askerlik, biri yazarlık. Onun dışında böyle profesyonel olmak üzere başladığım, ama beceremediğim işler var, pek çok.

- Askere gitmeden önce yaptığın iş var mı?

- Askere gitmeden önce Sakız koyunu besledim, daha doğrusu babam besliyordu, bahçesi vardı. Dört dönüm. Ben de yaz tatillerinde otlatırdım.

- Beyazıt'taki evde mi?

- Hayır, büyük bir bahçemiz vardı, dört dönüm, o bahçedeki otlar yetmezdi tabii ki onlara, etrafa götürürdüm...

Sakız koyunu, inek kadar süt verir, sütünü sağır ve satardık. Daha sonra o parayla Beyazıt'taki evi aldı babam. Ondan önce hiç evimiz olmadı.

- Peki askerden ayrıldıktan sonra ne yaptın? Askerliği sonra anlatırsın.

- Askerden ayrıldıktan sonra bakkallık yaptım. Ayrılınca bana bir miktar para verdiler. Cezaevinde tanıştığım biri vardı. Daha önce de bakkallık yapıyormuş. Nuruosmaniye'de, camiinin yanında bir bakkal dükkanı açtık, 6 ay işlettik. Beni dolandırmaya kalktı ve ben de dükkanı kendisine bıraktım.

Bakkal dükkanından sonra Sedat Simavi'nin yanında çalıştım. Karagöz gazetesini yönettim. O gazeteyi ben yönettim. O sıralarda, geçenlerde öldü, Tahsin Öztin, Yedi Gün'ü yönetiyordu. Benim arkadaşımdı, ayrıldı Yedi Gün'den, orayı da idare etmeye başladım. Gazeteciliğe Sedat Simavi'nin yanında başladım. Daha sonra, ordan ayrılıp Tan gazetesine köşe yazarı olarak geçtim.

- Gelelim askerliğine...

- Benim yaşamım boyunca profesyonel işim iki tane oldu. Biri askerliğim, biri de yazarlığım... Açıkça söylemek gerekirse, genellikle herkesi şaşırtabilir, ben askerliği de sevdim, yazarlığı da sevdim. Askerliği sevdim, niçin devam etmedim, niçin ayrıldım?

Doğrusu son yıllarında, askerliğimin son yıllarında çok, Böyle Gelmiş Böyle Gitmez'de anlatacağım gibi, düş kırıklığına uğradım.

Neden askerliği sevdim, anti-militarist bir adamken. Ben askerken de anti-militaristtim. Ama neden sevdim askerliği, en çok askerliği şunun için sevdim. O askere gelen hamhalat insanlar - çok hamhalattı, hele o dönemde 1937-38, savaş yıllarında; yürümesini, koşmasını bilmeyen, çoğu pekçoğu - iki sene, üç sene, dört sene - o zaman uzundu askerlik- askerlik yaparlardı, bir de terhis olup giderlerken, o insana çok büyük gurur verir. İkisini mukayese ettiğin zaman, eline böyle geliyor bu adam, böyle gidiyor. Çok müthiş bir fark, onu sen eğitmişsin, o hale getirmişsin. Belki tüm subaylar duymamıştır bu duyguyu ama ben bu duyguyu çok derinden duydum. Onlarla çok uğraşırdım. Bir insan kendi çocuğuyla nasıl uğraşırsa daha bile fazla.

Örneğin yetişmiş insanların eğitimi hakkında bikaç kitap almıştım, onları okurdum, nasıl yetişecekler diye. Yalnız bu bakımdan değil, askerliği okuldaki eğitimi de çok sevdim. Bana askerliğin çok katkısı oldu. Çok şey gibi gelebilir insana, hem anti-militarist hem de askerliği nasıl seviyor ama gerçekten öyle. Ne gibi...

- Yazarlığına katkısı oldu mu?

- Yazarlığıma katkısı oldu, hayatıma, insanlığıma katkısı oldu. Bir insan en zor koşullarda nasıl çalışabilir. Bunu askerlikte öğrendim. Bak şimdi görüyorsun nasıl geliyorum, nasıl çalışıyorum? Ondan sonra sürekli çalışmayı askerlikte öğrendim. Sonra fikri takibi askerlikte öğrendim. Bak mektuplarda dikkat et. (Aziz Nesin-Ali Nesin Mektuplaşmaları I - II - III) hiçbir şeyi unutmuyorum. On kere, elli kere soruyorum. Fotoğraf ne oldu, saat ne oldu, ansiklopedi aldın mı? Hiç ama hiç unutmuyorum. Burda da böyle, soruyorum, şu ne oldu, bu ne oldu? Görüyorum

canlan sıkılıyor, kızıyorlar, ben farkındayım ama böyle. Kendim içinde öyle. Bişeyi kaybedersem, mutlaka onu bulmalıyım. Bulamazsam bişey eksik kalır. Bulamazsam aklımdan çıkar. Askerlik bunu bana kazandırdı. Dediğim gibi zor koşullarda en zor koşullarda bile dayanıklılığı kazandırdı; soğuğa, hayatın maddi manevi bütün zorluklarına dayanıklılığı kazandırdı. Ben, yoksa bu kadar acı şeylere dayanamazdım. Hem bireysel yaşamımda hem toplumsal yaşamımda o denli kötü durumlarda kaldım ki, bunlara dayanmamın sebebi bence, ben öyle sanıyorum, belki öyle değil ama öyle sanıyorum, askerlikte öğrendiğim dayanma gücü. Bunun gibi hasletler kazandım askerlikte, askerî eğitimde kazandım.

Ama, tabii, askerlik; ordunun bile yalnız Türkiye'de değil dünyadan kalkmasını isteyen bir insanım, barışçı bir insanım ama askerliğin verdiği eğitim ve benim askerlere verdiğim eğitim çok önemliydi. Birbirlerine ayak uydurmasını bilmeyen insanlar, yürümesini bilmeyenler, iki sene elinde bir hamur gibi, canlı heykel yapar gibi. Ve onlara duygulanırdım. Yaşamları, kötü, acı, alçakça, yüce yaşamları, onları hepsini bilirdim teker teker. Hala aklımda, kaç yıl oldu, aşağı yukarı 57-58 yıl oldu, hala daha falan onbaşı, filan çavuş, falan er aklımdadır...

Keşanlı Mehmet diye bir çocuk geldi, ilk orduya çıkışımda. O'nu unutamıyorum, bu kadar sene geçti. Bildiği sözcük 500-600 civarındaydı. Ne iş yaparsın, dedim. Kasap, dedi. Şimdi düşünüyorum ki, kasap bu kadar bilgisiz olamaz. O zaman Keşan'da kasaplar eti kendileri kesiyorlar, salhane gibi, mezbaha yok. Meğer kasap hayvanı keserken sadece ayaklarını bağlar yada tutarmış, bütün yaptığı iş o. Şimdi bunu askere aldığım zaman, ergin insanların yetişmesi kitaplarını, psikoloji kitaplarını okuyarak, yani canımı vererek askerlik yaptım. Sonra çok büyük düş kırıklığına uğradım, açıkçası nefret ettim yani. Askerlikte ben aramadım fırsatı ayrılmak için, ama önüme böyle bir fırsat çıkınca ayrıldım.

KİTAPÇI DÜKKANINDA

(Gazetelerde iş bulamadığı dönemlerde yaptığı işler var Aziz Nesin'in. Bunlardan biri de gazetecilik. Ama gazete satıcılığı. Levent'te kitapçı dükkanı açmış.)

- Senin bir de dükkan işin var.

- O hayatımın en sıkıntılı dönemidir. Levent -o zaman sadece I. Levent vardı- yeni geliyordu. Burjuvalar oraya yerleşiyordu. Ben de bu adamlar kitap filan okur diye orda "Oluş" adında kitapçı dükkanı açtım.

Ayrıca evlerine gazete de bırakıyordum. Sabahları 3.5-4'te Çağaloğlu'na gider bütün gazete ve dergileri alır gelirdim karda kıyamette. Ben aldığıım zaman daha çok para bırakıyordu.

Onlar gazetelerin parasını aydan aya öderdi ama, ben peşin alırdım. Yani onlara kredi açıyordum. Aybaşında, getimemişsin, ıslanmış der, paranın çoğunu ödemezlerdi. Hele karılarının, çocuklarının istediği dergilerine çok yaparlardı bu numarayı. Bir tanesi bütün aylık gazete fiyatı kadar tutardı. 10 ay kadar yaptım bu işi...

- Gelelim yazarlığına.

- Yazarlığıım mektuplarda anlaşılıyor zaten. Nasıl bir yazar olduğum, nasıl kaygılı olduğum. Hep içimde şöyle bir duygu vardır. Yazabileceğim en iyi eseri yazamadığım duygusu vardır. Bir de korku vardır. Bu kadar yıllık yazarım, hala bir öykü yazmak için, bir şiir yazmak için, bir deneme, bir roman yazmak için kağıdın başına oturunca içime bir korku girer. Benim yazarlığıım aşağı yukarı 60 yıla yaklaşıyor. 54 yıl oldu. Profesyonel yazarlığıım 54 yıl oldu, amatör yazarlığıım çok daha fazla tabii.

İçimde hep bir korku vardır, ya yazamazsam, ya bundan önceki çizgimi tutturamazsam diye.

- Kendini hep aşmak zorundasın...

- Kendini aşmak, ondan sonra kendini aşmak da yetmiyor, bu aşmanın dışında, yaşamın boyunca, diyelim 30 yıllık, 40 yıllık, 60 yıllık yazarsın, aynı çizgide kalmaman gerekiyor. Her eserinizde olmaz ama, bütün yaşamın boyunca aşamalar yapman gerekiyor yazarlıkta.

Benim yazarlığıımda üç aşama olduğunu görüyorum ben. Benim de o kadar şeyler, tabii sen de biliyorsun, incelemeciler, araştırmacılar, eleştirmenler, hemen hemen, hemen hemen değil tamamen diyebilirim ilgilenmediler. Aslında bu aşamaları edebiyat eleştirmenlerinin görmesi gerekirdi. Hiç böyle bişey olmadı yaşamım boyunca. Bana hep soğuk kalmışlardır.

EDEBİYAT MEYHANELERİ

Nedeni de, kendim örgütçü bir adam olduğum halde, bunu da yaşamımda biliyorsun, herkes biliyor, örgütlere veya edebiyat gruplarına veya edebiyat tekkelerine, edebiyat ilişkilerine, edebiyat meyhanelerine katılmadım. Hiç katılmadım, zaten zamanım da yoktu. Nasıl zamanım yoktu benim, bunun başında tabii para kazanmak geliyordu. Para

kazanmak için hiçbir zaman, hele özellikle bugünkü gibi, bugünkü gazeteciler gibi yazarlık dışında bitakım yollara sapmadım. Hep yazarak, hep daha iyi yazarak kazanmaya çalıştım bütün yaşamım boyunca. Bugün hastayım, iki - üç ameliyat geçirdim ama, yine aynı kaygılar içerisindeyim. Ve gözüm görmeden yazıyorum, sen biliyorsun, çocuklara yazdırıyorum ama içimde bir umut var. Yazdıklarımın daha iyisini bir gün yazacağım, diye... O daha iyi ne olur, daha iyinin sonu yok tabii...

- İnsan kendini nereye kadar aşabilir, hele sehlın gibi bir yazar-sal..

- İnsana kendini, ne kadar zordur... Bir yazarın kendini aşması şöyle bir şeydir, yerçekiminden kurtarması gibi, saçlarından tutup bir eliyle yada iki eliyle tutup kendi kendini havaya kaldırması kadar zor bişeydir, yani olanaksız gibi görünen bir işdir. Ben bunu yapmaya çalıştım.

Benim gülmece öykülerim ve gülmece romanlarım ilk aşamamdır. Masallarım ikinci aşamamdır. Ondan sonra yazdığım beş kitabımdaki öyküler bir başka aşamadır. Oyunlarım, iki tür oyunlarım var tabii... Bundan sonra yapmak istedilerim yeni bir aşama değil ama, yaptığım aşamada, yaptığımı sandığım aşamada daha ileri ve güzel yazılar yazmak istiyorum. Ama çok zor benim için. Ben yazarken düşünen insanım, teybe söyleyemiyorum, çocuklara söyleyerek yazdırmak benim için çok zor. Tabii söylüyorum, yapıyorum ama bunlar eski yazdıklarımın üretmesi oluyor. Yaratıcı eserler yazmam için, benim bizzat, elimle yazmam gerekiyor, o zaman düşünebiliyorum ancak.

Ve bir de sürekli yazma fırsatı çok az buldum hayatımda. Eğer sürekli yazma fırsatı bulabilseydim, daha çok romanlar yazabilirdim. (Garip garip bakmaya başladım babama, bugüne değin 107 yayımlanmış kitabını gözümün önüne getirince, daha çok nasıl olur diye düşündüm. Benim daha bir dikili kitabım bile yok.) Okurlar beni, yazar olarak çok kolay yazar sanır, yalnız okurlar değil, eleştirmenler de, herkes beni çok kolay yazar sanırlar. Çok yazdığım için, neden çok yazabildim... Zaman boşluklarını çok iyi kullanabildim, çünkü benim boş zamanım hemen hemen yok, hemen hemen değil yoktur. Zorunlu olduğu zaman benim boş zamanım vardır. Örneğin yaşamım boyunca hiçbir dinlenme yapmadım. Nasıl oldu bu dinlenme. İşte iki üç gün sonra Almanya'ya gideceğim. O Almanya gezisi benim için dinlenme. Oysa başka yazarlar için o bir işdir. Bir görevdir. Nitekim oraya konuşmaya gidiyorum, yazarlar çevresinde bulunacağım, önemli işler yapacağım orda da. Sosyal bir çalışma, toplumsal bir çalışmadır, ama doğrudan bir yazarlık değil. Sonra İsveç'e, Amerika'ya gideceğim. Bunlar da görev ama, yazarlık görevi değil, yazarın politik görevi, sosyal görevleri de var.

Bunlar böyle, askerlik ve yazarlık. Amatör yaptığım işlere de, amatör diye başlamadım, çoğuna.

(Tam olarak bilemiyorum ama, Beyoğlu'nda bir arkadaşıyla, koltuğunun altında, şurupluk ve reçellik gül satması ne kadar ciddiye aldığı bir işdi. Ben de, sizin gibi, duyunca şaşırdım, ağzım açık kaldı. Tam bir gül sezonu hem de. Babamı gözümün önüne getirdikçe gülesim geliyor. Ben eskiden, kalemle not alırdım, ama bu söyleşilerde olası değil. Düş kurmaktan, gülmekten yazı yazamam ki.)

- Bunlardan en ilginç, Türkiye'de ilk fotoromanı ben çıktım. Benim fotoromanım yayınlandı. O zamanki Hürriyet satın aldı fakat yayımlamadı bitanesini. Bikaç tanesi de Yelpaze'de yayımlandı. Bu fotoromanların bitanesini de fotoroman kitabı yaptım, içerde vitrinde var. Türkiye'de ilk yaptığım bazı şeyler var. Bazı şeyleri de ilk yapmak istedim, fırsat bulamadım, sonra gördüm ki başkaları yaptı...

- Bir de Kur'an dersi vermişsin.

- O meslek sayılmaz...

- Sayılmaz mı, para kazanıp geçinmişsin. O zaman dini inancın var mıydı?

- Dini inancım yoktu, Allah'a inancım vardı... Ben bu bölümün devamını sormadım, çünkü "**Bir Sürgünün Anıları**" adındaki kitabının bir bölümündeki canlılığıyla anlatması zor gibi geldi bana. Olduğu gibi o bölümü kitaptan aldım...

MİLLİYET, 31.7.1995

12 MESLEKLİ AZİZ NESİN

"Bir zamanlar, yağlı boya ile yastık yüzleri resimledim. Gül, menekşe, kedi, manzara resimleri... Bursa kapalıçarşısında bir dükkancı ile iş yapıyoruz. Resim yapılacak yastık yüzü bezini dükkancı veriyor. Ben üstüne resim yapıyorum. Dükkancı bana resim başına önceleri bir lira veriyordu. Sonra yetmiş kuruş, daha sonra elli kuruşa indirdi. En sonra da:

- Çok yapıyorsun birader, dedi, ekmek değil ki bu, herkes alsın. Haftada iki üç ancak satılır.

Ondan sonra yaptığım resimlerin parasını peşin değil, yastıklar satıldıkça vermeğe başladı.

Bir oyma takımı ele geçirsem, kontraplaktan sehpa, raflar, takvimlikler, süslü kutular yapmağı düşünüyorum. Onu da satmak bir dert.

Bir gün Bursa'nın büyük kahvelerinden birinde oturuyordum. İçeri bir adam girdi.

- Sayın baylar! diye başladı. Sonra hokkabazlık numaralan gösterdi. Eline para alıyor, parayı göz kaş arasında kaybediyor. Sonra kaybolan parayı, sinek avlar gibi havada yakalıyor. Bir makara iplik yuttu. İplikleri burnundan çıkardı. Ağzında ateş yaktı. Türlü hünere gösterdi. Sonra şapkasını çıkarıp para toplamağa başladı.

İnsanın böyle bir marifeti olmalıymış. Ben, işe yarar bir şey öğrenmemişim. Hokkabazlık nerede olsa geçiyor. İki, üç hokkabaz hünere de bende olsa, çıksam orta yere, kahvede oturanlara:

- Sayın baylar! Kıymetli zamanınızdan bir dakikanızı alacağım için özür dileim, diye başlasam, hünelerimi göstersem, kasketime paraları doldursam kötü mü olurdu... Demek bir yazar, başına gelecek bütün belaları düşünüp, zamanında hokkabazlık öğrenmemişim.

DERS VERECEKKEN

Tanıdığım kitapçıya gittim.

- "İngilizce ders verilir" diye bir kağıda yazsam da sizin dükkanın camına kağıdı yapıştırsam, nasıl olur?

- İş çıkmaz, dedi.

- Neden?

- Şimdi herkes İngilizce ders veriyor. Manav dükkanlarından, berber dükkanlarına kadar bak, hepsinin camında **"İngilizce ders verilir"** diye kağıtlar asılı. Ağaçlara, duvarlara bile kağıt asmışlar. İngilizce dersi bu hızla giderse, ders verenler dersi alanlardan çok olacak. O zaman türkçe ders verenlere iş çıkacak. En iyisi siz Türkçe dersi verin.

Güldüm.

- Şaka değil, dedi, şuraya **"Eski Türkçe ders verilir"** diye bir kağıt asalım, bak kaç kişi gelecek.

Dediğini yaptık. Bir hafta sonra dört öğrencim oldu. Bunlar dokuzla on üç yaşında çocuklardı. Eski kitapları okumak isteyen gençlerden gelir sandım, çocuklar geldi.

Önce bir baba geldi:

- Kur'an dersi verir misin? dedi. Bu, hiç hesapta yoktu:

- Veririm, dedim.

Adam çocuğunu göndermeden, önce beni Kur'andan bir imtihan etti. Vaktile hafız olduğumun, bir zaman gelip faydasını göreceğimi hiç ummamıştım. Kur'an talebeleri bir iken iki, iki iken üç oldu.

Her sabah Ulucami'ye gidiyoruz. Talebelerime Kur'an dersini cami-de veriyorum. Talebeler sekize çıkınca, başıma bir iş gelecek diye korkmağa başladım. Çocuklarının iyi yetiştiğine memnun babalar, birbirlerine haber veriyorlar. Çocuklardan birinin babası bir gün:

- Maşallah çok çabuk öğretiyorsunuz dedi. Bizim oğlana bir hoca ders veriyordu. Oğlan bir senede "Amme"ye gelemedi.

HAFİZ AZİZ

Durum iyi. Hani içimden:

- Sürgünden sonra da Bursa'da kalsam, bu Kur'an dersi hiç de fena değilmiş... diye geçiriyorum.

Bir sabah Ulucami'de bekledim, talebelerimden hiçbiri gelmedi. Ertesi gün de gelmediler. Kitapçı arkadaşına gidip sordum. Kem küm ediyor, ağzından baklayı çıkarmıyor.

- Hastalanmışlardır, diyor.

- Salgın hastalığına tutulmadılar ya bunlar... Hiçbiri gelmiyor.

Bir daha talebelerim gelmedi. Sonradan öğrendim, talebelerden birinin babasına:

- Oğlunuza kim Kur'an okutuyor? diye sormuşlar.

- Hafız Aziz, demiş.

- Hafız mı? Ne hafızı? Tam hafızı bulmuşsunuz maşallah...

Ne olduğumuzu anlatmışlar.

Bunu bana bir gün kahvede ahbap olduğum bir adam anlattı:

- Ah kardeşim ah, dedi, İstanbul'dan buraya sürgün ediyorlarmış, burada hafızız diye ortaya çıkıyorlarmış. Bu heriflerin girmediği kılık yok... Az kaldı, ben de çocuğumu gönderecektim. Öyle de güzel, çabuk öğretiyormuş ki... Az kaldı çocuğu zehirleyecektik... Böyle bir adamın Ulucami'de hafızlık edeceği kimin aklına gelir."

MUHASEBECİLİK

- Başka neler yaptın?

- Muhasebecilik yaptım birara. Gazetede ilan gördüm, yazarlığımdan önce, bakkallığımdan da önce... Falan yerde, Fincancı yokuşu, Bakırcılara doğru giderken, o yokuşta, bir handa, trikotaj yapan, çorap fabrikası gibi bir fabrika, o fabrika muhasebeci arıyor. Ben de muhasebeciliğin m'sini bilmiyorum. Hemen gittim Babıali'ye, bir muhasebe kitabı aldım. Üç günde, gece gündüz demeden çalıştım, öğrendiğimi sandım ki, hayatta yapamayacağım bir iş olduğunu biliyorum. Bugün de sevmem hesap işlerini.

Gittim ve imtihanı kazandım.

- Matematiklin kuvvetli olduğundan...

- Matematikle ilgisi yok, ilgisi var gibi geliyor. O yapılan muhasebenin matematikle ilgisi yoktur, yani benim anladığım matematikle ilgisi yoktur.

Kazandım imtihanı, başladım çalışmaya. İlk gün gittim, adam ordan dedi ki, defteri kebirini verir misiniz, dedi. Şimdi ben defteri kebirin ne olduğunu biliyorum, okudum. Fakat defteri kebirin manası büyük defter demektir. Ben birden daldım, ordaki defterlerin en büyüğünü aldım, verdim. Adam, bu değil, dedi. Utandım, öğleden sonra gitmedim oraya. Çünkü yapamayacağım bir iş, sevmediğim bir iş. İnsanın sevmediği bir işi yapması ve sevmediği kadınla yaşaması dünyanın en zor işidir. Zor değil, olanaksızdır, bence.

SENDİKACILIK

- Sendika başkanlığı yaptın. Bisürü insana göre bu bir meslek...

- Evet ama, biz ordan para kazanmıyorduk, para veriyorduk. Ben sendika başkanlığı yaptım 15,5 sene çok zarar etmişimdir çok... Cebimden çok para verdim, söylemedim kimseye. Yazarlar gelir, ziyafet verir, hediye alırsın yazarlara... Sendikanın, bizim sendikanın olanağı yok. Bizim sendika, sendika değil ki. Parası yoktu sendikanın, cebimden alırdım ben. Bu kadar cimri Aziz Nesin, büyük hediyeler alırdım. Çünkü nenden alırdım onları. Biz gidince, bize bişeyler veriyorlar, her şey veriyorlar. Biz onlara bişey veremiyoruz, sendikanın parası yok, efendim para kazandığım dönemler bunları alırdım. Gezdirirdim, yedirir içiririz. Bunların bıkısmı sendikadan çıkıyor ama çoğu çıkmaz. Neden yoktu? Sendika, normal bir sendika değildi. Çünkü üyelere ödenti alamaz... Şimdi sendikanın biraz parası oldu.

- Şimdi, bir iki tane şirket başkanısın. Hem de anonim şirket. TUSİAD başkanlığına aday olabilirsin...

- O şirketler de ne yazık ki, bitanesi kendisini kurtarmaya çalışıyor, diğeri dağıldı. Dağıtmadık şirketi ama, kağıt üstünde duran bir şirket.

Gazete çıkarmak girişimi vardı, benim en iyi niyetim, enayiliğimdir, bunu anladık. Hem milletin yüzde altmışı aptaldır diyorum, hem de o aptallarla gazete çıkarmak istedim. Yanlış bişey. Tabii bu arkadaşlarımda içerisinde son derece iyi insanlar da var. Ama beceremedik bu işi. Bizim de kabahatimiz var.

Öbürü de BİLAR şirketi Ankara ve İstanbul'da. Bu şirket de dünyada olmayan bir şirket. Kültür dağıtan, kültür satan bir şirket. Tabii şirketlerin kültür servisleri var ama böylesi değil. Çok da önemli işler yaptık Türkiye'de. Eğitim alanında özellikle çok iyi işler yapmıştır. Bir seçenek üniversite demektir, o anlamda bir kuruluştur.

- Aydınların seni en çok destekleri BİLAR oldu, gazete işinde seni aynı ölçüde desteklemediler...

- Beni aydınlar, büyük bir kitle olarak alıyorsan, beni aydınlar hiçbir zaman desteklemedi. Bu işde benim yakın arkadaşlarım beni destekledi. Aydınlar Dilekçesinde, kurultaylarda desteklediler tabii. Onlar desteklemeseydi bunlar başarılı olamazdı. Anayasa kurultayı, Demokrasi kurultayı gibi önemli işler yaptık Türkiye'de. Ama en önemlisi bunların, halkın Aydınlar Dilekçesi adını verdiği, istemler, demokratik istemler

ölleğesidir. Türkiye'de 12 Eylül hareketine karşı ilk tepki uyanmıştır. O benim için çok zor olmuştur. Bana öyle geliyor ki, belki de değildir, ama ben öyle yorumluyorum, bana inme inmesinin nedeni odur, çünkü uyuyamadığım gecelerce, hep aklım fikrim ne olacak Türkiye'nin hali diye... Sonunda hastaneye yattım, çıktıktan sonra devam ettim. Tabii iki bin üç bin arkadaşın desteği ve katkılarıyla...

- Benim söylemek istediğim, gazete olayında, senin inandığın kadar etrafındaki insanlar inanmadı ve destek vermedi...

Evet inanmadılar. Daha doğrusu o dönem inanma dönemiydi. O dönemin koşulları; insanlar inanmak zorundaydı. Halbuki gazete çıkarırken biraz gevşedi, tavsadı işler... Yani o zaman, böyle olmasa da olur dedi insanlar... Derleyemedik, toparlayamadık. O bizim kabahatimiz. Bu 5-6 kişiyle değil, tabii 5 kişi, 6 kişi çok iyi çalıştı, son derece özverili çalıştı...

(Aziz Nesin'in kitaplarını yayınlamadıkları dönemde, bir de Kemal Tahir'le ortak kurduğu, daha sonra tek başına yeniden kurduğu, şimdi de benim ve Ali Nesin'in devam ettirdiği, "**Düşün Yayınevi**" var. Kendi kitaplarını yayınlamışlar. Yazarın, aynı anda başka bir iş yapmaması gerektiğine inanıyor. Gerçi, Düşün Yayınevi, nedeni hala belli olmayan bir nedenle yanmış, kül olmuş ama, yazarın ikinci işi olmamalı diyor.

Markopaşa da var, ama Markopaşa'nın hiçbir zaman kağıt üstünde sahibi olmamış... Zaten Markopaşa kitap olacak kadar geniş bir konubence...

Ama Aziz Nesin'in en önemli işi Nesin Vakfı'nı yönetmek.)

MİLLİYET, 1.8.1995

12 MESLEKLİ AZİZ NESİN

Aziz Nesin: Azınlıkların sorununu sosyalizm çözer

MURAT ÖZSOY

Dünya yazınının önde gelen isimlerinden Aziz Nesin ile yapılmış, Nesin'in birçok konuda yaklaşımını aktaran, yaşamını ve düşüncelerini anlatan ve bugüne kadar yayınlanmamış bir söyleşiyi, aynen sunuyoruz.

Çocuklara "Büyüyünce ne olacaksın?" diye sorarlar. Siz yazar olmayı düşünmüş müydünüz çocukken?

Ben çocukluğumdan beri yazar olmak istiyordum fakat yaşam el-vermedi. Yazarlığın gideceği yoldan gidemedim. Askeri okula girdim. Parasız yatılı okullarda okudum. Asker oldum. Askerlikle profesyonel yazarlığın yürümeyeceğini anlayınca askerlikten ayrıldım, gazeteciliğe sonra da yazarlığa başladım ve yazar oldum.

Niye gülmece yazarlığını seçtiniz?

Bunun niyesi yok. Demek ki benim oluşumum, karakterim gülmece-ye daha çok ağırlık veriyor. O yüzden kendiliğinden gülmece yazarlığı oluştu. Özellikle gülmece yazarı olayım diye bir kaygım yoktu benim. Yazılarımın ağırlığı gülmece olunca bu kez gülmeceyi özellikle seçtim. Çünkü gülmece öbür yazı türlerine göre daha etkin ve daha yaygın. Bu nedenle gülmeceyi sonradan daha çok kullanmaya başladım. Gülmece dışında denemeler, şiirler, oyunlar, öyküler. Her şeyi yazıyorum kısacası.

Kaç kez soruşturmaya uğradığınız yada sürgüne yollandınız? Kaç yıl hapis yattınız?

Sürgüne iki kez yollandım. Eskiden sürgün diyorlardı, şimdi genel gözetim altında bulundurma diyorlar. Biri İstanbul'da 16 ay, diğeri de Bursa'da 4 ay. Soruşturmanın hesabı yok. O kadar çok ki. Valla bilemiyorum. Soruşturmaların ne tarihlerini saptadım ne de sayılarını saydım. Beş buçuk yıl hapis yattım, ama değişik zamanlarda altı ay, dört ay, bir yıl, onaltı ay filan derken toplam 5.5 yılı buldu. Bütün partiler döneminde yattım. CHP, DP ve AP döneminde yattım.

Zor dönemlerde çevrenizdeki insanların azaldığını yazıyorsunuz kitaplarınızda.

Çevremizdeki insanlar da kendi durumlarından korkuyorlar. O zamanın koşullarını bilmeyince bunu anlamak çok zor. Öyle dönemlerde benim gibi insanlarla konuşmak onların işlerini bozabilir. Devlet katında, onların itibarlarını sarsabilir. Arkamızdan gelip soruşturma açıyordu polislere. Hiç kimse bunu göğüsleyecek tepkiyi gösteremiyordu. Anlatılmaması zor olan dönemler yaşamıştık o zaman. Özellikle 1946-50 arası. Hatta 1955-57 yılları. Bu durum büsbütün ortadan kalkmamasına rağmen yavaş yavaş düzeldi. Şimdi böyle bir olay yok artık. Ama ben de şimdi artık çok insanla konuşmak, iyi insanlardan da, kötü insanlardan da fazla çevre edinmek istemiyorum zaten. Olanlar yeter. Belki sayıca çok dostum yok ama, sağlam dostlarım var. Tanımadığım dostlarım çok vardır. Hastalandığım zaman meydana çıkıyor bu? Ne zaman hastaneye yatsam hiç tanımadığım dostlar çıkıyor ortaya. Ama yakın dostluk kurduğum, tanıdığım arkadaşlarımla sayıları onu, onbeşi geçmez.

BİLAR'ı neden kurdunuz?

1980 askeri darbesi kurumsal olarak pekçok şeyi yıktı. O yıkılan kurumların yerine aydın olarak seçenek kurumlar geçirdik. BİLAR da YÖK'e karşı bir seçenektir.

Yıkılan diğer kurumlara karşı ne tür seçenekler getirdiniz?

Anayasa kurumunu yıktılar, biz Aydınlar Dilekçesi, Ekmek ve Hak dilekçeleriyle karşı çıktık. Türk Dil Kurumu'nu yıktılar. Onun yerine Dil Derneğini kurduk. İnsan Hakları kurumunun yıkılmasına karşı İnsan Hakları Derneği'ni kurduk.

Bu dilekçeler için imza verdikleri halde sonradan pişmanlık gösterenler için şimdi ne düşünüyorsunuz?

İmza verenler arasında pişmanlık gösterenler çok azdır. Biz Aydınlar Dilekçesi için 2 bin imza, Ekmek ve Hak dilekçesi için 13 bin imza topladık. Pişmanlık gösterenlerin toplamı 10 kişi bile değil. Bir kısmı "Kooperatif evleri diye imzaladım" dedi. Bir kısmı "İmza koleksiyonu zannettim" dedi. Böyle komik şeyler oldu.

Yurtdışından, "Gençlerinizi niye asıyorsunuz?" biçimindeki bir soruya Türkiye'de yetkililer "Siz niye asıyorsunuz diye biz size soruyor muyuz?" yanıtını vermişti. Sizde bu sözlerden sonra mizahı bırakacağınızı söylemişsiniz. Ancak bırakmadığınızı görüyorsunuz.

En doruk noktasını ciddi olarak söyledikleri için bizim gülmeceyi ayrıca yapmamıza gerek yok gibi bir olay bu. Onların ne kadar saçma ve ya saçmaya yakın konuştuklarını anlatmak için söylemiştim bunu.

Türkiye'nin bugünkü haline bakınca 12 Eylül dönemini bile aradığınız oluyor mu?

Hayır ama artık Evren yok televizyonlarda. Çünkü konuşmaları pek hoşuma gidiyor ve neşeleniyordum.

Türkiye'de tartışma konusu olan azınlıklar sorununun çözümü hakkında ne düşünüyorsunuz?

Türkiye'de yanlış bir azınlık politikası izleniyor yıllardan beri. "Kürt" yoktur, bunlar aslında "Türktür", biçiminde uydurma bir tarih çıkarıyorlar. Aslı Kürttür, Kürt değildir gibi bir soru zaten bilimsel değildir. Aslı ne olursa olsun bir insan kendine "Kürdüm" diyorsa, ona hiç kimsenin 'sen Kürt değilsin' deme hakkı yoktur. Bazı insanlar da kökenleri Türk olmadığı halde kendilerine Türküm diyorlar. Onlara hiç kimse kalkıp da 'sen Türk değilsin' demiyor. 'Kürtçe diye bir dil yok' demek yada Kürtçeyi yasaklamak saçmadır. Çünkü bugün Doğu'daki mahkemelerde Kürtçe tercüman kullanılıyor. Bizim uydurma tarih tezimizin benzerini Bulgarlar bize karşı kullanıyorlar. 'Bulgaristan'daki Türkler Türk değildir, aslında Slav'dır' biçimindeki teze, Türk hükümeti yanlış Kürt politikasından ötürü gereken yanıtı veremiyor.

Siz dünyanın dört bir yanını gezdiniz. Azınlıklar sorununun sizce en iyi hangi ülkelerde çözüldüğünü gördünüz?

En iyi çözümlenmiş ülkelerde dahi sorunlar var. Örneğin İsviçre, eski Yugoslavya ve eski Sovyetler Birliği iyi bir biçimde çözümlenmiş gözüküyordu bu sorunu. İsviçre'de Alman, Fransız ve İtalyanlar birarada. Yugoslavya'da 6 cumhuriyet, 2 otonom devlet, Sovyetler'de 15 cumhuriyet ve 6 yada 8 özerk yani otonom devlet vardı. Bu çözümleri örnek almak doğru değil. Bizim kendi modelimizi bulmamız gerekir. Sosyalist yöntem buna bir çözüm yolu olabilir. Türkiye'nin toplumsal yapısı değiş-medikçe ve değişimi isteyen güçler birlikte sorunlara sahip çıkmadıkça bu iş olmaz.

Bir yazınızda Panama'nın bağımsızlığını elde ettikten sonra bu bağımsızlığı ABD'ye teslim ettiğini söylüyor ve "Kim için bağımsızlık, bu bağımsızlık kimin işine yarayacak?" diye de soruyorsunuz. Bu söylediklerinizle Türkiye somutu arasında bir bağlantı kuruyor musunuz?

Hon Kürdlstan'ın bağımsız bir devlet olmasından yana değilim, çünkü olabileceğini yada bağımsız bırakılacağını sanmıyorum. "Dlmyat'a pırlnce glderken eldeki bulgurdan olmak" diye bir söz vardır. Kürtler yanlış bir politika izlerlerse hem Türkiye'nin hem de Kürtlerin kendi aleyhine olabilir. Türklere düşen görev Kürtlerin şimdiye kadar verilmesi olan ulusal haklarını vermektir.

Kürt İsyanlarının bastırılması sırasında olanlar günümüzde hala tartışılıyor.

İki kez Kürt katliamı olmuştur. Her ikisinin ardından da dış güçlerin kışkırtması vardır kesin olarak. Bu kışkırtmaya karşı Türk hükümeti uygun ve olumlu davranabilirdi. Ama ne yazık ki, öyle yapılmadı. Kürt halkını özlemeye kalktı Türk ordusu. Bunu onaylamıyorum. İyi bir politika izlenmedi. Şunu da unutmamak gerekir ki, bu hareketler dış emperyalist etkilerle olmuştur. Ama bu da Türk ordusunun oradaki ezici tavrına gerekçe olmamalıydı.

SIYAH BEYAZ, 8.7.1995

Nesin'le son röportaj

SEVGİ GÜLEN

1915 yılında İstanbul'da doğan Aziz Nesin, Kuleli Askeri Lisesi ve Harp Okulu'nu bitirdikten sonra Üsteğmen rütbesindeyken ordudan ayrıldı. Nesin daha sonra Sabahattin Ali ile birlikte ilk mizah dergisi olan **"Markopaşa"** dergisini çıkardı. Kimsesiz çocukları okutmak için adını taşıyan **"Eğitim Vakfını"** kuran Nesin, 80 yaşında ise geride birçok kitap, makale bırakarak yaşama veda etti.

Önceki gün 80 yaşında kaybettiğimiz dünya çapında üne sahip mizah yazarımız Aziz Nesin son röportajını Yeni Asır'la yapmıştı. Aziz Nesin sohbetinde, **"Artık Milletimin aleyhinde kötü şeyler söylemek istemiyorum. Söylemekten çekindim"** derken, **"Ölene kadar yazmaya devam edeceğim"** dediği kitapları için başka ülkelerden de kendisine birçok malzeme çıktığını, yalnız Türkiye değil, her ülkede aptallıklar olduğunu söylemişti.

- Türklerin yüzde 60'ı, daha sonra da Kürtlerin yüzde 80'i aptal" dediniz ve büyük bir tepki aldınız, bu sonuca nasıl ulaştınız?

Evren'e destek

Daha önceden de hep bunu düşünürdüm ama, bugünkü anayasamızın seçiminde bu orantı yükseldi. Bu bütün milletin beğenmediği anayasaya bu millet oy verdi, yüzde 92.5 oy verdi, demek aptal kaçmış? Yazın bakalım. Hem beğenmiyorlar, hem de beğenmedikleri anayasaya oy veriyorlar, Evren gibi bir adamı da başa geçiriyorlar. Akıllı mı bu millet. O zaman millet bunu söyledi oylarıyla, ben karar vermedim buna.

-Verdiğiniz oranlarda farklılık var.

Ben onu nezaketen yüzde 60 demiştim. Bunun çok daha fazla olduğunu Türk Milleti kanıtladı, anayasa seçimlerinde.

-Bu konuda Atatürk'le düşünceleriniz ters düşüyor.

Atatürk ne yapsın zavallı Atatürk. Türk milletine moral vermek için benim oğlum çalışkandır, benim oğlum zekidir diye, Türk halkını pohpohlamak zorunda kalmış. Yoksa herkesden çok iyi biliyordu nasıl olduğunu Atatürk. Yoksa biz tembel bir milletiz.

-Peki, yeni çıkarımlarınız var mı?

Düşündüğüm şeyler var ama bunları söylemek istemiyorum. Söylemekten çekindim. Şimdi de söylemek istemiyorum. Milletimin aleyhine

olan puanları niçin söyleyeyim, herkes biliyor zaten. Bizim tembel olduğumuzu bilmiyor mu? Herkes biliyor. Herkes bilmiyor mu kendinin tembel olduğunu. Bütün Almanya'ya, dünyaya yaydığımız tembelliğimizi. Bir kere söyledim. Bir daha söylemek istemiyorum artık.

-Kitaplarınızın geliriyle bir vakıf kurdunuz. Şimdi kaç çocuğunuz var vakıfta?

Vakıfta 32 çocuğum var.

Ürefici çocuklar

- Yetişmelerinde büyük emeğiniz olan bu çocuklarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çocuklar vakıf okullarından, üniversiteyi bitirdikten sonra bana göre çok iyi çocuklar oluyorlar.

-Çocuklarınız Nesin Vakfı'nda nasıl yetişiyorlar?

Çocuklarıma yüzde yüz eğitimi ben vermiyorum, bakanlığın okulları da veriyor. Bugünkü bakanlığın eğitim programları, aptal yetiştirmek için en büyük etkidir. Bugünkü eğitim programı insanları aptal yetiştirmek için en büyük imkanı sunuyor.

-Eğitim programı değişse verdiğiniz oran değişir mi?

Yalnız eğitim programıyla değil, birçok etken var. Onların hepsinin değişmesi gerekir. Başta eğitim programı tabii.

-Ya diğer etkenler?

Diğer etkenler besin. İyi beslenmesi lazım insanların, kötü besleniyorlar. Protein alması, geleneklerinin iyi olması lazım. Törelерinin iyi olması, yasalarının iyi olması lazım. Böyle birçok sosyal konularda iyileşme olursa bu altmış sifıra inmez tabii ama her memleketin aptalı vardır. Amerika'nın yok mu? Almanya'nın yok mu?

-Çocukların geleceği nasıl olacak?

Bana göre herkes böyle yetişse. Türkiye'nin durumu olağanüstü bir yerde olurdu. Ben çocuklarımla çok iyi yetiştirdim demiyorum. Yetiştirmeye çalışıyorum. Benim amacım çok iyi yetiştirmek ancak bu sadece benim amacımla olmuyor. Bu devletin okuluna gidiyorlar.

-Nesin Vakfı'nda çocuklar nasıl yetişiyor?

Okulda başka türlü yetişiyorlar, vakıfta başka. Onların eğitim programları başka bizimki başka. Biz üretici çocuklar yetiştirmeye çalışıyoruz, oysa bakanlık tüketici çocuk yetiştirmeye çalışıyor. Biz dünyaya

eleştirel gözle bakan çocuk yetiştirmeye çalışıyoruz. Halbuki bizim okul programları, evet efendimci, teslimiyetçi eğitim gösteriyor. Çatışma halindeyiz fakat ne yapalım başka çaremiz yok. Çok ilginç bir şey öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı Türkiye'de niçin ikisi milli de öbürleri gayri milli mi?

3 kişi çalışıyor

- Memurlara cuma namazı verilmesi gündeme getirildi?

Memur cuma namazına gitse ne olacak. Başka zaman çalışıyorlar mı onlar. Üç kişilik bir devlet dairesinde seksen kişi çalışır. 100 kişilik devlet dairesinde 20 kişi çalışır, 80 tanesi dalga geçer. Bütün yük onların üzerindedir, bütün devlet dairelerinde böyledir. Üretim açısından bir şey değişmez ama gericilik açısından çok şey değişir. Onlar da bunu istiyorlar meselede bu. Bunun ardından da başka istekler gelecek tabii. Cuma günü tatil olsun, pazar olmasın gibi daha birçok şeyler arkasından geliyor. Bakan, laik milletvekilleri var Meclis'te. Peki hiç bu laik milletvekillerinden, doğar doğmaz çocuklara Müslüman diye yazılmasına karşı çıkan var mı? Bir günlük çocukken Müslümanlık nedir biliyor musunuz? Bilmeden Müslümansınız, olur mu böyle şey. Hiçbir laik milletvekili kalkıpta bunun için bir yasa teklifi veriyor mu? Ama, cuma namazı için veriyorlar.

Avrupa'ya benzeriz

- Meclis duayla açılırsa?

Çok iyi olur. Duayla peynir gemisi yürür. Avrupa duayla yapıyor bu işleri, onlarda duayla yaparlar. Zaten bugüne kadar kötü gitmesinin nedeni, duasız açıyorlardı Meclis'i. Şimdi duayla açarlar meclisi, gelir Diyanet İşleri Başkanı dua eder. Tabii bu dua boşa mı okunacak, daha sonra ona göre yasalar çıkacak. Aslında partiler arasında hiçbir fark yok. Partilerin hepsi aynı. Önce halkı eroine alıştırıyorlar, sonra (halk eroin istiyor) diyorlar. Onlara göre demokrasi bu.

Tam demokrasi

- 8. madde kalkar mı?

8. madde değişse ne olacak. Türkiye düzelecek mi? O maddeyle olmaz. Demokratikleşme tek maddeyle olmaz, demokratikleşme bütünsel bir olaydır. Bütün yasaların demokratikleşmesi gerekir. Tek madde ile demokratikleşme olmaz. 8. madde kalksa onun yerine 88 madde gelir. Ondan daha ağır gelir o maddeyi kaldırılırsa yerine başka bir madde koyarlar numara çok.

- 8. maddede değişiklik olursa söyleyeceğiniz birkaç şey daha var mı?

Olmaz olur mu?

- Yaşar Kemal ve Orhan Pamuk'un Der Spiegel'de yazıları çıktı peki siz de yazmayı düşündünüz mü?

Bana Almanya'daki başka bir dergiden teklif geldi. Ona yazdım.

-Yaşar Kemal ve Orhan Pamuk'a belli bir kesim tepki gösterdi.

Her yazarın düşünce özgürlüğü olmalıdır ve istediğini yazabilmelidir. Onlarda istemişler ve düşüncelerini yazmışlar.

Yanlış anlama

- Almanya Türkiye'ye ambargo uyguladığında demeç verdiniz, Nusret Demiral size teşekkür etti.

Bir yanlış anlama oldu. "Almanlar silah satarken bunu düşünmüyorlar da niye şimdi ambargo uyguluyorlar" diye ben karşı çıktım. Nusret Demiral benim ne demek istediğimi anlamamış. Onun için teşekkür etmiş. Zaten hiçbir şeyden anlamıyor ki.

Çeviri bekliyorum

- Şeytan Ayetleri kitabının yazarı Salman Rüşdü ile görüşmüştünüz. Şimdi ölüm fermanı kaldırıldı. Bir yazar olarak O'nu nasıl buluyorsunuz?

Onun nasıl bir yazar olduğunu bilmiyorum, okumadım çünkü. İkinci-si de benim dostlarımla yabancı ülkelerde bulunan ve dil bilenlerin büyük bölümü, kitabın çok önemli ve değerli olduğunu söylüyor. Ben bu kitabı yayınlıyacağım. O zaman buna karar vereceğiz. Şeytan Ayetleri-ni kitap olarak yayınlıyacağıma söz verdim ve yayınlıyacağım.

-Ne zaman yayınlanacak?

Çevirisi biter bitmez yayınlıyacağım.

-Yayına hazırladığınız kitap var mı?

Kitap yazıyorum. Ölünceye kadar da yazmaya devam edeceğim.

YENİ ASIR, 7.7.1995

Saydam Türkiye kocaman bir yalan!

AHMET SONER

Telefonun öbür ucundaki ses, "Tamam" diyordu, "yarın görüşebilirsiniz." Bizim için oldukça sevindirici, oldukça önemli bir durumda bu: Türk mizahının 80 yaşındaki devi, mücadelesi, cesaret dolu aydını Aziz Nesin bizimle görüşmeyi kabul etmişti. Üstelik birkaç gün önce bir kalp spazmı geçirdiği halde...

28 Haziran günü Çatalca'daki Nesin Vakfı'na varmak için yola koyulduk. Nesin Vakfı, Çatalca yolu üzerinde birden bire çıkıyor karşınıza. Yıllar önce, otobüsle Çatalca'daki bir arkadaşşıma giderken görmüştüm Vakıf binasını. Otobüs inatla yoluna devam ederken ben, hep, Aziz Nesin kitaplarının arka kapağını süsleyen binaya bakıyordum. Yazarlar kitaplarının arka kapaklarına kendi portrelerini, yaşam öykülerini, yada çoğunlukla kendileri tarafından yazılmış övgü dolu sözleri ard arda dizerler; Aziz Nesin ise kitaplarının arka kapağına hep Nesin Vakfı'nın bir resmini koyardı. 28 Haziran günü Nesin Vakfı'na vardığımızda bunları anımsadım. Ama Vakıf binası, hem Aziz Nesin'in kitaplarının arka kapaklarındaki resme, hem de benim yıllar önce otobüsten geçerken gördüklerime yabancıydı. Kitap kapaklarındaki ağaçlar büyümüş, yemyeşil olmuştu ortalık. Kurulduğu günden bu yana onlarca çocuk bu vakıfta yetiştirilmiş, çoğu hayatı bir gülmece ustasından öğrenerek katılmışlardı aramıza.

Aziz Nesin, Vakıf'taki çalışma odasında kabul etti bizi. Saçları bembeyaz, üstünde bej renkli bir hırka, geçirdiği kalp spazmından dolayı yorgun, ama hala umut dolu, hala dirençli... Yerinden hiç kalkmadan sonuna kadar çalışma masasının başında oturdu. "Kusura bakmayın, rahatsızım. Benim eşyalarım burada, çalışma odam burası" dedi: "Görün, çekin". Görüşmeyi baştan sona kameraya çektik.

Kürt Kurultayı

İlkin, iki yıl önce gerçekleştirmeye çalıştığı Kürt Kurultayı'ndan başladık söze. Nesin, Kürt Kurultayı'nı toplamak istedikleri zaman Kürt sorununun bugünkü duruma yükselmediğini, o zamanlar belki bir çözüm bulunabileceğini belirterek "Bütün düşüncelerin ortaya çıkmasını istiyorduk. Yani saydam Türkiye, konuşan Türkiye diye yalan söylüyorlar ya... Orada sahiden konuşulsun, her düşünce ortaya çıksın, bir sonuç raporu değil, değişik düşünceler ortaya çıksın, hükümete, aydınlara yol gösterebiliriz" dedi. Kürt aydınlarıyla birlikte

hazırladıkları Kurultayın gerçekleşmesi için Cumhurbaşkanı, Başbakan, TBMM Başkanı, Ana Muhalefet Partisine gittiklerini ve hepsinden olumlu yanıt aldıklarını belirten Nesin: **"Çok güzel bir şey olacaktı. Ankara Valiliği, Kurultay'ı, gerçekleştirileceği gün yasakladı. Ben yazı yazdım. Cumhurbaşkanı'nın pekiyi, Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın pekiyi dediği, Ana Muhalefet liderinin pekiyi dediği bir toplantıyı yasaklamak Ankara Valisi'nin haddine kalmamış. Yasak başka yerden geliyor. Onu biz anlıyoruz, herkes anladı tabii"** dedi.

Bu yasaklama karşısında yapılabilecek şeylerin olduğunu belirten Nesin **"Ama, benim yapabileceğim bir şey kalmadı. Bu yaştan sonra benim yapabileceğim şey oydu. Bu büyük eksiklikti. Yalnız kendi düşüncelerini doğru sanıyorlar ve doğru olmadıkları çıkıyor ortaya, yıllardan beri bu savaş sürmekte. Yalnız kendileri biliyor her şeyi. Çünkü Türkiye'nin iyiliğini yalnız onlar düşünüyor. Öyle olmadığı her gün ortaya çıkıyor. Hala bu dert sürmekte"** dedi tepki göstererek.

Özgür Gündemi sürekli aldım

Ünlü yazarla görüşmemizin eksenini Kürt basını oluşturuyordu. Aziz Nesin gibi ünlü bir yazar, tutarlı bir aydın acaba Kürt basını izliyor muydu, ilgisini çekiyor muydu? Yanıtı şöyle oldu Nesin'in: **"Ben Özgür Gündem'i sürekli aldım. Bütün Kürt basını izledim diyemem. Çünkü günde on tane gazete alıyorum, haftada on, on beş tane dergi alıyorum. Yalnız bunları okumak da zaman alıyor. Bütün basını sonuna kadar izledim diyemem. İzlediğim kadarıyla gördüm, öğrendim."**

Nesin'in Kürt basını gazetecilik açısından değerlendirmesi de ilginçti. Kürt basınının dağıtım açısından zorunlu olarak başarılı olamadığını belirten Nesin: **"Teknik olarak yine ona bağlı olduğu için, son derece mükemmel bir gazete değildi. İçerik bakımından katıldığım ve katılmadığım yerleri vardı. Katılmadığım, orda bana ters düşen düşünceler her zaman olmuştur, ama onayladığım düşünceler de olmuştur"** dedi. Sormamız üzerine, kendisinin de destek amacıyla Kürt basınına yazı yazdığını belirtti Nesin.

Şehitler ve saygı duruşu

Aziz Nesin'le görüşmeye gitmemizden bir gün önce, kendisinin de üyesi olduğu bir kooperatifin gecesinde saygı duruşuyla ilgili tartışmalar yaşanmıştı. Sormamız üzerine şunları anlattı Nesin: **"Ben bir kooperatife üye oldum. Gittim kooperatifin gecesine. Herkes toplanmış, gündem maddesi saptanıyor. Birinci madde 'şehitlere saygı'. Gerçekten anlayamadım. Birinci madde... ondan sonra öbür maddeleri okudular. Öbür maddeleri anladım, şehitlere saygıyı**

anlayamadım. Dedim ki ben ilk kez bir kooperatif toplantısına geldim, bu şehitlere saygı nedir bunu anlayamadım. Efendim dediler bu falan kanunun falan maddesine göre zorunlu. Onun için ilk madde yaptık. Valla dedim ben para verdim, parayla ev yaptıracağım, bu kooperatife. Ben bu saygı duruşunu durmam. Çünkü ben mecbur muyum şehitlere saygı.... Ayrıca başka bir şey var. O ortaklardan bir tanesi o şehitlerin düşmanı olabilir. Vatandaştır, ama o şehidin düşmanıdır, azınlıktan birisidir, yada bilmem nedir falan filan. Kürt varsa orda ortak olamaz mı? Olur. Şimdi hangisine şehit diyeceğiz. Ben kalkmayacağım dedim. Dediler ki biz size saygı duyuyoruz, siz kalkmayın dediler. Daha iyi geldi. Hiçbiri kalkmadı."

Kooperatifin gecesinden dönüşte Nesin, Vakfı müdürüne sözkonusu kooperatife üye olup olmadığını sorduğunu anlatan Nesin: "Evet dedi. Peki saygı duruşuna kalkıyor musunuz diye sordum. Yine evet dedi. Niye kalkıyorsunuz, işte ne yapalım öyle dedi. Ona olanları anlattım. Ben kalksaydım hepsi kalkacaktı. Ben kalkmadım, hiçbiri kalkmadı. Bunun saçmalık, bunun devletçe yapılmış bir aptallık olduğunu ortaya koydum. Çünkü orda bir polis, o polis zavallı, iyi niyetlidir, dedi ki gece Atatürk'e saygı duruşundan sonra açılıyordu. Yahu ne ilgisi var. Atatürk memnun olmaz böyle bir şeyden. Böyle bir dalkavukluktan memnun olmaz. Sağ olsaydı, böyle bir şeyi görseydi deli misiniz yahu derdi. Olur mu böyle şey? Bu dünyanın hiçbir yerinde yok. Orda biz eğlenmeye gelmişiz. Şarkılar söylenecek, danslar edilecek, önce matemle, dramatik bir havayla ayağa kalkacaksın hazırol vaziyetine geçeceksin. Önce bir dakika mı iki dakika mı, bazen de beş dakika oluyor saygı duruşu ondan sonra oturacaksın. Böyle şey olmaz" dedi. Az sonra durup "İnşallah bu kanun kalkar" diye de ekledi.

Tatlı Betüş, Zübük ve Gol Kralı

Aziz Nesin'in kimi kitapları film yapıldı. Nesin'in bu filmleri izleyip izlemediğini, bu filmler hakkında ne düşündüğünü merak etmişimdir hep. Zübük'ü, Tatlı Betüş'ü, Surname'yi, Gol Kralı'nı sordum bunun üzerine.

Aziz Nesin, başrolünü Türkan Şoray'ın oynadığı Tatlı Betüş filminin baştan sona grotesk olarak çekilmesi gerektiğini belirterek "Tatlı Betüş'deki grotesk sahneleri olağanüstü güzel. Ama grotesk olmayan sahneler çok fena, çok kötü. O film başından sona grotesk, yani seyirciyi aldatmayacak, alay kendi içinden olacak. Bu olmamış. Grotesk sahnelerden dramatik sahnelere geçişler fiyasko. Ama yine de fena bir film değil, eli yüzü düzgün bir film" diyor.

Zübük ve Gol Kralı'na gelince her zamanki üslubuyla sakın ama kızgın konuşuyor Nesin: **"Zübük ve Gol Kralı tamamen bir rezalet"** dedi ve ekledi: **"O filmleri, eğer çok zengin bir adam olsaydım para verirdim, orijinalleri kaldırırdım."** Surname'nin de iyi bir film olduğunu belirten Nesin yönetmen olarak Atıf Yılmaz'a güvendiğini de saklamadı: **"Bir kitabının film yapılması gerekirse Atıf'a havale ederim. O Tatlı Betüş filminde grotesk sahneler olağanüstü güzel."** Filme alınan eserleri için yakındığı bir diğer konu ise oyuncuların seçimiydi Nesin'in. **"Oyuncuların bir kısmı o rollere gitmeyecek oyuncular. İyi seçim-memişler"** diyordu.

Ve Sivas...

Konuşulan Aziz Nesin olunca istesiniz de istemeseniz de söz dö-nüp dolaşıp Sivas'a geliyor: **"Sivas Adliyesi'nin dürüst olduğu izleni-mi var bende. Çünkü asıl suçluları mahkum ediyor. Belediye Baş-kanını veya şeyleri. Orda bir komutan var bir general ve askerleri getirip dizdi. Askerler böyle ellerini sallayıp durdu, ağızlarını açıp baktı. Bu general suçlu bence. Emniyet Müdürü görevini yapmadı, bana göre vali, bana göre çünkü çok önemli, ben yanılabirim. Ben kişiyim, kişi olarak her şeyi bilmediğime göre yanılabilir. Vali iyi bir valiydi. Zaten iyi vali olduğu belli, valiyi valilikten attılar. Eğer bu hükümet birisini işbaşından atıyorsa anlaki o adam iyi adamdır. Eğer çalan çırgan birisi varsa onun da mevki yükselir. Asıl suçlular elleri kolları serbest geziyorlar. Ve mahkeme DGM gayet açık olarak, kanıtları da ortada yalan söyledi. Ben bu mah-kemenin yalan söylediğini televizyonlara, gazetelere söylüyorum. İstiyorum ki beni mahkemeye hakaret etti diye mahkemeye versin-ler. Yüzlerine karşı arkadaşlar siz ya... arkadaşlar değil. Hangi ar-kadaşlar? Siz arkadaş markadaş değilsiniz, siz yalan söylüyorsu-nuz. Adaleti kandırıyorsunuz diyebilmeliyiz. Bunu mahkemede di-yemiyorum. Çünkü veremiyorlar. Versinler. Dilerim ki aynı heyet karşıma çıksın. O yalan söyleyen heyet eğer yürekleri varsa, eğer namuslu insanlarsa onlar çıksın karşıma. O yalancılar."**

4 Temmuz sabahı. Bir dost telefon açıyor. Ahizenin öbür ucundaki ses **"Aziz Nesin öldü"** diyor. İnanamıyorum. Şimdi olduğu gibi. İlk haf-ta boyunca Aziz Nesin'in **"son röportajları"** adı altında bir dizi röportaj yayımlanıyor gazetelerde. Bu görüşme bu röportajlara tepki olarak bek-ledi bugüne kadar... Neredeyse iki hafta içinde unutulmuş Nesin'i yeni-den anımsatmak için şimdi yayımlanıyor.

YİRMİBİRİNCİ YÜZYILIN İLK ULUSLARARASI FUARINDA

AZİZ NESİN

Yirminci yüzyılda her ulusun yarattığı, bulguladığı yüksek teknoloji alanındaki bütün üretim ve ürünler bir uluslararası fuarda sergilenecekti. Bu serginin yeri ve tarihi çok önceden, daha yirminci yüzyılın bitimine beş yıl kala, yani 1995'te belirlenmişti. Sergi, 2000 yılının Ocak ayında, Avrupalı maceracıların Amerika anakarasına ilk adımlarını attıkları New York limanında, görkemli Özgürlük Anıtı'nın tam karşısında gösterime açılacak ve gösterim bir ay sürecekti. Her devlet, sergilemek istediği yüksek teknoloji ürünlerini uçak yada gemilerle önce New York limanına taşıyacak ve gösterime açılacak mallar gemiler içinde sergilenecekti. Denizi olmayan ülkeler, bu uluslararası sergiye katılacaklarsa, ya gemi satın alacak yada kiralayacaktı. O güne dek dünyada görülmemiş, duyulmamış bir sergi olacaktı. 1995 yılından başlayarak, bu Uluslararası Yüksek Teknoloji Sergisi'ne katılmak isteyen ülkelerin yazılmasına başlandı. Eskiden Üçüncü Dünya Ülkeleri diye anılan, ama daha sonra, İkinci Dünya Ülkeleri toptan yok olduğunda ve bütün dünya ülkeleri globalizm yada yarı Arapça yarı Türkçe adıyla küresellik'te birleştiğinde, **"gerikalmış"** yada **"azgelişmiş"** yerine, uluslararası nezaket gereği **"Gelişmekte Olan Ülkeler"** diye anılan ülkelere biri dışında hiçbir gelişmekte olan ülke söz konusu Yüksek Teknoloji Sergisi'ne katılmak için başvurmadı. Gelişmemiş yada azgelişmiş, yani yani bugünkü adıyla gelişmekte olan ülkelere Uluslararası Yüksek Teknoloji Sergisi'ne katılmak isteyen o biricik ülke, hepimizin hemen anladığı ve eskiden beri bildiğimiz Türkiye'di.

Çünkü Türkiye, çok eskiden beri ne zaman nerde bir uluslararası anlaşma olursa oraya hemen koşan ve ilk imzayı atan ülkelere biri olmuştur. Bu uluslararası anlaşmalardan, kimilerine, hakkı yenilerek Türkiye alınmak istenmemiş, kimi ülkeler Türkiye'nin alınmasına mırın-kırın etmişlerdir, ancak Türkiye, uzun zaman ve uzun direnişlerden sonra, Avrupalı devletler içinde en çok Avrupalı olduğunu kanıtlayarak birçok toplulukta, örneğin NATO'ya, yalvaryakar üye olabilmıştır. Salt NATO'ya değil, İslam devletleri içinde en İslamı olduğunu da kanıtlayarak, Laik Türkiye, Uluslararası İslam Konferansı'na girmeyi de sonunda başarmıştır. Kısacası, Türkiye'nin **"ali menfaatleri her neyl icap ettiriyorsa"** o yapılmış, namazda rüku'da başını sağa yani Müslüman dünyasına çevirince **"Esselam-ün-aleyküm"** ve sola yani Avrupa'ya

çevirince de **"Good Morning"** denilmiştir. Nerde bir birlik, bir topluluk varsa Türkiye onda ilk sırada yer almıştır, anlaşmayı ilk imzalayanlardan biri olmuş yada olmaya çalışmıştır. Bunun örnekleri sayılmayacak kerte çoktur. Örneğin İnsan Hakları Bildirgesi, Hayvan Hakları Bildirgesi, Çocuk Hakları Bildirgesi, Kadın Hakları Bildirgesi, Avrupa Topluluğu, Paris Koşulluğu, Helsinki Gözetleme Kurulu, Gümrük Birliği, Serbest Piyasa, Dünya Bankası... Daha yüzlerce yüzlerce uluslararası anlaşmaların ilk imzacıları arasında Türkiye'yi buluruz. Hiç kuşkusuz, Uluslararası Yüksek Teknoloji Sergisi'ne katılacak ülkelerin başında, başında değilse bile ikinci üçüncü sırada elbet Türkiye geliyordu.

Uluslararası bir serginin açılmasına daha beş yıl varken, yani 1995 yılında işbu sergi için uluslararası istek dizelgeleri yapılmıştı. New York'ta 2000 yılının ilk günü açılacak olan bu olağanüstü serginin istek dizelgeleri ve giriş formları Paris, Londra, Berlin, Washington gibi büyük başkentlerin ticaret ve sanayi merkezlerinde bulunuyormuş. Türkiye'nin hangi koşulda olursa olsun her zaman için iyimserlik görevini üstlenmiş olan ağır siklet iyilik meleği, bir uçak dolusu hırdavatla Türkiye'ye dönmeden önce, Paris'te 21. Yüzyıl Yüksek Teknoloji Sergisi'nin çağrılık dizelgesini büyük ve gösterişli bir törenle imzalamış ve bu imza töreni yazılı, sözlü ve görsel iletişim araçlarıyla Türk halkına duyurulmuştu. Türkiye halkının büyük çoğunluğu -böyle durumlarda her zaman olduğu gibi- 21. Yüzyıl Yüksek Teknoloji Sergisi'ne beş yıl sonra katılacağımız için, deliler gibi, evet deliler gibi sevinç içindeydi. Halkımız, beş yıl sonraki bu sergiye katılacağımız için çılgınca eğleniyordu. Gazeteler, televizyonlar ve bütün iletişim araçları, bu olağanüstü olayı gereğince büyüterek halka duyuruyordu. Aylığı 5 bin dolar olan ve Türk parası her gün değiştiğinden Türk parasıyla kaç para aldığı belli olmayan bir gazete yazarı, bu Uluslararası Yüksek Teknoloji Sergisi'ne katılarak Türkiye'nin çağı yakaladığının anlaşıldığını yazıyordu. Her yerde, her zaman olduğu gibi, ne yazık ki Türk basınında da bozguncu yazarlar vardı. Önüne gelen yada önüne konulan her anlaşmayı düşünüp danışmadan Türkiye'nin imzalamasını eleştiren bir yazarın yazısının sonunda şu ilik vardı:

Kim uzatsa hıyarını/Tuzu bende diye koşma. Bu ikilikteki hıyarı tuzlamak için, hıyarın ikiye bölünmesi gerektiğini, bunun da **"memleketimizin birlik ve beraberliğini bozmak"** anlamına geldiğini savlayan Devlet Güvenlik Mahkemesi, bu yazarı 126 yıl hapis ve 126 milyar para cezasına mahkum etmişti.

21. Yüzyıl Yüksek Teknoloji Sergisi'nin New York limanında açılacağı 2000 yılının Ocak ayına daha beş yıl vardı. Bu beş yıl içinde hazır

olan sergi gemileri bütün dünya limanlarını dolaşarak her ülkenin yüksek teknolojideki bulgularını ve başarılarını dünya halkına sergileyecekti. Türkiye'ye gelince, her zaman her işe olduğu gibi, yumurta kapağa gelmedikçe hiçbir hazırlıkta bulunmuyordu. Ancak, Gümrük Birliği'ne, Avrupa Birliği'ne, İslam Birliği'ne, Ortak Pazar'a ve daha başka her türlü birliğe girmekteki başarısında olduğu gibi, Uluslararası Yüksek Teknoloji Ürünleri Sergisi'ne katılma başarısını her gün bayram yaparak kutluyordu. Bununla birlikte, uluslararası serginin tarihi yaklaştıkça, "memleketin ali menfaatleri"ni düşündükleri için iki ayağı bir pabuca giren maaşlı yurtseverler boldu. Elbet düşünen insanlarımız da vardı. Ne mi düşünüyorlardı? Maaşlı vatanperver oldukları sürece, ne yapacağız, nasıl yapacağız, ne halt edeceğiz diye düşünüyorlardı. Sonunda en akli evvel bir en büyük kişi, ki Allah vatan vazifesinde daim ve makamında kaim eylesin,

- Kendim için bir şey istiyorsam namerdim! dedi. Onu dinleyenler, kendisi için istemiyorsa, kimin için istiyor diye yaşamlarında ilk kez düşündüler. O zattan gelen öneri şuydu: İşbu Uluslararası Sergi'ye katılacak olan başka ülkelere bakalım, katiyyen onları taklit etmeyelim, sakın Avrupa taklidi olmasın, ancak onlar her ne yapıyorlarsa biz de tıpkı tıpkısına "aynısının benzerini" yapalım. Özellikle Avrupa'yı ve Amerika'yı taklit etmeden tıpkı tıpkısına onlar gibi yapmak düşüncesi çok beğenildi ve çılgınca -başka nasıl olabilir- alkışlandı. Hemen inceleme ve araştırma kurulları kurulup Japonya'dan Laponya'ya, Şili'den Şile'ye ve Şişli'den altı kaval üstü Şişhane'ye kadar dünyanın her bir yanına gönderildi. Bu inceleme ve araştırma kurulları içinde, hiç beklenmeyen ve umulmayan biçimde yazanak gönderen bir-iki kurul bile oldu. Bu yazanaklardan biri çok ilginçti. İsveç, Norveç, Danimarka gibi kuzey ülkeleri, içinde yüksek teknoloji ürünlerini sergileyecekleri ve gezdirecekleri gemilerini, eskil zamanlardaki Viking gemilerinden oluşturacaklardı. Ve ayrıca bu Viking gemilerinin içindeki yüksek teknoloji ürünlerini de alıcılara, yani müşterilere bu Vikingler satacaktı. Bu olağanüstü bir buluştu. Biz bu buluşu kesinlikle taklit etmeyecek, ancak aynısının tıpkısı olan bir benzerini yapacaktık. Bu da hazırda: Osmanlı kalyonları ve bu kalyonların içinde baldırı çıplak seksen kürekçi... Ayrıca bizim Vikingler'e bir üstünlüğümüz daha vardı. Vikingler'in, o zamanki ordu mızıka-yı Hümayun'u olan Mehter takımı yoktu. Bizimse bir de mehter takımımız vardı. Her ne denli Mehter takımı denizlerde seyr-ü sefer eylemez idiyse de, kuffar bunu nereden bilecekti. Ancak önemli bir nokta vardı. Mehter takımı marşları ve musıkisi, modası çoktan geçmiş olduğundan, 21. yüzyılın hem teknolojisine hiç uygun düşmezdi. Yazanakta bunun da çaresi bulunmuştu. Mehter takımı 21. Yüzyılı, yansıtan hop müziği, rak

müziği, hophop müziği, postmodern müziği gibi, müzikle yakından uzaktan ilgisi olmayan müzik çalarak ne ölçüde çağcıl olduğumuzu dosta düşmana gösterecekti. Gerek mehter takımımızın, gerek levendlerimiz, gerek sivri uçlarına iki adam asılsa çekecek kerte kuvvetli kaytan bıyıklı yeniçerilerimizin ve gerek televizyon çocuklarının yırtınarak hop mop şarkıları söylemeleri, pek öyle erkekliğe sığmaz gibi görünse de, vatan uğruna buna da katlanması düşüncesi üstün geldi.

Önceleri Deniz Müzesi'nden bir kalyon alınması düşünüldüyse de ve müzedeki kalyonlar müzelik durumda, yani delikdeşik olduğundan bu düşünceden vazgeçilip yeni bir kalyon yapımına başlandıysa da, en iyi kalyonların, hatta en iyi Osmanlı kalyonlarının bile zamanımızda İngiliz tezgahlarında yapıldığı (yeni deyişle dizayn edildiği) öğrenildiğinden, bir çift kalyon İngiltere tersanelerine ısmarlandı. İşte tam o sırada tarihçiler ortaya çıkıp bütün bilgilerini gösterdi. Hangi padişahtı o, yoksa Kaptan-ı Derya mıydı, hani ne zaferiydi o, Preveze mi, yoksa Skajerak mı, hani düşmanlara, "**Kafamın tasını attırmasınlar, Donanma-ı Hümayunun bütün yelkenlerini atlas, bütün yelken direklerini gümüşten yaparım!**" diye kükremişti. İşte bu tarihsel görüş, kalyonlarımızın yelkenlerinin ve yelken direklerinin hangi maddeden yapılacağı (maddadan imal edileceği) tartışmasını doğurdu. Yelkenlerin atlastan, direklerin gümüşten yapılmasına karşı, fare düşse başının yarılacağı bir tamtakır hazineyle lükse gitmenin anlamı olmadığını söyleyenler de vardı. Bir takım akli başında sayılan yurttaşlarımız bile en yüce padişahlarımızın dışborçla en görkemli sarayları yaptırdıklarını, bugün bizim de bu tarihsel yoldan gitmemiz gerektiğini söylüyorlardı. Ayrıca, yelken bezlerinin pazenden, basmadan, en iyisi Amerikan bezinden yapılması gerektiğini ileri sürüyorlardı. Sonunda gemi kızaktan denize indirildi.

İngiltere'de yapılan ve donanan geminin kışına her zaman olduğu gibi Türk bayrağı dikildi.

Başka ülkelerin yüksek teknoloji sergisini taşıyan gemileri çoktan dünya limanlarını dolaşmaya başlamıştı. Bizim gemiye bayrak dikilmiş, ama daha ad bile konulmamıştı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi kalyona ad koymak için aylardan beri tartışıyor, tıpkı Anayasa'nın 8. ve 24. maddelerinde olduğu gibi tartışmalar uzayıp gidiyordu. Her parti ayrı ad öneriyor, uzlaşamıyordı. Öneriler adların kimileri şunlardı: Ejder-i Derya, Maşa-allah, İnşa-allah, Sefine-i Bahr-i Gam...

En önemli sorun en sona kalmıştı. Bu "**Sefine-i Bahr-i Gam**"ın içine ne konulacaktı? Elbet yüksek teknoloji ürünlerimiz... Ama hangileri?

1 Ocak 2000 sabahı... New York limanında Özgürlük Anıtı'nın önünde otuzdan çok gemi demirlemiş. Saat 15'te bütün bu gemiler seyircilere açılacak ve bir ay boyunca gemilerdeki yüksek teknoloji ürünlerini seyirciler görecek, beğendiklerini satın alacaklar, fabrikalarına siparişler verecekler...

Taa uzaklardan, çevren çizgisinin bile ötelerinden bir gemi göründü. Limandaki gemilerin hiçbirine benzemiyordu. Bu bizim kalyonu. Forsalar kürek çekiyordu ama aslında bu bir canlı dekor ve aksesuardı. Eski günleri, tarihsel utkuları canlandırmak içindi. Kalyonun üç yelken direği, iki de bacası vardı. Yelkenler işlevleri olduğundan değil, süs olsun diye takılmışlardı. Ejder-i Derya, gerçek bir deniz ejderi gibi, New York limanında üç fiyakalı tur attıktan sonra, ordaki gemilerden birine fena halde toslayarak durabildi. Uluslararası Yüksek Teknoloji Sergisi'nin daha birinci gününden, bu işin uzmanları gemilerdeki yüksek teknoloji ürünlerini denetime başladılar. Beni, başka ulusların gemilerindeki mallardan çok, Ejder-i Derya'mızdaki yüksek teknoloji ürünü mallar ilgilendiriyordu. Açıkça ve utanarak itiraf etmeliyim ki, bizim Ejder-i Derya'da hiç ummadığım kadar yüksek teknoloji ürünü vardı. Bizim uzmanlar bunları teker teker uzmanların önüne çıkarıyorlardı.

İlk sunulan yoğurttu. Yabancı uzmanlar yoğurdu çok beğendi. Türk ürünü olduğu da adından belliydi. Ne var ki, Türk bulgusu olan yoğurt yüksek teknolojiye girmezdi. Çok eski tarihlerden kalma bir bulguydu.

Bizimkiler, bozum olmanın üzüntüsüyle, büyük pastırma bıçağıyla kestikleri pastırma dilimlerini ordaki uzmanlara dağıttılar. Uzmanlar pastırmayı çyle beğendiler ki, utanmayı biyana bırakıp ikişer üçer dilim daha istediler. Pastırma da hiç kuşkusuz bir Türk bulgusuydu. Göçebelik döneminde Türkler, durak yerlerinde kestikleri hayvanın hepsini yiyip bitiremeyince, artanını atın sırtına koyar, üstüne de kendileri binerlerdi. Atın sırtındaki et bastıra bastıra pastırma, yani pastırma olurdu. Ne var ki bu olağanüstü Türk bulgusu da çağcıl teknoloji ürünü değildi, tarihsel bir bulguydu. Türk uzmanları bu kez, kalyonun içine yerleştirilmiş bir gecekonduyu, kendi bulguları olarak gösterdiler. Uzmanlar bu gecekondunun bir gece içinde yapıldığını, otuz yıl içinde de sekiz katlı bir apartman haline geleceğini öğrenince takdir ve şaşkınlık içinde gözleri faltaşına döndü. Tam 21. yüzyılın en büyük yüksek teknoloji ödülünü bu gecekondulu bulgusuna vereceklerdi ki, Arjantin ve Brezilya gibi Güney Amerika ülkelerinin karşı koymaları yüzünden büyük ödül gecekonduya verilmedi. İddiaya göre Türkler'den çok önceleri gecekonduyu ilk bulgulayıp yapanlar Güney Amerikalılar'dı.

Bu kez yüksek teknolojide Türk bulgusu olarak ön camında "Allah'ın Dediği Olur" yazılı dolmuş arabası ortaya çıkarıldı. Ön camında yazılı olduğu üzere Allah'ın dediğinin olduğu ve bu arabanın şimdiye dok 12 kez trafik kazası geçirdiği ve yolculardan dokuzunun öldüğü, onsekizinin de işe yaramaz halde yaralı olarak kurtulduğu açıklandı. Uzmanlar bu mucize bulguyu hayranlıkla seyrediyorlardı. Dolmuş denilen bu mucizenin birincilik alacağına kesin olarak bakılıyordu ki, motorunun, yağının, benzininin orasının burasının dışalımına elde edildiği gerekçesiyle Türkiye'nin ödül almasına bir kez daha karşı çıkıldı.

Türk bulgucuları kalyonun içine oniki katlı koca bir özel dersane yerleştirmişlerdi. Bütün dünyada Türkiye'den başka hiçbir ülkede özel dersane yoktu ve bunlar yüzdeyüz Türk bulgusu olup, para basım evinden daha çok para basarak ekonomiye hizmet ediyorlardı. İşte bu yüzden... Hangi yüzden? Eğitimden çok, ekonomiye ve finans kapitale hizmet etmiş olmaları yüzünden, özel dersaneler de bu uluslararası yüksek teknoloji yarışmasını yitirdi.

Yüksek teknoloji bulguları yarışmasında Türkler'in son numarası kalmıştı. Bu da yüznumaraydı. Evet, evet hepimizin bildiği yüznumara, yani hela, yada memişhane yada ayakyolu dediğimiz... Fransızlar binalarda bitek helalara numara vermemişler ve oraya numarasız anlamına gelen ve "san numero" diye okunan "sans numero" demişler. Yazılışı başka türlü olsa bile, okunuşu tıpkı "san" olan bir başka Fransızca sözcük var ki, Türkçesi "yüz" demektir. İşte böylece Türkler, Fransızca "numarasız" demek olan sözleri "yüz numara" diye çevirecek Fransızcaya Fransızların bile bilmediği bir sözcük katmış olurlar. Hayır, Türkler bu katkılarından dolayı ödül istemiyorlardı. Yüznumara denilen hela konusunda yüksek teknolojik bir bulgumuz vardı. Bu göstereceğimiz son numaraydı. En büyük numaramız olduğu için sona saklamıştık.

Her ülkenin en seçkin bilginleri ve teknisyenleri, kalyonun üst katındaki salonda toplanmışlardı. Mehter takımı marş biçimine sokulmuş bir rak şarkısı çalmaktaydı. Yeniçeriler, kaytan bıyıklarını burarak dolaşıyor ve yüksek teknik bulgularımızın teknik casuslarca çalınmamasına göz-kulak oluyorlardı. Salonda, sinek uça sa duyulacak büyük bir sessizlik vardı. İki yeniçeri bir alafranga hela taşı nı kucaklamışlar, kalabalığın arasından kendilerine ve hela taşı na yol açarak geldiler ve alafranga hela taşı nı salonun orta yerine bıraktılar.

Seyreden bilginler, teknisyenler ve profesörler bu gösterinin ne anlama geldiğini anlamadıkları için, merakla ve hayretle ve biraz da aptallıkla olupbitene bakıyorlardı. Türk delege hela taşı nın yanına gelip,

-Sayın bayanlar, baylar, dedi, Türk yüksek teknolojisinin yirmibirinci yüzyıla armağanı olan ürün işte budur. Uzmanlar gözlüklerini sıkıca yerleştirerek yada yakın gözlüklerini takarak, boyunlarını ve başlarını acaba içinde ne gibi teknik bir yenilik var diye hela çukuruna uzatarak incelemeye başladılar. İncelemeleri sonunda da hiçbir şey anlamayınca, Türk delege den açıkلامada bulunmasını rica ettiler. Türk delege helanın kapağı altındaki musluğu çevirince, musluk borusunun çıplak ağzından su akmaya başladı. Musluğu daha çok açınca akan su çoğalıyordu. Türk delege,

- İşte gördünüz, dedi. Evet görmüşlerdi ama, yine bir şey anlamamışlardı. Yabancı bilimadamları, bu helanın özelliğini anlayabilmek için, başlarını biraz daha içeri soktularsa da yine bir şey anlamadılar. O aman Türk delege kendine güvenli bir pozda şu açıkلامada bulundu:

^ Türkiye halkının yüzde doksandokuz virgül dokuzyüz doksandokuz müslümandır ve dünyanın da beştebiri müslümandır. Müslümanlar büyük aptestlerini ettikten sonra -affedersiniz- kıçlarını kağıtla değil suyla temizlerler. İşte bu yüzdendir ki, müslüman ülkelerde alafranga hela kullanılmayıp alaturka hela taşı kullanılmaktaydı. Bunu gören bir yüksek Türk teknisyeni, alafranga helalara bir küçük su borusu ve musluk ekleyerek bu sakıncayı ortadan kaldırmış ve bunun sonunda bütün Türkler alaturka ve hela taşı terkedip alafranga hela kullanmaya başlamışlar ve 21. yüzyıl uygarlığına ayak uydurmuşlardır.

Bu açıkلامadan sonra orda bulunanlardan öyle bir alkış sesi ve bravo gürültüleri çıktı ki, az kalsın kalyon içindekilerle birlikte batacaaktı.

Yabancı bilginlerden biri,

- Bu çok büyük bulgunun sahibi Türk kimdir? diye sordu.

Türk delege, bu bulgunun sahibinin belli bir kişi olmayıp, anonim halk şarkıları gibi, bütün Türkiye halkı olduğunu söyledi.

O sırada orada bulunan müslüman ülkelerin tüccarları Türk hela fabrikatörlerine yüzbinlerce, milyonlarca musluklu ve borulu alafranga hela taşı ısmarlamak için kuyruğa girmişler, itişip kakışmaktaydılar.

Bu bulgusundan dolayı, 21. Yüzyıl Yüksek Teknoloji Fuarı'nda en büyük ödül Türkiye'ye verildi.

YENİ YÜZYIL, 17.7.1995/18.7.1995

2 Temmuz 1995

- Foça, Otel Leon

5 Temmuz 1995-Çeşme

Ölümünden bir gün önce tamamladığı son öyküsü

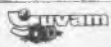
DÖRDÜNCÜ KISIM

USTANIN ARDINDAN

**En az
kupona**

5'i de
tencere

Hepsi bir seferde

5'Intencere seti

veya

Salmon
Roll 53

Pisır... Isıt... Sakla

Türkiye'nin en iyi gazetesi

SABAH

**TÜRKİYE'NİN
EN
ÇOK
SATAN
GAZETESİ**

**İlk kupon
YARIN**

6 TEMMUZ 1965 PERŞEME

FIVATI 20 000 LIRA

ANAP'tan itiraf

SABAHYAN DİNER

Acık oy olsun

[illegible]

ANAP'ın kurmaylarından İstanbul Milletvekili Güneş Taner, "Anayasa değişiklikleri çıkmaz, biz bu başarıyı Ciller'e malettirmeyiz" dedi

Integrin Activation studies

Call A TALL yellow 800.

Ankara amblemi

4

Çörekçi krizini Karadavi çözdü

Gereksinimler: İkiyönlü, basitlik, özgüven, aktif katılım, her öğrencinin, "Ben" yapısında cümleler, "beni" yerine "benim" kullanması.

Öğretmen: Basitlik, özgüven, her öğrencinin, "Ben" yapısında cümleler, "beni" yerine "benim" kullanması.

Küçük bir hareket

Öğrenciler, hareketli bir şekilde, "Ben" yapısında cümleler, "beni" yerine "benim" kullanması.

Yazın

Öğrenciler

Öğretmen

Yunanistan yavuz hırsız

Türkiye den Bah ya halge

6'lıda rekor ikramiye: Bir kişiye 31,5 milyar

Only use these tags: `<img alt="A small, dark, rectangular object, possibly a book or a box, with some text on it." data-bbox="115 855 215 885"/>`

**İngilizler kafayı
Türkiye'ye takmış**

[illegible]

Aziz Nesin öldü

Experiment	Time (seconds)	Time (minutes)
1	1.2	0.02
2	1.5	0.03
3	1.8	0.04
4	2.1	0.05
5	2.4	0.06
6	2.7	0.07
7	3.0	0.08
8	3.3	0.09
9	3.6	0.10
10	3.9	0.11
11	4.2	0.12
12	4.5	0.13
13	4.8	0.14
14	5.1	0.15
15	5.4	0.16
16	5.7	0.17
17	6.0	0.18
18	6.3	0.19
19	6.6	0.20
20	6.9	0.21
21	7.2	0.22
22	7.5	0.23
23	7.8	0.24
24	8.1	0.25
25	8.4	0.26
26	8.7	0.27
27	9.0	0.28
28	9.3	0.29
29	9.6	0.30
30	9.9	0.31
31	10.2	0.32
32	10.5	0.33
33	10.8	0.34
34	11.1	0.35
35	11.4	0.36
36	11.7	0.37
37	12.0	0.38
38	12.3	0.39
39	12.6	0.40
40	12.9	0.41
41	13.2	0.42
42	13.5	0.43
43	13.8	0.44
44	14.1	0.45
45	14.4	0.46
46	14.7	0.47
47	15.0	0.48
48	15.3	0.49
49	15.6	0.50
50	15.9	0.51
51	16.2	0.52
52	16.5	0.53
53	16.8	0.54
54	17.1	0.55
55	17.4	0.56
56	17.7	0.57
57	18.0	0.58
58	18.3	0.59
59	18.6	0.60
60	18.9	0.61
61	19.2	0.62
62	19.5	0.63
63	19.8	0.64
64	20.1	0.65
65	20.4	0.66
66	20.7	0.67
67	21.0	0.68
68	21.3	0.69
69	21.6	0.70
70	21.9	0.71
71	22.2	0.72
72	22.5	0.73
73	22.8	0.74
74	23.1	0.75
75	23.4	0.76
76	23.7	0.77
77	24.0	0.78
78	24.3	0.79
79	24.6	0.80
80	24.9	0.81
81	25.2	0.82
82	25.5	0.83
83	25.8	0.84
84	26.1	0.85
85	26.4	0.86
86	26.7	0.87
87	27.0	0.88
88	27.3	0.89
89	27.6	0.90
90	27.9	0.91
91	28.2	0.92
92	28.5	0.93
93	28.8	0.94
94	29.1	0.95
95	29.4	0.96
96	29.7	0.97
97	30.0	0.98
98	30.3	0.99
99	30.6	1.00
100	30.9	1.01
101	31.2	1.02
102	31.5	1.03
103	31.8	1.04
104	32.1	1.05
105	32.4	1.06
106	32.7	1.07
107	33.0	1.08
108	33.3	1.09
109	33.6	1.10
110	33.9	1.11
111	34.2	1.12
112	34.5	1.13
113	34.8	1.14
114	35.1	1.15
115	35.4	1.16
116	35.7	1.17
117		

Türkiye'nin gizli zenginleri

[illegible]

Türk edebiyatının usta yazarı dün gece saat 01.10 da Çesme Kardiya Otelinde yaşamını yitirdi.

Neslin BD'ye girdi

Kitapla münazara: Özgür İstisnai
 Özgür İstisnai, 1964 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul'da ve Ankara'da eğitim gördü. İstanbul'da yaşamaktadır. Yayımlanmış kitapları arasında "Yeni Türkçülük" ve "Türkçülük" yer almaktadır.

Küçük Eczacıbaşı sınavı samiyonu

Sinev şampiyona

Akinci, Akinci sporcuları için bu yılın en önemli turnuvası olan Sinev Şampiyonası'na katılan Akinci sporcuları Akinci Spor Kulübü'nün başkanı Akinci tarafından karşılandı. Akinci, Akinci sporcularına başarılar diledi ve onları desteklediğini belirtti.

TURKISH NEWSPAPERS

Dikkat, tehlike büyüyor!

Olan yerlerdegi ciy

Rufus macrurus "Kurtarimus bilgei"

Anavatan Grubu Meclis'i terketti

Meclis'te Anayasa değişikliği ile ilgili üçüncü madde oylamasında DYP ve CHP gruplarından bazı milletvekillerinin iskanla oylarını göstermeleri, ANAP ve RP gruplarının tepkisine neden oldu.

Açık oy kullarına hoş

Göç "trajedilerini ortaya koyuyor"

ANAP ve Refahîyâri İsyak

[illegible]

Çiller: Bu Anayasa
milletin malı olacak

- Sağbeyken Çelter, 2002 gazetesinde çıkan "DTP Çelter için Sivil Anayasa'nın mümkün olduğunda postenbaleyle"i" haberiyle yalanları. Çelter bu konuda yanlışlar söylemiş vermişdir bilgileri, şöyle yazmıştı.
- Aynı veriyi vermişdir bu Anayasa değişikliğinden bu yana partiler ne TMMOB'nin artık artık emsalsiz, bundan önce Türk emsalsiz ve C. Çelter vermişdir, doğru bu türden emsalsiz haberleri, bu Anayasa'nın bu partilerin, ne de bir siyasi meclisin Anayasa, Türk Anayasası.

Hasan Memarlı'dan SUÇ DUYURUSU

* Istanbul Büyükşehir Belediyesi Halkın İhtiyaçlarını Karşılamak İçin "Halkın İhtiyaçlarını Karşılamak İçin" adıyla bir komisyon oluşturdu.

AKSAMI	
Interaktiv	501.828
Ankara	152.442
İzmir	213.570
Adana	157.000
Tatvan	72.290
AKSAMI	41.110
İlçe toplamı : 1.154.308	
www.aksami.com	

	ANKARA	İZMİR
0231	Beyhan	Çelik Sırgın
0231	ZİRAA	0232-464 31 46
0231	0312	464 19 15
0231	464 69 23	MİLLİETLER DEN
0231	464 69 26	0232-464 19 14

Emlak Bankası

Emlak Bankası

Araştırma Bulguları Meclis 12 Eylül'e yenildi

► Anayasa değişikliği önerisi, CHP ve ANAP parlamenterleri arasında tartışıldı ve sonuçlandı. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

Anayasa ANAP'ı böldü

► Anayasa değişikliği önerisi, CHP ve ANAP parlamenterleri arasında tartışıldı ve sonuçlandı. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

Ara seçim tartışması

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

HADEP davası gergin başladı

► Ankara'da HADEP davası gergin başladı. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Aykta Öldü...

► Aykta öldü. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

Yaşamı mücadeleyle geçen Aziz Nesin, kalbine yenik düştü

O'nu arayacağız

Türk edebiyatının en üretken yazarlarından Aziz Nesin, önceki gün Çeşme'deki inza günü sonrası 01.05.1980, 80 yaşında öldü.

Cenaze, otopsi yapılmak üzere İÜ Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi'ne getirildi. Defin, bilimsel araştırmalar sonuçlandıktan sonra yapılacak.

Vakfın bahçesine gömülecek olan Nesin'in mezarının yeri, ailesi ve vakıf yönetim kurulu üyeleri arasında bir kâme tarafından bilinmeyecek.

Aziz Nesin'in ailesi ile birlikte Çeşme'de otopsi yapılmak üzere getirildi. (Yeni Gazete)

AZİZ NESİN'LE SON RÖPORTAJ

‘Türkiye susuyor, ben susamıyorum’

► Nesin'in yazarlık hayatından 17 yıldır "Aziz Nesin" diye anılan Aziz Nesin'in hayatı, 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

BAKANLAR KURULU KARARI ÇIKTI

Nesin, vakfının bahçesine gömülecek

► Vazir Aziz Nesin'in, Çeşme'deki vakfının bahçesine gömüleceği yönünde karar çıktı. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

Kuzey Irak'a baskın operasyon

► Türk Silahlı Kuvvetleri'nin başlı baskınları, Kuzey Irak'ta başladı. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

Kuzey Irak ABD arabulucu

► ABD arabuluculuğu, Kuzey Irak'ta başladı. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

Basayev'den tehdit

► Basayev'den tehdit. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

Petrosyan'ın zaferi

► Petrosyan'ın zaferi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

Kim demiş, hanımın kendini korumaz diye?

► Kim demiş, hanımın kendini korumaz diye? 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

Show TV'nin cezasına durdurma

► Show TV'nin cezasına durdurma. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

GÜNDEM MUSTAFA BALBAY

► GÜNDEM MUSTAFA BALBAY. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

► ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi. 12 Eylül 1980 Tutan 1000 ANAP Genel Kurulunda 1000'e karşı 999 oyla kabul edildi.

İlah itirafı

Yeni yılın ezcacığı
31 milyon

Yeni yılın ezcacığı, yepyeni bir yıla...
...görsel...
...görsel...
...görsel...

'Askerler, mecburen milli görüşçü olacak'

RP, hedef büyütüyor

Gözünü Silahlı Kuvvetler'e diken RP'de bu kez Van milletvekili Erbaş, 'Ordunun zaten bir kısmı milli görüşçü' dedi.

Çiller'in
yeniden
hükümeti

Demirören'in...
...görsel...
...görsel...
...görsel...

Apn ile
PKK'ın
çirkin
marşesi
düştü

PKK'nın...
...görsel...
...görsel...
...görsel...

27
hükümet
devletleri

Devletleri...
...görsel...
...görsel...
...görsel...

MESS'in
en
hükümet
devletleri

MESS'in...
...görsel...
...görsel...
...görsel...

Kapalı kapılar ardında...

...görsel...
...görsel...
...görsel...

Şeffaf ihalede silah gölgesi!

Askerler bizi

...görsel...
...görsel...
...görsel...

RP'li Asiltürk:
10 madde düştü

...görsel...
...görsel...
...görsel...

Çiller, Yılmaz,
Çetin anlaştı

...görsel...
...görsel...
...görsel...

DEMİREL KEDİ, ÇİLLER KÖPEK BURCUNDA

Unlu Astrolog
Suzanne White
Çin Astrolojisi
yeniden inceledi

Liderlerin
Çinli
burçları

ABD'li Astrolog Suzanne
White'in Yeni Çin Astrolojisi
adlı kitabında, liderlerin burçları doğrultusunda yıllara göre değil, yıllara göre beşleniyor.

...görsel...
...görsel...
...görsel...

...görsel...
...görsel...
...görsel...

...görsel...
...görsel...
...görsel...

Unlu, yılmaz, çetin, köpek, burçları

Nesin kalbine yenildi

...görsel...
...görsel...
...görsel...

İstanbul Mimaroba'da

**Yıldızlı:
CHP kara
bir leke**

Robert A. Baykal

7 TEMMUZ 1996 CUMA

Gündüz

İSTANBUL SERVİSİ DÜNYA GÜVENLİK GAZETİ

**BM
Sırplar'dan
yana**

Robert A. Baykal

FRİAT 15.000 TL

HADEP davasında 242 gözaltı

İşbir ve işbirlikçi bir parti de gözaltı

İstanbul'da 242 gözaltı... HADEP davasında 242 gözaltı... HADEP davasında 242 gözaltı...

Kahramanmaraş'ta gözaltı

İstanbul'da 242 gözaltı... HADEP davasında 242 gözaltı...

İstanbul'da 242 gözaltı... HADEP davasında 242 gözaltı...

Kahramanmaraş'ta gözaltı

İstanbul'da 242 gözaltı... HADEP davasında 242 gözaltı...

İstanbul'da 242 gözaltı... HADEP davasında 242 gözaltı...

48 tetörtü öldürüldü Irak sınırında operasyon

Gemlik'te 48 tetörtü öldürüldü... Irak sınırında operasyon...

Gemlik'te 48 tetörtü öldürüldü... Irak sınırında operasyon...

Gemlik'te 48 tetörtü öldürüldü... Irak sınırında operasyon...

Anayasa'nın mimarı değilim

ANKARA - Başbakan... Anayasa'nın mimarı değilim...

ANKARA - Başbakan... Anayasa'nın mimarı değilim...

ANKARA - Başbakan... Anayasa'nın mimarı değilim...

ANKARA - Başbakan... Anayasa'nın mimarı değilim...

Yılmaz, Anayasa girişimlerine kafiyetle karşıtlıkla sıkışık

ANKARA - Başbakan... Yılmaz, Anayasa girişimlerine karşıtlıkla sıkışık...

ANKARA - Başbakan... Yılmaz, Anayasa girişimlerine karşıtlıkla sıkışık...

Pişmanlar için son gün

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

ANKARA - Başbakan... Pişmanlar için son gün...

Tezettür mayoya adını veren marka...Haşema

Tezettür mayoya adını veren marka...Haşema

Barişa Çernomirdin gölgesi

Rusya Federasyonu Başbakanı Viktor Çernomirdin... Barişa Çernomirdin gölgesi...

Rusya Federasyonu Başbakanı Viktor Çernomirdin... Barişa Çernomirdin gölgesi...

"Ölmeyeceğim" diyordu... Aziz Nesin öldü...

ANKARA - Başbakan... "Ölmeyeceğim" diyordu... Aziz Nesin öldü...

ANKARA - Başbakan... "Ölmeyeceğim" diyordu... Aziz Nesin öldü...

DÜZEN DISİ

Abdullah KARAKÖK

Hukukun suyu çıktı

Hukukun suyu çıktı... Abdullah KARAKÖK

Abdullah KARAKÖK

Abdullah KARAKÖK

Abdullah KARAKÖK

Abdullah KARAKÖK

Abdullah KARAKÖK

FIRSATI
KACIRMAYIN!

Kahraman asker ve takla atan otomobil için...

İlk 10 kupon değerinde
SÜPER KUPON veriyoruz

15 kupon daha biriktirin bu harika oyuncaqlara kavuşun.

Teoman Erel

Teoman Erel 60. doğum günü.
Onu hayranları ile yılını kutluyor.
"Teoman Erel, bir yıla hayatını adanmış
30 yıl gönüllü olarak
Türk, bir insanıdır.
Onun için zamanın hızla geçiyor
yazıyor bu bu güzel ölümüne karşı
30 yıl hayatını adanmış
15 kupon daha biriktirin

MEYDAN

Anayasa değişikliği görüşmeleri durduruldu

Beceremediler!

Anayasa'nın 21 maddesini değiştirmek için günlerce toplanan Meclis'ten bir sonuç çıkmayınca Başbakan Çiller, görüşmelerin askıya alındığını açıkladı

ANAP grubunun, CHP ve DHP ile
görüşmelerinde görüşmelerin askıya
alınması sonucu ANAP grubunun
Başbakan Çiller ile görüşmelerine
Başbakan Çiller ile görüşmelerine
Başbakan Çiller ile görüşmelerine

Çiller'in görüşmelerine askıya alındığını
Başbakan Çiller'in görüşmelerine
Başbakan Çiller'in görüşmelerine
Başbakan Çiller'in görüşmelerine

Başbakan Çiller'e fena kızan...

Erbakan ağzını bozdu!

Tansu Çiller hakkında ağır sözler sarfeden Erbakan için, ruh doktoru olan Devlet Bakanı Yücel'in Aktuna "Tedaye ihtiyacı var" dedi

Tam kurtarıldıktan bu defa sandal devrildi

Kaza içinde kaza!

Amasra'da bir deniz otobüsü çarpıştı
Büyük bir kaza yaşandı
Büyük bir kaza yaşandı
Büyük bir kaza yaşandı

Kurtarıldı

Kurtarıldı
Kurtarıldı
Kurtarıldı

Neşir HECAR
Tren kaçıyor mu?
Tren kaçıyor mu?
Tren kaçıyor mu?

Neşir HECAR
Tren kaçıyor mu?
Tren kaçıyor mu?
Tren kaçıyor mu?

MEYDAN 10 bin lira
MEYDAN 10 bin lira
MEYDAN 10 bin lira
MEYDAN 10 bin lira

20 yıldır beraber yaşadığı Ayben hanım

20 yıldır beraber yaşadığı Ayben hanım
20 yıldır beraber yaşadığı Ayben hanım
20 yıldır beraber yaşadığı Ayben hanım

Bir varmış, bir yokmuş AZİZ NESİN de gitti!

80 yaşında kalp yetmezliğinden ölen ünlü yazar, son gecesinde de hiç ölmeyecekmiş gibi yeni projelerinden söz etti

20. KONGRESİYON

AZİZ NESİN'in tepki yaratan sözleri
AZİZ NESİN'in tepki yaratan sözleri
AZİZ NESİN'in tepki yaratan sözleri

MEYDAN 1. yolda
MEYDAN 1. yolda
MEYDAN 1. yolda

Teoman Erel'i sevgiyle andık
Teoman Erel'i sevgiyle andık
Teoman Erel'i sevgiyle andık

Günümüzde
Teoman Erel'i sevgiyle andık
Teoman Erel'i sevgiyle andık
Teoman Erel'i sevgiyle andık

Çizgiçiler Erdal ALAY

Günümüzün en popüler çizgi romanı. Her hafta yeni bölümleriyle okuyucularını heyecanlandırıyor.

ACEMİ DOKTOR

Özellikle doktorlar için...
3. sayfa

PORTA'YA KİŞİDEN

DOKUZ EYNE DOKAT
12. sayfa

DOKUZ EYNE DOKAT

12. sayfa

BERTAS FIRTINASI

12. sayfa

BERTAS FIRTINASI

12. sayfa

BERTAS FIRTINASI

12. sayfa

BERTAS FIRTINASI

12. sayfa

BERTAS FIRTINASI

12. sayfa

BERTAS FIRTINASI

12. sayfa

BERTAS FIRTINASI

12. sayfa

TÜRKİYE YEŞİL İNSANLARI ÇOK SEVİYORUZ

POSTA

7 TEMİZ
1989
CUMA

5000
LİRA
Yat 186

BULMACASI

HAFTA SONU EĞLENCESİ

SAYFANIZ

Cumartesi - Pazar 14.00'da

Ölümünü vazdı

Aziz Nesin, geçirdiği kalp krizi ile yaşama veda etti. Son kitabında, ölümü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

BÜYÜK USTA...
Aziz Nesin'in ölümü...
Son kitabında...
Ölümünü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

Kurultayla...

...Aziz Nesin'in ölümü...
Son kitabında...
Ölümünü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

Yeniye...

...Aziz Nesin'in ölümü...
Son kitabında...
Ölümünü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

İki...

...Aziz Nesin'in ölümü...
Son kitabında...
Ölümünü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

İki...

...Aziz Nesin'in ölümü...
Son kitabında...
Ölümünü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

İki...

...Aziz Nesin'in ölümü...
Son kitabında...
Ölümünü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

İki...

...Aziz Nesin'in ölümü...
Son kitabında...
Ölümünü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

İki...

...Aziz Nesin'in ölümü...
Son kitabında...
Ölümünü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

İki...

...Aziz Nesin'in ölümü...
Son kitabında...
Ölümünü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

İRANIN...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

Anayasa fivaskosu

Türkiye, ilk sivil anayasa şansını politikacıların küçük hesapları yüzünden yitirdi. Perde, Başbakan'ın değişiklik teklifini askıya aldıkları açıklamasıyla kapandı

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

ÖSTERMELİ...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

HERYER ÇOCUKLAR...

POSTA

...Aziz Nesin'in ölümü...
Son kitabında...
Ölümünü tadan bir insanın duygularını yazmıştı

Kürtler ayrılmak istemiyor

Çan'ın başarı sırrı

CUNUN BEDIKÖĞÜSÜ

Sarıcak Alr Ağa Ceylan'ın

İstanbul Nimeroba'da dükkanınız

Emlak Bankası

Ordu yine Kuzey Irak'ta

PKK'lı teröristlerin, Hakkari Çukurca'nın 5 km kadar içerisinde kamp kurduğunun belirlenmesi üzerine operasyon başlatıldı

3 bin komando
Tsk 3. Bin Komando, Çukurca'dan itibaren 5 km Kuzeybatı'ya yönelik bir operasyonla PKK'nın Çukurca'da kurduğunu iddia ettiği 3 km kadarlık kampın ortasına 3 bin komando ile operasyon başlatıldı. Çukurca'da 3 bin komando ile operasyon başlatıldı. Çukurca'da 3 bin komando ile operasyon başlatıldı.

Çatışma devam ediyor
Tsk 3. Bin Komando, Çukurca'dan itibaren 5 km Kuzeybatı'ya yönelik bir operasyonla PKK'nın Çukurca'da kurduğunu iddia ettiği 3 km kadarlık kampın ortasına 3 bin komando ile operasyon başlatıldı. Çukurca'da 3 bin komando ile operasyon başlatıldı. Çukurca'da 3 bin komando ile operasyon başlatıldı.

IKGPK'lı Çaldırı
Tsk 3. Bin Komando, Çukurca'dan itibaren 5 km Kuzeybatı'ya yönelik bir operasyonla PKK'nın Çukurca'da kurduğunu iddia ettiği 3 km kadarlık kampın ortasına 3 bin komando ile operasyon başlatıldı. Çukurca'da 3 bin komando ile operasyon başlatıldı. Çukurca'da 3 bin komando ile operasyon başlatıldı.

Seramik Satıcılarında ISRARLA

SERAMİKSAN

YER VE DUAĞAR
SERAMİKLERİN ARAYIN
KARLI ÇIKIN...

BERKAYHAN TUNCELİ SERAMİK SAN. VE TİC. A.Ş.
TEL: 0212 231 01 00 - 0212 231 01 01

Cuma, 7 Temmuz 1995 15.000 TL

YENİ ASIR

YENİ ASIR

Suyulcu için bin marka anlaşmalar

Çocukların adlarını
Suyulcu'nun öldürülen çocukların adlarını açıkladı. Çocuğun adı Mehmet'tir. Çocuğun adı Mehmet'tir. Çocuğun adı Mehmet'tir.

Aydın polisi oyuna geldi

Suyulcu cinayetini Aydın'da birlikte yürüten İstanbul Emniyeti, bugün açıklanacak haberi önce sızdırarak, başarıyı kendilerine mal etti

İstanbul'da cinayet
Suyulcu'nun öldürülen çocukların adlarını açıkladı. Çocuğun adı Mehmet'tir. Çocuğun adı Mehmet'tir. Çocuğun adı Mehmet'tir.

Son röportajı YENİ ASIR'a

PKK'nın lideri Abdullah Öcalan'ın son röportajı YENİ ASIR'a yapıldı. Öcalan, PKK'nın Türkiye'den çekilmesi gerektiğini söyledi. Öcalan, PKK'nın Türkiye'den çekilmesi gerektiğini söyledi.

Rahmet bile istemedi

Cesedi, tıp öğrencilerince kadvra olarak kullanılacak olan Aziz Nesin'in noter tasdikli vasiyeti açıklandı: Ne dini, ne resmi tören yapılsın. Mezar taşını dahi olmasın!

PERDE ARKASI

Azrail ile son tango

YENİ ASIR

YENİ YORUM

Ustaşın ardıncan

YENİ ASIR

Begaz'da 13 kişi daha açığ alındı

İstanbul'da 13 kişi daha açığ alındı. İstanbul'da 13 kişi daha açığ alındı.

Anayasa teklifi askıya alındı

Anayasa değişikliği teklifi askıya alındı. Anayasa değişikliği teklifi askıya alındı.

1'lik rektor: Bir kılıpı 31.5 milyar

1'lik rektor: Bir kılıpı 31.5 milyar. 1'lik rektor: Bir kılıpı 31.5 milyar.

Gönlü

Gönlü. Gönlü. Gönlü.

"Müfettiş İstiyor"

"Müfettiş İstiyor". "Müfettiş İstiyor".

Yunanlıların çöpleri Marmaris'te

Yunanlıların çöpleri Marmaris'te. Yunanlıların çöpleri Marmaris'te.

Almanya'da 2 Türk işyeri kundaklandı

Almanya'da 2 Türk işyeri kundaklandı. Almanya'da 2 Türk işyeri kundaklandı.

◆ Önce gazetecilik yapın
◆ Arkadaş: bir kolektif radyo

◆ Almanya'da tek gündem: Kürtler

◆ Cumhuriyetçiler taleplerinde ısrarlı
◆ Fransa Sırplarla diyalog istedi

ÖZGÜRLÜK GAZETİ

yeni

politika

11 Ocak 2012
1. Sayı 1

Nusret Demiral evinden saldırdı

HADEP'li yöneticilerin duruşmasına gelen ve aralarında Sakık, Öndül ile Önen'in de bulunduğu 242 kişi gözaltına alındı

Duruşmanın kapalı yapılmasına ıhtıraz eden çok sayıda kişi, DGM Başsavcısı Nusret Demiral'in talimatı üzerine gözaltına alındı.

SANSÜRLÜDÜR

Genişçe bir alan tahsis, tahsisli DGM Savcısı Nusret Demiral'in talimatı üzerine gözaltına alındı.

Topki büyük

Talimat: Demiral verdi

HADEP yöneticilerinin duruşmasına gelirken ve aralarında Sakık, Öndül ile Önen'in de bulunduğu 242 kişi gözaltına alındı. Duruşmanın kapalı yapılmasına ıhtıraz eden çok sayıda kişi, DGM Başsavcısı Nusret Demiral'in talimatı üzerine gözaltına alındı.

Çukurca'da inisiyatif savaşı

HADEP'in Çukurca ve Zeytinliköy mahallelerinde inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı.

Önceki seferde Çukurca'da inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı.

BÜYÜK PROJE SUYUNU ÇEKTI

... Va işte gerçeği

HADEP'in Çukurca ve Zeytinliköy mahallelerinde inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı.

Mazgirt'e de gıda ambargosu

SANSÜRLÜDÜR

HADEP'in Çukurca ve Zeytinliköy mahallelerinde inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı.

Sivil anayasa rüyası bitti

HADEP'in Çukurca ve Zeytinliköy mahallelerinde inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı.

HADEP'in Çukurca ve Zeytinliköy mahallelerinde inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı.

HADEP'in Çukurca ve Zeytinliköy mahallelerinde inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı.

HADEP'in Çukurca ve Zeytinliköy mahallelerinde inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı.

HADEP'in Çukurca ve Zeytinliköy mahallelerinde inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı.

HADEP'in Çukurca ve Zeytinliköy mahallelerinde inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı. Çukurca'da 11-12 Ocak arasında inisiyatif savaşı.

NEŞİN ÖNCEKİ GECE YAŞAMINI YITIRDI

Türk mizahının kalbi durdu

NEŞİNİN VASIYETİ

Beni vakfın bahçesine gömün

Nesin Önceki'nin vasiyeti. Beni vakfın bahçesine gömün. Beni vakfın bahçesine gömün. Beni vakfın bahçesine gömün.

DOSTLARINA ANLATTI

Yeni kitaplar yazmak istiyorum

Nesin Önceki'nin vasiyeti. Yeni kitaplar yazmak istiyorum. Yeni kitaplar yazmak istiyorum. Yeni kitaplar yazmak istiyorum.

AGİT RAPORU

AGİT'e genel af sözü verilmiş

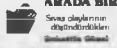
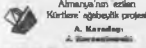
AGİT'in vasiyeti. Genel af sözü verilmiş. Genel af sözü verilmiş. Genel af sözü verilmiş.

EXERCISES: PAGES 100-104

Salı günü Cumhuriyet'le

[illegible]

Her hafta sonu **BAKİŞ** sayfası

Savaş
yalanı

• Almanya'nın Bosna
hazırlığı sürüyor
• Meksika'da görüşmeler
sonuç vermedi

BUGÜN SAYFA SEKİZ'DE

GENELİŞ GAZETE

• Sayfa 2

• Sayfa 6

8 EKİM 1992
Cuma 1992

yeni

politika

ÇİĞDEM BAKIŞ
19.10.1992
15. Sayfa

İş çığrından çıktı

HADEP davasından alınanlar için 15 gün gözaltı süresi verildi

Hukukçular sağkın

• HADEP davasında DGM Başkanı Nurettin Demirel'in eşiyle gözaltına alınan 242 kişiyi yaklaşık 200 üye 15 gün gözaltı süresi verildi. Hukukçular sağkın.

Demirel kaygı

• Nurettin Demirel'in "Savaşın 1 ne zaman biterse, 2 güne kadar gözaltına kalacaklar" dediği iddiasına ilişkin idariye rapor. DGM Genel Başkanı Genel Başkan, DGM'nin böyle bir olayla gözaltına alınması yasal değil olduğunu, görüşü ortada şu kayıtlar: 1. Demirel'in gözaltına alınması yasal.

Hacaloğlu: Normal değil

• HADEP davasında yaşanan gözaltı olayına tepkiler de sürüyor. Kocaeli'de 15 gün gözaltı süresi verildi. Hukukçular sağkın.

Kurşuna dizdiler

Üniversiteli Sertdar Uğraş, ailesinin gözleri önünde özel timler tarafından öldürüldü

Maniçe'ye özel tim terörü soruldu

• Özgürdemir'in ölümü ile ilgili olarak, Maniçe'de 20 kişilik bir grup, Sertdar Uğraş'ın ailesine saldırarak, gözleri önünde öldürdü.

• Özgürdemir'in ölümü ile ilgili olarak, Maniçe'de 20 kişilik bir grup, Sertdar Uğraş'ın ailesine saldırarak, gözleri önünde öldürdü.

Kurşuna dizildi, babası gözaltına alındı

Yüksek Mahkeme Başkanı Sertdar Uğraş'ın ölümüyle, Özgürdemir'in ölümüyle, Maniçe'de 20 kişilik bir grup, Sertdar Uğraş'ın ailesine saldırarak, gözleri önünde öldürdü.

Ordunun tersine operasyonu

Ordunun 'sıcak takip' için Güney'e girdiği saatlerde Çukurca'da gerilla saldırısı yaşandı

'İtirafçılar tutsaklara saldırıyor'

• Özgürdemir'in ölümü ile ilgili olarak, Maniçe'de 20 kişilik bir grup, Sertdar Uğraş'ın ailesine saldırarak, gözleri önünde öldürdü.

Eyüp Aşık istifa etti

• Özgürdemir'in ölümü ile ilgili olarak, Maniçe'de 20 kişilik bir grup, Sertdar Uğraş'ın ailesine saldırarak, gözleri önünde öldürdü.

• Özgürdemir'in ölümü ile ilgili olarak, Maniçe'de 20 kişilik bir grup, Sertdar Uğraş'ın ailesine saldırarak, gözleri önünde öldürdü.

• Özgürdemir'in ölümü ile ilgili olarak, Maniçe'de 20 kişilik bir grup, Sertdar Uğraş'ın ailesine saldırarak, gözleri önünde öldürdü.

Devlet, Nesin'in ölümünü sevdi

• Devlet, Nesin'in ölümünü sevdi. Nesin'in ölümüyle, Maniçe'de 20 kişilik bir grup, Sertdar Uğraş'ın ailesine saldırarak, gözleri önünde öldürdü.

Af Örgütü Ankara'yı kızdırdı

Daha önce de hazırladığı raporlar nedeniyle defalarca Türkiye'nin dış ilişkileri üzerinde cıkan Af Örgütü, bir kez daha "terörizm" ilan edildi

• Özgürdemir'in ölümü ile ilgili olarak, Maniçe'de 20 kişilik bir grup, Sertdar Uğraş'ın ailesine saldırarak, gözleri önünde öldürdü.

Eylem amacına ulaştı

• Özgürdemir'in ölümü ile ilgili olarak, Maniçe'de 20 kişilik bir grup, Sertdar Uğraş'ın ailesine saldırarak, gözleri önünde öldürdü.

İşte 3. Kitap!

Savaş Sanatı Tarihi (John

■ Tarihi savaşlar gücün ve zenginliğin birer göstergesidir. Bu savaş sanatı tarihi, savaşın tarihini ve savaşın sanatını anlatır. Savaşın tarihini ve savaşın sanatını anlatır. Savaşın tarihini ve savaşın sanatını anlatır.

Herkese Yine Sadece 7 kuponu

İlk Kupon Tarih Yeni Yüzyıl'da

Yirminci

Yüzyıl'ın ve

Modern Çağın Sonu

2. Kitap için son

kupon 3. Sayfada

YENİ YÜZYIL

8 Temmuz 1995
Cumartesi
No: 1 Sayı: 281
15.000 TL

Ankara Azatlı
başkentinde yazgısı! Per-
şembe 17. Sayfada

Sınırlarında 80 PKK'lı öldürüldü
Mardin'de 80 PKK'lı öldürüldü. Mardin'de 80 PKK'lı öldürüldü. Mardin'de 80 PKK'lı öldürüldü.

Ankara ambianline
İstanbul'da 72 alper 150
daha açılıyor

SEK'in isim hakkı
Türkiye'nin en büyük

Haydi seçime
Yeni Anayasa'nın 100. yıldönümü

Yeni Meclis'le yeni anayasa

Çiller seçime koşuyor

18. Madde kalsın

Avrupa uzaklaştı

Türkiye'nin en büyük

Avrupa'nın en büyük

Anayasa tikanınca
DYP'de 'baskın seçim'

DYP'nin yeni lideri

ANAP'ın yeni lideri

Aziz Nesin'e Çatalca'da gizli mezar

Vasiyetine uygun olarak türrensiz
gömülen yazarın mezarı da belirsiz

Fethullah Hoca'nın yeni dersi: Ezan

Cem, Kültür Bakanı

Aksiyon

Marsalis derin üflede

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Haydi seçime

Mesut Yılmaz, Başbakan'a hiç güveni kalmadığını söyledi

'Çiller yalancı'

Mesut Yılmaz

Tuncay Özkan

Atatürk

Atatürk

Atatürk

Atatürk

Atatürk

Atatürk

Ünlü mizah ustası, Atatürk Kültür Merkezi'ne kırmızı karanfillerle anıldı

Aziz Nesin kültür şehidi

Aziz Nesin'in hayatı ve eserleri hakkında detaylı bilgiler...

Aziz Nesin Özel Eki...

Hakan Akçöl, grup kararı alınmadan...

SEK'in satışı CHP onayında

SEK'in satışı hakkında CHP'nin kararları ve onayları...

Soysal'dan iki iptal başvurusu

Soysal'dan iki iptal başvurusu hakkında detaylı bilgiler...

K... aletlerine...

Almanya: Kürtler azınlık

Türkiye'ye çift mesaj... Almanya Federal Hükümeti'nin, devletler hukukuna göre...

Kendi kaderini tayin hakkı... Alman Halkları Serisi'nin...

Tanker uçaklar sonunda geliyor

Tanker uçakları hakkında detaylı bilgiler...

Yeni bir siyasal arayış...

Yeni bir siyasal arayış hakkında detaylı bilgiler...

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK
Ağır Yüklü...

BURSA
DERGİ
Mizmirler
Kankatırı...
GÜNDEM
MUSTAFA BALYAZICIOĞLU
Nasıl?

GÜNDEM
MUSTAFA BALYAZICIOĞLU
Nasıl?

Aydınlık

40.000 TL.

Kurucusu: Şefik Hüsnü - 1921

HAFTALIK HABER-YORUM DERGİSİ

8 Temmuz 1995 / Sayı: 428

HAFTANIN KONUGU
Dev-Güç eski başkanı
M. Ali Yılmaz

Aziz Nesinler ayakta ölür

Aziz Nesin'in ilk kez yayımlanan 29 Nisan 1968 Dev-Güç mitingi konuşması: "Önce emperyalizmin kökünü kazımalıyız!" Doğu Perinçek, Ferit İlsever ve Hasan Yalçın'ın kaleminden, halka ve sosyalizme adanan bir ömür... Aziz Nesin ve Aydınlik deneyi...

İslamcı terörde ABD bağlantısı kanıtlanıyor

CIA'nın eğitimi Arap Afganlar Sudan'da öldürdü. Mısırlı yetkilileri, ellerinde İslamcı terör örgütlerinin CIA tarafından yönlendirildiğini gösteren kanıtlar olduğunu açıkladı.

ABD'nin uyuşturucudan geliri 100 değil 120 milyar dolar

Kaçakçılık İstihbarat Harekâtı Daire Başkanı Tüncay Yılmaz Aydınlik'a açıkladı.

'Adresimiz Bilim ve Ötopya'

Türkiye'min seçkin bilim ve düşünce insanları Bilim ve Ötopya'nın birinci yaygındanda buluştu. "İmcece usulünden başarsın" ... "Hiçbir yerde böyle özgüven yazmadım" ... "Demirel bile bu topluluğa bir araya getirmez" ...

Sivas şehitleri anıldı: Laiiklik gücü alanlardaydı

Halk Madımak şehitlerini görkemli törenlerle anı. İçişleri Partisi Ankara mitinginde 5 bin kişiyle yürüldü. Eylemlerin öğretileri. İstanbul'da kahraman neden düştü...

Özel Tim Tunceli'ye saldırdı

Tunceli halkı ve Tunceliler Demekçi Başkanı'nın açıklamaları...

AZİZ NESİN

ÖZEL EKI

O bir bayraktı

Büyük bir uyarıcıydı! Sarsıp silkeleyen bir aydıındı! Türkiye'nin de bir şansydı. Böylesi bayrak açan aydınların kılığını yaşıyor dünyamız da. **SERVER TANILLI'nın yazması ■ 2. Sayfada**

Azizim Aziz...

Gerçeğe hu!...Ne ki binlerce öyküsünden, seksen yüz kitabından, seksen yıl haykırdığı düşüncelerinden, dobra dobra sözlerinden nasıl kurtulacaklar? **FIKRET ÖTYAM'ın yazması ■ 5. Sayfada**

Gözyaşı ve gülmece

O, bütün yaşamı boyunca topluma borçlu olduğuma inandı. Yoktan var ettiği Nesin Vakfı, onun 'topluma borç ödeme' anlayışının somut göstergesi oldu. **ALPAY KABACALI'nın yazması ■ 7. Sayfada**

KALEMİNDEN

İlk gerçek savunma

■ 3. Sayfada

Niçin başka türlü değil?

■ 4. Sayfada

Mahkeme ve hapisane günleri

■ 8 ve 9. Sayfalarda

- ☐ Aziz Nesin'in öykücülüğü ve öyküleri üzerine yazılar 10. sayfa
- ☐ Aziz Nesin'in romanları ve romancılığı üzerine yazılar 15. sayfa
- ☐ Aziz Nesin'in oyunları ve oyun yazarlığı 18. sayfa
- ☐ Aziz Nesin'in şairliği ve şiir kitapları 19. sayfa

KİTAP

Aziz Nesin

**80 yıl boyunca,
en ağır suç
aletlerini üretmişti**

Evet, seksen yıl. Gün ışığına çıkmış 110'un üzerinde kitap. Ve gün ışığına çıkamamış neredeyse bir o kadar daha. Aziz Nesin, edebiyatın hemen her alanında eser üretmiş çalışkan bir yazardır. Aziz Nesin deyince de aklımıza ilk gelen kavram "mizah" oluyor. Nesin, mizah yazarı olmasının koşullarını anlatırken "... genellikle yoksulluk ve yoksulluk yaşamından gelen bir kırıntılık, bir öfke, bir hırs alma biçimidir mizah. (...) ...mizah ortamıyla, mizah yeteneği olan kişi denk düşerse, bir zamana gelirse, o zaman mizahçı önem ve değer kazanır. Dünyada mizah yazarının az olması, mizahçının az yetişmesinin başlıca nedeni budur. (...) Mizahçının yetişmesi için gerekli bireysel koşullardan da anlaşılacağı üzere mizah bir yıkıcıdır. Mizahçı, özgünlüklerini, nefretini, kinini, öfkesini, hıncını bilinçli bir biçimde gerçekten yıkılması gereken hedefe yönlerebilir ve mizah silahını halk yararına kullanabilirse, bir olumlu yıkıcı olur. Bunun tersi inançsız alaycılıktır" diyordu. Ülkemizin büyük kaybı bu olumlu yıkıcıyı; Aziz Nesin'i, geride bıraktığı eserlerine ilişkin değerlendirme ve eleştiri yazılarından hareketle tanıtmaya çalıştık sizlere. Aziz Nesin'i saygıyla anarak...

Digil

Bütün zamanların en diğil çizgi roman dergisidir

Fiyatı
20.000 TL.
(KDV içinde)

Perşembe
Günleri çıkar

13 TEMMUZ 1969
SAYI: 204

ORHAN VE GURCAN'DAN
KARMEN

ENİS TEMİZEL'DEN
MANİSA TARZANI

SEFARE'DEN ...VE PERDE

BİR AZ
RÖTARLI DA
OLSA
GELDİM CAN
DOSTLAR

AZİZ NESİN ÖLDÜ

252

©CAN BAYTAK

İNSAN

YAZIN - DÜŞÜN DERGİSİ

SAYI:12 AĞUSTOS - EYLÜL /95 40.000 LİRA

AZİZ NESİN
METİN DEMİRTAŞ
VEYSEL ÇOLAK
MECİT ÜNAL
MUSTAFA KÖZ
YILMAZ ODABAŞI
SAFFET UYSAL
MOLLA DEMİREL
ŞÜKRAN CÖMERT
YUNUS YAŞAR
İHSAN ÜREN
MUSTAFA AVKIRAN
HÜSEYİN CAHİT
NEŞE KARATAŞ

ABDÜLKADİR BUDAK
MELİH CEVDET ANDAY
TURGUT UYAR
ABDÜLKADİR BULUT
EICHENDORF
RILKE /
Hasan ŞİŞLİ
REVERDY
DOBZYNSKI /
Cemal SÜREYA

Foto: Mithsan Görmec

*Yüzü güleç
Dili bize tath
Ama namussuzlara zebirdi
Aziz Abımız ermiş bilge
Aziz biriydi*

Metin DEMİRTAŞ

ÖZEL BÖLÜM: ABDÜLKADİR BUDAK

İNSANCIL

AYLIK KÜLTÜR SANAT DERGİSİ YIL 5 SAYI 58 AĞUSTOS 1995 60.000TL (KDV DAHİL) ISSN 1300-4158

insanlığın
aydınlık
yüzü...
Aziz Nesin

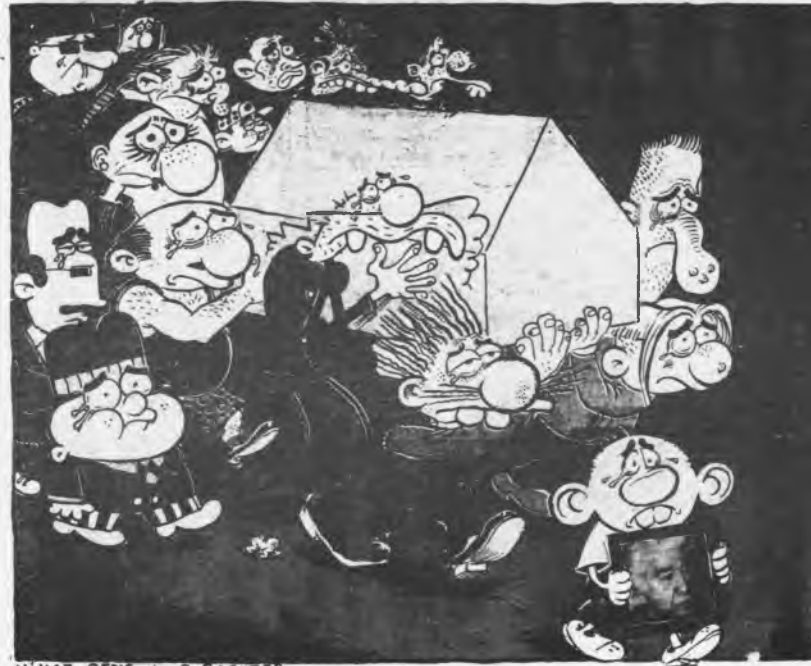
KASIKATÜR

LeMan KRONİK HASTALIĞINIZ

TÜRK MİZAHININ BÜYÜK USTASI, ÜSTAMIZ AZİZ NESİN'İ KAYBETTİK.

Yaşamının son anına, son nefesine kadar onurlu mücadelesinden vazgeçmeyen, yılmayan **AZİZ NESİN** aynı zamanda bu topraklarda yetişmiş en büyük mücadele insanlarındandı. Sevenlerinin, dostlarının, okudalarının, Türk ve dünya mizahının, aptalların, akıllıların başı sağ olsun.

varlık

582 +
KİTAP EKI

aylık edebiyat ve sanat dergisi - (kuruluş 1955) sayı: 1055/ISSN 1303-7724

'AKLA VEDA'NIN ZAMANI GELDİ Mİ?
AZİZ NESİN: AZİZ

San Carlos, México
El Abogado
de los Indios
Juan Pablo
García

Marcelo Abadía, Juan Pablo, José María, Juan Antonio y Juan Antonio. (1990)

San Carlos, México. El Abogado de los Indios Juan Pablo García.

Vakıfla matem

Neşe Varlı *Ağır*... Azu Dede'nin
yürürken ayağıyla yekimler. Azu gıcırda Azu
Nesrin: 'Ölürüm ağrımın' sesleri.

yaşın gelişmesi için gerekli olan besinleri
Alma Ayr. Dişleri ile hayvanların besinini
yutarak emdiği.

Çocukları Üzgün

Kita Pasiripin ng pagpapaliyod ng mga kaibigan.
Atay Isapitan kung ito trabaho mo nagpapaliyod
sa kailangan Amayagat Omasah ng tamang pag

Dasin Supardi, Jemberperoks apikadhar
Nipin in ugkuan, Subside-Her, Heruang, I
Ioran adakmedigis idyindien.

BOYLE BEZARD BOYLE GUTMAY — The new-
lyt suspended in a moment of time, the camera is
left with a sense of the past. The first night of the
show, the camera is left with a sense of the past.
The first night of the show, the camera is left with
a sense of the past. The first night of the show,
the camera is left with a sense of the past.

10 Aralık 1982 Yıllığı, "Kargasızlar" isimli Aze faşiz. Müköürden övündüğünde anlatılır.
[Dinamiz Cumhuriyet de (Mabed, yarandı) olduğu kışkıkta bir grup tarafından kışkırtıldı.]

Soyfratim'deki TVE Dövizden gümüşer 'sarılar' olarak kabulü (İstanbul'da) gümüşer sarılar' olarak kabulü.

DEVYERİ LİDERLERİYLE BİRLİKTE OSMAN Osmanlı Devleti'nin son padişahı ve Osmanlı Devleti'nin son padişahı. Osmanlı Devleti'nin son padişahı ve Osmanlı Devleti'nin son padişahı. Osmanlı Devleti'nin son padişahı ve Osmanlı Devleti'nin son padişahı.

**YÜREĞİMİZDE YAKTIĞIN ATEŞİ
AMMIMAK'TAN DAHA GÜÇLÜ
RAHAT UYU AZİZ AĞBI...**
-NOKI KURTARCI-

Ali Rıza'nın gılgınlı hayatı Ali Rıza'nın gılgınlı hayatı. Ali Rıza'nın gılgınlı hayatı. Ali Rıza'nın gılgınlı hayatı.

Yüz yüze görüşme Yüz yüze görüşme. Yüz yüze görüşme. Yüz yüze görüşme.

**BU MİLETTİ
KENDİNİ
YÜZDE ALTMİNE
İÇİNDE GÖRÜYÖRSE
BENDE Mİ..?**

ANİT EREN

İzmir'de gitti, kilitlendi. İhtidatlı bir şekilde izleyen Bengülül yazar Tülayın. Herkesin 3 Aralık 1984 tarihinde Nispetiye'de öldürüldü.

Yazma işyerinde biriktirilmeye uğrayan Aziz Nesin, İstanbul Adliyesi'nde bir duruşma sırasında. (31 Ocak 1985)

Öz. Nesin'in 1984 yılında İstanbul Adliyesi'nde bir duruşma sırasında.

2 Aralık 1985 tarihinde.

Öz. Nesin, İstanbul'da bir duruşma sırasında. Herkesin 3 Aralık 1984 tarihinde Nispetiye'de öldürüldü.

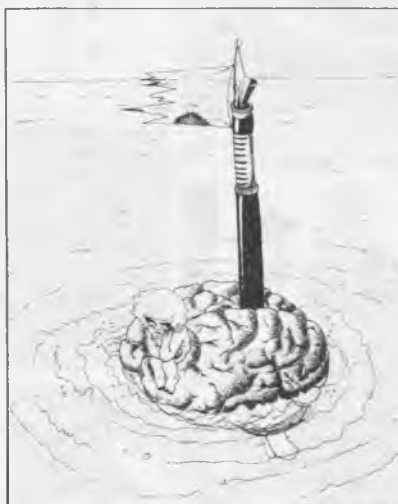
Öz. Nesin, İstanbul'da bir duruşma sırasında. Herkesin 3 Aralık 1984 tarihinde Nispetiye'de öldürüldü.

Öz. Nesin, İstanbul'da bir duruşma sırasında.

Öz. Nesin, İstanbul'da bir duruşma sırasında. Herkesin 3 Aralık 1984 tarihinde Nispetiye'de öldürüldü.

SİVAS ACISI

Biz yazımcı
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh
Yurttaşlarımız
Bakarak gözünüzü açtık
Bize yazdık
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh
Yurttaşlarımız
Bakarak gözünüzü açtık
Bize yazdık
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh

Avusturya İstanbul
Kâğıtımıza yazdık
Yurttaşlarımız
Bakarak gözünüzü açtık
Bize yazdık
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh
Yurttaşlarımız
Bakarak gözünüzü açtık
Bize yazdık
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh

Aziz Nesin

Bizim gözetim

Aziz Nesin'in
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh
Yurttaşlarımız
Bakarak gözünüzü açtık
Bize yazdık
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh

Muhterem

Aziz Nesin'in
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh
Yurttaşlarımız
Bakarak gözünüzü açtık
Bize yazdık
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh

Bizim gözetim

Aziz Nesin'in
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh
Yurttaşlarımız
Bakarak gözünüzü açtık
Bize yazdık
Bu kâğıt kâğıt üzerine yazdık
Hemenyle ne de olsa
Bunun için kâğıtımıza biraz bir
gâh

Bizim
gözetim

OLDUN: OLUMU GÜZELLEŞTİRDİN!

**AZİZ
NESİN**

Yazmanın,
yurd ve halkı sevmenin
büyük insanı,
ölmüşle saygı ile eğiliyoruz.

AYRINTI KİTAPÇIĞI İZİN
TEMİZ KİTAPÇIĞI İZİN

Oğlu Ali Nesin ile birlikte

Ali Nesin'in ve Mahmut'un fotoğrafı. Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte.

Ayben hanımı beraberdi

Ali Nesin'in ve Mahmut'un fotoğrafı. Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte.

"Kollarında öldü"

Vasiyetine uydular..

Ali Nesin'in vasiyetine uydular. Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte.

Bir aile fotoğrafı..

Ali Nesin'in ve Mahmut'un fotoğrafı. Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte.

"BİR AZİZ NESİN" Aziz Nesin'in fotoğrafı. Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte.

M BAŞSAĞLIĞI

Türk ve Dünya edebiyatının en büyük yazarlarından

AZİZ NESİN

Yitirmiş olmanın derin acısından içimdeyiz
Lâik yazarı, insan hakları ve demokrasiyi
savunmanın erdem olduğunu
Nesin hocamızdan öğrendik

Anısı ve onurlu kişiliği bizlere yaşatılacaktır

TÜRKİYE'NİN BAŞI SAĞOLSUN

İstanbul Serbest Muhasebeci

Mali Müşavirler Odası Yönetim Kurulu

"BİRDİLİK BİZ 7 ÇOCUK
BÜYÜCÜMÜZ EN ÇOCUK"

12 Eylülün yasağı kaldırıldıktan sonra yayınlanan Aziz Nesin'in fotoğrafı. Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte. Ali Nesin'in oğlu Ali Nesin, 20 yaşında oğlu Ali Nesin ile birlikte.

Demokrasi, laiklik, baş,
kardeşlik uğruna yaşamı
boyunca mücadele veren, büyük
aydın, değerli yazar

AZİZ NESİN

kaybettik.

Anısı önünde saygıyla
eğiliyoruz. O'nun verdiği
demokrasi mücadelesini
yaşamaya kararlıyız.

**Avrupa Alevi Birlikleri
Federasyonu**

Hey gidi günler

BES YILIN HAPİSLERİNDE GEÇİRDİ Aziz Nesin, 30 yıl yaşamında dışardan gelen emreler ve iç baskı yaşamış. Yine, her zaman baskı ve baskınlık altında. Çoğu kez de, ayırt edilemezlik ve dağınıklıkla karşı karşıya kalmış. Bu yüzden...

DEŞİET DAĞKALARI Dışarda olduğu gibi Aziz Nesin, her gün bir baskıya uğruyor. 37 yılın yaşamında baskınlık ve baskınlıkla karşı karşıya kalmış. Bu yüzden...

BURAYA GÖMÜLMEK İSTİYORDU Yaşadığı karamsarlığın, yaşamın her anında baskınlığının, yaşamın her anında baskınlığının...

SULTANLA Aziz Nesin, 30 yıl yaşamında baskınlık ve baskınlıkla karşı karşıya kalmış. Bu yüzden...

RÜSİYE'DE DESTEK Aziz Nesin, 30 yıl yaşamında baskınlık ve baskınlıkla karşı karşıya kalmış. Bu yüzden...

NESEN, KİMLİKLERİNİ ANITINA DİŞİTİP Aziz Nesin, 30 yıl yaşamında baskınlık ve baskınlıkla karşı karşıya kalmış. Bu yüzden...

37 GÜNİN İNGİRE Aziz Nesin, 30 yıl yaşamında baskınlık ve baskınlıkla karşı karşıya kalmış. Bu yüzden...

BU MASA ÇİN BEY BİLİYOR Aziz Nesin, 30 yıl yaşamında baskınlık ve baskınlıkla karşı karşıya kalmış. Bu yüzden...

Türkiye, bir büyük aydınını, ceylan adamını, Tanık Vakti kurucu üyesini

AZİZ NESİN'i

kaybetti

Başvurguları dikkate

TARİH VAKTİ ÜYELERİ, ÇALIŞANLARI

Türkiye'nin en önemli Gazeteciler Derneği, Önce Kuruluş Başkanı, Büyük Usta

AZİZ NESİN'i

kaybetti

Acımız büyüktür

Türkiye'nin en büyük gazetesini

ÇAĞDAŞ GAZETECİLER DERNEĞİ GENEL YÖNETİM KURULU

Türkiye'nin en önemli Gazeteciler Derneği, Önce Kuruluş Başkanı, Büyük Usta

AZİZ NESİN'i

kaybetti

Acımız büyüktür

Türkiye'nin en büyük gazetesini...

Çağdaş Gazeteciler Derneği Genel Yönetim Kurulu

DEMOKRASİ SAVASIMCISI

ÇAĞDAŞ TÜRKİYE'NİN YÜZ AKI

YAZININIZIN BÜYÜK USTASI

DERNEĞİNİZİN ÖNUR ÜYESİ,

ALTIN MADALYASI SAHİBİ

AZİZ NESİN

YERİNE ALINAMAYAN GAZETECİLERİN

SONUZU DAĞ YAYINCAK. ÖNURU GURURUYUZ.

DERNEĞİNİZİN GENEL YÖNETİM KURULU

"YERİNE ALINAMAYAN GAZETECİ"

Yazının en büyük ustası, Türkiye'nin en büyük gazetesini...

Yazının en büyük ustası, Türkiye'nin en büyük gazetesini...

Yazının en büyük ustası, Türkiye'nin en büyük gazetesini...

The woman, Selma, looking down at the ground. The photo is by James M. Smith.

Mr. Smith is a man who is looking down at the ground. The photo is by James M. Smith.

The photo is by James M. Smith. The photo is by James M. Smith.

The photo is by James M. Smith. The photo is by James M. Smith.

Bir çok ödül ve 110 kitap sahibi

Özellikle Aziz Nesin'in kitapları, özellikle de "Aziz Nesin'in kitapları" adlı kitabı, çok sayıda okuyucu tarafından beğenilmiştir. Bu kitabın 110 kitap ve 110 kitap sahibi olduğu belirtilmektedir.

The photo is by James M. Smith. The photo is by James M. Smith.

The photo is by James M. Smith. The photo is by James M. Smith.

The photo is by James M. Smith. The photo is by James M. Smith.

DUYURU

AZİZ NESİN

reddettiği azaba kavuştu.
Kafirler için yaşasın cehennem

MEHMET SABİT BİLAL

BAŞSAĞLIĞI

Türk ve Dünya edebiyatının en büyük yazarlarından

AZİZ NESİN'i

yirmeyi aşkın yılın uzunluğu içindeyiz. Lâik yaşamı, insan hakları ve demokrasi kavramının ardında olduğuna NESİN hocamızdan öğrendik. Anas ve onurlu kızıyla birlikte de dostlar olacaklar. Türkiye'nin başsağlığı olsun.

İSTANBUL
SERBEST MUHASEBECİ
MALİ MUŞAVİRLER ODASI

BAŞSAĞLIĞI

Lâik yaşamın, insan hakları ve demokrasinin
yılmaz savunucusu değerli hocamız

AZİZ NESİN'i

kayıbının özünütlü içindeyiz. Anas ve onurlu kızıyla
demokrasinin mücadeleleri için tubacaktır.
Tüm demokratların başsağlığı olsun.

ÇAĞDAŞ DEMOKRAT
MUHASEBECİLER BİRLİĞİ

Sevdiği AZİZ NESİN

Ülkemizin yiğiti aydını,
Karaağaç denen çiyiğin ve nesretin
sembol ismi AZİZ NESİN.

Gülerken doğunduren, 80 yıllık ömrünün halkın ve
insanlığın yararına adanmış, yetinmeyip fiziki varlığını bile
bilimin hizmetine sunan fedakar insan AZİZ NESİN,
Sevge ve demokratik kılığıyla ülkemizin başsavunucusu ve
demokratik mücadelede katkı olmaya devam edecektir.
Karaağaç ve ilkerlerin ösünde saygı ile eğiliyoruz.

Mali Müşavirler ve Muhasebeciler
Birliği Genel Merkezi

NASRETTİN HOCA OLARAK KI

Aziz Nesin'inin

Özellikle Aziz Nesin'inin "Aziz Nesin'inin" adlı kitabı, çok sayıda okuyucu tarafından beğenilmiştir.

Özellikle Aziz Nesin'inin "Aziz Nesin'inin" adlı kitabı, çok sayıda okuyucu tarafından beğenilmiştir.

Özellikle Aziz Nesin'inin "Aziz Nesin'inin" adlı kitabı, çok sayıda okuyucu tarafından beğenilmiştir.

Özellikle Aziz Nesin'inin "Aziz Nesin'inin" adlı kitabı, çok sayıda okuyucu tarafından beğenilmiştir.

Özellikle Aziz Nesin'inin "Aziz Nesin'inin" adlı kitabı, çok sayıda okuyucu tarafından beğenilmiştir.

Daha eksik yaşayacağız artık.

Yazınlar Birliği

BARİŞİN VE DOSTLUĞUN
YILMAZ SAVAŞÇISI
SEVGİLİ

AZİZ NESİN
TOPRAĞIN BOL OLSUN
DİDO SOTIRIYU

CAN DOSTUMUZ

AZİZ NESİN
SENİ HER ZAMAN
SEVGİ İLE ANACAĞIM.
EVRIANTHI MAYOPOLOS

AZİZ NESİN

Yaşamında en az yirmi beş yıllık cumhuriyetçilik geçirdiği anlaşılmaktadır.

(Ölüm sonrası kaplı göze hep saygı duyuldu. Ölüme gün küçük de olsa...)

METİN BAKIR

ÇAĞDAŞ DEMOKRATİK VE
CUMHURİYETİMİZİN
SAVUNUCUSU

**AZİZ
NESİN'i**

YTTİRDİK
ANISI ÖNÜNDE SAYGIYLA
EĞİLİYOR,
TÜM SEVENLERE BAŞSAĞLIĞI
DİLİYORUZ.

İPSAK YÖNETİM KURULU

AZİZ NESİN'i

yaşatacağız.

İZMİR DİŞ HEKİMLERİ ODASI

Müşterilerimiz, bu saygıya değerli bir kişiye veda ediyoruz. Aziz Nesin, 1914 yılında İstanbul'da doğdu. 1940'da Ankara'da öldü. 1940'da Ankara'da öldü.

"Türkiye susuyor
Ben susmuyorum"
Aziz Nesin

Ölüm adın kalles olsun

Aydın ve Ayşe Timuçin

Bizlik olucakmış / Çayır çimen olayın / Aman baldıran değil
Bal altında kalacakmış / Gelin arabaları geçsin üstünden / Çelik palatlar değil
Üstünde çocuklar kaşıyacak / Ne kaçın ne kovulacak / Askerler değil
Kerem yapacakmış bera / Otularda kullanan / Cezirlerde değil
Sahipler kökenimiz de kalacak / İhtilal cinayetler / Aman ha dikkat değil
Kalem süzen bera kalemler / Şiirler süzen sevis süsüne / Ölmüş karırsı değil
Ölünce vatanımızdan defne yapacaklarında / Sakın rila ki / Silahlarla değil

YAŞIYORUM...

Hepinizi
8 Temmuz Cumartesi günü,
saat 14.00'te
Taksim / Atatürk Kültür Merkezi'ne
çağırıyorum

Aziz NESİN

Demegimiz kurucularından,
demokras ve insan hakları
savunucularından özetinden
AZİZ NESİN'i
yitirdik.
Acımız büyüktür. Başımız sağolsun.
İHD GENEL MERKEZİ

BAŞSAĞLIĞI
Laki ölümün, insanlığın ve demokrasinin
yitirilmesi, derinliktedir.
AZİZ NESİN'i
başsağlığıyla (özellikle)
Anısı ve yarınla birlikte anılacak
milletimizin için kalmıştır.
Tüm demokratlar baş sağlasın.
**ÇAĞDAŞ DEMOKRAT
MÜBAHASEÇİLER BİRLİĞİ**

**Aydınlığa,
AZİZ NESİN**
**birlikte
yürüyoruz**

UĞUR MUMCU
ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK
YAKETİ

**AZİZ
NESİN'e**

"Ölmek bizi değil de
Yalnız kalacak deryayı"

Ortak sesimiz, bizi yalnız
 bırakın.
Kararlıyız, sesimiz
sesimiz olarak sürdürmeye

ANKARA TABİP ODASI

BEVİLLİ AZİZ
Siz aziz
Anısımla bu ölü
kaldırıyor
vatan
İPEK

ÇAĞDAŞ DEMOKRATİK VE
CUMHURİYETİMİZİN SAVUNUCUSU
AZİZ NESİN'i
yitirdik.
ANISI ÖNÜNDE SAYGIYLA EĞİLİYOR
TÜM SEVENLERE BAŞSAĞLIĞI DİLİYORUZ.
İPSAK YÖNETİM KURULU

Evrenselin tüm
yıldızları ağırla ve
ağırlarla
**"AZİZ NESİN
ÖÖNÖMÖZDESİN"**
diyoruz.
**KARAKÜTÜLER
DERNEĞİ**

[illegible]

CLINICAL UNIVERSITY

SON İSTEK

Bitki olacaksam
Çayır çimen olayım
Aman baldıran değil

Yol altında kalacaksam
Gelin arabaları geçsin üstümden
Çelik paletler değil

Üstümde çocuklar koşsun
Ne kaçan ne kovalayan
Askerler değil

Kerpiç yapacaksanız beni
Okullarda kullanın
Cezaevlerinde değil

Soluğum tükenmez de kalırsa
Isık öttürsünler
Aman ha düdük değil

Kalem yapın beni kalem
Şiirler yazan sevi üstüne
Ölüm kararı değil

Ölünce yaşamalıyım defne yapraklarında
Sakın ola ki
Silahlarda değil

29 Mayıs 1981

Vakıf